
Reconstructieplan / Milieueffectrapport Beerze Reusel

Deel B

Reconstructiegebied Beerze Reusel

Datum

22 april 2005

Leeswijzer

Voor u ligt het reconstructieplan Beerze Reusel, inclusief het milieueffectrapport (MER). Dit plan bevat veel informatie. Misschien wilt u alles lezen of misschien bent u alleen geïnteresseerd in enkele onderdelen van het plan. Om u de weg te wijzen, vindt u hier enkele leessuggesties.

Algemeen

Het plan is geschreven vanuit de visie zoals die in de reconstructiecommissie tot stand is gekomen. Dit betekent dat daar, waar gesproken wordt over “we” en “wij”, tot en met het advies aan Gedeputeerde Staten (het “2e concept”) in alle gevallen de commissie werd bedoeld.

Nu Provinciale Staten het plan hebben vastgesteld is het formeel een plan van Provinciale Staten. Echter, vooral op die plaatsen in de plannen waar gesproken wordt over advisering, maatwerk leveren, uitvoeringsgerichte maatregelen, projecten e.d. wordt nog steeds de reconstructiecommissie bedoeld. Dit betreft met name de hoofdstukken 5 (Visie en doelen) en 6 (Voorkeursalternatief).

Het in detail uitsplitsen van het gebruik van “wij” naar hetzij Provinciale Staten, hetzij Gedeputeerde Staten, hetzij de reconstructiecommissie is, gelet op het gevoerde proces, niet mogelijk en ook niet wenselijk.

Deel A bevat de informatie op hoofdlijnen en is ook zonder deel B te lezen. Wilt u snel een indruk krijgen van de inhoud van dit plan dan kunt u volstaan met het lezen van de samenvatting, hoofdstuk 3 en §4.1. In deel A wordt ingegaan op de structuur en het karakter van het gebied, op de gebiedsvisie en de beoogde reconstructiedoelen. U kunt lezen wat het voorkeursalternatief van Beerze Reusel is en wat mogelijke planalternatieven en varianten zijn. Van de verschillende alternatieven worden de effecten op de omgevingskwaliteit en de sociaal economische vitaliteit beschreven. Op basis van een vergelijking van de alternatieven wordt de keuze voor het voorkeursalternatief onderbouwd. Vervolgens is beschreven hoe wij het voorkeursalternatief willen realiseren. Deel A is verder voorzien van diverse bijlagen, waaronder een begrippenlijst.

Deel B is met name bedoeld voor lezers die behoefte hebben aan meer diepgang en achtergrondinformatie over deel A. Het geeft daarmee een onderbouwing van de teksten in deel A en is niet zonder deel A leesbaar. In deel B komen (tenminste) dezelfde onderwerpen aan de orde als in deel A, maar dan uitgebreider.

Hoofdstuk 1, de inleiding, gaat uitgebreid in op de totstandkoming van dit reconstructieplan. Onze visie op Beerze Reusel en het voorkeursalternatief zijn in de hoofdstukken 5 en 6 van deel B thematisch beschreven. Deze hoofdstukken zijn in deel A meer gebiedsgericht en integraal van aard.

In hoofdstuk 10 is beschreven hoe het voorkeursalternatief uitgevoerd gaat worden. De hoofdstukken 11 en 12 gaan in op de juridische aspecten en het flankerend beleid.

Deel B bevat alle onderdelen die noodzakelijk zijn voor het MER. Dit zijn het beleidskader (hoofdstuk 2), de huidige situatie (hoofdstuk 3), de autonome ontwikkelingen (hoofdstuk 4), de alternatieven (hoofdstuk 7), de effecten (hoofdstuk 8) en het meest milieuvriendelijke alternatief (hoofdstuk 9). In deel B zijn verder een literatuurlijst en diverse bijlagen opgenomen, waaronder de waterparagraaf en een samenvatting van het milieueffectrapport.

Kaarten

In de delen A en B zijn verscheidene kaarten opgenomen.

In deel A zijn drie kaarten opgenomen: Een topografische kaart van het plangebied, een kaart Omgevingskwaliteit (Plankaart 1) en een kaart Sociale en economische vitaliteit (Plankaart 2).

Op de plankkaarten 1 en 2 zijn onder andere de gebieden begrensd waarvoor op grond van § 11.6 van deel B een regeling voor doorwerking naar het bestemmingsplan is opgenomen (integrale zonering intensieve veehouderij, in te richten waterbergingsgebieden, bestaand inundatiegebied en de natte natuurplekjes inclusief de 500 meter zones daar omheen). Alleen voor die onderwerpen hebben de plankkaarten 1 en 2 een directe juridische betekenis. Op de betreffende kaarten is in de legenda aangegeven voor welke onderwerpen de juridische doorwerking van toepassing is.

Een aantal onderwerpen op de kaarten betekent een wijziging van het Streekplan. Deze onderwerpen zijn genoemd in § 11.5 van deel B.

De overige onderwerpen op plankkaart 1 en 2 en de kaarten behorende bij deel B hebben een toelichtende en ondersteunende functie of bevatten een vertaling van bestaand beleid. Ten aanzien van deze onderwerpen hebben de kaarten daarom geen juridische status.

Het regionaal uitvoeringsprogramma is geen onderdeel van het reconstructieplan, en doorloopt derhalve niet dezelfde procedure. Het regionaal uitvoeringsprogramma vloeit voort uit het reconstructieplan en bevat de ambities die de reconstructiecommissie in de periode 2005 - 2008 wil realiseren. Met het regionaal uitvoeringsprogramma worden onze plannen werkelijkheid. Het programma dient als toetsingskader voor projectaanvragen. Het regionaal uitvoeringsprogramma wordt jaarlijks geactualiseerd en vastgesteld door Gedeputeerde Staten.

In het schema op de volgende pagina is de samenhang tussen de delen A en B weergegeven. Daarnaast is in het plan per hoofdstuk en/of paragraaf aangegeven met welk hoofdstuk of paragraaf van deel A dit samenhangt.

DEEL A	DEEL B
1. Inleiding	1. Inleiding 1.1. Juridische aspecten
	2. Beleidskader en wettelijk kader
2. De streek in beeld	3. Huidige situatie 4. Autonome ontwikkeling
3. Waar willen we naar toe?	5. Visie en doelen
4. Plan en alternatieven	6. Voorkeursalternatief 7. Alternatieven
5. Effecten	8. Effecten 9. Vergelijking van de alternatieven
6. Uitvoering	10. Uitvoering 12. Flankerend beleid

Inhoud

1	Inleiding	15
1.1	Organisatie en werkwijze	15
1.2	Planvormingsproces tot ontwerp	19
1.2.1	Fasen totstandkoming ontwerp	19
1.2.2	Afstemming	20
1.2.3	Watertoets en natuurtoets	20
2	Beleidskader en wettelijk kader	25
2.1	Kaderstellende besluiten	25
2.2	Besluiten per thema	26
2.2.1	Water en bodem	26
2.2.2	Milieu	30
2.2.3	Natuur	33
2.2.4	Landschap en cultuurhistorie	37
2.2.5	Landbouw	39
2.2.6	Recreatie en toerisme	42
2.2.7	Wonen, werken en leefbaarheid	43
2.3	Gebiedsspecifieke besluiten	45
3	Huidige situatie	47
3.1	Water en bodem	47
3.2	Milieu	51
3.3	Natuur	55
3.4	Landschap en cultuurhistorie	58
3.5	Landbouw	60
3.6	Recreatie en toerisme	63
3.7	Wonen, werken en leefbaarheid	64
4	Autonome ontwikkelingen	67
4.1	Water en bodem	67
4.2	Milieu	69
4.3	Natuur	73
4.4	Landschap en cultuurhistorie	74
4.5	Landbouw	75
4.6	Recreatie en toerisme	77
4.7	Wonen, werken en leefbaarheid	78
5	Visie en doelen	79
5.1	Visie	79
5.1.1	Hoe is de visie tot stand gekomen?	79
5.1.2	Beerze Reusel in 2016	79

5.2	Bepalen reconstructiedoelen	82
5.3	Reconstructiedoelen Beerze Reusel	82
5.3.1	Wat is fasering?	82
5.3.2	Methodiek fasering	83
5.3.3	Fasering in Beerze Reusel	83
5.3.4	Algemene randvoorwaarden	85
6	Voorkeursalternatief	87
6.1	Totstandkoming voorkeursalternatief	87
6.2	Water en bodem	87
6.2.1	Waterberging	88
6.2.2	Waterdoelen en grondwaterstand (GGOR)	90
6.2.3	Water- en bodemkwaliteit	92
6.2.4	Beekherstel	95
6.2.5	Bodembeheer	97
6.3	Milieu	97
6.3.1	Ammoniak	97
6.3.2	Stank	99
6.3.3	Mestver- en bewerking en duurzame energie	99
6.3.4	Geluid en licht	99
6.4	Natuur	100
6.4.1	Ecologische hoofdstructuur (EHS)	100
6.4.2	Verbindingszones	101
6.4.3	Regionale natuur- en landschapseenheden	104
6.4.4	Soortenbescherming	107
6.4.5	Agrarisch natuur- en landschapsbeheer	110
6.5	Landschap en cultuurhistorie	111
6.5.1	Behoud en herstel van landschap en cultuurhistorie	111
6.5.2	Beeldkwaliteit landelijk gebied	113
6.5.3	Ruimtelijke kwaliteit in stedelijke regio's	113
6.6	Landbouw	114
6.6.1	Veterinaire kwetsbaarheid	114
6.6.2	Ruimtelijke structuur landbouw	114
6.6.3	Verbrede landbouw	119
6.6.4	Duurzame productie	120
6.7	Recreatie en Toerisme	120
6.7.1	Inleiding	120
6.7.2	Strategie	121
6.7.3	Toeristisch-recreatieve ontwikkelingskaart	123
6.8	Wonen, werken en leefbaarheid	125
6.8.1	Sociale aspecten in de landbouw	127
6.8.2	Nieuwe economische activiteiten	127
6.8.3	Leefbaarheid	130
6.8.4	Ontwikkelingskaart wonen, werken en leefbaarheid	130
6.8.5	Verkeer en vervoer	131
6.9	Integrale zonering intensieve veehouderij	131
6.9.1	Uitgangspunten begrenzing integrale zonering	132
6.9.2	Begrenzing extensiveringsgebied	133
6.9.3	Begrenzing verwevingsgebied	135

6.9.4	Begrenzing landbouwontwikkelingsgebied	135
7	Alternatieven	139
7.1	Methodiek alternatiefontwikkeling	140
7.2	Alternatieven	140
7.2.1	Overwegingen bij de alternatiefontwikkeling	141
7.2.2	Alternatieven integrale zonering intensieve veehouderij	141
7.2.3	Alternatieven voor de waterthema's	144
7.2.4	Overzicht van de alternatieven	144
7.3	Gebiedsspecifieke varianten	146
7.3.1	Overwegingen bij gebiedsspecifieke varianten	146
7.3.2	Gebiedsspecifieke varianten in Beerze Reusel	147
8	Effecten	149
8.1	Overzicht effecten	150
8.2	Effecten van het VKA en de alternatieven	152
8.2.1	Water en bodem	152
8.2.2	Milieu	158
8.2.3	Natuur	162
8.2.4	Landschap en cultuurhistorie	165
8.2.5	Landbouw	168
8.2.6	Recreatie en toerisme	171
8.2.7	Wonen, werken en leefbaarheid	172
8.2.8	Resumé belangrijkste effecten	173
8.3	Effecten van de varianten	175
8.4	Leemten in kennis en informatie	179
9	Vergelijking van de alternatieven	181
9.1	Meest milieuvriendelijke alternatief	182
9.1.1	Beschrijving meest milieuvriendelijke alternatief	182
9.1.2	Kosten van het meest milieuvriendelijke alternatief	185
9.2	Vergelijking tussen concept-VKA, alternatieven en het MMA	187
9.3	Gemaakte keuzes voor het VKA	188
10	Uitvoering	191
10.1	Uitvoeringsstrategie	191
10.1.1	Programmering op doelen	191
10.1.2	Gefaseerde aanpak in de uitvoering	192
10.1.3	Van doelen naar projecten	192
10.2	Uitvoeringsorganisatie	194
10.3	Indicatieve kosten	194
10.4	Samenhang in regelingen en instrumenten	196
10.4.1	Instrumentenpakketten	196
10.4.2	Nieuwe instrumenten	200
10.5	Bestuursovereenkomsten	200
10.6	Communicatie	201
10.7	Monitoring	201
11	Juridische aspecten	203
11.1	Procedure van het reconstructieplan en MER	203

11.2	Wijziging van het reconstructieplan	204
11.3	Uitwerking van het reconstructieplan	204
11.3.1	Lopende landinrichtingsprojecten	205
11.3.2	Planuitwerking en herverkaveling	205
11.4	Juridische aspecten van de uitvoering	205
11.4.1	Planologische doorwerking	206
11.4.2	Verbod artikel 36; handelingen strijdig met reconstructie	206
11.4.3	Coördinatie van besluitvorming artikel 39 e.v.	206
11.4.4	Relatie reconstructieplan en het waterschapsinstrumentarium	206
11.4.5	Relatie reconstructieplan met Streekplan en Uitwerkingsplannen	207
11.5	Doorwerking naar het Streekplan	207
11.6	Doorwerking naar bestemmingsplannen	208
11.6.1	Integrale zonering intensieve veehouderij	210
11.6.2	Waterberging in concreet begrensde gebieden	216
11.6.3	natte natuurparels en 500 meter zones	218
11.7	Uitvoering en handhaving	220
12	Flankerend beleid	221
12.1	Wat is flankerend beleid?	221
12.2	Wanneer kunnen flankerende maatregelen ingezet worden?	222
12.3	Flankerend beleid: een instrument van de overheid	222
12.4	Flankerend beleid en Water	222
12.5	Praktische invulling	223
12.6	Verzoek om schadevergoeding	223
	Literatuurlijst	225
	Bijlage 1 Verklaring afkortingen	229
	Bijlage 2 Waterparagraaf	233
	Bijlage 3 Fasering reconstructiedoelen Brabant	237
	Bijlage 4 Samenvatting milieueffectrapporten	243
1.	Aanleiding en doel	243
2.	Procedure	243
3.	Plaats van het MER in het plan	244
4.	Wat beschrijft deze samenvatting verder	244
5.	De voorgenomen activiteit	244
6.	Alternatieven	246
7.	Beoordelingskader (milieu-) effecten	248
8.	Effecten per aspect	250
9.	Leemten in kennis en informatie	259
10.	Het Meest milieuvriendelijke alternatief	259
11.	Vergelijking	262

Bijlage 5	Werkwijze bij toekenning en vergroting bouwblokken	265
------------------	---	------------

Bijlage 6	Toelichting toeristisch-recreatieve ontwikkelingskaart	297
------------------	---	------------

Kaarten bij Deel B

Kaarten t.b.v. huidige situatie en autonome ontwikkeling (MER) (opgenomen achter hoofdstuk 4)

- 1 Geomorfologie
- 2 Grondwatersysteem en grondwaterbeschermingsgebieden
- 3 Uitspoelingsgevoeligheid nitraat en fosfaat
- 4 Oppervlaktewatersysteem
- 5 Verdroogde natuur en droge/natte gebieden landbouw
- 6 Natte natuurparels en stroomgebieden natuurbeken
- 7 Voor verzuring gevoelige en wettelijk beschermde gebieden
- 8 Stikstofdepositie in GHS natuur
- 9 Stankproductie uit stallen
- 10 Groene Hoofdstructuur (GHS) + stiltegebieden
- 11 Cultuurhistorie en archeologische waarden
- 12 Structuurkaart landschap
- 13 Ligging veehouderijbedrijven

Plan- en ontwikkelingskaarten (opgenomen achter hoofdstuk 6)

- 14 Water
- 15a Natuur 1
- 15b Natuur 2
- 17 Melkveehouderij, extensivering
- 18 Plantaardige teelten
- 19 Intensieve veehouderij: integrale zonering
- 20 Recreatie
- 21 Wonen, werken en leefbaarheid

Kaarten alternatieven (MER) (opgenomen achter hoofdstuk 7)

- 22 Voorkeursalternatief (basis voor effectbepaling in het MER)
- 23a Alternatief 1a en 1b
- 23b Alternatief 2
- 24 Meest milieuvriendelijke alternatief

Kaarten Effecten (MER)

- 25 Ammoniak (verwachte depositie van stikstof, VKA)
- 26 Kans op stankhinder uit stallen, VKA
- 27a Uitspoeling van nitraat
- 27b Uitspoeling van fosfaat
- 28a Gemiddelde doelrealisatie natte natuur, VKA
- 28b Gemiddelde doelrealisatie natte natuur, alternatief water voor de natuur
- 28c Productieverandering in landbouwgebied onder natte omstandigheden, VKA
- 28d Productieverandering in landbouwgebied onder natte omstandigheden, alternatief water voor de natuur
- 28e Productieverandering in landbouwgebied onder droge omstandigheden, VKA
- 28f Productieverandering in landbouwgebied onder droge omstandigheden, alternatief water voor de landbouw

1 Inleiding

Dit hoofdstuk gaat in op de wijze waarop de reconstructie in Beerze Reusel is georganiseerd en de plaats die de reconstructiecommissie daarin heeft (§1.1). Paragraaf 1.2 beschrijft het gevolgde planvormingsproces om te komen tot voorliggend plan.

1.1 Organisatie en werkwijze

In Noord-Brabant is gekozen voor een organisatiestructuur waarbij het interactieve planproces met de streek centraal staat. Er ligt een zwaar accent op de zeven regionale reconstructiecommissies. De verschillende rollen zijn hieronder toegelicht.

Regionale Reconstructiecommissie (RRC)

Provinciale Staten (PS) hebben op 17 januari 2003 het besluit genomen tot instelling van de reconstructiecommissie (conform artikel 6 van de Reconstructiewet). Vooruitlopend hierop is de reconstructiecommissie bij GS-besluit van 5 september 2000 al van start gegaan. In het besluit van 17 januari zijn ook taken en bevoegdheden vastgelegd. De reconstructiecommissie heeft als taak Gedeputeerde Staten (GS) te adviseren over de reconstructie in Beerze Reusel en de uitvoering van het reconstructieplan te bevorderen. Om te zorgen voor een goede inbedding van deze advisering in de streek zijn een actieve inbreng in het planvormingsproces en een zorgvuldige communicatie met de betrokken achterban essentieel. Meer specifiek zijn de taken van de reconstructiecommissie:

- Advies uitbrengen over het voor haar gebied op te stellen ontwerp-reconstructieplan;
- Advies uitbrengen over het voor haar gebied op te stellen Startnotitie en concept-MER;
- Advies uitbrengen over het voor haar gebied op te stellen uitvoeringsprogramma dat dient als document voor de werkprogrammering en als document voor een financiële claim;
- Verslag uitbrengen aan GS over de voortgang van de uitvoering van de reconstructie;
- Adviseren van GS over de gewenste bestuurlijke organisatie voor de uitvoering en de nadere planvorming;
- Vestigen van de aandacht van GS op al hetgeen de reconstructiecommissie ter zake van bovengenoemde onderwerpen gewenst voorkomt;
- Voortzetten van projecten die door de betreffende landinrichtingscommissies worden overgedragen dan wel daarvoor in aanmerking komende projecten.

De reconstructiecommissie heeft geen formele rol in de beschikking van financiële middelen voor projecten. De provincie, gemeenten, waterschappen en particuliere partijen beschikken over de financiële middelen. De reconstructiecommissie wordt voorgezeten door een onafhankelijke voorzitter.

Provinciale Staten

Provinciale Staten zijn politiek-bestuurlijk eindverantwoordelijk voor het gehele proces van reconstructie van het landelijk gebied. Zij stellen zowel de reconstructie- en gebiedsplannen als de eventuele uitwerkingen van de reconstructieplannen vast.

Provinciale Commissie Landelijk Gebied

De Provinciale Commissie Landelijk Gebied (PCLG) is door GS ingesteld (bij besluit van 5 september 2000) om GS te adviseren over integrale gebiedsoverschrijdende zaken in verband met de revitalisering. In dit kader brengt zij onder meer advies uit over het totaal van de op te stellen ontwerpconstructieplannen, de op te stellen uitvoeringsprogramma's en de daarop te baseren financiële aanspraken. De PCLG kent een brede samenstelling van maatschappelijke organisaties, die is vastgelegd in het instellingsbesluit.

Overige provinciale commissies

Naast de PCLG zijn ook de Provinciale Commissie voor Milieu en Water (PCMW) en de Provinciale Planologische Commissie (PPC) gevraagd advies uit te brengen over de ontwerpconstructieplannen. De PCMW, ingesteld op 17 december 1993, is van gelijke statuut als de PCLG, en heeft eveneens een brede samenstelling. Zij adviseert GS inzake alle onderwerpen die (ook) betrekking hebben op milieu- en waterbeheer.

De PPC is ingesteld bij de Wet op de Ruimtelijke Ordening, in de provincie Noord-Brabant op 9 maart 1966, als overleg- en adviesorgaan van GS inzake alle zaken betreffende de ruimtelijke ordening. Ook de brede samenstelling van de PPC is krachtens de wet vastgelegd.

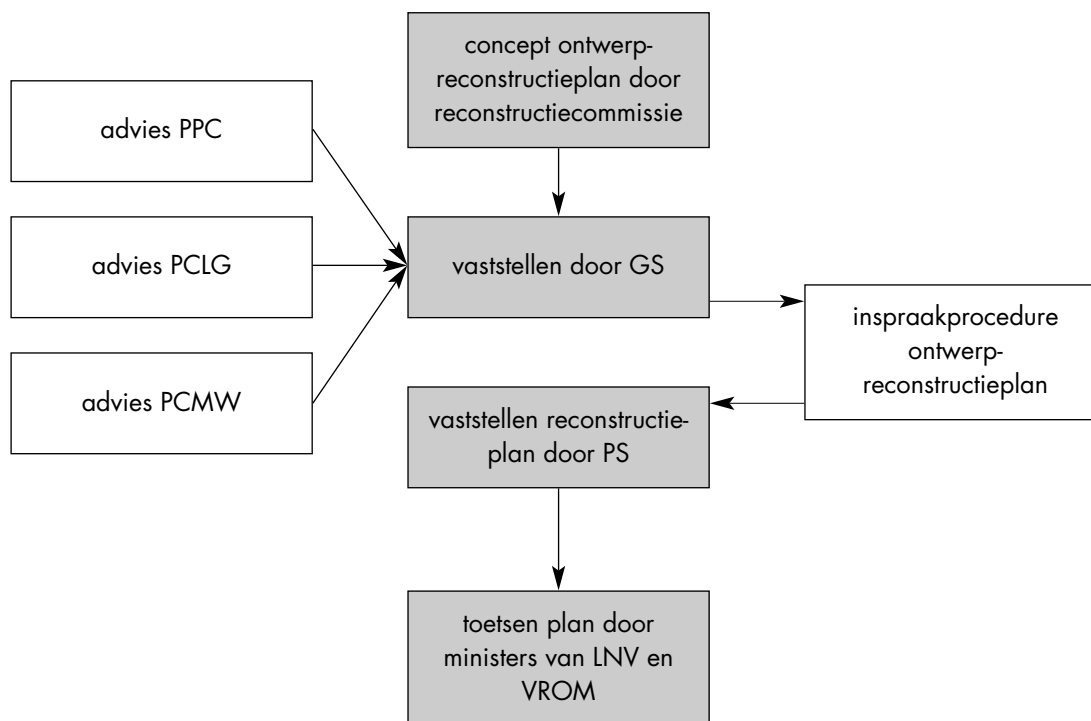
Gedeputeerde Staten

Gedeputeerde Staten stellen het reconstructieplan in ontwerp op (artikel 14, lid 1 van de Reconstructiewet). Daarnaast stellen GS het regionaal uitvoeringsprogramma vast (artikel 31, lid 1 Reconstructiewet) en zijn zij belast met de uitvoering (artikel 37, lid 2 Reconstructiewet).

Ministeries

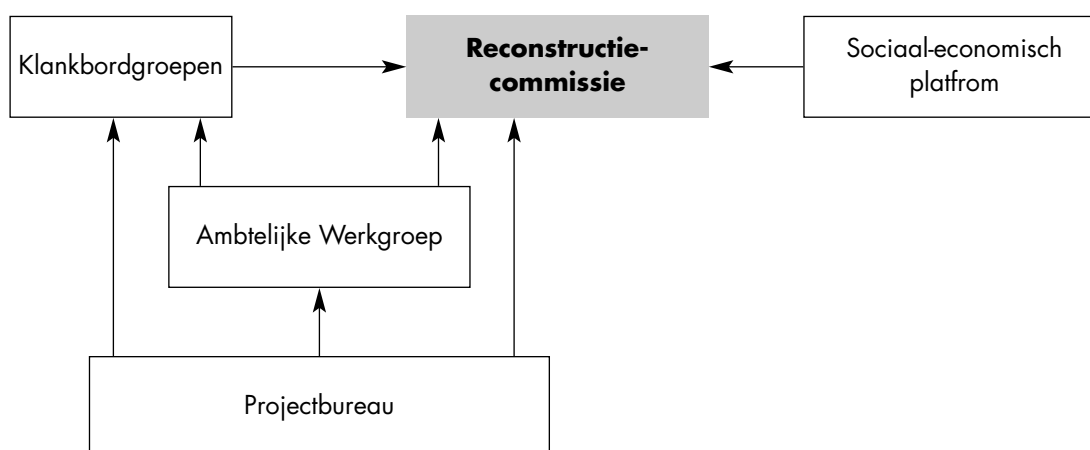
Het reconstructieplan moet door de ministers van LNV en VROM worden goedgekeurd. Ook co-financieren zij de uitvoering van het plan op basis van de trits bestuursovereenkomst - regionaal uitvoeringsprogramma - provinciaal uitvoeringsprogramma - uitvoeringscontract. Binnen de reconstructiecommissies hebben zij een adviserende rol.

Bovenstaande is schematisch weergegeven in figuur 1.1.

Figuur 1.1 Bevoegdheden in de procedure tot en met bekendmaking van het reconstructieplan

De reconstructiecommissie is door verschillende gremia ondersteund bij de uitvoering van haar taken in de periode tot aan vaststelling van het reconstructieplan. Dit is in figuur 1.2 schematisch weergegeven. Vervolgens worden de verschillende rollen toegelicht. De organisatie van de uitvoering is toegelicht in hoofdstuk 10.

Figuur 1.2 Ondersteuning van de reconstructiecommissie bij de uitvoering van haar taken tot aan vaststelling van het reconstructieplan

Het projectbureau

Het projectbureau ondersteunt de reconstructiecommissie bij haar taken. Het projectbureau draagt zorg voor het opstellen van het reconstructieplan en het regionaal uitvoeringsprogramma, het rapporteren over de voortgang, het continueren van lopende projecten enzovoort. De gebiedscoördinator is de ambtelijk secretaris van de reconstructiecommissie, de voorzitter van de ambtelijke werkgroep en hoofd van het projectbureau.

Ambtelijke werkgroep

De voorbereiding van de vergaderstukken van de reconstructiecommissie vindt plaats in de ambtelijke werkgroep. Haar taak is onder meer:

- Het voorbereiden van discussies/notities voor de reconstructiecommissie, met name gericht op dit reconstructieplan/MER en het regionaal uitvoeringsprogramma;
- Het adviseren van de leden van de reconstructiecommissie over voorliggende notities;
- Het fysiek en inhoudelijk uitwerken van besluiten van de reconstructiecommissie;
- Informatie-uitwisseling.

Klankbordgroepen

De reconstructiecommissie heeft op basis van artikel 8, lid 4 van haar instellingsbesluit, per gemeente een klankbordgroep ingesteld (Bladel en Reusel-de Mierden hebben een gezamenlijke klankbordgroep). Het reconstructieplan is tot stand gekomen met de onmisbare inschakeling van lokale kennis en inzet van deze klankbordgroepen. De klankbordgroepen hebben de reconstructiecommissie geholpen met gedetailleerde lokale informatie.

Naast de voorzitter (vertegenwoordigende wethouder in reconstructiecommissie) en de secretaris (ambtenaar van de betrokken gemeente) zijn over het algemeen de volgende groepen vertegenwoordigd: Zuidelijke Land- en Tuinbouworganisatie (ZLTO), lokale milieugroepen/Brabantse Milieu Federatie (BMF) en terreinbeherende instanties, de toeristisch-recreatieve sector dan wel het overige bedrijfsleven, waterschappen of Rijkswaterstaat, verenigingen op het gebied van cultuurhistorie en de sector van particuliere grondbezitters.

Sociaal-economisch platform (SEP)

Het platform Streekontwikkeling de Kempen was aangewezen om lokale initiatieven ter verbetering van de sociaal economische structuur te initiëren, stimuleren en begeleiden. Het Streekplatform had twee hoofdtaken:

- Beleidsmatige inbreng in het planvormingsproces. Het platform adviseert de reconstructiecommissie gevraagd en ongevraagd over sociale en economische aspecten van de reconstructie. Als resultaat van dit interactieve proces heeft het Streekplatform een belangrijke bijdrage geleverd aan de sociale en economische onderdelen van het reconstructieplan;
- Het initiëren, stimuleren en begeleiden van projecten in de beleidsuitvoering en daarbij het opsporen van projecten en projectideeën waarin de deelnemende organisaties in het platform een belangrijke rol vervullen. Daarna zorgt het Streekplatform voor de eventuele begeleiding van de initiatiefnemers.

In het Streekplatform werd de regionale kennis op het gebied van sociale en economische thema's gebundeld. Het Streekplatform werkte samen met andere partijen en overlegorganen in Beerze Reusel die actief zijn op het sociaal-economisch terrein in het gebied. Het Streekplatform gebruikte haar netwerk in de streek voor de uitvoering van de opdracht van de reconstructiecommissie. Eén van de partijen in dit netwerk is de Stuurgroep Dynamisch Platteland waarin alle landelijke gemeenten van Brabant vertegenwoordigd zijn. In deze stuurgroep participeren de bestuurlijke trekkers van de verschillende reconstructiegebieden, burgemeesters of wethouders van de landelijke gemeenten en andere sociale en economische partijen. In de stuurgroep worden de

ervaringen van de verschillende reconstructiegebieden onderling uitgewisseld en worden boven-regionale ontwikkelingen gestimuleerd.

Inmiddels is het Streekplatform opgeheven en zijn haar taken overgenomen door de reconstructiecommissie. Hiertoe is de reconstructiecommissie versterkt met vertegenwoordigers van uit het midden- en klein bedrijf en Leader+.

1.2 Planvormingsproces

Het ontwerp-reconstructieplan/MER is in drie fasen tot stand gekomen. Deze zijn beschreven in §1.2.1. Hierbij heeft diverse malen afstemming plaatsgevonden met de aangrenzende gebieden. Dit is beschreven in §1.2.2. Daarnaast zijn een water- en natuurtoets uitgevoerd (§1.2.3)

1.2.1 Fasen totstandkoming reconstructieplan/milieueffectrapport

1. Oriëntatiefase. In oktober 2000 is de reconstructiecommissie gestart met haar werkzaamheden. De eerste maanden heeft zij zich georiënteerd op haar opdracht en een werkplan opgesteld.

2. Verkenningfase. In die fase heeft de reconstructiecommissie de problematiek in haar plangebied bestudeerd. Deze fase bestond uit twee onderdelen:

- a. Opstellen en bespreken van verkenningen-notities. Deze notities bevatten per thema de belangrijkste informatie die de reconstructiecommissie als achtergrondinformatie heeft gebruikt bij het verdere proces;
- b. Een eerste workshop in de eerste helft van 2001, waarin de leden van de reconstructiecommissie hun ambities naar voren hebben gebracht. De verkenningfase heeft geresulteerd in een beeld van de bestaande situatie, de autonome ontwikkelingen, de knelpunten en kansen en de wensen voor het gebied.

3. Ontwerpfase. Deze fase heeft geleid tot het ontwerp-reconstructieplan/ MER. In deze fase heeft de reconstructiecommissie stapsgewijs toegewerkt naar haar advies, het tweede concept-reconstructieplan. Via diverse tussenstappen, zoals workshops, is zij in het najaar van 2002 gekomen tot een gezamenlijk streefbeeld. Het streefbeeld bevat een visiedeel en doelen voor het gebied. Op basis van de algemene (provinciale en Rijks-) reconstructiedoelen en de doelen voor het gebied is de reconstructiecommissie gekomen tot regionale reconstructiedoelen voor 2016 en een fasering in de tijd (wat pakt de reconstructiecommissie als eerste op?).

In juli 2003 hebben de reconstructiepartners afspraken gemaakt over het vervolg van de reconstructie. Dit is het zogenaamde akkoord van Cork. Dit akkoord bevat afspraken over het bouwblok van intensieve veehouderij in de extensiveringsgebieden, de wijze waarop de Wet ammoniak en veehouderij wordt meegenomen, en de wijze waarop stank en de waterthema's worden ingevuld. De afspraken uit het akkoord van Cork zijn verwerkt in het voorkeursalternatief van dit reconstructieplan.

Het streefbeeld en het akkoord van Cork hebben de basis gevormd voor het invullen van het voorkeursalternatief en het regionaal uitvoeringsprogramma. Tegelijkertijd zijn, in het kader van de m.e.r., alternatieven ontwikkeld. In februari 2004 is het eerste concept-reconstructieplan/MER door de reconstructiecommissie vastgesteld en vrijgegeven voor discussie met de streek. Op grond van de resultaten van de achterbanconsultatie, het GS-standpunt en de uitkomsten van de effectenbepaling en de alternatievergelijking uit de m.e.r. is het eerste concept aangescherpt tot het tweede concept-reconstructieplan/MER dat op 8 juli 2004 door de reconstructiecommissie is vastgesteld en is aangeboden aan GS. GS hebben het tweede concept op een aantal punten aangepast tot dit ontwerp-reconstructieplan/MER, dat zij op 20 juli 2004 hebben vastgesteld en vrijgegeven voor inspraak.

Naar aanleiding van de inspraak is het plan op enkele onderdelen aangepast en op 22 april 2005 door Provinciale Staten vastgesteld

1.2.2 Afstemming

Tijdens alle drie de hiervoor genoemde fasen heeft afstemming plaatsgevonden met de aangrenzende reconstructiegebieden.

Aan de reconstructie- en gebiedsplannen liggen de lagenbenadering en diverse andere uitgangspunten uit het Streekplan en beide Koepelplannen ('Reconstructie aan zet' en 'Hand aan de ploeg') ten grondslag. De provincie heeft met toepassing van de lagenbenadering een Structuurkaart gemaakt die als uitgangspunt dient voor de verdere ontwikkeling van Brabant. Deze kaart is gebruikt bij de verdere planvorming en dient ook als basis voor de uitwerkingsplannen van het Streekplan. Hierdoor is in grote lijnen al gewaarborgd dat een gebiedstype - bijvoorbeeld een beekdal - dat zowel ligt in ons gebied als in een aangrenzend gebied, in beide gebieden eenzelfde soort inrichting krijgt.

Daarnaast is er in de diverse stadia via workshops en werkateliers nauw samengewerkt met de andere gebieden. Daarbij is aandacht gegeven aan de juiste aansluiting van ontwikkelingen op de grensvlakken van ons gebied met andere gebieden.

De betrokkenheid van de in de vorige paragraaf genoemde partners, die vaak een organisatie hebben die breder werkt dan het betreffende plangebied, draagt ook bij aan een goede afstemming op de grensvlakken van de gebieden.

Tenslotte heeft er op ambtelijk niveau veel overleg plaatsgevonden om de plannen, de kaarten en de projecten gedetailleerd op elkaar aan te laten sluiten.

Afstemming met België heeft plaatsgevonden met betrekking tot de aldaar gelegen gebieden die onder de Vogel- en Habitatrichtlijn vallen. Verder is er ten aanzien van landsgrensoverschrijdende waterthema's (onder andere waterberging en waterkwaliteit) deels door de reconstructiecommissie en deels door Waterschap de Dommel overleg met België gevoerd.

1.2.3 Watertoets en natuurtoets

Naast de milieueffectrapportage is ook nog een tweetal specifieke toetsingsprocedures aan de orde; de watertoets en de "natuurtoets". Bij de vaststelling van het reconstructieplan door GS moeten deze toetsen zijn doorlopen. Op het abstractieniveau van het reconstructieplan is qua natuurtoetsing met name de zogenaamde "habitattoets" van belang.

De verantwoordelijke instanties voor deze beide toetsen; de waterbeheerders voor de watertoets en de Provincie als bevoegd gezag voor de habitattoets, moeten beoordelen of voldaan is aan de (wettelijke) eisen. In deze paragraaf wordt hierop ingegaan.

Bij de opzet en uitwerking van de MER-criteria voor de effectbepaling is vooraf rekening gehouden met de inhoudelijke eisen van de watertoets en natuurtoets. De drie toetsen zijn daarmee inhoudelijk geïntegreerd.

Het reconstructieplan beperkt zich veelal tot het op hoofdlijnen beschrijven van gewenste nieuwe ontwikkelingen waarbij de gewenste ontwikkeling van de natuurgebieden als randvoorwaarde is meegenomen. Een gedetailleerde bepaling van de effecten, inclusief eventuele mitigerende en compenserende maatregelen, is in dit stadium daarom nog niet te maken.

Bij verdere uitwerkingen of concrete projecten zal om deze reden opnieuw, maar dan op een meer gedetailleerd niveau, de wettelijke toetsing (watertoets en natuurtoets en afhankelijk van de aard en omvang van de uitwerking of het project, mogelijk ook een m.e.r.-procedure) moeten worden doorlopen.

Watertoets

Het kabinetsstandpunt “Anders omgaan met water: waterbeleid in de 21e eeuw” stelt dat het toekomstige waterbeleid sterker moet anticiperen op toekomstige ontwikkelingen in plaats van te reageren op incidenten. De veiligheid moet gewaarborgd blijven, de kans op overstromingen mag niet toenemen en wateroverlast moet worden teruggedrongen. Het parool is: meer ruimte voor water, naast allerlei technische maatregelen. Het beleid gaat uit van een drietrapsstrategie: vasthouden, bergen en afvoeren.

Vastgelegd is daarom dat op alle nieuwe ruimtelijke plannen een watertoets moet worden toegepast, als dat vanuit waterhuishoudkundig oogpunt relevant is. De watertoets moet waarborgen dat waterhuishoudkundige doelstellingen expliciet en op evenwichtige wijze in beschouwing worden genomen in deze plannen.

Het reconstructieplan is een plan waarop de watertoets van toepassing is. De watertoets bestaat uit een procedureel en een inhoudelijk deel.

De procedure vereist betrokkenheid van de waterbeheerders, dit is in het reconstructieproces ondermeer geregeld via de participatie van de waterbeheerders in reconstructiecommissies en provinciale commissies, en een formele toetsing op basis van de inhoudelijke resultaten. De betrokken waterbeheerders zijn de waterschappen de Dommel en Brabantse Delta, Rijkswaterstaat en de Provincie als grondwaterbeheerder.

Binnen het werkproces van de revitalisering zijn de waterbeheerders intensief betrokken geweest bij het planvormingsproces. Daarnaast heeft het door de waterbeheerders opgestelde Integraal Hydrologisch Streefbeeld (IHS) als kader gediend voor de uitwerking van het reconstructieplan. De procesmatige en inhoudelijke inbreng is daarmee gewaarborgd.

De formele toetsing door de waterbeheerders heeft plaatsgevonden nadat het 1e conceptreconstructieplan/MER is verschenen. In het MER zijn o.a. gegevens opgenomen, waarin de gevolgen voor veiligheid en wateroverlast in samenhang met gevolgen voor waterkwaliteit en verdroging in beeld zijn gebracht.

De waterbeheerders hebben een integraal wateradvies gegeven dat door de initiatiefnemer gebruikt is bij opstellen van het ontwerpconstructieplan. Het advies van de waterbeheerders en onze reactie hierop is verwerkt in bijlage 2.

De reconstructieplannen zijn van een zodanig abstractieniveau dat het vaak moeilijk is te toetsen op het concrete niveau zoals de procedure van de watertoets dat voor ogen heeft. Daarom blijft het noodzakelijk om een watertoets uit te voeren op het niveau van concrete plannen en projecten, als deze nader worden uitgewerkt. Bij de uitwerking van zoekgebieden voor regionale waterberging en de uitbreiding van bouwblokken boven 2,5 hectare in zoekgebieden voor rivierverruiming en noodoverloopgebieden zal opnieuw een watertoets nodig zijn. Indien sprake is van mitigatie en compensatie dan zal dat op projectniveau zijn. Op het niveau van dit plan is het niet aan de orde.

Om dit plan uit te voeren wordt een uitvoeringsorganisatie opgezet, die tezamen met andere belanghebbenden belast is met de realisatie van de doelstellingen. Voor wat betreft de financiering van de waterprojecten is door ons en de waterschappen in totaal 60 miljoen euro gereserveerd voor de eerste planperiode. Dit is een totaalbedrag voor de hele provincie Noord-Brabant. Wij hebben met de waterschappen een bestuursovereenkomst afgesloten waarin o.a. is vastgelegd op welke wijze projecten zo efficiënt mogelijke uitgevoerd worden.

Natuurtoets

In het kader van de Europese Habitat- en Vogelrichtlijn, de Natuurbeschermingswet en de

Flora- en Faunawet dient expliciet onderzocht te worden welke effecten plannen en bijbehorende ingrepen hebben op de aangewezen beschermde natuurwaarden.

Bij het beoordelen van plannen en projecten dienen de (mogelijke) effecten onderzocht te worden die deze plannen en projecten kunnen hebben op internationaal beschermde Habitat- en Vogelrichtlijngebieden. Hierbij gaat het met name om gebiedsbescherming. Indien sprake is van mogelijk significante gevolgen is een zogenaamde passende beoordeling vereist.

Op nationaal niveau is de Natuurbeschermingswet van toepassing. De Habitatrichtlijn is op dit moment nog niet in de Natuurbeschermingswet geïmplementeerd. Daarom gelden - totdat de nieuwe Natuurbeschermingswet in werking is - rechtstreeks de bepalingen uit de Vogel- en Habitatrichtlijn.

Relevant is de zogenaamde “habitattoets” op grond van artikel 6 van de Habitatrichtlijn. Deze is gericht op de vraag of het voortbestaan van de aanwezige soorten en biotopen uit de Vogel- en Habitatrichtlijngebieden voldoende gegarandeerd wordt en welke waarden negatief beïnvloed worden door het plan.

Een toets gericht op soortenbescherming, zoals voortvloeit uit de werking van de Flora- en Faunawet (van kracht sinds 1 april 2002), is pas aan de orde bij de maatregelen en projecten die volgen uit het reconstructieplan. In dit stadium is er geen verplichting tot toetsing aan deze wet. In dit plan zijn overigens wel de effecten op de belangrijkste soorten aangegeven. Bij de uitwerking zal steeds bekeken moeten worden of ontheffingen in het kader van de Flora- en Faunawet mogelijk dan wel noodzakelijk zijn.

De toets in het kader van de Vogel- en Habitatrichtlijn (de habitattoets) dient te worden uitgevoerd voor alle plannen of projecten die significante gevolgen kunnen hebben voor de “speciale beschermingszones” die zijn aangewezen als Vogelrichtlijngebied dan wel aangemeld als Habitatrichtlijngebied. Voor Vogelrichtlijngebieden zijn bij de aanwijzing zogenaamde instandhoudingsdoelstellingen geformuleerd. Voor Habitatrichtlijngebieden zijn tot op heden nog slechts de soorten en habitats bekend waarop de nog te formuleren instandhoudingsdoelstellingen zich moeten richten. De Habitattoets dient zich formeel uitsluitend te richten op de instandhoudingsdoelstelling (en de samenhang tussen de Vogel- en Habitatrichtlijngebieden). Bij het onderzoek naar mogelijk significante gevolgen voor een Vogel- of Habitatrichtlijngebied, wordt een passende beoordeling gemaakt van de gevolgen voor het gebied, rekening houdend met de instandhoudingsdoelstellingen.

Gelet op de conclusies van de beoordeling van de gevolgen voor het Vogel- of Habitatrichtlijngebied wordt slechts toestemming gegeven voor het plan nadat de zekerheid is verkregen dat het plan de natuurlijke kenmerken van de speciale beschermingszone niet zal aantasten. Indien het plan, ondanks negatieve conclusies van de beoordeling van de gevolgen voor de speciale beschermingszone, bij ontstentenis van alternatieve oplossingen, om dwingende redenen van groot openbaar belang, toch moet worden gerealiseerd, worden alle nodige compenserende maatregelen genomen om te waarborgen dat de algehele samenhang van het Europees ecologische netwerk (Natura 2000) bewaard blijft.

Interpretatie van artikel 6 van de Habitatrichtlijn geeft aan dat de reconstructieplannen beoordeeld moeten worden op de volgende aspecten:

- Of ze voldoen aan de verplichting om de speciale beschermingszones de nodige bescherming te bieden;
- Of de activiteiten die voorzien zijn in de plannen al of niet kunnen leiden tot significante effecten.

Ten aanzien van het eerste punt kan geconstateerd worden dat in de Vogel- en Habitatrichtlijngebieden zelf geen ingrepen gepland zijn die de natuurlijke kenmerken van de gebieden direct aantasten. Uit de beschrijving van de autonome ontwikkeling (hoofdstuk 4) en de effectbeschrijving (hoofdstuk 8) blijkt dat als gevolg van het plan de natuurlijke kenmerken van de gebieden veelal in stand blijven dan wel versterkt worden door bijvoorbeeld verdere realisatie van de ecologische hoofdstructuur, afname van de ammoniakemissie en verhoging van de grondwaterstand in natte natuurgebieden.

Ondanks deze trend blijkt uit de beschreven effecten voor natuur (zie de effectbepaling in hoofdstuk 8 en de factsheets op de CD-ROM) dat naast veel positieve effecten, er op sommige planonderdelen ook significant negatieve gevolgen kunnen optreden op de Vogel- en Habitatrichtlijngebieden bijvoorbeeld via externe werking (ingrepen elders die van invloed zijn op de waarden in de speciale beschermingszones).

De potentieel negatieve effecten als gevolg van het reconstructieplan zijn: plaatselijke toename van ammoniakemissie als gevolg van groei, verplaatsing en nieuwvestiging van intensieve veehouderijen, de toenemende druk op natuurgebieden als gevolg van extra recreatief en toeristisch gebruik en de verslechtering van de waterkwaliteit door bestrijdingsmiddelen bij intensivering van het landbouwkundig gebruik.

In de MER-alternatieven en het meest milieuvriendelijke alternatief is (op hoofdlijnen) nagegaan op welke wijze, door middel van planaanpassing of via compensatie of mitigatie, negatieve effecten voorkomen kunnen worden. Hierbij is ondermeer een planaanpassing naar voren gekomen waarin, om significante gevolgen uit te sluiten, landbouwontwikkelingsgebieden die binnen 1000 meter van Vogelrichtlijngebieden, Habitatrichtlijngebieden en Natuurbeschermingswetgebieden waren voorzien, te laten vervallen waardoor nieuwvestiging wordt uitgesloten. In landbouwontwikkelingsgebieden die binnen 1500 meter van Habitat- en Natuurbeschermingswetgebieden zijn gelegen, is nieuwvestiging niet direct mogelijk. Een uitzondering hierop wordt gevormd door de landbouwontwikkelingsgebieden die binnen 1500 meter van de als Habitatrichtlijngebied aangewezen beken Beerze, Reusel en Run zijn gelegen. Hier is nieuwvestiging wel direct mogelijk.

De exacte locaties waar de genoemde effecten kunnen optreden blijken niet uit dit reconstructieplan. Daarom wordt aanbevolen bij de nadere uitwerking van dit plan de beoogde ingrepen opnieuw te toetsen via het uitvoeren van een passende beoordeling van de effecten. Bij mogelijk significante negatieve gevolgen moet nagegaan worden of er dwingende redenen van groot openbaar belang zijn, of er alternatieven zijn en op welke wijze verdere compensatie of mitigatie mogelijk is. Via het monitoringsprogramma kan gevolgd worden of de beoogde positieve effecten optreden en hoe deze zich verhouden tot de mogelijke significante negatieve effecten.

2 Beleidskader en wettelijk kader

Dit reconstructieplan/MER moet passen binnen vigerend beleid en moet anticiperen op beleid in ontwikkeling. In dit hoofdstuk is per thema een korte toelichting gegeven op het relevante beleids- en wettelijk kader en het beleid in ontwikkeling. Tevens is waar mogelijk, aangegeven op welke wijze genoemde uitgangspunten in het plan terugkomen.

Het beleid is voortdurend in beweging. Dit geldt bijvoorbeeld voor de stank- en ammoniakregulering en het mineralenaangiftesysteem (MINAS) in relatie tot de nitraatrichtlijn. In dit reconstructieplan is het beleid opgenomen zoals dat gold in het voorjaar van 2004.

Na een beschrijving van specifiek voor de reconstructie geldende beleidsdocumenten en wetten in §2.1, worden thematisch de betreffende beleidsdocumenten en wetten beschreven in §2.2 en §2.3. Voor deze paragrafen is eenzelfde opbouw gehanteerd als in latere hoofdstukken, zoals bij de beschrijving van de huidige situatie (hoofdstuk 3) en de beschrijving van de effecten van de alternatieven (hoofdstuk 8). In §2.4 zijn de gebiedsspecifieke besluiten opgenomen.

In §2.2 is een overzicht opgenomen met per thema alle relevante besluiten/beleid. Alleen de besluiten/beleid die kaderstellend zijn voor het reconstructieplan zijn hieronder verder uitgewerkt.

2.1 Kaderstellende besluiten

Reconstructiewet Concentratiegebieden (2002) + Rijkskader Reconstructieplannen (2002)

De Reconstructiewet Concentratiegebieden en de hierbij behorende Rijksuitgangspuntennotitie bieden het wettelijk kader voor de planvorming en uitvoering van de reconstructieplannen. De Reconstructiewet is sinds 1 april 2002 in werking. In de Reconstructiewet is vastgelegd waar het reconstructieplan aan moet voldoen. Het Rijkskader Reconstructieplannen wordt door het Rijk gebruikt bij de toetsing van de reconstructieplannen en is gebruikt bij het opstellen van de plannen.

Provinciale Uitgangspunten Notitie (1999) + Reconstructie aan zet, Koepelplan Reconstructie Concentratiegebieden (juni 2001)

De provincie Noord-Brabant heeft een Provinciale Uitgangspunten Nota (PUN, 1999) opgesteld. Het Koepelplan is het directe resultaat van afspraken uit de PUN. In het Koepelplan zijn specifiek voor Noord-Brabant eisen opgenomen waar de reconstructieplannen aan moeten voldoen. Het Koepelplan heeft twee primaire functies. Het is

1. richtinggevend kader voor de reconstructiecommissies. Het Koepelplan bevat opdrachten voor de reconstructiecommissies. De opdrachten hebben betrekking op verschillende beleidsterreinen. Het Koepelplan is daarmee het kader waaraan de provincie de reconstructieplannen toetst. Het Koepelplan moet inspireren tot een adequate invulling van het beleid voor het landelijk gebied.

2. integrerend kader voor het provinciale beleid voor het landelijk gebied. Het Koepelplan presenteert het provinciale en Rijksbeleid, gericht op het landelijk gebied, zoveel mogelijk in onderlinge samenhang. Het gaat daarbij om beleidsthema's variërend van water, natuur, milieu en ruimtelijke ordening tot sociale en economische vitaliteit, landbouw en recreatie.

Het Koepelplan is de opdracht van de provincie aan de reconstructiecommissies en geeft aan welke doelen ze met de reconstructie wil realiseren. De taakstelling (zoveel mogelijk geformuleerd als doelstelling) voor de reconstructiecommissie bevat resultaat- en inspanningsverplichtingen.

Daarnaast zijn er facultatieve onderdelen die de reconstructiecommissie naar eigen inzicht kan invullen. De verplichtingen hebben betrekking op de via uitvoering van het reconstructieplan te realiseren eindsituatie, die uiterlijk 12 jaar na vaststelling van het reconstructieplan moet zijn bereikt. Het Koepelplan geeft aan dat alle doelen niet zonder meer naast elkaar mogelijk zijn met het oog op de beperkte ruimte. De reconstructiecommissies worden gevraagd met optimale oplossingen, passend bij het gebied, te komen.

De reconstructie is gericht op duurzame ontwikkeling van het landelijk gebied. Maatregelen en activiteiten in de bebouwde kom vallen in principe buiten de Reconstructie, met uitzondering van de activiteiten die betrekking hebben op leefbaarheidsaspecten.

2.2 Besluiten per thema

2.2.1 Water en bodem EU-Kaderrichtlijn Water (2000)

Dit is een Europese richtlijn op het gebied van oppervlakte- en grondwater. Het doel van de richtlijn is het beschermen van aquatische ecosystemen, het bevorderen van duurzaam watergebruik, het verbeteren van de grond- en oppervlaktewaterkwaliteit en, als nevendoeel, het harmoniseren van de bestaande Europese regelgeving op het gebied van water. De implementatie van de KRW in Nederland valt onder de verantwoordelijkheid van het ministerie van Verkeer en Waterstaat. De uitvoering ervan ligt in handen van de regionale waterbeheerders. In Nederland wordt op dit moment gewerkt aan de aanpassing van wet- en regelgeving. Het kabinet pleit in de zogenaamde "ambitienota" voor een zo pragmatisch mogelijke implementatie van de KRW in Nederland: de milieukwaliteit mag in ieder geval niet verslechteren, ook niet als de economie groeit en de bevolking toeneemt. Zelfs met deze pragmatische uitvoering is er sprake van een forse extra opgave ten opzichte van de bestaande beleidspraktijk.

De KRW geeft aan dat de gestelde waterkwaliteits- en ecologische doelstellingen in beginsel binnen 15 jaar, dus in december 2015, moeten zijn bereikt. Ook is aangegeven dat het programma van maatregelen dat hiervoor nodig is, in 2009 onder de naam stroomgebiedsbeheersplan bestuurlijk moet zijn vastgesteld en uiterlijk in 2012 operationeel moet zijn. In deze plannen worden waterkwaliteitsdoelstellingen en doelstellingen betreffende de ecologische kwaliteit van de waterlichamen opgenomen. De KRW eist dat in 2015 minimaal een goede ecologische toestand voor natuurlijke wateren of een goed ecologisch potentieel voor sterke veranderde en kunstmatige wateren is gerealiseerd. Als doelen in 2015 niet haalbaar zijn, en dus fasering noodzakelijk is, moet dit in de stroomgebiedbeheersplannen zijn aangegeven.

In een landelijke studie van Alterra naar de mogelijk gevolgen van de implementatie van de KRW voor de landbouw is geconcludeerd dat de gevolgen voor de landbouw van de KRW aanzienlijk (kunnen) zijn. Vaak blijkt fosfaat en in mindere mate nitraat maatgevend om de

ecologische doelstellingen in het oppervlaktewater te realiseren. Om de uit ecologische doelstellingen voortvloeiende waterkwaliteitsdoelstellingen te kunnen realiseren moet zeer forse ingrepen worden gepleegd om de uitspoeling van stikstof en de afspoeling van fosfaat te reduceren. Daarnaast moet ook de belasting door bestrijdingsmiddelen en zware metalen (diervoeding en kunstmest) afnemen.

Vertaling in reconstructieplan/MER

In dit reconstructieplan/MER kunnen de effecten van de in het plan opgenomen maatregelen voor (oppervlakte)water- en bodemkwaliteit nog niet getoetst worden aan de doelstellingen uit de KRW, omdat de ecologische doelstellingen voor de verschillende waterlichamen nog moeten worden vastgesteld. De te nemen maatregelen worden opgenomen in het tweede generatie reconstructieplan.

In de effectbeschrijving wordt wel ingegaan op de effecten van dit (eerste generatie) reconstructieplan en van alternatieve oplossingen op de waterkwaliteit. Het betreft effecten die zijn gebaseerd op kwantitatieve veranderingen in de grondwaterstand. Het gaat dus om een inschatting van de indirecte effecten die optreden door maatregelen die zijn gericht op het vernatten van natuurgebieden en waterconservering door de landbouw, en dus niet de effectbepaling van de (nog vast te stellen) maatregelen die zijn gericht op het realiseren van doelen in het kader van de KRW.

Kabinetsstandpunt Waterbeleid in de 21ste eeuw (2000) (waaronder ‘Anders omgaan met water’ en ‘Ruimte voor de rivier’)

Dit kabinetsstandpunt geeft de overkoepelende visie van het Rijk weer op de aanpak van veiligheid en wateroverlast. De veiligheid moet gewaarborgd blijven, de kans op overstromingen mag niet toenemen. Wateroverlast moet teruggedrongen worden.

Méér ruimte voor water, naast technische maatregelen en taakstellende afspraken tussen verschillende overheden, zijn essentieel voor het slagen van dit beleid. Voor de aanpak van veiligheid en wateroverlast is uiteindelijk een goede mix van ruimtelijke en technische maatregelen noodzakelijk. Onder technische maatregelen worden maatregelen zoals dijkverhogingen en -versterkingen, bemaling en stuwen verstaan. Onder ruimtelijke maatregelen verstaat het kabinet onder meer het verbreden of verlagen van uiterwaarden en de inzet van waterbergings- en retentiegebieden.

In het Streekplan zijn zoekgebieden voor regionale waterberging en voor rivierverruiming aangegeven

In de Startovereenkomst “Waterbeleid 21ste eeuw” (op 14-2-2001 ondertekend door het Rijk, het Interprovinciaal Overlegorgaan, de Vereniging van Nederlandse Gemeenten en de Unie van Waterschappen) is vastgelegd dat bij ruimtelijke plannen de watertoets toegepast moet worden. De watertoets is het hele proces van vroegtijdig informeren, adviseren, afwegen en uiteindelijk beoordelen van waterhuishoudkundige aspecten (veiligheid, wateroverlast, waterkwaliteit, verdroging) in ruimtelijke plannen en besluiten.

Vertaling in reconstructieplan/MER

In dit reconstructieplan/MER wordt rekening gehouden met het beleid dat geldt voor zoekgebieden voor rivierverruiming en potentiële noodoverloopgebieden. Het streven is deze gebieden te vrijwaren van kapitaalintensieve ontwikkelingen. Dit zijn ontwikkelingen waarvoor grote investeringen worden gedaan en die een concentratie van kapitaal (mensen, bedrijvigheid) tot gevolg hebben, zoals woongebied, bedrijventerrein, intensieve veehouderij of glastuinbouw.

In dit reconstructieplan/MER zijn de zoekgebieden overstromings- en retentiegebieden voor regionale waterberging nader begrensd. Voor een deel zijn de gebieden concreet begrensd en

voor een deel zijn ze nader begrensd als voorlopig reserveringsgebied. Het streven is deze gebieden te vrijwaren van kapitaalintensieve ontwikkelingen. Dit zijn ontwikkelingen waarvoor grote investeringen worden gedaan en die een concentratie van kapitaal (mensen, bedrijvigheid) tot gevolg hebben. Voorbeelden zijn: woongebied, bedrijventerrein, intensieve veehouderij of glas-tuinbouw. Voor de concreet begrensde gebieden worden ook minder grootschalige ontwikkelingen gereguleerd via een aanlegvergunningstelsel.

Water is een belangrijk punt van discussie in de reconstructie, waarbij alle verantwoordelijke partijen vertegenwoordigd zijn (provincie, waterschappen, gemeenten). De watertoets is toegepast op dit ontwerp-reconstructieplan. In dit reconstructieplan/MER is specifiek op de watertoets ingegaan in de zogenaamde waterparagraaf (zie bijlage 2).

Vierde Nota Waterhuishouding (1998)

Deze nota geeft het Rijksbeleid op het gebied van waterhuishouding weer.

De hoofddoelstelling van deze nota is: “Het hebben en houden van een veilig en bewoonbaar land en het instandhouden en versterken van gezonde en veerkrachtige watersystemen, waarmee een duurzaam gebruik blijft gegarandeerd”.

In deze nota zijn MTR-normen (MTR=maximaal toelaatbaar risico) opgenomen voor de kwaliteit van het oppervlaktewater.

Vertaling in reconstructieplan/MER

In dit reconstructieplan/MER zijn de effecten van de in het plan opgenomen maatregelen globaal getoetst aan de MTR-normen voor het oppervlaktewater.

Provinciaal Waterhuishoudingsplan (1998) en Partiële herziening Waterhuishoudingsplan 2003-2006 (2003)

Het provinciaal Waterhuishoudingsplan is partieel herzien en de volledige tekst is opgenomen in de Partiële herziening. De volgende onderdelen zijn relevant voor de reconstructie:

- *Verbetering van de waterhuishoudkundige voorwaarden voor de functies*
Zie onder het onderstaande kopje ‘Gewenst grond- en oppervlaktewater regime (GGOR)’
- *Het verbeteren van de waterkwaliteit*
Het beleid is gericht op het realiseren van een zodanige milieukwaliteit dat er geen risico’s optreden voor de volksgezondheid en dat het grondwater in de hele provincie met aanvaardbare inspanningen geschikt te maken is voor de bereiding van drinkwater. Daarnaast is het beleid gericht op het in stand houden of tot stand brengen van een evenwichtige opbouw van het ecosysteem, zowel binnen als buiten natuurgebieden zoals aangegeven op de provinciale natuurdoelenkaart.
- *De inrichting van waterlopen in het buitengebied*
Hierbij gaat het om behoud, herstel en ontwikkeling van de landschappelijke en natuurwaarden voor waterlopen met een waterhuishoudkundige functie.
- *Gewenst grond- en oppervlaktewater regime (GGOR)*
In de Vierde Nota Waterhuishouding vraagt het Rijk de provincies om het gewenste grond- en oppervlaktewaterregime (GGOR) provinciedekkend vast te stellen. Inmiddels zijn de opvattingen over de taakverdeling en tijdsplanning veranderd. In 2003 zijn in het Nationaal Bestuursakkoord Water nieuwe afspraken over het GGOR vastgelegd: ‘De provincies stellen uiterlijk 2005 de kaders voor het gewenste grond- en oppervlaktewaterregime (GGOR) op. Het waterschap stelt in de periode 2005-2010 het GGOR op en neemt deze op in het waterbeheersplan.’
Over de kaders voor het GGOR vindt op dit moment nog overleg plaats tussen provincie en waterschappen. De provinciale kaders voor het GGOR bestaan uit de provinciale beleidsuitgangspunten, afspraken in de reconstructieplannen en richtlijnen voor de uitwer-

king door de waterschappen. De in het reconstructieplan opgenomen afspraken over prioritering, ambitieniveau en maatregelen worden ongewijzigd overgenomen in het eigenstandig document 'Kaders voor het GGOR'.

Vertaling in reconstructieplan/MER

In dit reconstructieplan/MER zijn maatregelen opgenomen die leiden tot een afgewogen GGOR en tot de realisatie van waterdoelen in hydrologisch te herstellen natuurgebieden (onder meer natte natuurplek). Tevens is aangegeven waar waterconserveringsprojecten (onder andere voor de landbouw) gewenst zijn. De maatregelen en bijbehorende doelrealisatie (berekend in de m.e.r.) maken deel uit van het kader voor het door de waterschappen uit te werken GGOR.

In dit reconstructieplan/MER is een aantal alternatieven opgesteld die betrekking hebben op de vernatting van natuurgebieden en waterconservering in landbouwgebieden.

In dit reconstructieplan/MER is een deel van de overstromings- en retentiegebieden voor regionale waterberging nader begrensd. Ook hier is het streven de gebieden te vrijwaren van kapitaalintensieve ontwikkelingen.

Ten behoeve van verbetering van de grond- en oppervlaktewaterkwaliteit zijn er maatregelen opgenomen in het plan, waaronder het saneren van puntbronnen.

Verder bevat het plan maatregelen voor beekherstel.

Waterbeleid in België

In de wet betreffende onbevaarbare waterlopen (28 december 1967) wordt een hiërarchische indeling gemaakt van de onbevaarbare waterlopen. De bevoegdheid voor het uitvoeren van werken en beheer is hierop gebaseerd; 1e categorie: het Gewest, 2e categorie: de Provincie, 3e categorie: de Gemeente.

De kwaliteitsdoelstellingen voor waterlopen zijn vastgelegd in het besluit van de Vlaamse Regering van 8 december 1998. In het Besluit van de Vlaamse Regering houdende algemene en sectorale bepalingen inzake milieuhygiëne van 1 juni 1995 en gewijzigd door het besluit van 19 januari 1999 worden de milieukwaliteitsnormen voor oppervlaktewater gegeven.

Wat betreft de waterkwaliteit is het beleid van de afgelopen jaren sterk infrastructureel gericht geweest, d.w.z. end-of-pipe-benadering met de nadruk op het (gemengd) opvangen en vervolgens zuiveren van huishoudelijk en industrieel afvalwater en regenwater. A.g.v. voortzetting van het gewestelijke en gemeentelijk investeringsbeleid zal in 2002 ca. 70% van het stedelijk afvalwater effectief gezuiverd worden in een rwzi. Vergeleken met de Nederlandse bodems zijn de waterbodems van de meeste Vlaamse rivieren "zwaar verontreinigd" door zware metalen en organische microverbindingen.

Men kent inmiddels op stroomgebiedsniveau waterkwaliteitsplannen. In tegenstelling tot de vroegere benadering, waarbij het accent lag op de uitbouw van de zuiveringsinfrastructuur, wordt uitgegaan van de kwaliteitstoestand van het oppervlaktewater. Momenteel zijn waterkwaliteitsplannen voor de bekkens van de Dender, IJzer, Nete, Demer en Brugse Polders opgesteld.

Ook de waterkwantiteit wil men op stroomgebiedsniveau aanpakken. Het ondiepe grondwater raakt steeds meer verontreinigd, o.m. door nitraten. Hierdoor wordt steeds meer gebruik gemaakt van het diepe grondwater, waardoor bepaalde diepe lagen met uitputting bedreigd worden. Overschakeling naar oppervlaktewater is veelal niet mogelijk vanwege de slechte kwaliteit van het oppervlaktewater.

Door groeiende verstedelijking en het kanaliseren van beken zijn de pieken in de afvoer van oppervlaktewater stelselmatig toegenomen. De ecologische waarde van de waterlopen in Vlaanderen is de laatste decennia drastisch gedaald.

2.2.2 Milieu

Integrated Pollution Prevention Control (IPPC) (1996)

Dit is een Europese richtlijn inzake geïntegreerde preventie en bestrijding van verontreiniging. Bij oprichting en/of uitbreiding van onder andere installaties voor intensieve pluimvee- of varkenshouderij boven een bepaalde omvang moet worden getoetst of de voorgenomen activiteit een 'belangrijke verontreiniging' of 'belangrijke toename van verontreiniging' veroorzaakt. Er zijn emissiegrenswaarden vastgesteld voor deze installaties. De richtlijn bevat eisen ter voorkoming en, wanneer dat niet mogelijk is, beperking van emissies in lucht, water en bodem.

Vertaling in reconstructieplan/MER

Voor de reconstructie is de IPPC vooral van belang voor het aspect ammoniak. In dit reconstructieplan/MER zijn verwachtingen ten aanzien van groei en krimp van bedrijven en veranderingen in de ruimtelijke verdeling van bedrijven vertaald in verwachtingen ten aanzien van emissie en depositie van ammoniak, maar worden geen uitspraken gedaan over individuele bedrijven en het voldoen aan de IPPC-richtlijn.

Europese Nitraatrichtlijn (1991)

In deze Europese richtlijn is opgenomen dat de concentratie van nitraat in het grondwater de norm van 50 mg/l niet mag overschrijden. Het mestbeleid, alsmede de daarbij behorende aanwijzing van droge zandgronden door de minister van LNV, heeft mede tot doel te voldoen aan de Europese Nitraatrichtlijn.

Om de nitraatverliezen door landbouwkundige activiteiten te beperken noemt de Nitraatrichtlijn de volgende typen acties:

- Wisselbouw, het afdekken van de grond in de winter en het verbouwen van tussenbouwgewassen om doorlekken naar het grondwater tijdens de natte seizoenen te beperken.
- Het gebruik van (kunst)mest in balans met de gewasbehoeften, stikstof inputs en bodemvolume. Regelmatige mest- en bodemanalyse, verplichte plannen voor kunstmestgebruik en algemene beperkingen per gewas ten aanzien van minerale en organische stikstof bemesting.
- Het goed bijhouden van de stikstofverspreiding en voldoende opslag van natuurlijke mest die alleen beschikbaar is voor gewassen die voedingsstoffen nodig hebben. Als de mest wordt verspreid, moet dat op een verantwoorde manier via de juiste technieken gebeuren.
- Het zorgen voor een buffer van niet-bemeste grasstroken en heggen langs waterlopen en sloten.
- Goede, strikte regelingen (beperking) ten aanzien van het bewerken van steile gronden en irrigatie.

Beleid in ontwikkeling

Nederland moet zijn mestbeleid aanpassen omdat het op een aantal punten niet voldoet aan de Europese eisen van onder meer de Nitraatrichtlijn. Dit is verder uitgelegd in §2.2.5 (landbouw).

Vertaling in reconstructieplan/MER

In dit reconstructieplan/MER zijn de verwachtingen ten aanzien van het veranderen van mestbeleid (evenwichtbemesting) vertaald in de inschatting van de ammoniakemissie in 2016.

Richtlijn Veehouderij en Stankhinder 1996

Voor de beoordeling van stankoverlast afkomstig van veehouderijen is de Richtlijn Veehouderij en Stankhinder in oktober 1996 in werking getreden. In 1998 is door de Afdeling bestuurs-

rechtspraak van de Raad van State een aantal uitspraken gedaan over deze Richtlijn. Hieruit bleek dat:

- de afstandmeting en de omrekeningsfactoren voor Groen-Labelstallen zijn aanvaard;
- de aanbeveling om uit te gaan van het aantal dierplaatsen in plaats van het aantal dieren, voorlopig is afgewezen, en
- de verschuiving in de indeling in omgevingscategorieën voor stankgevoelige objecten en de beoordelingsmethode voor cumulatie van stankhinder onvoldoende gemotiveerd zijn bevonden.

Voor een beoordeling van de effecten op omgevingscategorieën voor stankgevoelige objecten kan - behoudens een aantal uitzonderingen - over het algemeen worden teruggevallen op de brochure Veehouderij en Hinderwet (uitgave 1985). Voor de beoordeling van cumulatie van stank moet op dit moment het toetsingskader, zoals is aangegeven in het rapport “Beoordeling cumulatie stankhinder door intensieve veehouderij” (publicatiereeks Lucht no. 46, uitgave 1985), nog steeds aangehouden worden. De regelgeving verandert wel op korte termijn (zie hierna).

Wet stankemissie veehouderijen in landbouwontwikkelings- en verwevingsgebieden (2002)

In deze wet, die op 14 mei 2002 door de Eerste Kamer is aangenomen, zijn de afstandseisen overgenomen uit de hiervoor beschreven Richtlijn Veehouderij en Stankhinder (1996). Ook is de zogeheten cumulatierегeling uit het wetsvoorstel geschrapt. Daardoor wordt bij de beoordeling van stankhinder alleen gekeken naar het individuele effect van een veehouderij op een voor stank gevoelig object.

Vertaling in reconstructieplan/MER

De toepassing van deze wet is gekoppeld aan het reconstructieplan. Na vaststelling van dit reconstructieplan/MER geldt het in deze wet genoemde aparte (soepeler) regime voor stank voor de landbouwontwikkelings- en verwevingsgebieden en de extensiveringsgebieden met het primaat natuur. Door de zonering van de reconstructiegebieden in extensiverings-, verwevings- en landbouwontwikkelingsgebieden, geldt de Richtlijn Veehouderij en Stankhinder alleen nog in de overige extensiveringsgebieden en de niet-reconstructiegebieden.

Het aantal mensen dat werkelijk stankhinder ondervindt daalt niet door een versoepeling van de stankregelgeving. Het daadwerkelijk ervaren van stankhinder is namelijk niet volledig gelijk aan het aantal mensen dat binnen een stankcirkel van een veehouderijbedrijf woont. Dit reconstructieplan/MER geeft inzicht in het huidig en toekomstig aantal stankgehinderden en in de maatregelen die worden genomen om het aantal stankgehinderden te verminderen.

Beleid in ontwikkeling

(ontwerp)Besluit ammoniakemissie huisvesting veehouderij (2003)

Dit besluit stelt veehouderijen verplicht om bij nieuwbouw emissiearme stallen te bouwen. Van dit besluit is in mei 2001 een ontwerp in de Staatscourant gepubliceerd.

Wetsvoorstel Stank en veehouderij (2003)

Door het ministerie van VROM wordt een wetsvoorstel voorbereid dat het nieuwe beoordelingskader voor stank uit de veehouderij zal gaan vormen. Deze wet komt in de plaats van de Richtlijn veehouderij en stankhinder 1996. Het is de bedoeling dat de specifieke wetgeving voor de reconstructiegebieden (de Wet stankemissie veehouderijen in landbouwontwikkelings- en verwevingsgebieden) in de nieuwe wet zal opgaan. Er wordt bij deze wet geen onderscheid meer gemaakt tussen de verschillende typen zoneringsgebieden. Dit wetsvoorstel ‘Stank en veehouderij’ ligt nu voor advies bij de Raad van State.

Wet ammoniak en veehouderij (Wav) (2002)

Op 8 mei 2002 is de Wet ammoniak en veehouderij (Wav) in werking getreden. De Wav vormt een onderdeel van de nieuwe ammoniakregelgeving voor dierenverblijven van veehouderijen. Deze nieuwe regelgeving kent een emissiegerichte benadering voor heel Nederland met daarnaast aanvullend beleid ter bescherming van de kwetsbare gebieden.

De emissiegerichte benadering zal gestalte krijgen in het “Besluit ammoniakemissie huisvesting veehouderij”. Het aanvullend beleid ter bescherming van de kwetsbare gebieden is geregeld in de Wav en heeft betrekking op zones rondom voor verzuring gevoelige gebieden, gelegen in de EHS. In de Wav is bepaald dat in een zone van 250 meter rond kwetsbare bos- en natuurgebieden (groter dan 5 hectare) een oprichtingsverbod geldt voor (nieuwe) intensieve veehouderijen en dat de uitstoot van ammoniak door bestaande bedrijven in deze zone binnen het zogeheten bedrijfsemissieplafond moet blijven.

Vertaling in reconstructieplan/MER

In dit reconstructieplan/MER zijn de kwetsbare gebieden en de 250 meter zones eromheen, in beginsel als extensiveringsgebied aangewezen.

Beleid in ontwikkeling

In het Hoofdpijnenakkoord (regeerakkoord) is opgenomen dat de werkingssfeer van de Wet ammoniak en veehouderij beperkt wordt tot de zeer kwetsbare natuur. In maart 2004 heeft het IPO een voorstel gedaan wat inhoudt dat provincies ruimte krijgen voor een eigen afweging bij de keuze van kwetsbare natuurgebieden die onder de bescherming van de Wet ammoniak en veehouderij (Wav) zullen vallen. Hierdoor ontstaan betere mogelijkheden voor aansluiting op het proces van de ruimtelijke ordening en de reconstructie. De Minister van LNV is van mening dat dit voorstel in principe mogelijkheden biedt om de gewenste aanpassing van de Wav vorm te geven. Bovendien past dit voorstel in het streven van het kabinet meer ruimte en verantwoordelijkheid te geven aan provincies en gemeenten bij de ruimtelijke inrichting van ons land. De Minister ziet een goed perspectief om op basis van dit voorstel verder te gaan. Zowel de Minister van LNV als de staatssecretaris van VROM nemen grotendeels het voorstel van het IPO over voor de nieuwe Wet ammoniak en veehouderij (Wav) (brief van 3 juni 2004).

Regeling ammoniak en veehouderij (Rav) (2002)

De Regeling ammoniak en veehouderij (Rav) is een op de Wet ammoniak en veehouderij gebaseerde ministeriële regeling die de emissiefactoren bevat die nodig zijn om in de vergunde en in de aangevraagde situatie de ammoniakemissie van een veehouderij te kunnen berekenen. De Rav bevat een lijst met de verschillende stalsystemen per diercategorie en de daarbij behorende emissiefactoren. Tevens zijn hierin de maximale emissiewaarden opgenomen voor de berekening van de emissieplafonds op grond van de Wav.

Vertaling in reconstructieplan/MER

De informatie uit deze regeling is in dit reconstructieplan/MER gebruikt om de effecten van zonering op emissie en depositie van ammoniak te kunnen bepalen. De regeling treedt binnenkort in werking. Enkele factoren wijken af van de nu vigerende regeling.

Provinciaal Milieubeleidsplan (2000) + Provinciale milieuverordening (2002)

In dit plan is het provinciale milieubeleid per milieuthema en per doelgroep opgenomen. Voor de reconstructie zijn vermindering van de verzuring en vermindering van geurhinder de meest belangrijke milieudoelen uit het milieubeleidsplan. De landbouw is de meest relevante doelgroep voor de reconstructie.

In de provinciale milieuverordening zijn twee hoofdcategorieën van specifieke gebieden onder-

scheiden, te weten grondwaterbeschermingsgebieden met als functie bescherming van grondwaterwinning voor de openbare drinkwatervoorziening en milieustimuleringsgebieden. De gebiedsbescherming in de milieustimuleringsgebieden vindt vanuit diverse invalshoeken plaats en is niet voor ieder gebied dat onderdeel uitmaakt van deze hoofdcategorie hetzelfde. Bij de aanwijzing van specifieke gebieden speelt met name:

- het belang van de bescherming van de bodem (bodembeschermingsgebieden);
- het belang van het beperken en voorkomen van geluidhinder (stiltegebieden);
- het belang van de bescherming van natuurwetenschappelijke en landschappelijke waarden.

Een gebied kan om een of meer redenen als bijzonder gebied worden aangewezen, waardoor deze gebieden elkaar deels overlappen. In de provinciale milieuverordening zijn verder regels opgenomen betreffende afvalstoffen, inclusief lozingen van afvalwater.

Hieronder is kort iets opgenomen over grondwaterbeschermingsgebieden en stiltegebieden, omdat deze met name relevant zijn voor de reconstructie. Deze gebieden zijn weergegeven op kaarten 2 en 10.

- *Grondwaterbeschermingsgebieden*
In de provinciale milieuverordening zijn beschermingszones en boringsvrije zones aangewezen rond waterwingebieden en regels gesteld voor activiteiten in deze zones die de kwaliteit van het grondwater kunnen bedreigen. Rond kwetsbare en zeer kwetsbare winningen zijn 25-jaarszones (regenwater dat binnen deze zone inzijgt, doet er ten hoogste 25 jaar over om de winningsputten te bereiken) aangewezen als beschermingszones. Daarnaast zijn rond enkele zeer kwetsbare winningen 100-jaarszones aangewezen.
In de laatste herziening van de provinciale milieuverordening zijn de begrenzingen van enkele grondwaterbeschermingsgebieden aangepast.
- *Stiltegebieden*
Ter bescherming van relatief onverstoorde gebieden zijn in de Provinciale milieuverordening stiltegebieden aangewezen en regels opgesteld ter voorkoming van geluidsoverlast. Ter ondersteuning van deze regelgeving is het ruimtelijk beleid erop gericht functies die tot extra geluidsverstoring leiden, uit deze gebieden te weren. Het gaat er hierbij om dat het heersende geluidsniveau niet wordt verhoogd. Activiteiten die in dit verband geweerd moeten worden, zijn met name niet-agrarische bedrijvigheid, intensieve toeristisch-recreatieve voorzieningen en militaire activiteiten.

Vertaling in reconstructieplan/MER

In dit reconstructieplan/MER zijn de effecten op grondwaterbeschermingsgebieden en stiltegebieden bepaald.

2.2.3 Natuur Vogelrichtlijn (1979) + Habitatrichtlijn (1992)

De Vogelrichtlijn is een Europese richtlijn die als doel heeft een Europese bescherming van vogels te garanderen in een Europees netwerk van natuurgebieden. De Habitatrichtlijn is eveneens een Europese richtlijn. Deze richtlijn heeft als doel het beschermen van typen natuurlijke habitats (leefgebieden) en soorten (planten en dieren) in een Europees netwerk van natuurgebieden. De bescherming van vogels, andere dieren, planten en habitats gebeurt door de aanwijzing van gebieden (Speciale Beschermingszones). Voor de Vogelrichtlijn op grond van de aanwezigheid van bepaalde aantallen van de kwalificerende vogelsoorten (bijlage I van de Vogelrichtlijn). Voor de Habitatrichtlijn op basis van de bijlagen I (gebieden) en II (soorten) van deze richtlijn. De Speciale Beschermingszones vormen samen het netwerk van natuurgebieden. Dit netwerk heet 'Natura 2000'.

De Habitatrichtlijn kent, in tegenstelling tot de Vogelrichtlijn, ook nog een soortbescherming

(die ook geldt buiten de aangewezen gebieden). Bijlage IV van de Habitatrichtlijn geeft een lijst van soorten die strikt beschermd moeten worden.

De Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn worden in de nieuwe Natuurbeschermingswet geïmplementeerd.

Nieuwe plannen of projecten in en in de nabijheid van de Speciale Beschermingszones dienen conform de richtlijn te worden getoetst. Voor plannen of projecten die significante gevolgen hebben op soorten of habitats waarvoor de Speciale Beschermingszone is aangewezen geldt het 'nee-tenzij-principe'.

Wanneer het betrokken gebied een gebied is met een prioritair type natuurlijke habitat en/of een prioritaire soort, kunnen alleen argumenten die verband houden met:

- de menselijke gezondheid;
- de openbare veiligheid;
- voor het milieu wezenlijk gunstige effecten;
- dan wel, na advies van de Europese Commissie, andere dwingende redenen van openbaar belang worden aangevoerd om ingrepen te mogen plegen in het gebied.

De Vogel- en Habitatrichtlijngebieden en de Natuurbeschermingswetgebieden zijn weergegeven op kaart 7.

Vertaling in reconstructieplan/MER

De Vogel- en Habitatrichtlijngebieden zijn in dit reconstructieplan/MER veelal gezoneerd als extensiveringsgebied, inclusief een zone eromheen. In de effectbeschrijving van dit plan is getoetst of het plan strijdig is met de instandhoudingsdoelstellingen van de gebieden.

Natuurbeschermingswet (1998)

De Natuurbeschermingswet (Nb-wet) stelt gebieden veilig die vanwege hun bijzondere natuur of hun natuurwetenschappelijke betekenis van algemeen belang zijn. Zowel gebieden die eigendom zijn van de staat als gebieden in handen van particulieren kunnen aangewezen worden als respectievelijk staatsnatuurmonument of beschermd natuurmonument.

De beschermde natuurmonumenten zijn aangegeven op kaart 7.

Beleid in ontwikkeling: Wijziging Natuurbeschermingswet 2002

Het wetsvoorstel bestaat uit drie onderdelen:

1. de aanwijzing van Vogel- en Habitatrichtlijngebieden
2. het beheer van deze gebieden
3. het toetsen van plannen, projecten en andere handelingen in of nabij deze gebieden

Er worden nieuwe Natuurbeschermingswetgebieden vastgesteld, waarin de Vogel- en Habitatrichtlijngebieden zijn opgenomen.

Vertaling in reconstructieplan/MER

Bij de zonering is rekening gehouden met de Vogel- en Habitatrichtlijngebieden en de Natuurbeschermingswetgebieden.

Flora- en Faunawet (2002)

De Nederlandse Flora- en Faunawet regelt de wettelijke bescherming van in het wild levende planten en dieren. Deze bescherming houdt onder meer in dat handelingen waarmee beschermde dieren worden verontrust, verjaagd, gevangen of gedood zijn verboden. Ook het verontrusten en beschadigen van rust- en voortplantingsplaatsen van beschermde dieren is verboden. Een tweede uitgangspunt is dat op elke burger de plicht rust om voldoende zorg in acht te nemen voor in het wild levende planten en dieren en hun directe leefomgeving. Dit houdt in dat ieder die weet of kan vermoeden dat door zijn handelen of het nalaten daarvan nadelige gevolgen voor planten of dieren kunnen worden veroorzaakt, verplicht is dergelijk handelen achterwege te laten, dan wel zich in te spannen om de nadelige gevolgen daarvan te voorkomen, te beperken of ongedaan te maken.

De Flora- en Faunawet gaat uit van het ‘nee, tenzij’-beginsel. Dit betekent dat bepaalde handelingen ten aanzien van dieren en planten slechts onder strikte voorwaarden mogelijk zijn. Er moet daarbij gekeken worden naar alternatieven, naar dwingende redenen van groot openbaar belang en naar mogelijkheden voor compensatie.

Vertaling in reconstructieplan/MER

Bij het opstellen van dit reconstructieplan/MER is waar mogelijk rekening gehouden met het soortenbeleid. Bij uitvoering van het reconstructieplan kan het aanvragen van ontheffing van de Flora- en Faunawet aan de orde zijn.

Structuurschema Groene Ruimte I (1995)

Het ruimtelijke beleid voor de ecologische hoofdstructuur (EHS) is gericht op het instandhouden van de natuur door behoud, herstel en ontwikkeling van wezenlijke kenmerken en waarden. In het SGR is ook het zogenoemde compensatiebeginsel beschreven.

In de aanvulling op het SGR I is het robuuster maken van de EHS opgenomen om zo een verhoging van de biodiversiteit mogelijk te maken. Dit kan door het realiseren van robuuste verbindingen op “zwakke plekken” in de EHS (robuuste ecologische verbindingen). Het beleid uit het Structuurschema Groene Ruimte is vertaald in provinciaal natuurbeleid.

Gebieden waarvoor het compensatiebeginsel van toepassing is:

- kerngebieden van de ecologische hoofdstructuur;
- gerealiseerde natuurontwikkelingsgebieden;
- kleinere natuurgebieden buiten de ecologische hoofdstructuur die zijn aangewezen in streek- of bestemmingsplannen of onder de Natuurbeschermingswet vallen;
- biotopen van aandachtsoorten die op indicatie van de soortenbeschermingsplannen van het Rijk in Streekplannen en/of bestemmingsplannen zijn opgenomen;
- bossen en landschappelijke beplantingen, vallend onder de Boswet;
- grootschalige openbare recreatievoorzieningen.

Beleid in ontwikkeling: Nota Ruimte

De Nota Ruimte is een nota van het Rijk, waarin de principes voor de ruimtelijke inrichting van Nederland vastgelegd worden. Het gaat daarbij om inrichtingsvraagstukken die spelen tussen nu en 2020, met een doorkijk naar 2030. In de nota worden de hoofdlijnen van beleid aangegeven, waarbij de ruimtelijke hoofdstructuur van Nederland (RHS) een belangrijke rol zal spelen.

De opdracht uit het Hoofdlijnenakkoord (regeerakkoord) is om de afzonderlijke nota's op de desbetreffende onderdelen van ruimtelijk beleid samen te voegen tot één Nota Ruimte. De nota bevat daarmee niet alleen de ruimtelijke uitspraken zoals die eerder in de Vijfde Nota over de Ruimtelijke Ordening waren opgenomen, maar ook die uit het Tweede Structuurschema Groene Ruimte (SGR2)

en uit het Nationaal Verkeers- en Vervoersplan (NVVP), voor zover het kabinet daaraan vasthoudt. Daarnaast worden in de Nota Ruimte ook de Gebiedsgerichte Economische Perspectieven (GEP) opgenomen. De Nota Ruimte zal zo het ruimtelijke beleid van het kabinet gaan bevatten en wordt zo een veel meer integraal product. Het kabinet heeft deel 3 van de PKB Nota Ruimte (het kabinets-standpunt) - na overleg met de mede-overheden en andere relevante partijen - op 27 april 2004 aan de Tweede Kamer aangeboden.

Alle niet-ruimtelijke facetten van het mobiliteitsbeleid en het verbrede landbouwbeleid zullen in de nieuwe Nota Mobiliteit worden vastgelegd of zijn reeds in de Agenda voor een Vitaal Platteland vastgelegd.

Brabant in Balans, Streekplan Noord-Brabant (2002) (natuur)

Het gehele buitengebied is onderverdeeld in 2 typen structuren; de groene hoofdstructuur (GHS) en de agrarische hoofdstructuur (AHS). De GHS is een samenhangend netwerk van alle natuur- en bosgebieden, landbouwgebieden en andere gebieden met bijzondere natuurwaarden, en landbouwgebieden die bijzondere potenties hebben voor de ontwikkeling van natuurwaarden. De AHS omvat het gebied buiten de GHS en de bebouwde kernen en infrastructuur. In de AHS staan de instandhouding en de versterking van de landbouw voorop.

Beide hoofdstructuren zijn onderverdeeld in twee hoofdzones, namelijk GHS-natuur (met hoofdfunctie natuur), GHS-landbouw (landbouwgebieden met hoge natuurwaarden), AHS-landschap (landbouwgebieden met overige bijzondere natuur- en landschapswaarden) en AHS-landbouw (landbouwproductiegebieden). De hoofdzones zijn vervolgens onderverdeeld in een aantal subzones in volgorde van kwetsbaarheid (zie onderstaande tabel).

Hoofdzone	Subzone
GHS-natuur	1. Natuurparel 2. Overig bos- en natuurgebied 3. Ecologische verbindingszone
GHS-landbouw	4. Leefgebied kwetsbare soorten 5. Leefgebied struweelvogels 6. Natuurontwikkelingsgebied
AHS-landschap	7. Leefgebied dassen 8. Waterpotentiegebied 9. RNLE-landschapsdeel
AHS-landbouw	10. Zoekgebied veeverdichtingsgebieden 11. Vestigingsgebied glastuinbouw 12. Mogelijk doorgroeigebied glastuinbouw 13. Glasboomteeltgebied 14. AHS-overig

Bron: Streekplan 2002

Natuurgebiedsplannen en Beheersgebiedsplan (2002)

In deze plannen zijn de streefdoelen voor de natuur in Brabant (natuurdoeltypen) vastgelegd. De plannen geven op perceelsniveau aan waar en welke subsidies voor aanleg en beheer van natuur verkregen kunnen worden op grond van de subsidieregeling natuurbeheer (natuurge-

biedsplannen) en de subsidieregeling agrarisch natuurbeheer (beheersgebiedsplan). Daarnaast vormen deze plannen de provinciale begrenzing van de Ecologische Hoofdstructuur van het Rijk op perceelsniveau en daarmee de EHS zoals deze wordt gehanteerd in de Wet ammoniak en veehouderij.

Vertaling in reconstructieplan/MER

In het kader van de reconstructie wordt geprobeerd de natuurdoeltypen te behalen door verhoging van de grondwaterstand en vermindering van de ammoniakdepositie en de belasting van het grond- en oppervlaktewater met bestrijdingsmiddelen en meststoffen. In dit reconstructieplan/MER is getoetst in hoeverre de randvoorwaarden voor de natuurdoeltypen op het gebied van grondwaterstand en stikstofdepositie door het plan worden gerealiseerd.

Natuur- en Landschapsoffensief Brabant, beleidsnota natuur en landschap in Noord-Brabant 2002-2012 (2002)

Deze nota geeft het sectorale natuur- en landschapsbeleid weer van de provincie. In het Streekplan heeft (gedeeltelijk) een afweging van dit beleid plaatsgevonden. In deze nota is een onderscheid gemaakt in gebiedsbescherming en in soortenbescherming.

De gebiedsbescherming is vertaald in het Streekplan. In deze beleidsnota zijn verschillende instrumenten opgesomd voor realisatie van het beleid, zoals de EHS, ecologische verbindingsszones, robuuste ecologische verbindingen, regionale natuur- en landschapseenheden (RNLE'n) en agrarisch natuurbeheer. Daarnaast wordt ingegaan op de bescherming van leefgebieden van kwetsbare soorten, dassen en struweelvogels en op bescherming van de soorten zelf.

Vertaling in reconstructieplan/MER

In het kader van de reconstructie worden verschillende van bovengenoemde instrumenten ingezet. Enkele voorbeelden zijn het streven om de EHS versneld te realiseren, het begrenzen van de RNLE'n en het stimuleren van agrarisch natuurbeheer.

2.2.4 Landschap en cultuurhistorie

Verdrag van Valetta/Malta (1992)

Dit Europese Verdrag heeft tot doel het archeologische erfgoed te beschermen als bron van het Europese gemeenschappelijke geheugen en als middel voor geschiedkundige en wetenschappelijke studie.

Hiertoe worden als bestanddelen van het archeologische erfgoed beschouwd alle overblijfselen, voorwerpen en andere sporen van de mens uit het verleden:

- waarvan het behoud en de bestudering bijdragen tot het reconstrueren van de bestaansgeschiedenis van de mensheid en haar relatie tot de natuurlijke omgeving;
- ten aanzien waarvan opgravingen of ontdekkingen en andere methoden van onderzoek betreffende de mensheid en haar omgeving de voornaamste bronnen van informatie zijn.

Tot het archeologische erfgoed behoren bouwwerken, gebouwen, complexen, aangelegde terreinen, roerende zaken, monumenten van andere aard, alsmede hun context, ongeacht of zij op het land of onder water zijn gelegen.

Het verdrag van Valetta schrijft voor dat bij plannen voor ruimtelijke ontwikkelingen het behoud van het archeologisch erfgoed meegewogen moet worden. Dit verdrag is vertaald in het Streekplan en in de cultuurhistorische en archeologische waardenkaarten.

Architectuurnota (2000)

Dit is een nota van de ministeries van OCW, VROM, VenW en LNV met negen Grote

Projecten op het gebied van architectuur en ruimtelijke ordening om het architectuurbeleid concreet vorm te geven. De reconstructie is één van de negen Grote Projecten die zijn opgenomen in de Architectuurnota. Bij deze negen Grote Projecten moeten ontwerpers in een vroeg-tijdig stadium worden ingeschakeld, moet er een integrale aanpak komen en moet er een goede, bestuurlijke afstemming en een duidelijke regie zijn. Ook wordt het publiek betrokken bij een aantal van deze projecten.

De Grote Projecten bestrijken het hele scala aan bouwopgaven voor de nabije toekomst, waarbij naast nieuwbouw en monumenten ook grote opgaven in het landelijk gebied, infrastructuur en de ruimtelijke ordening aan de orde zijn. Op deze manier kunnen zij een voorbeeldwerking hebben voor heel opdrachtgevend Nederland, waaronder provincies, gemeentes, ontwikkelaars, stichtingen en particulieren.

Vertaling in reconstructieplan/MER

Bij het opstellen van dit reconstructieplan zijn ontwerpers betrokken. Zij hebben hun inbreng geleverd tijdens ontwerpatelier en via ontwerp opdrachten.

Nota Belvédère (1999)

De Nota Belvédère is een beleidsnota van het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen over de relatie cultuurhistorie en ruimtelijke inrichting. De hoofddoelstelling van de nota luidt: De cultuurhistorische identiteit wordt sterker richtinggevend voor de inrichting van de ruimte en het Rijksbeleid zal daarvoor goede voorwaarden scheppen.

In het kader van Belvédère is een landsdekkend overzicht vervaardigd van de cultuurhistorisch meest waardevol geachte steden en gebieden; de Cultuurhistorische Waardenkaart van Nederland. Deze kaart bevat onder andere de Belvédèregebieden. Dit zijn gebieden met een hoge concentratie van cultuurhistorische waarden. In het reconstructiegebied van Noord-Brabant liggen enkele Belvédèregebieden zoals het Dommeldal, de Maasvallei, een gebied bij Griendtsveen-Helenaveen en de Langstraat (deels).

Buiten de Belvédèregebieden zijn er ook cultuurhistorische waarden aanwezig. Vaak zijn dat waarden die vanuit een van de drie sectorale invalshoeken binnen de cultuurhistorie (archeologie, bouwkunde, historisch landschap) als van bijzonder hoge waarde worden geacht. De cultuurhistorische waarden zijn doorvertaald in de provinciale cultuurhistorische waardenkaart (zie hieronder). Een belangrijk deel van de cultuurhistorische waarden is aangegeven op kaart 11.

Kookboek Cultuurhistorie, Cultuurhistorische waardenkaart (2000, 2002)

De provincie heeft de cultuurhistorische (landschaps)waarden van bovenlokaal belang aangegeven op de (provinciale) Cultuurhistorische waardenkaart. Deze is door GS vastgesteld. Bij de opstelling en uitvoering van ruimtelijke plannen moet met deze waarden rekening worden gehouden. Dit geldt in het bijzonder voor de historisch-landschappelijke vlakken met hoge en zeer hoge waarde. In beginsel zijn in deze vlakken alleen ruimtelijke ingrepen toelaatbaar die gericht zijn op de voortzetting of het herstel van de historische functie en die leiden tot behoud of versterking van cultuurhistorische (landschaps)waarden.

Vertaling in reconstructieplan/MER

In het kader van de reconstructie is onder andere bij de integrale zonering rekening gehouden met de cultuurhistorische (landschaps)waarden.

Archeologische Monumentenkaart en de Indicatieve Kaart Archeologische Waarden (2000)

Bij de opstelling en de uitvoering van ruimtelijke plannen moet rekening worden gehouden met (bekende) archeologische waarden, zoals aangegeven op de Archeologische Monumentenkaart, en de te verwachten archeologische waarden, zoals aangegeven op de Indicatieve Kaart Archeologische Waarden. Het uitgangspunt hierbij is dat het archeologisch erfgoed moet worden beschermd op de plaats waar het wordt aangetroffen. Gezien dit uitgangspunt moeten in geval van voorgenomen ruimtelijke ontwikkelingen in gebieden met een hoge of een middelhoge verwachtingswaarde voor archeologisch erfgoed, de archeologische waarden door middel van een vooronderzoek in kaart worden gebracht. De archeologische waarden zijn deels opgenomen in de provinciale cultuurhistorische waardenkaart.

Vertaling in reconstructieplan/MER

Bij de uitvoering van projecten in het kader van de reconstructie moet rekening worden gehouden met archeologische waarden. Bij de effectbepaling van dit plan is een inschatting gemaakt van de kans op aantasting van archeologische waarden.

Brabant in Balans, Streekplan Noord-Brabant (2002) (landschap en cultuurhistorie)

De verscheidenheid aan landschapstypen en cultuurhistorische (landschaps)waarden is een belangrijk element van de identiteit van Noord-Brabant. In het Streekplan wordt naast de onderwerpen cultuurhistorie en archeologie ook aandacht besteed aan aardkundige waarden, landschapsvisies en beeldkwaliteitsplannen. De kern van een landschapsvisie is een duurzaam integraal landschapsontwerp dat gebaseerd is op de aanwezige landschappelijke kwaliteiten. Landschapsvisies kunnen een bouwsteen zijn voor of een onderdeel van een reconstructieplan. Tevens kunnen bij verschillende ruimtelijke ontwikkelingen in het kader van de reconstructie beeldkwaliteitsplannen worden opgesteld. In dergelijke plannen moet de na te streven beeldkwaliteit worden beschreven, onder meer door aan te geven op welke ruimtelijke kenmerken van landschap en bebouwing en op welke landschappelijke structuren en elementen moet worden ingespeeld en welke streefbeelden daarbij gelden.

Vertaling in reconstructieplan/MER

In §2.3 is aangegeven welke landschapsvisies zijn gebruikt. In §6.5.2 wordt aandacht besteed aan de beeldkwaliteitsplannen. Bij de effectbepaling van dit plan is een inschatting gemaakt van de kans op aantasting van aardkundige waarden.

2.2.5 Landbouw

Meststoffenwet, Mineralen Aangifte Systeem (MINAS) (2001)

In 1998 trad het MINeralen AangifteSysteem (MINAS) in werking. Het doel ervan is het terugdringen van milieuverontreiniging door meststoffen. De regelgeving is er onder andere op gericht om de uitspoeling van nitraat en fosfaat naar het grondwater en oppervlaktewater zodanig te verlagen dat de milieurisico's worden beperkt. MINAS is een mineralenboekhouding waarmee de mineralenstromen op een bedrijf in beeld kunnen worden gebracht. Hierbij gaat het om fosfaat en stikstof. Wie meer mineralen heeft aangevoerd dan afgevoerd, moet een heffing betalen over de te veel aangevoerde mineralen. Het doel is dat agrariërs hun bedrijf zo inrichten dat geen heffing hoeft te worden betaald. Vanaf 2001 zijn alle land- en tuinbouwbedrijven aangifteplichtig voor MINAS.

Leidraad Mest (2001)

De Leidraad Mest is een product van het provinciaal bestuurlijk Platform Mest met een

beleidskader voor mestbewerkingsinitiatieven. Dit Platform bestaat uit vertegenwoordigers van de landbouworganisaties (Zuidelijke Land- en Tuinbouworganisatie (ZLTO), Zuidelijk Platform, Mestac, Nevedi), maatschappelijke organisaties (Brabantse Milieufederatie (BMF), Rabobank) en overheden (ministeries, provincie, gemeenten, waterschappen, regionale milieudiensten).

Na opstelling van de Leidraad door het Platform Mest hebben de provincie en alle Brabantse gemeenten en waterschappen de Leidraad vastgesteld.

Alle in het Brabantse Platform Mest betrokken partijen zijn het erover eens dat binnen een duurzame landbouw gebruik van onbewerkte (drijf)mest niet past. Gestreefd wordt naar verdringing van kunstmest en onbewerkte mest door kwalitatief hoogwaardige dierlijke meststoffen. Als verdringing van kunstmest wordt gerealiseerd, zal daardoor tegelijkertijd het mineralenoverschot verminderen. Mestbewerking kan een dergelijke kwaliteitsslag tot stand brengen. Daarom dient mestbewerking een belangrijke rol te spelen bij het realiseren van een milieuvriendelijke afzet van (alle) mest, zonder daarmee overigens te rechtvaardigen dat er meer dieren gehouden kunnen worden. De planologische randvoorwaarden voor mestbewerkingslocaties zijn in deze Leidraad opgenomen. Bij de realisatie van mestverwerkingsinstallaties moet de Leidraad Mest toegepast worden.

Beleid in ontwikkeling

Nederland moet zijn mestbeleid aanpassen omdat het op een aantal punten niet voldoet aan de Europese eisen. Dat blijkt uit de uitspraak van 2 oktober 2003 van het Europese Hof van Justitie. Het Hof vindt onder meer dat het Nederlandse mineralen aangiftesysteem (MINAS) ontoereikend is om aan de eisen van de Nitraatrichtlijn te voldoen. De invulling van het nieuwe beleid is verwoord in het Derde Actieprogramma Nitraatrichtlijn, het Interimprogramma en de beleidsbrief aan de Tweede Kamer van 19 mei 2004.

De veehouderij in Nederland krijgt te maken met fors stijgende mestafzetkosten door aanpassingen van het mestbeleid. Het kabinet kiest bewust niet voor krimpmaatregelen. Er komt een systeem van normen voor de aanwending van stikstof en fosfaat op landbouwgrond (gebruiksnormen) dat het huidige mineralenaangiftesysteem (verliesnormen) zal vervangen. Dit betekent dat landbouwbedrijven niet meer worden afgerekend op de hoeveelheid stikstof en fosfaat die in het milieu verdwijnt, maar op de hoeveelheid stikstof en fosfaat die zij gebruiken voor de groei van gewassen. In het Actieprogramma wordt vooral ingegaan op het nieuwe systeem van gebruiksnormen voor stikstof en fosfaat.

Er komen drie gebruiksnormen:

- gebruiksnorm voor de stikstof uit dierlijke mest
- gebruiksnorm totale stikstofbemesting
- gebruiksnorm totale fosfaatbemesting.

Bij de laatste twee gebruiksnormen moeten ook kunstmest en andere meststoffen (zoals compost) worden meegenomen. Het streven is om de nieuwe regels uiterlijk 1 januari 2006 in werking te laten treden. Tot die tijd blijft de bestaande wetgeving volledig van kracht, inclusief MINAS.

Met het nieuwe beleid zal Nederland in 2006 voldoen aan de eisen van de Europese nitraatrichtlijn. In 2015 is voor fosfaat evenwicht bereikt tussen bemesting en de onttrekking van mest door het gewas. Het kabinet overlegt nog met de Europese Commissie over de voorgestelde invulling van het mestbeleid. Dat moet in de zomer van 2004 tot een akkoord leiden.

Het voorstel tot wijziging van de meststoffenwet wordt nu voor advies aan maatschappelijke organisaties aangeboden (zie ook Dossier Mest). In juni zal het voor advies worden aangeboden aan de Raad van State en vervolgens aan de Tweede Kamer

Vertaling in reconstructieplan/MER

In dit reconstructieplan/MER kunnen mestverwerkingslocaties aangewezen worden of zoekge-

bieden voor mestverwerkingslocaties. Daarmee wordt de Leidraad geconcretiseerd. Tevens kan er (eventueel) een nieuwe opkoopregeling van bedrijven worden aangegeven in het plan. Dit kan leiden tot een lagere mestproductie (minder vee). Daarnaast kan er in dit reconstructieplan/MER aanvullend provinciaal milieubeleid ten aanzien van mestverwerking worden opgenomen.

Kabinetsstandpunt inzake toekomst intensieve veehouderij in Nederland

Dit kabinetsstandpunt bevat de conclusies die het kabinet trekt uit het brede debat dat in het najaar van 2003 is gevoerd over de intensieve veehouderij. Volgens het kabinet heeft intensieve veehouderij toekomst in Nederland. Dat kan in een 'veehouderijkolom' (producenten, slachterijen, verwerkers, detailhandel, etc.) die kwaliteit produceert en die met service en uitgekiende logistiek opereert op de Noordwest-Europese vers- en gemaksvuodselmarkt. Een intensieve veehouderij die in zijn ondernemen duurzaamheid en dierenwelzijn centraal stelt, die de consument een steeds ruimere keuze biedt en die maatschappelijk verantwoord ondernemen invult zó dat de burger er trots op kan zijn. Dit toekomstperspectief wordt in grote lijnen ook gedragen door een belangrijk deel van de betrokken partijen in de kolom en door maatschappelijke organisaties en daardoor wint het aan kracht, constateert het kabinet. Het kabinet meent dat voorkomen moet worden dat de intensieve veehouderij in zijn huidige vorm naar elders gaat. Dat zou slechts het probleem verplaatsen naar andere landen. Geen blijvende toekomst ziet het kabinet voor bedrijven die weigeren de ernst van de situatie op langere termijn in te zien.

Vertaling in reconstructieplan/MER

In dit reconstructieplan/MER wordt de ruimtelijke spreiding van de intensieve veehouderij meer afgestemd op waarden van natuur, landschap en wonen via de integrale zonering. Daarnaast worden maatregelen voorgesteld om de milieubelasting verder te beperken, de landenschappelijke inpassing te vergroten, de veterinaire veiligheid te verbeteren en de veehouderijkolom te versterken. Ook zijn de effecten van voorgestelde maatregelen inzichtelijk gemaakt.

Handleiding duurzame locaties en duurzame projectlocaties voor de intensieve veehouderij (2003)

Deze provinciale beleidsnota vormt het toetsingskader voor de beoordeling van duurzame locaties en duurzame projectlocaties voor de intensieve veehouderij. De Handleiding geeft een nadere invulling en verduidelijking van het Streekplan en het Koepelplan.

Vertaling in reconstructieplan/Mer

In dit reconstructieplan/Mer is in § 11.6.1 van deel B de Handleiding als toetsingskader voorgeschreven. De handleiding is als bijlage in het plan opgenomen.

Buitengebied in ontwikkeling (2004)

Deze provinciale beleidsnota draagt bij aan een vitaal platteland en geeft ruimte aan daarbij passende economische dragers voor het buitengebied. Het is daarbij belangrijk dat de sociale aspecten van veranderingen in de landbouwsector, waaronder de krimp in de intensieve veehouderijsector, worden opgevangen. Naast het bieden van ontwikkelingsmogelijkheden aan bestaande economische dragers, zullen tevens alternatieve economische functies voor het platteland moeten worden gevonden en gestimuleerd.

Deze kunnen eveneens zorgen voor een duurzaam beheer en behoud van gebiedseigen kwaliteiten en functies van het landelijke gebied. Het beleid beoogt voorts behoud en versterking van de leefbaarheid van het platteland/kleine kernen alsmede het behoud van het landelijk karakter en de ruimtelijke kwaliteit van het platteland.

In de nota is een verruimd beleid ontwikkeld voor bebouwingsconcentraties en daarnaast is het

beleid inzake hergebruik van vrijkomende agrarische bedrijfslocaties op onderdelen aangepast waarbij mede een koppeling is gelegd met specifieke gebiedsdoelen die in de reconstructie- en gebiedsplannen zijn opgenomen.

Vertaling in reconstructieplan/Mer

In dit reconstructieplan/Mer is in § 6.8 van deel B de beleidsnota Buitengebied in Ontwikkeling als kader gehanteerd voor het gewenste beleid.

Nota Glastuinbouw (1999)

Dit is een provinciale beleidsnota op het gebied van glastuinbouw. Doel van de Nota Glastuinbouw is te komen tot een duurzame glastuinbouwsector die op termijn (2010) voor ongeveer 75 procent is geconcentreerd in vestigingsgebieden, doorgroeigebieden of in gebieden met bijzondere status. Dit wordt bereikt door verplaatsing van solitaire bedrijven uit (in eerste instantie) kwetsbare gebieden, verduurzaming op de minder kwetsbare locaties en projectmatige, duurzame concentratie in hiervoor optimale gebieden.

Vertaling in reconstructieplan/MER

In dit reconstructieplan/MER kunnen projectvestigingen (zoekgebieden voor grootschalige glastuinbouwvestiging), vestigingsgebieden (ruime mogelijkheden voor bestaande bedrijven en mogelijkheid voor nieuwvestiging) en mogelijke doorgroeigebieden (voor bestaande bedrijven) worden begrensd.

Beleidsnota Teelt Ondersteunende Voorzieningen in de land- en tuinbouw (2003)

Deze provinciale beleidsnotitie vormt het toetsingskader van Gedeputeerde Staten voor het gebruik van ondersteunende voorzieningen bij plantaardige teelten. Ondersteunende voorzieningen kunnen onderverdeeld worden in lage en hoge voorzieningen. Enkele voorbeelden zijn; insectengaas, afdekfolies, containerteelt, schaduwhallen, hagelnetten en bakken in stellingen. In deze notitie zijn voorwaarden opgenomen voor de toepassing van ondersteunende voorzieningen. Ook zijn verschillende typen gebieden aangeduid waar ondersteunende voorzieningen niet of maar beperkt zijn toegestaan. De notitie is een nadere invulling van het in het Streekplan geformuleerde beleid met betrekking tot teeltondersteunende voorzieningen.

Vertaling in reconstructieplan/MER

In dit reconstructieplan/MER kunnen gebieden worden aangewezen waar meer mogelijkheden zijn voor ondersteunende voorzieningen dan tot nu toe mogelijk was.

2.2.6 Recreatie en toerisme

Ontspannend Brabant, Beleidskader Toerisme en Recreatie (2001)

Deze nota bevat het provinciale beleid op het gebied van toerisme en recreatie. De provincie wil binnen het kader van de reconstructie ontwikkelingskansen bieden aan de sector. Belangrijk uitgangspunt is het aanscherpen van de contrasten tussen regio's. In plaats van 'meer van hetzelfde' wil de provincie de kwaliteit van het bestaande aanbod verbeteren en differentiëren. Bij de verder te ontwikkelen gebiedsdifferentiatie zal aangesloten worden bij herkenbare, zogeheten recreatiemilieus.

Er zijn drie typen recreatiemilieus genoemd in de notitie:

- 'doen'; waaronder buitenrecreatie, bewegingsrecreatie, natuurgerichte recreatie;
- 'vermaak'; stedelijke en dorpse gezelligheid, vertier en verwennen;
- 'verblijf'; waaronder 'onze buurt buiten' (bijvoorbeeld bungalowparken en campings), 'einde van de wereld' (bijvoorbeeld losse verhuureenheden en kamperen bij de boer) en groepsverblijf.

Het provinciale beleid is er op gericht dat in Brabant alle recreatiemilieus voorhanden zijn.

Vertaling in reconstructieplan/MER

Het onderdeel recreatie en toerisme is in dit reconstructieplan/MER is zodanig uitgewerkt, dat het kan fungeren als een regionaal ontwikkelingsplan binnen het beleidskader Toerisme en Recreatie ((Ont)spannend Brabant). In het plan is door middel van het aanwijzen van gebieden aangegeven waar welke ontwikkelingen van de toeristisch-recreatieve sector gewenst zijn.

2.2.7 Wonen, werken en leefbaarheid

Werken aan sociale kwaliteit (1999)

Het welzijnsbeleid van de Rijksoverheid is vastgelegd in de nota Werken aan sociale kwaliteit uit 1999. De centrale doelstelling van het welzijnsbeleid is bijdragen aan de sociale kwaliteit in de samenleving. Het beleid is gericht op het bevorderen van de maatschappelijke participatie, het verbeteren van de toegankelijkheid van voorzieningen en diensten, het voorkomen en bestrijden van sociale uitsluiting en het ondersteunen van lokaal sociaal beleid. De vergroting van de leefbaarheid op het platteland is hierbij een van de aandachtspunten.

Bovengenoemde wil het Rijk bereiken door een programmatische aanpak, waarin het Rijk, samen met andere overheden en organisaties, de rol heeft van regisseur/programmamaker. Expliciet wordt hierbij aangegeven dat welzijnswerk flankerend beleid is dat alleen in samenwerking met andere sectoren vorm gegeven kan worden.

Vertaling in reconstructieplan/MER

In dit reconstructieplan/MER zijn gebieden aangegeven waar problemen met leefbaarheid zijn geconstateerd en waar een speciale ontwikkelingsopgave is geformuleerd. Hiervoor worden onder meer dorpsontwikkelingsplannen opgesteld.

Beleid in ontwikkeling: Nota Ruimte

Van de Vijfde nota Ruimtelijke Ordening is PKB deel 1 (beleidsvoornemen van het kabinet) en deel 3 verschenen. Hierin is de doelstelling van het ruimtelijk beleid tot 2020 verwoord en is een doorkijk gegeven naar het jaar 2030. De nota geeft aan dat op een inspirerende manier sturing moet worden gegeven aan de inrichting van de ruimte om sociaal culturele en economische ontwikkelingen ruimtelijk te accommoderen. Om de ruimtevrage te kunnen accommoderen wordt ingezet op de strategieën "intensiveren", "combineren" en "transformeren". De nadruk ligt op de versterking van de Randstad als centrum binnen de nationale ruimtelijk-economische hoofdstructuur.

In Zuid-Nederland worden drie stedelijke netwerken onderscheiden waar de verstedelijkingsopgave zich zal concentreren. Een daarvan is Brabantstad: Breda (Baronie), Tilburg (Meierij), 's-Hertogenbosch (Maas en Meierij), Helmond (De Peel) en Eindhoven (Boven-Dommel). Brabantstad is naast Maastricht-Heerlen aangeduid als nationaal stedelijk netwerk. Brabantstad is via snelwegen verbonden met de Randstad, het Ruhrgebied en de Vlaamse Ruit.

Natuur en landschap in het zuiden worden versterkt door een gebiedgerichte benadering, uitgaande van de bodem en de watersystemen. Robuuste ecologische verbindingen worden nagestreefd. In de reconstructiegebieden is het beleid gericht op het geven van een nieuwe impuls aan de ruimtelijke kwaliteit in het landelijk gebied. In de landelijke gebieden is ter verbetering van de ruimtelijke kwaliteit het principe ruimte voor ruimte ingevoerd. Voor Noord-Brabant gaat het om 3.000 woningen, bij voorkeur te vestigen in en aansluitend op bestaande kernen.

Brabant in balans, Streekplan Noord-Brabant 2002

In het Streekplan zijn vijf leidende principes voor het provinciaal ruimtelijk beleid voor de komende tien jaar opgenomen om het hoofddoel 'zorgvuldiger ruimtegebruik' te realiseren:

1. Meer aandacht voor de onderste lagen;
2. Zuinig ruimtegebruik;
3. Concentratie van verstedelijking;
4. Zonering van het buitengebied;
5. Grensoverschrijdend denken en handelen.

Ad. 1. Bij de beoordeling, initiëring en ondersteuning van nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen wordt de zogenoemde lagenbenadering gehanteerd. De onderste laag wordt gevormd door het watersysteem, de bodemtypologie en de geomorfologie en de hiermee samenhangende natuurlijke, landschappelijke en cultuurhistorische (landschaps-) waarden. De tussenlaag omvat de infrastructuur; hierbij is het streven de gebruiksmogelijkheden te intensiveren. Deze twee lagen moeten meer sturend worden voor ruimtelijke ontwikkelingen dan nu het geval is. Het ruimtegebruik voor de functies wonen, werken, landbouw en recreatie (de bovenste laag) moet meer afgestemd worden op deze onderste twee lagen.

Ad. 2. Zuinig ruimtegebruik betekent dat economische groei gepaard gaat met een minder dan evenredige groei van het ruimtebeslag. In deze lijn is het van groot belang optimaal gebruik te maken van de mogelijkheden de bestaande bebouwde ruimte (opnieuw en) beter te benutten. Daarnaast wil de provincie een sterk accent leggen op het meervoudig gebruik van de ruimte, dat betekent dat meer functies op één en dezelfde locatie gecombineerd worden. In het beleid ten aanzien van voormalige agrarische bedrijfslocaties speelt zuinig ruimtegebruik eveneens een belangrijke rol. Centraal staat het agrarisch hergebruik van voormalige bouwblokken boven het toestaan van nieuwe bouwblokken.

De uitbreiding van het stedelijk ruimtebeslag ten koste van het buitengebied moet zoveel mogelijk worden voorkómen. Wanneer uitbreiding onontkoombaar is, moet deze gepaard gaan met een verbetering van de ruimtelijke kwaliteit elders in het buitengebied (rood-met-groen). In de uitwerkingsplannen voor de stedelijke en de landelijke regio's moet hieraan concreet invulling worden gegeven.

Ad. 3. Een ander leidend principe is concentratie van verstedelijking. Enerzijds om de steden voldoende draagvlak te geven voor hun functie als economische en culturele motor, anderzijds om het dichtslippen van het landelijk gebied tegen te gaan. Op provinciale schaal betekent dit dat het leeuwendeel van de woningbouw en de aanleg van bedrijventerreinen en infrastructuur moet plaatsvinden in vijf stedelijke regio's. In de landelijke regio's staat het voorkómen van verdere aantasting van het buitengebied centraal. Dit betekent dat het accent op inbreiden en herstructureren ligt.

Ad. 4. Het buitengebied blijft in hoofdzaak bestemd voor landbouw, natuur en recreatie. De onderlinge verhouding tussen deze drie hoofdfuncties verandert echter. Dit komt onder meer door de toenemende waardering voor natuur, landschap, rust en ruimte en door de ingrijpende veranderingen in de landbouw. Daarnaast wordt recreatie een steeds belangrijkere activiteit. Om de drie hoofdfuncties maximaal tot hun recht te laten komen, is het buitengebied gezoneerd in een groene hoofdstructuur (GHS) en een agrarische hoofdstructuur (AHS). Samen omvatten ze het gehele buitengebied van de provincie Noord-Brabant (zie ook onder het thema 'Natuur').

Ad. 5. In het ruimtelijk beleid wil de provincie meer inhoud geven aan grensoverschrijdende aspecten, zowel internationaal als interprovinciaal. Hierbij liggen de accenten op het gebied van de waterhuishouding, natuur, infrastructuur, verkeer en vervoer en bedrijvigheid.

Vertaling in reconstructieplan/MER

Dit reconstructieplan/MER past in beginsel binnen de kaders van het Streekplan. Indien dit plan op onderdelen afwijkt van het Streekplan, geldt de vaststelling van het reconstructieplan door PS tevens als besluit tot herziening van het Streekplan op deze onderdelen.

Kadernota Sociaal-Economisch Beleid 2002-2006

Het provinciale sociaal-economisch beleid is opgenomen in deze nota. De Kadernota Sociaal-Economisch Beleid sluit nadrukkelijk aan bij het reconstructieproces in het landelijk gebied, door daar waar mogelijk en wenselijk de sociaal-economische platforms te ondersteunen. Met de uitwerkingsplannen van het Streekplan wordt gezocht naar een meer regionale benadering van de economische ontwikkelingen en vraag en aanbod van bedrijventerreinen. Maatwerk in de kleinere kernen op basis van ruimtelijke kwalitatieve overwegingen staat daarbij voorop.

In samenhang met de reconstructie van het landelijk gebied en de uitwerking van het Streekplan zullen de mogelijkheden worden onderzocht van het economische (her)gebruik van de voormalige agrarische bebouwing (VAB).

2.3 Gebiedsspecifieke besluiten

Hieronder worden de gebiedsspecifieke besluiten opgesomd.

Structuurvisies (Plus)

Op (inter-)gemeentelijk en regionaal niveau zijn/worden op basis van het Streekplan structuurvisies opgesteld. Programmatisch geven de visies invulling aan de behoefte aan woon- en werkmilieus in de regionale context. Uit de confrontatie van structuurbeeld en programma worden ontwikkelkansen en variaties in ruimte en tijd van bestaande en nieuwe functies afgeleid.

Vertaling in reconstructieplan/MER

De structuurvisies zijn belangrijke bouwstenen voor de uitwerkingsplannen van het Streekplan in stedelijke en landelijke regio's, als ook voor de reconstructieplannen.

In Beerze Reusel zijn de volgende structuurvisies definitief of in concept opgesteld:

- StructuurvisiePlus Eersel (2002)
- StructuurvisiePlus Oirschot (2004)
- Concept-StructuurvisiePlus Reusel-de Mierden (2004)
- Concept-StructuurvisiePlus Bladel (2004)

(Integrale) Waterbeheersplannen/ Stroomgebiedbeheersplannen, Stroomgebiedvisies

- Waterbeheersplan Waterschap de Dommel 2001-2004;
- Integraal Waterbeheersplan West-Brabant 2, 2000-2004, Waterschap Brabantse Delta
- Ruimtelijke ordeningsvisie "water op de kaart", Hoogheemraadschap West-Brabant;
- Deelstroomgebiedsvisies Brabant Oost en Brabant West (2002?).
- Waterplan Reusel - de Mierden (2003)
- Waterplan Bladel (2002)
- Waterplan Eersel (2001)
- Waterplan Oirschot

Uitwerkingsplannen

De uitwerkingsplannen van het Streekplan zijn vastgesteld. In deze plannen worden onder andere de transformatiegebieden aangewezen waar verstedelijking afweegbaar is. De transfor-

matiegebieden zijn begrensd door het landschappelijk raamwerk waarbinnen verstedelijking in principe niet wordt toegestaan. Punt van aandacht is dat de uitwerkingsplannen en het reconstructieplan elkaar op onderdelen overlappen.

Vertaling in reconstructieplan/MER

Het reconstructieplan en de uitwerkingsplannen zijn op elkaar afgestemd en waar mogelijk zijn win-win situaties benut (bijvoorbeeld door het gemeenschappelijk opstarten van projecten). De verhouding tussen reconstructieplan en uitwerkingsplan is nader verduidelijkt in Hoofdstuk 11 van het reconstructieplan.

In Beerze Reusel zijn de volgende uitwerkingsplannen van toepassing:

- Uitwerkingsplan Zuidoost-Brabant
- Uitwerkingsplan Hilvarenbeek - Oisterwijk
- Uitwerkingsplan Breda - Tilburg

Landschapsvisies

- Landschapsbeleidsplan Oirschot (1999)
- Landschapsplan Reusel-de Mierden (1997)
- Landschapsbeleidsplan Bladel (2001)
- Landschapsonwikkelingsplan Eersel (gereed medio 2004)

Landinrichtingsprojecten

Reconstructiegebied	Landinrichtingsproject	Geldende wetgeving
Beerze Reusel	De Hilver	Landinrichtingswet
	SGP Beerze Reusel	Reconstructiewet
	Winterle-Oerle	Reconstructiewet

3 Huidige situatie

Dit hoofdstuk beschrijft de huidige situatie. In de volgorde van de beschrijving is uitgegaan van de lagenbenadering. Gestart wordt met een beschrijving van de omgevingskwaliteit beschreven in de aspecten; water en bodem, milieu (waaronder ammoniak, stank, licht en geluid), natuur en landschap en cultuurhistorie. Vervolgens wordt ingegaan op de sociale en economische vitaliteit, beschreven in de aspecten; landbouw, recreatie en toerisme en wonen, werken en leefbaarheid.

De beschrijving van de huidige situatie vormt het referentiekader voor de beoordeling van de effecten van het reconstructieplan. Elk aspect is onderverdeeld in een aantal deelaspecten. Elk deelaspect correspondeert met één of meerdere beoordelingscriteria die zijn opgenomen in het m.e.r.-beoordelingskader (zie hoofdstuk 7 Effecten). Via een code (afkorting) is aangegeven met welke beoordelingscriteria de beschrijving correspondeert. In hoofdstuk 4 wordt de autonome ontwikkeling beschreven. Hierbij wordt dezelfde volgorde en codering gehanteerd.

De beschrijving van de huidige situatie sluit qua abstractieniveau waar mogelijk aan bij de maatregelen en ingrepen die in het reconstructieplan zijn voorzien. Het abstractieniveau kan dus voor de diverse onderwerpen uiteenlopen.

3.1 Water en bodem

Grondwatersysteem op hoofdlijnen

Het reconstructiegebied Beerze Reusel ligt voornamelijk op het Kempisch Plateau en voor een klein deel op de Centrale Slenk. De Feldbiss breuk vormt de overgang tussen het Kempisch Plateau en de Centrale Slenk. Deze bevindt zich globaal langs de lijn Valkenswaard - Tilburg. Op kaart 1 staat de geomorfologie van het gebied.

Het grondwatersysteem kan onderscheiden worden in kwel-, infiltratie en intermediaire gebieden (zie kaart 2). In een (*kern*)infiltratiegebied wordt de overtollige neerslag niet afgevoerd naar het oppervlaktewater, maar voedt de overtollige neerslag het diepere grondwater.

Infiltratiegebieden bevinden zich vaak ter plaatse van dekzandruggen. De (*kern*)infiltratiegebieden bevinden zich onder andere tussen Tilburg en Hilvarenbeek, ten zuiden van de lijn Eersel - Bladel, in een zone langs de oostgrens van Beerze Reusel en langs de zuidwestelijke grens van het reconstructiegebied. In een *kwelgebied* stroomt het grondwater, dat ter plaatse van een infiltratiegebied het diepere grondwater gevoed heeft, vanuit de diepere pakketten omhoog. Het opstijgende grondwater kan tot aan het maaiveld reiken, in diepe greppels uittreden of alleen de beken, waterlopen of kanalen bereiken. De wijze waarop het grondwater het oppervlak bereikt kan per seizoen verschillen. De kwelgebieden bevinden zich voornamelijk langs de beekdalen bijvoorbeeld van de Reusel, Kleine Beerze, het Spruitenstroompje, de Poppelsche Leij en het gebied ten zuiden van de Mortelen. Het overige deel van Beerze Reusel betreft voornamelijk *intermediair gebied*. In het verleden bestond veel van het intermediair gebied uit natte heide en veen. In het intermediaire gebied zakte het neerslagoverschot langzaam de bodem in en stroomde het 'ondiep' (via de bodem) af naar een beekstelstel (ondiepe kwel).

Tijdens de ontginning van het natte gebied is een stelsel van sloten en greppels aangelegd dat als taak had de overtollige neerslag versneld af te voeren. Hierdoor wisselen kwel en infiltratie in intermediaire gebieden elkaar af.

Oppervlaktewatersysteem op hoofdlijnen

De stroomgebieden van de Beerze en de Reusel liggen centraal in het reconstructiegebied. Daarnaast omvat het gebied delen van de stroomgebieden van de Boven Dommel, de Beneden Dommel, de Leij en de Donge in het uiterste westen. De begrenzingen van de reconstructiegebieden is gebaseerd op gemeentegrenzen en niet op watersystemen. Hierdoor liggen delen van de stroomgebieden binnen de grenzen van Beerze Reusel en delen daar buiten.

De stroomgebieden zijn opgebouwd uit deelstroomgebieden. Een deelstroomgebied bestaat uit een beek of waterloop met het achterliggende gebied dat de beek of waterloop van water voorziet. Kaart 4 biedt inzicht in de ruimtelijke samenhang van het oppervlaktewatersysteem.

Ruimte voor de rivier (Wb-1)

Dit is niet van toepassing op reconstructiegebied Beerze Reusel.

Regionale waterberging (Wb-2, Wb-3)

In Beerze Reusel speelt van oudsher het probleem van wateroverlast, met name in de beekdalen en op de overgangsgonden. De zandgronden kenden vroeger op veel plekken een stagnerende afvoer.

Veel beken in Beerze Reusel zijn rechtgetrokken en vergroot ten behoeve van de waterafvoer. Daarnaast hebben droogleggingseisen vanuit de landbouw geleid tot het aanleggen van intensieve ontwateringssystemen en verdieping van watergangen. De sloten, greppels en genormaliseerde beken voeren het overtollige regenwater versneld af. Hierdoor doen piekafvoeren zich vaker voor en neemt de kans op overstromingen toe. Om piekafvoeren op te vangen zijn de gebieden Logtse Velden, Viermannekesbrug en Moerasbos Hapert ingericht als retentiegebied.

Waterdoelen en grondwaterstand (GGOR) (Wb-4, Wb-5, Wb-6)

In grote delen van het reconstructiegebied Beerze Reusel is het grondwaterregime niet meer in overeenstemming met het 'natuurlijke' regime. Op kaart 5 zijn gebieden weergegeven die 'van nature' te droog zijn voor de huidige vorm van agrarisch grondgebruik. In deze gebieden is wateraanvoer en beregening noodzakelijk. Ook geeft deze kaart de gebieden weer die 'van nature' te nat zijn voor de huidige vorm van agrarisch grondgebruik. In deze gebieden is het grondwaterpeil door technische maatregelen verlaagd.

Op veel plaatsen in Beerze Reusel voldoen de grond- en oppervlaktewaterstand niet aan de wensen vanuit het huidige of toekomstige grondgebruik. Er is met name sprake van verdroging, wat zich veelal manifesteert in de natuurgebieden. Ook bijna alle landbouwgebieden hebben te maken met droogteschade. Droogteschade is vaak het gevolg van het streven naar maximalisatie van de agrarische productie en ontkoppeling van teelten van de natuurlijke bodemcondities. Om zo vroeg mogelijk het land te kunnen bewerken, wordt het water in het voorjaar versneld afgevoerd. Dit heeft geleid tot een afname van de vochtvoorziening. Door beregening uit grondwater wordt getracht de productie te maximaliseren. Dit heeft het neven-effect dat de grondwaterstanden ten gevolge van de beregening dalen.

Kaart 6 geeft de natte delen van de EHS aan. Eveneens is aangegeven welke delen hiervan momenteel verdroogd zijn. In Beerze Reusel zijn dit 24 natuurgebieden, vrijwel allemaal natuurparels.

Tabel 3.1 geeft een overzicht van oppervlaktes en percentages voor Beerze Reusel.

Tabel 3.1 Oppervlakte natte natuur en het percentage dat hiervan verdroogd is

Totale oppervlakte natte natuur in EHS	% verdroogde natte natuur in 2003
7161	60%

Oorzaken van verdroging zijn in het algemeen dat grond- en oppervlaktewaterstanden meestal zijn afgestemd op eisen vanuit de functies wonen en landbouw. Ook grondwateronttrekkingen hebben een verdrogend effect. Ten behoeve van drinkwaterbereiding werd in 1999 ca. 9,5 miljoen m³ grondwater onttrokken. In het reconstructiegebied bevinden zich 11 geregistreerde industriële grondwateronttrekkingen. In 1999 werd ca. 0,8 miljoen m³ grondwater voor industrieel gebruik onttrokken.

Tenslotte zijn er in het gebied enige honderden onttekingen voor beregening. De hoeveelheid onttrokken grondwater voor beregening verschilt per seizoen.

Verdroging betreft niet alleen de grond- en oppervlaktewaterstand, maar ook de kwaliteit van het grond- en oppervlaktewater. Door verlaging van de waterstanden worden grote hoeveelheden schoon en mineralenrijk kwelwater afgevoerd. Bepaalde vegetatietypen zijn hiervan afhankelijk. Daarnaast leidt verdroging tot mineralisatie van de bodem, waarbij voedingsstoffen beschikbaar komen voor planten. Hierdoor treedt verzuuring en een afname van het aantal plantensoorten op.

Op de meeste verdroogde natuurgebieden in Beerze Reusel worden voorbereidingen getroffen om verdroging te beperken, of is reeds een aantal maatregelen uitgevoerd.

Water- en bodemkwaliteit

Algehele waterkwaliteit (Wb-7, Wb-8)

In Beerze Reusel overschrijden de concentraties nitraat in het grond- en oppervlaktewater de MTR (Maximaal toelaatbaar risico, het minimale kwaliteitsniveau zoals gedefinieerd in de Vierde Nota Waterhuishouding) van respectievelijk 50 NO₃ per liter en 2,2 mg N per liter. Dit geldt ook voor de concentraties fosfaat in het oppervlaktewater.

In Beerze Reusel worden zowel in het grond- als oppervlaktewater de MTR-normen voor koper, nikkel en zink overschreden.

In het buitengebied bevinden zich nog 568 ongezuiverde lozingen van huishoudens en bedrijven (situatie eind 2002). De lozingen hebben een negatieve invloed op de waterkwaliteit. Er bestaan grote verschillen tussen de individuele gemeenten in de aantallen nog te saneren lozingen.

Naast lozingen van huishoudens en bedrijven is het effluent (gereinigde water) van rioolwaterzuivering (rwzi) en riooloverstorten eveneens van belang voor de kwaliteit van het oppervlaktewater. In Beerze Reusel liggen de rwzi's van Hapert en Biest-Houtakker. De rwzi Hapert is recent gesaneerd. Hoewel de kwaliteit van het effluent sterk is verbeterd, is het nog onvoldoende om aan de streefwaarden voor waterkwaliteit te kunnen voldoen. Het effluent van de rwzi Biest-Houtakker voldoet helemaal nog niet aan de gewenste kwaliteitseisen.

Natuurparels en stroomgebieden natuurbeken (Wb-9)

Kaart 6 geeft de natte natuurparels en de stroomgebieden natuurbeken voor oppervlaktewaterkwaliteit aan. In het algemeen is de waterkwaliteit onvoldoende om de gewenste natuurdoeltypen in de natte natuurparels te halen. Een aantal natte natuurgebieden vangt ondiep grondwater op vanuit het aangrenzende agrarisch gebied en staat daardoor bloot aan uitspoeling van fosfaat, nitraat en bestrijdingsmiddelen. Om deze natuurgebieden te beschermen is het nodig om de grondwaterkwaliteit te verbeteren.

Aandachtspunt voor de oppervlaktewaterkwaliteit in natuurgebieden is ook de uitspoeling van zware metalen. Verzuuring van de bodem bij omvorming van landbouwgronden in natuur kan ertoe leiden, dat uitspoeling van zware metalen (en aluminium) zodanig toeneemt dat de concentraties in het grond- en oppervlaktewater te hoog worden voor het realiseren van de gewenste natuurdoeltypen.

In de stroomgebieden van natuurbeken moeten de MTR-normen voor meststoffen en bestrijdingsmiddelen in 2022 zijn gehaald. In de meeste stroomgebieden van natuurbeken treden nu nog forse overschrijdingen van deze normen op. Op kaart 6 zijn de gebieden aangegeven waar bufferstroken langs waterlopen zinvol kunnen zijn voorzover ze in de prioritaire stroomgebieden liggen. Het betreft gebieden met een ondiepe afvoer van het grondwater naar de ernaast gelezen waterlopen en/of in natte perioden een rechtstreekse bovengrondse afvoer naar de waterlopen (run off). Kaart 6 schetst een globaal beeld. Bij de verdere uitwerking hiervan dient nader maatwerk geleverd te worden op basis van de lokale situatie.

Voor wat betreft de gewenste bodemkwaliteit in natuurparels en stroomgebieden natuurbeken is fosfaat een knelpunt, met name wanneer landbouwgronden worden ingericht als natuurgebied.

Grondwaterbeschermingsgebieden (Wb-11)

Kaart 2 geeft de waterwingebieden met beschermingszones aan.

In Beerze Reusel bevinden zich de drinkwaterwinningen van Vessem en Oirschot. De winlocatie Vessem is zeer kwetsbaar omdat het een oppervlakkige winning is zonder beschermende bodemlaag boven het watervoerend pakket. De locatie heeft acute problemen met bestrijdingsmiddelen en nutriënten.

De winning van Oirschot is minder kwetsbaar, omdat zich boven de winning een afdekkende kleilaag bevindt. Deze kleilaag biedt bescherming tegen verontreinigd grondwater. Rondom deze winning bevindt zich dan ook geen beschermingszone.

Uitspoelingsgevoelige gronden (Wb-10)

Kaart 3 geeft de uitspoelingsgevoeligheid voor nitraat en fosfaat weer. De relatief droge(re) van oorsprong schrale zandgronden zijn in het algemeen gevoelig voor de uitspoeling van nitraat. Dit geldt met name voor de gronden met een laag gehalte aan organische stof. Deze gronden liggen in de hogere delen van het landschap (jonge heideontginningen), ofwel verspreid door Beerze Reusel. Nitraat wordt in grofzandige gronden slecht afgebroken waardoor het grondwater tot op grote diepte verontreinigd kan raken met nitraat

Uit onderzoek blijkt dat veel landbouwgronden grote hoeveelheden fosfaat bevatten vanwege een jarenlange ophoping in de bovengrond. Ophoping ontstaat wanneer er langdurig meer fosfaat (in de vorm van mest) aan de bodem wordt toegediend dan nodig is voor de gewasbehoefte. De bodem slaat deze 'overdosis' op.

De lager gelegen landbouwgronden zijn -vanwege hun hogere grondwaterstand- gevoelig voor fosfaatusspoeling. Verhoging van de grondwaterstand leidt tot zuurstofarme omstandigheden waardoor gebonden fosfaat in oplossing gaat. Gronden die zeer gevoelig zijn voor de uitspoeling van fosfaat liggen vooral in het centrale en noordoostelijke deel van Beerze Reusel.

Een aantal teelten is sterk afhankelijk van bestrijdingsmiddelen. Vooral in de aardappelteelt en verder in de intensieve sectoren van de boomkwekerij, bloembollenteelt en de vollegronds aardbeienteelt worden relatief veel bestrijdingsmiddelen gebruikt. Gronden met een laag gehalte aan organische stof en lutum zijn gevoelig voor de uitspoeling van bestrijdingsmiddelen.

In toenemende mate worden bestrijdingsmiddelen in het grondwater aangetroffen. Uitspoeling van deze schadelijke stoffen tast de multifunctionaliteit van bodem en water aan. Dit heeft op korte én lange termijn gevolgen voor alle vormen van grondgebruik. Met name de natuur en de drinkwatervoorziening ondervinden hiervan nadelige gevolgen.

Beekherstel (Wb-12)

In Beerze Reusel ligt 149 kilometer beek met de functie waternatuur of multifunctionele beekontwikkeling. Door 'beeknormalisaties' wordt niet alleen het water te snel afgevoerd, ook zijn zo de kenmerkende ecologische en landschappelijke eigenschappen van veel beken verloren gegaan. Enkele voorbeelden hiervan zijn de Reusel, Rosep, Kleine Beerze, Groote Beerze, Aa of Goorloop en Spruitenstroompje. Om de landschappelijke en ecologische kwaliteiten te verbeteren, moet een tracé van 160 kilometer, waarvan 146 kilometer binnen de EHS en 14 kilometer binnen de AHS liggen, hersteld worden. Reeds hersteld zijn: de Beerze bij Viermannekesbrug, de Groote Beerze bij het Moerasbos Hapert. De gerealiseerde verbeteringen aan beeksystemen betreffen tot op heden vaak één of twee aspecten zoals morfologie, meandering of waterkwaliteit. Voor het verbeteren van de waterkwaliteit moeten ook maatregelen worden genomen in de deelstroomgebieden van waaruit de beek gevoed wordt. De tot nu toe genomen maatregelen zijn kleinschalig en hebben een beperkt effect. Hierdoor is een verbetering van de waterkwaliteit tot het gewenste niveau nog niet in zicht.

Bodembeheer (Wb-13)

In de verkenningennotitie water en bodem staan de bodembelasting met zware metalen en de risicolocaties voor verontreinigingde land- en waterbodembodem. Deze kaarten geven samen een beeld van de huidige bodemkwaliteit.

In de landbouwgebieden zijn dierlijke mest, kunstmest en kalkmeststoffen belangrijke aanvoerposten van zware metalen. Daarnaast speelt depositie vanuit de lucht een rol. Uit meetgegevens blijkt dat de hoogste gehalten aan zware metalen in de bovengrond zich voordoen in bos. Dit heeft te maken met hogere invang van atmosferische depositie en de mogelijkheid voor ophoping (omdat menging door bodembewerking achterwege blijft).

Door de voormalige zinkfabrieken in de Kempen worden in delen van Beerze Reusel ernstige en deels urgente verontreinigingen met cadmium en zink aangetroffen.

3.2 Milieu

Ammoniak (Mi-1, Mi-2)

De landbouw levert verreweg de grootste bijdrage aan de emissie van ammoniak. Andere bronnen van ammoniakemissie zijn verkeer en industrie. De emissie uit de landbouw kan worden onderverdeeld naar emissie uit puntbronnen (stallen en opslag) en emissie uit oppervlaktebronnen (beweiding, toediening van dierlijke mest en toediening van kunstmest).

De ammoniakemissie in Beerze Reusel bedraagt in totaliteit 4 kiloton in 2002. Beerze Reusel levert vergeleken met andere reconstructiegebieden een relatief grote bijdrage aan de ammoniakemissies in Noord-Brabant. Tabel 3.2 geeft een beeld van de ammoniakemissies uit de landbouw in Beerze Reusel in 2003.

Tabel 3.2 Overzicht ammoniakemissies

Gebied	Emissies uit puntbronnen	Emissies uit oppervlakte- bronnen landbouw	Totale emissies uit de landbouw
Beerse Reusel	2,4 kton/jr	1,6 kton/jr	4 kton/jr
% van emissie in Noord-Brabant	12,8 %	12,7 %	12,8 %

Bron: modellen van TNO en RIVM met gebruik van gegevens BVB en CBS.

Ruim 60 % van de totale ammoniakemissie in Beerze Reusel komt vrij vanuit stallen. Ook aanwending (mesttoediening) is een belangrijke bron van emissie.

Binnen Beerze Reusel zorgt de varkenssector (vleesvarkens en zeugen) voor de grootste ammoniakemissie uit stallen. Ook de rundveesector heeft een groot aandeel in de ammoniakemissie.

De ammoniakemissie in Beerze Reusel is (plaatselijk) zeer hoog, met name rond Goirle, Diessen, Oirschot, Hooge- en Lage Mierde en Reusel.

De depositie van ammoniak en stikstofoxiden vanuit de lucht (*samen stikstofdepositie*) draagt bij aan verzuring en vermisting van het milieu. Een groot deel van de ammoniakemissie slaat op relatief korte afstand weer neer. Het overige deel levert een bijdrage aan de zogenoemde achtergronddepositie. Deze depositie, afkomstig van met name landbouw, industrie, energiebedrijven en verkeer en vervoer, is in Brabant voor het merendeel afkomstig uit het buitenland en omringende provincies.

De stikstofdepositie is dermate hoog dat deze in nagenoeg alle natuurgebieden de maximale hoeveelheid stikstof die deze gebieden zonder schade kunnen verdragen (de kritische depositiewaarde) wordt overschreden (zie kaart 8). In Beerze Reusel valt op dat de bos- en natuurgebieden rond Landgoed De Utrecht, Neterselse Heide, Gorp en Roover, Landschotse en Kerkeindse Heide te maken hebben met een zeer ruime overschrijding (meer dan 3000 mol stikstof per hectare per jaar). Op kaart 7 staan de voor verzuring gevoelige gebieden en kaart 8 geeft de stikstofdepositie in Beerze Reusel in klassen weer.

Tabel 3.3 geeft de gemiddelde stikstofdepositie én de herkomst van de depositie voor zeer kwetsbare en kwetsbare gebieden en voor overige voor verzuring gevoelige EHS.

Met algemeen emissiebeleid kan de achtergronddepositie worden verminderd. Door het nemen van lokale ammoniak maatregelen (gebiedsgericht beleid) is het mogelijk lokale depositiepieken aan te pakken, zodat de depositie op de meest gevoelige ecosystemen verder wordt beperkt en wordt voorkomen dat er sprake is van een toename van depositie.

Maatregelen zoals in het kader van de reconstructie zoals de integrale zonering intensieve veehouderij en de verplaatsing van bedrijven hebben vooral betrekking op de spreiding van stalemissies. Daarom geeft tabel 3.4 voor Beerze Reusel de ruimtelijke spreiding van de (vergunde) stalemissie in 2003 ten opzichte van de kwetsbare natuurgebieden weer. Hierbij is onderscheid gemaakt in de totale stalemissie en het aandeel van de gespecialiseerde intensieve veehouderij bedrijven in deze stalemissie.

Tabel 3.3 Gemiddelde stikstofdepositie (in mol/ha/jr) in Beerze Reusel en herkomst hiervan

Type natuur	Gemiddelde depositie Totaal	Depositie vanuit landbouw	Depositie uit overige bronnen
A-gebieden (zeer kwetsbare gebieden vallend onder de Wav)	2969	1267	1702
B-gebieden (kwetsbare gebieden vallend onder de Wav)	3303	1649	1654
Zeer kwetsbare gebieden niet vallend onder de Wav	3500	1850	1650
Kwetsbare gebieden niet vallend onder de Wav	3574	1909	1665

Bron: modellen van TNO en RIVM met gebruik van gegevens BVB en CBS.

Tabel 3.4 Ligging vergunde stalemissie in Beerze Reusel ten opzichte van kwetsbare natuurgebieden in 2003

Afstand tot kwetsbaar natuurgebied (A- en B-gebieden)	Emissies uit stallen		Aantal depositiepieken > 600 mol/ha/jaar		Aantal veehouderij-locaties	
	kton/jr (%)	% afkomstig van gespecialiseerde intensieve veehouderij locaties		% afkomstig van gespecialiseerde intensieve veehouderij locaties		% gespecialiseerde intensieve veehouderij locaties
0 - 250 meter	0,88 (27%)	56%	252	44%	451	36%
250 - 500 meter	0,86 (26%)	59%	10	100%	468	38%
> 500 meter	1,57 (47%)	58%	0	0%	870	37%
Totaal	3,31 (100%)	58%	262	46%	1789	37%

Bron: BVB mei 2003

Stank (Mi-3)

Verkeer, industrie, huishoudens en landbouw zijn de belangrijkste bronnen van stankoverlast. De landbouw zorgt voor het grootste percentage stankgehinderden. Het betreft stankemissie uit stallen (zie kaart 9) en uit opslag en aanwending van mest. De regelgeving ten aanzien van agrarische stankhinder richt zich vooral op stallen via de vergunningverlening (voor veehouderijen) en procedures in het kader van de ruimtelijke ordening (bijvoorbeeld in verband met de bouw mogelijkheden van woningen in relatie tot stankcirkels). Deze problematiek vindt zijn oorsprong in de intensivering en schaalvergroting van de veehouderij en de vaak grote verwevenheid tussen agrarische en niet-agrarische bebouwing. Door het omzetten van agrarische bedrijven in burgerwoningen is die problematiek alleen maar nijpender geworden. Deze verweving heeft tevens tot gevolg dat veel bedrijven geen of weinig ontwikkelingsmogelijkheden meer hebben omdat ze op grond van de stankregelgeving al zoveel hinder veroorzaken dat ze niet mogen uitbreiden.

De overlap van woonkernen met stankcirkels is over het algemeen beperkt tot een aantal kleinere kernen. Kernen waar dit in grote mate speelt zijn bijvoorbeeld: Esbeek, Hooge Mierde, Netersel, Hulsel, Duizel, Dalem, Oostelbeers, Baarschot en Haghorst. De andere kernen hebben ook met dit probleem te maken, maar de overlap is beperkter. Problemen met stank en beperking van ontwikkelingsmogelijkheden van veehouderijbedrijven doen zich naar verwachting vooral voor ten opzichte van verspreide woonbebouwing.

Enkele grote bedrijven hebben hetzelfde effect als een groot cluster van kleinere bedrijven. Deze grote bedrijven liggen vaak in gebieden met minder woonbebouwing, zodat de problemen vooral liggen in de clusters met (kleinere) bedrijven. Voor hoeveel objecten er sprake is van overlast en voor hoeveel bedrijven er daardoor sprake is van een 'stankplafond' is niet exact aan te geven, door het ontbreken van gedetailleerde informatie over de ligging van de stankgevoelige objecten in het hele reconstructiegebied.

Er lijken vanuit stank gezien nog (landbouw)gebieden aanwezig met een zodanig geringe bebouwingsdichtheid dat er inplaatsingslocaties mogelijk zijn. Dit toenemend van oost naar west.

Ten aanzien van stank kan onderscheid gemaakt worden tussen:

1. het aandeel bewoners van een gebied dat in een stankcirkel woont (overlast volgens de wettelijke normen) en
2. het aandeel bewoners dat stank als hinderlijk ervaart (feitelijk ervaren overlast).

Tabel 3.5 geeft voor Beerze Reusel een beeld van de oppervlakte kernen die binnen stankcirkels ligt en het aantal locaties van landbouwbedrijven dat deze overlap veroorzaakt. Daarnaast zijn deze getallen voor de intensieve veehouderij locaties opgenomen.

Ruim 16% van alle Nederlanders zegt regelmatig hinder te ondervinden van stank. Dit percentage ligt in Noord-Brabant enigszins hoger dan landelijk (17%, CBS 1999). Specifieke informatie uit enquêtes over de mate van beleving in Beerze Reusel is niet beschikbaar.

Met behulp van een provinciaal rekenmodel, gegevens uit het BVB-bestand, een inschatting van stankhinder uit mestaanwending en gegevens over het aantal woningen en inwoners per postcodegebied is een inschatting gemaakt van het aantal gehinderde woningen en personen in Beerze Reusel. Op basis van deze modelmatige inschatting bedraagt het percentage geurgehinderden door stank uit de stallen in de huidige situatie in Beerze Reusel 9%. Het totale percentage geurgehinderden (stank uit de stallen en stank uit mestaanwending) bedraagt 24%.

Tabel 3.5 Aantal hectare woongebied binnen stankcirkel en aantal locaties dat deze stankcirkels veroorzaakt

	Ha woongebied binnen stankcirkel categorie 1	Aantal locaties dat leidt tot overlap stankcirkels categorie 1 en woongebied
Totaal aantal veehouderijlocaties	642	326
intensieve veehouderij locaties	433	147

Bron: BVB mei 2003

Mestver- en bewerking en duurzame energie

In 1999 produceerde de veestapel in Beerze Reusel in totaal 6,3 miljoen kilo fosfaat en 17,3 miljoen kilo stikstof. Ongeveer 37% van de hoeveelheid fosfaat en 43% van de hoeveelheid stikstof wordt op het eigen bedrijf gebruikt. Van de rundveemest kan ongeveer 86% van de hoeveelheid fosfaat en stikstof op het eigen bedrijf worden afgezet, terwijl het bedrijfsoverschot geheel binnen Beerze Reusel kan worden geplaatst. Voor varkens- en pluimveemest is de plaatsingsruimte op het eigen bedrijf veel geringer (variërend van 0 tot 25%), waarbij een aanzienlijk deel van het overschot buiten Beerze Reusel wordt afgezet (LEI-DLO, 2000).

In Beerze Reusel is sprake van een mestoverschot voor met name varkens- en pluimveemest op zowel bedrijfs- als gebiedsniveau.

Geluid en licht (Mi-4)

Verkeer, bedrijfsmatige activiteiten en intensieve recreatie (zoals bijvoorbeeld crossmotoren) zijn de belangrijkste veroorzakers van geluid in het buitengebied. Kaart 10 geeft de stiltegebieden in Beerze Reusel weer.

In het buitengebied zijn verlichting langs infrastructuur en uitstraling vanuit het stedelijk gebied (onder andere sportvelden) belangrijke bronnen van lichtverstoring.

3.3 Natuur

3.3 ↔ 2.3

In Beerze Reusel ligt een aantal belangrijke natuurgebieden. De gebieden waar het hier om gaat zijn: Oirschotse Heide, Landschotse Heide, Buikheide, De Cartierheide en omgeving, De Utrecht, Mispelindse en Neterselse Heide, Regte heide en De Mortelen. Deze zijn voor een belangrijk deel met naaldbomen beplant. Daarnaast zijn nog beperkt vennen te vinden. In Beerze Reusel komt ook een aantal beekdallandschappen voor. De beken Oude Leij, Beerze en Reusel met zijbeken, stromen door dit gebied. Deze beken, in de van nature natte gebieden, bezitten door hun ligging hoge potenties voor de natuur (waternatuur). In het beekdal-landschap komt men een rijke schakering aan landschapstypen tegen met (schrane) graslanden, moerassen en bossen.

Daarnaast zijn er natuurgebieden met elk een eigen waarde; van kwelverschijnselen tot vochtige en droge heide met graslanden, van droge voedselarme tot natte voedselrijke bossen en moerasbossen, met elk een eigen functie voor flora en fauna.

Ecologische hoofdstructuur (EHS) (Na-1, Na-2, Na-7)

De ruggengraat van de het Brabantse natuurbeleid is vastgelegd in het Streekplan (2002) en

wordt gevormd door de Groene Hoofdstructuur (GHS). Deze valt voor een belangrijk deel samen met de meer concreet begrensde ecologische hoofdstructuur (EHS). De EHS bestaat uit bestaande natuurgebieden, concreet begrensde nieuwe natuurgebieden (reservaat- en natuurontwikkelingsgebieden) en gronden die zijn begrensd voor agrarisch natuurbeheer (beheersgebieden). In de natuurgebiedsplannen, die in 2002 zijn vastgesteld, is de EHS op perceelsniveau begrensd en is aangegeven welke natuurdoelen worden nagestreefd.

Beerze Reusel heeft ongeveer 17.700 hectare EHS-gebied waarvan nog circa 1.623 hectare nieuwe natuur verworven of in beheer genomen moet worden.

Tabel 3.6 Realisatie EHS in Beerze Reusel

Onderdeel EHS (Na-1 en Na-3)	Begrensd (ha)	Verworven (ha en %)*	
Bestaand bos- en natuurgebied	13782,1	3677,1	27%
Reservaatgebied	1892,4	886,3	47%
Natuurontwikkelingsgebied	1042,7	425	41%
Beheersgebied **	1002,4	5,8	1%
Totaal EHS	17719,7	4994,6	28%

Peildatum: 1-1-2002

* Een groot oppervlakte bos- en natuurgebied is in eigendom en beheer van particulieren en/of gemeenten. Verwerving is niet noodzakelijk om de EHS (of de gestelde natuurdoelen op deze oppervlakte) te kunnen realiseren. Uit de, in de tabel aangegeven, oppervlakteverschillen, kan dus niet worden afgeleid in welke mate de EHS is/wordt gerealiseerd.

** Beheersgebied wordt in principe niet verworven. Het aantal hectares waarover reeds beheersovereenkomsten zijn afgesloten, is niet beschikbaar en derhalve niet in de tabel opgenomen.

De natuur in Beerze Reusel staat onder grote druk. Landbouw, natuur, bebouwde gebieden en infrastructuur komen in elkaars nabijheid voor en zijn sterk met elkaar verweven. Het gebied kent een hoge milieubelasting van water, lucht en bodem en is sterk versnipperd. Een probleem is de voortgaande versnippering en verstoring van het landelijk gebied door uitbreiding van stedelijk gebied en aanleg van infrastructuur. Bestaande wegen die knelpunten vormen zijn onder andere de A58 en A67 en provinciale wegen, zoals de N612, N62, N269, N283, N284. Verder zijn er nog tal van primaire, secundaire en tertiaire wegen die voor versnippering zorgen. Daarnaast zorgt het Wilhelminakanaal voor versnippering. Van grote invloed zijn ook verdroging en beekdegeneraties, veroorzaakt door sectorale ingrepen in de waterhuishouding. Samenvattend zijn name versnippering, verdroging, vermesting (onder meer ammoniakdepositie), verstoring en matige waterkwaliteit problemen voor het bereiken van de natuurdoelen. De mate waarin deze afzonderlijke problemen de realisatie van natuurdoelen in de weg staan komt terug bij de aspecten Milieu en Water & Bodem.

Verbindingszones (Na-3)

Ecologische verbindingszones (EVZ's) verbinden de natuurgebieden van de EHS met elkaar. Er zijn zowel droge als natte verbindingszones. Daarnaast zijn er Robuuste verbindingen. Deze zijn veel breder dan de EVZ's en verbinden de grote, meest waardevolle natuurgebieden met elkaar.

In Beerze Reusel moet in totaal 236,3 hectare verbindingzone worden gerealiseerd. Een deel van de verbindingzones is (gemiddeld) tien meter breed, de rest is 25 meter breed. Een deel van de EVZ's zijn begrensd als onderdeel van de EHS. Tabel 3.7 geeft een overzicht van de oppervlakte en mate van realisatie van dit deel van de EVZ's.

Tabel 3.7 Realisatie ecologische verbindingzones in Beerze Reusel

	Begrensd (ha)	Gerealiseerd (ha en %)	
Ecologische verbindingzone	236,3	50 ha	21%

Peildatum: 1-1-2000

Onderdeel van het Rijksbeleid voor natuur zijn de zogenoemde 'robuuste verbindingen'. In Beerze Reusel gaat het om de robuuste verbinding langs de Beerze, zoals opgenomen in de 'Vijfde nota ruimtelijke ordening' en het 'Structuurschema Groene Ruimte 2' (kabinetsstandpunt). De totale lengte is circa twintig kilometer. Deze REV is nog niet op perceelsniveau begrensd. Kaart 15a en plankaart 1 geeft de globale ligging van REV weer.

Regionale natuur- en landschapseenheden (Na-4)

Een onderdeel in het provinciale Streekplanbeleid zijn de regionale natuur- en landschapseenheden (RLNE'n). Dit zijn grote eenheden, bestaande uit natuurgebieden, landschappelijk waardevolle gebieden en landbouwgebieden, die door hun omvang goede mogelijkheden bieden voor behoud, herstel en ontwikkeling van soorten. Ook hebben RLNE'n tot doel landschapswaarden en cultuurhistorische waarden te behouden en soms om hydrologische waarden te beschermen. In Beerze Reusel bevinden zich drie regionale natuur- en landschapseenheden, namelijk het Groene Woud, de Kempische Landgoederen en de Kempische Grensbossen. Op kaart 15b en plankaart 1 zijn de RLNE'n in Beerze Reusel weergegeven.

Beschermde soorten en beschermde gebieden (Na-5, Na-6)

De soortbeschermende werking van de Vogel- en Habitatrichtlijn is opgenomen in de Flora- en faunawet en is van toepassing op alle ingrepen in het reconstructiegebied. Verder schenkt het provinciale beleid aandacht aan een aantal specifieke soorten. In Beerze Reusel gaat het dan onder andere om de Gladde slang, de Kamsalamander, Heikikker, Poelkikker, Rugstreeppad en Drijvende waterweegbree.

Als Vogelrichtlijngebied is aangewezen de Kampina, dat tegen de grens van Beerze Reusel ligt. De Kampina, Regte Heide en Kempenland (Groot Meer, Klein Meer, Kuikeindsche Heide, Landschotse Heide, Mispelindse en Neterselse Heide, Gorp en Rovers, delen van de Groote en Kleine Beerze, van de Reusel en van de Run) zijn aangemeld als Habitatrichtlijngebieden. Het Hildsven, Landschotse Heide, Mispelindse en Neterselse Heide, Zwartven en Groot en Klein Meer vallen onder de Natuurbeschermingswet. Direct over de grens in België liggen ook enkele Vogel- en Habitatrichtlijngebieden.

In tabel 3.8 zijn Vogel- en Habitatrichtlijngebieden weergegeven met de belangrijkste typen natuur die in deze gebieden voorkomen. Tevens is weergegeven in hoeverre deze natuurtypen gevoelig zijn voor verzuring, vermesting, verdroging en verstoring.

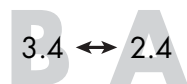
Tabel 3.8 Natuurtypen en gevoeligheid van Habitatrichtlijngebieden in Beerze Reusel

Gebied (richtlijn)	Habitattypen	Gevoelig voor			
		verzuring	vermesting	verdroging	verstoring
De Kampina (VRL, HRL)	Voedselarme wateren, vochtige heide, moerasvegetaties	x	x	x	x
Kempeland (HRL)	Droge en vochtige heide, voedselarme wateren, moerasvegetaties	x	x	x	x
Regte Heide en Rielse Laag	Droge en vochtige heide, meren en poelen	x	x	x	x
Vennen, heiden en moerassen rond Turnhout (België, HRL)	Droge en vochtige heide, open grasland, mineraal en/of voedselarme wateren, soortenrijke heischrale graslanden, overgangs- en trilvenen, slenken in veengronden en oude, zuurminnende bossen	x	x	x	-
Arendonk, Merksplas, Oud-Turnhout, Ravels en Turnhout (België, VRL)		x	x	x	x
Ronde put (België, VRL)		x	x	x	x
Valleigebied van de Kleine Nete met brongebieden, moerassen en heiden (België, HRL)	Open grasland op landduinen, (mineraalarme) oligotrofe wateren, drijvende ranunculus-vegetatie, vochtige en droge heide, heischraal grasland, voedselrijke ruigten, veen, slenken, moerassen, relictbossen	x	x	x	-

VRL = Vogelrichtlijngebied

HRL = Habitatrichtlijngebied

3.4 Landschap en cultuurhistorie

De ondergrond van Beerze Reusel is gevormd onder invloed van bewegingen in de aardkorst (geologie) en verder bewerkt via klimaat en erosie (geomorfologie). In de beide laatste IJstijden is over de ondergrond een dikke laag zand afgezet. Plaatselijk zijn in het terrein hoger gelegen dekzandruggen en lager gelegen dekzandvlakten ontstaan. Door het verdwijnen van vegetatie als gevolg van overbeweiding, ontbossing en afplaggen van heiden is het zand plaatselijk weer bloot komen te liggen en gaan verstuiwen, waardoor stuifzanden zijn gevormd.

Wat betreft aardkundige waarden zijn de gebieden Regte Heide-Poppelse Leij-Rovertse Leij, Reuselse Moeren, Reusel-Mispeleindse Heide, Kleine en Grote Beerze-Westelbeers Brock-Kuikendse Heide en Oirschotse Heide op provinciale of nationale schaal van belang. Deze gebieden zijn weergegeven op kaart 11.

Het verschil in ondergrond komt duidelijk tot uiting in de ontginningsgeschiedenis van het gebied. Van oudsher hebben mensen zich gevestigd op de overgang van hogere, drogere delen (dekzandruggen) naar lagere, nattere gronden (beekdalen). Op de flanken van de hoge delen werden de gewassen verbouwd, op de lagere delen werd het vee geweid en hooi geoogst. Op de overgangsgebieden van hoog (dekzandruggen) naar laag (beekdalen) zijn nog veel cultuurhistorische en archeologische waarden te vinden (zie kaart 11).

Aan het eind van de 19e en begin 20ste eeuw is een belangrijk deel van de woeste gronden, destijds grote heidevelden (onder andere Rielsche Heide, Landgoed De Utrecht, Beersche Heide, Landschotse Heide, Rijsche Heide, Ender Heide, Knegselsche Heide) en broekgebieden (onder andere De Gement en Westelbeers Broek) ontgonnen. Op deze wijze is een grillig patroon van oude en jonge ontginningen ontstaan. De oude ontginningslandschappen zijn vaak kleinschalig, onregelmatig en besloten. Het landschap daar biedt daardoor en door zijn ontstaansvorm vaak nog een rijk palet aan aardkundige, archeologische en cultuurhistorische waarden. De jonge heideontginningen zijn daarentegen rigoureuzer ontstaan en hebben een meer open karakter met een rationele, rechtlijnige verkaveling. Ook daar moet men er echter op bedacht zijn dat er nog aardkundige, archeologische en cultuurhistorische waarden aanwezig of goed te reconstrueren zijn.

Behoud en herstel van landschap en cultuurhistorie (Lc-1, Lc-2, Lc-3, Lc-6)

Beerze Reusel kenmerkt zich door een wijdvertakt netwerk van beken en riviertjes met een divers uiterlijk, die het kleinschalige zandgebied doorsnijden. Bij de beekdalen is sprake van een zuid-noord gerichtheid (onder andere Reusel en Beerze). Hoger- en lagergelegen gebiedsdelen wisselen elkaar daarbij af. Daarnaast zijn er verschillende grote bos-, heide- en stuifzandgebieden, voornamelijk op de hogere delen van het landschap, die een zuidwest-noordoost gerichte opbouw hebben (Regte Heide, Neterselse Heide, Landschotse Heide, Oirschotse Heide, Kempen).

De in het gebied aanwezige landgoederen zijn veelal besloten van karakter door de aanwezige bossen. Typische landgoedelementen als landhuizen, vijvers en tuinen geven de landgoederen een geheel eigen karakter en hebben historisch-geografische waarde (Landgoed Nieuwkerk, Gorp en Roovert, Landgoed De Utrecht, Baest). Andere waardevolle gebieden zijn onder andere de oude akkercomplexen bij Oostel-, Westel- en Middelbeers, met de oude kerklocatie ten zuiden van Oostelbeers. Het grootste deel van Beerze Reusel wordt sowieso gekenmerkt door een kleinschalige besloten landschapsstructuur. Slechts op enkele plaatsen is sprake van grotere, wat meer open landschappen of grote aaneengesloten bosgebieden. Dat Beerze Reusel een waardevol cultuurlandschap is, blijkt ook door de aanwijzing destijds in de Structuurschema Groene Ruimte (1994) als WCL-gebied (Waardevol Cultuur Landschap). Een aantal natuurgebieden heeft te maken met recreatieve overdruk. Een voorbeeld hiervan is Landgoed de Utrecht.

Het beekdal van de Beerze, grofweg ten noorden van Middelbeers, maakt deel uit van het Belvédèregebied Dommeldal, zoals begrensd door de provincie Noord-Brabant.

In Beerze Reusel is sprake van versnippering van het landschap, veroorzaakt door een aantal infrastructurele werken waaronder de A58, de A67 en het Wilhelminakanaal.

De volgende landschapseenheden komen in Beerze Reusel voor:

- Landschap van de zandgebieden: beekdal, dekzandrug/grote bos- en heidegebieden, dekzand-oude ontginning, dekzand-jonge ontginning, landgoederen;
- Verstedelijkt gebied: steden en dorpen, grootschalige industrie en bedrijven, grootschalige infrastructuur.

De structuurkaart (kaart 12) schetst de landschapseenheden.

Beeldkwaliteit landelijk gebied (Lc-4, Lc-5)

Doordat veel agrarische bedrijven hun bedrijf beëindigen, komen veel gebouwen in het buitengebied leeg te staan. Het landschapbeeld verbetert door enerzijds het afbreken van voormalige stallen zonder cultuurhistorische of architectonische waarde in het kader van de Regeling Beëindiging Veehouderij (RBV) en Ruimte voor Ruimte en anderzijds door nieuwe functies te geven aan voormalige agrarische bedrijfslocaties indien ze passen binnen het landschap.

Ruimtelijke kwaliteit in stedelijke regio's (Lc-7)

In de stedelijke regio rondom Tilburg liggen open, landelijke gebieden die op dit moment een nadere uitwerking krijgen. Zo heeft de groene, open ruimte ten westen van Goirle als landschapsecologische zone ook een recreatieve functie.

3.5 Landbouw

3.5 ↔ 2.5

Veterinaire kwetsbaarheid (La-1, La-2)

Door de uitbraak van varkenspest in 1997 en diverse andere dierziekten in de jaren daarna, is de behoefte ontstaan om de veterinaire veiligheid te vergroten. Dat kan door het nemen van ruimtelijke maatregelen en het meer sluiten van productieketens. Er zijn nog geen ruimtelijke maatregelen genomen om de veterinaire veiligheid te vergroten. Wel zijn er al maatregelen genomen op bedrijfs- en ketenniveau.

Ruimtelijke structuur landbouw (La-4, La-6, La-7)

Kaart 13 geeft de ligging van veehouderijbedrijven in het reconstructiegebied weer. De landbouw in Beerze Reusel is met een aandeel van 45% in het totale grondgebruik de grootste grondgebruiker.

Tabel 3.9 (A en B) geeft een overzicht van het aantal bedrijven naar grootte voor de diverse vormen van landbouw.

Tabel 3.9 A Aantal bedrijven, per bedrijfstype, hoofd- en nevenactiviteit

	Totaal	Akkerbouw	Tuinbouw en blijvende teelt	Graasdieren	Hokdieren	Combinatie
Beerze Reusel	1227	120	118	525	274	190

Bron: CBS, 2002

Tabel 3.9 B Aantal bedrijven naar economische omvang

	Totaal	<70 NGE	70-150 NGE	>150 NGE
Beerze Reusel	1227	603	428	196

Bron: CBS, 2002

De melkvee- en varkenshouderij zijn de grootste sectoren. De melkveehouderij en varkenshouderij leveren, op enige afstand gevolgd door de gemengde veeteeltbedrijven, de grootste bijdrage aan de totale productieomvang in Beerze Reusel.

De gemiddelde bedrijfsomvang van de varkenshouderij komt overeen met het gemiddelde voor de zandgronden in Noord-Brabant. Tabel 3.10 geeft een beeld van de vergunde omvang van bedrijfslocaties in de intensieve veehouderij in Beerze Reusel. Het aantal bedrijfslocaties kan afwijken van het aantal bedrijven, één bedrijf kan meerdere locaties in gebruik hebben.

Tabel 3.10 Vergunde omvang van bedrijfslocaties intensieve veehouderij

Vergunde grootteklasse intensieve veehouderij tak Aantal NGE uit vergunning	Aantal bedrijfslocaties in Beerze Reusel
0 - 69 NGE	1283
70 - 140 NGE	299
> 140 NGE	207

Bron: BVB mei 2003

De melkveehouderijen in Beerze Reusel zijn vaak gespecialiseerde bedrijven. De gemiddelde bedrijfsomvang komt overeen met het gemiddelde voor de zandgronden in Noord-Brabant. Ongeveer 40% van de bedrijven kent een relatief hoge veedichtheid (meer dan 2,5 gve/ha), als alleen naar het melk- en fokvee wordt gekeken. Gemiddeld genomen is de veedichtheid in Beerze Reusel 2,3 grootvee-eenheden per hectare.

In tabel 3.11 is de verdeling van grondgebonden melkveehouderijen over de verschillende grootteklassen weergegeven.

Tabel 3.11 Verdeling van bedrijfslocaties melkveehouderij over grootteklassen

Vergunde grootteklasse melkveehouderijtak	Aantal locaties in Beerze Reusel
0 - 69 NGE	244
70 - 140 NGE	385
>140 NGE	145

Bron BVB jan. 2004

Daarnaast is de omvang van de combinatiebedrijven opvallend. Deze zijn in Beerze Reusel een factor 1,5 tot 2 groter dan het gemiddelde voor de Brabantse zandgronden. Het betreft onder andere grote melkveehouderijbedrijven die varkens als neventak zijn gaan houden.

Een groot deel van de bedrijfslocaties heeft te maken met randvoorwaarden ten aanzien van milieu, ruimtelijke ordening en dierwelzijn. Vooral regelgeving ten aanzien van agrarische stankhinder, ammoniakuitstoot en grootte van de agrarische bouwkvavels beperken de ontwikkelingsmogelijkheden. In tabel 3.12 is aangegeven hoeveel intensieve veehouderij locaties liggen in gebieden waar zij te maken hebben met randvoorwaarden (en daarmee veelal beperkingen) voor de uitbreiding.

Tabel 3.12 Aantal intensieve veehouderij locaties dat te maken heeft met beperkingen in de uitbreidingsmogelijkheden ingedeeld naar type beperking

Type beperking	Aantal intensieve veehouderij locaties
Streekplan locatie ligt in categorie natuurschap of overig bos- en natuurgebied	32
Streekplan/ natuur GHS kwetsbare soorten excl. weidevogels	24
Streekplan/Ammoniak A-gebied en zone 250 meter	128
Ammoniak Ligging in WAV-zone	301
Afstand tot kwetsbaar gebied, tevens VHR-gebied of Nb-wet 0 - 500 meter	123
Stank Individuele cirkel cat1 overlapt woonkern of ligging in stankobject (indeling provincie, indicatief)	272
Stank Individuele cirkel cat2 overlapt stankobject cat 2 (indicatief)	30
Totaal aantal (en percentage) intensieve veehouderij locaties met 1 of meer beperkingen zoals hiervoor genoemd	556 (47%)
Totaal aantal intensieve veehouderij locaties (vergund)	1188

Bron: BVB december 2003, RLG atlas 2 en 2a

In 1998 waren er in totaal 170 akkerbouwbedrijven in Beerze Reusel. Over het algemeen hebben deze bedrijven een geringe omvang; vaak (in 54% van de gevallen) vormt het verbouwen van akkerbouwgewassen (veelal snijmaïs) een neventak.

Andere sectoren die in Beerze Reusel vertegenwoordigd zijn, zijn de vollegrondstuinbouw, glastuinbouw en boomteelt. Het aantal bedrijven met tuinbouw in open grond bedroeg 368 in 1999, waaronder 22 bedrijven die dit als hoofdactiviteit hebben. In 1998 waren in Beerze Reusel 23 gespecialiseerde glastuinbouwbedrijven. Worden ook de bedrijven met ondersteunend glastuinbouw meegenomen, dan bedraagt het totaal 53 bedrijven. Een concentratie van glastuinbouwbedrijven in Beerze Reusel bevindt zich in het gebied ten noordwesten van Oirschot. Het aantal gespecialiseerde boomkwekerijen in Beerze Reusel in 1998 bedroeg 62. Er zijn ook bedrijven die boomteelt als neventak hebben. Sierconiferen vormen het belangrijkste gewas; pot- en containerteelt komt relatief weinig voor. De grootste concentraties van boomkwekerijen bevinden zich in de gemeenten Eersel, Oirschot en Reusel-De Mierden.

(Bron: Verkenningnotitie Landbouw, 2001)

Verbrede landbouw (La-3)

Het aandeel bedrijven met verbrede landbouw (neveninkomsten uit andere dan primaire agrarische productie, bijvoorbeeld uit zorg, natuur- en landschapsbeheer, recreatie of streekproducten) in Beerze Reusel komt overeen met het Brabants gemiddelde.

Duurzame productie (La-5)

Deze paragraaf gaat specifiek in op de biologische landbouw. Andere onderdelen van duurzame productie komen aan de orde bij veterinaire kwetsbaarheid en bij milieu.

In 2000 waren er in Beerze Reusel 25 biologische bedrijven (inclusief omschakelaars). Het aandeel biologische bedrijven ligt boven het gemiddelde van Noord-Brabant.

3.6 Recreatie en toerisme**Perspectief toeristisch-recreatieve sector (Rt-1)**

Beerze Reusel kan zonder meer als één van de sterke toeristisch-recreatieve regio's in Brabant worden beschouwd. Dit heeft te maken met twee belangrijke basiskwaliteiten. Aan de ene kant zijn er in Beerze Reusel uitstekende omgevingskwaliteiten aanwezig: uitgebreide natuurgebieden, het afwisselende kleinschalige landschap, de Kempische dorpen, de ligging ten opzichte van België en ten opzichte van de grotere dagattracties in Brabant (de Efteling, Beekse Bergen). Aan de andere kant is de bedrijfskwaliteit relatief goed: een gevarieerd aanbod van dag- en verblijfsrecreatie van een kwalitatief goed niveau en van een goede individuele bedrijfsomvang.

De totale omvang van de verblijfsrecreatie als sector is in Beerze Reusel echter middelmatig. De vraag naar recreatieve voorzieningen neemt dan ook toe. Een recente inventarisatie onder de bedrijven geeft aan dat er een uitbreidingsbehoefte bestaat van 35-40 hectare. Het accent van het aanbod aan verblijfsrecreatievormen in Beerze Reusel ligt op bungalowparken en kampeerbedrijven. In Beerze Reusel zijn alle onderscheiden typen verblijfsrecreatieve bedrijven aanwezig.

In totaal zijn er 127 verblijfsaccommodaties met ruim 31.000 slaapplekken. De aanwezige bungalowparken en kampeerbedrijven in Beerze Reusel zijn relatief grootschalig, vergeleken met bedrijven in de andere reconstructiegebieden. Vanuit het oogpunt van dagrecreatie zijn het E3-strand en het safaripark de Beekse Bergen van groot belang voor Beerze Reusel. Dit laatste park biedt mogelijkheden voor zowel dag- als verblijfsrecreatie. De Beekse Bergen is van groot belang voor de toeristisch-recreatieve positie van Beerze Reusel en heel Midden-Brabant. Op een aantal belangrijke locaties van de toeristisch-recreatieve infrastructuur in het buitengebied ontbreken horecavoorzieningen; op een aantal andere plekken is de kwaliteit niet optimaal. Het toeristisch-recreatieve aanbod in Beerze Reusel (en de Kempen) is een optelsom van het individuele aanbod, een toeristisch-recreatieve profilering van de regio is niet aanwezig.

Ruimtelijke structuur (Rt-2)

Het gebied Beerze Reusel, ten zuiden en zuidoosten van Tilburg, is als vakantiegebied bekend. Grote bekendheid geniet het attractiepark en safaripark Beekse Bergen, waardoor ook Hilvarenbeek een bekende toeristische plaats is. De gebieden rond Eersel en Bladel zijn eveneens toeristisch aantrekkelijk, met name door de kernen, de natuur en een aantrekkelijk landschap.

Voor het landschap is een sterke troef van Beerze Reusel. Het gebied wordt deels gezien als 'authentiek platteland' met brinkdorpen, wegen met bomenrijen en akkers en bosgebieden. Een deel van het gebied, aan de as Eindhoven-Turnhout, kent een meer industriële ontwikkeling, waardoor dit beeld daar wordt verstoord. Het gebied tussen Tilburg en Veldhoven is relatief

leeg. De dorpen zijn hier klein, het platteland uitgestrekt en de natuurgebieden afwisselend. Wat betreft toerisme en recreatie heeft Beerze Reusel een grote verbondenheid met het aangrenzende reconstructiegebied Boven-Dommel (de Kempen). Beide gebieden worden samen gezien als de Kempen en worden door de recreant als een samenhangend vakantiegebied ervaren.

Belevingswaarde landelijk gebied (Rt-3)

In Beerze Reusel zijn drie bewegwijzerde rondgaande fietsroutes. In het zuidelijk deel van Beerze Reusel is sinds 2001 het fietsknooppuntensysteem in gebruik. Daarnaast doorkruisen twee Landelijke Fietsroutes Beerze Reusel, de Schelde Rhein route en de Kempenroute. In Beerze Reusel zijn 16 Middellange Afstand Wandelroutes (MLAW's). Daarnaast doorkruisen drie Lange Afstand Wandelroutes (LAW's) (het Vennekespad, het Grenslandpad en het Pelgrimspad) het gebied.

Er zijn diverse ATB-routes (voor mountainbikers) uitgezet in Beerze Reusel. In 2001 is in Beerze Reusel het regionale ruteroutenetwerk in gebruik genomen. Tot slot zijn er vier skate-routes in Beerze Reusel.

3.7 Wonen, werken en leefbaarheid

Het gebied Beerze Reusel bestaat uit de gemeenten Bladel, Eersel, Reusel-De Mierden, Goirle, Hilvarenbeek, Oirschot en een deel van Oisterwijk. Qua bevolkingsaantal komen deze gemeenten redelijk met elkaar overeen. Gemiddeld is de bevolkingsdichtheid in het gebied laag, mede omdat er geen steden in het gebied liggen. Hilvarenbeek en Reusel-De Mierden zijn dunner bevolkt en Goirle is dichter bevolkt. De bevolkingsgroei ligt op de helft van het landelijk gemiddelde.

Het aandeel jongeren in de bevolking ligt hoger en het aandeel pensioengerechtigden lager dan het provinciale en landelijke gemiddelde. Uit onderzoek blijkt echter dat er de komende twintig jaar sprake zal zijn van een inhaalslag: het aantal jongeren neemt sterker af, het aantal pensioengerechtigden neemt sterker toe ten opzichte van de landelijke trend en dat alles bij een stagnerende bevolkingsgroei. Dit wordt ook wel ontgroening en vergrijzing genoemd.

Sociale en economische structuur (Slv-1, Slv-2)

Begeleiding bedrijfsbeëindiging landbouwbedrijven

Het landelijk gebied van Beerze Reusel kan nog steeds gekarakteriseerd worden als een sterk landbouwgebied. Vooral de gemeenten Reusel-De Mierden, Hilvarenbeek en Oirschot zijn aan te merken als gemeenten met een sterk agrarisch karakter, hier werkt respectievelijk 23, 18 en 16% van de beroepsbevolking in de landbouw.

Het aantal agrarische bedrijven is de afgelopen 5 jaar met zo'n 11% afgenomen. Nu is het nog zo dat de stoppende agrariërs relatief gemakkelijk elders een baan vinden in Beerze Reusel. Daarnaast is er tot nu toe vaak sprake geweest van echte stoppers die niet meer actief op de arbeidsmarkt willen/hoeven zijn.

In Beerze Reusel zijn de sectoren "handel en reparatie" en "industrie" met afstand de grootste werkgevers in het gebied met ieder zo'n 20%.

De werkloosheid in het gebied is tussen 1990 en 2000 sterk gedaald en ligt momenteel beduidend onder het provinciale en nationale niveau.

Hoewel de hoogconjunctuur duidelijk voorbij is, is er in sommige sectoren nog steeds sprake van moeilijk vervulbare vacatures. Er is met name behoefte aan goed opgeleid personeel. Voor laaggeschoold werk speelt dit probleem nauwelijks. Er is dus sprake van een mismatch tussen vraag en aanbod.

Versterken plattelandseconomie

Het belang van een relatief klein aantal sectoren voor een groot deel van de werkgelegenheid in het gebied maakt het gebied kwetsbaar bij malaise in een of meerdere van deze sectoren. Anderzijds biedt concentratie mogelijkheden voor cluster- en ketenvorming en de opbouw en uitwisseling van know-how. Het Platform Streekontwikkeling De Kempen heeft in de periode 2000-2003 initiatiefnemers gezocht en begeleid bij de ontwikkeling van nieuwe economische dragers. Nieuwe economische dragers zijn onder andere toerisme en recreatie, zakelijke dienstverlening zoals ICT, telewerkcentra en zorgboerderijen (onder andere voor kinderopvang). Voormalige agrarische gebouwen (VAB's) kunnen in dit verband een belangrijke rol spelen. Voor startende productiebedrijven bestaat nog behoefte aan kleinschalige huisvestingsmogelijkheden.

Voorzieningen in de kernen

Belangrijk voor de leefbaarheid van landelijke gebieden is de beschikbaarheid en bereikbaarheid van maatschappelijke voorzieningen zoals werk, scholen, gezondheidszorg, sportaccommodaties, openbaar vervoer en openbare diensten. Het voorzieningenniveau is vooral in de landelijke gebieden niet overal even goed. De oorzaak ligt in de toegenomen mobiliteit (door auto-gebruik) en individualisering van plattelandbewoners. Bovendien kunnen voorzieningen niet meer worden gehandhaafd bij een kleine afzetmarkt. Dit heeft een directe relatie met de beperkte mogelijkheden voor woningbouw in de kleine kernen (onder andere door beperkingen op het gebied van stankhinder). Het gebrek aan voorzieningen leidt tot schaalvergroting in het ruimtelijk gedrag van individuen.

Verkeer en vervoer (Slv-3, Slv-4)

De doorstroming op de snelwegen rondom Tilburg en Eindhoven bepaalt in hoge mate de bereikbaarheid van de plattelandskernen. In 2001 is een bereikbaarheidsoffensief gestart. Het busvervoer naar het platteland staat uit rentabiliteitsoverwegingen onder druk. Daarnaast is de bereikbaarheid van bedrijven niet optimaal.

Op de provinciale weg N316, die met name de gemeenten Reusel-De Mierden en Bladel ontsluit, is het risico op verkeersongevallen twee maal zo hoog als de provinciale norm toestaat. Bovendien is de verkeersafwikkeling een groot dagelijks probleem, wat zich vooral uit bij de verkeerslichten ter hoogte van Eersel.

4 Autonome ontwikkelingen

De autonome ontwikkeling wordt weliswaar zoveel mogelijk beschreven, maar wordt niet gebruikt als referentie voor de effectbepaling voor het MER. De informatie over de autonome ontwikkeling zal worden ingezet om na te gaan in hoeverre de verwachte effecten daadwerkelijk zijn toe te schrijven aan de impact van het reconstructieplan of wellicht autonoom toch al zouden plaats vinden.

Dit hoofdstuk beschrijft de autonome ontwikkeling per aspect en is in volgorde en opbouw gelijk aan de beschrijving van de huidige situatie (hoofdstuk 2).

4.1 Water en bodem

Regionale waterberging (Wb-2, Wb-3)

Doordat regenval grotere extremen gaat vertonen vanwege klimatologische veranderingen, zullen ook beken grotere hoeveelheden water moeten afvoeren terwijl de afvoer stagneert door stijging van de zeespiegel. De schade door wateroverlast neemt toe, óók omdat de getroffen economische waarden groter van omvang zijn. Door de verdergaande verstedelijking en het toenemende gebruik van teeltondersteunende voorzieningen en glas neemt het verhard oppervlak nog steeds toe. Volgens het huidige beleid mag hierdoor het aantal knelpunten waar wateroverlast optreedt én de frequentie waarmee wateroverlast optreedt niet toenemen.

Als gevolg van de Maaswerken is de afvoergolf van de Maas eerder bij 's-Hertogenbosch. Hierdoor wordt de afvoer van water uit het stroomgebied van de Dommel eerder en langer gestremd. De extra afvoerproblemen die hierdoor ontstaan in zeer extreme neerslagsituaties worden in het kader van de Maaswerken gecompenseerd door inrichting van bergingsgebieden ten zuidwesten van 's-Hertogenbosch (De Gement).

Volgens WB21 moet de noodzakelijk waterberging in 2050 gerealiseerd zijn. De waterbergingsgebieden tot 2015 worden in de eerste planperiode begrensd door de waterschappen (in samenwerking met gemeenten en maatschappelijke organisaties), zodat uitvoering in de reconstructie kan plaatsvinden. Zonder reconstructie zou de begrenzing langer op zich laten wachten. De realisatie van waterberging zal in de autonome ontwikkeling de eerste jaren langzaam op gang komen, omdat wordt geprobeerd waterberging als eerste in de EHS te realiseren en pas daarna in het agrarisch gebied. Deze is volgend op de aankoop van gronden voor de realisatie van de EHS.

Momenteel berekenen de waterschappen hoeveel van de 3744 hectare zoekgebied regionale waterberging in Beerze Reusel gerealiseerd moet worden. De voorlopige reserveringsgebieden voor regionale waterberging zijn weergegeven op kaart 14.

Waterdoelen en grondwaterstand (GGOR) (Wb-4, Wb-5, Wb-6)

Door de klimaatverandering wordt het warmer in Nederland. Als gevolg van de toegenomen verdamping en langere periodes zonder neerslag, verdroogt er in de zomer en herfst méér natuur. Ook stijgt de behoefte aan grond- en oppervlaktewater voor beregening van landbouwgronden. De hoeveelheid onttrokken grondwater voor industrieel gebruik en drinkwaterberei-

ding daalt momenteel. Dit is niet voldoende om het negatieve effect van winningen op grondwater en kwel op te heffen. Daarnaast wordt in de toekomst weer een toenemende vraag naar grondwater verwacht door economische groei en bevolkingsaanwas.

Er zijn en worden projecten opgestart om de verdroging in natuurgebieden te bestrijden. Meestal gaat het dan om maatregelen in het natuurgebied zelf. Om de grondwaterstand te verhogen, zijn echter ook externe maatregelen nodig. Maar dat ligt soms moeilijk omdat maatregelen buiten het natuurgebied tot gevolg hebben dat het landgebruik deels moet worden afgestemd op een afnemende ontwateringsdiepte. En omdat schade soms gecompenseerd moet worden. De verdrogingsdoelstelling (veertig procent van de verdroogde natuurgebieden hersteld in 2010) wordt niet gehaald, onder meer omdat de grondverwerving stagneert. In 2000 was slechts drie procent van de Brabantse natuurgebieden hersteld die in 1994 was verdroogd. In dit tempo zal in 2016 ruim tien procent van de verdroogde natuur hersteld zijn. Tabel 4.1 geeft aan wat dit betekent voor het bereiken van de natuurdoelen in de EHS in Beerze Reusel.

Tabel 4.1 Verwachte percentage van de natte natuur dat nog verdroogd is in 2016 en bij herstelmaatregelen zonder uitstralingseffecten

Totale oppervlakte natte natuur	% verdroogde natte natuur in 2016 bij maatregelen zonder uitstralingseffecten*
7161	54%

Met waterconserveringsprojecten probeert men droogte van landbouwgebieden op te lossen. Dit gebeurt echter nog niet in het gehele reconstructiegebied. Veel landbouwgebieden zijn en blijven afhankelijk van wateraanvoer of beregening uit grondwater.

Water- en bodemkwaliteit (Wb-7, Wb-8, Wb-9, Wb-10, Wb-13)

Er ligt een wetsvoorstel in de eerste kamer om de mestwet te wijzigen, waardoor het interessanter wordt voor veehouders om voor MINAS forfaitair aangifte te doen. De gunstigere forfaits zullen in de praktijk een zekere verhoging van de hoeveelheid mineralen die op de bodem gebracht worden, tot gevolg hebben. Daar staat tegenover dat de verliesnormen voor stikstof en fosfaat in 2003 en 2004 worden aangescherpt, waardoor minder mineralen op de bodem gebracht mogen worden. Netto is er in de komende jaren waarschijnlijk sprake van een afnemende belasting van de bodem met mineralen uit de landbouw.

Het Europese Hof van Justitie vindt MINAS ontoereikend om aan de Europese Nitraatrichtlijn te voldoen. De verwachting is dat in 2006 nieuwe Nederlandse wet- en regelgeving op dit gebied in werking treedt. Deze nieuwe regelgeving dringt waarschijnlijk de belasting van de bodem met meststoffen verder terug. Aangezien er nog geen wetsvoorstel beschikbaar is, is bij de inschatting van de autonome ontwikkeling verder uitgegaan van MINAS.

Ook met de introductie van de MINAS-eindnorm in 2003, vindt op het gebied van fosfaat nog een geringe overdosering plaats. De fosfaatophoping zal ook na invoering van de MINAS-eindnorm verder toenemen. In grote delen van Beerze Reusel worden circa dertig jaar na invoering van de MINAS-eindnorm (2003) en de EU Nitraatrichtlijn de basisnormen voor nitraat- en fosfaatconcentraties in het grond- en oppervlaktewater nog steeds overschreden.

De aanpak van rioolwaterzuiveringen en riooloverstorten loopt voortvarend. Op dit moment maakt Waterschap de Dommel plannen voor de sanering van Biest-Houtakker. De verwachting is dat binnen de eerste planperiode gestart kan worden met maatregelen om de negatieve invloed van de rwzi op de waterkwaliteit van de Reusel te verminderen. Van de ongezuiverde

lozingen wordt ongeveer 65% aangesloten op het riool, de rest op een IBA (Individuele systeem voor Behandeling van Afvalwater). Het beleidsdoel om alle ongezuiverde lozingen in 2005 gesaneerd te hebben, wordt echter niet gehaald.

Grondwaterbeschermingsgebieden (Wb-11)

Behalve in het oppervlaktewater worden bestrijdingsmiddelen in toenemende mate in het grondwater aangetroffen. Daarnaast dringen de bestrijdingsmiddelen door naar het diepere grondwater. Hierdoor worden de drinkwatervoorraden bedreigd. Enerzijds wordt het gewasbeschermingsbeleid steeds strenger. Anderzijds treedt er een verschuiving op naar intensieve teelten, waarin meer bestrijdingsmiddelen worden gebruikt dan in de oorspronkelijke, extensievere teelten.

Beekherstel (Wb-12)

De maatregelen die genomen worden om beken te herstellen, zijn vaak kleinschalig en hebben een beperkt effect. Om de beek te laten meanderen dient grond aangekocht te worden. In veel gevallen is dit een struikelblok. Om een beekstelsysteem goed te herstellen (voldoende stromend, schoon water en ruimte voor morfologische processen) dient een groter deel van het stroomgebied bij het herstel betrokken te worden. Herstel op deze schaal gebeurt nog niet in de mate en het tempo waar naar wordt gestreefd. Voor een aantal beektrajecten in Beerze Reusel zijn inmiddels projecten gestart.

4.2 Milieu

Ammoniak (Mi-1, Mi-2)

Het Rijk verwacht door invoering van de AMvB Huisvesting, MINAS en door de opkoopregelingen landelijk een emissie van 106 kton uit de landbouw in 2010 te kunnen bereiken (milieubalans 2003). Hiermee wordt voldaan aan de in Europees verband afgesproken resultaatsverplichting uit de NEC-richtlijn. Indien de voorgenen aanvullende maatregelen worden genomen (aanscherpen van de uitrijregels voor drijfmest en het toepassen van veevoermaatregelen in de melkrunderveehouderij) zou de totale emissie uit de landbouw in Nederland in 2010 uitkomen op 95,5 kton per jaar (Kamerstukken, 24 445 nr. 65, 11 september 2003).

Voor Brabant is gerekend met een emissie van 18 kiloton ammoniak. Dit komt overeen met de afspraken in het Pakt van Brakkenstein en het Nationaal Milieubeleidsplan 4 (NMP4). De verdeling van de emissies is daarbij gebaseerd op de huidige verdeling van vee over de provincie. De 18 kiloton voor Brabant is gebaseerd op de nationale inspanningsverplichting voor 2010 (NMP4) van 100 kiloton. Voor Beerze Reusel betekent dit een indicatieve streefwaarde voor de emissie van 2,3 kiloton. Indien de emissieverdeling ruimtelijk wordt geoptimaliseerd voor de natuur is de indicatieve streefwaarde voor Beerze Reusel 2,0 kiloton.

Bij het in werking treden van de AMvB Huisvesting zullen nieuwe stallen aan de eisen moeten voldoen. Voor bestaande stallen geldt een overgangstermijn (2008 of 2010). Uitgaande van dezelfde (vergunde) veestapel maar op basis van de vereiste stalsystemen uit de ontwerp AMvB Huisvesting, zal de vergunde stalemissie met circa veertig procent dalen ten opzichte van de huidige emissie uit stallen.

De emissie uit aanwending van mest wordt in de autonome ontwikkeling vooral bepaald door de normen ten aanzien van mestgebruik. De inschatting van de emissie uit aanwending is gebaseerd op de aanname dat in de autonome ontwikkeling het systeem van mestafzetcontracten volledig is ingevoerd (=evenwichtsbemesting). In Noord-Brabant is er sprake van een aan-

zienlijk mestoverschot. Ook bij een daling van de veestapel zal er nog sprake zijn van een mestoverschot en is de verwachting dat de ruimte die de bemestingsnormen bieden volledig benut zullen worden. De emissie uit aanwending zal maximaal 50 % dalen bij evenwichtsbe-mesting.

Tabel 4.2 geeft de verwachte ammoniakemissie vanuit de landbouw in Beerze Reusel in de autonome ontwikkeling (2016) aan.

Tabel 4.2 Verwachte ammoniakemissies in Beerze Reusel in 2016

Gebied	Emissies uit puntbronnen	Emissies uit oppervlaktebronnen landbouw	Totale emissies uit de landbouw
Beerse Reusel	1,7 kton/jr	0,8 kton/jr	2,5 kton/jr
% van emissie in Noord-Brabant	13,2 %	10,8 %	12,8 %

Bron: modellen van TNO en RIVM met gebruik van gegevens BVB en CBS.

In de autonome ontwikkeling is voor wat betreft de spreiding van stalemissies rondom natuur-gebieden vooral de regelgeving uit de Wet ammoniak en veehouderij, de Natuurbeschermingswet en de vertaling van de Europese regels (Vogel- en Habitatrichtlijn, IPPC) in landelijke wetgeving van belang.

De blijvende bronnen kunnen in de zogenaamde Wav-zones (250 meter rondom kwetsbare gebieden) gemiddeld genomen niet of slechts beperkt groeien. Daardoor zal in deze zones naar verwachting sprake zijn van een netto afname van de emissie. Buiten de Wav-zones kunnen bedrijven vanuit het ammoniakbeleid gezien sterker groeien. Door strengere emissie-eisen zal ook hier naar verwachting gemiddeld genomen een netto afname van de emissie optreden. Maar deze is minder sterk dan in de Wav-zones. De voorgenomen aanpassing van de Wav zal dit algemene beeld niet veranderen, maar heeft wel invloed op de ligging en omvang van de Wav-zones (Kamerstukken, 24 445 nr. 65, 11 september 2003).

Tabel 4.3 geeft de verwachte stikstofdepositie in de autonome ontwikkeling (2016) in zeer kwetsbare en kwetsbare gebieden en in overige voor verzuring gevoelige EHS in Beerze Reusel weer op basis van de invoering van de AMvB huisvesting, mestafzetcontracten en de daling van de veestapel (deelnemers en aanmelders RBV1 en RBV2 regeling).

Tabel 4.3 Verwachte stikstofdepositie in 2016 op basis van AMvB huisvesting, mestafzetcontracten en daling veestapel (in mol/ha/jr)

Type natuur	Gemiddelde depositie Totaal	Depositie vanuit landbouw	Depositie uit overige bronnen
A-gebieden (zeer kwetsbare gebieden vallend onder de Wav)	2055	786	1269
B-gebieden (kwetsbare gebieden vallend onder de Wav)	2205	1016	1189
Zeer kwetsbare gebieden niet vallend onder de Wav	2333	1149	1184
Kwetsbare gebieden niet vallend onder de Wav	2387	1137	1250

Bron: modellen van TNO en RIVM met gebruik van gegevens BVB en CBS.

De stikstofdepositie in 2016 zal bijna overal hoger zijn dan de kritische depositiewaarde van de zeer kwetsbare gebieden. Tabel 4.4 geeft een overzicht van de gemiddelde stikstofdepositie in zeer kwetsbare, kwetsbare en overige voor verzuring gevoelige EHS weer in 2016.

Tabel 4.4 Verwachte overschrijding van de kritische depositiewaarden voor stikstof in 2016

Type natuur	Aantal ha en % waar de kritische depositiewaarde voor totale stikstofdepositie niet wordt overschreden	
A-gebieden (zeer kwetsbare gebieden vallend onder de Wav)	0 ha	(0%)
B-gebieden (kwetsbare gebieden vallend onder de Wav)	1429 ha	(59,1%)
Zeer kwetsbare gebieden niet vallend onder de Wav	0 ha	(0%)
Kwetsbare gebieden niet vallend onder de Wav	153 ha	(5,7%)

Bron: modellen van TNO en RIVM met gebruik van gegevens BVB en CBS.

Stank (Mi-3)

Op grond van de gegevens uit het Bestand Veehouderijbedrijven (mei 2003) kan worden afgeleid dat door omschakeling naar emissiearme stalsystemen (technische maatregelen) nog een redelijke reductie van de stankemissie kan worden bereikt. In de praktijk wordt deze 'winst' vaak tenietgedaan door het 'opvullen' van de stankcirkel door het houden van meer dieren.

De stankoverlast kan met een hoger percentage afnemen als bij de bedrijfsontwikkeling (bijvoorbeeld de ontwikkeling naar een emissiearme stal) sterk rekening wordt gehouden met de locatie ten opzichte van stankgevoelige objecten. Dit betekent dat niet altijd op de locatie van

de bestaande stal gebouwd zou moeten worden, maar dat nieuwe stallen zo ver mogelijk van stankgevoelige objecten gerealiseerd moeten worden.

Naar verwachting zullen ondanks de technische maatregelen (de ontwikkeling van emissiearme stallen, onder andere opgenomen in de AMvB Huisvesting) nog knelpunten blijven bestaan in de clusters en linten van veehouderijbedrijven gemengd met burgerwoningen. Het risico van 'normopvulling' bij het toepassen van emissiearme stallen en daarmee het laten voortduren van knelsituaties blijft een belangrijk aandachtspunt.

Door de begrenzing van de integrale zonering in het reconstructieplan Beerse Reusel, zal de Wet stankemissie veehouderijen van toepassing zijn in de landbouwontwikkelings- en verwevingsgebieden (Wsv) en extensiveringsgebieden met het primaat natuur. Daarmee vervalt voor deze locaties de cumulatieve beoordeling van stankhinder uit de huidige regelgeving. Mogelijk vervalt die cumulatieve beoordeling op termijn voor heel Nederland, maar tot op heden is dit alleen geconcretiseerd in een wet voor bovengenoemde gebieden.

Omdat het vervallen van de cumulatie in de Wsv meer mogelijkheden voor woningbouw en voor uitbreidingen van veehouderijen biedt kan bij aanwijzing van landbouwontwikkelings- en verwevingsgebieden de kans op feitelijke overlast op sommige plaatsen waarschijnlijk toemen. In dat geval zullen er immers woningen worden gebouwd of veehouderijen uitbreiden op plekken waar in werkelijkheid al sprake was van een overbelaste situatie. De ruimte om bij vergunningverlening geen rekening te houden met cumulatie wordt mogelijk beperkt omdat voor IPPC- en MER-plichtige bedrijven in Europees kader mogelijk toch rekening moet worden gehouden met het effect van cumulatie.

Uitgaande van de toepassing van de vereiste stalsystemen uit de ontwerp AMvB Huisvesting zal het percentage geurgehinderden door stank uit stallen afnemen tot 8%. Het totaal aantal geurgehinderden (stank uit stallen en mestaanwending) zal in 2016 15% bedragen. (bron: provinciaal model agrarische stankhinder).

Mestver- en bewerking en duurzame energie

Om de milieukwaliteit te verbeteren zijn de afgelopen jaren de normen voor mestaanwending aangescherpt. Dit heeft tot gevolg gehad dat de benutting van mineralen uit meststoffen is verbeterd. Ook heeft dit geresulteerd in een kleinere mestafzetruimte. Daardoor is in gebieden met veel intensieve veehouderij het mestoverschot toegenomen. De geringe werkzaamheid van onbewerkte mest (en de verliezen naar het milieu die hierbij gepaard gaan) kan worden verbeterd door de toepassing van mestbewerking. In Noord-Brabant zit een beperkt aantal initiatieven op het gebied van mestbewerking in de aanloopfase. Daarnaast is er een veertig-tal initiatieven om met mestbewerking aan de slag te gaan bij de provincie bekend. Bij deze initiatieven is sprake van een behoorlijke diversiteit in technieken en schaalgrootte. Voor deze initiatieven geeft de Leidraad Mest aan welke kansrijk kunnen zijn.

Nederland moet zijn mestbeleid aanpassen omdat het op een aantal punten niet voldoet aan de Europese eisen. Dat blijkt uit de uitspraak van 2 oktober 2003 van het Europese Hof van Justitie. De invulling van het nieuwe beleid is verwoord in het Derde Actieprogramma Nitraatrichtlijn, het Interimprogramma en de beleidsbrief aan de Tweede Kamer van 19 mei 2004.

De veehouderij in Nederland krijgt te maken met fors stijgende mestafzetkosten door aanpassingen van het mestbeleid. Er komt een systeem van normen voor de aanwending van stikstof en fosfaat op landbouwgrond (gebruiksnormen) dat het huidige mineralenaangiftesysteem (verliesnormen) zal vervangen. Dit betekent dat landbouwbedrijven niet meer worden afgerekend

op de hoeveelheid stikstof en fosfaat die in het milieu verdwijnt, maar op de hoeveelheid stikstof en fosfaat die zij gebruiken voor de groei van gewassen.

Geluid en licht (Mi-4)

De behoefte aan rust en stilte in Beerze Reusel blijft waarschijnlijk toenemen. Daar tegenover staat dat de aantasting van stilte waarschijnlijk voortschrijdt, onder andere vanwege toenemende infrastructuur en de groeiende populariteit van lawaaisporten.

Economische groei zal waarschijnlijk samengaan met een verder aantasting van de duisternis door een toenemende mobiliteit, verstedelijking en industrieterreinen.

4.3 Natuur

Ecologische hoofdstructuur (EHS) (Na-1, Na-2, Na-7)

In de periode 2004-2007 gaat het Rijk meer investeren in realisatie van de EHS, in totaal 413 miljoen euro voor heel Nederland. Voor de periode daarna is ook structureel geld beschikbaar. Aanvullend is voor de kwaliteitsverbetering van water- en milieuecondities en ontsnippering van de EHS in de reconstructiegebieden in komende jaren 82 miljoen euro beschikbaar. Met deze gelden ligt de realisatie van de EHS in 2018 binnen bereik. Naast een impuls aan agrarisch en particulier natuurbeheer worden de extra middelen ingezet op verwerving en inrichting. Het streven is veertig procent van de EHS te realiseren door middel van beheer en zestig procent met verwerving van gronden. De aankoop van gronden is uiterlijk in 2016 afgerond. Dit zijn gronden buiten de bestaande natuurgebieden (LNV, persbericht 16 september 2003). Het is echter de vraag of met agrarisch natuurbeheer alle natuurdoelen bereikt kunnen worden. Agrariërs willen in de nabije toekomst een steeds actievare rol vervullen als het gaat om agrarisch natuurbeheer in het landelijk gebied. De samenwerking met andere partijen, zoals gemeenten en Brabants Landschap, zal toenemen. Er komen ook meer middelen beschikbaar. De verwachting is dan ook dat er meer agrariërs aan agrarisch natuurbeheer mee zullen doen. Op de Oirschotse Heide vindt uitbreiding van het Militair Oefenterrein plaats in het project Compagnie Oefen Terrein (COT). Hierbij wordt onder andere bos gekapt waarvoor 100 hectare gecompenseerd moet worden.

Verbindingszones (Na-3)

Gezien de snelheid waarmee projecten worden uitgevoerd, is de verwachting dat de verbindingszones niet gerealiseerd zijn in 2012, en mogelijk ook niet in 2018. De waterschappen liggen op schema met het aanleggen van verbindingszones met een breedte van tien meter. De gemeenten liggen achter op schema en Rijkswaterstaat ligt op schema.

De realisatie van de robuuste verbindingen start in Nederland in 2004. In de periode tot 2007 (1e tranche) is voorzien in 13.500 hectare robuuste verbinding voor Nederland. De resterende 13.500 hectare worden in de periode daarna (2e tranche) gerealiseerd. Net als bij de EHS zet het Rijk in op veertig procent particulier en agrarisch natuurbeheer en zestig procent verwerving en beheer door terreinbeherende organisaties. In overleg met de provincies zijn prioriteiten en tracés van de robuuste verbindingen bepaald. De REV langs de Beerze wordt in de 1e tranche gerealiseerd.

Regionale natuur- en landschapseenheden (Na-4)

In het Streekplan van de provincie Noord-Brabant is een beschermingsregime vastgelegd voor de Regionale natuur- en landschapseenheden. In deze gebieden geldt het 'nee-principe' ten aanzien van stadsuitbreiding en het 'nee, tenzij-principe' ten aanzien van een groot aantal andere vormen van ruimtegebruik. Regionale natuur- en landschapseenheden zullen hierdoor

ge vrijwaard blijven van ‘rode ontwikkelingen’ voor zover het niet gaat om grote infrastructuurele projecten.

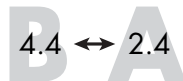
In de RNLE’n zullen in de autonome ontwikkeling projecten worden uitgevoerd ten behoeve van landschap, natuur en hydrologische verbeteringen. Het tempo waarin dit gebeurt is moeilijk in te schatten.

Beschermde soorten en beschermde gebieden (Na-5, Na-6)

De betere planologische bescherming van natuurgebieden, de realisatie van de EHS en soortbescherming door de Flora- en faunawet leiden tot een vermindering van de achteruitgang van beschermde en zeldzame soorten, voor zover deze achteruitgang niet te wijten is aan de milieuomstandigheden. De provincie heeft een eigen subsidieregeling voor agrarisch natuurbeheer in ontwikkeling. Inmiddels zijn pilots gestart in de RNLE’n de Maashorst en Brabantse Delta. Afhankelijk van de resultaten wordt een definitieve regeling gemaakt. Uitbreiding van deze subsidieregeling naar gebieden in Beerze Reusel kan een positief effect hebben op beschermde soorten.

De provincie Noord-Brabant is bezig met het opstellen van soortbeschermingsplannen die waarschijnlijk eind 2003 gereed zullen zijn.

4.4 Landschap en cultuurhistorie

Behoud en herstel van landschap en cultuurhistorie (Lc-1, Lc-2, Lc-3, Lc-6)

De kwaliteit van het landschap staat onder druk van sluipende nivellering en vervlakking. Dit betekent dat verschillende landschappen en gebiedsdelen steeds meer op elkaar gaan lijken als gevolg van ruimtelijke ontwikkelingen zoals verstedelijking en schaalvergroting in de landbouw. De aanwezigheid van dynamiek vanuit verschillende intensieve grondgebruiksvormen leidt zowel tot nivellering van bestaande waardevolle landschappen als tot mogelijkheden om nieuwe landschappen te creëren. Sommige functies eisen meer ruimte, bijvoorbeeld door toegenomen welvaart en mobiliteit: verstedelijking, infrastructuur, recreatie, natuur. Maar ook de oude functies, zoals waterbeheer en landbouw, veranderen.

Voor de toekomst ligt er een ‘ontwerpopgave’: een opgave om bij het bieden van ontwikkelingsruimte aan nieuwe en bestaande functies, door middel van een ontwerpende benadering het landschap zo vorm te geven, dat identiteit en variatie versterkt worden.

Het Rijk geeft extra aandacht en extra geld voor versterking van de ‘groenblauwe dooradering’. Deze moet zowel natuur, recreatie, cultuurhistorie als waterbeheer dienen en tegelijk de beeldkwaliteit van het landschap verhogen. In Beerze Reusel ligt de proeftuin groenblauwe dooradering ‘Het Groene Woud’.

Beeldkwaliteit landelijk gebied (Lc-4, Lc-5)

Doordat agrariërs hun bedrijf beëindigen, komen gebouwen in het buitengebied leeg te staan. Tegelijkertijd worden in het kader van de uitplaatsing naar verwachting nieuwe agrarische bedrijfsgebouwen opgericht. Landschappelijke kwaliteiten worden versterkt. Enerzijds door het afbreken van voormalige stallen of door het op een andere wijze in het landschap inpassen van deze stallen door een andere functie. Anderzijds door het waarborgen van goede landschappelijke en architectonisch verantwoorde inpassing van de nieuwe agrarische bedrijfsgebouwen. In de stadsrandzones en landelijke kernranden wordt sloop niet per definitie voorgestaan omdat vrijkomende gebouwen ook dienst kunnen doen als vestiging van nieuwe economische dragers die passen bij het karakter van de kernrand.

Een belangrijk probleem dat zich bij stallen voordoet is de aanwezigheid van asbest, met name in de daken. Dit brengt zeer hoge verwijderingskosten met zich mee. Het gevolg hiervan is dat

ingrijpende verbouwingen, die vaak nodig zijn bij functiewijziging, niet rendabel uitgevoerd kunnen worden. Het risico bestaat dat vrijkomende locaties ongewenst worden hergebruikt of leeg blijven staan. Dat leidt tot verrommeling van het landschap.

Ruimtelijke kwaliteit in stedelijke regio's (Lc-7)

Steden en kernen dreigen aan elkaar groeien, waarmee belangrijke groene en open ruimten met een functie voor recreatie en ecologie dreigen te verdwijnen. Enkele belangrijke ontwikkelingen zijn de aanleg van het Kempisch bedrijventerrein bij Bladel.

Vanuit het stedelijk gebied zijn diverse plannen recent verschenen of in ontwikkeling, die ook betrekking hebben op het aangrenzend buitengebied. Hieronder vallen onder meer het GIOS-convenant en hieruit voortvloeiende projecten en uitwerkingsplannen voor de stedelijke regio's. Twee steden waar dit speelt, namelijk Tilburg en Eindhoven, grenzen aan Beerze Reusel. Er zal een uitbreiding plaatsvinden van het groenbeleid tot in de stad en een intensivering van het stedelijk recreatiebeleid waardoor de recreatieve druk op de kwetsbare natuurgebieden kan worden opgevangen.

4.5 Landbouw

Veterinaire kwetsbaarheid (La-1, La-2)

In de komende jaren zullen maatregelen op bedrijfs- en ketenniveau worden genomen ter verbetering van de veterinaire veiligheid zoals dat in de afgelopen jaren ook al is gebeurd. In de autonome ontwikkeling worden geen ruimtelijke maatregelen genomen om de veterinaire kwetsbaarheid te beperken.

Ruimtelijke structuur landbouw (La-4, La-6, La-7)

Door ruimteclaims vanuit andere functies zal het areaal landbouwgrond verder teruglopen. Voor 2005 is een afname van het landbouwareaal in Beerze Reusel van 4% voorzien ten opzichte van 1999 (LEI).

Toenemende globalisering en geleidelijke afschaffing van landbouwsubsidies leiden tot dalende prijzen. Hierdoor zal er een toenemende druk op de agrarische sector zijn om kostenbesparende maatregelen te nemen. Daarnaast nemen de eisen toe om schoon en duurzaam te produceren. Dit zal het proces van schaalvergroting (aanzienlijk minder bedrijven, maar wel grotere bedrijven) in de landbouw versnellen. In de melkveehouderij zal dit leiden tot een verdere loskoppeling van grond en productie, waardoor de veedichtheid toeneemt. Waarschijnlijk neemt deze sector in omvang af.

De productieomvang van de intensieve veehouderij blijft waarschijnlijk gelijk ten opzichte van de omvang na uitvoering van Regeling Beëindiging Veehouderijbedrijven (RBV1 en RBV2). Tegelijkertijd zal het aantal ondernemers sterk dalen en het aantal locaties zelfs nog sterker. De gemiddelde bedrijfsgrootte neemt toe. Vooral grote, kapitaal- en kennisintensieve bedrijven hebben goede overlevingskansen.

De verwachting is dat in 2005 circa 30 - 35% van de veeteelt- en akkerbouwbedrijven zal worden beëindigd. (LEI, 2000). Vooral bij de gespecialiseerde varkensbedrijven is de afname aanzienlijk, hetgeen niet wil zeggen dat het aantal dieren ook evenredig afneemt. De voorziene afname van varkensbedrijven is groter dan de voorziene afname van melkveebedrijven. Kleine melkveebedrijven kunnen langer overleven door het relatief hoge eigen vermogen. De verwachting is dat in de periode tot 2005 waarschijnlijk zestig procent van de gespecialiseerde varkensbedrijven zullen worden beëindigd. Dit percentage is hoog in vergelijking met andere reconstructiegebieden. Binnen de veehouderij is een verdere specialisatie en schaalvergroting, met aandacht voor kwaliteitsverbetering, te verwachten.

Van de melkveehouderijen in Beerze Reusel zal in 2005 waarschijnlijk twintig procent van de huidige bedrijven zich niet langer kunnen handhaven. Als deze lijn doorgetrokken wordt naar 2016 is de verwachting dat het aantal veehouderijbedrijven nog verder zal afnemen, tot minder dan de helft van het huidige aantal bedrijven.

In de akker- en tuinbouw is er een trend naar intensievere teelten. In Beerze Reusel bevinden zich enkele grote akkerbouwbedrijven en bedrijven met een grote neventak. Voor de overige, kleinere bedrijven is het toekomstperspectief onzeker; het is twijfelachtig of deze de sprong naar een toekomstgericht, gespecialiseerd akkerbouwbedrijf kunnen maken. Het LEI verwacht dan ook dat in 2005 ongeveer dertig procent van de huidige akkerbouwbedrijven is gestopt.

De verwachtingen van het LEI ten aanzien van de vollegrondstuinbouw in Beerze Reusel zijn als volgt: het areaal blijft naar verwachting nagenoeg gelijk, terwijl het aantal bedrijven tot 2005 met ongeveer tien procent afneemt. Dit als gevolg van schaalvergroting, waarmee een aanzienlijk deel van de bedrijven te maken zal krijgen. Geconstateerd mag worden dat deze sector in Beerze Reusel beperkt in omvang zal blijven.

Het aantal glastuinbouwbedrijven in Beerze Reusel zal daarentegen afnemen, waarbij de continuerende bedrijven mogelijk door willen groeien naar twee tot drie hectare glas. Glastuinbouw zal zich in toenemende mate ruimtelijk geconcentreren om schaal- en milieuvoordelen maximaal te benutten. Verspreide glastuinbouwseenheden verdwijnen of richten zich op niches in de markt. Ook worden bestaande eenheden hergebruikt voor bijvoorbeeld aardbeien, champignons, boomteelt of door zaadfirma's.

De boom- en sierteeltsector in Beerze Reusel neemt naar verwachting de komende jaren in areaal toe (tot 2005 met circa veertig hectare). Ook in deze sector wordt een zekere schaalvergroting voorzien; het aantal bedrijven zal in deze periode met circa vijf procent afnemen. De afzet in de boom- en sierteelt is nu versnipperd; iedere ondernemer regelt zijn eigen afzet. De verwachting is dat meer samenwerking bij de afzet noodzakelijk is om de marktpositie te versterken (o.a. via retailers). Boom- en siertelers krijgen daarbij steeds meer behoefte aan ondersteunende voorzieningen. De behoefte is het grootst bij de potplantenteelt. Uit het LEI-onderzoek naar de noodzaak voor ondersteunende voorzieningen in opdracht van de provincie Flevoland blijkt dat de verwachting is dat boomteelt bedrijven in 2010 16.500 m² ondersteunend glas nodig hebben om perspectief te blijven houden. Het maximum uit het Streekplan Brabant in Balans voor ondersteunend glas in de AHS is nu 5000 m².

Binnen de gemengde bedrijven zullen met name de grote bedrijven met akkerbouw en veeteelt waarschijnlijk blijven bestaan. Een groot deel van de gemengde veebedrijven gaan zich waarschijnlijk specialiseren in één bepaalde tak. Naar verwachting wordt circa dertig procent van de gespecialiseerde akkerbouwbedrijven beëindigd in de periode tot 2005.

Verbrede landbouw (La-3)

De betekenis van verbrede landbouw neemt toe. Voor bedrijven die niet mee kunnen gaan met de trend naar schaalvergroting kan verbreding een strategie zijn om aanvullende inkomsten te genereren. Doordat er al een aanzienlijk aanbod is op het gebied van agrotourisme zal er ingezet worden op kwaliteitsverbetering, het bieden van nieuwe producten en meer samenhang in bestaande producten. Toch lijkt een verdere groei van aanbod mogelijk, aangezien de markt voor agrotouristische overnachtingen twee keer zo groot is als het huidige aantal overnachtingen (Agrotourisme, z'n investering waard?, 2003). Met name het bestemmingsplan vormt op dit punt echter vaak een struikelblok. Voor dagrecreatie en verkoopactiviteiten wordt ook een verdere groei verwacht. Deze groei is met name kansrijk in de buurt van bevolkingsconcentraties.

Ook zorgboerderijen zullen nog een lichte groei laten zien. Voor veel vormen van verbrede landbouw geldt dat verbrede bedrijven zich steeds meer op de niet-primair agrarische activiteiten gaan richten en hun primair agrarische activiteiten langzaam afbouwen, mits dit past binnen het ruimtelijke beleid.

De belangstelling voor agrarisch natuurbeheer neemt toe door de aandacht vanuit zowel overheid, de agrarische sector als maatschappelijke organisaties. Recentelijk heeft LNV bekend gemaakt voor veertig procent van de nog te realiseren EHS in te zetten op agrarisch natuurbeheer in plaats van op aankoop (LNV persbericht 16 september 2003). Dit stimuleert agrarisch natuurbeheer. Ook in de zogenaamde tweede pijler van het Europees landbouwbeleid speelt beheer van natuur en landschap door agrariërs een belangrijke rol. Met name voor melkveehouders biedt dit nieuwe Europese beleid perspectief, mits de vergoedingen hoog genoeg zijn. De perspectieven voor verbrede landbouw in Beerze Reusel lijken vooralsnog gunstig: de nabijheid van stedelijke concentraties van Tilburg en Eindhoven, het relatief aantrekkelijke landschap van Beerze Reusel en de reeds bestaande recreatieve voorzieningen lijken goede perspectieven te bieden.

Duurzame productie (La-5)

De biologische productie in Brabant blijft achter ten opzichte van het landelijk gemiddelde, hoewel de achterstand van Noord-Brabant de laatste jaren terugloopt. In het afgelopen jaar was de groei van het areaal biologische landbouw en aantal biologische bedrijven in Nederland respectievelijk vijftien en zes procent, in Brabant was dit respectievelijk 34 en 16 procent. Naar verwachting neemt de groei van het aantal biologische bedrijven in de akkerbouw en melkveehouderij verder toe. De stijging van het aantal bedrijven is in belangrijke mate afhankelijk van de ontwikkeling van de vraag naar biologische producten en zal een golfbeweging vertonen als gevolg van de conjunctuur van de economie. Indien de groei van de afgelopen twee jaar voor Brabant (53 procent groei van het areaal) wordt doorgetrokken naar 2010, zal in 2010 op 5,6 procent van de landbouwgrond biologisch geteeld worden. Hiermee wordt het Rijksdoel van tien procent in 2010 dus niet gehaald. De biologische varkenshouderij kampt na een onstuimige groei met een overaanbod maar kan op termijn verder groeien.

4.6 Recreatie en toerisme

Perspectief toeristisch-recreatieve sector (Rt-1)

Door de vergrijzing neemt het aantal korte vakanties toe. De groep ouderen is niet gebonden aan het hoogseizoen, gaat relatief veel in eigen land op vakantie, vraagt een goede kwaliteit van voorzieningen en heeft redelijk veel geld te besteden. Er is dan ook een trend tot algehele kwaliteitsverbetering van verblijfsrecreatie. Mensen willen bijvoorbeeld ruimere standplaatsen, grotere bungalows en meer ruimte om de bungalow heen. Dit betekent dat er meer oppervlakte nodig is. De verblijfsrecreatie wil bedrijfsnatuurplannen opstellen. Hierin zijn plannen opgenomen voor meer natuur om de verblijfsobjecten heen en is aandacht voor het beter scheiden van afvalstromen. De thema's cultuurhistorie, platteland, natuur, actief en avontuurlijk bezig zijn, kunnen rekenen op een groeiende belangstelling. Beerze Reusel beschikt over de benodigde kwaliteiten om hierop in te kunnen spelen.

De recreant en toerist heeft meer interesse in het landschap. Dit uit zich onder andere in de behoefte aan landschapscampings (midden in de natuur en niet te veel mensen bij elkaar) en de behoefte aan hoogwaardige kleinschalige accommodatie (zoals een overnachting in een voormalig klooster of een oude boerderij). Bij de recreant en toerist komt meer interesse voor cultuurhistorie. De kleine dorpen worden aantrekkelijk in relatie tot het landschap. Er is ook

meer interesse voor de streek, hetgeen leidt tot meer agrotourisme en dagattracties. Door de vergrijzing neemt het aantal korte vakanties toe. Door het groter aantal korte vakanties neemt het aantal recreatiebewegingen toe.

Ruimtelijke structuur (Rt-2)

De recreant en toerist willen het platteland op. Daarom wordt het platteland beter toegankelijk gemaakt door middel van netwerkstructuren voor wandelen, fietsen en paardrijden. Het is de bedoeling om geheel Brabant aan te sluiten op het fietsknooppuntensysteem.

Belevingswaarde landelijk gebied (Rt-3)

Er worden fietspaden aangelegd en er wordt een ruiterrouten netwerk met overnachtingsmogelijkheden opgezet. Ook vindt de ontwikkeling van nieuwe skateroutes plaats.

4.7 Wonen, werken en leefbaarheid

Sociale en economische structuur (Slv-1, Slv-2)

Het aantal agrarische bedrijven neemt al jaren gestaag af. Een deel van de agrarische bedrijven zal kiezen voor grootschaligheid. De productieomvang (de economische grootte) van de overgebleven bedrijven groeit nog steeds. Samengevat betekent dit dat er steeds minder agrarische bedrijven zijn, maar dat die bedrijven wel steeds groter worden. Een deel van de agrarische bedrijven zal juist kleinschaliger worden. Voorbeelden van verbreding zijn: agrotourisme, landbouw en zorg, agrarisch natuurbeheer en andere groene diensten, streekproducten. Deze ontwikkelingen zijn met name van belang in gebieden waar de landbouw te maken heeft of krijgt met beperkingen voor de bedrijfsvoering vanuit andere functies (wonen, natuur, water etc.). Het landelijk gebied wordt in zijn geheel minder belangrijk als exclusief domein voor voedselproductie. Het relatieve belang van de landbouw neemt af en er is meer ruimte nodig voor andere functies als wonen, natuur en recreatie.

De afname van de werkgelegenheid in de intensieve veehouderij en de agribusiness zullen op termijn leiden tot veranderingen in de werkgelegenheidsstructuur van het landelijk gebied. Op korte termijn is er (zoals gebruikelijk bij afname van de werkgelegenheid in een sector) een periode van frictiewerkloosheid voor de betrokkenen te verwachten - de periode tussen het moment van baanverlies en het vinden van een nieuwe baan. Hoe snel de betrokkenen een nieuwe baan zullen vinden, is afhankelijk van diverse factoren. Deze zullen per reconstructiegebied en gemeente verschillen.

Omdat er steeds meer stedelingen zonder lokale binding in het buitengebied komen wonen, komt de culturele identiteit nog meer onder druk te staan. Gezien de ontgroening en vergrijzing zal de werkgelegenheid in de gezondheids- en welzijnszorg de komende jaren sterk toenemen. In de kleine kernen neemt de behoefte aan combinaties van wonen, zorg en dienstverlening toe. De overheden stimuleren het opzetten van multifunctionele voorzieningen zoals centra voor ouderen die een combinatie bieden van mogelijkheden voor zorg en ontmoeting, zodat ouderen langer zelfstandig kunnen blijven wonen. Daarnaast wordt het opzetten van woon-zorgprojecten en levensbestendige woningen gestimuleerd. Op het gebied van onderwijsvoorzieningen worden brede-schoolprojecten gestimuleerd, die onderwijs, kinderopvang en vrijetijdsvoorzieningen op één locatie combineren. Zo'n multifunctioneel gebouw kan ook buurthuis,- sport- en zorgfuncties integreren.

Sociale en economische structuur (Slv-1, Slv-2)

De veranderingen in werkgelegenheidsstructuur zullen per saldo een toename van woon-werkverkeer betekenen. De aanpassingen aan de lokale wegen in het kader van Duurzaam Veilig hebben plaatselijk een verschuiving van het verkeer naar de grotere wegen tot gevolg.

5 Visie en doelen

In dit hoofdstuk wordt toegelicht hoe de visie tot stand is gekomen (§5.1.1) en wordt uitgebreider ingegaan op de inhoud van de visie (§5.1.2). In §5.2 wordt beschreven hoe de reconstructiedoelen voor Beerze Reusel zijn bepaald, waarna deze in §5.3 worden toegelicht. In deze paragraaf wordt ook een toelichting op de fasering gegeven.

5.1 Visie

5.1.1 Hoe is de visie tot stand gekomen?

In onze visie geven wij aan wat in grote lijnen het beoogde resultaat is van de reconstructie in Beerze Reusel. Het Koepelplan en het Streekplan vormen een belangrijke basis voor deze visie. Als eerste stap hebben wij in oktober 2002 een streefbeeld voor Beerze Reusel opgesteld met daarin onze ambities voor Beerze Reusel in 2016. Dit streefbeeld bevat zowel een visie op de omgevingskwaliteit als op de sociale en economische vitaliteit in het gebied.

5.1.2 Beerze Reusel in 2016

Hieronder is per thema de gewenste ontwikkeling van het landelijk gebied van Beerze Reusel in 2016 beschreven. Onder omgevingskwaliteit vallen de thema's water en bodem, milieu, natuur en landschap en cultuurhistorie. Onder sociale en economische vitaliteit vallen de thema's landbouw, recreatie en wonen, werken en leefbaarheid. Per thema wordt de visie voor Beerze Reusel voor 2016 beschreven.

Water en bodem

Door bij inrichtingsvraagstukken in het gebied water als uitgangspunt te nemen is een natuurlijker watersysteem ontstaan. Hierdoor is er meer ruimte voor water ontstaan en wordt wateroverlast voorkomen. Door verhoging van de grondwaterstanden en andere maatregelen is verdroging van natuur en landbouw fors verminderd en wordt gebiedseigen water langer vastgehouden. Het watersysteem heeft hierdoor haar veerkracht weer terug.

De robuustheid van de beeksystemen in Beerze Reusel is opvallend. De beken meanderen weer en zijn duidelijk zichtbaar in het landschap. Langs een groot deel van de beken zijn ecologische verbindingzones gerealiseerd. In de beekdalen vallen schraalgraslanden en broekbossen op. Van tijd tot tijd stromen 's winters de bergingsgebieden in de beekdalen van de Beerze, de Reusel en de Leij vol met water. De Beerze ontwikkelt zich tot een forse verbinding vanaf de Belgische grens naar de Kampina.

De kwaliteit van water en bodem is sterk verbeterd. De belangrijkste milieuproblemen zijn opgelost. Enkele problemen, zoals fosfaatdoorslag en de stikstofbelasting zijn nog niet volledig verdwenen maar wel beheersbaar. Enerzijds door het saneren van overstorten en puntlozingen, anderzijds door inspanningen van de landbouw, is de waterkwaliteit verbeterd.

Het grondwater in het grondwaterbeschermingsgebied bij Vessem, en daarmee het gewonnen drinkwater, blijft van goede kwaliteit.

Locaties met bodemvervuiling zijn gesaneerd of verontreinigingen zijn onder controle en in overeenstemming met de functie die het gebied heeft.

Milieu

De stankhinder is tot een aanvaardbaar niveau teruggebracht. Er zijn geen ernstig stankgehinderten meer. De uitstoot van ammoniak en andere verzurende stoffen door landbouw (maar ook door verkeer, industrie en huishoudens) is drastisch teruggebracht. De achtergronddepositie van verzurende stoffen is voor de meest kritische natuurgebieden echter nog steeds te hoog. Door het zoneren van de gebieden in de directe omgeving van kernen en kwetsbare natuurgebieden als extensiveringsgebied en aanvullende maatregelen is een geleidelijke afwaartse beweging van bedrijven met intensieve veehouderij tot stand gekomen. Dit in combinatie met emissiereducerende maatregelen heeft de hoge lokale emissiepieken en depositie van ammoniak aanzienlijk teruggebracht.

Woonconcentraties en kwetsbare natuurgebieden ondervinden geen wezenlijke hinder meer van geluid en licht.

Natuur

De positie van de natuur in Beerze Reusel is versterkt door areaaluitbreiding. Grotere en waardevolle eenheden zijn geheel gerealiseerd en hebben een inrichting en beheer die zijn afgestemd op de gewenste natuurwaarden. De kwaliteit van natuur is sterk verbeterd als gevolg van het terugdringen van verdroging, schonere water, schonere bodems en lucht en een betere inrichting en beheer. Door al deze factoren, inclusief de aanleg van (robuuste) ecologische verbindingszones en het treffen van een groot aantal ontsnipperingsmaatregelen, is de biodiversiteit sterk toegenomen. De ecologische hoofdstructuur (EHS) is geheel gerealiseerd, deels door aankoop deels door particulier (incl. agrarisch) natuurbeheer.

Landschap en cultuurhistorie

Ook buiten de ecologische hoofdstructuur ontwikkelen natuur en landschap zich positief. De toegenomen belangstelling voor aanleg, beheer en onderhoud van kleine landschapselementen draagt daartoe in belangrijke mate bij.

Bij het beheer werken particulieren, agrariërs en terreinbeherende instanties op goede en zake-lijke wijze samen. De vergoedingen voor het beheer en onderhoud staan in juiste verhouding tot de kosten.

De karakteristieke landschappen van Beerze Reusel, zoals het kleinschalige dorpenlandschap met cultuurhistorische waarden en het landgoederenlandschap, zijn behouden en waar nodig hersteld. Naast behoud en herstel van waardevolle landschappen zijn en worden op veel plaatsen nieuwe functies ontwikkeld.

De verwevenheid van functies in Beerze Reusel is een belangrijk element in de waardering die het gebied krijgt. De verwevenheid, die kenmerkend is voor grote delen van de Kempen, is behouden omdat traditionele en nieuwe gebruiksvormen goed met elkaar worden gecombineerd.

Op veel plekken zijn de lagen van de verschillende tijdsperioden nog duidelijk zichtbaar in het landschap. In 2016 is de afleesbaarheid van deze historische gelaagdheid verder versterkt en is het culturele erfgoed duidelijk herkenbaar. Het dient als inspiratiebron voor diverse ruimtelijke ontwikkelingen.

Landbouw

De landbouw is economisch rendabel en duurzaam. De verscheidenheid binnen de landbouw is gegroeid. Het aantal landbouwbedrijven is meer dan gehalveerd ten opzichte van het jaar 2000. De resterende bedrijven zijn gemiddeld groter geworden. De functie van de landbouw is, naast voedselproducent, steeds meer beheerder van het landelijk gebied. De landbouw voorziet de samenleving niet alleen van voedsel maar ook van andere producten en diensten.

Een deel van de bedrijven is verder gegaan op de weg van schaalvergroting en kwaliteitspro-

ductie voor de wereldmarkt. Vermindering van de veterinaire kwetsbaarheid is hierbij een belangrijk aandachtspunt. De groei van de bedrijven heeft door een goede inpassing en locatiekeuze geen belangrijke negatieve effecten op de omgeving.

Een ander deel van de bedrijven richt zich op de iets kleinschaliger kwaliteitsproductie voor de regionale - en nichemarkten. Veel agrarische bedrijven produceren ook niet-agrarische producten, vooral op het terrein van natuur en landschap, recreatie en toerisme, zorg en andere maatschappelijke behoeften. Ze verdienen op hun 'plattelandsbedrijf' een goede boterham. Door omschakeling, overnames en verplaatsing is de agrarische productie steeds beter afgestemd op de eisen en mogelijkheden die de omgeving biedt. In kwetsbare gebieden is de landbouw grondgebonden en extensief.

De grondgebonden landbouw is de belangrijkste ruimtegebruiker en beheerder van het landelijk gebied. De veedichtheid per hectare is in overeenstemming met de eisen die de ondergrond stelt. Er lopen overdag nog steeds koeien in de wei.

Over de positie van de intensieve veehouderij op de langere termijn bestaat nog geen eenduidig beeld. Enerzijds wordt de intensieve veehouderij een goede toekomst in het gebied toegedicht. In een aantal grootschalige landbouwgebieden heeft de intensieve veehouderij een krachtige ontwikkeling doorgemaakt: deze grote bedrijven produceren voor de wereldmarkt. Er is een groot vertrouwen in het ondernemerschap en technische oplossingen. Anderzijds wordt betwijfeld of de intensieve veehouderij in een relatief kleinschalig en kwetsbaar gebied als Beerze Reusel de toenemende concurrentie met de wereldmarkt aankan. Deze visie veronderstelt dat het gebied voldoende groot en divers is om ook voor de intensieve veehouderij perspectief te blijven bieden. Kwaliteitsproductie en technologische kennis en innovaties zijn de basis voor een gezonde, intensieve veehouderijtak. Een deel van de 'bulkproductie' is naar elders verdwenen.

In de minder kwetsbare gebieden blijft de intensieve veehouderij bestaan en ontwikkelt zich binnen de randvoorwaarden die het beleid stelt. In en in de buurt van kwetsbare natuurgebieden heeft de intensieve veehouderij zich aangepast aan beperkende wet- en regelgeving. Een deel van de bedrijven is verplaatst naar zogenoemde duurzame (project)locaties (bedrijven met ontwikkelingsmogelijkheden in de minder kwetsbare gebieden). Andere bedrijven hebben zich op duurzame locaties goed verder kunnen ontwikkelen. De ontwikkeling van duurzame (project)locaties komt langzaam maar zeker op gang. De ontwikkeling van intensieve veehouderij in grootschalige landbouwgebieden is gepaard gegaan met een vergelijkbare vermindering van de intensieve veehouderij in de buurt van kwetsbare gebieden en kernen.

Recreatie en toerisme

Het gebied heeft zich ontwikkeld tot een recreatieplek van zeer hoge kwaliteit voor mensen van binnen en buiten het gebied. De bewoners van Beerze Reusel profiteren hier optimaal van door het ontwikkelen van (nieuwe) producten en diensten. Natuur, cultuurhistorische waarden, de steden en dorpen en de kleinschalige Kempische landschappen met een afwisseling tussen openheid en geslotenheid maken het gebied aantrekkelijk voor kortere vakanties en dagtripjes. Door verbreding en een grotere variatie in de kwaliteit van het aanbod is een geleidelijke, maar gestage groei van recreatie en toerisme in het gebied bereikt. Die groei overschrijdt de draagkracht van het gebied niet. Het aantal overnachtingen neemt toe, vooral door de toegenomen kwaliteit en diversiteit van de verblijfsrecreatie. De groei staat primair ten dienste van een betere kwaliteit, de benodigde uitbreidingsruimte is gevonden in samenhang met een goede inpassing in de omgeving.

Het aanbod is niet gepaard gegaan met een verstedelijking op het platteland. Er wordt gebruik gemaakt van vrijgekomen agrarische bebouwing en andere bestaande complexen. Het potentieel aan recreatief-toeristische kansen op het platteland is benut. Ontspanning, recreatie en horeca hebben in toenemende mate de groene ruimte gevuld.

Wonen, werken en leefbaarheid

Beerze Reusel is een gebied waar het goed wonen is. De eerder beschreven kwaliteiten van het gebied en de verdere ontwikkeling daarvan dragen hiertoe in hoge mate bij. De leefbaarheid in de kleinere kernen is verbeterd. Op basis van dorpsontwikkelingsplannen is een goede balans gevonden tussen de behoefte aan voorzieningen en de mogelijkheden die er vanuit economisch oogpunt zijn. In enkele dorpen zijn multifunctionele gebouwen met diverse sociale en maatschappelijke voorzieningen aanwezig.

5.2 Bepalen reconstructiedoelen

B A
5.2 ↔ 3.2

De visie geeft een globaal wensbeeld voor het landelijk gebied van Beerze Reusel in 2016. Reconstructiedoelen maken de visie concreter en meer hanteerbaar voor daadwerkelijke verwezenlijking. Via de reconstructiedoelen wordt duidelijk wat wij willen doen aan bijvoorbeeld de wateroverlast of het beschermen van natuur. De reconstructiedoelen geven daarmee een basis voor de invulling van het voorkeursalternatief en de andere MER-alternatieven (hoofdstukken 6 en 7 van deel B).

De reconstructiedoelen zijn daarom zodanig verwoord dat ze ruimte bieden aan verschillende alternatieven. Met andere woorden: er zit nog speelruimte in de ambitie van de reconstructiedoelen en de reconstructiedoelen bevatten nog nauwelijks gebiedsgerichte keuzes. De reconstructiedoelen richten zich op een tijdshorizon van 12 jaar. Dat betekent dat wij uiterlijk in 2016 de beschreven doelen bereikt willen hebben. In sommige gevallen kan het dan gaan om een 'tussendoel'. Een voorbeeld is het behalen van de waterkwaliteitsnormen. Deze normen kunnen, ook met de grootste inspanningen, niet worden gehaald in 2016, maar bijvoorbeeld wel in 2050. Voor 2016 is dan een tussendoel geformuleerd. De reconstructiedoelen zijn geordend naar thema (bijvoorbeeld water).

De reconstructiedoelen zijn gebaseerd op de Rijksuitgangspuntennota, het Rijkskader, het Koepelplan van de Provincie Noord-Brabant en, uiteraard, onze visie op het gebied. De bepaling van de doelen is gebeurd in twee stappen. Op basis van de Rijksuitgangspuntennota, het Rijkskader en het Koepelplan is eerst een algemene lijst met doelen gemaakt voor de Brabantse reconstructiegebieden. Doordat deze reconstructiedoelen gebaseerd zijn op de Rijksuitgangspunten, het Rijkskader en het Koepelplan, geven ze een totaalbeeld van de opdrachten voor de reconstructie. Vervolgens hebben wij een regionale invulling gegeven voor Beerze Reusel. Basis voor deze regionale invulling is de visie.

De regionale reconstructiedoelen voor Beerze Reusel zijn beschreven in de volgende paragraaf.

5.3 Reconstructiedoelen Beerze Reusel

B A
5.3 ↔ 3.3

In deze paragraaf wordt nader ingegaan op de reconstructiedoelen voor Beerze Reusel. In §5.3.1 en §5.3.2 leggen we eerst de fasering uit en komen dan via deze fasering van de reconstructiedoelen uit bij de doelen die door de reconstructiecommissie Beerze Reusel in de eerste fase worden opgepakt (§5.3.2). Tenslotte worden in §5.3.4 enkele randvoorwaarden genoemd waarbinnen het reconstructieplan is opgesteld en waarbinnen de uitvoering dient plaats te vinden.

5.3.1 Wat is fasering?

Als we alle doelen die genoemd zijn op een rij zetten dan is dat een fors pakket. In deel A zijn ze al beschreven. Een opsomming van al deze doelen is te vinden in de bijlage 3 over de fasering. Het zijn dusdanig veel reconstructiedoelen dat het niet mogelijk is aan al deze doelen (tegelijk) te werken of deze allemaal volledig te bereiken gedurende de reconstructie. Daarom

zijn de reconstructiedoelen ingedeeld in drie groepen in volgorde van urgentie in de uitvoering: Fase 1 (2005 - 2008), Fase 2 (2009-2012) en Fase 3 (2013 - 2016).

Doelen uit de eerste fase zijn altijd concreet uitgewerkt in dit reconstructieplan. Maatregelen om deze doelen te bereiken, zijn opgenomen in het uitvoeringsprogramma en uitvoering start derhalve in de eerste planperiode van de reconstructie.

Doelen uit de tweede fase zijn minder concreet uitgewerkt in het reconstructieplan. Er zijn minder of geen maatregelen opgenomen in het uitvoeringsprogramma en uitvoering kan ook in de tweede planperiode van de reconstructie starten. Daarom zullen wij vaak pas in de tweede planperiode de uitvoering actief oppakken.

Doelen uit de derde fase zijn nauwelijks uitgewerkt in het reconstructieplan en wij zullen pas in de tweede of derde planperiode de uitvoering actief op ons nemen.

Echter, voor veel doelen die onder fase 2 of 3 staan, loopt de uitvoering reeds via het huidige beleid en wordt deze getrokken door (veelal) individuele partijen zoals de provincie, waterschappen of gemeenten. Deze uitvoering loopt nu natuurlijk gewoon door gedurende de eerste fase van het reconstructieplan, alleen zullen wij in de eerste fase geen specifieke inspanningen doen die erop gericht zijn de uitvoering van doelen uit fase 2 of 3 te ondersteunen. Kansen voor meekoppeling met doelen uit fase 1 worden uiteraard wel benut.

5.3.2 Methodiek fasering

Voor de indeling in drie fasen zijn twee stappen gezet. Eerst is voor alle reconstructiedoelen een algemene indeling gemaakt in de drie fasen. Deze indeling is voor alle reconstructiegebieden in Brabant gelijk (fasering reconstructiedoelen Brabant). Vervolgens hebben wij voor Beerze Reusel gekozen om een aantal reconstructiedoelen die in fase 2 of 3 stonden, op te nemen in fase 1, omdat wij het voor het gebied belangrijk vinden om deze doelen direct op te pakken.

Fasering reconstructiedoelen Brabant

De algemene indeling van doelen in de drie fasen is gebaseerd op prioriteiten van Rijk en provincie. Hiervoor is gebruikgemaakt van de Rijks Uitgangspunten Notitie (RUN), het Rijkskader, het Koepelplan en brabantbrede prioriteiten van provinciale afdelingen en betrokken partijen. Doelen zijn in fase 1 gezet, indien concrete uitwerking in het reconstructieplan en start van de uitvoering in de eerste fase noodzakelijk zijn om goedkeuring te krijgen voor het plan van provincie en Rijk. De doelen waarvan concrete uitwerking zeer belangrijk is, maar waarvoor uitvoering ook in de tweede fase mag starten, zijn in fase 2 gezet. De doelen waarvan concrete uitwerking in het reconstructieplan niet nodig is om goedkeuring te krijgen, zijn in fase 3 gezet. Een overzicht van de fasering van de reconstructiedoelen voor Brabant is opgenomen in bijlage 3.

5.3.3 Fasering in Beerze Reusel

In deze paragraaf staan de reconstructiedoelen genoemd die wij in Beerze Reusel in de eerste fase hebben opgenomen en waarmee wij dus de komende vier jaar aan de slag gaan. In de vorige paragraaf is aangegeven dat een aantal reconstructiedoelen voor alle Brabantse reconstructiegebieden in de eerste fase zijn opgenomen. Daarnaast hebben wij zelf een aantal reconstructiedoelen in de eerste fase opgenomen.

De reconstructiedoelen die wij in de eerste fase oppakken zijn:

Water en bodem

- Het uitwerken en realiseren van waterbergingscapaciteit om wateroverlast te voorkomen;

- In hydrologisch kwetsbare delen van de EHS worden sectorale waterdoelen voor natuur gerealiseerd;
- In bestaande en nieuwe natuurgebieden wordt de waterhuishouding geoptimaliseerd;
- De vochtvoorziening voor landbouwgebieden wordt geoptimaliseerd;
- In prioritaire natuurgebieden worden de ecologische kwaliteitsnormen voor water- en bodemkwaliteit behaald;
- In uitspoelingsgevoelige gebieden wordt een vermindering van de kans op uitspoeling van nitraat, fosfaat en bestrijdingsmiddelen behaald;
- Ter verbetering van de oppervlaktewaterkwaliteit worden ongezuiverde lozingen op het oppervlaktewater en riooloverstorten gesaneerd, conform het provinciale rioleringsbeleid;
- De ecologische en landschappelijke kwaliteit van de beken en beekdalen, inclusief bijbehorende brongebieden, wordt hersteld.

Milieu

- Verminderen van belasting met ammoniak van kwetsbare en zeer kwetsbare gebieden;
- Verminderen van het percentage ernstig stankgehinderden tot 0% van de bevolking in 2010.

Natuur

- Aankoop en inrichting Ecologische Hoofdstructuur in 2011;
- Realisering Robuuste Ecologische Verbinding Beerze;
- Voor het beschermen en versterken van natuur- en landschapswaarden in de GHS en in de AHS-landschap worden RNLE'n nader begrensd;
- realisatie doelstellingen RNLE;
- Soortenbescherming.

Landschap en cultuurhistorie

- Ten behoeve van een optimale ruimtelijke kwaliteit (herkenbare identiteit en hoge informatie- en belevingswaarde) wordt intensieve veehouderij groen en architectonisch ingepast in het landschap;
- Ten behoeve van een optimale ruimtelijke kwaliteit (herkenbare identiteit en hoge informatie- en belevingswaarde) wordt het landschapsbeeld verbeterd door sloop van oude, leegstaande elementen.

Landbouw

- Ter realisatie van bodem- en waterkwaliteitsdoelen wordt de melkveehouderij plaatselijk geëxtensiverd (Cie Koopmans);
- sterke bedrijven die als gevolg van de reconstructie in hun ontwikkeling worden belemmerd krijgen een mogelijkheid tot voortzetting op een andere locatie (inclusief glastuinbouw);
- stimuleren van verbrede landbouw.

Wonen, werken en leefbaarheid

- Ter verbetering van de sociale en economische structuur op het platteland worden sociale aspecten van veranderingen binnen de landbouwsector, in het bijzonder van de krimp in de intensieve veehouderij, opgevangen;
- Ter verbetering van de sociale en economische structuur op het platteland worden sociale en economische mogelijkheden voor het platteland, onder andere nieuwe economische dragers, gestimuleerd;
- Behoud en versterking van leefbaarheid op het platteland;

- Instellen van een sociaal-economisch platform dat lokale initiatieven op dit gebied initieert, stimuleert en begeleidt;
- Uitvoering van onze toeristisch-recreatieve visie inclusief het scheppen van ruimtelijke randvoorwaarden voor de verwezenlijking van de visie.

Om een aantal van bovenstaande doelstellingen te kunnen realiseren, is een Integrale Zonering voor de intensieve veehouderij gemaakt.

5.3.4 Algemene randvoorwaarden

Onderstaande randvoorwaarden komen voort uit specifieke thema's (zoals bodem en water, natuur). Bij elke ingreep in de reconstructie moet aan deze randvoorwaarden worden voldaan, dus ook indien de ingreep voortkomt uit een ander thema dan de randvoorwaarde.

Bodem en water: Bodembeheer

- Behoud van relatief schone bodems;
- Vraag en aanbod van bij de reconstructie omgaande grondstoffen zijn in balans;
- Hoogwaardige be- en verwerking en hergebruik van bij reconstructie vrijkomende afvalstoffen;
- Saneren van asbestvervuilingen als op de betreffende locaties in het kader van de reconstructie maatregelen worden getroffen.

Natuur: verstoring

- Bij realisatie van reconstructiedoelen wordt verstoring (door recreatie en andere functies) in natuurgebieden gereduceerd of voorkomen.

Natuur: soortenbescherming

- Reconstructieplannen passen binnen de kaders van het soortenbeschermingsbeleid, waaronder de Habitat- en Vogelrichtlijn.

Landschap en cultuurhistorie

- Behouden van (gebieden met):
 - bekende archeologische waarden volgens de Archeologische Monumentenkaart van het ROB
 - aardkundige waarden;
 - architectonische waarden.

6 Voorkeursalternatief

Dit hoofdstuk bevat een uitgebreide beschrijving van het voorkeursalternatief. Paragraaf 6.1 geeft een korte toelichting op de totstandkoming van het voorkeursalternatief (VKA). Daarna wordt het voorkeursalternatief uitgebreid beschreven aangaande omgevingskwaliteit (§6.2 t/m §6.5) en sociale en economische vitaliteit (§6.6 t/m 6.8).

In deel A is de beschrijving gebiedsgericht en integraal. Voorliggend hoofdstuk is echter thematisch ingestoken en beschrijft per thema uitgebreid welk pakket aan maatregelen wij gewenst en geschikt achten. Het geeft daarmee een nadere toelichting op deel A en beschrijft ook de achtergrond van de gemaakte keuzes. De tekst wordt ondersteund met een aantal thematische kaarten. Een belangrijk onderdeel van het voorkeursalternatief is de integrale zonering voor de intensieve veehouderij. Deze komt aan bod in §6.9.

Het voorkeursalternatief is feitelijk de kern van het plan en vormt straks de basis voor de uitvoering.

6.1 Totstandkoming voorkeursalternatief

Het fundament voor het voorkeursalternatief is de visie voor Beerze Reusel zoals beschreven in § 5.1 en de reconstructiedoelen (§ 5.3). Deze doelstellingen hebben we in het voorkeursalternatief nader uitgewerkt. Hierbij hebben we bepaalde doelstellingen gedetailleerd uitgewerkt, omdat we in de eerste fase van de reconstructie met de uitvoering van deze doelen willen beginnen (zie § 5.3 over fasering).

Naast het voorkeursalternatief is een aantal andere alternatieven in beschouwing genomen (zie hoofdstuk 7). Door het vergelijken van verschillende alternatieven en het doorrekenen van de effecten van de verschillende alternatieven, inclusief het voorkeursalternatief, hebben wij ons voorkeursalternatief bijgeslepen en aangescherpt. De rol van de andere alternatieven in de totstandkoming van ons voorkeursalternatief is beschreven in §9.3. Tenslotte hebben wij het voorkeursalternatief op enkele punten aangepast naar aanleiding van de tervisielegging in het najaar van 2004.

Voor het bereiken van een aantal reconstructiedoelstellingen is grondmobiliteit een belangrijke randvoorwaarde. Voorbeelden zijn de realisatie van de EHS, waterberging, beekherstel en kavelruilprojecten. Wij willen de grondmobiliteit bevorderen door gebruik te maken van de provinciale grondportefeuille. Ook gronden die in het bezit zijn van gemeenten kunnen hierbij een belangrijke rol spelen. In een op te stellen gronddocument en daarop gebaseerde aankoopplannen wordt aangegeven op welke wijze deze gronden kunnen worden ingezet om de realisatie van de natuur- en andere reconstructiedoelen te faciliteren.

6.2 Water en bodem

In de hierna volgende paragrafen worden de diverse waterthema's merendeels apart behandeld. De diverse waterthema's zijn onderling echter sterk aan elkaar gerelateerd en een oplossing voor de problematiek moet dan ook gezocht worden in het integraal oppakken van deze deelthema's. Deze verbanden worden bij de deelthema's zoveel mogelijk aangegeven.

Bij de uitvoering van de plannen dragen wij zorg voor een voldoende afgestemde en waar mogelijk integrale aanpak van de diverse thema's.

6.2.1 Waterberging

Wij willen via drie sporen regionale wateroverlast voorkomen, namelijk door het langer vasthouden van water in de haarvaten van het watersysteem, door het zoveel mogelijk afkoppelen van de afvoer van regenwater via de rioleringsystemen en door het realiseren van waterbergingsgebieden.

Water vasthouden in de haarvaten heeft niet alleen een relatie met waterberging (water vasthouden bij de bron), maar evenzeer met het bereiken van de waterdoelen zowel voor landbouw als natuur (verdrogingsbestrijding).

In nagenoeg heel Beerze Reusel is het van belang het water langer vast te houden in de haarvaten, omdat de landbouw in bijna het hele gebied in de zomer kampt met droogte. Behalve in landbouwgebieden dient ook in natuurgebieden water geconserveerd te worden. Wij willen daarom alle grondeigenaren (agrariërs, natuurbeherende instanties en landgoedeigenaren) bij de aanpak betrekken. Wij leggen extra nadruk op projecten in de brongebieden, omdat dit het grootste effect sorteert. Hier is een koppeling te maken waterconservering (GGOR), beekherstel en waterkwaliteit. Door het afkoppelen van regenwater wordt dit water minder snel afgevoerd en komt veel geleidelijker terecht in de hoofdwaterlopen. Hierdoor neemt de bergingsbehoefte af. Ook heeft het afkoppelen een positief effect op het tegengaan van verdroging en op de waterkwaliteit (minder overstorten). Wij stimuleren gemeenten om uitvoering te geven aan deze doelstelling via gemeentelijke waterplannen. De meeste gemeenten in Beerze Reusel beschikken al over een dergelijk plan of zijn bezig met het opstellen ervan.

Waterberging vindt in Beerze Reusel met name plaats in historische overstromingsgebieden waar veelal volstaan kan worden met het treffen van eenvoudige inrichtingsmaatregelen. Op plankaart 1 zijn de concrete waterbergingsgebieden aangegeven, dit zijn enerzijds de bestaande inundatiegebieden en anderzijds de concreet begrensde waterbergingsgebieden die in de eerste planperiode worden gerealiseerd. Voor deze concrete waterbergingsgebieden wordt het instrument van planologische doorwerking ingezet. Deze gebieden werken door naar de bestemmingsplannen (zie voor het bijbehorende planologisch regime §11.6.2) en naar het Streekplan. De concrete begrenzing van 'in te richten waterbergingsgebied' en 'bestaand inundatiegebied', zoals opgenomen op plankaart 1 geldt als de definitieve aanwijzing van regionaal waterbergingsgebied. Hieruit volgt dat voor die gebieden de verplichting vervalt om deze in een uitwerkingsplan aan te wijzen.

In de voorlopige reserveringsgebieden 2050, zoals aangegeven op kaart 14, gelden de regels uit het Streekplan met betrekking tot de ontwikkeling van (grootschalige) kapitaalintensieve functies, zoals woonwijken, bedrijventerreinen, vestigingsgebieden voor de glastuinbouw, projectlocaties voor de intensieve veehouderij en grote recreatiecomplexen. Dit betekent dat ontwikkeling van deze functies alleen mogelijk is als daardoor de geschiktheid van het gebied voor waterberging niet verloren gaat en de investering vanuit het oogpunt van veiligheid en schade-risico's verantwoord is.

De waterschappen zullen in de loop van de eerste planperiode de definitieve omvang en locatie van alle waterbergingsgebieden op perceelsniveau vastleggen. In het tweede generatie plan worden de 'voorlopige reserveringsgebieden 2050' vervangen worden door de definitieve waterbergingsgebieden.

Inrichting van de volgende gebieden, of in elk geval de start daarvan, is voorzien voor de eerste planperiode:

Langs de Beerze:

Westelbeers Broek, Baest-noord, traject Spekdonken-Molenbroek (Kleine Beerze)
(bij Viermannekesbrug is al waterberging gerealiseerd, hier vindt nog onderzoek voor
hoogwaterscenario en optimale benutting van de waterbergingslocaties plaats).

Langs de Reusel:

Diessens Broek, de Gement, Moergestels Broek, het Spruitenstroompje (nabij
Hilvarenbeek) (allen in het kader van landinrichting de Hilver), het Beleven.

Langs de (Poppelsche, Oude, Nieuwe) Leij:

De Vloeder, Egelsbroeken, Beekse Dijk-west, gebied ten westen van Turnhoutse Baan (is
bestaand inundatiegebied, nog onderzoek voor mogelijkheden blauwe diensten).

De overige reserveringsgebieden worden na de eerste planperiode opgepakt, op dit moment is
nog niet bekend welke andere gebieden gedurende de reconstructieperiode en welke daarna
worden gerealiseerd.

De kleinere waterbergingszones langs de beken worden in samenhang met beekherstel gereali-
seerd (vergroting van de mogelijkheden voor meestromende berging).

Indien keuzes gemaakt moeten worden hebben projecten in het stroomgebied van de Beerze
voor ons de hoogste prioriteit, vervolgens in het stroomgebied van de Reusel, en tenslotte van
de Leij. In beginsel wordt daarbij van bovenstrooms naar benedenstrooms gewerkt. Deze prio-
ritering geldt ook voor andere waterthema's. Het stroomgebied van de Beerze is een prioritair
beekdal en er zijn reeds veel projecten gestart, waardoor wij aanvullende maatregelen kansrijk
achten.

Hierbij geldt uiteraard dat wij gebruik maken van de kansen die zich voordoen bijvoorbeeld
m.b.t. grondaankopen, in landinrichtingsprojecten etc.

Een groot deel van de waterbergingsgebieden is gelegen in natuurgebieden. De Raad voor het
Landelijk Gebied (Bergen met beleid, 2001) en meer specifiek voor Brabant de Dienst
Landelijk Gebied (Ecologische aspecten van overstroming en inundatie, 2002) hebben onder-
zoek gedaan naar waterberging in natuurgebieden. De conclusie van deze onderzoeken is dat
waterberging en natuur niet in alle gevallen samen gaan, en waterberging in gebieden in speci-
fieke kwetsbare natuur tot grote schade kan leiden. Wij achten het daarom van groot belang
dat aan het bergen van water in natuurgebieden een zorgvuldige afweging voorafgaat.
Voor deze gebieden wordt in eerste instantie gezocht naar alternatieve locaties. Mochten deze
niet voorhanden zijn wordt in overleg tussen waterschap, provincie en terreinbeheerder bezien
of met aangepaste inrichting de waterberging alsnog in het beoogde gebied gerealiseerd kan
worden.

In het kader van de landinrichting 'de Hilver' is waterberging gepland in het Diessens Broek.
Uit studies van TNO (Natuurherstel Diessens Broek, 2001) en het hierboven genoemde onder-
zoek van DLG blijkt dat het Diessens Broek niet geschikt is voor het bergen van water in de
zomerperiode (zomerinundatie), winterinundatie (natuurlijke waterberging) is wel mogelijk. De
reden hiervoor is dat het Diessens Broek zeer hoge actuele en potentiële natuurwaarden heeft.
Het betreffen zeldzame natte schraalgraslanden. Het is ook een broedplaats voor Watersnippen
(rode lijstsoort), de enige florerende plek voor deze soort in Brabant.

Wij hanteren als kader voor de keuzes die ten aanzien van het Diessens Broek gemaakt wor-
den in de brief van GS in het kader van de doorlichting van het LI-plan de Hilver. De uitleg
die hierin gegeven is houdt in dat de inrichtingsvariant voor waterberging verder verfijnd dient
te worden waarmee tegemoet gekomen wordt aan zowel waterbergings-, ecologische, land-
schappelijke en landschapsecologische doelstellingen. Bij het nieuwe inrichtingsvoorstel dienen

de betrokken partijen te worden geraadpleegd, mede om zo een optimale landschappelijke inpassing te waarborgen. Tevens geldt als uitgangspunt, conform de brief van GS, dat zomerinundatie in het gebied niet aan de orde is.

Een knelpunt dat in elk geval opgelost moet worden, alvorens waterberging in het Diessens Broek kan plaatsvinden, is de slechte kwaliteit van het effluent van de rwzi Biest-Houtakker dat op de Reusel wordt geloosd. Het waterschap zal daarom in de periode 2006/2007 maatregelen treffen om de negatieve invloed van effluent van de zuivering op de waterkwaliteit van de Reusel te verminderen, met als doel om in de jaren daarna waterberging in het Diessens Broek te kunnen realiseren. Mogelijk wordt in eerste instantie voor een interimmaatregel gekozen; voor de langere termijn wil het waterschap een nazuiveringsstap aanbrengen om de kwaliteit van het effluent van de rwzi Biest-Houtakker duurzaam te verbeteren.

Ook bij waterberging op landbouwgrond is de waterkwaliteit van belang, er dient rekening te worden gehouden met de garanties die de zuivelindustrie stelt, ten aanzien van voedselveiligheid van melkproducten. Het betreft hier weilanden die kunnen inunderen met water mede afkomstig van ongezuiverde lozingen of het effluent van rioolwaterzuiveringsinstallaties.

Indien waterberging in een grondwaterbeschermingsgebied plaatsvindt, wordt rekening gehouden met de risico's voor de grondwaterkwaliteit. Het waterleidingbedrijf wordt bij deze analyse betrokken.

Wij willen regionale waterberging waar mogelijk combineren met andere vormen van landgebruik. Multifunctioneel gebruik is veelal mogelijk omdat berging van water alleen in uitzonderlijke situaties (enkele dagen of weken per jaar) nodig is. Inundatiediepten zijn daarbij meestal gering. Wij zoeken naar een combinatie met vormen van gebruik die te verenigen zijn met regionale waterberging. De watertoets kan een hulpmiddel zijn om geschikte combinaties in beeld te brengen. Deze aanpak kan worden ondersteund door zogenaamde blauwe diensten. De meest geschikte combinatie is waterberging op extensief gebruikt grasland, daarom zal waar relevant extensivering van de melkveehouderij worden ondersteund (zie § 6.6.2). Ook zijn er vaak goede mogelijkheden voor combinatie van waterberging met agrarisch natuurbeheer. Conform de afspraak in Cork worden in het kader van de reconstructie een aantal pilots groenblauwe diensten uitgewerkt.

Bij de inrichting van de waterbergingsgebieden streven wij naar behoud en waar mogelijk versterking van de aanwezige landschappelijke en cultuurhistorische waarden. Ook worden, indien noodzakelijk, maatregelen getroffen om faunaschade te voorkomen, bijvoorbeeld via het aanleggen van vluchterpen.

6.2.2 Waterdoelen en grondwaterstand (GGOR)

In het Streekplan, Koepelplan en de partiële herziening van het waterhuishoudingsplan zijn gebieden opgenomen met de aanduiding natuurplek. Het gaat om de 'begeleid natuurlijke eenheden' en om daarbuiten gelegen bos- en natuurgebieden met bijzondere natuurwaarden vanwege specifieke omstandigheden. Een aantal van deze natuurplek is ook voor het waterbeleid van groot belang. Dit zijn de natte natuurplek. Deze maken onderdeel uit van de natte EHS. In Beerze Reusel liggen de volgende natte natuurplek: de Logtse Heide (klein stukje), de Mortelen, de Beerze door Landgoed Baest, delen van de Landschotse en Kuikeindse Heide, de Mispelindse en Neterselse heide, Groot en Klein Meer, de Groote Beerze, langs de Aa of Goorloop en Dalem's stroompje (Cartierheide), beekdal Kleine Beerze tussen Vessem en Middelbeers (Molenbroek-Spekdonken), Moergestels Broek, de Welleneindsche Heide (land-

goed de Utrecht), de Diessensche Heide, beekdal Spruitenstroompje bij Annanina's Rust, de Reuselse Moeren, langs de Belevensche Loop, op de Regte heide, delen van landgoed Gorp en Rovert, beekdalen Rovertsche en Poppelsche Leij en langs de Run (zie kaart 6).

Grote delen van de natte EHS zijn verdroogd. In deze gebieden worden de waterwensen van de in het natuurbeleidsplan vastgestelde natuurdoeltypen (de sectorale waterdoelen) niet gehaald. Om aan deze situatie een einde te maken is op Rijksniveau vastgelegd dat in 2010 in 40 % van deze verdroogde gebieden de verdroging opgeheven dient te zijn. Mede om deze reden maakt verdrogingsbestrijding onderdeel uit van de reconstructie. In het akkoord van Cork is deze doelstelling geconcretiseerd, waarbij de nadruk op de natte natuurparels is gelegd. In de eerste planperiode nemen wij maatregelen om de verdroging te bestrijden in de helft van de natte natuurparels. Hierdoor zal de verdroging van 20% van de verdroogde natuur opgeheven worden. In de tweede planperiode herstellen wij de overige 20% van de verdroogde natuur door de rest van de natte natuurparels aan te pakken.

Deze fasering van aanpak van gebieden, de nadruk op natte natuurparels en de maatregelen met bijbehorende doelrealisatie vormen het kader waarbinnen de waterschappen het gewenst grond- en oppervlaktewater regime (GGOR) uitwerken.

Vernattingsmaatregelen worden, uitzonderingen daar gelaten, genomen binnen de grenzen van de natte natuurparel. Echter, hierdoor kan in het aangrenzende landbouwgebied wel schade ontstaan door te natte omstandigheden. Uitgangspunt is dat alle betrokken partijen instemmen met de te nemen maatregelen. Verwacht wordt dat groene- en blauwe diensten een bijdrage kunnen leveren aan het vinden van oplossingen. Vooral voor de landbouw is het van belang dat in een vroeg stadium bekend is hoe nadeel wordt gecompenseerd. In een proefgebied zal ervaring worden opgedaan met het uitwerken van groene - en blauwe diensten. Op dit moment wordt bekeken of de Mortelen een geschikt proefgebied is, dit in samenhang met de al bestaande pilot groene diensten in het kader van de Proeftuin voor groenblauwe dooradering "het Groene Woud". In dit gebied moet de nadruk liggen op het vergroten van het draagvlak voor de te nemen maatregelen.

De natte natuurparels waar wij in de eerste planperiode starten met verdrogingsbestrijding zijn de Logtse Heide, de Landschotse en Kuikeindsche Heide, Molenbroek/Spekdonken, de Grootte Beerze, de Belevensche Loop, de Reuselsche Moeren en de Cartierheide en Goorloop.

In deze gebieden liggen de beste kansen gezien de waarde en kwetsbaarheid van de betreffende natuur, de stand van zaken van de grondverwerving, het draagvlak en de mogelijkheden om zaken op een integrale manier aan te pakken. Voor de overige natte natuurparels geldt eenzelfde aanpak, maar dan in de tweede planperiode (tot 2010) (zie kaart 14).

Verhoging van de grondwaterstand kan op fosfaatverzadigde gronden leiden tot een toename van de fosfaatsuitlekking. Wij zijn ons van dit gevaar bewust en zullen bij de uitwerking van de plannen de risico's in beeld brengen. Bij het definiëren van grondwaterstandverhogende maatregelen zal het effect op de waterkwaliteit in ogenschouw genomen worden. Indien dit leidt tot onacceptabele effecten voor de betreffende natuurparel en/of voor het watersysteem waarop het betreffende gebied afwatert wordt bezien welke compenserende dan wel mitigerende maatregelen getroffen kunnen worden.

Zoals hierboven beschreven worden in de natte natuurparels maatregelen genomen om vernatting te realiseren. Dit is alleen maar zinvol als er in de zone rondom de natte natuurparels geen ingrepen in de waterhuishouding plaatsvinden die verdere verdroging ten gevolg hebben. Daarom wordt er een beschermingsbeleid gevoerd. Dit beschermingsbeleid heeft betrekking op de natte natuurparels, inclusief een zone van gemiddeld 500 meter daaromheen. De concrete

begrenzing van deze gebieden is begin 2005 door GS vastgesteld in het kader van de wijziging van de Verordening waterhuishouding en is opgenomen op plankaart 1.

In deze gebieden is een hydrologische standstill van toepassing. Dit wordt geregeld via voornoemde Verordening als ook via de waterschapskeuren.

In aanvulling daarop is besloten om voor de natte natuurparels en 500 meter zones het instrument van planologische doorwerking in de zin van artikel 27 van de Reconstructiewet in te zetten. Hiermee voorziet dit reconstructieplan in voorbereidingsbescherming, welke van toepassing is tot het moment dat de gemeenten - indien noodzakelijk - hun bestemmingsplan hierop hebben aangepast. Om de doelstellingen van het hydrologisch beschermingsbeleid te bereiken wordt een aanlegvergunningstelsel in de bestemmingsplannen opgenomen waarmee activiteiten, die een negatief effect op de waterhuishoudkundige situatie kunnen hebben, worden gereguleerd (zie voor het bijbehorende planologisch regime §11.6.3).

In het kader van landinrichting De Hilver worden de natte natuurparels Diessens Broek en Moergestels Broek hersteld. Dit gebeurt op dezelfde wijze als bij de andere natte natuurparels door maatregelen te nemen tot aan de rand van de natuurparels. In het landinrichtingsplan is afgesproken dat de uitstralingseffecten van deze maatregelen op de omliggende landbouwgronden gecompenseerd zullen worden met technische maatregelen. Deze technische maatregelen zijn al voorzien in het landinrichtingsplan. Blauwe diensten kunnen een alternatief vormen voor technische ingrepen. De landinrichtingscommissie heeft aangegeven dat zij zich wil inzetten om in overleg met het waterschap blauwe diensten aan te bieden.

De stand-still zoals wij die beogen in de beschermingszone natte natuurparels gaat in na uitvoering van voornoemde technische maatregelen.

Naast de aanpak van de natte natuurparels willen wij ook in de overige verdroogde gebieden in ieder geval lopende projecten en initiatieven ondersteunen. Voorts zullen wij kansen in deze gebieden voor de aanpak van de verdroging, bijvoorbeeld in de grondverwerving dan wel in meekoppeling met andere projecten, ten volle benutten. In de derde planperiode zal de aanpak van de verdroogde gebieden buiten de natte natuurparels meer planmatig opgepakt worden. Voor deze gebieden wordt gewerkt met een interne buffer. Dit betekent dat de grondwaterstand in het omliggende landbouwgebied niet wordt beïnvloed.

Op kaart 5 staat globaal weergegeven welke landbouwgronden te droog zijn. Dit betreft bijna alle landbouwgebieden in Beerze Reusel. In deze gebieden gaan wij waterconserveringsprojecten uitvoeren. Deze worden opgenomen in het uitvoeringsprogramma.

Prioriteit wordt gegeven aan waterconserveringsprojecten die bijdragen aan het realiseren van meerdere doelen, zoals het herstel van brongebieden en het realiseren van de natte natuurparels.

Wij zullen er op toezien dat de waterhuishoudkundige omstandigheden in de GHS en AHS-landschap niet negatief beïnvloed worden. Dit ten behoeve van het behoud en bescherming van de specifieke natuurwaarden in deze gebieden. Aanvullend zullen wij in de eerste planperiode bezien waar en in welke mate maatregelen genomen kunnen worden om de functies in deze gebieden beter op elkaar af te stemmen. Vervolgens nemen wij deze maatregelen op in het uitvoeringsprogramma. Wij zullen initiatieven ter verbetering van de waterhuishoudkundige omstandigheden in de GHS en AHS-landschap ondersteunen.

6.2.3 Water- en bodemkwaliteit **Algehele waterkwaliteit**

Wij vinden het van belang om bij te dragen aan verbetering van de kwaliteit van de bodem, het grond- en het oppervlaktewater in heel Beerze Reusel. Een belangrijk argument hiervoor is

dat waterkwaliteit één van de randvoorwaarden is voor het behalen van andere reconstructiedoelen, zoals het behouden en/of ontwikkelen van kwetsbare natuurwaarden, beschermen van grondwaterwinningen en veterinaire veiligheid. Bovendien is het zo dat in Beerze Reusel veelal het bovenstroomse deel van de aanwezige waterlopen is gelegen. Verbetering van de waterkwaliteit hier is een randvoorwaarde voor verbetering van de waterkwaliteit in de benedenstrooms gelegen gebieden.

In heel Beerze Reusel is sprake van forse overschrijdingen van de normen voor met name fosfaat en nitraat. Er dienen derhalve maatregelen genomen te worden om in 2022 te kunnen voldoen aan de MTR-normen (maximaal toelaatbaar risiconiveau - Vierde Nota Waterhuishouding) voor fosfaat, nitraat en bestrijdingsmiddelen. Voor beken met een specifieke functietoekenning zoals viswater of waternatuur gelden aanvullende eisen m.b.t. de waterkwaliteit (zgn. ecologische normen).

In dit verband is ook de Kaderrichtlijn Water van belang. De Kaderrichtlijn geeft aan dat de gestelde waterkwaliteits- en ecologische doelstellingen in beginsel binnen 15 jaar, dus in december 2015, moeten zijn bereikt. Tevens is aangegeven dat het programma van maatregelen dat hiervoor nodig is, in 2009 onder de naam stroomgebiedsbeheersplan bestuurlijk moet zijn vastgesteld en uiterlijk in 2012 operationeel moet zijn.

In de eerste planperiode van het reconstructieplan (2004-2007) zullen wij onze medewerking verlenen aan het opstellen van de conceptstroomgebiedsbeheersplannen. Wij streven er daarbij naar om deze maatregelen zoveel mogelijk een plaats te geven in het tweede generatie plan voor zover het valt binnen de kaders van de reconstructie. Tot het moment dat deze stroomgebiedsbeheersplannen worden vastgesteld, gaan wij aan de slag met het in dit plan opgenomen uitvoeringsprogramma voor waterkwaliteit.

Om de waterkwaliteit te verbeteren is het noodzakelijk dat alle partijen, die bijdragen aan verontreiniging van het oppervlaktewater, hun verantwoordelijkheid nemen. Het waterschap is formeel verantwoordelijk voor de waterkwaliteit in het beheersgebied en dus voor de sanering van de puntlozingen en reductie van de diffuse verontreinigingen. De belangrijkste puntlozingen zijn de ongezuiverde lozingen in het buitengebied, riooloverstorten en effluent van rioolwaterzuiverings-installaties (rwzi's). De gemeenten zijn een belangrijke partner bij de sanering van de ongezuiverde lozingen en riooloverstorten.

Wij sluiten aan bij de landelijke doelstelling om alle ongezuiverde lozingen in het buitengebied in 2005 te saneren. Hiertoe dienen deze te zijn aangesloten op de riolering of voorzien van een IBA-systeem (individuele behandeling afvalwater), conform het provinciale rioleringsbeleid. Begin 2004 bestonden nog ongeveer 300 ongezuiverde lozingen in het buitengebied. Er bestaan grote verschillen tussen de individuele gemeenten in de aantallen nog te saneren lozingen.

Voorts stellen wij ons ten doel om riooloverstorten, die een knelpunt vormen voor waterberging in kwetsbare natuurgebieden, met voorrang te saneren. Ook het afkoppelen van verhard oppervlak draagt bij aan verbetering van de waterkwaliteit m.b.t. het beperken van overstorten. Wij stimuleren derhalve het afkoppelen van de riolering van verharde oppervlakken.

In Beerze Reusel bevinden zich twee rioolwaterzuiveringsinstallaties. Zoals al eerder vermeld zijn voor de rwzi bij Biest-Houtakker dringend maatregelen nodig om de kwaliteit van het effluent te verbeteren. Op dit moment maakt het Waterschap de Dommel daarvoor plannen. De rwzi Hapert is recent gesaneerd.

In dit verband is het ook van belang om de negatieve invloed op de waterkwaliteit van de Rovertsche Leij vanuit de rwzi in Poppel (België) te noemen. Om hierin verandering te brengen treden wij in overleg met de verantwoordelijke Belgische instanties. In afwachting hiervan wordt het beekherstel van de Rovertsche Leij uitgesteld.

Behalve door puntlozingen wordt de kwaliteit van het oppervlaktewater aangetast door diffuse verontreinigingen. Een belangrijk deel hiervan wordt veroorzaakt door de agrarische sector. Wij ondersteunen daarom projecten die gericht zijn op de vermindering van emissies van verontreinigende stoffen naar het oppervlaktewater. Voorbeelden zijn: verminderde aanwending van mineralen, verminderd gebruik van bestrijdingsmiddelen, spuitvrije zones.

Voorts vragen wij de gemeenten een voorbeeldfunctie in te nemen bij het terugdringen van chemische onkruidbestrijding met name op verharde oppervlakten en het stimuleren van het afkoppelen van dakgoten van de riolering.

Om ervaring op te doen met maatregelen voor het verbeteren van de kwaliteit van grond- en oppervlaktewater wordt in het stroomgebied van de Kleine Beerze een gebiedspilot waterkwaliteit opgezet. Voor dit gebied is gekozen omdat de Kleine Beerze de functie waternatuur heeft en omdat een goede waterkwaliteit ook van groot belang is voor benedenstrooms gelegen beeksystemen en natuurgebieden en voor de in het stroomgebied van de Kleine Beerze gelegen natuurparels Molenbroek, Spekdonken en Landschotse Heide) en het kwetsbare grondwaterbeschermingsgebied Vessem.

Maatregelen waaraan wordt gedacht zijn onder andere het saneren van overstorten en ongezuiverde lozingen, het samen met de landbouw zoeken naar mogelijkheden om de uit- en afspoeling van nutriënten en gewasbeschermingsmiddelen te verminderen, het verminderen van het gebruik van koper en zink en het beter afstemmen van de mestgift op de behoefte van het gewas.

De ervaring die opgedaan wordt in dit en andere pilot-projecten zal worden toegepast bij de stroomgebiedbeheersplannen en maatregelenpakketten die in het kader van de Kaderrichtlijn Water zullen worden uitgewerkt.

Wij constateren dat behalve brongerichte maatregelen, die moeten voorkomen dat stoffen in het oppervlaktewater terechtkomen, op sommige plaatsen ook effectgerichte maatregelen (d.m.v. helofytenfilters en/of bufferstroken) noodzakelijk zijn om het water te zuiveren. Dit is met name van belang voor de bescherming van kwetsbare natuur.

Naast een generieke verbetering van de waterkwaliteit onderscheiden wij drie typen gebieden waar wij specifieke maatregelen noodzakelijk achten: natte natuurparels, prioritaire gebieden, en het zeer kwetsbare grondwaterbeschermingsgebied bij Vessem.

Specifieke gebieden: natuurparels

Voor het realiseren van de kwetsbare natuurdoelen in de natte natuurparels is het noodzakelijk dat de kwaliteit van het grond- en oppervlaktewater voldoet aan de ecologische normen. Voor de natte natuurparels de Reuselse Moeren, de Misperleindse en Netterselse Heide, de Landschotse Heide, de Mortelen, het Moergestels broek, de Diessense Heide, de Regte Heide en de Lei betekent dit de noodzaak om in bufferzones maatregelen te treffen om uitspoeling van fosfaat, nitraat en emissie bestrijdingsmiddelen te verminderen. De genoemde natte natuurparels ontvangen ondiep grondwater uit het aangrenzende agrarische gebied. De breedte van de bufferzones is afhankelijk van de geologische en hydrologische omstandigheden en varieert van 200 tot 300 meter.

De bepaling van de meest effectieve maatregelen, de locaties waar de maatregelen getroffen worden en de breedte van de zones vragen om maatwerk per gebied.

Op basis van de resultaten van de gebiedspilot Kleine Beerze werken wij de aanpak van de overige natte natuurparels verder uit.

Prioritaire gebieden voor oppervlaktewaterkwaliteit

Het behalen van de doelen voor waterkwaliteit is het meest van belang binnen de prioritaire

stroomgebieden. Omdat dit een groot deel van het Beerze Reusel gebied omvat en het niet mogelijk is overal gelijktijdig maatregelen ter verbetering van de waterkwaliteit op te pakken, hanteren wij dezelfde prioriteitsvolgorde als voor waterberging en beekherstel. Projecten worden actief opgepakt in achtereenvolgens de stroomgebieden van de Beerze, de Reusel en de Leij.

Blauwe knooppunten geven de locaties aan waar waterlopen of delen van de EHS, die afhankelijk zijn van een goede waterkwaliteit, water ontvangen dat niet aan de kwaliteitseisen voldoet. Op kaart 14 hebben wij aangegeven bij welke blauwe knooppunten wij prioritair de waterkwaliteit willen verbeteren.

Verbetering van de waterkwaliteit kan bereikt worden door maatregelen te nemen ter plaatse van het blauwe knooppunt. Voorbeelden van dergelijke maatregelen zijn: zuiveringsmoeras, omleiding van eutroof landbouwwater (hydrologische isolatie). Dit zijn effectgerichte maatregelen.

Brongerichte maatregelen dienen in het gehele bovenstroomse gebied genomen te worden. Verschillende maatregelen zijn denkbaar, zoals bedrijfswaterplannen (met daarin de aanpak van diffuse en puntbronnen), randenbeheer en bufferstroken (deze dienen om afspoelende en ondiep uitspoelende nutriënten vanuit agrarische percelen uit het water te zuiveren alvorens het terecht komt in de betreffende waterloop). De effectiviteit van bufferstroken staat nog ter discussie en zal eerst in enkele pilots worden gezien.

Bij het realiseren van maatregelen in bovenstroomse gebieden wordt gedacht aan afspraken met grondgebruikers. Hierbij willen wij zoveel mogelijk aansluiten bij lokale initiatieven.

Voor de overige gebieden wordt alleen ondersteuning verleend aan projecten die kunnen rekenen op een groot draagvlak. Een ander criterium is kosteneffectiviteit.

Grondwaterbeschermingsgebieden

Vanwege het belang voor de drinkwaterwinning geven wij hoge prioriteit aan het verbeteren van de grondwaterkwaliteit in het zeer kwetsbare grondwaterbeschermingsgebied Vessem. Om de grondwaterkwaliteit in de grondwaterbeschermingsgebieden te behouden en te verbeteren, zijn in de Provinciale Milieuverordening diverse maatregelen opgenomen. Zo mogen op grond van het Streekplan in dit gebied geen nieuwe agrarische bedrijven gevestigd worden.

Uitbreiding van bestaande bedrijven is mogelijk, indien aanvullende beschermende voorzieningen worden getroffen (maatwerk).

De drinkwaterwinning in dit gebied wordt door Brabant Water aangeduid als een zeer kwetsbare winning met acute problemen. De problemen worden vooral veroorzaakt door een te grote uitspoeling van bestrijdingsmiddelen en nutriënten.

Wij willen in dit gebied met name extensieve vormen van grondgebonden landbouw stimuleren. Hierbij kan mogelijk gebruik gemaakt worden van de zgn. Koopmangelden, die bedoeld zijn voor de extensivering van de rundveehouderij (zie § 6.6.2)

In het gebied nemen een 20-tal ondernemers sinds medio 2003 deel aan het project “Schoon water, Brabantse telers laten zien dat ‘t kan”, waarin gewerkt wordt aan het terugdringen van het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen.

Uitspoelingsgevoelige gronden

Voor uitspoelingsgevoelige gronden en beekdalen die niet zijn gelegen in een van de hiervoor genoemde categorieën onderschrijven wij het generieke beleid.

6.2.4 Beekherstel

Teneinde beken te herstellen dient de beek veelal meanderend gemaakt te worden. Dit betekent dat de beek het reliëf van het landschap volgt en een meer natuurlijke afwatering wordt

bereikt. Hierdoor ontstaan verschillen in stroomsnelheid en daardoor meer ecologische variatie. Daarnaast dient de waterkwaliteit te verbeteren en dienen stuwen passeerbaar gemaakt te worden voor vissen. Beekherstel wordt waar mogelijk gecombineerd met projecten in het kader van regionale waterberging, met realisering van natte ecologische verbindingzones en van de Robuuste Ecologische Verbindingszone langs de Beerze.

Beken in de prioritaire stroomgebieden, waar ook maatregelen voor verbetering van de waterkwaliteit worden voorzien, hebben de hoogste prioriteit. Vervolgens de beken die, door ligging in de natuurgebieden en/of te verwerven EHS, relatief eenvoudig zijn te herstellen (geen extra grondaankopen noodzakelijk). In de uitvoeringsfase geldt in beginsel dat de bovenloop van een beek eerst wordt hersteld en dan pas de middenloop. Ook hier geldt weer dat hiervan kan worden afgeweken als zich kansen voordoen in het gebied.

In Beerze Reusel komen bijna alle beken in aanmerking voor beekherstel. In totaal betreft het een lengte van 160 km, waarvan 146 km binnen de EHS en 14 km binnen de AHS is gelegen (kaarten 4 en 14). Wij willen gedurende de reconstructieperiode alle beken herstellen. Al hersteld zijn: de Beerze bij Viermannekesbrug, de Groote Beerze bij de Grijze Steen en het Moerasbos Hapert.

In de eerste planperiode willen wij de volgende beektrajecten herstellen: de Groote Beerze vanaf het moerasbos Hapert tot aan Spoordonk, de Kleine Beerze, de Reusel benedenstrooms van Landgoed De Utrecht, delen van de Poppelsche, Roversche en Nieuwe Leij in het kader van het project Schone Leij, de Rosep, het Spruitenstroompje en de Roodloop.

Voor zover mogelijk willen wij het natuurlijke systeem herstellen, als basis hiervoor dient de nota 'Streefbeelden voor Beken en Kreeken in Noord-Brabant' (2002). De hiertoe benodigde ruimte dient te worden verworven en als natuurzone ingericht. Vervolgens kunnen de herstelmaatregelen worden uitgevoerd (bijvoorbeeld hermeandering, inrichting oevers of vispassages). In het uitvoeringsprogramma zijn al uitvoeringsplannen voor diverse beken opgenomen, waarin uitgewerkt wordt wat de exacte omvang is van de te herstellen beek en wat de exacte maatregelen zijn voor het herstel.

Voor een aantal beekhersteltrajecten bestaat het knelpunt dat een EHS-begrenzing ontbreekt of onvoldoende breed is om beekherstel mogelijk te maken. Volgens een inventarisatie van Waterschap de Dommel betreft dit een areaal van ongeveer 190 ha waarvoor geen aankooptitel bestaat. Wij willen ons inzetten om deze extra benodigde gronden te verwerven. Een van de mogelijkheden die we daarbij willen onderzoeken is de inzet van compensatiehectares. Dit moet zodanig gebeuren dat alle partijen zich erin kunnen vinden. Het zal overigens niet mogelijk zijn voor alle trajecten de ideale situatie te bereiken.

Een onderdeel van beekherstel is het herstel van de brongebieden. Hiermee wordt bedoeld het herstel van de sponswerking (vernatting) in het bovenstroomse gebied van de beken, waardoor zij minder vaak droogvallen en ecologisch beter kunnen functioneren.

Herstel van brongebieden in de EHS zullen wij in overleg met natuurterreinbeheerders uitvoeren, waarbij tegelijkertijd ook de verdroging wordt verminderd. De brongebieden van de Reusel in de omgeving van het Beleven en de Roodloop worden in de eerste planperiode hersteld. In de tweede en derde planperiode willen wij de brongebieden van het Spruitenstroompje, de Aa of Goorloop, het Dalemstroompje, de Kleine Beerze, de Rosep, de Poppelsche Leij (gelegen in de Baronie) en het brongebied in de Neterselse Heide herstellen. Het brongebied van de Rosep is gelegen binnen de landinrichting de Hilver en bestaat voor een groot deel uit landbouwgrond. Hier wordt samen met de grondeigenaren bekeken welke maatregelen getroffen kunnen worden.

Herstel van brongebieden in de GHS en AHS willen wij met name realiseren door uitgebreide

waterconserveringsmaatregelen en daarmee terugdringing van droogteschade. Uit landbouwkundig gebruik nemen is niet aan de orde, het agrarisch gebruik zal echter wel enige beperkingen kennen. Deze beperkingen hebben niet alleen te maken met het natter worden van het gebied, ook de noodzaak om de waterkwaliteit te verbeteren betekent dat intensief grondgebruik niet gewenst is. Wij willen daarom in de brongebieden extensieve vormen van grondgebonden landbouw stimuleren. Hier willen wij onder meer Koopmansgelden inzetten.

6.2.5 Bodembeheer

Bij ingrepen in het gebied hanteren wij als uitgangspunt dat de bodem beschermd dient te worden tegen verontreiniging en fysische aantasting zoals in de Wet bodembescherming is aangegeven. Op dit moment wordt mede onder invloed van Europese richtlijnen het nationale bodembeleid vernieuwd. Hierin blijft het standstill-principe vertrekpunt. Om toekomstig gebruik van de bodem voor andere functies mogelijk te maken, mag geen onherstelbare schade aan de bodem worden toegebracht.

Ingrepen kunnen zijn: oprichten of verwijderen van bebouwing, aanleggen of verwijderen van beplanting, graven in de bodem en aanpassen van de waterhuishouding. Dit is onder meer aan de orde bij de ontwikkeling van duurzame (project)locaties intensieve veehouderij, herverkaveling, inrichten van gebieden voor regionale waterberging, bos, natuur, landschap en landgoederen en bij beekherstel.

In geval van bodemverontreiniging wordt de verontreiniging volgens wettelijke regels verwijderd dan wel op andere wijze gesaneerd. Wij voorkomen dat er bij functiewijzigingen of intensiever gebruik van de bodem een afname van de bodemkwaliteit optreedt of de aan de bodem gekoppelde onvervangbare waarden worden aangetast.

Hiermee willen wij voldoen aan de randvoorwaarde dat bij de uitvoering van het reconstructieplan schone bodems behouden dienen te blijven.

Bij de uitvoering van het reconstructieplan zoeken wij, waar relevant, afstemming met het projectbureau Actief Bodembeheer De Kempen. Met name in het noord- en zuidoostelijke deel van Beerze Reusel bevinden zich een aanzienlijk aantal zinkassenwegen (en erven). Bij ingrepen (inrichten natuur- of waterbergingsgebieden, beekherstel, verplaatsing van bedrijven) in deze gebieden dienen deze verontreinigingen te worden verwijderd.

Bij het uitvoeren van het reconstructieplan houden wij rekening met de doelstellingen van het project 'Hergebruik en Eindbestemming Gesloten Stortplaatsen'. In het kader van dit laatste project worden 2 pilots uitgevoerd. Eén daarvan betreft het "Verbeterplan stortplaats Middelbeers en omgeving", hier wordt in samenhang met hergebruik van de voormalige stortplaats een integraal plan voor de verbetering van het gebied opgesteld.

6.3 Milieu

6.3.1 Ammoniak

Depositie van ammoniak heeft een eutrofiërend effect en beïnvloedt daarmee de mate waarin natuurdoelen kunnen worden gerealiseerd. Ammoniak heeft ook een verzurend effect.

In Beerze Reusel ligt een aantal natuurterreinen met plantensoorten die gebonden zijn aan (zeer) voedselarme milieumomstandigheden. Deze (zeer) kwetsbare natuurgebieden staan weergegeven op kaart 7. Behalve deze natuurterreinen zijn ook de voormalige heideterreinen (thans vaak naaldbos) zeer gevoelig voor verzuring, omdat deze bodems vrijwel geen organisch buffermateriaal bevatten om zure neerslag te kunnen compenseren.

Wij constateren dat de ammoniakproblematiek in het Beerze Reusel gebied groot is in vergelijking met de andere reconstructiegebieden. De ammoniakemissie is met name rond Goirle, Diessen, Oirschot, Hooge en Lage Mierde en Reusel zeer hoog. De depositie van stikstof en

ammoniak op de zeer kwetsbare natuurgebieden (A-gebieden) bedraagt gemiddeld 2970 mol per hectare, de kritische depositiewaarde voor deze gebieden bedraagt 1400 mol per ha. In de bos- en natuurgebieden rond Landgoed De Utrecht, Netterselse Heide, Gorp en Roovert en Kerkeindse Heide bedraagt de depositie zelfs meer dan 3000 mol stikstof per hectare per jaar. Wij achten het daarom van groot belang om de ammoniakemissie en -depositie in het gebied terug te dringen. Wij hebben de voor verzuring gevoelige natuurgebieden (A- en B-gebieden) en een zone van ongeveer 250 meter rondom de A-gebieden begrensd als extensiveringsgebied met primaat natuur. Ongeveer 60 gespecialiseerde intensieve veehouderij- en 140 overige bedrijven met intensieve veehouderij liggen in de EHS of in de 250-meterzone rond A-gebieden. Dit is ongeveer 45 % van het totaal aantal bedrijven met intensieve veehouderij dat is gelegen binnen 250 meter van een kwetsbaar (A of B) gebied (451).

Met name rondom de (hierboven genoemde) meest belaste gebieden en rondom Nb-wet en Habitatrichtlijngebieden bevorderen wij (vrijwillige) bedrijfsverplaatsing en -beëindiging van de betrokken intensieve veehouderijbedrijven. Indien varkens- of pluimveehouders in deze extensiveringsgebieden hun bedrijf willen uitbreiden op basis van bestaande bouwrechten, zullen wij hen actief benaderen om naar een andere oplossing te zoeken. De eerste inplaatsingen in het gebied worden wellicht gerealiseerd op de locatie Strijdhoven. Deze locatie is in het kader van de pilot 'de Hilver' aangewezen als duurzame projectlocatie. Op grond van de integrale zonering is de locatie voor ongeveer de helft gelegen in een landbouwonwikkelingsgebied.

Bij verplaatsing van bedrijven hanteren wij voor zover mogelijk het uitgangspunt "geen uitplaatsing zonder inplaatsing", dat wil zeggen dat wij streven naar verplaatsing van intensieve veehouderijen binnen ons eigen gebied. Een ander uitgangspunt is dat er geen inplaatsing met overheidssteun in een landbouwonwikkelingsgebied, of op een duurzame locatie in het verwevingsgebied, plaatsvindt zonder dat daarmee elders in het gebied een knelpunt wordt opgelost (geen inplaatsing zonder uitplaatsing). Gezien het feit dat we al veel problemen verwachten bij het verplaatsen van bedrijven binnen het gebied is er geen ruimte voor inplaatsing vanuit andere gebieden.

Naast de hiervoor genoemde bescherming van de meest kwetsbare natuurgebieden willen wij de huidige totale ammoniakemissie (circa 4 kton) van Beerze Reusel aanzienlijk terugdringen. Voor Beerze Reusel streven we naar een ammoniakemissie van 2,3 kton. Dit regionale cijfer heeft uitsluitend de functie van referentiewaarde. Deze referentiewaarde heeft niet als doel (in de eerste planfase) bedrijfsontwikkelingen of verplaatsingen te sturen. Via deze referentiewaarde wordt inzichtelijk in welke mate het totaal aan reconstructieplannen bij zal dragen aan het behalen van het Brabantse emissiedoel van 18 kiloton in 2010. Uit het MER is gebleken dat op basis van het plan deze emissiereductie net wel of net niet zal worden behaald. De gecombineerde inzet van de generieke wet- en regelgeving (nationaal en Europees) en de zonering is cruciaal voor het realiseren van de doelstellingen ten aanzien van de natuur en- en milieukwaliteit. De ontwikkelingen van de intensieve veehouderij en de milieueffecten worden gemonitord. Indien de situatie ontstaat dat (bijvoorbeeld door veranderingen in Europees of nationale wetgeving of ontwikkelingen in de sector), het doelbereik ten aanzien van natuur, milieu, water en leefbaarheid verslechtert dan zullen wij ons beleid heroverwegen.

Wij realiseren ons dat in een aantal gevallen het verminderen van de ammoniakemissie door technische maatregelen op bedrijfsniveau een grotere bijdrage aan de totale emissiereductie kan leveren dan de verplaatsing van bedrijven. Daarom willen wij pilots voor emissiereductie op veehouderijbedrijven starten om de toepassing van de meest kostenefficiënte maatregelen (zoals betere stalsystemen, efficiëntere mestaanwending, beperking van kunstmestgebruik en voermaatregelen) te stimuleren. Het is van belang in deze pilots te onderzoeken hoe emissieverlaging zowel ten goede kan komen aan de ondernemer als aan het milieu, hoe dus voorko-

men kan worden dat de emissiereductie volledig wordt opgevuld. Deze pilots zijn met name relevant in gebieden waar het terugdringen van versterking niet als een belangrijke doelstelling wordt gezien.

6.3.2 Stank

De stankproblematiek speelt in meer of mindere mate rondom alle kernen. Dit betekent dat enerzijds de betreffende intensieve veehouderijen geen uitbreidingsmogelijkheden hebben en dat anderzijds woningbouw in de kernranden belemmerd wordt door de aanwezigheid van deze bedrijven. Verder doen problemen met stank en daaruit voortvloeiende beperking van de ontwikkelingsmogelijkheden van intensieve veehouderijbedrijven zich in Beerze Reusel vooral voor ten opzichte van verspreide woonbebouwing. De stankcirkels van ongeveer 150 intensieve veehouderij locaties overlappen met categorie I objecten.

Voor het verminderen van het percentage stankgehinderten hebben wij rondom een groot aantal dorpskernen een zone van minimaal 250 meter als extensiveringsgebied begrensd. Extensiveringszones zijn ook gelegd rondom een deel van de niet-agrarische lintbebouwingen en bebouwingsclusters. Om de geurhinder daadwerkelijk terug te dringen streven wij naar beëindiging van de intensieve veehouderij bedrijven in deze gebieden. In deze extensiveringsgebieden willen wij met name via de verruimde mogelijkheden van het beleid voor hergebruik van voormalige agrarische bedrijfslocaties en nieuwe economische dragers beëindiging of verplaatsing van intensieve veehouderijen realiseren.

Waar beëindiging van intensieve veehouderij bedrijven in deze zones niet haalbaar is zien wij mogelijkheden om de toepassing van stankbeperkende technieken en maatregelen, voor zover deze niet al wettelijk verplicht zijn, te stimuleren.

Mestaanwending is nog steeds een grote bron van stankhinder. Maatregelen op dit punt kunnen sterk bijdragen aan het realiseren van de doelstelling ten aanzien van stank. Wij vragen de provincie om toepassing van de meest kostenefficiënte maatregelen (zoals bijvoorbeeld betere mestaanwending, beperking van kunstmestgebruik en voermaatregelen) te stimuleren via subsidies.

De voorkeur gaat uit naar brongerichte maatregelen zoals hierboven zijn genoemd boven end of pipe maatregelen als chemische luchtwassers.

Wij zullen de provinciale pilots met betrekking tot terugdringen van stankhinder opnemen in het uitvoeringsprogramma.

6.3.3 Mestver- en bewerking en duurzame energie

Wij willen de provinciale doelstelling van 5% duurzame energie in 2010 ook realiseren in Beerze Reusel. Daarom ondersteunen we initiatieven die gericht zijn op energiebesparing, productie van zonne- en windenergie, productie van energie uit biomassa, warmte- en koudeopslag en mestvergisting. Op dit moment wordt er in Esbeek een mestverwerkingsinstallatie gerealiseerd.

Voor de keuze van locaties voor windmolens conformeren wij ons aan het provinciale beleid, op grond waarvan aansluiting gezocht dient te worden bij grotere infrastructuur en bedrijventerreinen. Op dit moment zijn er concrete initiatieven voor windmolens langs de A58 in Oirschot. Bij de ontwikkeling van landbouwon ontwikkelingsgebieden en van het doorgroeigebied voor glastuinbouw in Oirschot treffen wij waar mogelijk maatregelen om duurzame energie te stimuleren.

6.3.4 Geluid en licht

In Beerze Reusel zijn de volgende stiltegebieden gelegen: Regte Heide, de Utrecht, Mispelindse en Netterselse Heide, Landschotse Heide, Kampinase Heide en Witrijt (de laatste twee liggen deels in Beerze Reusel).

Ook de meeste overige natuurgebieden zijn aan te duiden als stille gebieden, maar die hebben

geen specifieke bescherming. Wij zijn van mening dat zowel de stiltegebieden als de stille gebieden zoveel mogelijk beschermd moeten worden tegen gebiedsvreemde geluidsbronnen. Daar waar zich bij de uitvoering van projecten in het kader van dit plan kansen voordoen om de geluidsbelasting te verminderen, zullen we die ondersteunen en/of stimuleren.

Omdat er door en langs de stiltegebieden in een aantal gevallen (veelal gemeentelijke) openbare wegen lopen, kunnen zich met name hier kansen voordoen om de geluidbelasting te verminderen door deze wegen aan de openbaarheid te onttrekken, af te sluiten of andere verkeersbelemmerende maatregelen te nemen. Een voorbeeld van het aan de openbaarheid onttrekken is het (gedeeltelijk) afsluiten van wegen in natuurgebieden. Voorwaarde bij deze maatregel is dat het gebied wel toegankelijk moet blijven voor de bewoners.

Recreatieve ontwikkelingen kunnen de stilte verstoren. Daarom is recreatieve zonering een vereiste om de natuurwaarden in dergelijke gebieden te waarborgen.

Een specifiek knelpunt is ook de overlast door de ballonvaart in natuurgebieden (o.a. op de Regte Heide). Met name in de zomermaanden landen luchtballonnen vaak in natuurterreinen om gewassen niet te vernielen. Vervolgens moeten de ballonnen midden in de natuurterreinen worden opgehaald met terreinwagens.

Wij formuleren in het uitvoeringsprogramma maatregelen voor het verminderen van geluidsbelasting in stiltegebieden en in stille gebieden. Verder onderzoeken wij in de eerste planperiode waar de stiltegebieden uitgebreid kunnen worden. Hierbij vindt afstemming plaats met al aanwezige waarden die versterkt kunnen worden door stilte, zoals de leefgebieden van kwetsbare soorten die gevoelig zijn voor geluidsbelasting.

Wij onderschrijven de beleidsmatige verankering van de nog resterende donkere gebieden. Deze vindt in de reconstructieperiode plaats. Wij streven ernaar deze donkere gebieden te behouden. Daar waar zich bij projecten in het kader van dit plan kansen voordoen om donkere gebieden te herstellen, ondersteunen wij dit. In principe zijn alle grotere natuurgebieden in Beerze Reusel donkere gebieden.

Indien in het doorgroeigebied voor glastuinbouw in Oirschot inplaatsing van enkele nieuwe bedrijven plaatsvindt, stellen wij eisen aan de landschappelijke inpassing zodanig dat zo min mogelijk hinder wordt ondervonden van de assimilatieverlichting.

6.4 Natuur

6.4.1 Ecologische hoofdstructuur (EHS)

Wij beschouwen realisatie van de ecologische hoofdstructuur (EHS) als het belangrijkste speerpunt in het natuurbeleid.

Omdat de realisering van de EHS samenhangt met de realisering van een groot aantal van onze doelstellingen en wij ons realiseren dat er op dit moment veel kansen liggen met betrekking tot grondaankoop, willen wij hiermee voortvarend aan de slag. Wij stellen als doel de EHS in 2011 te realiseren. Waar mogelijk zullen de gemeenten hun gronden beschikbaar stellen om via kavelruil aankoop van EHS-gronden te realiseren. De mogelijkheden om de EHS versneld te realiseren worden door middel van het op te stellen gronddocument onderzocht. Via aankoopplannen zullen wij deze mogelijkheden vervolgens benutten. Hierbij geven wij voorrang aan aankopen in de natte natuurepaleis. Ook afrondende aankopen, zodat een te beheren eenheid kan ontstaan, hebben hoge prioriteit.

Voorts streven wij naar EHS-aankopen die een samenhang hebben met andere doelstellingen zoals waterberging, beekherstel, etc. In het ASP wordt voorts aangegeven welke knelpunten worden aangepakt en in welke planperiode dat gaat gebeuren. Eén van de knelpunten betreft in elk geval de realisering van de droge ecologische verbindingzones (EVZ's). Aanleg hiervan komt tot nu toe nauwelijks op gang.

De totale EHS in Beerze Reusel omvat 17.855 ha. Hiervan dient 1623 ha natuurontwikkelings- en reservaatgebied nog verworven te worden (zie kaart 10 voor een overzicht). Wij zijn van mening dat bij de opgave om de EHS te realiseren alle kansen benut dienen te worden, daarom willen wij ook de mogelijkheden van agrarisch en particulier natuurbeheer via Programma Beheer maximaal benutten. Hierbij zijn voor ons de kwaliteit van het beheer en de mate waarin dit gebiedsdekkend plaatsvindt belangrijke aandachtspunten. Het is niet in alle gevallen mogelijk om het gewenste natuurdoeltype te bereiken via agrarisch en particulier natuurbeheer. Wij willen daarom de mogelijkheden voor agrarisch en particulier natuurbeheer, als alternatief voor aankoop, per natuurgebied uitwerken in nauw overleg met de terreinbeheerende instanties en de betreffende grondeigenaren.

Realisatie van de EHS betreft ook het realiseren van samenhang, dit is essentieel voor het uiteindelijke functioneren. Het op de juiste wijze inrichten en beheren is wezenlijk voor het duurzame behoud van populaties en daarmee voor de biodiversiteit in ons gebied. Zodra duidelijk is dat voldoende grond beschikbaar is om een functioneel inrichtingsplan te maken en uit te voeren, initiëren en ondersteunen wij dit.

Wanneer gronden binnen de EHS in particulier natuurbeheer worden genomen, zien wij erop toe dat een inrichtings- en beheersplan wordt opgesteld en uitgevoerd om de gewenste natuurdoelen te realiseren.

In grote delen van de EHS wordt de realisatie van de gestelde natuurdoelen bemoeilijkt door externe factoren. In dit verband kunnen verdroging, vermesting, versnippering, verontreiniging, verontrusting etc. worden genoemd. Herstel van de milieuvorwaarden ten behoeve van de te realiseren natuurdoelen kan alleen plaatsvinden als dat op een integrale wijze gebeurt.

Wij willen een bijdrage leveren aan het realiseren van de natuurdoelen via de integrale zoning intensieve veehouderij (vermindering van de ammoniakdepositie), extensivering van de melkveehouderij, het realiseren van waterdoelen, het ondersteunen van initiatieven gericht op verbetering van water- en bodemkwaliteit, verminderen van de versnippering en het realiseren van ecologische verbindingen.

6.4.2 Verbindingszones **Ecologische verbindingszones**

Het creëren van (robuustere) natuurgebieden alleen is niet voldoende. Om populaties van dieren en planten een zeker bestaan te bieden, moeten planten en dieren zich kunnen verplaatsen van het ene (natuur-)gebied naar het andere. Door middel van verbindingszones kunnen bestaande en nog te verwerven c.q. in te richten natuurgebieden verbonden worden, zodat het ecologisch netwerk gerealiseerd kan worden.

Op kaart 15a staat aangegeven waar de ecologische verbindingszones in Beerze Reusel zijn voorzien. Het betreft vooral natte verbindingen (gebonden aan beken en waterlopen). Deze verbinden gebieden die soorten herbergen van natte en vochtige omstandigheden, zoals de ijsvogel, kamsalamander, boomkikker etc. Een natte verbindingszone bestaat uit een mozaïek van (vochtig) grasland, kleine loofbosjes, greppels, houtwallen, oevers van sloten of beken (drasbermen). Om de 300 à 400 m ligt een stapsteen van 0,5-3 ha groot, die bestaat uit struweel, heggen of houtwallen met voldoende schuilmogelijkheden.

Realisatie van EVZ's is een langdurig proces, alleen met betrekking tot de natte EVZ's zijn er duidelijke vorderingen. We willen in elk geval de volgende trajecten realiseren: EVZ

Heerenbeekloop (in uitvoering), EVZ Beerzeloop (in uitvoering), EVZ Kleine Beerze, EVZ Raamsloop, EVZ's in het beekdal van de Reusel (Roodloop en Spruitenstroompje) in het kader van landinrichting de Hilver, EVZ Bruggenrijt in het kader van de herverkaveling Wintelre-Oerle, EVZ Gender.

Er liggen ook enkele droge verbindingszones in Beerze Reusel, van belang voor reptielen, ruig-

te- en struweelvogels, kevers, vlinders, vleermuizen en andere kleine zoogdieren. Ook kleine zoogdieren profiteren hiervan. De verbindingzones bestaan uit struweel, ruigte en schraal grasland met regelmatig (zandige) open plekken. Zoals reeds eerder opgemerkt verloopt de aanleg van droge EVZ's veel moeizamer dan van de natte EVZ's. We streven er naar om in de eerste planperiode ook de helft van de droge EVZ's op te pakken. Dit tempo is noodzakelijk om in 2016 de EVZ's verworven en ingericht te hebben. De gemeenten hebben dit als inspanningsverplichting op zich genomen. Voor de eerste planperiode zijn de volgende EVZ's opgenomen in het uitvoeringsprogramma: EVZ Zwitserse Baan (Oirschot), EVZ Achterste Heikant en Burg. Willekeslaan (Reusel-de Mierden), EVZ Casteren Noord en Netersel Zuid (Bladel).

Wij willen de werking van de ecologische verbindingzones versterken door gemeenten en waterschappen te ondersteunen bij het realiseren van ecologische verbindingzones. Gedeputeerde Staten stellen daar jaarlijks middelen voor ter beschikking. Behalve door de aanleg van de ecologische verbindingzones, zijn ecologische relaties tussen gebieden te versterken door middel van groenblauwe dooradering of Lokaal Ecologisch Raamwerk. Zowel het Rijksbeleid met betrekking tot "groenblauwe dooradering" als het provinciale instrumentarium voor agrarisch natuur- en landschapsbeheer faciliteren dergelijke projecten. Met behulp van de hieraan verbonden stimuleringsregeling willen wij bevorderen dat de buiten de EHS gelegen landschapselementen hersteld worden en bereikbaar zijn voor planten en dieren. Kansen doen zich voor bij bermbeheer (b.v. kruidenrijke bermen langs wegen, fiets- en wandelroutes en waterlopen), teeltvrije zones ter verbetering van de waterkwaliteit en de inzet van stimuleringsmaatregelen voor agrarisch landschapsbeheer. Ten behoeve van de inrichting van de ecologische verbindingzones heeft de provincie Noord-Brabant een voorbeeldenboek EVZ's "Groene Schakels" opgesteld (Provincie Noord-Brabant, 2003). Ons uitgangspunt is dat de verbindingen altijd landschappelijk goed worden ingepast en dat de breedte en inrichting is afgestemd op de doelsoort.

Het realiseren van EVZ's heeft relatie met veel andere reconstructiedoelen: regionale waterberging, waterkwaliteit, beekherstel, agrarisch natuurbeheer, EHS, RNLE, behoud en versterking van landschappelijke en cultuurhistorische waarden en natuurgerichte recreatie. Realisering van deze doelen wordt zoveel mogelijk in samenhang opgepakt, voor zover nevensdoelen de ecologische functie niet benadelen.

Ontsnippering

Versnippering heeft een negatief effect op de verspreiding van planten- en diersoorten en op de eventuele hervestiging daarvan in voormalige leefgebieden. Eén van de oorzaken van versnippering is gelegen in de doorsnijding van natuur- en leefgebieden door (water-)wegen. Bij de aanleg ervan is in het verleden weinig of geen rekening gehouden met de mogelijke barrièrewerking van deze infrastructurele voorzieningen. Ook verstedelijking, recreatie en grootschalige landbouw veroorzaken verlies aan kwaliteit en oppervlakte van leefgebieden en daardoor ook verkleining en isolatie van populaties.

De grotere natuurgebieden zoals de Kempische landgoederen, de Oirschotse Heide, de Mortelen, de boswachterijen Hapert, Eersel en Cartierheide zijn in meer of mindere mate versnipperd.

Rijk en provincie hebben ontsnipperingsprogramma's voor de Rijks- en provinciale wegen en waterwegen. Ook de waterschappen, gemeenten en natuurbeherende instanties voeren ontsnipperingsmaatregelen uit. De waterschappen en gemeenten combineren deze met de aanleg van EVZ's. Ontsnipperingsmaatregelen kunnen sterk verschillen qua aard en omvang. Zowel relatief kleine ingrepen zoals het plaatsen van wildspiegels, als grote ingrepen zoals het aanleggen van ecoducten valt onder ontsnippering.

Wij vinden het belangrijk om lopende ontsnipperingsprojecten te ondersteunen en nieuwe initiatieven te stimuleren, omdat daarmee de migratie en uitwisseling van soorten in stand blijft en populaties zich weer kunnen herstellen. Bij de realisatie van nieuwe infrastructurele projecten vragen wij nadrukkelijk aandacht voor het voorkomen van verdere versnippering. In de eerste planperiode zullen de volgende grote knelpunten worden aangepakt:

- N 630: bij de Poppelsche Leij en Landgoed Gorp en Roovert;
- N 395: bij de Reusel, Landgoed Annanina's Rust en het Spruitenstroompje;
- N 397: bij de Run;
- Wildtunnel bij Broekeindsedijk (verbinding dal Groote Beerze en Landschotse Heide).

Daarnaast worden veel kleine knelpunten aangepakt. Op kaart 15a zijn een groot aantal versnipperingsknelpunten aangegeven.

Gemeenten wordt gevraagd om bij wegaanpassingen en -werkzaamheden de kansen voor het oplossen van versnipperingsknelpunten te benutten. De provincie heeft sinds 1999 een subsidie-regeling ten behoeve van ontsnippering van gemeentewegen. Deze regeling biedt gemeenten de mogelijkheid van medefinanciering voor bepaalde ontsnipperingsprojecten. Wij ondersteunen gemeentelijke ontsnipperingsprojecten en stimuleren nieuwe initiatieven.

In dit verband is nog een ander punt van belang: op sommige plaatsen dreigen stedelijke en ecologische corridors met elkaar in botsing te komen. In Beerze Reusel is dat het geval aan de zuidzijde waar de dorpen Reusel, Bladel, Hapert, Duizel en Eersel worden verbonden door de N284. Zij vormen een stedelijke corridor die nog gescheiden wordt door een drietal beekdalen. Deze drie beekdalen, van de Raamsloop, Groote Beerze en Kleine Beerze, zijn de groene corridors tussen het Landgoed de Utrecht en de Neterselse Heide ten noorden van de dorpenrij en de Peelse-, de Kroonvense- en de Cartierheide in het zuiden.

Door de goede verbindingen met Eindhoven en Tilburg hebben de dorpen zich ontwikkeld tot gewilde forensenplaatsen. Dit genereert een behoefte aan woningen. Samen met de neiging om de uitbreiding van bedrijventerreinen langs de N 284 te situeren kan dit leiden tot een barricadering van de beekdalen.

De gemeenten Reusel - de Mierden, Bladel en Eersel erkennen dit probleem en hebben al projecten opgepakt om deze corridors open te houden: het moerasbos tussen Hapert en Bladel (gerealiseerd), het openhouden van het gebied tussen Reusel en Bladel in combinatie met ontwikkeling van het bedrijventerrein de Kleine Hoeve (in voorbereiding).

Wij gaan de mogelijkheid onderzoeken om de opbrengst van nieuwe bouwprojecten te besteden aan de ontwikkeling van de beekdalen als groene corridors, bijv. via het opzetten van een fonds voor stimulering van verbrede landbouw en voor het inrichten van de groene corridors met landschapselementen.

Robuuste ecologische verbinding

Doel van de robuuste ecologische verbindingen is het realiseren van een robuust, duurzaam ecologisch netwerk, waarin de Regionale natuur- en landschapseenheden en de natuurlijke eenheden over de grens in België met elkaar worden verbonden. In Beerze Reusel is één robuuste ecologische verbindingzone voorzien, deze is gesitueerd langs de Beerze (verder doorlopend langs Kleine Aa en de Essche Stroom) (zie plankaart 1 en kaart 15a). Hier vindt een verbinding plaats voor soorten als beekprik, biermpje, grote weerschijnvlinder en waterspitsmuis. Deze behoren tot het ecosysteemtype van beek en beekdal. Het leefgebied bestaat uit beken, bos van bron en beek, natte ruigten en moeras. Het ecosysteemtype met grasland en klein water is de verbindingssbaan en het leefgebied voor kamsalamander, poelkikker, bittervoorn, bruine vuurvinder en donker pimperlblaauwtje. Het leefgebied bestaat uit natte schraalgraslanden, nat matig voedselrijk grasland en droog schraalgrasland van de hogere gronden. Deze beide ecosysteemtypen zijn goed te realiseren in de beekdalen.

Voor de Beerze (zowel de Grote als Kleine Beerze) geldt ook een aantal andere doelstellingen. Het beekstelsysteem wordt hersteld en er worden verschillende waterbergingsgebieden gerealiseerd. Een deel van de robuuste verbinding is gelegen binnen de EHS.

In de Nota Ruimte, waarin het ruimtelijke rijksbeleid is vastgelegd, is de Beerze opgenomen als één van de zogenaamde Robuuste Ecologische Verbindingszones. De nota Ruimte eist voor deze robuuste verbindingen een planologische basisbescherming om grootschalige en onomkeerbare ingrepen tegen te gaan. Het zoekgebied voor de robuuste verbinding heeft in het Streekplan de status van GHS-natuur en GHS-landbouw. Dit biedt op dit moment voldoende basisbescherming tegen grootschalige ontwikkelingen. We streven er naar om bij de eerstvolgende herziening van dit reconstructieplan de detailbegrenzing van de robuuste verbinding in het plan op te nemen. Wij willen al in de eerste planperiode een flink deel van de robuuste verbinding realiseren.

Behalve de al genoemde koppelingen met waterdoelstellingen zien wij ook een toegevoegde waarde voor andere doelstellingen. Het landschap in het gebied waar de robuuste verbinding wordt gerealiseerd wordt versterkt. Wij zien mogelijkheden voor recreatief medegebruik van de robuuste verbinding in de vorm van natuurgerichte recreatie, bewegingsrecreatie etc. Verder willen wij zo veel als mogelijk via agrarisch natuurbeheer invulling geven aan de robuuste verbinding.

We kiezen voor een praktische aanpak, samen met de agrarische ondernemers in het gebied. We willen daarom in eerste instantie geen vaste begrenzing van de verbindingzone. Een ruim zoekgebied met aankooptitel biedt betere mogelijkheden om op korte termijn resultaat te boeken. De mogelijkheden om de verbinding op korte termijn te realiseren hangen af van de mogelijkheden voor aankoop en de bereidheid om beheersovereenkomsten af te sluiten. We streven daarom ook niet naar een rigide verdeling tussen aankoop en beheer. Al in 2004 is gestart met de aankoop van grond, om een goede grondpositie op te bouwen. Het project wordt samen met de Meierij en Boven-Dommel opgepakt.

6.4.3 Regionale natuur- en landschapseenheden

Doelstellingen RNLE'n

De RNLE'n zijn gebieden van ten minste enkele duizenden hectaren die voor circa tweederde deel uit bos en natuur bestaan met daaromheen landbouwgronden. De kern van een RNLE bestaat uit een of meer zogeheten 'begeleid natuurlijke eenheden'. Rondom de begeleid natuurlijke eenheden zijn kleine natuur- en landbouwgebieden als buffer opgenomen. Hierbij is met name gelet op hydrologische en landschappelijke samenhangen.

De hoofddoelstelling van een RNLE is de bescherming en ontwikkeling van natuur-, landschaps- en cultuurhistorische waarden. Uitgangspunt is dat de aanwezigheid van duurzame economische maar wel extensieve functies in deze gebieden op langere termijn bescherming bieden tegen verdere intensivering en verstedelijking.

Met het planologisch regime dat van toepassing is op de RNLE'n wordt beoogd een harde bescherming te bieden tegen verstedelijking en aanverwante grootschalige veranderingen zoals kassencomplexen, varkensparken, nieuwe grootschalige vormen van verblijfsrecreatie en andere grootschalige functieveranderingen die niet bij het gebied passen. De planologische randvoorwaarden zijn vastgelegd in het Streekplan. Deze zijn veelal niet gekoppeld aan de RNLE op zich, maar aan de Streekplancategorie die ter plekke van toepassing is (de RNLE is opgebouwd uit GHS-natuur, GHS-landbouw en AHS-landschap).

De RNLE heeft wel invloed op het gebruik van teeltondersteunende voorzieningen. In geval van nieuw gebruik van teeltondersteunende voorzieningen zijn er binnen een RNLE minder mogelijkheden dan buiten een RNLE. Indien er sprake is van *bestaand gebruik*¹ gelden er binnen de RNLE geen andere beperkingen dan buiten de RNLE.

¹ Onder *bestaand gebruik* wordt verstaan: het perceel is bestemd voor agrarisch gebruik en op het bedoelde perceel was vóór 1 januari 2002 bedrijfsmatig TOV aanwezig.

Aan vestigingsmogelijkheden voor recreatieve bedrijven wordt binnen een RNLE de eis verbonden dat de draagkracht van het betrokken gebied niet wordt overschreden. Ook moet verblijfsrecreatie op een nieuwe locatie in de GHS en de AHS-landschap leiden tot verrijking van het toeristisch product in de streek. De toetsing daarvan is opgedragen aan een onafhankelijke commissie.

Wij hebben de begrenzingen van de geheel of gedeeltelijk in Beerze Reusel gelegen Regionale natuur- en landschapseenheden (RNLE'n) nader uitgewerkt. Het betreft het Groene Woud (zuidgrens), de Kempische Landgoederen en een groot deel van de Kempische Grensbossen. Het resultaat van de begrenzing is aangegeven op plankaart 1 en kaart 15b.

Hiermee vervalt de RNLE-begrenzing zoals opgenomen op de Streekplankaart. Het Streekplanbeleid voor de GHS blijft in stand, ook voor die delen die nu buiten de RNLE zijn komen te liggen. Indien delen van de AHS-landschap subzone RNLE-landschapsdeel door de begrenzing buiten de RNLE komen te liggen, krijgen zij de status van AHS-landbouw. Mochten zich hier bijzondere landschappelijke of natuurlijke waarden bevinden, dan nemen de gemeenten hiervoor beschermend en/of ontwikkelingsgericht beleid op in hun bestemmingsplannen. De belangrijkste afwijkingen ten opzichte van de RNLE-begrenzing uit het Streekplan en onze overwegingen daarbij zijn:

Groene Woud

De beschrijving van de begrenzing is van west naar oost. Bij de Pijnendijk (gemeente Oisterwijk) is een groot deel van het struweelvogelgebied buiten de RNLE gehouden. Compensatie hiervoor is gevonden in de Meierij, daar is Koningshoeven meebegrensd in de RNLE.

Bij Moergestel is een aantal bedrijven buiten de RNLE gelegd.

De begrenzing van RNLE in de gemeente Oirschot is een lang en moeizaam proces geweest. De belangrijkste oorzaak hiervoor is dat de Streekplancategorie in dit gebied door de ligging van de grens wijzigt van Agrarische Hoofdstructuur Landbouw (AHS-landbouw) naar RNLE-landschapsdeel. Met name voor de in dit gebied steeds belangrijker wordende boomteeltsector was dit onacceptabel. Het is echter zo dat de Beleidsnota Teeltondersteunende Voorzieningen in een groot deel van het gebied gelijke beperkingen oplegt als op basis van de aanwijzing als RNLE het geval zou zijn. Dit betreft het gedeelte dat in het bestemmingsplan van de gemeente Oirschot wordt aangemerkt als agrarisch gebied met meerwaarde.

Uiteindelijk hebben wij een begrenzing vastgesteld die redelijk aansluit bij de globale Streekplangrens. De belangrijkste afwijkingen: ten westen van het Beerzedal zijn enkele grote bedrijven buiten de RNLE gelegd, deze bedrijven zijn meebegrensd in het landbouwontwikkelingsgebied. Het gebied ten oosten van de Boterwijk is ter compensatie toegevoegd aan de RNLE. De reconstructiecommissie heeft de begrenzing ten zuiden van de Mortelen vastgesteld onder de volgende drie voorwaarden:

- De RNLE wordt niet gebruikt als instrument om de hydrologische doelstellingen in de Mortelen te realiseren. Realisering van de waterdoelen in dit gebied vergt een eigenstandige afweging met daarbij behorend adequaat flankerend beleid.
- In het gebied ten noorden van Spoordonk rondom de Nieuwe Dijk hebben bedrijven in beginsel dezelfde mogelijkheden met betrekking tot de aanleg van teeltondersteunende voorzieningen als vergelijkbare bedrijven gelegen in de AHS-landbouw. Hiervoor dienen zij zich extra in te zetten voor verbetering van natuur en landschap. Dit vinden wij verantwoord omdat het gebied een jonge ontginning betreft met weinig landschappelijke waarden. Het betreffende gebied wordt in het bestemmingsplan van de gemeente Oirschot dan ook niet aangemerkt als 'agrarisch gebied met meerwaarde'. Dit in tegenstelling tot de overige AHS-gebieden die in de gemeente Oirschot binnen de RNLE het Groene Woud zijn gelegen.

Uitwerking hiervan en afspraken hierover worden vastgelegd in een convenant tussen agrariërs, gemeente en milieu-organisaties.

Onder de genoemde voorwaarden achten wij het verantwoord om een incidentele afwijking van de beleidsnota Teeltondersteunende Voorzieningen te accepteren.

- Het zoekgebied voor een projectlocatie Recreatie en Toerisme wordt niet op grond van het argument van ligging in een RNLE afgewezen als duurzame projectlocatie Recreatie en Toerisme.

Kempische Landgoederen

Het gebied Kempische landgoederen is aan de noord-west zijde uitgebreid met het gebied tussen de Oude Tilburgse Baan en het recreatief fietspad Bels lijntje ten zuiden van Riel. Voorts is een kleine grenscorrectie in de omgeving van het Boterpad ten noordoosten van de kern Goirle opgenomen. Het driehoekige gebied ten zuiden van Goirle begrensd door de Turnhoutsebaan aan de westzijde en de Poppelseweg aan de oostzijde is buiten de RNLE gelegd. Hierdoor valt de EVZ langs de Poppelsche Leij buiten de RNLE-grens. Daarom is voor de inrichting van de EVZ als voorwaarde gesteld dat de inrichting extra robuust gebeurt op basis van rood voor groen. De verantwoordelijkheid voor deze extra robuuste inrichting ligt bij de gemeente Goirle.

De begrenzing van de RNLE in de gemeente Hilvarenbeek kent de volgende aanpassingen:

- ter hoogte van de Roodloop wordt een klein hoekje toegevoegd - de EVZ van de Roodloop aan de zuidzijde vormt de grens;
- de begrenzing is ruimer om de kern van Hilvarenbeek gelegd;
- de begrenzing is om de kern van Esbeek gelegd;
- Bij Hoogeind worden enkele bouwblokken buiten de RNLE gelegd;
- bij Heikant wordt de RNLE grens bepaald in samenhang met de uiteindelijke begrenzing van het landbouwontwikkelingsgebied. In verband met de aanwijzing van de Reusel als Habitatrichtlijngebied is hier het landbouwontwikkelingsgebied verdwenen. Mocht op basis van de toekomstige nationale ammoniakwetgeving een zodanige aanpassing van de zonering plaatsvinden dat hier weer een landbouwontwikkelingsgebied komt dan verschuift de RNLE-grens in zuidelijke richting.
- Als de zonering gehandhaafd blijft zoals nu het geval is, wordt hier de Streekplangrens gevolgd. Achtergrond van deze aanpak is dat het betreffende gebied in het kader van de landinrichting als nieuwvestigingsgebied is aangemerkt.

Aan de oostzijde is de RNLE uitgebreid met het gebied dat de Landschotse en de Oirschotse Heide met elkaar verbindt. De Oirschotse heide is vanuit natuurdoelen een goede aanvulling op de RNLE, maar het feit dat hier een militair oefenterrein (COT) is gelegen maakt het onmogelijk het hele gebied deze status te geven.

Ten oosten van Vessem is rekening gehouden met de uitbreidingsplannen bij Maaskant.

Aan de noordzijde van de Landschotse heide is het gebied rondom de Oude Kerktoren in Oostelbeers toegevoegd vanwege de cultuurhistorische betekenis van dit gebied. Enkele aan de grens gelegen campings zijn buiten de RNLE gehouden.

Aan de zuidzijde is het gebiedje rondom de Spartelvijver niet meebegrensd. Ter compensatie is in het zuidoosten van deze RNLE extra gebied toegevoegd.

Kempische Grensbossen

Aan de westzijde van dit gebied is de grens van de RNLE gelijk aan de grens tussen verwevings- en extensiveringsgebied uit de integrale zonering. De begrenzing hier is gebaseerd op een visie die voor dit deelgebied is opgesteld. In deze visie is ervoor gekozen in dit gebied geen landbouwontwikkelingsgebied te zoneren, maar wel ontwikkelingsruimte te bieden aan de bestaande, over

het algemeen grote landbouwbedrijven. Evenals de begrenzing van het extensiveringsgebied is daarom de RNLE- grens achter de bouwblokken van deze bedrijven langs gelegd. De rest van de grens sluit nauw aan bij de globale begrenzing uit het Streekplan.

Het totale oppervlakte van de drie RNLE'n is door deze wijzigingen nagenoeg gelijk gebleven.

Realiseren doelstellingen RNLE'n

Zoals eerder gezegd staat de bescherming en ontwikkeling van natuur-, landschaps- en cultuur-historische waarden centraal. Hierbij passen schone, extensieve vormen van landbouw en recreatie. Maatregelen gericht op het realiseren van RNLE-doelstellingen hebben betrekking op:

- verbetering van milieufactoren (bodem, water, lucht)
- aansluiting bij het watersysteem
- bescherming en ontwikkeling van landschap en cultuurhistorie
- bos- en natuurontwikkeling
- koppelingen van landbouw, extensieve recreatie, agrarisch natuurbeheer en strategisch waterbeheer (multifunctioneel grondgebruik)

Om de (eerder geformuleerde) doelstellingen van de RNLE'n te realiseren, initiëren en stimuleren wij de uitvoering van projecten die hierop zijn gericht (bijv. agrarisch natuurbeheer, realiseren van randvoorwaarden voor natuurparels). Uitgaande van de visies, die in opdracht van de provincie zijn opgesteld voor elke RNLE (Vista, 2002), formuleren wij een eigen visie per RNLE en vertalen dit door naar projecten in het uitvoeringsprogramma.

Binnen de RNLE Het Groene Woud is een proefgebied aangewezen waar experimenten kunnen worden uitgevoerd op het terrein van agrarisch natuur- en landschapsbeheer. Dit gebied fungeert de komende jaren als verkenningsgebied voor het stimuleren van Groene Diensten (voorheen Proeftuin genaamd). De doelstelling van dit project is om behoud en herstel van natuur- en landschapswaarden te laten samengaan met een gezonde agrarische bedrijfsvoering. Onlangs heeft het Rijk middelen beschikbaar gesteld voor verdere uitwerking. Het Groene Woud is gehonoreerd juist vanwege de koppeling van vergroening aan de stimulering van een levenskrachtige landbouw.

In het gebied wordt onder andere ervaring opgedaan met het instrument van gebiedscontracten. Er wordt gewerkt aan een regeling die voorziet in de betaling van groene en blauwe diensten. De deelnemers willen echter geen 'parkboeren' worden, daarom wordt bekeken op welke manier de land- en tuinbouw toch voldoende ontwikkelingsmogelijkheden kan krijgen. Hierbij wordt gedacht aan "beloningen" in de vorm van een soepeler toepassen van wet- en regelgeving. Indien succesvol staat de aanpak in het Groene Woud model voor de aanpak in de andere RNLE'n.

In de RNLE Kempische Landgoederen wordt op dit moment gewerkt aan een visie voor het landbouwgebied de Landschotse Heide (ten zuiden van het natuurgebied met dezelfde naam) door de belangenorganisatie "de Vrienden van de Landschotse Heide".

Gezien het grensoverschrijdende karakter van zowel de RNLE Kempische Landgoederen als de RNLE Kempische Grensbossen is het van belang tot uitvoeringsafspraken met de Belgische overheid te komen.

6.4.4 Soortenbescherming

Tal van plant- en diersoorten worden in hun voortbestaan bedreigd. Door de sterke versnippering van natuurgebieden en de aanwezige milieubelasting zijn aanvullende soortgerichte maatregelen nodig. Kwetsbare plantensoorten zijn vrijwel geheel gebonden aan de natuurterreinen binnen de EHS. Kwetsbare diersoorten komen ook buiten de EHS voor.

Wij willen deze zoveel mogelijk beschermen, door bescherming van de leefgebieden en het versterken van de, voor de levenscyclus van de soort, noodzakelijke omstandigheden. De landschappelijke elementen in de GHS-landbouw (de leefgebieden kwetsbare soorten en de leefgebieden struweelvogels) hebben een functie als ecosysteem voor bepaalde te beschermen soorten (flora als fauna). Deze landschappelijke elementen liggen met name in de RNLE'n en in de beekdalen.

Bescherming en versterking van natuur- en landschapswaarden vindt op dit moment reeds plaats door ontwikkelingen in deze gebieden te toetsen aan de beschermingsformules zoals in streek- en bestemmingsplan zijn aangegeven en door het stimuleren van maatregelen gericht op behoud en ontwikkeling van natuur-, landschaps- en cultuurhistorische waarden.

De belangrijkste aandachtsoorten voor Beerze Reusel zijn: korhoen, knoflookpad, vinpootsalamander, kamsalamander, bosbeekjuffer, grote bremraap, knolsteenbreek. Algemene aandachtsoorten zijn vleermuizen, weidevogels, akkerplanten, patrijs, steenuil, kerkuil, huiszwaluw, oeverzwaluw, alpenwatersalamander en heikikker. Een detaillering van deze categorieën is opgenomen in de provinciale Soortenbeleidsnota, die in maart 2004 door GS is vastgesteld. Naast (leefgebieden van) soorten die voorkomen in de GHS en de AHS-landschap, betreft het ook weidevogelbescherming in de AHS-landbouw. Voor de betreffende soorten worden door de provincie actie- of habitatplannen gemaakt en uitgevoerd. De provincie stelt een meerjarenprogramma op, wij ondersteunen de uitvoering hiervan. Wij maken hierbij gebruik van de beschikbare financiële middelen van de provincie en het Rijk. Waar nodig werken wij hierin samen met de naastliggende reconstructiegebieden. In onderstaande tabel is aangegeven welke soortencategorieën in Beerze Reusel beschermd worden en welke maatregelen wij hiervoor kunnen nemen/bevorderen. Op kaart 15b zijn de beschermingsgebieden voor kwetsbare soorten en de struweelvogelgebieden aangegeven waar wij gedurende de eerste planperiode willen inzetten op versterking. Deze gebieden vallen veelal samen met deelgebieden waar wij een integrale aanpak voorstaan.

In Beerze Reusel is een aantal Vogel- en Habitatrichtlijngebieden aangewezen dan wel aangemeld ter bescherming van natuurlijke habitats (zie § 3.1.3) en de habitats van soorten. Deze worden respectievelijk zijn geïmplementeerd in de Natuurbeschermingswet en Flora- en Faunawet. De Vogel- en Habitatrichtlijngebieden vereisen specifieke beschermende maatregelen. Wij zullen deze maatregelen bevorderen.

Tabel 6.1 Overzicht maatregelen ter bescherming kwetsbare soorten

Soort/ Soortengroep	Habitat-eisen van de soort	Soort (soortengroep) komt voor in:	Mogelijke maatregelen die de commissie zal bevorderen/nemen in genoemde gebieden
Plantengezelschappen van schrale gronden	Niet bemeste graslanden	Schrale weilanden (hooilanden)	Extensiveren veehouderij. Hooibeheer
Struweelvogels	Kleinschalig landschap met houtwallen en struweel, ruigtenranden om akkers	Verspreid in het hele gebied	Aanleg van landschapselementen en het instandhouden van ruigten.

Soort/ Soortengroep	Habitat-eisen van de soort	Soort (soortengroep) komt voor in:	Mogelijke maatregelen die de commissie zal bevorderen/nemen in genoemde gebieden
Weidevogels	Natte open grasland- gebieden	Deel verspreid voorkomende natte graslandgebieden	Koppeling versterking weidevogelgebied met waterberging Stimuleren agrarisch natuurbeheer in de voor weidevogels belangrijke gebieden Extensivering van de veehouderij. Door extensivering nemen de kansen voor weidevogels toe.
Kleine zoogdieren	Ruigten en landschaps- elementen	Verspreid in het hele gebied	Aanleg landschapselementen en het instandhouden van ruigten, overhoekjes etc. D.m.v. bestaande stimulerings- regelingen kunnen kansen worden benut.
Vleermuizen			Het opheffen van de versnippering. Knelpunten in de infrast- ructuur (zowel binnen de EVZ als ten aanzien van wegen en waterlopen) zullen worden teruggedrongen. Prioriteiten lig- gen binnen de EVZ's. Op kaart 15a is aangegeven waar versnipperingsknelpunten liggen zodat bij reconstructie van wegen en/of waterlopen kansen benut kunnen worden.
Amfibieën en reptielen	De aanwezig- heid van zomer-, winter- en voortplantings- biotopen.	Verspreid in het gebied, met name in de kleinschalige graslandgebieden in randzones bos- en natuur. o.a. ten zuiden van de Oirschotse Heide	De aanleg van poelen wordt gestimuleerd. Daarnaast zal in dit gebied eveneens de kwaliteit van het zomer- en winterbiotoop worden verbeterd door het aanleggen van houtwallen en ruigten.
Vlinders	Kruidenrijke ruigten en perceelsranden	Hoofdzakelijk voorkomend in de EHS	Door het stimuleren van randenbeheer kunnen de biotopen van vlinders worden versterkt: vlindergebieden kunnen op deze wijze met elkaar worden verbonden. Voor vlinders van bosranden volstaan akkerranden niet. Hiervoor moeten hout- wallen aangelegd worden, waarlangs deze vlinders van het ene naar het andere leefgebied vliegen.
Libellen	Schoon water met oever- begroeiing	Verspreid in het gebied langs watergangen met oever-begroeiing	Natuurvriendelijke oevers inrichten langs watergangen

Bij de uitvoering van projecten stellen wij als randvoorwaarde dat een inventarisatie van aanwezige soorten plaatsvindt voordat het project kan worden gerealiseerd. Door de bescherming van het leefgebied, het realiseren van ecologische verbindingszones of door het versterken van de voor de levenscyclus van de soort noodzakelijke landschapselementen, gaan wij ervan uit dat wij voldoende bijdragen aan instandhouding, herstel en ontwikkeling van een zo natuurlijk mogelijke verscheidenheid van dier- en plantensoorten.

6.4.5 Agrarisch natuur- en landschapsbeheer

Wij onderschrijven het belang van een ontwikkelingsgerichte landschapsstrategie, waarin de ruimtelijke, (landschaps-)ecologische en cultuurhistorische landschapswaarden zijn geïntegreerd. Wij hebben het voornemen een regionale landschapsvisie te ontwikkelen, zodat deze als basis kan dienen voor de volgende generatie van het revitaliseringsplan.

In Beerze Reusel liggen veel kansen voor agrarisch natuurbeheer, alle categorieën gebieden waar agrarisch natuur- en landschapsbeheer kan worden ingezet zijn in ruime mate aanwezig (zowel vanuit natuur, landschappelijk als cultuurhistorisch oogpunt). Vanuit landschappelijk en cultuurhistorisch oogpunt hebben wij speciale aandacht voor het cultuurlandschap van de Mortelen. Daarnaast zien wij goede aanknopingspunten in de RNLE'n, de (robuuste) ecologische verbindingzones, rondom (natte) natuurparels, in de landschapsecologische zone en voor agrarisch natuurbeheer in combinatie met waterberging.

In deze gebieden is er veelal een noodzaak voor verbreding van de inkomensbasis van agrarische bedrijven om ook in de toekomst als economische drager van het gebied te kunnen fungeren. Anderzijds geldt voor een deel van bovengenoemde gebieden dat het risico van vervlakking, verstening en verrommeling van het landschap nog steeds bestaat. Via het instrument van agrarisch natuurbeheer kan deze ontwikkeling worden omgebogen. Verschillende regelingen bieden de mogelijkheid tot vergoeding van agrarisch natuurbeheer.

- In beheersgebieden en in de zogenoemde ruime-jaszoekgebieden bestaan mogelijkheden voor vergoedingen op basis van de Subsidieregeling Agrarisch Natuurbeheer (SAN)
- Er is een provinciale regeling voor de aanleg van landschapselementen (deze wordt uitgevoerd door het Brabants Landschap).
- Er is een provinciale regeling voor agrarisch natuurbeheer in ontwikkeling. Deze regeling kent een gebiedsgerichte benadering (ondernemers moeten gemeenschappelijk aanvragen doen).
- Lokale stimuleringsregelingen.

Wij dragen actief bij aan de inzet van de Rijksregeling voor Agrarisch Natuurbeheer (SAN) alsmede van de toekomstige provinciale Stimuleringsregeling Agrarisch Natuur- en Landschapsbeheer (ANL). Bijvoorbeeld door voorlichting te geven binnen haar netwerken over de mogelijkheden en door signalen en wensen uit de streek op te vangen en door te geven aan de bevoegde instanties. Verder laten wij voor de volgende maatregelen onderzoeken welke (samenwerkings)mogelijkheden er zijn binnen de provinciale Stimuleringsregeling ANL Noord-Brabant:

- Het opstellen van een regionale landschapsvisie inclusief uitvoeringssprogramma;
- Combinaties met water- en milieubeheer (o.a groenblauwe diensten);
- Het opzetten van gemeentelijke en/of waterschapsregelingen m.b.t. ANL-beheer;
- Het instellen van een regionale overlegstructuur tussen gemeenten ten behoeve van het landschap;
- Het afsluiten van gebiedscontracten;
- Het instellen van coördinatoren.

Daarnaast ondersteunen wij initiatieven voor samenwerkingsverbanden ten behoeve van agrarisch natuur- en landschapsbeheer.

De Stimuleringsregeling ANL zal met prioriteit ingezet worden in de GHS-landbouw, AHS-landschap en de RLNE'n, omdat met name in deze gebieden natuur- en landschapswaarden dienen te worden beschermd en/of ontwikkeld. Dit betekent niet dat initiatieven in de AHS-landbouw, die een belangrijke bijdrage leveren aan het Brabantse landschap, op voorhand uitgesloten worden van subsidie in het kader van deze regeling.

6.5 Landschap en cultuurhistorie

In delen van Beerze Reusel is het oude cultuurlandschap nog aanwezig. Dit is met name het geval in de beekdalen. De meeste oude heideterreinen zijn ontgonnen in grootschalige open heideontginningen. Wel zijn historische groenstructuren nog overal aanwezig. Zij bepalen voor een deel de identiteit van de streek. We moeten er daarom zuinig op zijn en waar mogelijk omissies herstellen.

Om een optimale ruimtelijke kwaliteit te ontwikkelen worden bestaande landschappelijke en cultuurhistorische waarden behouden en beheerd. Het provinciale toetsingskader is de Cultuurhistorische Waardenkaart. Daarnaast wordt het landschapsbeeld verbeterd door inpassing van bebouwing, door het slopen van oude leegstaande elementen, door maatregelen in stedelijke regio's, aanleg van nieuwe landgoederen en aanleg van een groen casco van kleine landschapselementen ('groenblauwe dooradering'). Wij streven naar een hoge landschappelijke kwaliteit waarbij de bestaande landschappelijke en cultuurhistorische waarden zichtbaar en herkenbaar zijn. Wij gaan ervan uit dat bij de ontwikkeling van plannen en de landschappelijke inpassing daarvan aansluiting wordt gezocht bij bestaande en/of in ontwikkeling zijnde landschapsplannen, compensatieplannen, etc.

6.5.1 Behoud en herstel van landschap en cultuurhistorie

Landschap ontstaat door het gebruik van de onderste lagen. Beerze Reusel is een kleinschalig dekzandgebied dat wordt doorsneden door de wijdvertakte beekdalen van de Beerze en de Reusel. Een groot deel van het gebied heeft nog een uitgesproken landelijk karakter: kleinschalige dorpjes omringd door een afwisseling van zowel oude als jonge ontginningspatronen en grote bos- en heidegebieden.

In Beerze Reusel zijn verspreid over het gebied aardkundige waarden en archeologische, cultuurhistorische, ecologische en architectonische landschapswaarden aanwezig. (kaart 11).

De gebieden met de belangrijkste (cultuur)historische waarden zijn:

- De heidegebieden Regte Heide, Mispelindse en Neterselse Heide en Cartierheide;
- De landgoederen Gorp en Rovers, De Baest, De Utrecht, Annanina's Rust, 's Heerenvijvers, Heerenbeek en Ooijevaarsnest, met bijbehorende bossen en landbouwgronden;
- Het kleinschalige cultuurlandschap van de Mortelen;
- De beboste heideontginningen Kempen en Peelse heide;
- De Reuselse Moeren met levend hoogveen;
- Het beekdal van de Groote Beerze, ter hoogte van Westelbeers en Netersel;
- De bolle akkers van Oost- West- en Middelbeers, met bij Oostelbeers de laatste vrij in de akkers gelegen kerktoeren van Noord-Brabant;
- De dorpskernen van Oirschot, Hilvarenbeek en Eersel;
- De buurtschappen Straten (bij Oirschot) en Vloeiend (bij Lage Mierde).

In de Nota Ruimte is het Groene Woud aangewezen als Nationaal Landschap. Een deel van de hierboven genoemde gebieden behoort tot dit Landschap. De Nota Ruimte vermeldt onder meer het volgende over nationale landschappen:

"Nationale landschappen zijn gebieden met internationaal zeldzame of unieke en nationaal kenmerkende landschapskwaliteiten, en in samenhang daarmee, bijzondere natuurlijke en recreatieve kwaliteiten. Landschappelijke, cultuurhistorische en natuurlijke kwaliteiten van nationale landschappen moeten behouden blijven, duurzaam beheerd en waar mogelijk worden versterkt. In samenhang hiermee zal de toeristisch-recreatieve betekenis moeten toenemen. Binnen nationale landschappen is daarom 'behoud door ontwikkeling' het uitgangspunt voor het ruimtelijk beleid. De landschappelijke kwaliteiten zijn medesturend voor de wijze waarop de gebiedsontwikkeling plaatsvindt. Uitgangspunt is dat de nationale landschappen zich sociaal-

economisch voldoende moeten kunnen ontwikkelen, terwijl de bijzondere kwaliteiten van het gebied worden behouden of worden versterkt. Dit benadrukt nogmaals de noodzaak van inbreiding voor uitbreiding.”

Wij kunnen ons vinden in de hierboven genoemde uitgangspunten. Ook voor de andere gebieden is ons uitgangspunt dat de aanwezige waarden behouden blijven en versterkt worden omdat deze een belangrijke rol spelen voor de ruimtelijke kwaliteit, de (recreatieve) aantrekkelijkheid en de herkenbaarheid van het gebied, maar ook vanuit historisch en landschapsecologisch belang. Dit is op verschillende manieren uitgewerkt. Zo zijn ten behoeve van de begrenzing van de integrale zonering voor de intensieve veehouderij de meest waardevolle gebieden begrensd als extensiverings- of verwevingsgebied. Deze zonering doet het meeste recht aan het behoud van de aanwezige waarden.

In onze toeristisch-recreatieve visie wordt versterking van cultuurhistorie als expliciete mogelijkheid genoemd om het toeristisch-recreatieve aanbod te verbreden. Toeristische ontsluiting van cultuurhistorisch waardevolle gebieden, zoals de diverse heidegebieden, landgoederen, bolle akkers, dorpskernen en buurtschappen, kan hier een belangrijke bijdrage aan leveren. Uit toeristisch oogpunt zijn zeker interessant de Regte Heide met zijn groep grafheuvels, de kleine en grote cirkel in Reusel-de Mierden, en de bolle akkers van Oostelbeers met zijn vrij in de akkers gelegen kerktoeren, waar interessante historische verhalen aan vast zitten.

Ook bij de overige keuzen in dit reconstructieplan is het behoud van aanwezige waarden steeds het uitgangspunt geweest. Het gaat hier met name om keuzen waar daadwerkelijk wordt ingegrepen in het gebied. Met daadwerkelijk ingrijpen wordt o.a. bedoeld: oprichten of verwijderen van bebouwing, aanleggen of verwijderen van beplanting, graven in de bodem en aanpassen van de waterhuishouding. Dit is aan de orde bij de ontwikkeling van duurzame (project)locaties intensieve veehouderij, herverkaveling, projectlocaties recreatie, gebieden voor regionale waterberging, bos, natuur, landschap en landgoederen, bij de aanleg van teeltondersteunende voorzieningen en bij beekherstel.

Daadwerkelijk ingrijpen in het gebied vindt veelal pas plaats bij de uitvoering van diverse, op dit plan gebaseerde werkzaamheden. Voor projecten en uitwerkingsplannen geldt daarom hetzelfde als hierboven, waarbij aanvullend op de gegevens uit dit reconstructieplan verschillende waarden op regionaal/lokaal schaalniveau in beeld worden gebracht. Per project wordt bekeken of de betreffende informatie al aanwezig is of dat aanvullend onderzoek nodig is.

Nieuwe ontwikkelingen gaan gepaard met een landschappelijke verandering en zijn ook een kans om het landschap te versterken en meer differentiatie in landschappen te krijgen. Om deze kansen te benutten, willen we dat plannen voor grotere ingrepen voorzien worden van een landschapsvisie of beeldkwaliteitsplan, waarin aandacht wordt besteed aan versterking van het landschap ter plaatse en waarin wordt uitgewerkt hoe het nieuwe landschap wordt vormgegeven. Hierbij zoeken wij samenwerking met landschapswerkgroepen en andere instanties die zich met dit onderwerp bezig houden.

Naast behoud en ontwikkeling willen wij ook aandacht besteden aan het herstel van beschadigde landschappen en het terugbrengen van ‘verdwenen’ landschappen. Het gaat om gebieden die wij vanuit (landschaps-)ecologisch, cultuurhistorisch of ruimtelijk visueel oogpunt willen herstellen.

Het landschap kan hersteld en versterkt worden door middel van groenblauwe dooradering.

Wij spannen ons daarom in om in de reconstructieperiode 25 tot 50 ha aan kleine landschapselementen aan te leggen.

Een deel van de gebieden met hoge cultuurhistorische waarden, met name de bolle akkers en delen van de landgoederen, zijn in agrarisch gebruik. Wij zien daarom een taak voor agrariërs en landgoedeigenaren in het behoud van deze waarden en stimuleren agrarisch en particulier natuurbeheer in dergelijke gebieden ten behoeve van het behoud van landschappelijke en cultuurhistorische waarden. Wij willen met name in de Regionale Natuur -en

Landschapseenheden samenwerkingsverbanden ten behoeve van het behoud van aanwezige waarden in het gebied bevorderen.

In de eerste planperiode stellen wij een regionale landschapsvisie op waarin onze prioriteiten voor behoud, herstel en ontwikkeling van landschappen nader wordt uitgewerkt.

In Beerze Reusel zijn (vaak op gemeentelijk niveau) al diverse plannen gemaakt ter behoud en versterking van waarden. Omdat deze plannen goed passen bij de doelstellingen van de reconstructie, besteden wij in het uitvoeringsprogramma veel aandacht aan het realiseren van deze plannen.

Tot slot kan worden opgemerkt dat dit onderwerp grote samenhang heeft met een aantal onderwerpen die bij de thema's natuur en landbouw aan de orde zijn (zie betreffende paragrafen).

6.5.2 Beeldkwaliteit landelijk gebied Inpassing agrarische bebouwing

Het landschapsbeeld wordt verbeterd door het afbreken van voormalige stallen in het kader van de RBV (inmiddels gesloten) en Ruimte voor Ruimte en door het opstellen van beeldkwaliteitsplannen die als toetsingskader gehanteerd worden bij de voorstellen tot hervestiging of nieuwvestiging in landbouwonwikkelingsgebieden.

De provinciale cultuurhistorische waardenkaart en gemeentelijke landschapsbeleidsplannen vormen een belangrijke basis voor de beeldkwaliteitsplannen. Het opstellen van de beeldkwaliteitsplannen is opgenomen in het uitvoeringsprogramma.

In de beeldkwaliteitsplannen zal aandacht gegeven worden aan:

- Het landschappelijk raamwerk en de landschappelijke groenstructuur als basis;
- Behoud en versterking van cultuurhistorische en landschappelijke waarden op verschillende schaalniveau's, zoals behoud, herstel of ontwikkeling van lanen;
- Architectonische inpassing (materiaal, vorm, kleur);
- Streekeigen bebouwing en beplanting;
- Schaal, dichtheid en situering van bebouwing.

6.5.3 Ruimtelijke kwaliteit in stedelijke regio's Groen in de leefomgeving

Steden en kernen dreigen aan elkaar groeien, waarmee belangrijke groene en open ruimten met een functie voor recreatie en ecologie dreigen te verdwijnen.

Dit speelt in ons gebied met name in de omgeving van Tilburg. In het (ontwerp) uitwerkingsplan voor de stedelijke regio Breda Tilburg vormt de landschapsecologische zone ten westen van Riel onderdeel van het landschappelijk raamwerk. Het gebied wordt aangeduid als een waardevol open agrarisch landschap. De begrenzing en invulling van deze LEZ is nader uitgewerkt in het rapport "Uitwerking landschapsecologische zone bij Riel" (Veenenbos en Bosch, 2004). Het is niet de bedoeling deze zone een volledig ecologische inrichting te geven. De actuele landbouwfunctie wordt gehandhaafd en wordt zoveel mogelijk verbreed met agrarisch natuur- en landschapsbeheer en ontwikkeling van de recreatieve functie.

Nieuwe landgoederen kunnen het huidige landschap versterken en een deel van de recreatieve druk op kwetsbare natuurgebieden opvangen. Wij ondersteunen dan ook initiatieven op het gebied van realisatie van nieuwe landgoederen.

Wij zijn van mening dat uitbreiding en nieuwvestiging van rode functies in het buitengebied gepaard moeten gaan met een substantiële versterking van natuur en landschap. In de eerste planperiode formuleren wij hiervoor een duidelijk kader.

6.6 Landbouw

6.6.1 Veterinaire kwetsbaarheid

We vinden het van belang om de veterinaire kwetsbaarheid te verminderen. Wij stimuleren initiatieven van bedrijven die willen samenwerken binnen een keten. Doel is om het aantal contacten tussen bedrijven zo beperkt mogelijk te houden en de transportstromen te beperken, teneinde dierziekerisico's te verminderen. Daarnaast kunnen samenvoeging van of intensieve samenwerking tussen bedrijven bijdragen aan verhoging van de efficiëntie, schaalvergroting met bijbehorende kostenvoordelen, voldoen aan hogere milieu-, welzijns- en bouwkundige eisen en wellicht verbetering van de sociale omstandigheden. Wij zullen de mogelijkheden om duurzaamheid te verhogen, zowel op bedrijfsniveau als op bij de ontwikkeling van een landbouwontwikkelingsgebied op gebiedsniveau, waar mogelijk stimuleren en bevorderen.

6.6.2 Ruimtelijke structuur landbouw Melkveehouderij

Beerze Reusel heeft verschillende kwetsbare en waardevolle gebieden waar sprake is van meerdere, met elkaar samenhangende milieuproblemen, en waar ook verbetering van de landchapskwaliteit een rol speelt. Het gaat met name om de beeksystemen van de Beerze en de Reusel, incl. de bijbehorende brongebieden, het zeer kwetsbare grondwaterbeschermingsgebied bij Vessem, hydrologische beïnvloedingszones (incl. de kwaliteitsbuffers) van de natte natuurparels, beschermingszones rondom Natuurbeschermingswet en Habitatrictlijn gebieden. Deze gebieden vragen om een integrale aanpak en hierbij kan extensivering van het grondgebruik in de vorm van grondgebonden melkveehouderij bijdragen aan de oplossing.

Centrale doelstelling van de herstructurering/structuurverbetering van de melkveehouderij is de milieukwaliteit op gebiedsniveau te verbeteren. De gebiedsspecifieke milieuproblemen die wij willen aanpakken door extensivering van de melkveehouderij zijn: vermindering van de nitraatuitspoeling, bestrijding van verdroging, vermindering van fosfaatdoorslag en fosfaatuit- en afspoeling, en vermindering van de ammoniakuitstoot.

Om daadwerkelijk resultaat te bereiken wordt uitgegaan van een maximale veedichtheid van 2,25 gve/ha en op droge zandgronden 1,75 gve/ha.

Het bereiken en behouden van grondgebondenheid van de melkveehouderij op gebiedsniveau, dient onderdeel uit te maken van een integrale gebiedsgerichte aanpak. Een geïsoleerde aanpak van de melkveehouderij alleen zal onvoldoende leiden tot een verbetering van de omgevingskwaliteit. Daarom willen wij, in samenhang met de aanpak voor de RNLE'n, voor de brongebieden van de beken, voor het grondwaterbeschermingsgebied Vessem en voor de Robuuste Ecologische Verbindingszone, projecten opstarten gericht op de extensivering van het grondgebruik en een vermindering van de mineralenbelasting. Wij zetten hierbij de middelen in die door het Rijk beschikbaar worden gesteld voor de extensivering van de melkveehouderij, de Koopmansgelden. Naast de inzet van deze Rijksgelden denken wij ook aan andere instrumenten zoals: kavelruil en herverkaveling, stimulering van biologische landbouw, vergoedingen voor groenblauwe diensten.

Grondgebonden landbouw

Ook voor de andere grondgebonden landbouwsectoren is de ruimtelijke structuur niet altijd optimaal. Wij ondersteunen initiatieven om de ruimtelijke structuur voor deze landbouwsectoren te optimaliseren. Verbetering van de ruimtelijke structuur van de landbouw kan goed meeliftten met inrichtingsprojecten in een gebied, zoals bijvoorbeeld het geval is bij beekherstel en waterberging. Door een gebiedsgerichte aanpak ontstaat er draagvlak onder de belanghebbenden in een gebied en zal de animo om gronden te verkopen en te ruilen toenemen. Dit betekent ook dat er mogelijkheden moeten zijn om kavels bij elkaar te voegen en kavelaanvaar-

dingswerken uit te voeren. Hierbij dienen eventueel te rooien landschapselementen op oude kavelgrenzen op de nieuwe kavelgrenzen vervangen te worden.

In de Reconstructiewet is herverkaveling opgenomen als wettelijk instrument om tot herinrichting van een gebied te komen. Kavelruil, die op vrijwillige basis plaatsvindt, kan tot dezelfde resultaten leiden.

Boomteelt

Wij constateren dat een groeiend areaal landbouwgrond economisch slecht rendeert en dat boomteelt één van de sectoren is waarin voor agrarische ondernemers nog een redelijk inkomen te verdienen is. Steeds meer ondernemers in Beerze Reusel zetten dan ook de stap om, geheel of gedeeltelijk, om te schakelen naar boomteelt.

Speciale vermelding verdient hier het boomteeltgebied bij Oirschot, in feite behorend bij het boomteeltgebied in de Meierij. In deze regio is de boomteelt al decennialang aanwezig en vormt een belangrijke economische sector. Vooral de laanbomenteelt neemt van oudsher een belangrijke plaats in. De boomtelers realiseren zich dat in dit gebied veel doelstellingen gerealiseerd moeten worden die een belangrijke invloed hebben op de ontwikkelingsmogelijkheden van hun bedrijven. Zij hebben aangegeven om vanuit de sector mee te willen denken over de uitvoering. Zij beogen hiermee tot een betere afstemming tussen de ontwikkelingsbehoefte van de boomteelt en de te realiseren doelstellingen uit het reconstructieplan te komen.

Paardenhouderij

Veel ondernemers in Beerze Reusel ontwikkelen al activiteiten in de paardenbranche of geven aan hierin verder te willen. Er zit veel paardenfokkerij in het gebied.

In § 6.3.2. (recreatie en toerisme) geven wij aan dat wij van mening zijn dat paarden en paardenhouderij vanuit recreatief oogpunt tot de kansrijke activiteiten in Beerze Reusel horen.

De nota 'Buitengebied in ontwikkeling' biedt de benodigde ruimte die in het Streekplan ontbreekt. We onderschrijven deze nieuwe beleidslijn. Vestiging (uiteraard geen nieuwvestiging!) van paardenhouderijen is mogelijk in de GHS-landbouw en in de AHS, onder voorwaarde dat de voorkomende waarden in het gebied niet worden aangetast. Gelet op de anti-versteningsgedachte die voor de GHS geldt, wordt de oprichting van grote rijhallen in de GHS-landbouw uitgesloten. Een in omvang beperkte rijhal ten dienste van africhtactiviteiten is aanvaardbaar, mits er geen publieks- en verkeersaantrekkende activiteiten worden uitgeoefend. Maneges horen primair thuis in bebouwingsconcentraties. Indien een manege een functie vervult als recreatieve voorziening kan vestiging buiten bebouwingsconcentraties worden overwogen.

Speciale vermelding verdient hier de Horse Academy in Hooge Mierde, een trendsetter in de (inter)nationale paardenwereld op het gebied van research & development, advies, educatie en projecten. Hierbij is sprake van een bundeling van publiek en particulier initiatief. Er wordt onder meer samengewerkt met HAS Den Bosch en NHB Deurne.

De doelgroep van de Horse Academy bestaat uit (toekomstige) ondernemers in de hippische sector die een (alternatieve) economische activiteit zien in de paardenbranche. Daarnaast vervult de Academy een praktijk/leercentrumfunctie voor studenten die een opleiding in de paardenbranche volgen. Om de doelstellingen van de Academy te realiseren is uitbreiding nodig van de huidige faciliteiten. Om deze uitbreidingen te realiseren wordt het normale planologische traject doorlopen.

Bij de aankleding en nieuwbouw van de Horse Academy wordt aansluiting gezocht bij de omgeving en de historie van het gebied. Het onlangs aangeplante en voor een ieder toegankelijke 'Landgoed Culitsrode', direct grenzend aan de Academy, is dan ook een knipoog naar het verleden.

Intensieve veehouderij

De verbetering van de ruimtelijke structuur van de intensieve veehouderij vormt het hart van

dit reconstructieplan. Het belangrijkste instrument hiervoor is de integrale zonering intensieve veehouderij, in combinatie met verplaatsingsregelingen en de mogelijkheid tot nieuwvestiging van bedrijven in de landbouwontwikkelingsgebieden.

Het reconstructiegebied is ingedeeld in landbouwontwikkelingsgebieden, extensiveringsgebieden en verwevingsgebieden, met elk een eigen regime wat betreft de ontwikkelingsmogelijkheden voor de intensieve veehouderij.

Balans

Op basis van de resultaten van de m.e.r. en een door ZLTO-advies verricht onderzoek hebben wij geprobeerd om zo goed als mogelijk een inschatting te maken van de behoefte aan nieuwvestiging in ons gebied. In september 2002 heeft ZLTO-advies een onderzoek gedaan naar het aantal sterke bedrijven dat als gevolg van reconstructie verplaatst zou moeten worden. Voor Beerze Reusel is geschat dat dit aantal tussen de 51 en 63 ligt. In het ZLTO-onderzoek werd uitgegaan van grotere extensiveringsgebieden dan nu zijn aangewezen. Indien voor de nu begrensde extensiveringsgebieden dezelfde aannames worden gehanteerd als in het ZLTO-onderzoek hebben 38 tot 55 bedrijven een uitplaatsingsbehoefte. Ten tijde van het ZLTO-onderzoek werd nog uitgegaan van het volledig op slot zetten van bedrijven in extensiveringsgebieden. Bedrijven in extensiveringsgebieden behouden echter hun bestaande bouwrechten. Daarom verwachten wij dat de verplaatsingsbehoefte is afgenomen en dat de genoemde getallen het absolute maximum aangeven. Wij hebben geprobeerd een inschatting te maken van het aantal duurzame locaties dat gedurende de reconstructieperiode beschikbaar komt voor inplaatsing. Dit aantal ligt tussen de 20 en 49. Verder hebben wij op basis van een beeldkwaliteitsplan ingeschat hoeveel ruimte voor nieuwvestiging aanwezig is in onze landbouwontwikkelingsgebieden, dit levert nog eens ongeveer 20 - 25 locaties op. Wij verwachten dat het totaal aantal beschikbaar komende locaties (bestaande en nieuw te vestigen) voldoende is om de te verplaatsen bedrijven te kunnen opvangen. Wij zetten ons in om, met hulp van met name de OBIV, geschikte locaties te benutten voor hervestiging. Wij gaan voorlopig uit van 36 te verplaatsen bedrijven.

In het plan wordt voorzien in twee mogelijkheden voor de nieuwvestiging van een intensieve veehouderij, namelijk in het kader van een ontwikkelingsplan voor een landbouwontwikkelingsgebied en los daarvan. Op deze manier wordt de beweging afwaarts van extensiveringsgebieden bevorderd.

In beide situaties moet elke nieuwvestiging voldoen aan de vereisten zoals geformuleerd in §11.6.1 ad c, algemeen sub a.

Ontwikkelingsplan

Om een optimale inrichting van de landbouwontwikkelingsgebieden te bereiken, streven wij naar de opstelling van ontwikkelingsplannen voor de landbouwontwikkelingsgebieden.

Doelstelling van de ontwikkelingsplannen is het optimaal benutten van landbouwontwikkelingsgebieden voor de accommodatie van de ruimtelijke herstructurering van de intensieve veehouderij in combinatie met het realiseren van een hogere mate van duurzaamheid in deze agrarische sector. De plannen werken dat op gebiedsniveau uit.

Om dat optimaal te kunnen doen zijn de plannen uitvoeringsgericht en kunnen ze desgewenst een (aanvullend) beleidskader bieden. Ze beschrijven een uitvoeringsstrategie (bij voorkeur in de vorm van een concreet plan van aanpak met begroting) om te komen tot de optimale benutting en inrichting van het desbetreffende LOG met een beschrijving van de benodigde (beschikbare) instrumenten, regelingen en budgetten.

Het ontwikkelingsplan voldoet (in ieder geval) aan de volgende vereisten:

1. *Efficiënt ruimtegebruik*

Het plan leidt tot een optimale benutting en inrichting van het LOG voor de intensieve veehouderij. Het ontwikkelingsplan beschrijft de optimale rangschikking van bouwblokken voor de intensieve veehouderij in het gebied (bestaand en nieuw) en geeft aan hoe de benutting van die locaties vorm krijgt. Dit laatste bijvoorbeeld door een actieve benadering van eigenaren van bestaande (niet-agrarische) locaties om de locaties ter beschikking te krijgen voor inplaatsende veehouders, het actief veiligstellen van vrijkomende locaties voor inplaatsers, etc.

Bij de optimale rangschikking wordt gekeken naar ruimtelijke- (beeldkwaliteit), milieukundige- (zie ook vereiste 5 en 6), veterinaire aspecten (o.a. minimaal vereiste onderlinge afstand, clustervorming). De handleiding duurzame locaties is hierbij een belangrijk hulpmiddel.

2. *Het aantal nieuwvestigingen staat in een redelijke verhouding tot het aantal (her)vestigingen van intensieve veehouderijen op een agrarische bedrijfslocatie, of op een niet-agrarische locatie binnen het landbouwontwikkelingsgebied.*

Dit onderdeel beoogt recht te doen aan het uitgangspunt dat gebruikmaking van een bestaande locatie de voorkeur verdient boven nieuwvestiging. De ‘redelijke verhouding’ tussen nieuwe en bestaande vestigingslocaties ligt niet vooraf vast. De gemeente bepaalt de mogelijkheden op basis van de omstandigheden van het landbouwontwikkelingsgebied: hoeveel geschikte bestaande locaties zijn er en hoeveel daarvan komen er binnen afzienbare tijd werkelijk beschikbaar, hoeveel belangstelling is er voor (her)vestiging in dit landbouwontwikkelingsgebied (zowel vanuit extensiveringsgebieden, als vanuit elders, als vanwege ondernemers binnen het landbouwontwikkelingsgebied), en hoe pakt een en ander financieel uit. Onder de bestaande locaties kunnen ook RBV-locaties vallen.

In het plan wordt als eerste uitgewerkt wat de maximale benuttingsmogelijkheden van bestaande locaties zijn en hoe deze vorm kunnen krijgen (overlap met uitwerking vereiste 1). Vervolgens wordt uitgewerkt hoe de resterende ruimte van het LOG optimaal kan worden benut voor nieuwvestiging. Het is daarbij niet nodig (en vaak ook niet wenselijk met het oog op de prijsstelling) al concrete exacte nieuwvestigingslocaties aan te geven

3. *Het plan biedt inzicht in hoe de sloop en verwijdering van niet meer in gebruik zijnde gebouwen en bouwwerken wordt nagestreefd.*

Het is de bedoeling dat bedrijfsgebouwen, die buiten gebruik worden gesteld, worden gesloopt, ook wanneer deze in een verwevingsgebied of in een landbouwontwikkelingsgebied liggen. Bebouwing kan vrijkomen als gevolg van herbenutting van bestaande locaties of het wegnemen van belemmering voor ontwikkeling op andere locaties binnen het LOG. Op basis van de uitwerking van de vereisten 1 en 2 wordt duidelijk of en waar dit aan de orde is/kan zijn. Daarnaast komt bebouwing vrij op uitplaatsingslocaties. Naast de sloop die verplicht is bij nieuwvestiging, moet ook bij hervestiging op bestaande locaties de sloop worden geregeld. Bij deelname aan de VIV is dit automatisch verzekerd. Het ontwikkelingsplan geeft aan hoe dit alles wordt gerealiseerd (uitvoeringstechnisch en financieel). Overigens hoeft dit niet te betekenen dat alle vrijkomende gebouwen moeten worden gesloopt. Sloop is immers niet altijd doelmatig, omdat bijvoorbeeld de stallen (gedeeltelijk) kunnen worden gebruikt voor een andere passende functie.

4. *Het plan leidt tot een goede beeldkwaliteit van het landbouwontwikkelingsgebied.*

Voor de meeste LOG'en is al een beeldkwaliteitsplan opgesteld. In samenhang met de uitwerking van vereiste 1 vormt dit de basis voor de inrichting van het LOG. Is er nog geen beeldkwaliteitsplan, dan moet dit alsnog worden opgesteld.

5. *Het plan voldoet aan het relevante milieu- en waterbeleid (watertoets/natuurtoets/MER/Smb).*
 In samenhang met de uitwerking van vereiste 1 brengt het plan in beeld welke randvoorwaarden er, gelet op de geldende wet- en regelgeving, gelden voor de benutting van locaties. Dit kan betrekking hebben op de plaats en omvang van emissies, op de fysieke inrichting (water, landschap), etc. De provincie beschikt over het beslissingsondersteunende systeem DIAS (DIstributie Ammoniak en Stank) waarmee effecten ten aanzien van ammoniak en stank kunnen worden bepaald. In overleg kan dit systeem worden ingezet. De provincie heeft momenteel een handreiking implementatie IPPC en Vogel- en Habitatrichtlijn in voorbereiding. De watertoets, natuurtoets, Milieueffectrapportage en Strategische milieubeoordeling worden opgesteld in het kader van de besluitvorming over het bestemmingsplan of de aanpassing daarvan. Het is aanbevelingswaardig het ontwikkelingsplan zo op te stellen dat het al zoveel mogelijk elementen van de verschillende toetsen bevat. Een Mer kan wellicht procedureel gekoppeld worden aan een vergunningen- Mer.

6. *Het plan draagt duidelijk bij aan het verdergaand dan wettelijk vereist duurzamer maken van de bedrijfsvoering van de intensieve veehouderij bedrijven in het landbouwontwikkelingsgebied.*
 De ontwikkeling, inrichting en gebruik van de landbouwontwikkelingsgebieden is dusdanig dat de intensieve veehouderij verdergaand verduurzaamt. Het gaat hierbij om bijvoorbeeld realisatie van gesloten bedrijven, samenwerking in de productieketen, minimalisering van reststoffen etcetera. Het is gewenst om in het ontwikkelingsplan hiervoor (innovatieve) voorstellen op te nemen.
 Het ontwikkelingsplan richt zich op zaken die het niveau van het individuele bedrijf te boven gaan, dus op gebiedsniveau. Overigens kunnen dit wel voorwaardenschepende onderdelen zijn, die dus verdergaande maatregelen op bedrijfsniveau eenvoudiger en / of goedkoper maken. Het gaat daarbij zowel om inrichting als om organisatie (samenwerking tussen bedrijven, tussen ketenschakels).
 Verdergaande verduurzaming op het niveau van het individuele bedrijf hoeft dus niet persé onderdeel uit te maken van het ontwikkelingsplan. Dit is immers primair de verantwoordelijkheid van de desbetreffende ondernemer, die daarvoor overigens wel gebruik kan maken van diverse stimulerende instrumenten en budgetten.
 De invulling zal van gebied tot gebied verschillen en mede afhankelijk zijn van de initiatieven van de zittende en inplaatsende ondernemers. Het in samenspraak met hen invullen van dit onderdeel is dan ook cruciaal, het plan moet aansluiten bij hetgeen de bedrijven willen en kunnen. Indien er weinig of geen bereidheid bij ondernemers is tot verdergaande verduurzaming dient minimaal de inrichting op gebiedsniveau verdergaande duurzaamheidselementen te bevatten (bijvoorbeeld vergroten infiltratie water, of ruimte reserveren voor gemeenschappelijke infrastructuur).

Glastuinbouw

Een globale inventarisatie van de gemeenten in Beerze Reusel heeft uitgewezen dat van de glastuinbouwbedrijven die op een ongewenste locatie zitten er 2 à 3 in staat en bereid zijn om op de kortere of langere termijn te verplaatsen.

Er is één mogelijk doorgroeigebied voor glastuinbouw in de gemeente Oirschot. De gemeente Oirschot heeft aangegeven dat zij bereid is aansluitend aan het doorgroeigebied ruimte te creëren voor 1 à 2 in te plaatsen bedrijven. Inplaatsing dient te geschieden met goede landschappelijke inpassing.

Wij concluderen derhalve dat de knelpunten die bestaan met betrekking tot glastuinbouw binnen Beerze Reusel kunnen worden opgelost. Dit onder de voorwaarde dat beperkte nieuwvestiging in het doorgroeigebied wordt toegestaan. Hierbij is een punt van aandacht dat de nieuwe locaties in Oirschot ook werkelijk beschikbaar komen voor de te verplaatsen bedrijven uit Beerze Reusel.

Voor de bestaande bedrijven willen wij bezien welke maatregelen getroffen kunnen worden voor een betere inpassing in het landschap. Voorts willen wij de mogelijkheden voor een sloop-regeling voor stoppende/verplaatsende glastuinbouwbedrijven onderzoeken.

Overige niet-grondgebonden landbouw

In Beerze Reusel bevinden zich enkele bedrijven voor de productie van champignons en witlof. Net als voor andere sectoren is de noodzaak tot schaalvergroting voor deze bedrijven sterk aanwezig. Hun activiteiten hebben een louter gebouwgebonden karakter, uitbreiding in het buitengebied leidt daarom tot verdergaande verstening. Het huidige vestigingsbeleid is dan ook al vrij beperkend. Bovendien wordt het risico van overlast door geluid en verkeers-aantrekkende werking steeds groter. Wij zijn dan ook van mening dat alle champignon- en witlofbedrijven op termijn op een bedrijventerrein gevestigd moeten zijn. Nadere uitwerking hiervan zullen wij in een later stadium oppakken.

6.6.3 Verbrede landbouw

Beerze Reusel heeft grotendeels een kleinschalig verweven karakter met een gevarieerd aanbod van agrarische en natuurgebieden. Wij willen dit voor Brabant typerende landschap ook voor de toekomst bewaren en versterken. Dit betekent enerzijds dat er maar in beperkte mate ruimte is voor grootschalige ontwikkelingen in de landbouw. Anderzijds bestaat er een grote behoefte aan mogelijkheden om de inkomensbasis van agrariërs te verbreden en daarmee deze bedrijven ook in de toekomst als economische drager in het landelijk gebied te behouden.

Wij willen met name aan deze doelstellingen werken in gebieden waar beperkingen worden opgelegd aan de gangbare landbouw (extensiveringsgebieden, gebieden met beperkingen vanuit de water- en/of natuuropgaven). Hierbij moet worden opgemerkt dat de potentie voor verbreding met name wordt bepaald door de markt voor de geleverde producten en diensten. Dit valt buiten onze invloedssfeer.

Wij zien goede mogelijkheden voor de volgende verbredingsactiviteiten:

1. Landbouw en zorg: gezien de ligging van Beerze Reusel tussen grote bevolkingsconcentraties met een bijbehorende behoefte aan zorgvoorzieningen lijken er goede mogelijkheden voor een toename van het aantal bedrijven met zorg als nevenactiviteit.
2. Agrotourisme: het agrotouristische aanbod in de Beerze Reusel is al redelijk groot, maar redelijk eenzijdig in de vorm van mini-campings. Er is daarom behoefte aan meer variatie. Met name een verdere ontwikkeling van dagrecreatieve voorzieningen is in dit verband interessant. Een probleem hierbij is dat dit voor de initiatiefnemers slechts beperkte mogelijkheden in economische zin oplevert.
3. Streekproducten: er liggen kansen voor een verdere groei en ontwikkeling van het aanbod aan streekproducten, bijvoorbeeld in combinatie met agrotouristische activiteiten. Knelpunt hierbij is vaak de kleinschaligheid.

Voorts is het van belang om te zoeken naar nieuwe producten en product-markt combinaties. Een goed voorbeeld hiervan is de huidige groei van de Tilapia-productie in Oost-Brabant, tot stand gekomen dankzij een goede samenwerking tussen de verschillende partijen in de keten. Het nieuwe beleid ten aanzien van het hergebruik van VAB's en nieuwe economische dragers, zoals geformuleerd in de recent vastgestelde beleidsnota 'Buitengebied in ontwikkeling', lijkt de belangrijkste planologische belemmeringen weg te nemen. Wij willen bovengenoemde ontwikkelingen ondersteunen.

De praktijk heeft aangetoond dat veelal samenwerking tussen agrarische ondernemers onderling en met andere partijen meerwaarde oplevert (de initiatieven Boerlevaer en de Mortelenboeren). Daarom geven wij de voorkeur aan ondersteuning van gezamenlijke initiatieven.

6.6.4 Duurzame productie

Wij zijn van mening dat biologische landbouw door haar weinig milieubelastende karakter een belangrijke bijdrage kan leveren aan het realiseren van natuur- en milieudoelstellingen. Dit vinden wij met name van belang in kwetsbare gebieden zoals brongebieden en beekdalen, grondwaterbeschermingsgebieden, leefgebieden voor kwetsbare soorten en gebieden met landschappelijke waarden.

In de genoemde gebieden worden steeds meer aanpassingen van de reguliere landbouw gevraagd. De behoefte aan meer passende bedrijfsvoering is dus het grootst. Hierbij geldt wel de kanttekening dat niet elke vorm van biologische landbouw overal past, zo zijn de eisen aan de grondwaterstand van biologische akker- en tuinbouw niet anders dan van de gangbare sectoren. Hier zullen wij bij de stimulering van de biologische landbouw rekening mee houden. Gezien het relatief extensieve karakter van biologische melkveehouderij past deze bedrijfstak goed in de gebieden waar wij grondgebondenheid van de melkveehouderij nastreven (zie § 6.6.2).

Naast deze aandachtsgebieden is stimulering van biologische landbouw en inhaken op initiatieven in het hele gebied van belang.

De biologische productiewijze is uitstekend toegesneden op het leveren van een aantal groene en blauwe diensten. Productie van landschapskwaliteit, waterkwaliteit, biodiversiteit etc. biedt wellicht op termijn mogelijkheden om een duurzame bedrijfsvoering te gelde te maken (nu is dat moeilijk omdat de gangbare producten eigenlijk te goedkoop zijn).

Wij zijn echter wel van mening dat de ontwikkeling van biologische landbouw vraaggericht moet plaatsvinden. De markt bepaalt dus de uiteindelijke ontwikkelingsmogelijkheden.

Naast biologische landbouw hecht de commissie aan verduurzaming van de gangbare landbouw. Dit kan enerzijds gebeuren in de vorm van grondgebonden productie en anderzijds door niet-grondgebonden productie gekoppeld aan zo veel mogelijk gesloten, schone productiesystemen.

6.7 Recreatie en Toerisme

6.7.1 Inleiding

Onze visie op de ontwikkeling van recreatie en toerisme is neergelegd in de Toeristisch-Recreatieve Visie Beerze Reusel. Bij deze visie hoort een ontwikkelingskaart recreatie en toerisme die wij in dit reconstructieplan hebben opgenomen (zie kaart 21).

Beerze Reusel kan als één van de sterke toeristisch-recreatieve regio's van Brabant worden beschouwd. Dit is enerzijds te danken aan de uitstekende omgevingskwaliteiten: uitgebreide natuurgebieden, het afwisselende kleinschalige landschap, de Kempische dorpen, de ligging t.o.v. België en t.o.v. de grotere dagattracties in Brabant. Aan de andere kant is de bedrijfskwaliteit relatief goed: een gevarieerd aanbod van dag- en verblijfsrecreatie van een kwalitatief goed niveau en van een goede omvang. In economische zin is sprake van een belangrijke bedrijfstak. Wij beogen in onze visie de bedrijfs- en omgevingskwaliteiten op peil te houden en bij te dragen aan de leefbaarheid en economische ontwikkeling van het reconstructiegebied. De belangrijkste elementen uit de visie zijn in dit hoofdstuk weergegeven.

Onze ambitie voor de toekomst is om te investeren in de verdere promotie van het sterke product en daarnaast zowel de omgevingskwaliteiten als de bedrijfskwaliteiten op een hoog niveau te handhaven.

In het gebied is maar zeer beperkt ruimte voor nieuwe grootschalige ontwikkelingen. Onze belangrijkste uitgangspunten zijn:

- kwaliteit boven kwantiteit;
- voldoende aandacht voor ontwikkelingsruimte voor de bestaande bedrijven;

- diversiteit en verrijking van het toeristisch-recreatief product;
 - kleinschaligheid in nieuwe bedrijvigheid maar wel met voldoende economisch perspectief.
- Wij willen richting de gemeenten aandacht vragen voor het tijdig aanpakken van illegale uitbreidingen en het tegengaan van permanente bewoning.

6.7.2 Strategie

Voor het realiseren van deze ambitie volgen wij onderstaande strategieën. Daadwerkelijke realisering hiervan is veelal afhankelijk van initiatieven uit de streek. Bij de ontwikkeling van recreatieve poorten, projectlocaties en intensief recreatieve gebieden gaan wij uit van het Streekplanbeleid op grond waarvan de desbetreffende ontwikkelingen de draagkracht van het gebied niet mogen overstijgen en een verrijking met zich meebrengen van het toeristisch recreatieve product van de streek. De toetsing aan deze criteria gebeurt mede door de commissie recreatie en toerisme als het gaat om kwetsbare gebieden (GHS en AHS-landschap).

Optimaliseren van de toeristisch-recreatieve infrastructuur

Verbetering van de kwaliteit van de routes door een eenduidige bewegwijzering en verhoging van de attractiewaarde van routes. We hebben aandacht voor het oplossen van knelpunten bij het oversteken van snelwegen door fietsers en wandelaars.

Verder worden Park & Bike-voorzieningen/opstapplaatsen ingericht die voldoende aantrekkelijk zijn qua ligging en voorzieningenniveau. Bij gebrek hieraan laten recreanten en toeristen zich niet 'geleiden'.

Tenslotte is aandacht nodig voor nieuwe en bestaande horecavoorzieningen in het buitengebied. Mogelijk is er op enkele locaties behoefte aan nieuwe horecavoorzieningen, en op andere plekken aan kwalitatieve verbetering van de bestaande voorzieningen.

Werken aan recreatieve zonering

Een aantal natuurgebieden heeft te maken met recreatieve overdruk. Voorbeelden hiervan zijn bepaalde delen van Landgoed de Utrecht, de Reusel en andere kleine stroompjes in de regio (kanoërs).

Doel is om via recreatieve zonering te komen tot een betere regulering van de bezoekersstromen. Dit gebeurt door samen met natuurbeherende organisaties, aantrekkelijke alternatieve routes en pleisterplaatsen in minder kwetsbare gebieden te ontwikkelen. Als er direct aantoonbare substantiële natuur- en landschappelijke doelen kunnen worden bereikt, vinden wij ook uitplaatsing van een recreatiebedrijf bespreekbaar. Voorwaarden daarbij zijn vrijwilligheid voor de ondernemer en beschikbaarheid van alternatieven (geen uitplaatsing zonder inplaatsing elders).

Een belangrijk instrument voor zonering is de 'poort-gedachte'. De recreatieve poorten vormen een toegang tot aantrekkelijke natuurgebieden. Bij deze toegang is informatie over het betreffende natuurgebied aanwezig (bezoekerscentrum, infopanelen). Er zijn voldoende parkeermogelijkheden en wellicht is fietsenverhuur aanwezig. Een 'poort' is zodanig gelegen ten opzichte van natuurgebieden of andere voor recreanten aantrekkelijke gebieden, dat deze van hieruit direct toegankelijk zijn. Ook is er (eventueel in de directe nabijheid) een horecagelegenheid waar de recreanten een hapje en een drankje kunnen gebruiken.

Goede aantrekkelijke poorten zorgen voor ontlasting van de recreatieve druk elders. Poorten kunnen relatief grote aantallen dagrecreanten 'verwerken', waarbij de omvang van de poort wel dient te passen bij de draagkracht van de omgeving. Een recreatieve poort onderscheidt zich hiermee duidelijk van de talrijke aanwezige startpunten voor wandelen en fietsen in de verschillende natuur- en bosgebieden.

Bij de locatiekeuze van de poorten zijn wij uitgegaan van een goede verdeling over de

natuurgebieden. Vanuit het oogpunt van bereikbaarheid zijn ze gelegen nabij hoofdwegen. Indien mogelijk is aansluiting gezocht bij al bestaande voorzieningen. Op basis hiervan denken wij aan de ontwikkeling van negen poorten in het gebied (zie kaart 20): Kanoboerderij de Reusel², zoeklocatie Goirle-zuid (voor landgoed Gorp en Rovers, Nieuwkerk en de Regte Heide), zoeklocatie aan de noordzijde van landgoed de Utrecht in Hilvarenbeek, zoeklocatie in de omgeving van Oirschot (voor het Groene Woud), zoeklocatie Kempenzoom of centrum Middelbeers (voor Landschotse en Kuikeindse Heide), omgeving Dennenoord (opvang recreatiedruk vanuit Eindhoven/Veldhoven), Spartelvijver (landgoed de Utrecht en Turnhoutse Heide), omgeving Taveerne - Ouwe Brandtoren (Peelse en Kroonvense Heide en Reusels Bos), Ter Spegelt (boswachterij Hapert). Iedere poort heeft afhankelijk van aard en locatie een eigen karakter.

Versterken van de relatie met het stedelijk gebied

Het toeristisch-recreatieve aanbod in Beerze Reusel is grotendeels een typisch aanbod van een landelijke regio. De versterking van de relatie met Tilburg en Eindhoven is een essentiële stap om als 'volwaardige' recreatieve regio te functioneren. Zodoende kan beter geprofiteerd worden van de daar aanwezige voorzieningen op het gebied van intensieve recreatie en leisure.

Bieden van voldoende ontwikkelingskansen aan bestaande recreatieve voorzieningen

Een gezonde bedrijfstak moet zich kunnen blijven ontwikkelen, bijvoorbeeld om in te kunnen spelen op veranderende behoeften van de consument. Veelal vertaalt kwaliteitsverbetering zich ook in een stuk extra ruimtebehoefte. Bijvoorbeeld om ruimere kampeerplaatsen te creëren of om extra voorzieningen aan te brengen.

Met het uitgangspunt dat ontwikkelingen de draagkracht van natuur en landschap in het gebied niet te boven mogen gaan, willen wij ontwikkelingskansen bieden aan bedrijven. Een recente inventarisatie onder de bedrijven geeft aan dat er een uitbreidingsbehoefte bestaat van 35-40 ha.

Voor behoud van de sterke positie van Beerze Reusel is met name behoud en uitbouw van de draagkracht van de grotere bedrijven van belang. Er zijn maatregelen nodig om de economische basis van veel recreatiebedrijven (ook de minder grote) gezond te houden. Hierbij mag niet verwacht worden dat alle plannen zonder meer kunnen worden gerealiseerd. Daarvoor zijn de aanwezige landschappelijke waarden te omvangrijk en belangrijk voor de aantrekkingskracht van het gebied. Bedrijven zullen bij het maken van plannen de versterking van de landschappelijke waarden op en rond het eigen bedrijf nadrukkelijk mee moeten nemen.

Nieuwe elementen in het dag- en verblijfsrecreatieve aanbod

Voor de concurrentiepositie van Beerze Reusel vinden wij nieuwe vormen van dagrecreatie en verblijf gewenst. Voorbeelden zijn: kleinschalig bijzonder verblijf, enkele kleinschalige hotels en enkele groepsaccommodaties, één of enkele landschapscampings, dagrecreatieve trekker van enige omvang, aanbod gericht op luxe persoonlijke verzorging, versterking van cultuur(historie), meer horeca in het buitengebied (bijv. in combinatie met poorten), recreatieve activiteiten

² de locatie van de kanoboerderij wordt gezien als een geschikte locatie voor de opvang van de stedelijke recreatiedruk vanuit Goirle en Tilburg. Het is niet wenselijk dat de locatie zich verder ontwikkelt als kanoboerderij. De Reusel en Spruitenstroom zijn ecologisch kwetsbare beken, waarop slechts een zeer lage vaarintensiteit acceptabel is. Dit uitgangspunt is neergelegd in de nota Nautisch Beheer van het Waterschap de Dommel. Voorts dient bij de ontwikkeling van deze poort rekening gehouden te worden met de ruimte die in het beekdal nodig is voor beekherstel en waterberging.

gekoppeld aan de paardensector, survivalachtige activiteiten, ontwikkeling van waterrecreatie op het Wilhelminakanaal (aanlegplaats bij Oirschot), ontwikkeling van agro-toerisme gekoppeld aan routes (zowel kleinschalige dag- als verblijfsrecreatie).

Een belangrijke ontwikkeling is de toename van de behoefte aan golfbanen. In de regio zijn meerdere initiatieven bekend voor uitbreiding van bestaande en aanleg van nieuwe golfbanen. Het huidige aanbod van golfbanen in Beerze Reusel kan als niet toereikend voor de vraag worden beschouwd. Markttechnisch is er ruimte voor zowel meer professionele volwaardige golfbanen, maar zeker ook voor kleinschalige, recreatieve golfbanen zoals pitch&put (met kortere banen). Wij zien in de regio vooralsnog ruimte voor twee extra volwaardige golfbanen. De golfbaan Nieuwkerk wordt uitgebreid van 9 naar 18 holes, waarbij door een gedeeltelijke verplaatsing tevens een kwetsbaar natuurgebied wordt ontlast.

Voorts constateren wij dat veel ondernemers activiteiten in de paardenbranche ontwikkelen. Wij zijn van mening dat paarden en paardenhouderij vanuit recreatief oogpunt tot de kansrijke activiteiten in Beerze Reusel horen. Een goed netwerk van ruiterroutes is al aanwezig. Agrariërs kunnen een rol spelen in het aanbieden van kleinschalig verblijf gecombineerd met dit ruiterroutestelsel. Echter deze activiteit is slechts tijdens een aantal weken per jaar rendabel omdat recreanten dit soort activiteiten met name gedurende vakanties in de lente en zomer uitoefenen. Het aanbieden van stallingsruimte met de mogelijkheid om dagtochten te maken heeft meer potentie als jaarrond activiteit.

Vanuit de mogelijkheden die paardenhouderij biedt als neventak, met name in combinatie met recreatieve activiteiten, vinden wij het van belang om hiervoor voldoende ruimte te bieden.

Promotie en productontwikkeling

Wij zijn van mening dat de promotie van Beerze Reusel (beter nog de Kempen) als potentiële vakantie regio verbeterd kan worden. Daarnaast ligt er een duidelijke wens tot een betere toeristisch-recreatieve profilering van de regio en de individuele kernen door middel van welkomstborden bij invalswegen. Een vorm van productontwikkeling is het stimuleren van toeristisch-recreatieve ketensamenwerking. Geconstateerd wordt dat het toeristisch-recreatieve aanbod in Beerze Reusel (en de Kempen) feitelijk een optelsom is van het individuele aanbod. Een meer intensieve samenwerking tussen de diverse aanbieders van de toeristisch-recreatieve voorzieningen is dan ook zeer wenselijk.

Bij dit alles is samenwerking een sleutelwoord: samenwerking tussen partijen in de keten, gezamenlijke promotie, arrangementen, koppeling tussen dag- en verblijfsrecreatie.

In feite gaat het om de invulling van 'bezoekersmanagement' in de Kempen. Wij zullen bevorderen dat hiertoe een plan van aanpak wordt opgesteld met een organisatiestructuur gezamenlijk gedragen door bedrijfsleven, gemeenten, landbouw en natuurbeschermingsorganisaties.

6.7.3 Toeristisch-recreatieve ontwikkelingskaart

Onze visie op de toeristisch-recreatieve ontwikkelingen van Beerze Reusel is vertaald in een ontwikkelingskaart. Op deze kaart zijn vier typen gebieden onderscheiden, variërend van intensieve gebieden met grootschalige mogelijkheden naar extensieve recreatiegebieden. Op de kaart zijn ook de gewenste recreatieve poorten aangegeven (deze zijn in het voorgaande al behandeld). Tenslotte zijn de bestaande intensieve verblijfsaccommodaties met een stip aangegeven. Het doel hiervan is uitsluitend om inzichtelijk te maken waar in de huidige situatie recreatie een belangrijke rol speelt. De betreffende bedrijven kunnen geen rechten ontleen aan de aanduiding op de kaart.

De belangrijkste gebieden worden hierna beschreven, een aanvulling hierop is weergegeven in bijlage 6 (een uitgebreide beschrijving van visie, randvoorwaarden en gewenste ontwikkelingen per gebied/locatie is te vinden in de Toeristisch-Recreatieve visie Beerze Reusel):

Zoekgebieden projectlocaties

De zoekgebieden voor projectlocaties zijn gelegen bij de Beekse Bergen, het E-3 strand, Reusel-Noord en ten oosten van Moergestel.

De Beekse Bergen is van eminent belang voor de toeristisch-recreatieve positie van Beerze Reusel en heel midden-Brabant. Er is ruimte voor kwaliteitsverbetering van het safaripark, het strand- en speelland en de verblijfsaccommodaties.

Het E-3 strand is nu uitsluitend gericht op openlucht recreatie. Verbreding van het aanbod met een “alleweersvoorziening” en kleinschalige verblijfsaccommodatie is gewenst. Ook is er nog ruimte voor uitbreiding van het openlucht gedeelte.

In Reusel-de Mierden wordt een ontwikkelingsgebied voor intensieve dag- en verblijfsrecreatie voorzien. Het zoekgebied in Reusel-de Mierden is ook zoeklocatie voor van elders uit te plaatsen bedrijven.

De projectlocatie ten oosten van Moergestel is primair bedoeld voor de opvang van een camping die moet verplaatsen vanwege natuurontwikkeling in de Kampina.

Inmiddels wordt onderzoek verricht naar eventueel te verplaatsen recreatiebedrijven in de zeer kwetsbare gebieden. Bij de invulling van concrete nieuwe recreatieve voorzieningen in de projectlocaties recreatie zullen de resultaten van dit onderzoek worden betrokken. Hierbij worden nieuwe locaties bij voorkeur benut voor hervestiging van te verplaatsen bedrijven. Voorwaarde is wel dat er ten tijde van definitieve vaststelling van het plan hierover duidelijkheid is.

Intensief recreatieve gebieden

De intensief recreatieve gebieden bevinden zich bij de Kemmer in Oirschot, de omgeving van de Spreeuwse Heide, de omgeving van Spartelvijver en manege in Reusel- de Mierden, de Bredase Baan in Bladel en Donksbergen in Eersel.

Deze gebieden bestaan uit een clustering van intensieve en extensieve, groot- en kleinschalige toeristisch-recreatieve bedrijven en voorzieningen, of kunnen uitgroeien tot een dergelijk cluster. In deze gebieden is ruimte voor kwaliteitsverbetering, product vernieuwing en uitbreiding van de bestaande bedrijven. Tevens is in deze gebieden in beginsel ruimte voor nieuwvestiging van kleinschalige intensieve en extensieve bedrijven. De recreatieve routestructuren, de informatievoorziening en verbetering van het routenetwerk zijn belangrijke aandachtspunten.

Vestiging van nieuwe grootschalige voorzieningen is in deze gebieden niet gewenst.

Het gebied Donksbergen bij Eersel is een speciaal geval. De hier gevestigde zorginstelling de Plaatse krijgt te maken met uitplaatsing van patiënten. Een (gedeeltelijk) gewijzigde invulling van het terrein dient mogelijk te blijven. De gemeente wil de toekomst van de instelling veilig stellen via het combineren van de zorgfunctie met recreatieve ontwikkelingen. In verband hiermee is de instelling met het omliggende park aangemerkt als intensief recreatief gebied in combinatie met zorg.

Kansrijk extensief recreatief landelijk gebied

Dit is een aantrekkelijk en interessant landelijk gebied vanuit landschap en cultuurhistorie of vanuit de nabijheid van aantrekkelijke natuurgebieden. Belangrijk is dat de samenhang in dit gebied versterkt wordt. Hierbij hoort ook aandacht voor versterking van de omgevingskwaliteiten (landschap).

In recreatief opzicht zijn dit kansrijke gebieden voor kleinschalige extensieve en kleinschalige intensieve bedrijven, zoals kleinschalige horeca en speelboerderijen. Verder zijn dit kansrijke gebieden voor het recreatief medegebruik, extensieve waterrecreatie en voor verschillende routestructuren. Het gaat daarbij om voorzieningen als fiets- en wandelpaden, rust- en picknickbanken, informatiepanelen, overstapjes, klaphekjes, knuppelpaden, aanlegplaatsen en vissteigers. Naast het realiseren van nieuwe voorzieningen is kwaliteitsverbetering van de bestaande voorzieningen mogelijk.

De vestiging van een landschapscamping past bijvoorbeeld uitstekend in deze gebieden.

Overige landelijke gebieden

Dit zijn gebieden die geen bijzondere aanduiding hebben omdat ze vanuit toeristisch-recreatieve optiek minder aantrekkelijk en kansrijk zijn. Dat wil overigens niet zeggen dat ontwikkelingen in deze gebieden niet mogelijk zijn. Het gaat dan echter in veel gevallen om geïsoleerde kleinschalige maar soms ook grootschalige voorzieningen, zoals bijvoorbeeld een kampeerterrein of agrotouristische voorziening. Kwaliteitsverbetering van bestaande voorzieningen en nieuwe kleinschalige ontwikkelingen kunnen hier evenwel zeker een plaats krijgen. Denk daarbij bijvoorbeeld aan de huisverkoop van agrarische producten dichtbij een stad of dorp. Ook de recreatieve routestructuren, de informatievoorziening en de kwaliteitsverbetering en -versterking van het routenetwerk en de paden zijn in deze gebieden belangrijke aandachtspunten.

6.8 Wonen, werken en leefbaarheid

In het landelijk gebied van Beerze-Reusel is, net als op veel andere plaatsen, een geleidelijke, maar ingrijpende omwenteling gaande. Het relatieve belang van de landbouw neemt steeds verder af en er is meer ruimte nodig voor andere functies als wonen, werken, natuur en recreatie. Het agrarisch ondernemerschap als basis voor de plattelandseconomie valt voor een groot gedeelte weg, waardoor woon-, werk- en leefklimaat negatief beïnvloed worden. Bovendien dreigt ondernemerstalent uit de streek weg te vallen.

Om de negatieve effecten op het wegvallen van een deel van de landbouw als inkomstenbron, en daarmee economische basis, op te vangen willen wij een bijdrage leveren aan het realiseren van nieuwe ontwikkelingskansen voor het platteland.

Ambitie

Wij hebben hierbij de ambitie dat in 2016 op basis van een integraal gebiedsgericht beleid een krachtig en duurzaam vitaal landelijk gebied is gerealiseerd. Hierbij maken het stedelijk gebied en het landelijk gebied - elk gebruik makend van de eigen specifieke kwaliteiten en ter versterking van elkaar en van de hele regio - optimaal gebruik van elkaar. De omvang en dynamiek van de economie op het platteland is minstens gelijkwaardig aan de stedelijke economie.

In 2016 is de leefbaarheid van de kleinere kernen in het landelijk gebied - extra onder druk gezet vanwege de terugloop in de landbouw en aanverwante bedrijvigheid - hersteld en op een aanvaardbaar niveau gebracht.

Dit vraagt om een integrale invulling, zowel in maatschappelijke, economische als in ruimtelijke zin³. Figuur 6.1 maakt duidelijk dat op alledrie deze aandachtsvelden zowel sociale als fysieke instrumenten ingezet kunnen worden.

³ Deze begrippen komt men in de literatuur ook tegen onder de benaming 'people, profit, planet' of 'sociaal-cultureel, economisch en ecologisch kapitaal'.

⁴ Dit is gebaseerd op de ervaringen in de nationale BANS-pilots, waaronder die in De Hilver en Gemert-Bakel.

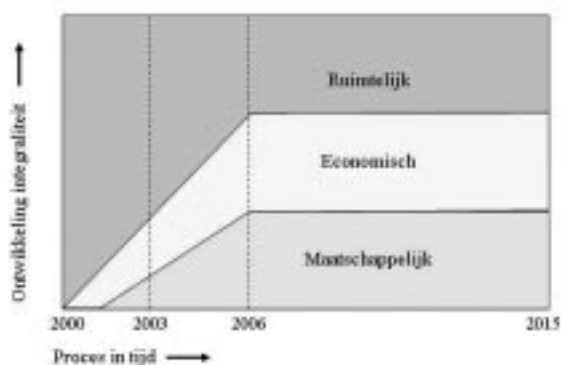
Figuur 6.1 Pijlers van integrale ontwikkeling (© KDS)

Toelichting op figuur 6.1:

- Maatschappelijk; de maatschappelijke pijler is gericht op het verbeteren van de leefbaarheid en de betrokkenheid van de burgers bij maatschappelijke activiteiten en het vergroten van de sociale cohesie.
- Economisch; de economische pijler bevat de acties die gericht zijn op het stimuleren van nieuwe en het versterken van bestaande economische bedrijvigheid.
- Ruimtelijk; de ruimtelijke pijler bevat acties gericht op de kwaliteit van de openbare ruimte.
- Fysieke instrumenten: hiermee wordt bedoeld het realiseren van voorzieningen als zorginstellingen, bedrijventerreinen, de inrichting van natuurgebieden.
- Sociale instrumenten: hiermee worden activiteiten gericht op vergroting van kennis en competentie bedoeld.
- Organiserend vermogen; de ervaring binnen de pilots van de reconstructie⁴ geeft aan dat vanuit de reconstructie al veel draagvlak is ontstaan voor de ontwikkeling van het platteland. Een belangrijke belemmerende factor voor het mobiliseren en faciliteren van dit draagvlak is het gesegmenteerde en beheersmatige denken en werken binnen de overheden en instellingen c.q. organisaties. Dit vraagt om een daadkrachtige, neutraal gepositioneerde aanpak van waaruit geïntegreerd aan ontwikkelingsbeleid gewerkt kan worden.
- Duurzaamheid; de basis van het figuur wordt gevormd door duurzaamheid. Duurzaamheid wil zeggen dat bij alle besluiten, projecten en activiteiten uitgangspunt dient te zijn dat er een evenwicht bestaat tussen ruimtelijke (ecologische), economische en maatschappelijke aspecten. Op provinciaal niveau is met name het instituut voor duurzaamheidsvraagstukken TELOS promotor van deze gedachte.

Om te komen tot integraal gebiedsgericht beleid is op dit moment nog een groot aantal stappen nodig. Dit heeft te maken met het feit dat tot nu toe in het reconstructieproces, maar ook in het overheidsbeleid in algemene zin, het ruimtelijke aspect de boventoon heeft gevoerd. Er is vooral nagedacht over hoe natuur-, water- en bodemsystemen weer kunnen worden hersteld, hoe de juiste functie op de juiste plek kan worden gerealiseerd en hoe bestaande bedrijvigheid zich kan aanpassen aan de omgeving. Dit is begrijpelijk gezien het feit dat er een ommekeer nodig wordt geacht van de in de afgelopen decennia ontstane situatie. In deze periode heeft de landbouwproductie een ongekennde groei doorgemaakt, vaak ten koste van natuur en milieu. Nu bestaat echter het risico dat de balans doorslaat naar de andere kant. Een landelijk gebied zonder economische dragers is gedoemd te verdwijnen. Kortom, er dient gezocht te worden naar een nieuw evenwicht tussen ruimtelijk, economisch en maatschappelijk kapitaal. Dit is vergelijkbaar met het proces zoals zich dat in eerste instantie in de pilotgebieden, de Hilver en Gemert-Bakel, heeft voltrokken. Bij de start van de uitvoeringsfase is daar gebleken dat de problematiek niet alleen met ruimtelijke instrumenten kan worden opgelost. Juist de

inbreng van economische en maatschappelijke aspecten en betrokkenheid van partijen op deze vlakken zorgt voor draagvlak, organiserend vermogen en duurzame resultaten. Deze constatering wordt bevestigd door ervaringen uit het Grote Steden Beleid en de visie van de huidige minister van LNV op plattelandsontwikkeling. Ook andere partijen, waaronder het SRE, komen inmiddels met programmalijnen waarbij een integrale aanpak van projecten gestimuleerd wordt.

Figuur 6.2 Ontwikkeling integraal gebiedsgericht beleid

Aandachtspunten

In eerste instantie zijn er drie zaken gesignaleerd die om aandacht vragen :

- Opvangen van de sociale aspecten van veranderingen binnen de landbouw;
- Het stimuleren van economische mogelijkheden voor het platteland;
- Behoud en versterken van de leefbaarheid.

6.8.1 Sociale aspecten in de landbouw

Veehouders en hun gezinsleden krijgen, als gevolg van de ontwikkelingen in de landbouw, te maken met vragen ten aanzien van de continuïteit van hun bedrijf. Wij willen daarbij ondersteuning bieden aan diegenen die daaraan behoefte hebben. Ondernemers en mee-ondernemende gezinsleden moeten op verzoek zo begeleid kunnen worden, dat zij een geaccepteerde en bewuste keuze maken voor voortzetting van hun bedrijf, verplaatsing van hun bedrijf, stopzetting van hun bedrijf al dan niet met een overschakeling naar een nieuwe vorm van ondernemerschap of arbeid in loondienst. Vooral bij het niet voortzetten van het bedrijf speelt acceptatie en verwerking een grote rol. Hieraan wordt invulling gegeven door:

- Communicatie en voorlichting;
- Bedrijfsanalyse en -plan;
- Persoonlijke begeleiding;
- Collectieve projecten;
- Optimale toegang tot de kennisinfrastructuur.

Het opvangen van de sociale aspecten moet met name aandacht krijgen in de eerste fase van uitvoering van het reconstructieplan.

6.8.2 Nieuwe economische activiteiten

In grote delen van Beerze Reusel zijn andere economische activiteiten, zoals dienstverlening, in economisch opzicht belangrijker dan de landbouw. Gezien de huidige en voorziene achteruitgang van de agrarische economie, is er ook voor de voorheen echte landbouwgebieden aanleiding tot bezorgdheid over de economische vitaliteit in het landelijk gebied. Er is behoefte aan nieuwe economische dragers: zowel gekoppeld aan primaire agrarische bedrijven (verbrede landbouw) als nieuwe agrarische- en niet-agrarische bedrijvigheid.

Vernieuwing en verbreding agrarische sector

De landbouw zelf verandert ingrijpend. Een deel van de agrarische bedrijven zal kiezen voor specialisatie, al dan niet gepaard gaande met schaalvergroting en intensivering. De ontwikkelkansen voor deze agrarische ondernemingen worden voor een belangrijk deel bepaald door de internationale concurrentiepositie. Een belangrijk kenmerk van deze bedrijven is dat de productie in toenemende mate onafhankelijk van de natuurlijke omgeving plaatsvindt. Wij willen voor deze ontwikkelingen ruimte bieden. Echter, dergelijke ontwikkelingen zijn niet overal gewenst, er moeten dus duidelijke keuzes gemaakt worden en sturing plaatsvinden. In de paragraaf over landbouw wordt dit verder uitgewerkt.

Een ander deel van de agrarische bedrijven kiest voor verbreding van de bedrijfsvoering hetzij door het creëren van toegevoegde waarde via verwerking van producten of kwaliteitsproductie, hetzij door zich te richten op andere functies (natuur- en landschapsbeheer, groene recreatie en toerisme, waterbeheer, zorgfuncties e.d.). De betekenis die de samenleving hecht aan deze combinatie van functies neemt toe. De continuïteit ervan wordt minder vanzelfsprekend onder druk van liberalisering en voortgaande technologische ontwikkeling. In een steeds groter deel van deze bedrijven zal de agrarische tak als nevenactiviteit gerund worden, waardoor een ‘gemengd bedrijf nieuwe stijl’ ontstaat.

Deze ontwikkelingen zullen met name spelen in gebieden waar de landbouw te maken heeft of krijgt met beperkingen voor de bedrijfsvoering vanuit andere functies (wonen, natuur, water).

Wij willen hieraan een bijdrage leveren door:

- het stimuleren van gecertificeerde (onder meer biologische) en streekgebonden productie en vermarkting;
- het stimuleren van de combinatie landbouw en zorg;
- het organiseren van het afnemen van groene diensten (hierbij hoort een systeem waarbij de gebruikers van de groene ruimte betalen aan degenen die het landschap onderhouden);
- het ondersteunen van initiatieven tot ‘ruraal ondernemerschap’⁵;
- het organiseren van een samenhangend recreatief/toeristisch aanbod met een duidelijke plek voor agrotourisme;
- Het stimuleren van keten- en netwerkwerkvorming;

Wij zijn van mening dat om vernieuwing en verbreding mogelijk te maken ook een versterking van het ondernemerschap met kennis en financiële ondersteuning noodzakelijk is. Partijen als een ontwikkelbureau zoals in de Hilver, de streekmanager, de Rabobank en de zojuist opgerichte ontwikkelingsmaatschappij Agro & Co kunnen daarin een belangrijke rol spelen.

In de beleidsnota ‘Buitengebied in ontwikkeling’ worden de mogelijkheden voor verbrede landbouw in die zin verruimd dat het tot nu toe geldende principe, dat de op te starten activiteit alleen mogelijk is indien die ook als vervolgvactiviteit is toegestaan, wordt verlaten.

Voldoende ontwikkelingsmogelijkheden voor nieuwe bedrijvigheid

Gezien de hiervoor geschetste omwenteling in het buitengebied achten wij het noodzakelijk om de huidige agrarische bestemming voor dit gebied op een aantal plaatsen los te laten. Nieuwe economische dragers vragen fysieke ruimte. Inmiddels is meer duidelijkheid ontstaan over hoe de provincie hiermee om wil gaan.

Naar aanleiding van onder meer het Akkoord van Cork is de beleidsnota ‘Buitengebied in ontwikkeling’ opgesteld waarin verruimd beleid voor nieuwe economische dragers en hergebruik

⁵ Ruraliteit heeft als kenmerk de co-productie van mens en natuur. Ruraliteit is niet beperkt tot landbouw en natuur, maar heeft ook te maken met de aanwezigheid van karakteristieke landschappen, rust, ruimte, authenticiteit.

van voormalige agrarische bedrijfslocaties (VAB's) zijn weergegeven. Wij nemen dit beleid als uitgangspunt.

Ingevolge dit nieuwe beleid is in bebouwingsconcentraties waaronder kernrandzones hergebruik van voormalige agrarische bedrijfslocaties voor niet-agrarische functies mogelijk. Ook een (beperkte) toevoeging van nieuw bouwvolume is mogelijk. Deze ontwikkelingen dienen gepaard te gaan met een verbetering van de kwaliteit van de omgeving. Daarom is het noodzakelijk dat de gemeente vooraf een integrale visie voor het gebied met zijn omgeving opstelt. Een eerste aanzet voor de zones, waarin deze verruiming belangrijk wordt geacht, is gegeven op de ontwikkelingskaart wonen, werken en leefbaarheid. Deze zones zijn indicatief en worden nader uitgewerkt door de gemeenten.

Ook voor het buitengebied zijn de mogelijkheden voor het hergebruik van VAB's verruimd. Deze verruiming heeft bijvoorbeeld betrekking op het gebruik van VAB's voor kleinschalige recreatieve en sportvoorzieningen die naar hun functie meer aan het stedelijk gebied zijn gerelateerd. Voorbeelden hiervan zijn een indoor-speeltuin, een sauna, een overdekt zwembad etc. Voorwaarde is dat de ontwikkelingen passen binnen de visie zoals neergelegd in dit reconstructieplan. Dit betekent bijvoorbeeld dat wij recreatieve ontwikkelingen niet gewenst achten in landbouwontwikkelingsgebieden en in gedeelten van verwevingsgebieden waar goede mogelijkheden zijn voor de ontwikkelingen van de intensieve veehouderij. In bijvoorbeeld de RNLE'n achten wij de verruimde mogelijkheden voor recreatie en toerisme van groot belang. Hergebruik van VAB's is onder een aantal voorwaarden ook toegestaan voor statische opslagactiviteiten.

Wij willen vooral praktisch omgaan met het verruimde VAB-beleid en gaan ervan uit dat er ruimte is voor het leveren van maatwerk in specifieke situaties.

Stimuleren van de ontwikkeling van een evenwichtige plattelandseconomie

De economische positie van de landbouw is van oudsher sterk. Weliswaar is de procentuele omvang van de werkgelegenheid in de primaire en aanverwante agrarische sectoren in de laatste decennia aanzienlijk afgenomen, maar de toegevoegde waarde is nog steeds hoog (multipliereffect). Dat vertaalt zich veelal ook in een gevarieerd sociaal-maatschappelijk leven in kleine kernen. Om onder andere de leefbaarheid te behouden is het niet alleen zaak om plaatselijk wegvallende agrarische bedrijvigheid te vervangen door alternatieve economische activiteiten, maar ook om de overblijvende agrarische bedrijvigheid te versterken.

De kraamkamerfunctie van het buitengebied als voedingsbodem voor allerlei niet-agrarische activiteiten is de afgelopen jaren sterk toegenomen en dreigt zelfs te ontsporen. Het sturen van ontwikkelingen is noodzakelijk. Niet alles kan overal, er zal rekening gehouden moeten worden met bestaande functies en het gewenste duurzame ontwikkelingsperspectief van bepaalde gebieden. Hierbij moet aandacht zijn voor alle soorten ondernemers, waarbij thematisch ingestoken collectieve projecten de voorkeur verdienen.

Mogelijke acties om tot een zich evenwichtig ontwikkelende plattelandseconomie te komen zijn:

- Stimuleren en begeleiden van initiatiefnemers;
- Plattelandseconomie als speerpunt in beleid;
- Financiële programma's op het gebied van kennis en fysieke investering ter ondersteuning van initiatieven op het platteland;
- Omvorming van reactieve toezichtshouding bij overheden naar pro-actieve ontwikkelingshouding;
- Faciliteren van ondernemend vermogen door actieve stimulering van en begeleiding bij thematische collectieve projecten.

Met name voor deze acties kan de inzet van een streekmanager een hoog rendement opleveren.

Verbetering van de fysieke kwaliteit van het woon- en leefmilieu

De wens om de fysieke kwaliteit van het platteland te behouden en te versterken wordt breed gedragen. Bij fysieke kwaliteit valt te denken aan natuur en landschap, inrichting kernrandzones en woongebieden, verkeersveiligheid, etc. Wij willen hieraan bijdragen door:

- Het inrichten van kernranden voor het invullen van nieuwe functies en een goede overgang naar het landelijk gebied;
- Ontwikkelen van strategieën voor behoud van het landschap samen met grondeigenaren (onderhoudsplicht gekoppeld aan woonfunctie of bedrijfsmatige activiteit);
- Verfraaien van het platteland door toepassing van beeldkwaliteitsplannen;
- Introduceren van een combinatie van parkmanagement en rentmeesterschap teneinde de beschikbare bedrijfsruimte zo effectief mogelijk te benutten.

6.8.3 Leefbaarheid

Leefbaarheid van het platteland is een breed en actueel begrip. Leefbaarheid is gebaseerd op drie onderdelen, die niet los van elkaar gezien kunnen worden. Deze onderdelen zijn de leefomgeving, de economie en de sociale kwaliteit. Onder leefomgeving wordt verstaan de ruimte in en om de kern en de milieusituatie, ofwel de ruimtelijke aspecten. Onder economie vallen werkgelegenheid, ondernemerschap, welvaart en overige economische aspecten. Het onderdeel sociale kwaliteit omvat onder andere veiligheid, sociale cohesie, verenigingsleven en voorzieningenniveau. Dit onderdeel raakt aan de maatschappelijke aspecten. Ook op het gebied van leefbaarheid dient een afweging plaats te vinden tussen maatschappelijke, economische en ruimtelijke aspecten.

De leefbaarheid van de dorpen blijft per definitie altijd voor verbetering vatbaar. De beschikbaarheid aan financiële middelen c.q. de rentabiliteit van voorzieningen zijn meestal de beperkende factoren van de haalbaarheid van deze verbeteringen. Leefbaarheid is iets wat sterk lokaal gebonden is. Het is dus vooral noodzakelijk om op dorpsniveau nader onderzoek te plegen naar de beleving van leefbaarheid en hierop gerichte actieplannen te ontwikkelen in randvoorwaardelijke sfeer, zodat met een gerichte inzet aan middelen een structureel positief effect bereikt wordt. De leefbaarheid kan worden versterkt door:

- Structurering aanpak leefbaarheid (door middel van dorpsontwikkelingsplannen die samen met de bevolking worden opgesteld);
- Behoud van voorzieningen, onder andere door combinatie van functies in servicecentra;
- Bevorderen van maatschappelijk verantwoord ondernemen;
- Inzet van ICT in lokale ontwikkeling;
- Bevorderen en stimuleren van samenwerking tussen partijen.

Wij ondersteunen initiatieven in dit kader. Hierbij haken we aan bij het leefbaarheidsbeleid en de initiatieven die in de gemeenten al bestaan.

6.8.4 Ontwikkelingskaart wonen, werken en leefbaarheid

De ontwikkelingskaart wonen, werken en leefbaarheid geeft een ruimtelijke vertaling van bovenstaande visie (zie kaart 21). Het is een indicatieve kaart. Bij de uitwerking zal een verdere precisering, detaillering en afweging plaatsvinden door gemeenten.

De volgende legenda-eenheden zijn onderscheiden:

- Ruimte voor nieuwe functies. Middels een zone van ca. 250 m rondom de kernen en een zone rondom een bebouwingslint of –concentratie wordt een indicatie gegeven van de gebieden waar gezocht kan worden naar ontwikkelingen t.a.v. wonen en werken, kleinschalige bedrijvigheid (starters, eenmans- en kleinschalige bedrijven), afhankelijk van de specifieke lokale situatie. De gemeenten zullen de mogelijkheden voor de kernrandzones en de bebouwingslinten of –concentraties nader uitwerken, op basis daarvan wordt daad-

werkelijk ruimte geboden voor nieuwe functies.

- Ontwikkeling paarden. Gebied waar een ontwikkeling van activiteiten met paarden (recreatief, sport, handel) in het bijzonder wenselijk is (niet limitatief).
- Zorglocaties. Voor een optimale zorgvoorziening in Beerze Reusel zouden er een aantal zorglocaties bij moeten komen, dan wel aangepast moeten worden. Het gaat om de gemeenten Eersel en Goirle.
- Knelpunt verkeer. Wensbeeld ontsluiting kern ter vermindering van de verkeersdruk van doorgaand verkeer.
- Aandachtskernen leefbaarheid. Dit betreft kernen waarbij sprake is van een leefbaarheid-probleem. Deze kernen krijgen prioriteit bij het opstellen door de gemeenten van dorps-ontwikkelingsplannen. Het gaat om de volgende kernen: Riel, Moergestel, Biest-Houtakker, Haghorst, Diessen, Baarschot, Esbeek, Spoordonk, Middelbeers, Oostelbeers, Hooge en Lage Mierde, Hulsel, Netersel, Casteren, Hoogeloon, Dalem, Vessem, Wintelre, Duizel, Knegsel, Steensel.

6.8.5 Verkeer en vervoer

Wij streven ter bevordering van de verkeersveiligheid, leefbaarheid en bereikbaarheid van het landelijke en stedelijke gebied, naar een duurzaam veilig wegennet. Hiertoe zijn binnen Beerze Reusel, met name op gemeentelijk niveau, al veel initiatieven genomen. Indien in het kader van de reconstructie aanpassingen aan het wegennet plaatsvinden, wordt dit principe gehanteerd. Daarnaast is bij de begrenzing van landbouwonwikkelingsgebieden voor de intensieve veehouderij rekening gehouden met de verkeersaantrekkende werking. Een belangrijk uitgangspunt is dat de verkeershinder bij nieuwe activiteiten zoveel mogelijk wordt voorkomen.

Tenslotte onderschrijven we dat ontbrekende schakels in het recreatieve en utilitaire fietspaden-netwerk worden tussengevoegd en dat de verkeersdruk op de kwetsbare gebieden afneemt.

Naast het verbeteren van bereikbaarheid streven wij naar het handhaven en versterken van de relatieve onbereikbaarheid van kwetsbare natuurkernen.

Nieuwe ontwikkelingen zoals de inrichting van een landbouwonwikkelingsgebied en de uitwerking en inrichting van recreatieve activiteiten, kunnen plaatselijk tot een beperkte toename van verkeersstromen gaan leiden. Daar waar bij de verdere uitwerking substantiële verkeerstoename te verwachten is, zal in bijvoorbeeld planuitwerkingen en vergunningaanvragen (eventueel via IPPC en MER) aandacht besteed worden aan de verkeerstoename en de eventueel daaruit volgende milieuhinder.

6.9 Integrale zonering intensieve veehouderij

De integrale zonering voor de intensieve veehouderij is een verplicht onderdeel van het reconstructieplan (Reconstructiewet, artikel 11). De Reconstructiewet bepaalt dat het reconstructiegebied moet worden ingedeeld in drie typen gebieden met ieder een eigen regime wat betreft de ontwikkelingsmogelijkheden voor de intensieve veehouderij: landbouwonwikkelingsgebieden, extensiveringsgebieden en verwevingsgebieden. Deze gebiedsindeling wordt de integrale zonering genoemd.

De keuzes die wij hebben gemaakt bij de begrenzing van deze gebieden zijn beschreven in §6.9.1.

De bedoeling van de integrale zonering, zoals deze in dit reconstructieplan is opgenomen is het planologisch reguleren van de intensieve veehouderij. Dit betekent het terugdringen van deze bedrijfstak in kwetsbare gebieden maar ook het bieden van mogelijkheden voor de bedrijfstak in gebieden die ruimtelijk en milieutechnisch hiervoor geschikt zijn. Wij hebben de

integrale zonering dan ook alleen uitgewerkt voor de intensieve veehouderij.

Met de in het reconstructieplan voorgestelde omvang van de bouwblokken in de landbouwonwikkelingsgebieden en op duurzame locaties worden op dit moment voldoende ruimtelijke ontwikkelingsmogelijkheden geboden. Een nader instrument voor sturing van omvang en ruimtelijke structuur van de intensieve veehouderij wordt nog ontwikkeld.

In §6.6 is toegelicht hoe wij met de overige vormen van landbouw om willen gaan. Ook biedt het vigerende Streekplan een kader voor de overige landbouw.

Het uiteindelijke doel van de integrale zonering is het bereiken van een afwaartse beweging van de intensieve veehouderij uit de extensiveringsgebieden en het bieden van ruimte aan verplaatsers in de daarvoor geschikte gebieden. Door een zorgvuldige gebiedszonering in combinatie met flankerend beleid worden zoveel mogelijk de nadelige gevolgen voor individuele belanghebbenden voorkomen. Het hierna beschreven beleid voor de intensieve veehouderij waarbij bestaande bouwrechten in bestaande bestemmingsplannen in beginsel worden gerespecteerd voorkomt verder dat er een basis is voor planschadeclaims. Op deze manier wordt voldaan aan het uitgangspunt dat het betalen van schade geen doel van de reconstructie is. Uiteraard laat dit onverlet dat in incidentele gevallen er wel sprake kan zijn van planschade. Dit geldt dan overigens niet alleen voor het onderdeel integrale zonering maar geldt ook voor de andere onderdelen uit het reconstructieplan. Verwezen wordt naar hetgeen hierover is opgenomen in hoofdstuk 12.

De integrale zonering is op perceelsniveau begrensd, waarbij zoveel mogelijk gebruik is gemaakt van logische, bestaande grenzen en is gestreefd naar grotere eenheden (geen kleine snippers). De integrale zonering voor de intensieve veehouderij is weergegeven op plankaart 2. Het begrenzen op perceelsniveau betekent, dat aan de hand van de kaart, in het terrein kan worden nagegaan waar de begrenzing loopt.

Besloten is om voor de integrale zonering het instrument planologische doorwerking, artikel 27 Reconstructiewet, in te zetten. Dit betekent dat de integrale zonering geldt als een voorbereidingsbesluit als bedoeld in artikel 21, eerste lid, van de Wet op de Ruimtelijke Ordening (art. 27 Reconstructiewet). De werking van het instrument planologische doorwerking wordt nader toegelicht in hoofdstuk 11.

De ontwikkelingsmogelijkheden voor intensieve veehouderij in de extensiverings-, verwevings- en landbouwonwikkelingsgebieden zijn beschreven in §11.6.1. Zoals hierboven aangegeven blijft voor de ontwikkeling van de overige landbouw het Streekplan mede het kader.

6.9.1 Uitgangspunten begrenzing integrale zonering

Voor de integrale zonering voor de intensieve veehouderij zijn een methodiek en spelregels opgesteld. Deze zijn gebaseerd op de Reconstructiewet, het Streekplan en het Koepelplan. De spelregels worden op CD-ROM opgenomen. Hieronder staan de belangrijkste uitgangspunten.

Lagenbenadering

Centraal in de systematiek van integrale zonering staat het idee dat de ligging van (nieuwe) intensieve veehouderij meer dan nu het geval is, moet worden afgestemd op de natuurlijke randvoorwaarden en op andere functies. Hiervoor wordt de lagenbenadering gebruikt. Deze benadering gaat uit van drie lagen:

1. De onderste laag wordt gevormd door de geomorfologie en het bodem- en watersysteem, en door de natuurwaarden en de landschappelijke en cultuurhistorische waarden die hiermee samenhangen. Deze onderste laag is van groot belang omdat ze feitelijk onvervangbaar is.
2. Boven op de onderste laag ligt de laag van de infrastructuur met belangrijke weg-, spoor- en waterverbindingen;

3. De bovenste laag bestaat uit de occupatiepatronen, ofwel het ruimtegebruik van de functies wonen, werken, landbouw en recreatie.

Voor het bepalen van de grenzen van landbouwontwikkelingsgebieden, verwevingsgebieden en extensiveringsgebieden heeft een integrale afweging plaatsgevonden met genoemde waarden en functies: juist om deze reden kan gesproken worden over een integrale zonering. Deze integrale afweging is in twee stappen uitgevoerd.

De afstemming op de natuurlijke randvoorwaarden en andere functies is de basis geweest voor een aantal algemene uitgangspunten die alle reconstructiecommissies in Noord-Brabant hebben gehanteerd voor de begrenzing.

Daarna hebben wij een nadere invulling gegeven aan deze begrenzing, onder meer op basis van onze visie voor Beerze Reusel. Deze nadere invulling is tot stand gekomen in nauwe samenwerking met de verschillende partijen in de streek, waarbij vooral klankbordgroepen een belangrijke rol hebben gespeeld.

Hieronder is beschreven hoe we de verschillende gebieden hebben begrensd. Omdat met de keuzes in het Streekplan (2002) ook sterk rekening is gehouden met de 'onderliggende waarden' konden de gegevens die voor de opstelling van het Streekplan zijn gebruikt, ook bij de zonering worden benut. Daarnaast is de zonering afgestemd met de andere keuzes die wij in dit plan hebben gemaakt (§6.2 t/m §6.8).

Wij realiseren ons dat de wet- en regelgeving nog steeds in beweging is en in beweging zal blijven. Zo is de landelijke stank- en ammoniakwetgeving nog in ontwikkeling en is de Europese IPPC richtlijn nog onvoldoende vertaald in een hanteerbare en juridisch houdbare werkwijze. Het is derhalve voor ons niet mogelijk geweest om daarmee in detail rekening te houden. Overigens zal, op het moment dat de nieuwe ammoniakwet definitief is, een nieuwe afweging worden gemaakt met betrekking tot de integrale zonering op basis van de nieuwe wetgeving. Hiervoor moet uiteraard de reguliere wijzigingsprocedure gevolgd worden.

Begrenzing op de overgangen van de Reconstructiegebieden

De begrenzing van de verschillende gebieden is mede bepaald door de buiten Beerze Reusel gelegen kwetsbare bos- en natuurgebieden en stankgevoelige objecten. Als voorbeeld kan het in België gelegen Habitatrichtlijngebied genoemd worden: dit gebied grenst in het zuid-westen aan Beerze Reusel. Mede om die reden is besloten om het in dit gebied eerder voorziene landbouwontwikkelingsgebied te laten vervallen.

Ook hebben wij rekening gehouden met de zonering van de aanliggende gebieden de Baronie, de Meierij en Boven-Dommel. Zo loopt het landbouwontwikkelingsgebied ten westen van Riel een stukje door in De Baronie.

6.9.2 Begrenzing extensiveringsgebied

Alle bestaande en nieuwe natuur (reeds begrensde EHS), waterwingebieden, kernrandgebieden, GHS landbouw subzone leefgebied kwetsbare soorten (minus weidevogels) en, conform het Streekplan, 250 meter zones rondom zeer kwetsbare natuurgebieden (A-gebieden) zijn begrensd als extensiveringsgebied. Daarnaast zijn rondom steden en dorpen, niet-agrarische lintbebouwing en bebouwingsclusters, (stank)zones gezoneerd als extensiveringsgebied. Hierbij hebben wij steeds maatwerk verricht.

Binnen de extensiveringsgebieden is onderscheid gemaakt tussen de extensiveringsgebieden met het primaat natuur en de overige extensiveringsgebieden. Dit onderscheid is van belang vanwege de stankregelgeving, zoals in §2.2.2 onder het kopje Wet stankemissie veehouderijen in

landbouwontwikkelings- en verwevingsgebieden is beschreven.

Volgens deze stankregelgeving geldt voor gebieden waar de stankgevoeligheid al groot is geen verruiming op dit gebied. Een versoepeling zou immers leiden tot extra stankhinder. Dit heeft ertoe geleid dat gebieden die als gevolg van de stankgevoeligheid zijn begrensd als extensiveringsgebied het primaat ‘overig’ hebben gekregen. Ook als in principe sprake is van een extensiveringsgebied ‘natuur’ is vanwege de stankproblematiek gekozen voor het primaat ‘overig’. Overigens heeft het primaat op zichzelf geen gevolgen voor het agrarisch vestigingsbeleid wat beschreven staat in § 11.6.1 van deel B.

Het onderscheid geeft ook aan waar de verantwoordelijkheid ligt voor het ondersteunen van verplaatsingen. In de extensiveringsgebieden met primaat natuur ligt die verantwoordelijkheid bij de provincie en in de extensiveringsgebieden rondom bebouwingsconcentraties bij de gemeenten. Als een extensiveringsgebied zowel vanuit wonen als vanuit natuur is aangewezen hebben gemeenten en provincie een gezamenlijke verantwoordelijkheid bij de verplaatsing van bedrijven.

In de door ons gehanteerde spelregels voor de integrale zonering is aangegeven dat de zone rondom zeer kwetsbare natuurgebieden (A-gebieden) in uitzonderlijke gevallen teruggebracht mag worden tot 220 meter. Wij hebben op enkele locaties van deze mogelijkheid gebruik gemaakt en hebben in deze gebieden de grens van het extensiveringsgebied op minder dan 250 meter van een A-gebied begrensd. Dit betekent dat in deze gebieden op dit onderdeel het Streekplan wordt herzien door dit reconstructieplan. In deze gevallen hebben wij op basis van de individuele situatie van de betreffende bedrijven een afweging gemaakt. Het betreft dan ook in alle gevallen levensvatbare bedrijven, op basis van de omvang van bedrijf en de leeftijd van de ondernemer dan wel de aanwezigheid van een bedrijfsopvolger.

In Reusel-Zuid is voor een deel van de bedrijfslocaties de zonering ten opzichte van het ontwerpplan gewijzigd van extensiveringsgebied naar verwevingsgebied, ondanks het feit dat ze binnen 220 meter van een A-gebied zijn gelegen. Deze wijziging is tot stand gekomen om recht te doen aan de afspraken die in het gebied zijn gemaakt om te komen tot een win-win situatie voor de verschillende belangen in het gebied. De wijziging heeft de instemming van alle belanghebbenden in het gebied, zijnde agrariërs, BMF, Staatsbosbeheer, waterschap en gemeente. In het gebied wordt gewerkt aan een gebiedscontract. Op basis van dit contract wordt uitbreidingsruimte voor intensieve veehouderijen alleen in samenhang met het realiseren van doelstellingen op het gebied van water, natuur en recreatie mogelijk gemaakt (zie voor een uitgebreide toelichting op het gebiedscontract § 4.1.2 van deel A, onder deelgebied 14). De zonering is aangepast vooruitlopend op een wijziging van het natuurdoeltype van een deel van het nabijgelegen natuurgebied, zodanig dat het als B-gebied kan worden aangemerkt. Deze wijziging wordt bij de eerstvolgende aanpassing van het natuurgebiedsplan meegenomen. Hierbij wordt de benadering zoals voorgesteld door de reconstructiecommissie gevolgd. Zij stelt voor om in een tweetal stappen ruimte te bieden aan de bedrijven om daarmee recht te kunnen doen aan de belangen van de verschillende partijen die deelnemer zijn in het gebiedscontract. In de eerste stap zal het deel van het natuurgebied dat is gelegen binnen 230 meter van de bedrijven wijzigen van A- naar B-gebied. Hierdoor kan de zonering ter hoogte van de bedrijven worden gewijzigd in verwevingsgebied, zodat voor de intensieve veehouderijbedrijven ontwikkelingsruimte met betrekking tot het bouwblok ontstaat. De bedrijven blijven echter wel binnen 250 meter van het A-gebied en daarmee binnen de invloedssfeer van de Wet ammoniak en veehouderij, ook als deze zodanig zou worden gewijzigd dat de bescherming van B-gebieden ingevolge de Wav komt te vervallen. Zo krijgen de bedrijven niet meteen al ontwikkelingsruimte zonder daar iets tegenover te hoeven stellen. Indien bij de opstelling van het tweede generatie plan duidelijk is dat de afspraken uit het gebiedscontract daadwerkelijk door

alle partijen worden gerespecteerd, zullen wij bezien op welke wijze milieuruimte aan de intensieve veehouderijbedrijven geboden kan worden.

6.9.3 Begrenzing verwevingsgebied

Voor zover de gebieden nog niet begrensd zijn als extensiveringsgebied, zijn de volgende gebieden begrensd als verwevingsgebied: AHS-landschap subzone leefgebieden dassen, zoekgebieden waterberging, reserveringsgebieden rivier, gebieden met waardevolle openheid, cultuurhistorisch waardevolle gebieden, GHS-landbouw subzone natuurontwikkelingsgebieden, GHS-landbouw subzone struweelvogelgebieden, aardkundig waardevolle gebieden, grondwaterbeschermingsgebieden, RNLE'n, AHS-landschap subzone waterpotentiegebied en weidevogelgebieden (onderdeel van GHS-landbouw subzone kwetsbare soorten).

Bij gedeelten van kernen en ook bij een aantal bebouwingsconcentraties en -linten hebben wij gekozen voor een zonering als verwevingsgebied. Veelal zijn hier verhoudingsgewijs nog zoveel agrarische bedrijven ten opzichte van burgerwoningen aanwezig dat voorrang wordt gegeven aan de intensieve veehouderij. In enkele andere gevallen betreft het gebieden die grenzen aan bedrijventerreinen. Op grond van het Streekplan is uitbreiding van bouwblokken voor intensieve veehouderijen in de kernrandzone uitgesloten. Op de plaatsen waar wij deze zone hebben aangemerkt als verwevingsgebied staan wij uitbreiding toe binnen 250 meter van de kernen. Dit betekent dat op deze plaatsen voor het onderwerp uitbreidingsmogelijkheden voor intensieve veehouderij het Streekplan wordt herzien door dit reconstructieplan.

De Raad van State heeft een begrenzing van 250 meter rond woonkernen, waarbinnen terughoudend moet worden omgegaan met uitbreidingsruimte voor intensieve veehouderijen, niet onredelijk geacht. De zone kwam overeen met het in het Streekplan gehanteerde begrip kernrandzone. Bovendien constateerde de Raad van State dat het uitsluiten van uitbreiding van bouwvlakken terecht mocht worden gebaseerd op het provinciale standpunt dat kernrandzones in het kader van de reconstructie als extensiveringsgebied worden aangewezen.

Gelet op voornoemde geaccordeerde toetsingspraktijk wordt het bieden van uitbreidingsmogelijkheden binnen de kernrandzone, een zone van circa 250 meter, als een afwijking van het Streekplan gezien. Daarvan is (zeker) sprake als de begrenzing van verwevingsgebieden samenvalt met de randen van de woonkernen. Op grond van de integrale zonering hebben deze bedrijven immers (ruimere) uitbreidingsmogelijkheden.

6.9.4 Begrenzing landbouwontwikkelingsgebied

De gebieden die op bovenstaande wijze niet begrensd zijn als extensiveringsgebied of verwevingsgebied, hebben wij nader beschouwd. We hebben daarbij afgewogen welke van deze (responderende) gebieden geschikt zijn om te begrenzen als landbouwontwikkelingsgebied. We hebben daarbij in eerste instantie onze visie voor Beerze Reusel als uitgangspunt genomen. Daarnaast hebben we met name gekeken naar de aanwezige intensieve veehouderijen in de gebieden, de afwezigheid van stankgevoelige objecten, de afstand ten opzichte van natuur en kernen, de Natuurbeschermingswetgebieden (natuurmonumenten) en Vogel- en Habitatrichtlijngebieden. Een landbouwontwikkelingsgebied binnen 1000 meter van een Vogel- en Habitatrichtlijngebied en Natuurbeschermingswetgebied is niet mogelijk. Daarnaast hebben wij het Streekplan gebruikt. Het doel van de aanwijzing als landbouwontwikkelingsgebied is enerzijds om ontwikkelingen die een belemmering kunnen opleveren voor de ontwikkeling van de bestaande intensieve veehouderijbedrijven te weren. Een ander doel is om ruimte te hebben voor opvang van elders uit te plaatsen bedrijven, hetzij op bestaande duurzame locaties hetzij op nieuwe locaties.

Wij zijn van mening dat een landbouwontwikkelingsgebied daadwerkelijk mogelijkheden moet bieden voor ontwikkeling van de intensieve veehouderij en hebben de gebieden zodanig begrensd dat zo goed mogelijk aan deze voorwaarde wordt voldaan:

Concreet hebben we hierbij de volgende spelregels gehanteerd:

- grens ligt op minimaal 500 meter van de grens van een A-gebied;
- grens ligt op minimaal 250 meter van de grens van een B-gebied;
- grens ligt op minimaal 1000 meter van een Vogel- en Habitatrichtlijn of Natuurbeschermingswetgebied (incl. de gedeelten van de beken die zijn aangewezen en incl. de in België gelegen gebieden);
- grens ligt op 500 meter van categorie 1 en 2 stankgevoelige objecten.

Met betrekking tot de ontwikkelingsmogelijkheden in landbouwontwikkelingsgebieden willen we nog een aantal kanttekeningen plaatsen:

- a. op dit moment is het nog heel onduidelijk welke gevolgen de implementatie van Europese richtlijnen, zoals de IPPC, zal hebben voor de ontwikkelingsmogelijkheden van bedrijven. Hiermee hebben wij dus slechts beperkt rekening kunnen houden;
- b. bij de begrenzing van de landbouwontwikkelingsgebieden is geen rekening gehouden met individuele burgerwoningen die in de gebieden liggen. Deze woningen kunnen een belemmering vormen voor de ontwikkeling van intensieve veehouderij.

Wij hebben de landbouwontwikkelingsgebieden ingedeeld in primaire en secundaire gebieden. Binnen de primaire gebieden dient in eerste instantie de ontwikkeling van nieuwe intensieve veehouderijen plaats te vinden. Binnen de primaire landbouwontwikkelingsgebieden waar sprake is van een overlap met het leefgebied struweelvogels en/of dassen, is de aanduiding “aandachtsgebied struweelvogels/dassen” op de plankaart opgenomen. In dergelijke landbouwontwikkelingsgebieden is inplaatsing van intensieve veehouderij mogelijk, mits dit geen afbreuk doet aan de in het gebied voorkomende soorten en waarden en waarbij versterking van de landschapsstructuur wordt nagestreefd.

Hiervoor dient door de regionale reconstructiecommissie een plan van aanpak aan GS te worden voorgelegd, waarin in ieder geval de onderstaande randvoorwaarden zijn opgenomen:

- a. het maximale aantal inplaatsende bedrijven, gelet op de aanwezige waarden en draagkracht van het gebied;
- b. in de leefgebieden struweelvogels wordt specifiek aandacht geschonken aan:
 - per bedrijf moet minimaal 0.5 ha nieuwe landschapselementen worden aangelegd;
 - herstellen en/of verbeteren van bestaande landschapselementen rond zandwegen en dergelijke t.b.v. struweelvogels;
- c. in de leefgebieden dassen wordt specifiek aandacht geschonken aan:
 - de vestigingen mogen de aanwezige burchten en specifieke fourageergebieden (bijvoorbeeld een boomgaard of een vochtig grasland) in het gebied niet nadelig beïnvloeden;
 - herstel en/of verbeteren van de migratieroutes, groenstructuren en landschapselementen;
- d. aanleg van erfbeplanting bij nieuwvestiging;
- e. er dient aandacht te zijn voor de verankering van de maatregelen in het planologische kader en beleid, de financiën, het instrumentarium de organisatie en communicatie.

In Beerze Reusel komen overigens geen leefgebieden voor dassen voor en bestaat geen overlap tussen struweelvogelgebieden en landbouwontwikkelingsgebieden.

Daarnaast zijn er gebieden aangeduid als secundair landbouwontwikkelingsgebied als er sprake is van een overlap met de volgende functies: 1000-1500 meter rondom Vogel- en Habitatrichtlijn gebieden, 1000-1500 rondom Natuurbeschermingswetgebieden, zoekgebied rivierverruiming, leefgebied weidevogels en waterpotentiegebieden. Binnen deze gebieden geldt een verbod op nieuwvestiging.

Het verbod op nieuwvestiging in een secundair landbouwontwikkelingsgebied vervalt indien:

- GS hebben besloten dat de brabantbrede balans van in- en uitplaatsing zulks vereist;
- uit recent onderzoek is gebleken dat het betreffende gebied niet als GHS en/of AHS-land-schap (waterpotentiegebied) wordt begrensd;
- de Nederlandse wetgeving, waarin de Europese richtlijnen zijn vertaald, nieuwvestiging binnen de zone van 1000-1500 meter rondom Vogel- en Habitatrichtlijngebieden en Natuurbeschermingswetgebieden, mogelijk maakt.

Een en ander onder de voorwaarde dat er geen overige redenen aanwezig zijn tot handhaving van het verbod tot nieuwvestiging én mits wordt voldaan aan de in het reconstructieplan opgenomen voorwaarden voor nieuwvestiging (zie § 11.6.1.)

Voor de gedeelten van landbouwontwikkelingsgebieden die zijn gelegen in de zone van 1000 – 1500 meter rondom de beken Beerze, Reusel en Run is de aanwijzing als secundair landbouwontwikkelingsgebied niet van toepassing. De aanwezigheid van de Drijvende Waterweegbree is de enige reden voor de aanwijzing van deze beken als Habitatrichtlijngebied. Uit recent onderzoek (“Relatie ammoniak en Drijvende waterweegbree in Habitatrichtlijngebied De Kempen” door Taken Landschapsplanning bv) is gebleken dat de invloed van verzuring door ammoniak uit stallen op een afstand die groter is dan 1000 meter verwaarloosbaar is. Er bestaat daarom geen noodzaak om deze zones als secundair landbouwontwikkelingsgebied aan te wijzen.

Verplaatsing van intensieve veehouderijbedrijven

Elk volwaardig bedrijf dat wil verplaatsen uit een extensiveringsgebied kan een beroep doen op de reconstructiecommissie voor ondersteuning bij de verplaatsing. Deze ondersteuning kan alleen plaatsvinden als daarmee daadwerkelijk een knelpunt in een extensiveringsgebied wordt opgelost.

Wij geven de voorkeur aan verplaatsing naar een (vrijkomende) bestaande duurzame locatie in een landbouwontwikkelingsgebied of een verwevingsgebied. Onder bepaalde voorwaarden is het mogelijk een nieuwe locatie te realiseren in een landbouwontwikkelingsgebied, deze voorwaarden zijn genoemd in § 11.6.1.

Ontwikkeling van Landbouwontwikkelingsgebieden

Op basis van de balans inplaatsing - uitplaatsing gaan wij ervan uit dat nieuwvestiging daadwerkelijk nodig is in ons gebied. Voor zover mogelijk willen wij uniforme criteria voor nieuwvestiging hanteren. Een vereiste is dat uitbreiding en nieuwvestiging van intensieve veehouderijbedrijven in een landbouwontwikkelingsgebied de draagkracht van dat gebied niet overschrijdt. Bovendien hanteren wij als uitgangspunt dat nieuwvestiging alleen kan plaatsvinden op de meest perspectiefvolle locaties.

Om een goed oordeel te vormen over de mogelijkheden voor uitbreiding en nieuwvestiging van bedrijven hebben wij een beeldkwaliteitsplan voor alle landbouwontwikkelingsgebieden laten maken. Op basis hiervan hebben wij een aantal criteria voor nieuwvestiging geformuleerd. Hierbij is onderscheid te maken in enerzijds criteria die algemeen gelden en anderzijds criteria die gebaseerd zijn op de landschappelijke kwaliteit uit het beeldkwaliteitsplan.

Algemene uitgangspunten:

- de maximale omvang van de bouwblokken bedraagt 3 ha. Deze maximale omvang geldt overigens ook voor de uitbreiding van bestaande locaties in landbouwontwikkelingsgebieden.
- Slechts in uitzonderlijke gevallen kan bij gebleken noodzaak medewerking worden verleend aan een grotere uitbreiding van het bouwblok.

Uitgangspunten vanuit het beeldkwaliteitsplan:

- een nieuwvestigingslocatie ligt bij voorkeur op minimaal 300 meter vanaf doorgaande wegen en gemengde linten;
- doorzichten vanuit de linten worden bij voorkeur zoveel mogelijk vrij gehouden;
- kruispunten worden bij voorkeur zoveel mogelijk vrij gehouden;
- waar ruimte is wordt concentratie van bedrijven nagestreefd in clusters, die zodanig zijn ingericht dat bedrijven enige afstand tot elkaar houden. Deze concentratie heeft als voordeel dat op deze plekken een nieuw type landschap kan worden ontworpen;
- bij de inrichting van een landbouwontwikkelingsgebied worden lanenstructuren gereconstrueerd;
- de bouwblokken worden zodanig ingericht dat de woning aan de weg is gesitueerd met een voorerf van ongeveer 40 meter breed, de kavels worden deels omgeven met forse boomsingels;
- er zijn geen eisen aan de vormgeving van het woonhuis, anders dan welke in de gemeentelijke bestemmingsplannen zijn vastgelegd. De stallen worden uitgevoerd in gedekte kleuren.

Uit het beeldkwaliteitsplan blijkt dat het noordelijke deel van het gebied meer draagkracht heeft dan het zuidelijk deel. In het noorden zijn meer mogelijkheden voor concentratie van bedrijven. In het zuiden zijn enkele landbouwontwikkelingsgebieden waar eigenlijk geen ruimte voor nieuwvestiging is. In deze landbouwontwikkelingsgebieden is slechts ruimte voor uitbreiding van een deel van de bestaande bedrijven.

Het beeldkwaliteitsplan geeft aan dat er in de gezamenlijke landbouwontwikkelingsgebieden ruimte is voor 20 - 25 nieuwvestigingslocaties.

Indien dit onvoldoende blijkt te zijn om de noodzakelijke verplaatsingen te realiseren vinden wij het verantwoord om de criteria met betrekking tot afstand tot een lint of doorgaande weg, het vrijhouden van de doorzichten en van kruispunten minder strikt te hanteren. Ten tijde van opstelling van het 2e generatie reconstructieplan evalueren wij in hoeverre de gehanteerde criteria voor de ontwikkeling van landbouwontwikkelingsgebieden voldoende tegemoet komt aan de vraag naar inplaatsingslocaties.

Het beeldkwaliteitsplan vormt een leidraad voor de meer specifieke en gedetailleerde ontwikkelings- en beeldkwaliteitsplannen die per landbouwontwikkelingsgebied worden opgesteld op het moment dat een gebied in ontwikkeling wordt genomen. Deze beeldkwaliteitsplannen vormen onderdeel van de eisen die GS stelt om nieuwvestiging in een landbouwontwikkelingsgebied mogelijk te maken. Pas in de bestemmingsplannen worden de definitieve mogelijkheden voor uitbreiding van bouwblokken en nieuwvestiging vastgelegd.

Enkele landbouwontwikkelingsgebieden (o.a. bij de Hoef/Franse Hoef in Bladel en Heuvelstraat/Molenakkers in Hilvarenbeek) overlappen deels met archeologische monumenten en historische groenstructuren. Bij de ontwikkeling van deze gebieden dragen wij zorg voor behoud en ontwikkeling van deze elementen. Hiertoe worden op inrichtingsniveau expliciete voorwaarden opgenomen in het bestemmingsplan.

7 Alternatieven

In een milieueffectrapport (MER) moet een aantal alternatieven verplicht worden beschreven en onderling worden vergeleken. Het betreft de voorgenomen activiteit (het voorkeursalternatief of VKA) en het meest milieuvriendelijke alternatief (MMA). Daarnaast dienen in het MER ook de huidige situatie en de autonome ontwikkeling beschreven te worden. De huidige situatie is de referentie voor het beoordelen van de effecten van het VKA en het MMA. Ook kunnen deze twee verplichte alternatieven worden vergeleken met de autonome ontwikkeling.

Wanneer sprake is van een activiteit waarbij belangrijke ruimtelijke keuzes worden gemaakt, is het gebruikelijk om, naast de verplichte alternatieven, één of meerdere alternatieven uit te werken en door te rekenen. Dit wordt gedaan om de gemaakte keuzes goed te kunnen onderbouwen. Ook deze alternatieven moeten, net als het VKA en MMA, voldoen aan de basisvereisten: ze moeten realistisch, herkenbaar en onderling voldoende onderscheidend zijn. Elk alternatief moet in ieder geval voldoen aan de uitgangspunten van de Reconstructiewet.

Het reconstructieplan heeft betrekking op veel beleidsterreinen. Het varieert van verschillende milieu- en omgevingsaspecten tot diverse sociale en economische elementen. Dit maakte theoretisch het aantal variatiemogelijkheden erg groot. Om een helder proces te kunnen waarborgen was het wenselijk het aantal (studie)alternatieven overzichtelijk en beheersbaar te houden en de variatie te richten op de meest cruciale onderdelen uit de planvorming ('kernvariabelen'). Een alternatief heeft daarom betrekking op meerdere thema's en betreft het hele reconstructiegebied. De alternatieven worden per reconstructiegebied doorgerekend. In een aparte notitie wordt de balans opgemaakt voor heel Brabant.

Om ook aandacht te kunnen geven aan gebiedsspecifieke vragen waarvoor meerdere reële oplossingen zijn, is gebruik gemaakt van varianten. Deze zijn in tegenstelling tot de alternatieven gericht op één concreet thema of één specifiek deelgebied.

In dit hoofdstuk wordt als eerste ingegaan op de wijze waarop de alternatieven tot stand zijn gekomen (§ 7.1). Paragrafen 7.2 en 7.3 beschrijven de alternatieven en varianten.

Het VKA dat in dit MER is beoordeeld is afkomstig uit het eerste conceptreconstructieplan Beerze Reusel, zoals dat door de reconstructiecommissie Beerze Reusel in februari 2004 is vastgesteld. Van het VKA en van elk in beschouwing genomen alternatief en varianten worden de effecten beschreven ten opzichte van de huidige situatie (zie hoofdstuk 8). Hierbij wordt ook de autonome ontwikkeling (zie hoofdstuk 4) in beschouwing genomen.

Het MMA is ontwikkeld door op basis van de effectbeschrijving van het VKA te zoeken naar manieren om het VKA milieuvriendelijker te maken. Hierbij is gebruik gemaakt van de resultaten van de effectbeschrijving en -vergelijking van de alternatieven. Het MMA is beschreven in hoofdstuk 9.

De (tussen)resultaten van de effectbepaling zijn in april 2004 gepresenteerd aan de leden van de reconstructiecommissie en de ambtelijke werkgroep.

Naar aanleiding van de consultatie in de streek, het standpunt van Gedeputeerde Staten ten aanzien van het eerste conceptreconstructieplan en naar aanleiding van de effectbepaling van het VKA en de alternatieven, is het VKA bijgesteld tot het ontwerpconstructieplan (hoofdstuk 6). De belangrijkste verschillen tussen het eerste concept en het ontwerpconstructieplan zijn samengevat in §9.3.

7.1 Methodiek alternatiefontwikkeling

Voortraject

In de Startnotitie-MER (oktober 2002) is op hoofdlijnen voorgesteld hoe in het reconstructieplan omgegaan kan worden met de alternatiefontwikkeling.

Gedurende het opstellen van het MER is stapsgewijs toegewerkt naar een aantal helder afgebakende en realistische alternatieven met variatie op enkele cruciale hoofduitgangspunten. Nadere planvorming, beter zicht op doelstellingen, instrumenten en financiële middelen maakte dit mogelijk.

Quick scan

Nadat grotendeels duidelijk was hoe het VKA was opgebouwd, is een globale effectbepaling uitgevoerd, een zogenaamde “quick scan”.

Deze quick scan bestond uit een tussentijdse (eenvoudige) effectbepaling waarmee inzicht is ontstaan in het doelbereik van en de eventuele tegenstrijdigheden (robuustheid) binnen het concept-VKA. Bovendien ontstonden hierdoor ideeën over de inhoud van de MER-alternatieven.

In de quick scan zijn diverse analyses uitgevoerd en gepresenteerd (kaartbeelden en effecttabellen). In veel gevallen konden de in het concept-VKA gemaakte keuzes worden onderbouwd. Het concept-VKA bleek meestal robuust van karakter; het aantal vreemde of onlogische overlappings van planelementen bleek beperkt te zijn. Soms is op basis van de globale effectbepaling de keuze in het concept-VKA op onderdelen ter discussie gesteld en aangepast.

In quick-scan bijeenkomst zijn de betrokken partijen op basis van kaartanalyses, concrete voorzetten en stellingen uitgedaagd om mee te denken over mogelijke alternatieve oplossingsrichtingen, mede op basis van de uitkomsten van de globale effectmeting. Op basis van de discussies in alle reconstructiegebieden is een voorstel gemaakt voor de invulling van de alternatieven en varianten.

De overwegingen bij de keuzen voor de alternatieven zijn beschreven in §7.2. In §7.3 zijn de regiospecifieke discussiepunten weergegeven en is beschreven welke onderdelen daarvan uitgewerkt zijn in varianten.

7.2 Alternatieven

In deze paragraaf wordt eerst beschreven waarom gekozen is voor bepaalde alternatieven. Vervolgens worden de alternatieven voor een aantal planonderdelen afzonderlijk besproken. Dit resulteert in een overzicht van de alternatieven.

7.2.1 Overwegingen bij de alternatiefontwikkeling

Het reconstructieplan is een strategisch plan. De alternatieven en de effectbepaling moeten aansluiten bij het beoogde abstractieniveau. Gedetailleerde invullingen en specifieke keuzes vin-

den plaats via uitwerkingen van het reconstructieplan of andere besluitvormingstrajecten. In een monitoringsprogramma wordt later gemeten welke effecten daadwerkelijk bereikt worden.

Alleen die onderwerpen waarover met het vaststellen van het reconstructieplan een concreet besluit wordt genomen, komen voor variatie in aanmerking. Onderwerpen waarover later (in een uitwerking) of via een ander traject besluiten worden genomen, lenen zich niet voor uitwerking in alternatieven of -varianten.

De volgende planonderdelen uit het VKA zijn relatief het meest concreet, vernieuwend en ingrijpend, zodat het goed mogelijk is hierop te variëren:

- Het regulerend voor de uitbreiding en nieuwvestiging van intensieve veehouderijen (integrale zonering) en het daaraan gekoppelde flankerend beleid;
- De bescherming en realisatie van natuurdoeltypen in de natte natuurgebieden (natuurparels) door het nemen van hydrologische maatregelen;
- Waterconservering voor de landbouw.

Voor een groot aantal overige onderwerpen is het VKA vooral richtinggevend. De uit te voeren maatregelen zijn vaak wel begrensd of gelokaliseerd maar nog niet, of in beperkte mate, concreet uitgewerkt. Daarom is het minder nuttig op deze punten te variëren.

Dit geldt voor de doelen ten aanzien van:

- aanwijzing zoekgebieden waterberging rivierverruiming en regionale waterberging (deels);
- verbetering van de kwaliteit van water en bodem;
- het bereiken van milieunormen (nitraat, fosfaat, stilte, duisternis);
- mate van realisatie en kwaliteit van de EHS, EVZ's en RNLE'n;
- beïnvloeding landschappelijke, cultuurhistorische, archeologische en aardkundige waarden;
- perspectief voor de verschillende landbouwsectoren, anders dan de intensieve veehouderij;
- recreatie en toerisme;
- wonen, werken en leefbaarheid.

Voor deze onderwerpen geldt dat, op basis van het huidige beleid van de provincie en het Rijk, in het VKA is aangegeven welke doelen worden aangepakt. Voor deze onderwerpen zijn het beleidsdoel en het voornemen aangegeven. Er is veelal globaal aangegeven op welke wijze aan deze doelen en voornemens vorm wordt gegeven, welke instrumenten en projecten worden ingezet en welke middelen worden vrijgemaakt. Daarom is het minder goed mogelijk op deze punten te variëren.

Samengevat zijn de alternatieven gericht op de meest cruciale onderdelen uit de planvorming:

- de integrale zonering voor de intensieve veehouderij en het daaraan gekoppelde flankerend beleid;
- het treffen van anti-verdrogingsmaatregelen om de gewenste natuurdoeltypen van de natte natuurgebieden te realiseren, in relatie tot de waterwensen van de landbouw.

In de volgende paragraaf wordt hier verder op ingegaan.

7.2.2 Alternatieven integrale zonering intensieve veehouderij

In de quick-scan bijeenkomsten, in de inspraak op basis van de Startnotitie en in de richtlijnen is regelmatig de optie genoemd om via de integrale zonering de intensieve veehouderij meer of juist minder te sturen.

Samengevat zijn er vijf elementen waarop gevarieerd kan worden:

- de begrenzing en grootte van de verschillende gebieden uit de integrale zonering;

- de regels die gelden ten aanzien van bouwbloksgrootte in de verschillende gebieden;
- de mate van uitplaatsing van bedrijven uit extensiveringsgebieden;
- de mate waarin gebruik wordt gemaakt van bestaande bedrijfslocaties;
- de mate waarin nieuwvestiging van intensieve veehouderijen is toegestaan.

De variatie-elementen hebben betrekking op de mate van sturing en de mate van regulering. Beide hebben sterk met elkaar te maken. Op basis van deze uitgangspunten zijn naast het VKA de volgende alternatieven vastgesteld:

-
1. Alternatief 1: een alternatief met sterkere ruimtelijke sturing en strengere regels in combinatie met een verzwaarde inzet op verplaatsingen van bedrijven.
 2. Alternatief 2: een alternatief met beperktere ruimtelijke sturing en meer inzet op technische oplossingen.
-

Deze alternatieven zijn weergegeven op kaart 23a en 23b van deel B.

De uitgangspunten voor beide alternatieven zijn als volgt:

Ad.1. Alternatief 1 '(Ruimtelijke) sturing'

Dit alternatief is gebaseerd op de veronderstelling dat de doelstellingen t.a.v. ammoniak, stank, natuur en landschap het beste gehaald kunnen worden door een zo groot mogelijke ruimtelijke scheiding tussen de intensieve veehouderij en de kwetsbare waarden.

In dit alternatief met sterke sturing zijn onderstaande uitgangspunten gehanteerd.

Omvang van de zones van de integrale zonering

- De omvang van de extensiveringsgebieden wordt ten opzichte van het VKA groter, zowel in oppervlakte als in het aantal bedrijven in de gebieden.
- De volgende gebieden zijn als extensiveringsgebied aangemerkt:
 - Alle extensiveringsgebieden uit het VKA;
 - Een zone van 250 meter rondom voor alle voor verzuring gevoelige bos- en natuurgebieden, inclusief de gebieden die vanwege de oppervlakte of de datum van aanleg in de Wet Ammoniak en Veehouderij niet als kwetsbaar worden aangemerkt;
 - Een zone van 1000 meter rondom voor verzuring gevoelige bos- en natuurgebieden met een status op basis van de Nb-wet of de Habitatrichtlijn;
 - Een zone van 250 meter rondom woongebieden;
 - Gebieden met de aanduiding "topkwaliteit" uit de Cultuurhistorische Waardenkaart.
- Delen van de landbouwontwikkelingsgebieden die overlappen met de aanduiding GHS-landbouw (zoals leefgebieden voor dassen, struweelvogels en weidevogels) en kwetsbare grondwaterbeschermingsgebieden (25-jaars zones) zijn aangeduid als verwevingsgebied. Dit voor zover die gebieden op basis van bovenstaande criteria niet reeds zijn begrensd als extensiveringsgebied.
- Bij de uitwerking is binnen de landbouwontwikkelingsgebieden gezocht naar de beste locaties voor inplaatsing. Dit op basis van criteria voor ammoniak (afstand tot kwetsbare gebieden), stank (afstand tot categorie 1, categorie 2 objecten en voorziene stedelijke uitbreidingen), landschappelijke waarden en andere ruimteclaims (zoekgebieden voor waterberging en vestiging van glastuinbouw).
- Bovenstaande criteria zijn ook gebruikt bij het inschatten van de uitbreidingsmogelijkheden van duurzame locaties die in de verwevingsgebieden zijn gelegen.

Omdat er soms grote verschillen bestaan in geschiktheid van potentiële landbouwontwikkelingsgebieden, is er binnen dit alternatief nog verder gevarieerd in de mate van concentratie.

Zo ontstaan de volgende subalternatieven:

- **alternatief 1a)** Beperkte concentratie in een groter aantal landbouwontwikkelingsgebieden; Uitgangspunt is dat in elk reconstructiegebied voldoende inplaatsingsruimte is voor de bedrijven die willen verplaatsen uit de extensiveringsgebieden en deels ook de verwevingsgebieden.
- **alternatief 1b)** Sterke concentratie in enkele landbouwontwikkelingsgebieden. Keuze van de gebieden die als meest geschikt naar voren komen op basis van de hiervoor genoemde criteria.

Bovenstaande uitgangspunten leiden ertoe dat, ten opzichte van het VKA, de oppervlakte van de landbouwontwikkelingsgebieden daalt, maar intensiever worden benut. De ‘scheiding’ wordt als het ware gemaximaliseerd.

Mate van regulering

Qua regulering geldt in dit alternatief het volgende:

- In de extensiveringsgebieden geldt, net als in het VKA, een ‘bouwblokstandstill’ (zie paragraaf 11.6.1);
- In het verwevingsgebied geldt dat uitbreiding van het bouwblok mogelijk is tot maximaal 1,5 hectare;
- Voor de landbouwontwikkelingsgebieden gelden geen maximum maten. Nieuwvestiging kan alleen in landbouwontwikkelingsgebieden plaatsvinden, maar er wordt bij voorkeur gebruik gemaakt van bestaande locaties (net als in het VKA).

Stimulerende maatregelen

In de extensiveringsgebieden zal 80 % van het in te zetten budget (zoals opgenomen in het VKA. Voor de onderdelen verplaatsing en stimuleren toepassing bovenwettelijke techniek). De overige 20% is gericht op stimulering van de toepassing van milieuvriendelijke stalsystemen.

Ad.2. Alternatief 2 ‘Stimuleren en technische mogelijkheden’

Dit alternatief is gebaseerd op de veronderstelling dat de doelstellingen t.a.v. ammoniak en stank het beste (meest kosteneffectief) gehaald kunnen worden door de inzet van extra technieken. Bovendien gaat het uit van een beperkte regulering. Hierbij zijn de volgende uitgangspunten gehanteerd.

Omvang van de zones van de integrale zonering (ruimtelijke sturing)

- De omvang van de extensiveringsgebieden wordt kleiner dan in het VKA, zowel in oppervlakte als in het aantal bedrijven in de gebieden;
- De oppervlakte van het verwevingsgebied en het aantal bedrijven hierin stijgt in dit alternatief in vergelijking met het VKA en ten opzichte van alternatief 1;
- De volgende gebieden als extensiveringsgebied aangemerkt:
 - een zone van 250 meter rondom de zeer kwetsbare voor verzuring gevoelige bos- en natuurgebieden, de zogenaamde Wav-A gebieden;
 - een zone van 250 meter rondom alle andere voor verzuring gevoelige bos- en natuurgebieden, voor zover deze een status hebben op basis van de Nb-wet of de Habitatrictlijn;
 - een zone van 100 meter rondom woongebieden.
- De landbouwontwikkelingsgebieden zijn de landbouwontwikkelingsgebieden zoals begrensd in het VKA;
- Alle andere gebieden, die dus niet voldoen aan de criteria voor extensiveringsgebied en ook niet zijn aangeduid als landbouwontwikkelingsgebied, zijn aangeduid als verwevingsgebied

- Net als bij alternatief 1 is binnen de landbouwontwikkelingsgebieden gezocht naar de beste locaties voor inplaatsing wanneer rekening wordt gehouden met stank, ammoniak, natuur etc.. De mate waarin rekening is gehouden met deze aspecten is echter minder dan bij alternatief 1. Dit geldt ook voor het inschatten van de uitbreidingsmogelijkheden van locaties die in de verwevingsgebieden liggen.

Regulering

Qua regulering geldt hetzelfde regime als in het concept-VKA zoals vastgelegd in de overeenkomst van Cork.

In dit alternatief geldt voor het verwevingsgebied dat op duurzame locaties een uitbreiding tot een bouwblok van maximaal 2,5 hectare mogelijk is. Voor landbouwontwikkelingsgebieden geldt geen maximum voor de bouwblokgrootte.

Stimulerende maatregelen

In dit alternatief wordt, afhankelijk van het in te zetten budget, 80 % gericht op stimulering van de toepassing van milieuvriendelijke stalsystemen. 20 % van het budget wordt aangewend voor verplaatsing van bedrijven uit de extensiveringsgebieden.

7.2.3 Alternatieven voor de waterthema's

Binnen de waterthema's is vooral variatie mogelijk op het thema waterdoelen (anti-verdrogingsmaatregelen). De conclusies uit de quick scan toonden aan dat bij verdergaande maatregelen (ook maatregelen met effecten buiten de natte natuurparels op landbouwgrond) in het algemeen de meerwaarde meestal gering en relatief duur is. In verschillende gebieden is desalniettemin gevraagd te onderzoeken of met verdergaande maatregelen rondom de natte natuurparels plaatselijk toch meer milieu- en natuurwinst is te behalen (eventueel in combinatie met uitplaatsing en het realiseren van de ammoniakdoelstelling).

Daarom is, naast het VKA, de autonome ontwikkeling en de huidige situatie, een tweetal alternatieven opgesteld en doorgerekend:

- Alternatief 3: extra maatregelen gericht op de vernatting van natte natuurparels, door het nemen van maatregelen buiten het gebied.
- Alternatief 4: het nemen van extra maatregelen gericht op waterconservering.

In tabel 7.1 zijn deze alternatieven kort getypeerd.

Tabel 7.1 Typering van de alternatieven

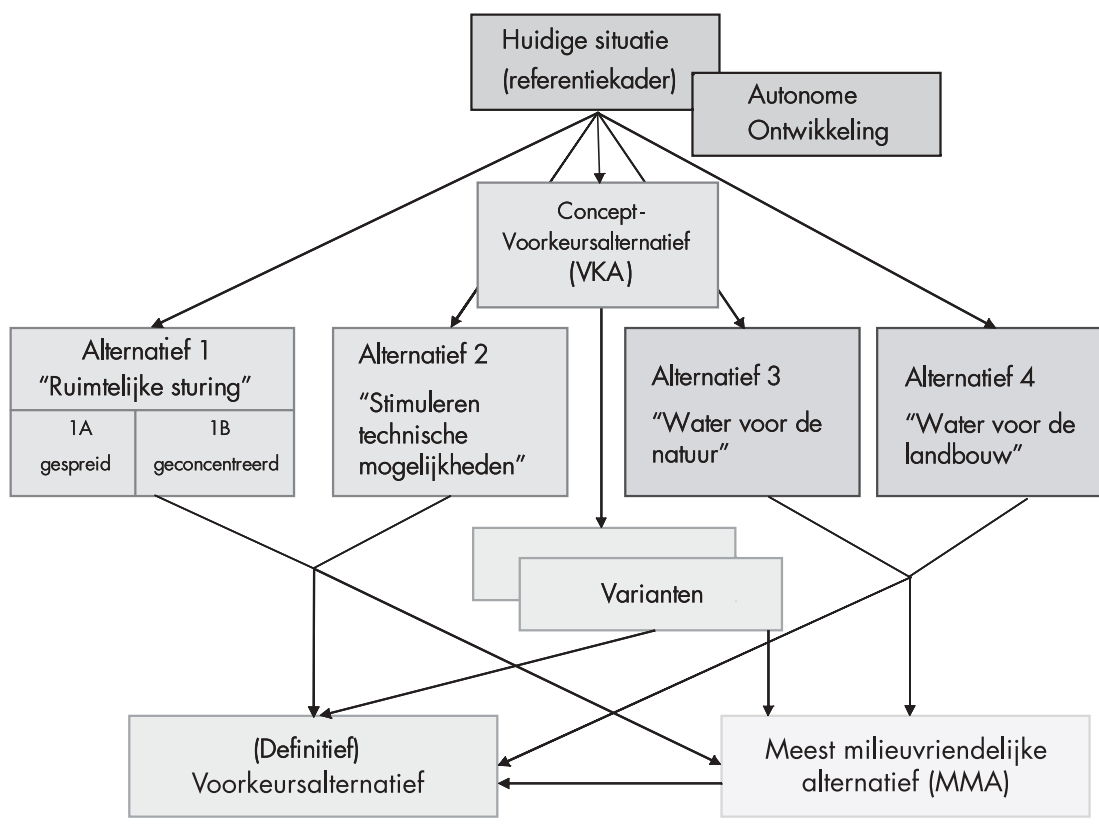
scenario	omschrijving	maatregelen
Alternatief 3	Water voor de natuur	In de gehele EHS maatregelen met uitstraling op de omgeving. Daarnaast worden in de natte natuurparels waar dit zinvol is verdergaande maatregelen in de directe omgeving van deze parels genomen
Alternatief 4	Water voor de landbouw	Maatregelen uit het VKA aangevuld met maatregelen op de landbouwgronden die in de huidige situatie droogteschade ondervinden.

7.2.4 Overzicht van de alternatieven

In deze paragraaf wordt een overzicht gegeven van alle alternatieven.

In figuur 7.1 zijn de alternatieven gevisualiseerd weergegeven in relatie tot de huidige situatie,

de autonome ontwikkeling en het VKA. De gebiedsspecifieke varianten zijn beschreven in §7.3.

Figuur 7.1 Alternatieven in relatie tot huidige situatie, autonome ontwikkeling en voorkeursalternatief

Huidige situatie

De huidige situatie is de referentie voor het beschrijven en het beoordelen van de effecten van de verschillende alternatieven. Zodoende wordt duidelijk welke voor- en nadelen elk alternatief heeft ten opzichte van de huidige situatie.

Autonome ontwikkeling

Naast de huidige situatie wordt de autonome ontwikkeling beschreven. Er kan dus vergeleken worden met zowel de huidige situatie als de autonome ontwikkeling.

(Concept)voorkeursalternatief

Het eerste conceptreconstructieplan zoals vastgesteld in februari 2004.

Overige alternatieven

Naast het voorkeursalternatief zijn de volgende alternatieven in beschouwing genomen:

- Integrale zonering intensieve veehouderij
 - Alternatief 1: Ruimtelijke sturing (met twee variaties)
 - Alternatief 2: Stimuleren en technische mogelijkheden
- Waterdoelen
 - Alternatief 3: Water voor de natuur
 - Alternatief 4: Water voor de landbouw

Meest milieuvriendelijke alternatief

Het m.e.r.-besluit schrijft voor dat in een milieueffectrapport (MER) het alternatief wordt beschreven dat de best bestaande mogelijkheden om het milieu te beschermen, toepast of combineert. Dit wordt het meest milieuvriendelijke alternatief (MMA) genoemd. In het MER is onderzocht welke (realistische) alternatieven en varianten (of onderdelen daarvan) de minst schadelijke milieugevolgen hebben en/of de beste verbeteringen inhouden voor milieu, natuur en landschap.

In het MMA moet het realiseren van de natuur- en milieudoelstellingen voorop staan, tenzij op voorhand kan worden aangetoond dat het realiseren van deze doelstellingen in het onderhavige plangebied in de planperiode niet realistisch is.

Bij het uitwerken van het MMA is gekeken naar het optimaliseren van de ruimtelijke inrichting. Alle realistische en haalbare effectbeperkende en compenserende maatregelen zijn daarbij in beschouwing genomen. Daarnaast is gekeken naar het uitvoeren van vergesvorderde technische maatregelen om emissies verder te beperken dan is voorgeschreven op grond van (inter)nationaal beleid, naar het beschrijven van mogelijkheden om milieuvriendelijke vormen van landbouw en recreatie te bevorderen, naar aanvullende mogelijkheden om nieuwe natuurgebieden te creëren en naar (extra) middelen om verontreiniging van bodem, grondwater en luchtverontreiniging tegen te gaan.

Dit maatregelenpakket (voor zover reëel en haalbaar) is gecombineerd tot het MMA; het alternatief met de minste nadelige milieugevolgen en de meeste verbeteringen voor milieu, natuur en landschap. Het MMA is ontwikkeld na het opstellen van de effectbeschrijving van het VKA en de onderlinge vergelijking van de alternatieven. Het MMA is in hoofdstuk 9 beschreven.

Het definitieve VKA

Na de effectbepaling is het VKA aangepast en geoptimaliseerd. Het definitieve VKA is beschreven in hoofdstuk 6. In §9.3 is aangegeven op welke punten het definitieve VKA verschilt van het concept-VKA waarop het MER is toegepast.

7.3 Gebiedsspecifieke varianten

In deze paragraaf wordt eerst aangegeven hoe tot de gebiedsspecifieke varianten is gekomen. Vervolgens worden de varianten voor Beerze Reusel beschreven.

7.3.1 Overwegingen bij gebiedsspecifieke varianten

Naast de algemene onderwerpen die in de alternatieven worden bekeken zijn er in de regio vaak nog gebiedsspecifieke dilemma's waarvoor deze milieueffectrapportage behulpzaam kan zijn bij het maken van de juiste keuzen.

Soms ontstaat bij deze gebiedsspecifieke dilemma's de wens om bepaalde effecten gedetailleerder door te willen rekenen (lokale details en verfijnde modellen) om conclusies te kunnen trekken.

De effectbeschrijving kan voor deze onderdelen, met het abstractieniveau van het plan, echter niet gedetailleerder plaatsvinden dan volgens het beoordelingskader MER is vastgesteld. Bij de overwegingen of een aangedragen variant uiteindelijk in de effectbeschrijving meegenomen is, is nadrukkelijk bezien of in het kader van het reconstructieplan een relevante conclusie is te trekken en of de varianten op voldoende mate onderscheidend zijn van het voorkeursalternatief. De varianten zijn gebruikt als hulpmiddel bij de besluitvorming.

7.3.2 Gebiedsspecifieke varianten in Beerze Reusel

Naast de alternatieven die voor alle reconstructiegebieden gelden zijn in het reconstructiegebied Beerze Reusel de volgende varianten in overweging genomen:

1. Situering Landbouwontwikkelingsgebied in stroomgebied van de Run

In het VKA is een landbouwontwikkelingsgebied gesitueerd in het stroomgebied van de Run. Er is verzocht expliciet in beeld te brengen wat de effecten van dit landbouwontwikkelingsgebied zijn.

2. Situering landbouwontwikkelingsgebied tot op 300 meter van de Habitatrichtlijngebieden Beerze en Reusel

Landbouwontwikkelingsgebieden tot op circa 300 meter van de Habitatrichtlijngebieden Beerze en Reusel (de beken) hebben mogelijk weinig negatieve effecten op de habitat van de Drijvende Waterweegbree. In deze variant wordt ingegaan op de mogelijkheden voor deze landbouwontwikkelingsgebieden in relatie tot de Habitatrichtlijn.

3. Reusel Zuid

Een deel van Reusel Zuid is in het VKA bestemd als landbouwontwikkelingsgebied. Gezien de hoge achtergronddepositie is de bestemming van dit gebied als landbouwontwikkelingsgebied mogelijk conflicterend met de ammoniakdoelstellingen. De effecten van het aanwijzen van een deel van Reusel Zuid als landbouwontwikkelingsgebied zijn onderzocht.

4. Volledig schrappen van de verplaatsingsmogelijkheid

Gezien het naar verwachting zeer geringe ammoniakrendement en de beperkte inplaatsingsruimte in Beerze Reusel komen er geen verplaatsingen. Dit betekent dus dat er geen nieuwvestigingsmogelijkheden zijn in landbouwontwikkelingsgebieden (feitelijk is dit een extreme variant van alternatief 2).

5. Variant recreatieve poorten

Welke recreatieve poorten zijn het meest kansrijk, gezien hun ligging en mogelijke milieueffecten.

8 Effecten

In dit hoofdstuk wordt ingegaan op de effecten van de reconstructie van het platteland van Beerze Reusel. De analyse van de effecten, zowel van het VKA als voor de overige in beschouwing genomen alternatieven, vormt een kernonderdeel van de milieueffectrapportage (m.e.r.). Voor de effectbepaling is een beoordelingskader met een onderverdeling in aspecten en bijbehorende criteria opgesteld.

De provincie Noord-Brabant streeft naar een duurzame ontwikkeling van het platteland. Vanwege dit doel en de daarbij horende ambities is in het beoordelingskader naast onderzoek naar de omgevingsaspecten (fysieke omgevingskwaliteiten en milieuaspecten) ook de sociaal-maatschappelijke en de economische dimensie van duurzaamheid en hun relatie met de ecologische duurzaamheid meegenomen. De nadruk is daarbij gelegd op de economische pijlers die in het landelijke gebied het meest van belang zijn, zoals de economische vitaliteit in de landbouw, de recreatie, de werkgelegenheid in deze sectoren en de leerbaarheid op het platteland. De effectbepaling heeft hiermee het karakter van een integrale effectbepaling, hetgeen tegemoet komt aan de wens van verschillende partijen om ecologie en economie in hun onderlinge verband te kunnen beoordelen.

Per aspect zijn verschillende beleidsdoelen geformuleerd. In de effectbeschrijving wordt zo veel mogelijk inzichtelijk gemaakt in welke mate de verschillende beleidsdoelen gehaald worden. Zo wordt duidelijk gemaakt of de beoogde milieu- en andersoortige effecten ook daadwerkelijk optreden en in welke mate. Uiteraard zal zowel ingegaan worden op de positieve alsook de negatieve effecten. Op deze wijze kan worden vastgesteld of de beleidsdoelen op de juiste wijze zijn vertaald in het plan.

De effectbeschrijving is gericht op het VKA en de alternatieven en varianten zoals opgenomen in het eerste conceptreconstructieplan. Nadien is het ontwerp-reconstructieplan, mede op basis van de uitkomsten van de effectbepaling, op onderdelen aangepast.

Daar waar in dit hoofdstuk het VKA genoemd wordt, is dus feitelijk het concept-VKA bedoeld uit het eerste concept. In paragraaf 9.3 is beschreven op welke onderdelen het definitieve VKA is aangepast ten opzichte van het eerste concept. Ook wordt hier de relatie met het meest milieuvriendelijke alternatief aangegeven.

Basis voor de beschrijving van de effecten is het beoordelingskader. Dit bestaat uit 45 beoordelingscriteria, verdeeld over een zevental thema's; water en bodem (13 criteria), milieu (4), natuur (7), landschap en cultuurhistorie (7), landbouw (7), recreatie en toerisme (3) en wonen, werken en leefbaarheid (4). Qua volgorde is er voor gekozen de zogenaamde lagenbenadering te volgen. Begonnen wordt met de effecten op de kwaliteiten van de onderste lagen van het systeem (het bodem- en watersysteem) gevolgd door de milieusituatie, de natuur- landschappelijke en cultuurhistorische waarden, en als laatste de effecten op het sociale en economische patroon.

De criteria zijn zoveel mogelijk gekoppeld aan de doelen in het reconstructieplan en gaan in op de mate van doelbereik voor de verschillende thema's. Het beoordelingskader is gedurende het opstellen van het plan verder uitgewerkt. In de Startnotitie MER (oktober 2002) was al een

voorlopig beoordelingskader voor een effectbepaling gepresenteerd. Via de inspraak op deze Startnotitie en vanuit het advies van de Commissie-m.e.r. en de MER-Richtlijnen van het bevoegd gezag is gebleken dat het wenselijk is de effectbepaling zo goed mogelijk aan te laten sluiten bij het abstractieniveau van het plan en de doelen die in het plan geconcretiseerd worden. Tijdens het opstellen van de reconstructieplannen werd steeds duidelijker welk abstractieniveau in het plan invulling kreeg. Het beoordelingskader is in overleg met de betrokken partijen (provincie, waterschappen, ZLTO, BMF etc) steeds verder toegespitst op wat haalbare en nuttige effectbepalingen waren. Het streven om zoveel mogelijk effecten kwantitatief in beeld te brengen is hierbij overeind gebleven.

De methode van effectbepaling en de effectbeschrijving per criterium zijn uitgewerkt in de vorm van zogenoemde 'factsheets' die als bijlage zijn opgenomen op de CD-ROM bij dit plan. Dit hoofdstuk bevat een samenvatting van de effectbeschrijvingen in de factsheets. De factsheets kennen een vaste indeling, waarbij uitgebreid wordt ingegaan op de wijze van effectbepaling, de relevante ingrepen, de effecten (met tabellen en kaartbeelden), de leemten in kennis en informatie en de relatie met het monitoringsprogramma.

De effectbeschrijvingen zijn steeds gericht op de eindsituatie in 2016, dus na uitvoering van de reconstructie. Het effect wordt vergeleken met de huidige situatie (2004). Ook is vastgelegd welke autonome ontwikkelingen worden verwacht in de periode 2004-2016. Hiermee is de meerwaarde van de reconstructie ten opzichte van de autonome ontwikkeling eveneens zichtbaar gemaakt. In de factsheets is per criterium een beoordelingsschaal voor de effecten gegeven. Omwille van de inzichtelijkheid zijn alle effectscores vertaald naar een kwalitatieve beoordeling op een 7-puntsschaal waarbij de effectscores de volgende betekenis hebben:

---	= sterk negatief effect
--	= negatief effect
-	= licht negatief effect
0	= geen effect
+	= licht positief effect
++	= positief effect
+++	= sterk positief effect

8.1 Overzicht effecten

In tabel 8.1 is een samenvattend overzicht van de effectbeoordelingen van het VKA ten opzichte van de huidige situatie en ten opzichte van de autonome ontwikkeling opgenomen. In § 8.2.1 tot en met § 8.2.7 zijn de effecten per aspect nader beschreven. In tekstkaders worden steeds de relevante effecten van de alternatieven aangegeven.

In § 8.2.8 is de meerwaarde van het plan ten opzichte van de autonome ontwikkeling nog eens samengevat. Hierbij wordt expliciet ingegaan op de beoogde doelrealisatie. In § 8.3 wordt ingegaan op de effecten van de gebiedsspecifieke varianten.

Tabel 8.1 Overzicht effectbeoordelingen VKA

Code in factsheets	Criterium	VKA t.o.v. HS	VKA t.o.v. AO
Water en bodem			
Wb-1	Beïnvloeding gebruiksfuncties zoekgebieden ruimte voor de rivier	nvt	nvt
Wb-2	Beïnvloeding nieuwe kapitaalintensieve ontwikkelingen	+	+
Wb-3	Beïnvloeding wateroverlast	++	+
Wb-4	Beïnvloeding grondwaterregime natuur	++	++
Wb-5	Beïnvloeding waterhuishouding landbouwgronden	-	-
Wb-6	Beïnvloeding vochtvoorziening landbouwgronden	+++	++
Wb-7	Beïnvloeding nitraatconcentratie in het grondwater	+	0
Wb-8	Beïnvloeding fosfaatconcentratie	+	-
Wb-9	Beïnvloeding waterkwaliteit in natuurgebieden	+	0/+
Wb-10	Beïnvloeding uitspoelingsrisico	+	0/+
Wb-11	Beïnvloeding grondwaterbeschermingsgebieden	++	+
Wb-12	Beïnvloeding beekherstel	+++	+
Wb-13	Beïnvloeding bodemkwaliteit	+	0
Milieu			
Mi-1	Verandering gemiddelde depositie van stikstof in voor verzuring gevoelige gebieden	++	0
Mi-1	Verandering depositiepieken van ammoniak op voor verzuring gevoelige gebieden	++	+
Mi-1	Samengestelde score depositie van ammoniak en stikstof	++	+
Mi-2	Afname emissie van ammoniak in totale reconstructiegebied	++	0
Mi-2	Afname emissie van ammoniak in randzones van de (zeer) kwetsbare delen van de EHS	++	++
Mi-2	Samengestelde score emissie van ammoniak	++	+
Mi-3	Afname aantal stankgehinderden uit stallen	++	+
Mi-3	Afname van het aantal stankgehinderden door veldemissies	++	0
Mi-3	Samengestelde score afname aantal stankgehinderden	++	+
Mi-4	Verandering kwaliteit stiltegebieden	0	+
Mi-4	Verandering kwaliteit donkere gebieden	-	0
Natuur			
Na-1	Tempo realisering EHS	n.v.t.	+
Na-2	Kwaliteit gerealiseerde EHS	++	+
Na-3	Mate en kwaliteit realisatie EVZ's	+++	+
Na-4	Verandering natuurwaarden in RNLE'n	++	+
Na-5	Verandering instandhouding bijzondere soorten	++	+
Na-6	Verandering kwaliteit "richtlijn gebieden"	++	+
Na-7	Verandering verstoringsgevoelige natuur	+	0

Code in factsheets	Criterium	VKA t.o.v. HS	VKA t.o.v. AO
Landschap en cultuurhistorie			
Lc-1	Beïnvloeding cultuurhistorische waarden	+	+
Lc-2	Beïnvloeding archeologische waarden	0	0
Lc-3	Beïnvloeding aardkundige waarden	+	0
Lc-4	Inpassing agrarische bedrijven	++	+
Lc-5	Ruimtelijke kwaliteit	+	+
Lc-6	Verandering van de landschappelijke kwaliteit van de RNLE	++	+
Lc-7	Verandering in de kwaliteit van de groene open ruimtes (landschapsecologische zones)	0	-
Landbouw			
La-1	Verbetering van veterinaire veiligheid	+	+
La-2	Verandering perspectief voor verbreding van de economische basis van de landbouw	++	+
La-3	Verandering in perspectief intensieve veehouderij	+++	++
La-4	Veranderingen in perspectief voor biologische landbouw	+	0
La-5	Verandering perspectief voor de grondgebonden extensieve veehouderij	+	+
La-6	Verandering perspectief voor grondgebonden akker- en tuinbouw (incl. overige teelten)	++	+
Recreatie en toerisme			
Rt-1	Verandering perspectief toeristisch-recreatieve sector	++	+
Rt-2	Verbetering ruimtelijke structuur	+	0
Rt-3	Verandering in recreatieve belevingswaarde	++	+
Wonen, werken en leefbaarheid			
Slv-1	Ontwikkeling van de werkgelegenheid in het buitengebied	-	+
Slv-2	Veranderingen in de leefbaarheid van kleine kernen	0	+
Slv-3	Verandering in verkeershinder door nieuwe activiteiten in het kader van de reconstructie	0	0
Slv-4	Verandering in verkeersveiligheid door nieuwe activiteiten in het kader van de reconstructie	+	0

Uit het overzicht blijkt dat in 2016 veel positieve effecten zijn opgetreden voor zowel de omgevingskwaliteit (water en bodem, milieu, natuur, landschap en cultuurhistorie) alsook voor de sociale en economische vitaliteit (landbouw, recreatie, wonen- werken en leefbaarheid). Deze kwalitatieve scores zijn veelal een optelling van verschillende effecten verspreid over het gehele reconstructiegebied. De totaalbalans is veelal positief wat niet betekent dat op onderdelen of lokaal een ander beeld kan ontstaan. De mate van verbetering varieert sterk. Uit de hierna volgende beschrijvingen zal blijken in welke mate het doelbereik op de verschillende criteria gerealiseerd kan worden. In het MMA (hoofdstuk 9) wordt beschreven op welke wijze een nog groter rendement voor de milieuaspecten gehaald kan worden.

8.2 Effecten van het VKA en de alternatieven

8.2.1 Water en bodem

Waterberging

De zoekgebieden voor regionale waterberging zijn in dit VKA overgenomen. De bergingsopgave voor het hoofdsysteem (de Maas) is in Beerze Reusel niet van toepassing.

Het VKA geeft invulling aan de opgave voor regionale waterberging. Het gaat hierbij zowel om de ruimtelijke vrijwaring van zoekgebieden als het concreet inrichten hiervan om de kans op overlast te verminderen. De bergingsgebieden liggen overwegend binnen de begrenzing van de GHS-natuur of van een Regionale Natuur en Landschapseenheid (RNLE). Hier gelden de restricties van het Streekplan, zodat er geen sprake is van kapitaalintensieve ontwikkelingen. Het VKA geeft niet duidelijk aan hoe moet worden omgegaan met de bestaande kapitaalintensieve functies in de bergingsgebieden.

De inzet van instrumenten als kavelruil leidt tot het sneller beschikbaar komen van ruimte voor regionale waterberging. De gebruiksfunctie van waterbergingsgebieden in de huidige situatie wordt hierdoor licht positief beïnvloed door het VKA (+). Dit geldt ook voor de invloed van het VKA op de autonome ontwikkeling (+).

In de periode tot 2016 wordt een deel van de zoekgebieden voor regionale waterberging (diverse plaatsen langs de Beerze, de Reusel en de (Poppelsche, Oude, Nieuwe) Leij) daadwerkelijk ingericht. Hierdoor is de wateroverlast in 2016 minder dan in de huidige situatie. Door de vernatting van natuurgebieden en de peilopzet in landbouwgebieden (waterconservering) neemt de sponswerking van de bodem deels af. De gebiedscapaciteit, om bij zeer natte omstandigheden water vast te houden, neemt hierdoor af. Het is van belang om dit aspect, bij de nadere planuitwerking, in overweging te nemen. Het VKA heeft desalniettemin, in de huidige situatie, een positief effect op de wateroverlast (++). Via het autonome spoor komen waterschappen op termijn ook tot de concrete begrenzing en inrichting van de waterbergingsgebieden, maar algemeen mag worden aangenomen dat het VKA wel tot een versnelling leidt. Het VKA scoort daarom licht positief (+) ten opzichte van de autonome ontwikkeling.

Het VKA leidt tot een vermindering van de wateroverlast, maar niet precies is aan te geven in welke mate deze vermindering optreedt. Door de waterschappen wordt de waterbergingsopgave nader gekwantificeerd en ruimtelijk uitgewerkt. Voor deze uitwerking is overigens een watertoets verplicht.

Waterdoelen en grondwaterstand (GGOR)

In Beerze Reusel ligt ruim 7.161 hectare natte natuur (bestaand en nog te realiseren). Hiervan is 4.700 hectare in de huidige situatie aanzienlijk verdroogd; hier worden de gewenste hydrologische condities dus niet gehaald.

In de autonome ontwikkeling zal het areaal verdroogd natuurgebied afnemen tot 3.876 ha. De meerwaarde van het VKA ten opzichte van de autonome ontwikkeling ligt met name in de mogelijkheid om externe werking (vernatting in omliggend landbouwgebied) toe te staan bij de zogenaamde natte natuurplek. Daarnaast zal de uitvoering sneller verlopen door het VKA en zal de waterconservering in de landbouw en de inzet van Koopmansgelden plaatselijk positieve resultaten laten zien. Door de uitvoering van het VKA zal het areaal verdroogd natuurgebied, ten opzichte van de huidige situatie, met circa 949 ha afnemen (modelberekeningen door TNO). Er resteert dan nog 2.666 hectare natte natuur, waarin de gewenste hydrologische condities niet worden gehaald. Het extra herstel ten opzichte van de autonome ontwikkeling treedt vooral op in de zogenaamde natte natuurplek: Logtse Heide, de Mortelen, de Beerze door Landgoed Baest, Landschotse en Kuikeindse Heide, de Mispelendse en Netterselse heide, de Groote Beerze, langs de Aa of Goorloop en Dalemstroompje (Cartierheide), Molenbroek-Spekdonken, Moergestels Broek, de Welleneindsche Heide, de Diessensche Heide, beekdal Spruitenstroompje bij Annanina's rust, de Reuselse

Moeren, langs de Belevensche Loop, op de Regte heide, delen van landgoed Gorp en Rovert, beekdalen Roversche en Poppelsche Leij en langs de Run. Voor deze gebieden zijn maatregelen voorzien met uitstraling op het omliggende (landbouw) gebied. Als uitgangspunt voor de berekeningen is gehanteerd dat de aankoop van de EHS in 2016 is voltooid.

Ten opzichte van de huidige situatie (34% hersteld) is sprake van een toename van het areaal herstelde natte natuur en natte natuurplek met 29% naar 63% in totaal. Het VKA scoort daarom positief (++). Ten opzichte van de autonome ontwikkeling (46% hersteld) is de vermeerdering van het areaal herstelde natuur 17%. Daarom is de score hier ook positief.

Verbetering van de hydrologische condities in de natte natuurgebieden zorgt ervoor dat in 2016 45% van het areaal verdroogde natuur is hersteld, ten opzichte van het referentiejaar 1994. Berekeningen, met aannames ten aanzien van de voortgang van de maatregelen voor vernatting, laten zien dat in 2008 23% hersteld is en in 2012 42%. Met de voorgestelde ingrepen wordt dus voldaan aan de Rijksdoelstelling die uitgaat van 40% hersteld areaal in 2010.

De berekeningsresultaten zijn gebaseerd op de aanname dat de EHS in 2016 volledig is gerealiseerd en dat bij herstel van natte natuurplek uitstralingseffecten op omliggende landbouwgronden zijn toegestaan. Het is de vraag of deze aanname terecht is, gezien de snelheid waarin de EHS wordt gerealiseerd (zie ook onderdeel natuur). Indien de realisatie van de EHS vertraagt, vertragen ook de vernattingsmaatregelen binnen de EHS en daarmee in sterke mate het realiseren van de anti-verdrogingsdoelstellingen.

De vernatting van natuurgebieden leidt op circa 3.769 ha omliggende landbouwgrond tot een verslechtering van de productieomstandigheden. Op deze gronden neemt de opbrengst gemiddeld 4% af. Het effect op de waterhuishouding van deze landbouwgrond is licht negatief (-) ten opzichte van de huidige situatie en autonome ontwikkeling.

Voor ruim 3.750 hectare landbouwgrond leidt de vernatting van natuurgebieden tot een verbetering van de productieomstandigheden op de omliggende landbouwgronden. In de huidige situatie is sprake van verdroging in deze landbouwgebieden. Door het VKA neemt de opbrengst op deze gronden gemiddeld 3% toe. In combinatie met de voorgenomen maatregelen ter verbetering van de vochtvoorziening van de landbouw, wordt ten opzichte van de huidige situatie een sterk positief effect op de vochtvoorziening van landbouwgronden gerealiseerd (+++). In de autonome ontwikkeling worden ook waterconserveringsprojecten opgestart. De meerwaarde van het VKA bestaat uit versnelde realisatie door de uitvoeringsgerichtheid van reconstructie en de positieve effecten van ingrepen in natte natuurplek. Daarom scoort het VKA positief (score ++) ten opzichte van de autonome ontwikkeling.

Water- en bodemkwaliteit

Het VKA beschrijft een reeks bestaande beleidslijnen en maatregelen die een positieve impuls zullen geven aan de verbetering van de waterkwaliteit. Het VKA is echter geen “actieprogramma waterkwaliteit”. Naast het “omarmen” van de autonome maatregelen voegt het VKA weinig concrete maatregelen toe. De in de bodem aanwezige fosfaatvoorraden dragen aanzienlijk bij aan de uitspoeling van fosfaat. Het effect van brongerichte maatregelen, zoals minder mest of het uit de productie halen van landbouwgrond, op het halen van de minimale ecologische eisen zoals genoemd in de Europese Kaderrichtlijn Water is daarom beperkt.

Effectgerichte maatregelen, zoals de aanleg van bufferstroken, de herinrichting van waterlopen of de aanleg van zuiveringsmoerassen lijken perspectiefrijk, maar de kennis over de

daadwerkelijk optredende effecten van deze maatregelen is op dit moment nog onvoldoende. Ten aanzien van de water- en bodemkwaliteitsdoelstellingen ligt er dus nog steeds een grote opgave om aan de gestelde normen te voldoen (met name de Europese Kaderrichtlijn Water). Zo maakt het huidige en voorgenomen beleid geen einde aan de fosfaatophoping in de bodem.

Door een mix van effecten in de autonome ontwikkeling en een aantal indirecte effecten van planingrepen treedt een lichte verbetering op van de grondwaterkwaliteit voor nitraat (+) en de oppervlaktewaterkwaliteit voor fosfaat (+). De kwantitatieve onderbouwing van deze effectbepaling (uitgevoerd door Alterra) is vooral gebaseerd op veranderend landgebruik (realisatie EHS) en veranderingen in uitspoeling als gevolg van veranderende hydrologische omstandigheden (vernatting). Bij nitraat gaat het daarbij om uitspoeling naar het grondwater en bij fosfaat om uitspoeling naar het oppervlaktewater.

Hierbij treden wel ruimtelijke verschillen op. Het positieve effect, door het wegvallen van de bemestingsdruk, treedt op binnen de grenzen van de EHS. De vernatting van het omliggende landbouwgebied en de waterconservering op de overige landbouwgronden leidt daarentegen tot een (tijdelijke) vergroting van de uitspoeling van fosfaat buiten de EHS. Bij gelijkblijvende bemestingsdruk zal deze uitspoeling lang aanhouden.

Het VKA voegt weinig toe aan het autonome spoor. Op basis hiervan wordt het effect van het VKA ten opzichte van de autonome ontwikkeling voor nitraat als neutraal (0) en voor fosfaat als licht negatief (-) beoordeeld. Het negatieve effect voor fosfaat is van tijdelijke aard en wordt veroorzaakt door verhogingen van de grondwaterstand. De extra uitspoeling van fosfaat neemt op de langere termijn (na de planperiode) af, doordat zich op termijn een nieuw evenwicht zal instellen.

Binnen de natuurgebieden zal het VKA leiden tot een aanzienlijke verandering van de bodem- en waterkwaliteit; immers in grote delen van de te realiseren (natte) EHS verandert het grondgebruik en worden de hydrologische condities geoptimaliseerd. Binnen natuurgebieden vindt zowel een vermindering plaats van de uitspoeling van nitraat naar het grondwater als van fosfaat naar het oppervlaktewater. De verhoging van de grondwaterstand leidt weliswaar tot een iets grotere fosfaatsuitspoeling maar dit wordt volledig gecompenseerd door het wegvallen van de bemestingsdruk. Deze conclusie is alleen van toepassing indien de volledige EHS tijdig wordt gerealiseerd.

Voor zowel nitraat als fosfaat treedt er in de natte natuurgebieden een verbetering op. Op circa 2.388 ha wordt een verlaging in de nitraatconcentratie bereikt en op 1.525 ha gaat het fosfaatgehalte omlaag. Dit is respectievelijk 33% en 21% van alle natte natuur in Beerze Reusel. Dit is een licht positief effect (+). Door de realisatie van de EHS via het autonome spoor en het uitvoeren van maatregelen ter verbetering van de waterhuishouding (zonder externe werking), is het effect van het VKA op de waterkwaliteit in natuurgebieden ten opzichte van de autonome ontwikkeling neutraal tot licht positief (0/+).

Ten opzichte van de huidige situatie leidt het VKA tot een vermindering van het risico van uitspoeling (zowel natuur als landbouw) op de uitspoelingsgevoelige gronden in het gebied. Dit effect is licht positief (+). Een aantal onderdelen van het VKA wordt ook in het kader van de autonome ontwikkeling bereikt. Het VKA heeft daardoor een zeer beperkt effect (0/+) op de autonome ontwikkeling.

Ten opzichte van de huidige situatie kan gesteld worden dat binnen de 25-jaars beschermingszone van de waterwinning in Vessem, de grondwaterkwaliteit positief zal veranderen (++), met

name omdat de uitspoeling van nitraat afneemt door verhoging van de grondwaterstand. De autonome ontwikkeling draagt voor het merendeel hieraan bij, waardoor het netto effect van het VKA beperkt is (+).

Het veranderend grondgebruik zorgt in heel Beerze Reusel voor een positief effect op de bodembelasting met zware metalen en bestrijdingsmiddelen. De verhoging van de grondwaterstand kan echter uitspoeling van zware metalen veroorzaken. Met de verwachting dat het veranderend grondgebruik een groter effect heeft dan de verhoging van de grondwaterstand is het netto effect op de huidige situatie licht positief (+). De bodemkwaliteit verandert daarmee op kleine schaal. Via het autonome spoor wordt al een groot deel van de verbeteringen bereikt. Om deze reden scoort het VKA beperkt positief (0/+) ten opzichte van de autonome ontwikkelingen.

Resumerend levert het VKA een beperkte positieve bijdrage aan de verbetering van de waterkwaliteit, echter veel van de maatregelen worden via het autonome spoor geïnitieerd. De mate waarin wordt voldaan aan het gestelde normenpalet is niet aan te geven. Hiervoor ontbreekt het inzicht in de bijdrage vanuit verschillende belastingsbronnen en het inzicht in de daarbij horende oorzaak-gevolg relaties.

Beekherstel

In 2016 zijn naar verwachting alle te herstellen beeksystemen (149 km) daadwerkelijk hersteld. Het VKA heeft een sterk positief effect ten opzichte van de huidige situatie (+++). Ook zonder het VKA zijn deze beeksystemen waarschijnlijk hersteld. Door de gecombineerde inzet van instrumenten en het combineren van meerdere doelen kan echter wel een versnelling en een grotere landschapsecologische kwaliteit worden bereikt. Het effect ten opzichte van de autonome ontwikkelingen is daardoor licht positief (+).

Tabel 8.2 Effectscores Water en bodem

Criterium	VKA t.o.v. HS	VKA t.o.v. AO
Water en bodem		
Beïnvloeding gebruiksfuncties zoekgebieden ruimte voor de rivier	nvt	nvt
Beïnvloeding nieuwe kapitaalintensieve ontwikkelingen	+	+
Beïnvloeding wateroverlast	++	+
Beïnvloeding grondwaterregime natuur	++	++
Beïnvloeding waterhuishouding landbouwgronden	-	-
Beïnvloeding vochtvoorziening landbouwgronden	+++	++
Beïnvloeding nitraatconcentratie in het grondwater	+	0
Beïnvloeding fosfaatconcentratie*	+	-
Beïnvloeding waterkwaliteit in natuurgebieden	+	0/+
Beïnvloeding uitspoelingsrisico	+	0/+
Beïnvloeding grondwaterbeschermingsgebieden	++	+
Beïnvloeding Beekherstel	+++	+
Beïnvloeding bodemkwaliteit	+	0

* positief effect als gevolg van generieke maatregelen in combinatie met negatieve effecten als gevolg van vernatting

Effecten van de alternatieven “water voor de natuur” en “water voor de landbouw” op water en bodem

Alternatief “water voor de natuur”

In het studiealternatief “water voor de natuur” is voor de natuurparels op de grens met het plangebied de Meierij (Smalbroeken en Mortelen) nagegaan of verdergaande vernattingsmaatregelen zinvol zijn. Hierbij is op basis van het Effectenonderzoek Water (2003) een selectie van kansrijke gebieden gemaakt. Hierbij is de toename van de zogenoemde doelrealisatie natuur afgezet tegen de toename van de natschade in de landbouw.

Verdergaande vernatting leidt op additioneel 87ha (1-2%) tot het behalen van de randvoorwaarden. Uit het alternatief blijkt tevens dat het niet efficiënt is om in beide natuurparels extra maatregelen te nemen. Extra maatregelen lijken wel zinvol in de Mortelen, doordat er circa 80 hectare extra wordt hersteld. De toename van natschade is echter wel aanzienlijk.

In het alternatief natuur wordt in 64% van het areaal natte natuur en natte natuurparels de hydrologische randvoorwaarden bereikt. Dit is precies 30% meer dan in de huidige situatie. Het alternatief natuur scoort daarom sterk positief (+++). Het verschil met het VKA is echter gering.

Extra maatregelen om vernatting van natuurgebieden te bereiken, leidt op 1210 ha extra ten opzichte van het VKA tot natschade voor de landbouw. Bovendien neemt de gemiddelde opbrengstderving in de gebieden met natschade toe. Daarnaast treedt op 1400 ha extra ten opzichte van het VKA een vermindering van de droogteschade op.

Alternatief “water voor de landbouw”

Indien extra waterconserveringsmaatregelen voor de landbouw worden genomen, laten generieke (dus geen lokaal uitgewerkt scenario) berekeningsresultaten zien dat dit tot een vermindering van de droogteschade leidt op een 4.830 ha extra landbouwgrond ten opzichte van het VKA. Het alternatief voor de landbouw heeft een zeer beperkt positief effect op de doelrealisatie binnen de (natte) natuur. Bijkomend effect van de vernatting is een veranderend uitspoelingspatroon voor fosfaat en nitraat. Verdergaande vernatting van landbouwgronden is met name voor de uitspoeling van fosfaat negatief ten opzichte van de huidige situatie.

Tabel 8.3: Resultaten wateralternatieven voor Beerze Reusel

	HS	AO	VKA	Alt. Natuur	Alt. Landbouw
Waterdoelen natuur*	34%	46%	63%	68%	68%
Toename natschade landbouw		Interne buffering dus geen toename natschade.	3.770 ha	4.982 ha	Natschade zal door gerichte inzet van waterconserveringsmaatregelen zeer beperkt blijven
Afname droogteschade landbouw		Interne buffering dus geen afname droogteschade.	3.750 ha	5.162 ha	8.564 ha

* percentage van het totale areaal natte natuur waarin voldaan ((0-100% doelrealisatie) wordt aan de hydrologische randvoorwaarden.

8.2.2 Milieu

Emissie van ammoniak

In 2016 is er t.o.v. 2004 voor heel Noord-Brabant sprake van een aanzienlijke daling van de ammoniakemissie en de gemiddelde depositie van ammoniak (en totaal stikstof) op natuurgebieden. De ammoniakemissie uit de landbouw in Noord-Brabant neemt af van 31 kton in de huidige situatie tot circa 20 kton in 2016. Hiermee wordt de inspanningsverplichting van 18 kton uit het NMP4 voor 2010 nog niet gehaald, maar deze omvang ligt naar rato wel onder de NEC-richtlijn (deze is niet naar provincies verdeeld). De afname van de ammoniakemissie uit de landbouw is vrijwel geheel toe te schrijven aan de autonome ontwikkeling (toepassen AMvB Huisvesting, evenwichtsbemesting, aanwendingstechnieken).

In het VKA wordt als doelstelling het terugdringen van de huidige totale emissiehoeveelheid (ca. 4 kton) genoemd, waarbij wordt aangegeven dat het stimuleren van technische maatregelen op bedrijven als belangrijkste middel wordt gezien. De emissie in het reconstructiegebied Beerze Reusel bedraagt in 2016 naar verwachting circa 2,5 kton.

De begrenzing van de extensiveringsgebieden in het VKA zorgt voor een extra bescherming tegen de toename van stalemissies in de zones rondom kwetsbare natuurgebieden. De verplaatsing en beëindiging van locaties leidt lokaal tot een significante afname van stalemissies in de zones rondom de Wav-A gebieden. Zo zijn er in het reconstructiegebied in totaal 60 gespecialiseerde intensieve veehouderijen in de EHS of in de 250 meter zones rondom de Wav-A gebieden gelegen (in totaal circa 200 veehouderijen met een intensieve tak). De vergunde stalemissies van deze 60 bedrijven bedraagt circa 50% van de totaal vergunde stalemissies in die zones. Het VKA voorziet in verplaatsing van 24 van deze locaties. Daarnaast is ook voor 20 locaties voorzien in het financieel stimuleren van de toepassing van bovenwettelijke technieken om de ammoniakemissies te verlagen.

Gezien de afname van de ammoniakemissie uit de landbouw, met name ook rondom kwetsbare natuur, scoort het VKA positief (++) ten opzichte van de huidige situatie. Een groot deel van dit positieve effect wordt veroorzaakt door de afwaartse beweging die ook autonoom zal optreden vanwege de hiervoor genoemde regelgeving. Door de begrenzing van de extensiveringsgebieden en het operationaliseren van landbouwonwikkelingsgebieden wordt deze afwaartse beweging door het VKA versterkt, in combinatie met concrete maatregelen om de emissies rond de meest kwetsbare natuurgebieden te verplaatsen of te verkleinen. Het effect van het VKA op de afname van de totale emissie van ammoniak uit stallen of uit veldemissies, dus ook de emissies buiten de zones rondom de meest kwetsbare natuur, is zeer beperkt. De afname die hierin wordt voorzien is bijna volledig toe te schrijven aan de autonome ontwikkeling. Daarom scoort het VKA voor dit criterium (afname ammoniakemissie totaal en afname ammoniakemissies in de zones rondom de zeer kwetsbare natuurgebieden) licht positief (+) ten opzichte van de autonome ontwikkeling.

Depositie van ammoniak en stikstof op natuurgebieden

De gemiddelde depositie op de meest kwetsbare bos- en natuurgebieden in het reconstructiegebied daalt van 2970 mol per hectare naar 2020 mol per hectare. Deze daling wordt vooral veroorzaakt door de verwachte evenwichtsbemesting, toepassing van andere technieken t.a.v. mesttoediening en de implementatie van de AmvB Huisvesting. De extra daling die door verplaatsingen uit - of het stoppen van alle intensieve veehouderijen in extensiveringsgebieden kan worden bereikt, bedraagt maximaal 6%. Indien uitplaatsingen uit extensiveringsgebieden gepaard gaan met inplaatsingen binnen het reconstructiegebied, of niet alle intensieve veehouderijen in de extensiveringsgebieden worden beëindigd, is de extra daling beperkter. Voor het VKA wordt die afname op 2% geschat.

De zonering en de maatregelen die in het VKA zijn opgenomen, richten zich vooral op de omvang en spreiding van stalemissies van intensieve veehouderijen. De extra afname van de gemiddelde stikstofdepositie door deze maatregelen is beperkt. Dit komt omdat stalemissies een relatief groot invloedsgebied hebben en ook andere emissiebronnen deze gemiddelde depositie bepalen, zoals stalemissies van rundveebedrijven, oppervlakte-emissies en emissies uit andere bronnen dan de landbouw. Een andere ruimtelijke spreiding van stalemissies van veehouderijen heeft wel een positief lokaal effect, te weten een afname of afvlakking van lokale depositiepieken. Daarmee bereikt het VKA een significante afname van deze depositiepieken. Deze positieve effecten kunnen deels teniet worden gedaan door uitbreiding van locaties op relatief ongunstige locaties in de verwevingsgebieden.

De betekenis van de integrale zonering intensieve veehouderij voor de depositie van ammoniak op natuurgebieden ligt vooral in het voorkomen van nieuwe depositiepieken. De “sanerende” werking (afname van de gemiddelde depositie) op de korte termijn is weliswaar beperkt, maar indien de totale emissie op de langere termijn (na 2016) verder afneemt, wordt de ruimtelijke verdeling van de (lokale) depositiepieken steeds belangrijker voor wat betreft het behalen van de gestelde natuurdoelen. Desalniettemin geldt dat binnen de plantermijn de depositieniveaus nog steeds boven het kritische niveau voor de meest gevoelige natuur liggen. In 2016 voldoet ruim 200 ha Wav-A gebied en 1500 hectare WAV-B gebied aan de kritische depositiewaarde. Zeer kwetsbare natuurgebieden (Wav-A gebieden) hebben een kritische depositiewaarde van minder dan 1400 mol per ha. Om een groter doelbereik voor deze gebieden te bewerkstelligen is een nog veel sterkere afname van de emissie (uit de landbouw en uit andere bronnen) nodig.

Het VKA scoort neutraal (0) ten opzichte van de autonome ontwikkeling als het gaat om de afname van de gemiddelde stikstofdepositie en per saldo licht positief (+) ten opzichte van de autonome ontwikkeling als het gaat om de afname van de depositiepieken op voor verzuring gevoelige bos- en natuurgebieden.

Stank

Het aantal inwoners in het reconstructiegebied die kans lopen op hinder door stank uit stallen bedraagt in de huidige situatie circa 8.300. Doordat in de autonome ontwikkeling moderne stalsystemen worden toegepast, bedrijven stoppen en bedrijven verplaatsen, daalt het aantal gehinderden. Schaalvergroting van intensieve veehouderijbedrijven kan er toe leiden dat het aantal stankgehinderden toeneemt, ook als die schaalvergroting past binnen de (huidige) wettelijke randvoorwaarden.

Ingeschat wordt dat het VKA een afname van het aantal gehinderden uit stallen bereikt tot circa 7.500 inwoners, een afname van circa 10% van het aantal gehinderden uit stallen (t.o.v. de huidige situatie). De extra daling van het aantal stankgehinderden uit stallen ten opzichte van de verwachte autonome ontwikkeling is beperkt, omdat de bestaande stankregelgeving al sterk bepalend is voor de ontwikkelingsmogelijkheden van intensieve veehouderij bedrijven. Gemeten in het aantal inwoners binnen de wettelijke stankcirkels is het effect van het VKA ten opzichte van de autonome ontwikkeling groter, namelijk een afname van 13% van het aantal inwoners binnen de wettelijke stankcirkels. Omdat de afstandsgrafieken die ten grondslag liggen aan die wettelijke stankcirkels de invloed van relatief grote bedrijven op het aantal gehinderden uit stallen onderschatten, kan de afname van het aantal gehinderden uit stallen op lokaal niveau minder zijn.

De begrenzing van zones rondom de kernen als extensiveringsgebied in het VKA zorgt voor een extra bescherming tegen de toename van stankknelpunten. Indien de regelgeving wordt

versoepeld (wegvallen cumulatief), neemt de betekenis van de begrenzing van extensiveringsgebieden toe en daarmee ook het effect dat toegeschreven kan worden aan het VKA.

Door het verplaatsen van bedrijven en het subsidiëren van bovenwettelijke technische maatregelen zoals is opgenomen in het VKA (12 verplaatsingen en het stimuleren van bovenwettelijke technieken bij 8 locaties), kan het oppervlak bebouwde kom dat overlapt met een stankcirkel met circa 10% afnemen ten opzichte van de huidige situatie. Dat kan bijvoorbeeld leiden tot meer mogelijkheden voor woningbouw in die kernen.

Het VKA scoort positief (++) ten opzichte van de huidige situatie wat betreft vermindering van het aantal stankgehinderten uit stallen. Gezien de afname van de stankoverlast die in de autonome ontwikkeling mag worden verwacht, scoort het VKA neutraal (0) tot licht positief (+) ten opzichte van de autonome ontwikkeling.

Een groot deel van de stankoverlast wordt veroorzaakt door veldemissies, na het uitrijden van mest. In het reconstructiegebied betreft het circa 20.700 inwoners met een kans op stankhinder door veldemissies. De huidige wet- en regelgeving is niet gericht op beperking van deze stankbronnen (het zijn piekbelastingen) en het VKA neemt geen specifieke maatregelen gericht op het terugdringen van deze overlast, maar richt zich vooral op de omvang en ruimtelijke spreiding van stalemissies. De stankhinder uit de veldemissies neemt autonoom af (bijv. door vermindering van de bemesting). De exacte omvang van deze afname is niet bekend. Indien de afname van geuremissie vergelijkbaar is met de afname van de ammoniakemissie, daalt het aantal gehinderden door veldemissies fors. In combinatie met vermindering van stankhinder door betere stalsystemen (autonoom), de integrale zonering en de in het VKA opgenomen maatregelen, scoort het VKA positief (++) wat betreft vermindering van stankhinder uit de landbouw (totaal, dus stallen en veldemissies) ten opzichte van de huidige situatie en licht positief (+) ten opzichte van de autonome ontwikkeling. Daarbij dient te worden aangetekend dat ten opzichte van de autonome ontwikkeling het VKA slechts zeer beperkt kan bijdragen aan de vermindering van het totaal aantal gehinderden door stankhinder uit de landbouw vanwege het relatief grote aandeel van het aantal gehinderden door veldemissies in het totaal aantal gehinderden.

Licht en geluid

Door autonome ontwikkelingen neemt de geluidsbelasting toe, bijvoorbeeld door de toenemende belangstelling voor lawaaisporten en toename van het verkeer. Voor de geluidsbelasting in de stiltegebieden zijn met name de recreatieve ontwikkelingen van belang.

Er wordt in het VKA veel aandacht besteed aan het versterken en uitbreiden van de toeristisch-recreatieve sector. Om dit te bereiken wordt ruimte geboden aan verdere ontwikkeling van bestaande recreatieve voorzieningen en ook aan nieuwe ontwikkelingen. Aangezien de recreatiebedrijven deels in en rond de stiltegebieden zijn gevestigd, kan dit negatieve gevolgen hebben voor het geluidsniveau in en rond de stiltegebieden. Tegen een drietal stiltegebieden (De Pan, Regte Heide en de Landschotsche Heide) ligt tegen een gebied met intensieve recreatie.

Het uitplaatsen van recreatieve voorzieningen uit kwetsbare natuurgebieden kan mogelijk een positief effect hebben op de geluidsbelasting indien deze bedrijven zich momenteel in of nabij stiltegebieden bevinden. Het effect op de geluidsbelasting door het VKA ten opzichte van de autonome ontwikkeling wordt per saldo als licht positief beoordeeld (+).

Door autonome ontwikkelingen zal de lichtbelasting toenemen. De mate waarin de huidige lichtbelasting verandert door het VKA ten opzichte van de autonome ontwikkeling wordt als

neutraal beoordeeld (0). In het VKA is een doorgroeilocatie voor glastuinbouwbedrijven opgenomen. Dit kan leiden lokaal leiden tot een toename van de lichtbelasting, maar bij de uitwerking kan dit worden beperkt. Daarnaast is in het VKA een (beperkt) budget opgenomen om projecten te ondersteunen waar zich kansen voordoen om donkere gebieden te herstellen, zoals het aanpassen van verlichting bij wegen en het afschermen van lichtmasten. Deze maatregelen zijn stimulerend van aard. Omdat het een beperkt budget betreft zullen de effecten hiervan gering zijn.

Tabel 8.4 Effectscores Milieu

Criterium	VKA	VKA
	t.o.v. HS	t.o.v. AO
Milieu		
Verandering gemiddelde depositie van stikstof in voor verzuring gevoelige gebieden	++	0
Verandering depositiepieken van ammoniak op voor verzuring gevoelige gebieden	++	+
Samengestelde score depositie van ammoniak en stikstof	++	+
Afname emissie van ammoniak in totale reconstructiegebied	++	0
Afname emissie van ammoniak in randzones van de (zeer) kwetsbare delen van de EHS	++	++
Samengestelde score emissie van ammoniak	++	+
Afname aantal stankgehinderden uit stallen	++	+
Afname van het aantal stankgehinderden door veldemissies	++	0
Samengestelde score afname aantal stankgehinderden	++	+
Verandering kwaliteit stiltegebieden	0	+
Verandering kwaliteit donkere gebieden	-	0

Effecten van de alternatieven integrale zonering op milieu

Alternatieven 1a en 1b, ruimtelijke sturing

Bij het alternatief 1a (sterke ruimtelijke sturing van de intensieve veehouderij) verandert de ammoniakemissie in totaliteit niet, maar de ruimtelijke spreiding van de emissie verandert wel. De gemiddelde stikstofdepositie op de Wav-A gebieden neemt hierdoor licht af ten opzichte van het VKA (circa 2,5% t.o.v. het VKA).

In het alternatief 1b zeer sterke sturing vindt nieuwvestiging plaats in de “beste” landbouwontwikkelings-gebieden binnen de zeven reconstructiegebieden. Omdat enkele hiervan in dit reconstructiegebied zijn gelegen, is er binnen dit alternatief nauwelijks een verschil in de totale hoeveelheid van de emissie en scoort dit alternatief voor het aspect ammoniakdepositie nagenoeg gelijk aan alternatief 1a.

Daarnaast is er in deze beide ruimtelijke alternatieven sprake van een zekere extra beschermende werking (tegenaan nieuwe depositiepieken) ten opzichte van het VKA, omdat er t.o.v. het VKA extra extensiveringsgebieden zijn begrensd. Wanneer in de toekomst (na 2016) de achtergronddepositie verder afneemt, wordt de betekenis van lokale depositiepieken voor het behalen van de natuurdoelen relatief groter en zal het effect van sterke ruimtelijke sturing op de gemiddelde stikstofdepositie groter worden.

Bij een sterke ruimtelijke sturing (1a) neemt per saldo het aantal inwoners binnen de wettelijke stankcirkels het meest

af t.o.v. het VKA (-14%). Binnen het alternatief 1B is er ook sprake van een afname van het aantal inwoners binnen de wettelijke stankcirkels t.o.v. het VKA, maar is die daling minder groot (-5% t.o.v. het VKA). Binnen dit alternatief is er sprake van een toename van de kans op stankhinder in de omgeving van de geconcentreerde vestiging van de intensieve veehouderij locaties in de landbouwontwikkelingsgebieden.

Alternatief 2, stimuleren en technische mogelijkheden

In alternatief 2 (inzetten op technische maatregelen en grotere verwevingsgebieden dan in het VKA, ten koste van de extensiveringsgebieden), is er sprake van een beperkte afname van ammoniakemissie en geuremissie t.o.v. het VKA en de autonome ontwikkeling, indien de inzet van deze maatregelen niet gepaard gaat met een toename van het aantal dieren.

De afname van de gemiddelde ammoniakdepositie in dit alternatief het grootst (8% t.o.v. het VKA). Dit komt omdat technische maatregelen voor bedrijven rond natuurgebieden in verhouding goedkoper zijn dan het verplaatsen van bedrijven en er daarom bij een zelfde budget meer knelpunten kunnen worden opgelost. Indien de toepassing van bovenwettelijke techniek samengaat met een uitbreiding van het aantal dieren, wordt het positief effect weer te niet gedaan. Een voorwaarde zou kunnen zijn dat maximaal de helft van de emissiereductie door de (gesubsidieerde) inzet van bovenwettelijke techniek wordt benut voor de uitbreiding van de veestapel. De afname van de gemiddelde depositie is in dat geval iets groter (4% t.o.v. het VKA) dan de extra afname die bereikt wordt het alternatief sterke sturing (2,5% t.o.v. het VKA).

In alternatief 2 is de afname van het aantal inwoners binnen de wettelijke stankcirkels (t.o.v. het VKA) even groot als alternatief 1b (-5% t.o.v. het VKA). Door de inzet van technische maatregelen op relatief veel locaties, is er sprake van een extra afname van de kans op stankhinder t.o.v. het VKA en alternatief 1A.

De beschermende werking van de zonering die hoort bij dit alternatief is minder groot dan die van het VKA. Dit kan leiden tot het ontstaan van nieuwe depositiepieken en een toename van het aantal stankgehinderden uit stallen (ten opzichte van het VKA).

Tabel 8.5 Resultaten alternatieven Integrale Zonering Beerze Reusel

	HS	AO	VKA	Alt. Sterke ruimtelijke sturing 1a	Alt. Sterke ruimtelijke sturing 1b	Alt. 2 Technische maatregelen
Stikstofdepositie op Wav-A gebieden, gemiddeld	2970 mol	2050 mol	2020 mol	1970 mol	1970 mol	1855 mol
Aantal stank-gehinderden door stank uit stallen	8.300	7.500	7.300	7.300	8.000	7.100

8.2.3 Natuur Ecologische hoofdstructuur

Het VKA bevat diverse maatregelen die de aankoop van de ecologische hoofdstructuur kunnen versnellen. Dit zijn bijvoorbeeld aankoopstrategieplannen, kavelruilprojecten en grondaankopen voor waterdoelen en beekherstel.

Voor Beerze Reusel moet er vóór 2010 ongeveer 1623 ha verworven en 997 ha via beheersovereenkomsten worden gerealiseerd. Het VKA leidt tot enige versnelling van het proces van verwerven en inrichten en het verbeteren van water- en milieuomstandigheden. Realisatie van

de EHS in 2016 blijft echter buiten bereik. Door de gecoördineerde inzet van middelen zal het VKA wel leiden tot een geringe versnelling van de realisatie van de EHS ten opzichte van de autonome ontwikkeling (+).

De samenhang en omvang van de EHS krijgen een impuls met de versnelling van realisatie van de EHS. De verschillende maatregelen om de waterkwaliteit te verbeteren en verdroging tegen te gaan leiden tot beperkt positieve effecten. Het herstel van de waterdoelen voor de natuur wordt niet overal in de natte natuurgebieden gehaald. Daar waar de waterdoelen wel worden gehaald, levert dit een positieve bijdrage aan de kwaliteit van de EHS. De afname van de stikstofdepositie brengt het bereiken van de kritische depositiewaarden voor natuurdoelen dichterbij, maar deze worden voor de meeste natuurgebieden nog niet gehaald.

De ontwikkeling van recreatie vindt vaak plaats buiten de kwetsbare natuurgebieden. Zonering van recreatie en andere maatregelen leveren een positieve bijdrage aan de rust in de EHS, doordat de recreatie in een beperkt deel van de EHS wordt geconcentreerd. Het VKA bevat echter geen maatregelen om recreatiebedrijven in de EHS (die een sterke verstoring van natuurwaarden tot gevolg hebben) te verplaatsen. Bovengenoemde verbetering van de kwaliteit van de EHS leiden tot een positief (++) effect van het VKA ten opzichte van de huidige situatie. In de autonome ontwikkeling treden genoemde verbeteringen voor het grootste deel ook op. Met name voor waterdoelen is de verbetering groter door het VKA. Daarom scoort het VKA licht positief (+) ten opzichte van de autonome ontwikkeling.

Verbindingszones

In Beerze Reusel neemt de totale oppervlakte ecologische verbindingszones toe van vrijwel nihil op dit moment tot de beoogde 134 ha ecologische verbindingszone in 2016. Het doel is te komen tot realisatie in 2010. Daarnaast wordt de robuuste ecologische verbindingszone Beerze gerealiseerd.

Vanwege de gerichte inzet van middelen voor (robuuste) ecologische verbindingszones en het aanpakken van knelpunten in het ecologisch netwerk mag ten opzichte van de huidige situatie een sterke toename van de ontsnippering worden verwacht (+++). Realisatie in 2010 is niet haalbaar, maar realisatie in 2016 ligt wel binnen bereik. Er worden met name natte verbindingszones ingericht in het kader van beekherstelprojecten en er worden specifieke versnipperingsknelpunten opgelost. Daarnaast worden gemeenten en waterschappen ondersteund bij de realisatie van verbindingszones. Ook ten opzichte van de autonome ontwikkeling biedt de reconstructie meerwaarde (+). Dit is met name toe te schrijven aan de versnelling, de extra aanleg van faunapassages en de gecoördineerde inzet van middelen/ gecoördineerde uitvoering, bijvoorbeeld met beekherstelprojecten.

Soortenbescherming

De versnelde realisatie van de EHS en de verbindingszones, de verbetering van de milieumstandigheden van de EHS, agrarisch natuurbeheer en soortenbescherming door de Flora- en Faunawet leiden naar verwachting tot een vermindering van de achteruitgang van beschermde soorten. Vooral amfibieën profiteren hiervan. Hun habitatkwaliteit verbetert sterk door vernatting, vermindering van verzuring en vermessing, en realisatie van landschapselementen. Aan de andere kant kunnen maatregelen op het gebied van landbouw, recreatie en economische ontwikkeling mogelijk nadelige effecten hebben op de instandhouding van een aantal van de Habitatrichtlijn-soorten. Het landbouwontwikkelingsgebied bij Wintelre, de projectlocatie Oisterwijk en de intensieve recreatiegebieden in Reusel- de Mierden, Bladel en bij de Spreeuwelse Heide overlappen met verspreidingsgebieden van een aantal amfibiesoorten van de Habitatrichtlijn. In relatie tot de grootte van de verspreidingsgebieden gaat het om een beperkte overlap. Door een zorgvuldige inpassing kunnen nadelige effecten worden voorkomen. De kwetsbare geïsoleerde populaties van Knoflookpad en Poelkikker worden niet aangetast.

De voorziene realisering van ecologische verbindingzones en de inzet van agrarisch natuur- en landschapsbeheer heeft een positief effect op het leefgebied van struweelvogels. Het stimuleren van agrarisch natuurbeheer is een sterke impuls voor de kwaliteit van de weidevogelgebieden. De beperkte overlap van landbouwontwikkelingsgebieden met leefgebieden is inpasbaar. In Beerze Reusel zijn geen leefgebieden van dassen gelegen.

Per saldo mag worden verwacht dat voor Habitatrichtlijnsoorten het leefgebied als gevolg van het VKA zal verbeteren ten opzichte van de huidige situatie. De positieve effecten van natuurgerichte maatregelen wegen zwaarder dan de beperkte negatieve effecten van de ontwikkelingen op het gebied van recreatie en landbouw. De leefgebieden van struweelvogels en weidevogels gaan er door de reconstructie op vooruit. Er is dus sprake van een positief effect op instandhouding van bijzondere soorten (++).

De mogelijke aantasting van de openheid van het weidevogelgebied bij Bladel door nieuwvestiging van intensieve recreatie hangt af van de daadwerkelijke invulling en inpassing.

Het VKA leidt tot een toename van de natuurwaarden van de RNLE'n Kempische grensbossen, Kempische landgoederen en in mindere mate het Groene Woud ten opzichte van de huidige situatie. Dit is een positief effect (++) en komt met name door maatregelen zoals reeds beschreven bij realisatie en kwaliteit van de EHS, realisatie verbindingzones en een betere bescherming van aandachtsoorten. Er zijn vrijwel geen bedreigingen voor de natuurwaarden van de RNLE'n in de vorm van intensieve recreatieve voorzieningen en landbouwontwikkelingsgebieden, met uitzondering van de projectontwikkelingslocatie in de RNLE het Groene Woud die een nadelig effect kan hebben.

Ten opzichte van de autonome ontwikkeling is de verwachte toename van de natuurwaarde kleiner. Veel maatregelen zoals de realisatie van de EHS en beekherstel zouden ook zonder de reconstructie zijn uitgevoerd. De meerwaarde van de reconstructie is vooral een versnelde realisatie van deze maatregelen door de integrale aanpak. Dit is een licht positief effect (+) ten opzichte van de autonome ontwikkeling.

In de "richtlijn gebieden" krijgt realisering van de EHS prioriteit. Verder dragen maatregelen tegen de verdroging bij aan de bescherming van bijzondere soorten en habitats. Rond de meeste beschermde gebieden draagt het VKA met de realisatie van recreatieve poorten bij aan afname van de verstoring door recreanten. Daarom scoort het VKA positief (++) op de kwaliteit van richtlijngebieden ten opzichte van de huidige situatie. Omdat veel van deze maatregelen ook reeds in de autonome ontwikkeling worden genomen, scoort het VKA licht positief (+) ten opzichte van de autonome ontwikkeling.

Het VKA scoort licht positief (+) op verandering van verstoringgevoelige natuur in vergelijking met de huidige situatie, hetgeen betekent dat de verstoring licht afneemt. Bij de verdere ontwikkeling van de Beekse Bergen, het E-3 strand en het intensieve recreatiegebied bij Bladel dient wel rekening gehouden te worden met de gevoelige natuur om verstoring te voorkomen. Ten opzichte van de autonome ontwikkeling heeft de reconstructie een zeer beperkte meerwaarde, omdat veel van de voorgenomen maatregelen zoals geluidsbeperkende maatregelen in het kader van de stiltegebieden wellicht ook zonder reconstructie uitgevoerd zouden worden. Daarom wordt de verandering in verstoringgevoelige natuur door het VKA neutraal (0) beoordeeld ten opzichte van de autonome ontwikkeling.

Tabel 8.6 Effectscores natuur

Criterion	VKA t.o.v. HS	VKA t.o.v. AO
Natuur		
Tempo realisering EHS	n.v.t.	+
Kwaliteit gerealiseerde EHS	++	+
Mate en kwaliteit realisatie EVZ's	+++	+
Verandering natuurwaarden in RNLE'n	++	+
Verandering instandhouding bijzondere soorten	++	+
Verandering kwaliteit "richtlijn gebieden"	++	+
Verandering verstoringsgevoelige natuur	+	0

Effecten van de alternatieven integrale zonering in Beerze Reusel op natuur*Alternatieven 1a en 1b, ruimtelijke sturing*

Ten opzichte van het VKA Beerze Reusel kenmerken de alternatieven (zeer) sterke ruimtelijke sturing zich door een sterkere vorm van concentratie van intensieve veehouderij in de landbouwontwikkelingsgebieden en is het areaal landbouwontwikkelingsgebied kleiner.

In de alternatieven (zeer) sterke ruimtelijke sturing zijn de landbouwontwikkelingsgebieden die in het VKA overlappen met leefgebieden voor struweelvogels en weidevogels en beïnvloedingszones rondom wettelijk beschermde gebieden, begrensd als verwevingsgebied. Bovendien zijn de uitbreidingsmogelijkheden voor bestaande agrarische bedrijven in de verwevingsgebieden beperkter (maximum bouwblok van 1,5 hectare i.p.v. 2,5). Door deze andere zonering en bijbehorend regulerend beleid, wordt de kans op aantasting van natuurwaarden minder groot ingeschat dan in het VKA.

Alternatief 2, stimuleren en technische mogelijkheden

In alternatief 2 (minder extensiveringsgebieden dan in het VKA, meer verwevingsgebieden; meer inzetten op technische maatregelen en minder op verplaatsingen) is de extra inzet op techniek vooral gericht op de afname van de ammoniak- en stankemissie. Er zal minder sprake zijn van bedrijfsverplaatsingen uit extensiveringsgebieden. Er is dus minder landbouwontwikkelingsgebied nodig. Bij het verkleinen van het landbouwontwikkelingsgebied kan in dit alternatief de overlap van landbouwontwikkelingsgebieden met de hiervoor genoemde leefgebieden en beïnvloedingszones rondom wettelijk beschermde gebieden vermeden worden.

8.2.4 Landschap en cultuurhistorie

Behoud en herstel van landschap en cultuurhistorie

Over het algemeen biedt het VKA veel kansen voor een verbetering van de landschappelijke en cultuurhistorische waarden in Beerze Reusel.

De positieve impulsen voor landschap en cultuurhistorie zullen vooral tot uiting komen in de Belvédèregebieden Dommeldal, binnen de RNLE-gebieden (Kempische Landgoederen, Groene Woud en Kempische Grensbossen) en in de beekdalen. In Beerze Reusel komen bijna alle beken in aanmerking voor beekherstel.

Positieve veranderingen voor landschap en cultuurhistorie zijn onder meer het stimuleren van agrarisch landschapsbeheer (omdat een deel van de cultuurhistorisch waardevolle gebieden zoals bolle akkers in agrarisch gebied liggen) en maatregelen ter behoud en versterking van landschap, cultuurhistorie en aardkundige waarden, zoals beekherstel, onder andere in het Belvédèregebied

Dommeldal en herstel of aanleg van landgoederen. Uit toeristisch oogpunt zijn zeker interessant de Regte Heide met zijn groep grafheuvels, de kleine en grote cirkel in Reusel-de Mierden en de bolle akkers van Oostelbeers met zijn vrij in de akkers gelegen kerktoren. Hier zijn kansen voor een grotere profilering van archeologische waarden.

Daarnaast zijn er ook bedreigingen voor de landschappelijke en cultuur-historische waarden. De meeste risico's op aantasting van deze waarden liggen er bij mogelijke nieuwe ontwikkelingen in de sociale en economische ontwikkelingszones rond kernen. Hoewel daar in Beerze Reusel meer dan in sommige andere reconstructiegebieden rekening mee is gehouden. Daarnaast kunnen zich negatieve effecten op cultuurhistorie en archeologie voordoen bij ontwikkeling van glastuinbouw in waardevol gebied, zoals bij Oirschot waar ontwikkeling van glastuinbouw mogelijk is in het Belvédèregebied Dommeldal of bij archeologische monumenten die gelegen zijn in het landbouwontwikkelingsgebied ten zuidwesten van Moergestel.

Al deze ontwikkelingen zullen goed ingepast moeten worden in het landschap. Beeldkwaliteitsplannen bieden daarvoor de nodige kansen. Tevens draagt het VKA bij aan extra financiële en planologische mogelijkheden voor de sloop of het hergebruik van vrijkomende stallen.

Resumerend kan gesteld worden dat het VKA voor cultuurhistorische waarden per saldo licht positief (+) scoort in vergelijking met de huidige situatie. Het VKA biedt namelijk veel kansen voor versterking van cultuurhistorische waarden zoals in de RNLE'n en in de beekdalen. Er zijn ook risico's op aantasting van deze waarden die de score beperkt houdt. Het gaat met name om de waarden in sociale en economische ontwikkelingszones rond een aantal kernen in het Belvédèregebied Dommeldal, in geval van ontwikkeling van glastuinbouw in cultuurhistorisch waardevol gebied en in het landbouwontwikkelingsgebied bij Oirschot.

Voor archeologische waarden scoort het VKA neutraal (0) ten opzichte van de huidige situatie. Het VKA biedt kansen voor versterking van beleving van archeologische waarden bijvoorbeeld in het Belvédèregebied Dommeldal. Anderzijds zijn er ook risico's op aantasting van deze waarden, met name bij bouwwerkzaamheden en grondverzet in of rondom archeologische monumenten. Nieuwvestiging van intensieve veehouderij in enkele landbouwontwikkelingsgebieden (bijvoorbeeld bij Duizel, Moergestel en Bladel) en uitbreiding van glastuinbouw kunnen leiden tot aantasting van het bodemarchief. Bovendien maakt de aanwezigheid en nabijheid van archeologische monumenten de plan- en besluitvorming rond projecten lastiger.

Voor aardkundige waarden scoort het VKA licht positief (+) ten opzichte van de huidige situatie. De verwachting is, dat de beoogde maatregelen bij uitwerking in concrete projecten grotendeels inpasbaar zullen zijn zonder afbreuk te doen aan de aardkundige waarden. In Beerze Reusel betreft het vooral beekherstel (wat ook een positief effect kan hebben). Het is wel nodig om niet alleen de maatregelen (aard en locatie) nader te specificeren, maar ook om de aardkundige kwaliteiten ter plaatse meer in detail in beeld te brengen. Veel van de GEA-objecten, met uitzondering van de Groote Beerze, liggen in de RNLE'n. Deze objecten zullen een positieve impuls krijgen door de maatregelen die daar worden genomen zoals bescherming en ontwikkeling van natuur-, landschap- en cultuurhistorische waarden. De grootste risico's voor aardkundige waarden doen zich voor bij de Lei, de Reusel en de Groote Beerze, omdat deze beeklopen over relatief grote lengte in aardkundig waardevol gebied liggen.

De veranderingen in het landschapsbeeld als gevolg van de reconstructie-ingrepen zullen een licht positieve invloed (+) op de ruimtelijke kwaliteit van het landelijk gebied hebben. De bestaande kenmerken van het landschap worden in grote delen van het reconstructiegebied versterkt, zoals in de beekdalen en in de RNLE-gebieden. Dit draagt tevens bij aan de gebruikswaarde van het land-

schap voor recreanten. De inplaatsing van intensieve veehouderijen wordt deels voorzien in open gebieden. Beleidsmatig wordt er geen bijzonder gewicht aan de openheid van deze gebieden toegekend. De nieuwe ontwikkelingen (schaalvergroting en nieuwvestiging) leiden wel tot verandering in de belevingswaarde. De waardering van deze verandering in beleving hangt af van het perspectief van waaruit deze wordt beschouwd: het perspectief van de dynamiek van deze gebieden (dan is verandering in openheid een logisch gevolg van continue dynamiek) of het perspectief van de “al eeuwen bestaande openheid” (dan is verandering in openheid een negatief te waarderen proces). Bij de effectscore in dit MER wordt een zwaarder gewicht gegeven aan de eerste invalshoek - mede vanwege het ontbreken van een beleidsmatige waardering van openheid- en wordt vermindering van openheid in deze situatie niet negatief gescoord.

Er zijn ook planelementen die afbreuk doen aan de belevingswaarde, zoals de sociale en economische ontwikkelingszones in gebieden met hoge landschappelijke en cultuurhistorische waarden in het Belvédèregebied Dommeldal.

De in het VKA opgenomen maatregelen die een positieve invloed hebben op de landschappelijke en cultuurhistorische kwaliteit worden voor een groot deel binnen de RNLE-gebieden (Kempische Landgoederen, een deel van de Kempische Grensbossen, een klein deel van het Groene Woud) uitgevoerd. Daarnaast zullen de RNLE-gebieden van een aantal in potentie negatieve ontwikkelingen als gevolg van de reconstructie gevrijwaard blijven. Dit betekent een verbetering van de landschappelijke kwaliteit in die RNLE gebieden in vergelijking met de huidige situatie (++).

Voor de landschapsecologische zone ten westen van Riel en overige open ruimte rond Tilburg zal de combinatie van ontwikkelingen en maatregelen er naar verwachting toe leiden, dat de ruimtelijke kwaliteit van het gebied enerzijds kan toenemen, maar anderzijds ook af kan nemen vanwege de mogelijkheden voor de intensieve veehouderij en de sociale en economische ontwikkelingen. Dit leidt per saldo tot een neutraal effect (0) voor dit criterium.

Inpassing agrarische bebouwing

Het beeldkwaliteitsplan dat is opgesteld voor de landbouwontwikkelingsgebieden in Beerze Reusel bieden goede voorwaarden (++) voor de landschappelijke en architectonische inpassing van agrarische bebouwing. Het beeldkwaliteitsplan dient als leidraad bij de ontwikkeling van de landbouwontwikkelingsgebieden. De voorwaarden voor inpassing zouden zonder VKA eveneens, maar in meer beperkte mate, geboden zijn. Aandacht voor een aantrekkelijker landschap is immers een belangrijk thema in de lopende ontwikkelingen van de plattelandsvernieuwing. Om die reden is ten opzichte van de autonome ontwikkeling sprake van een licht positieve score (+) op dit criterium.

Tabel 8.7 Effectscores Landschap en cultuurhistorie

Criterium	VKA t.o.v. HS	VKA t.o.v. AO
Landschap en cultuurhistorie		
Beïnvloeding cultuurhistorische waarden	+	+
Beïnvloeding archeologische waarden	0	0
Beïnvloeding aardkundige waarden	+	0
Inpassing agrarische bedrijven	++	+
Ruimtelijke kwaliteit	+	+
Verandering van de landschappelijke kwaliteit van de RNLE	++	+
Verandering in de kwaliteit van de groene open ruimtes (landschapsecologische zones)	0	-

Effecten van de alternatieven integrale zonering in Beerze Reusel op landschap en cultuurhistorie

Alternatieven 1a en 1b, ruimtelijke sturing

In de alternatieven (zeer) sterke ruimtelijke sturing zijn er ten opzichte van het VKA Beerze Reusel extra extensive-ringsgebieden aangewezen in gebieden met een hoge landschappelijke waarde. Daarnaast kennen deze alternatieven een sterkere vorm van concentratie van intensieve veehouderij in de landbouwontwikkelingsgebieden en is het areaal landbouwontwikkelingsgebied kleiner.

De uitbreidingsmogelijkheden voor bestaande agrarische bedrijven in de verwevingsgebieden zijn beperkter (maximum bouwblok van 1,5 hectare i.p.v. 2,5). Door deze andere zonering en bijbehorend regulerend beleid, wordt de kans op aantasting van landschappelijke waarden minder groot ingeschat dan in het VKA. Daarnaast wordt in deze alternatieven in belangrijke mate ingezet op verplaatsing van bedrijven. Dit biedt extra mogelijkheden voor landschappelijke inpassing van nieuwe bedrijven en de sloop of hergebruik van de vrijgekomen locaties. De concentratie van grote intensieve veehouderijen in een beperkt aantal gebieden leidt tot achteruitgang van de landschappelijke belevingswaarde van die landbouwontwikkelingsgebieden. Bij keuze voor dit alternatief zouden de Beeldkwaliteitsplannen hierop in moeten spelen.

Alternatief 2, stimuleren en technische mogelijkheden

In alternatief 2 (minder extensiveringsgebieden dan in het VKA, meer verwevingsgebieden; meer inzetten op technische maatregelen en minder op verplaatsingen) is er kans op extra aantasting van landschappelijke en natuurwaarden door groei van bestaande bedrijven (t.o.v. het VKA) in de verwevingsgebieden. De extra inzet op techniek is vooral gericht op de afname van de ammoniak- en stankemissie en leidt dus niet tot een betere landschappelijke inpassing van intensieve veehouderijen of ontsteking in landschappelijk waardevolle gebieden. De kans op aantasting van de landschappelijke belevingswaarde van de landbouwontwikkelingsgebieden is in dit alternatief iets minder groot dan in het VKA en de ruimtelijke alternatieven, omdat er minder sprake zal zijn van bedrijfsverplaatsingen uit extensiveringsgebieden. Er is dus minder landbouwontwikkelingsgebied nodig.

8.2.5 Landbouw Veterinaire kwetsbaarheid

De veterinaire veiligheid in de intensieve veehouderij is in 2016 verbeterd ten opzichte van de huidige situatie. Dit komt vooral door de tendens van schaalvergroting en concentratie waardoor het aantal locaties met intensieve veehouderij sterk afneemt. Bovendien wordt door ruimtelijke en milieuhygiënische maatregelen bevorderd dat bedrijven zich op goede locaties kunnen doorontwikkelen. Hierdoor ontstaan meer gesloten bedrijven. Een belangrijk positief effect komt ook door effectieve maatregelen op de bedrijven en in de keten.

Het VKA biedt wel de mogelijkheid voor de ontwikkeling van projectlocaties, maar stuurt daar niet concreet op. Hetzelfde geldt voor de ontwikkeling richting gesloten bedrijven. Er zijn wel middelen opgenomen om initiatieven voor meer samenwerking in de keten te ondersteunen. De toegevoegde waarde van de maatregelen in het VKA ten opzichte van de autonome ontwikkeling is echter beperkt, omdat veel ook al autonoom gebeurt, bijvoorbeeld het samenvoegen van locaties.

In het VKA is de wettelijk vereiste varkensvrije zone nader begrensd en het VKA gaat uit van het in de planperiode volledig opheffen van de varkenshouderij in deze zones. De varkensvrije zone biedt de mogelijkheid om bij calamiteiten gebieden met buffers af te sluiten, bedoeld om de verspreiding van dierziekten in de hand te houden (uitgaande van een non-vaccinatie beleid). Inmiddels hebben ministeries en provincies afgesproken dat er niet tot daadwerkelijke realisatie van de varkensvrije zones zal worden overgegaan, vanwege de onstane mogelijkheid om te vaccineren.

Ruimtelijke structuur landbouw

Ruimtelijke structuur Intensieve veehouderij

Circa 30% van de locaties met een vergunde tak intensieve veehouderij zijn gelegen in de extensiveringsgebieden. Voor een belangrijk deel van deze locaties geldt dat de ontwikkelingsmogelijkheden nu al beperkt zijn vanwege de stankcirkelproblematiek, de ligging in een zone rondom de meest kwetsbare natuurgebieden of het beleid zoals dat nu is opgenomen in het Streekplan voor de GHS natuur.

57% van de grotere intensieve veehouderij locaties zijn gelegen in de verwevingsgebieden en 13% van de grotere intensieve veehouderij locaties zijn gelegen in de landbouwontwikkelingsgebieden. Voor de goed gelegen locaties binnen de verwevings- en landbouwontwikkelingsgebieden zullen, door de rechtstreekse doorwerking, de planologische ontwikkelingsmogelijkheden toenemen. Dit betreft circa 315 intensieve veehouderij locaties in de verwevings- en landbouwontwikkelingsgebieden, waarvan circa 110 grotere intensieve veehouderij bedrijven. Door de versoepeling van de landelijke ammoniak- en stankregelgeving krijgt een aantal bedrijven meer milieuruimte.

In het VKA is ruim 3200 hectare landbouwontwikkelingsgebied aangewezen. Dit areaal is ruim in relatie tot het aantal te verplaatsen locaties uit de extensiveringsgebieden. Goed gelegen locaties binnen de verwevingsgebieden bieden ook kansen voor het hergebruik van een bestaande locatie voor verplaatsers uit de extensiveringsgebieden of van een minder goed gelegen locatie binnen het verwevingsgebied.

Waarschijnlijk leidt de vertaling van Europese regels ten aanzien van de bescherming van de Vogel- en Habitatrichtlijn gebieden tot beperkingen van de milieuruimte, vooral in de zone van 500 meter rondom deze gebieden. Daarnaast is het mogelijk dat in een deel van de begrensde landbouwontwikkelingsgebieden de feitelijke ontwikkelingsmogelijkheden hierdoor beperkt zullen zijn.

Ondanks deze beperkingen biedt het VKA voldoende geschikte locaties voor de intensieve veehouderijbedrijven van de toekomst. Naast de ruimtelijke en milieukundige randvoorwaarden zijn vooral de internationale concurrentieverhoudingen bepalend voor het ontwikkelingsperspectief van de sector.

Per saldo zijn er beduidend meer intensieve veehouderij locaties waarvoor het ontwikkelingsperspectief wordt vergroot dan de locaties waar er sprake is van een vermindering van het ontwikkelingsperspectief. Daarnaast bevat het VKA ook middelen om bedrijven die op hun huidige plek nu al of in verband met de begrenzing van extensiveringsgebieden weinig ontwikkelingsmogelijkheden hebben, te verplaatsen of te beëindigen.

Het VKA scoort zeer positief (+++) op de verandering in het ontwikkelingsperspectief van de intensieve veehouderij ten opzichte van de huidige situatie en positief (++) ten opzichte van de autonome ontwikkeling.

Ruimtelijke structuur overige landbouw

Het VKA ondersteunt initiatieven om de ruimtelijke structuur te optimaliseren. Ook zijn er maatregelen opgenomen die gericht zijn op het optimaliseren van de vochtvoorziening (waterconservering). Deze leiden voor circa 3750 hectare tot een gemiddeld lichte verbetering (2-4%) van de productieomstandigheden. Daarnaast wordt een vergelijkbaar areaal landbouwge-

bied, door externe werking van vernatting van natuurgebieden, ook natter met opbrengstderiving, maar dat wordt wel financieel gecompenseerd.

Het perspectief voor de grondgebonden landbouw wordt ook beperkt vergroot door een hogere grondmobiliteit en een verbeterde verkaveling, meer mogelijkheden voor verbreding in samenhang met andere functies en meer kansen op een financieel haalbare extensivering (melkveehouderij) in kwetsbare gebieden. Echter ook ongewenste intensivering van de melkveehouderij zal zich blijven voordoen (meer koeien per ha bedrijfsoppervlakte). Met ongewenst wordt bedoeld op een intensivering van de melkveehouderij die gepaard gaat met nadelen voor het milieu.

Veel van de in het VKA opgenomen maatregelen voor het perspectief van de grondgebonden akker- en tuinbouw zijn ook al zonder reconstructie in gang gezet. Bijvoorbeeld concentratie en regulering van sommige teelten, in combinatie met het bieden van ontwikkelingsruimte. Enkele glastuinbouwbedrijven worden gestimuleerd tot vestiging op een duurzame locatie in het doorgroeigebied in Oirschot. Daarnaast wordt een attentiekaart boomteelt aangekondigd. Deze is nog niet gemaakt. Nieuwe ontwikkeling van boomteelt is niet gewenst in kwetsbare gebieden. Het VKA onderschrijft het beleid zoals neergelegd in de Beleidsnotitie Teeltondersteunende Voorzieningen. In het VKA zijn nog geen concrete gebieden aangewezen voor intensieve teelten en teeltondersteunende voorzieningen ('notitie lacunes'). Het VKA scoort positief (++) ten opzichte van de huidige situatie en licht positief (+) ten opzichte van de autonome ontwikkeling.

Verbrede landbouw

De kansen voor verbreding van de landbouw nemen toe. De landbouwsector geeft hier in de jaren tot 2016 vooral op eigen kracht vorm aan. Het VKA biedt meer mogelijkheden voor verbredingsactiviteiten dankzij veranderingen in de (ruimtelijke) regelgeving. Een belangrijke stap in de stimulering van verbrede landbouw wordt gevormd door verruimde planologische mogelijkheden. Daarnaast zullen ontwikkelingen gericht op verbreding financieel worden ondersteund. Tenslotte wordt samenwerking tussen agrarische ondernemers onderling en met andere partijen bevorderd. Daarom scoort het VKA positief (++) ten opzichte van de huidige situatie en licht positief (+) ten opzichte van de autonome ontwikkeling.

Duurzame productie

Het VKA heeft een positief (+) op het aandeel biologische landbouw ten opzichte van de huidige situatie. Enerzijds is vooral de vraag van consumenten leidend voor het perspectief, anderzijds bevat het VKA ambities en maatregelen voor het vergroten van het aantal biologische bedrijven. De in het VKA opgenomen maatregelen kunnen wel een verschil gaan maken met de autonome ontwikkeling, mits een concrete invulling aan met name ook de vraagzijde vorm krijgt. Door gebrek aan zicht op de maatregelen die worden genomen, is het effect nu niet in te schatten. Omdat de vraag van de consumenten toch vooral leidend is, scoort het VKA neutraal op verandering in perspectief van de biologische landbouw ten opzichte van de autonome ontwikkeling. Het doel van 10% biologische landbouw wordt waarschijnlijk niet gerealiseerd.

Tabel 8.8 Effectscores Landbouw

Criterium	VKA t.o.v. HS	VKA t.o.v. AO
Landbouw		
Verbetering van veterinaire veiligheid	+	+
Verandering perspectief voor verbreding van de economische basis van de landbouw	++	+
Verandering in perspectief intensieve veehouderij	+++	++
Veranderingen in perspectief voor biologische landbouw	+	0
Verandering perspectief voor de grondgebonden extensieve veehouderij	+	+
Verandering perspectief voor grondgebonden akker- en tuinbouw (incl. overige teelten)	++	+

8.2.6 Recreatie en toerisme

De toeristisch recreatieve sector is in het algemeen een groeisector. Het VKA faciliteert deze groei onder andere door verbetering van routestructuren en verbetering van natuur en landschap. Deze maatregelen in samenhang met de ruimtelijke sturing van functies (zonering, minder stankhinder) vergroten de kansen voor deze sector.

Aandachtspunt zijn de geplande intensief recreatieve ontwikkelingen in waardevolle gebieden. Zo overlappen in Beerze Reusel intensieve recreatiegebieden bijvoorbeeld met het Belvédèregebied Dommeldal.

Over het geheel genomen zorgen de stimulansen voor kwaliteitsverbetering en innovaties in het VKA ervoor dat het VKA duidelijk positief (++) scoort op het onderdeel verandering toeristisch recreatief perspectief voor de sector ten opzichte van de huidige situatie. Ten opzichte van de autonome ontwikkeling zonder reconstructie scoort het VKA wat minder positief (+). Met name omdat initiatieven en ontwikkelingen naar verbreding en verbetering van het aanbod (Ontspannend Brabant) ook zonder de reconstructie in gang waren gezet en een positief effect op de toeristisch-recreatieve structuur zouden hebben. Bovendien wordt gesteld dat de sector vooral ook zijn eigen kansen moet zien te verzilveren.

De voornemens ter verbetering van de planologische inbedding zullen gunstig uitwerken voor de ruimtelijke structuur van het toeristisch recreatief product (+). Omdat de concrete inzet in het VKA beperkt is en de nodige onderdelen aan bestaande initiatieven zijn opgehangen, scoort het VKA neutraal (0) ten opzichte van de autonome ontwikkeling.

Tot slot is er sprake van een duidelijke verbetering (++) van de recreatieve belevingswaarde ten opzichte van de huidige situatie door met name de impuls in de routestructuren en secundair de substantiële inzet op het gebied van natuur en landschap in voor recreatie aantrekkelijke gebieden zoals de RNLE'n. Ten opzichte van de autonome ontwikkeling, waarin ook zonder reconstructie toeristisch recreatieve projecten en initiatieven realiteit zullen worden is het positieve effect lager beoordeeld (+).

Tabel 8.9 Effectscores Recreatie en toerisme

Criterion	VKA t.o.v. HS	VKA t.o.v. AO
Recreatie en toerisme		
Verandering perspectief toeristisch-recreatieve sector	++	+
Verbetering ruimtelijke structuur	+	0
Verandering in recreatieve belevingswaarde	++	+

8.2.7 Wonen, werken en leefbaarheid

Economische vitaliteit

Autonome ontwikkelingen zullen leiden tot een (beperkte) afname van de werkgelegenheid in de agrarische sector in Beerze Reusel. Ten opzichte van de totale economische ontwikkeling in Brabant is de achteruitgang van de werkgelegenheid in de landbouw beperkt. In delen van het reconstructiegebied met een grote afhankelijkheid van de landbouw (Reusel-de Mierden, Hilvarenbeek en Oirschot) zal deze autonome afname worden gevoeld. Het aantal bedrijven dat als gevolg van maatregelen in de reconstructie extra belemmeringen (ten opzichte van de autonome ontwikkelingen) ondervindt is echter beperkt. Dat betekent dat de verwachte afname van de werkgelegenheid in de agrarische sector als direct gevolg van de reconstructie ook beperkt is. Daarnaast biedt het VKA op andere plaatsen perspectief voor intensieve veehouderijbedrijven die dat nu niet of in mindere mate hebben. Dit heeft een positief effect op instandhouding (en groei) van de werkgelegenheid.

Daarnaast zijn in het VKA maatregelen opgenomen, die stimulerend zullen werken op de economische dynamiek en de werkgelegenheid in het buitengebied. Voorbeelden daarvan zijn stimuleren van lokaal ondernemerschap, ruimere mogelijkheden voor nieuwe bedrijvigheid in VAB's en meer ruimte voor (agro-)toeristische bedrijvigheid. Gelet op het feit dat lang niet alle maatregelen concreet zijn is het effect hiervan niet concreet te bepalen. Wel zullen deze maatregelen, vergeleken met de autonome ontwikkeling, een grotere impuls aan de werkgelegenheid geven. Het VKA heeft daarom een licht positief effect (+) ten opzichte van de autonome ontwikkeling. Zoals het VKA zelf al aangeeft zal het echter niet mogelijk zijn om de autonome achteruitgang als gevolg van het verlies van arbeidsplaatsen in de landbouw geheel op te vangen met nieuwe werkgelegenheid in het buitengebied. Om die reden scoort het voorkeursalternatief beperkt negatief (-) ten opzichte van de huidige situatie.

Leefbaarheid

Om de leefbaarheid op peil te kunnen houden moet er economisch draagvlak zijn. Dit draagvlak kan negatief (bijvoorbeeld door het verminderen van de agrarische bedrijvigheid) of positief (door de ontwikkeling van nieuwe economische dragers) worden beïnvloed. Deze ontwikkelingen doen zich ook autonoom voor. Het VKA zal deze al bestaande dynamiek beïnvloeden. In het VKA zijn enkele specifieke ingrepen opgenomen die gericht zijn op een verbetering van de leefbaarheid in de kleine kernen. Hierbij gaat het om zowel organisatorische maatregelen als de ondersteuning van initiatieven. Zo is in het VKA aangegeven dat mogelijkheden worden nagegaan om een passende voorzieningenstructuur in de kleine kernen te behouden en/of te realiseren; door middel van dorpsontwikkelingsplannen wordt een breed gedragen plan van aanpak voor de leefbaarheid van alle in het buitengebied gelegen kleine kernen opgesteld. Gestart wordt in ieder geval met de kernen Middelbeers, Spoordonk (Oirschot), Casteren, Netersel, Hoogeloon en Reusel. Hiervoor zijn middelen opgenomen in de begroting.

Op basis van indirecte ingrepen als de verplaatsing van bedrijven uit de kernrandzones, de bevordering en mogelijkheden voor nieuwe economische dragers in de kernrandzones alsmede het terugdringen van stankhinder bij bedrijven uit de kernrandzones zijn positieve effecten te verwachten op de leefbaarheid van de kleine kernen (zowel feitelijke leefbaarheid als mogelijkheden voor woningbouw).

Het effect ten opzichte van de huidige situatie is waarschijnlijk neutraal (0) in verband met de reeds autonome afname van de leefbaarheid. Ten opzichte van de autonome ontwikkeling kan door de opgenomen directe en indirecte maatregelen een licht positief effect (+) worden verwacht.

Verkeer en vervoer

Het VKA bevat diverse ingrepen die een beperkte toename van de verkeersstromen zullen veroorzaken. Deze toename is geconcentreerd rond de landbouwontwikkelings-gebieden (vrachtverkeer), de acht recreatieve poorten en de projectlocaties en intensief recreatieve gebieden (personenverkeer). Daarnaast kan in algemene zin een afname van met name landbouwverkeer worden verwacht in de extensiveringsgebieden en in het gehele gebied vanwege de ontwikkeling richting gesloten bedrijven in de intensieve veehouderij. Per saldo kan voor heel Beerze Reusel verwacht worden dat deze verschuivingen in verkeersstromen met toe- en afname elkaar grotendeels in evenwicht houden, dus een neutraal effect (0).

Door de autonome toepassing van de principes van Duurzaam Veilig is de verwachting dat de verkeersveiligheid autonoom zal toenemen ten opzichte van nu. Dit is een licht positief effect (+). Omdat de toename in verkeersintensiteit als gevolg van de reconstructie-ingrepen over het geheel genomen verwaarloosbaar is en in het VKA geen concrete ingrepen zijn opgenomen ter verbetering van de verkeersveiligheid is de conclusie dat er geen toe- of afname van de verkeersveiligheid is in vergelijking met de autonome ontwikkeling, dus een neutrale score (0).

Tabel 8.10 Effectscores Wonen, werken en leefbaarheid

Criterium	VKA t.o.v. HS	VKA t.o.v. AO
Wonen, werken en leefbaarheid		
Ontwikkeling van de werkgelegenheid in het buitengebied	-	+
Veranderingen in de leefbaarheid van kleine kernen	0	+
Verandering in verkeershinder door nieuwe activiteiten in het kader van de reconstructie	0	0
Verandering in verkeersveiligheid door nieuwe activiteiten in het kader van de reconstructie	+	0

8.2.8 Resumé belangrijkste effecten

Op basis van de effectbeschrijving zijn hieronder de belangrijkste effecten van het VKA, die afwijkend zijn van de effecten die ook zonder het VKA zullen optreden, beschreven. Ook zijn enkele opmerkingen over het bereiken van de gestelde doelen in dit overzicht opgenomen.

Positieve effecten

- Extra herstel van verdroogde natuur (circa 1200 hectare extra).
- Voor water- en bodemkwaliteit draagt het VKA ten opzichte van de autonome ontwikkeling maar in geringe mate bij aan het halen van de gestelde doelen. Er is veel aanvullend beleid nodig om de doelen daadwerkelijk overal te realiseren.
- Het VKA geeft een extra bescherming voor de EHS tegen verzuring, omdat:
 - een toename van depositie van ammoniak op de meest kwetsbare natuurgebieden wordt tegengegaan
 - door de integrale zonering een afwaartse beweging van emissiepunten wordt gestimuleerd
 - een aantal grote depositiepieken op deze gebieden wordt weggenomen of verminderd.
 - een (beperkte) toename van het areaal natuurgebied dat voldoet aan de kritische depositiewaarde wordt bereikt
- Bovenstaande ingrepen leiden slechts tot een zeer beperkte afname van de gemiddelde depositie op de kwetsbare bos- en natuurgebieden. De depositieniveaus liggen naar verwachting ook in 2016 nog steeds boven het kritische niveau voor de meest gevoelige natuur.
- Het VKA draagt bij aan de vermindering van het aantal stankgehinderden, omdat:
 - rondom de meeste kernen een toename van stankoverlast uit stallen wordt tegengegaan
 - door de integrale zonering een afwaartse beweging van emissiepunten wordt gestimuleerd
 - Een aantal knelpunten wordt weggenomen of verminderd
- Bovenstaande ingrepen leiden slechts tot een zeer beperkte afname van het totaal aantal gehinderden ten opzichte van de verwachte autonome ontwikkeling. Hinder die ontstaat bij het uitrijden van mest is verreweg de grootste bron van geurhinder. Het VKA bevat geen maatregelen om deze vorm van overlast te verminderen.
- Meer mogelijkheden voor een landschappelijke inpassing van agrarische bedrijven.
- Het VKA versterkt per saldo het ontwikkelingsperspectief van de intensieve veehouderij:
 - door het operationaliseren van landbouwontwikkelingsgebieden en het bieden van extra planologische ruimte in landbouwontwikkelingsgebieden
 - door de directe doorwerking van de extra planologische ruimte in de verwevingsgebieden
 - door het verplaatsen van bedrijven die op hun huidige locatie weinig ontwikkelingsmogelijkheden hebben
- Meer ontwikkelingsmogelijkheden voor de grondgebonden landbouw door de verhoging van de grondmobiliteit, de inzet van herverkaveling, waterconservering en Koopmansgelden.
- Extra mogelijkheden voor de sloop of hergebruik van vrijkomende stallen.
- Meer ruimte voor woningbouw in een aantal kernen door een soepeler planologisch regime en het wegnemen van stankcirkels.
- Meer ontwikkelingsperspectief voor economische activiteiten in kleinere kernen (soepeler planologisch regime, maatregelen gericht op nieuwe arbeidsplaatsen).
- Door gestapelde aanpak wordt meer effect met hetzelfde geld bereikt:
 - bij het inrichten van waterbergingsgebieden
 - bij de uitvoering van beekherstelprojecten
 - bij de realisatie van de EHS en ecologische verbindingzones
 - bij de verbetering van de landschappelijke kwaliteit van het agrarisch buitengebied
- Door de inzet van extra instrumenten als een grondbank, wettelijke herverkaveling en dorpsontwikkelingsprogramma's kan de uitvoering van bestaand beleid worden versneld, vooral in de beekdalen, in zones rondom de belangrijkste natuurgebieden en in kernrandzones.

Negatieve effecten

- Het verhogen van de grondwaterstand in natuurgebieden kan een onbedoeld neveneffect hebben: extra uitspoeling van fosfaat en een verminderde sponswerking van de bodem.
- Kans op sterke groei intensieve veehouderij op relatief ongeschikte plekken (bestaande locaties) in het verwevingsgebied zoals:
 - locaties op relatief korte afstand van kwetsbare natuurgebieden, waardoor er nieuwe depositiepieken kunnen ontstaan
 - locaties rondom woonkernen of andere stankgevoelige objecten (waardoor er een kans op toename van stankhinder ontstaat)
 - locaties in landschappelijke kwetsbare gebieden
 - locaties in een agrarisch gebied met natuurwaarde
- Kans op verstoring natuurgebieden door intensivering van recreatie.
- Kans op aantasting archeologische waarden door grondverzet.
- Verstening van de groene open ruimten.
- Het toestaan van intensieve functies (nieuwe intensieve veehouderij locaties, recreatie) in gebieden die in het Streekplan zijn aangeduid als leefgebied voor struweelvogels, leefgebied voor weidevogels en habitatrichtlijnsoorten (overlap met LOG's).
- Minder ontwikkelingsperspectief voor een deel van de intensieve veehouderijen in de extensiveringsgebieden.
- Minder optimale waterhuishouding voor landbouw in de directe omgeving van enkele hydrologisch gevoelige natuurgebieden.

8.3 Effecten van de varianten

Effecten van variant 1: Situering Landbouwontwikkelingsgebied in stroomgebied van de Run

Het landbouwontwikkelingsgebied in het stroomgebied van de Run is in het algemeen een goed landbouwontwikkelingsgebied. Het ligt voldoende ver van de kern Eersel en de dichtstbijzijnde bijzondere gebieden zoals Vogel- en Habitatrichtlijngebieden liggen op een afstand van meer dan drie kilometer.

Bij de inrichting van dit landbouwontwikkelingsgebied kunnen er wel negatieve effecten optreden op water, natuur, landschap en archeologie. Door hier bij de inrichting rekening mee te houden, kunnen eventuele negatieve effecten volledig voorkomen worden. Het betreft de volgende aandachtspunten:

De Run loopt door het landbouwontwikkelingsgebied. Bebouwing dient voldoende ver van de beek vandaan te blijven. Hiermee wordt voorkomen dat bij ongelukken op bedrijven de hierbij vrijkomende stoffen direct de beek instromen. Ook de inrichting van de bouwblokken nabij de beek kan er in belangrijke mate aan bijdragen dit te voorkomen. Door de bebouwing voldoende ver van de beek resteert er voldoende ruimte voor beekherstel en gaat de landschappelijke beleving van dit beekdal niet verloren.

Het archeologisch monument “De Voort” is net binnen het landbouwontwikkelingsgebied gelegen. Dit terrein mag niet bebouwd worden, omdat bebouwing leidt tot aantasting van het monument.

Het landbouwontwikkelingsgebied grenst aan de oostkant aan een natuurgebied dat valt onder de Wav en gevoelig is voor verzuring (B-gebied). Volgens de huidige regelgeving (Wav) is in een zone van 250 rondom dit gebied geen nieuwvestiging van intensieve veehouderij toegestaan.

Indien dit gebied bij versoepeling van de Wav niet langer deze bescherming heeft, wordt nieuwvestiging mogelijk. Hierdoor ontstaan echter wel depositiepieken op dit natuurgebied, waardoor de beoogde natuurdoelen mogelijk niet gehaald te worden. Vanuit natuuroogpunt is het dus niet gewenst om in de directe nabijheid van dit natuurgebied nieuwvestiging te laten plaatsvinden.

Tenslotte ligt het landbouwontwikkelingsgebied in het leefgebied van de Heikikker. Bij uitbreiding en nieuwvestiging zal gekeken moeten worden waar de Heikikker exact voorkomt, zodat aantasting van de biotopen van de Heikikker voorkomen wordt.

Effecten van variant 2: Situering landbouwontwikkelingsgebied tot op 300 meter van de Habitatrichtlijngebieden Beerze en Reusel

Het Habitatrichtlijngebied Kempenland bestaat uit delen van de beken Beerze en Reusel en de gebieden Netterselse en Misperleindse heide, Kuikeindse heide en Rovertse heide. Het is het belangrijkste gebied voor heidevegetaties en Drijvende Waterweegbree en is verder aangemeld voor stilstaande voedselarme wateren, veen, bossen met Zwarte els en Es, en de diersoorten Kleine modderkruiper en Rivierdonderpad.

De vraag spitst zich toe op de positionering van landbouwontwikkelingsgebieden nabij de beken Beerze en Reusel. In deze beken komt de Drijvende waterweegbree voor. Daarnaast zijn de bossen met Zwarte Els en Es grotendeels gebonden aan de beken. Deze bossen zijn wel voor verzuring gevoelig, maar niet in ernstige mate (kritische depositiewaarde op of boven 2400 mol/ha). Drijvende waterweegbree is zeer gevoelig voor verzuring van het water waarin deze plant voorkomt. Het is dus met name de vraag of de ligging van de landbouwontwikkelingsgebieden significante effecten heeft op de Drijvende waterweegbree.

De Drijvende waterweegbree komt voor in het stromende water van de Beerze en de Reusel. Omdat dit water stroomt, is het niet zozeer van belang hoe de depositie van ammoniak uit de landbouw verandert ter plaatse van de Drijvende waterweegbree zelf. Het gaat met name om de kwaliteit van het water in de beken en dit wordt bepaald door het hele achterliggende stroomgebied. De verandering van de ammoniakdepositie in dit stroomgebied is dus van belang. Hierbij toetst de Habitatrichtlijn alleen de ingreep zelf en niet de autonome ontwikkeling. De ingreep kan in dit geval omschreven worden als de verplaatsing van productiecapaciteit (verplaatsen van bedrijven en uitbreiden van bedrijven) vanuit extensiverings- en verwevingsgebieden naar landbouwontwikkelingsgebieden. Omdat niet exact is aan te geven waar de productiecapaciteit afneemt en hoeveel deze toeneemt in de landbouwontwikkelingsgebieden en hoe de emissie hiermee verandert in verband met oude en nieuwe stalsystemen, is geen uitsluitel te geven over het optreden van significante effecten.

De verandering van de gemiddelde ammoniakdepositie in het stroomgebied kan niet zonder meer als maatstaf worden genomen, omdat het effect van deze depositie op de waterkwaliteit in de beken ook afhankelijk is van de bodemtypen waarop de depositie toe- en afneemt en de processen die in het water plaatsvinden voordat het habitat van de Drijvende waterweegbree wordt bereikt.

Om uitsluitel te geven over het optreden van significante effecten is meer informatie over de ingreep nodig en zal bovendien een uitgebreide studie uitgevoerd moeten worden.

Landbouwontwikkelingsgebieden nabij de Beerze en de Reusel lijken, in ieder geval in combinatie met emissiereducerende technieken, mogelijk zonder dat hierbij significante effecten optreden.

Effecten van variant 3: Reusel Zuid

De huidige stikstofdepositie op de nabij het landbouwontwikkelingsgebied in Reusel Zuid gelegen natuurgebieden is hoog, groter dan 3000 mol per hectare per jaar. Ook in de autonome ontwikkeling blijft de depositie in de nabijgelegen natuurgebieden hoger dan 3000 mol per hectare, terwijl de kritische depositiewaarde van voor verzuring gevoelige natuur in het algemeen onder de 2400 mol per hectare per jaar ligt en voor zeer kwetsbare gebieden (A-gebieden) zelfs

onder de 1400 mol per hectare per jaar. Dit landbouwontwikkelingsgebied is dus niet gunstig gelegen ten opzichte van de kwetsbare en zeer kwetsbare natuurgebieden in de buurt. Daarnaast is dit landbouwontwikkelingsgebied niet gunstig gelegen ten opzichte van de in België tegen de grens aan gelegen voor verzuring gevoelige Habitatrichtlijngebieden. Het grootste deel van het landbouwontwikkelingsgebied in Reusel Zuid ligt binnen 1500 meter afstand van deze gebieden. Aangezien er in Beerze Reusel ruim voldoende landbouwontwikkelingsgebied is aangewezen, is het vanuit milieuoogpunt beter het landbouwontwikkelingsgebied in Reusel Zuid in ieder geval aan noordelijke, westelijke en zuidelijke zijde, sterk in te perken of mogelijk zelfs geheel te laten vervallen. De verplaatsing van de oostelijk van dit landbouwontwikkelingsgebied gelegen bedrijven naar dit landbouwontwikkelingsgebied waar sprake van zou zijn, levert nauwelijks milieuwinst op. De kosten staan in dit geval niet in verhouding tot de baten.

Effecten van variant 4: Volledig schrappen van de verplaatsingsmogelijkheid

Ammoniak

Het leegmaken van de huidige extensiveringsgebieden in Beerze Reusel van alle intensieve veehouderij, waarbij deze intensieve veehouderij dan buiten Beerze Reusel geplaatst wordt, zorgt ervoor dat de gemiddelde depositie van stikstof op de groene hoofdstructuur 6% extra afneemt ten opzichte van de autonome ontwikkeling. Verplaatsing van intensieve veehouderij naar andere plaatsen binnen Beerze Reusel heeft gemiddeld genomen een nog kleiner effect op de depositie. Deze verplaatsingen leiden er wel toe dat lokale depositiepieken op de natuur worden weggenomen.

De extensiveringsgebieden hebben ook zonder verplaatsing een duidelijk voordeel voor het milieu, daar waar ze groter zijn dan de 250 meter rondom de conform de Wav kwetsbare gebieden. Door het extensiveringsgebied worden namelijk nieuwe of groei van bestaande depositiepieken op natuurgebieden (deels) voorkomen. In de 250 meter zone rondom de Wav-gebieden geldt al een gecorrigeerd emissieplafond, waardoor uitbreiding alleen mogelijk is bij vergaande maatregelen om de ammoniakemissie te verminderen. Dit betekent dus dat in deze zone de ammoniakemissie volgens het huidige beleid niet toe zal kunnen nemen. Het aantal beschermde gebieden zal door de aanpassing van de WAV afnemen, waardoor de impact van de begrenzing van de extensiveringsgebieden voor de bescherming tegen verzuring van kwetsbare gebieden kan toenemen.

Vanuit milieuoogpunt bekeken biedt het meer rendement om het geld te investeren in schone stalsystemen, die verder gaan dan wat wettelijk verplicht is, dan in verplaatsing van intensieve veehouderijen. Door het geld dat nu beschikbaar is voor verplaatsing te investeren in emissiereducerende technieken, kan een afname van de gemiddelde depositie op de GHS ten opzichte van de autonome ontwikkeling van 9 procent bereikt worden. Voor bedrijven die zelfstandig willen verplaatsen, is het van belang ruimte te bieden op vanuit milieuoogpunt de meest geschikte locaties, om het ontstaan van nieuwe depositiepieken in bijvoorbeeld delen van weavingsgebieden nabij natuur te voorkomen.

Stank

Het leegmaken van de huidige extensiveringsgebieden in Beerze Reusel van alle intensieve veehouderij, waarbij deze intensieve veehouderij dan niet binnen Beerze Reusel een andere plek krijgt, zorgt ervoor dat het aantal stankgehinderden door stank uit stallen 15% afneemt ten opzichte van de huidige situatie en bij gelijkblijvende stalsystemen. Verplaatsing van intensieve veehouderij naar andere plaatsen binnen Beerze Reusel kan een gelijk effect hebben, mits de nieuwe locaties voldoende ver van stankgevoelige objecten komen te liggen. Voor stank uit stallen leveren bedrijfsverplaatsingen dus meer rendement op dan voor ammoniak.

Indien de huidige vergunde veestapel in het reconstructiegebied wordt gehuisvest in voor het aspect stank meest optimale stalsystemen, daalt het aantal gehinderden uit stallen met circa 22% ten opzichte van de huidige situatie. Ook bij stank heeft het toepassing van extra technieken een relatief groot rendement ten opzichte van het verplaatsen van bedrijven. Investerings in schone stalsystemen kunnen voor stank weer teniet worden gedaan door uitbreiding van de dierenaantallen. Investerings in schone stalsystemen hebben dus alleen rendement indien dit voorkomen kan worden. Daar waar om meerdere redenen niet gunstig is gelegen (dus naast stank bijvoorbeeld om landschappelijke redenen), is het investeren in extra techniek een minder goede optie.

Een groot deel van de stankoverlast wordt veroorzaakt door veldemissies bij het uitrijden van mest. Gemeten in de afname van het aantal gehinderden is de inzet van extra technieken om de stankoverlast uit deze bron te verminderen het meest effectief.

Effecten van variant 5: Variant recreatieve poorten

Recreatieve poorten vormen condensatiepunten voor recreatieve initiatieven, waarmee bezoekersstromen beter worden gericht, met als gevolg dat nadelige effecten op gevoelige (natuur)gebieden geconcentreerd worden in een klein gebied. De ligging van de poorten is bepalend voor de nadelige effecten die de poorten hebben op natuur, landschap en cultuurhistorie en landbouw. Doordat de ligging van de poorten op de kaart indicatief is, zijn de effecten niet altijd met zekerheid vast te stellen.

Recreatie en toerisme

Vanuit recreatief oogpunt zijn de poorten in het algemeen goed gelegen. Omdat ze allemaal hun eigen karakter hebben en verspreid liggen in het gebied en aansluiten op bestaande voorzieningen, hebben ze allemaal hun bijdrage aan het toeristisch-recreatieve product. De poorten zijn in het algemeen sterk op de natuurgebieden georiënteerd. Een combinatie van de rust van natuurgebieden en het dorps vertier maakt dat de recreatieve poorten meer bijdragen aan het toeristisch recreatief product. Voor de recreatieve poorten Oirschot en Middelbeers lijkt de mogelijk. De ligging van deze poorten zou dan wel wat aangepast moeten worden: voor Oirschot meer richting de natuur, voor Middelbeers meer richting het dorp.

Water en bodem

De recreatieve poort Moergestel ligt in een waterbergingsgebied dat in de komende jaren ingericht gaat worden en in een zone waar beekherstel plaats zal vinden. Ontwikkeling op de aangegeven locatie is in strijd met andere onderdelen uit het VKA. De locatie zal dus wat verplaatst moeten worden.

Natuur

De poorten liggen vrijwel allemaal tegen de EHS. Op de kaart zijn de poorten vaak in de EHS ingetekend. Om de verstoring door autoverkeer te verminderen, zou het beter zijn de poorten iets buiten de EHS te plaatsen en met name enige buffer tussen het autoverkeer en de EHS aan te houden. Alleen de poort Oirschot ligt ver buiten de EHS en is dus vanuit natuur gunstiger gelegen dan de andere poorten.

De recreatieve poorten Moergestel en Wintelre liggen tegen Weidevogelgebieden. Gezien de gevoeligheid van weidevogels voor verstoring en verdichting van het landschap, kunnen hier negatieve effecten op de weidevogels optreden. Door een goede inrichting van de recreatieve poorten kunnen deze effecten voorkomen worden.

Landschap en cultuurhistorie

De poorten overlappen niet of nauwelijks met waardevolle landschappelijke en cultuurhistorische waarden. Alleen de poort bij Hoge Mierde overlapt met hoge archeologische verwachtingswaarde. Gezien de regelgeving rondom archeologische waarden, zal ontwikkeling van deze poort gepaard gaan met extra kosten die sterk afhankelijk zijn van de daadwerkelijke aanwezigheid van archeologische waarden.

Landbouw

De poorten Moergestel en Wintelre liggen in of tegen landbouwontwikkelingsgebieden. Door op deze plekken recreatie te ontwikkelen, zullen de bedrijven in de landbouwontwikkelingsgebieden vroeg of laat in hun uitbreidingsmogelijkheden beperkt worden gezien de stankregelgeving. Om landbouw en recreatie allebei de ruimte te kunnen geven die het VKA voorstaat, moet of de ligging van de landbouwontwikkelingsgebieden of de ligging van deze poorten aangepast worden.

Conclusie

De recreatieve poorten Moergestel en Wintelre dragen het grootste risico in zich van negatieve effecten op andere functies en waarden. Dit zijn dus de minst goede poorten. De poorten Oirschot en Middelbeers kunnen bij een uitgekiende lokalisering het meeste bijdragen aan het toeristisch-recreatieve product, terwijl het risico op negatieve milieueffecten relatief klein is. Dit zijn dus de beste recreatieve poorten.

8.4 Leemten in kennis en informatie

In de factsheets is per thema aangegeven welke leemten in kennis en informatie geconstateerd zijn (zie CD ROM).

Voor de leemten in kennis en informatie is een aantal algemene redenen te noemen:

- Gezien het abstractieniveau van het VKA kan niet aan alle details aandacht worden besteed;
- Soms ontbreken actuele gegevens omdat ze op een bepaalde peildatum zijn geïnventariseerd. Daarna zijn autonome ontwikkelingen opgetreden die niet verwerkt zijn in de gehanteerde bestanden;
- Een aantal effectbepalingen vergt ingewikkelde of tijdrovende modelberekeningen die niet nu niet mogelijk waren.

Aard en omvang van de leemten staan een algemeen oordeel over de positieve en negatieve milieueffecten en een verantwoorde vergelijking van de alternatieven niet in de weg.

Wel is het van belang om de geconstateerde leemten in de verdere planvormings- en uitvoeringsfase steeds opnieuw te beschouwen (monitoring).

In algemene zin kan worden gesteld dat de in dit rapport gepresenteerde kwantitatieve waarden voor de effecten met de nodige voorzichtigheid geïnterpreteerd moeten worden. Getracht is om een zo nauwkeurig mogelijke benadering van de werkelijkheid te geven. De omvang van een effect is in veel gevallen echter niet exact te voorspellen. De gepresenteerde waarden moeten dan ook vooral gezien worden tegen de achtergrond van het doel van deze studie: het zichtbaar maken van de belangrijkste ontwikkelingen en de onderlinge verschillen tussen de in beschouwing genomen alternatieven.

Hierbij is ook het belang van de ontbrekende kennis aangegeven.

9 Vergelijking van de alternatieven

In hoofdstuk 8 zijn per aspect de effecten beschreven en in een overzichtstabel weergegeven. Daarbij is, daar waar dat relevant was, ook het verschil tussen het conceptvoorkeursalternatief en de alternatieven aangegeven. Een logische volgende stap is de integrale vergelijking van de effecten van het plan en een onderlinge vergelijking van de alternatieven.

Bij een integrale vergelijking geldt altijd dat niet elk gemeten effect even belangrijk is. Aan sommige aspecten/criteria wordt een groter belang toegekend dan aan andere. Enkele belangrijke milieu-items zijn bijvoorbeeld; anti-verdrogingsmaatregelen, verbetering van de bodem- en grondwaterkwaliteit, reductie van de ammoniakemissie en realisatie van de EHS. Belangrijke sociale en economische items zijn het perspectief voor de landbouw en het perspectief voor de toeristisch-recreatieve sector. Juist op de belangrijkste milieu-items zijn ook de alternatieven gericht. Dit neemt echter niet weg dat ook andere items lokaal of integraal van groot belang zijn.

Een integrale vergelijking tussen de aspecten en de verschillende alternatieven en varianten, bijvoorbeeld via een onderlinge weging van aspecten of via een multicriteria-analyse, wordt in dit plan niet gemaakt. Het belang dat zou worden toegekend aan de verschillende aspecten of criteria is al snel arbitrair en sterk gebieds- en persoonsgebonden (bijvoorbeeld het economische versus het milieubelang). Daarnaast geldt dat het reconstructieplan abstract is en een grote diversiteit aan uitvoeringsonderdelen en ingrepen kent, verspreid over een groot gebied. Een integrale vergelijking zou hierdoor snel onoverzichtelijk worden. Bovendien is het plan sterk modulair opgebouwd, waarbij prima keuzes op onderdelen te maken zijn.

Gelukkig leidt het plan in vergelijking tot de huidige situatie veelal tot positieve effecten.

Hierdoor is de afweging vooral gericht op de vraag hoe maximale kwaliteit in het landelijke gebied (omgevings-, sociale- en economische kwaliteit) gehaald kan worden voor de middelen die beschikbaar zijn. Hierbij zullen steeds keuzes en afwegingen op onderdelen gemaakt moeten worden. Met andere woorden; waar zet ik in op welke maatregelen en welk (milieu-)rendement en -voordeel kan daarmee gehaald worden?

De reconstructieplannen zijn sterk interactief tot stand gekomen. De uitkomsten uit het eerste effectenonderzoek (quick scan) zijn gebruikt om het conceptvoorkeursalternatief (concept-VKA) te optimaliseren. Na de definitieve effectbepaling, gericht op het concept-VKA en de overige alternatieven, zijn de uitkomsten uit het MER verder benut om het VKA te optimaliseren.

Geleidelijk is ook het meest milieuvriendelijke alternatief (MMA) tot stand gekomen. Hierbij is steeds nagegaan welke maatregelen en ingrepen expliciet (kunnen) leiden tot een hoger milieurendement. In §9.1 wordt het MMA beschreven. In §9.2 wordt vervolgens een vergelijking gemaakt tussen het concept-VKA, de alternatieven en het MMA en wordt aangegeven in hoeverre het MMA bepalend is geweest voor het plan. In §9.3 wordt in breder verband, maar wel op hoofdlijnen, beschreven welke wijzigingen in het VKA verder zijn doorgevoerd, op basis van de MER-uitkomsten, danwel om andere redenen. Hierin zijn overigens geen maatregelen opgenomen die wezenlijk leiden tot een negatievere effectscore op één of meerdere criteria.

9.1 Meest milieuvriendelijke alternatief

9.1.1 Beschrijving meest milieuvriendelijke alternatief

Het m.e.r.-besluit schrijft voor dat in een milieueffectrapport het alternatief wordt beschreven dat de best bestaande mogelijkheden om het milieu te beschermen toepast of combineert. Dit wordt het meest milieuvriendelijke alternatief (MMA) genoemd. Het MMA is het alternatief met de minste nadelen en vooral de meeste voordelen voor het milieu. Het alternatief dient reëel, realistisch en technisch haalbaar en uitvoerbaar te zijn. Het gaat uit van de meest optimale combinatie van maatregelen en ingrepen voor milieu, natuur en landschap.

Het MMA is opgebouwd uit bouwstenen. Deze zijn gebaseerd op de punten waar zich op basis van de effectbeschrijving van het voorkeursalternatief (VKA) en de overige alternatieven uit het MER mogelijkheden voordoen voor (verdere) verbetering van de milieusituatie.

Sommige van deze bouwstenen zijn of worden direct meegenomen in de aanpassing van het VKA tot het ontwerp of worden meegenomen in de verdere uitwerking en plannen voor de uitvoering die volgen op het reconstructieplan.

Theoretisch is het niet altijd mogelijk om alle mogelijke milieumaatregelen mee te nemen, omdat de voorgestelde aanpassingen in het ene aspect altijd negatieve (bij)effecten kunnen hebben in een of meerdere andere milieucomponenten. Bij het uitwerken van het MMA is vooral gekeken naar het optimaliseren van de ruimtelijke inrichting, waarbij de meest realistische en best haalbare effectbeperkende (mitigerende) en compenserende maatregelen worden meegenomen.

Het MMA voor het reconstructieplan Beerze Reusel komt grotendeels overeen met het MMA voor alle reconstructiegebieden in Brabant en bevat de volgende hoofdrichtingen:

1. Terugdringen overlap landbouwontwikkelingsgebieden met kwetsbare gebieden:

Het oppervlak landbouwontwikkelingsgebied (3200 hectare) is ruim in relatie tot het aantal bedrijven dat verplaatst wordt volgens het VKA, gelet op het beperkt aantal grotere intensieve veehouderij locaties die door de begrenzing van de extensiveringsgebieden worden belemmerd in hun ontwikkelingsmogelijkheden en in relatie tot de planologische ruimte voor uitbreiding van bestaande locaties in de verwevingsgebieden en in de landbouwontwikkelingsgebieden. Daarnaast geldt dat een deel van het landbouwontwikkelingsgebied ligt binnen een zone van 1500 meter van wettelijk beschermde gebieden. Er is een reële kans dat deze gebieden niet als inplaatsingsgebied kunnen functioneren.

Het lijkt goed mogelijk om het totaal areaal landbouwontwikkelingsgebied te verkleinen gelet op de inplaatsingsbehoefte en om binnen deze gebieden prioritaire gebieden aan te wijzen. Om conflicten met beleid voor de bescherming van natuurgebieden te voorkomen kan het areaal landbouwontwikkelingsgebied worden teruggebracht met de gebieden die vallen binnen 1.500 meter van een Vogel- en Habitatrichtlijngebied (en tevens verzuringsgevoelig zijn) en Natuurbeschermingswetgebied, struweelvogelgebieden, weidevogelgebieden en gebieden met landschappelijke en cultuurhistorische waarden. Het op voorhand uitsluiten van de 1500 meter zone rondom de beken Beerze en Reusel lijkt niet nodig, omdat er een reële kans bestaat dat nieuwvestiging van intensieve veehouderijen geen significante effecten heeft op de natuurwaarden die de reden zijn geweest voor de bijzondere status van deze gebieden. Het negatieve effect op het milieu en de aanwezige natuurwaarden (door nieuwvestiging en uitbreiding in gebieden met een beschermde status) kan in sommige gevallen ook via de inzet van compenserende en mitigerende maatregelen worden voorkomen.

Een deel van de landbouwontwikkelingsgebieden uit het VKA zijn in het MMA begrensd als verwevingsgebied en daarnaast zijn een aantal prioritaire landbouwontwikkelingsgebieden benoemd (zie kaart 24).

2. Terugdringen groeimogelijkheden in verwevingsgebieden

Veel ontwikkelingen in de intensieve veehouderij zullen in de verwevingsgebieden plaatsvinden. Voor het bereiken van de in het reconstructieplan genoemde doelstellingen is het van belang dat schaalvergroting op relatief ongunstige locaties wordt voorkomen. De groeimogelijkheden in verwevingsgebieden (en landbouwontwikkelingsgebieden) kunnen de milieuwinst, die gehaald wordt uit emissiereductie en verplaatsing, nivelleren. Het MMA gaat daarom uit van meer beperkingen voor de intensieve veehouderij in delen van verwevingsgebied die vanuit milieuoverlast minder goed zijn gelegen. In het MMA wordt voorgesteld om in eerste instantie een maximum bouw-blokmaat van 1,5 hectare in te voeren. Dit maximum is te doorbreken, maar alleen voor de (zeer) goed gelegen locaties in verwevingsgebieden. Hiermee wordt voorkomen dat positieve effecten die optreden door het verplaatsen en stoppen van bedrijven in extensiveringsgebieden voor een deel teniet worden gedaan door schaalvergroting op ongunstig gelegen locaties in verwevingsgebieden. Dit principe geldt het sterkst daar binnen een zone van 500 meter rond kernen. Bij natuurgebieden is dit effect vooral relevant voor depositiepieken op natuurgebieden.

Het MMA en de integrale Zonering Intensieve Veehouderij

Op kaart 24 is de integrale zonering behorende bij het MMA weergegeven.

De extensiveringsgebieden die op deze kaart zijn weergegeven, zijn samengesteld uit de extensiveringsgebieden uit het VKA, aangevuld met een zone van 250 meter rondom kernen (woongebieden) en een zone van 500 meter rondom de voor verzuring gevoelige bos- en natuurgebieden met een status als richtlijn (HRL, VRL)- of natuurbeschermingsgebied (voor zover niet al begrensd als extensiveringsgebied in het VKA). In deze gebieden geldt, net als in het VKA, dat vergroting van het agrarisch bouwblock van intensieve veehouderijen niet is toegestaan.

De landbouwontwikkelingsgebieden uit het MMA zijn de landbouwontwikkelingsgebieden die onderdeel zijn van alternatief 1a en 1b: (zeer)sterke ruimtelijke sturing. Daarbinnen zijn de landbouwontwikkelingsgebieden die onderdeel zijn van het alternatief 1b (zeer sterke ruimtelijke sturing) als prioritair aangemerkt.

In de landbouwontwikkelingsgebieden geldt een maximum bouwblock maat van 3 hectare. Ook is in deze gebieden omschakeling naar intensieve veehouderij toegestaan (voor zover het duurzame locaties betreft). In de prioritaire landbouwontwikkelingsgebieden geldt geen maximum bouwblock maat.

De overige gebieden (voor zover niet aangeduid als “geen reconstructie”) zijn begrensd als verwevingsgebied. Om te voorkomen dat grootschalige ontwikkelingen plaatsvinden op slecht gelegen locaties in de verwevingsgebieden, wordt naast een absoluut plafond ook een relatief plafond gehanteerd. Een bouwblock in een verwevingsgebied kan maximaal 20% worden vergroot, met, in eerste instantie, een absoluut maximum van 1,5 hectare. Dit betekent niet dat verdere bedrijfsontwikkeling is uitgesloten. Voor (zeer) goed gelegen locaties is ontwikkeling boven 1,5 hectare mogelijk, tot maximaal 2,5 hectare.

Bij uitbreidingen buiten het vigerende bouwblock in verwevings- en landbouwontwikkelingsgebieden kunnen diverse tegenprestaties worden verlangd om ongewenste effecten op milieu, natuur en landschap te voorkomen. Dit kan variëren van een aantal basiseisen bij een uitbreiding binnen de maximummaat, via extra tegenprestaties bij een uitbreiding boven de maximummaat (van 1,5 hectare in verwevingsgebieden) en verdergaande tegenprestaties bij nieuwvestiging.

3. Waterdoelen rondom natte natuurparels: In het VKA is opgenomen dat overal rondom natte natuurparels een bufferzone komt van 500 meter, maar dat geen maatregelen genomen worden in die 500 meterzone die leiden tot een verdere vernatting. Voor de natte natuurparel Velderbosch / de Mortelen loont het om in te zetten op verdergaande maatregelen. Voor de kwaliteit van de natuurwaarden en het bereiken van de randvoorwaarden voor de gewenste natuurdoeltypen is extra vernatting nuttig.

4. Versnelde realisatie EHS: Vanuit de wens om de EHS te realiseren en de wens om milieudoelen te halen loont het extra in te zetten op versnelde realisatie van de EHS met name in en rondom de natte natuurparels. In natte natuurparels kan hiermee de bemestingsdruk teruggedrongen worden waardoor de kwaliteit van bodem en water (in combinatie met grondwaterstandsverhoging) zich gunstig zullen ontwikkelen.

5. Waterconservering ten behoeve van de landbouw: In een alternatief is voorgesteld verdergaande waterconserveringsmaatregelen door te voeren in grote delen van de landbouwgebieden. Dit blijkt sterk voordelig voor de landbouwopbrengst als gevolg van verbetering van groeiomstandigheden in droge gebieden en slechts beperkt nadelig als gevolg van extra vernatting in al natte gebieden. De maatregel wordt vooral ingezet ten behoeve van de landbouw, maar heeft tevens voordelen voor de natuur, zeker ook op de plekken waar (droge) natuurgebieden liggen.

Naast bovengenoemde hoofdpunten worden de volgende maatregelen in het MMA voorgesteld:

- Alleen intensieve veehouderij bedrijven verplaatsen indien er sprake is van gecombineerde problematiek. Bedrijfsverplaatsingen sterk sturen op basis van een gecombineerde, gemaximaliseerde milieuwinst op gebied van verbeteren landschappelijke kwaliteit, verminderen ammoniakdepositie en verminderen stankhinder.
- Inzet van een extra sloopregeling, vergelijkbaar met de RBV/Ruimte voor Ruimte regeling (voorfinanciering of beleidsruimte in ruil voor sloop van stallen) te koppelen aan meer planologische ruimte (hergebruik VAB's, kernrandzones);
- Nieuwvestiging bij voorkeur alleen toestaan indien deze plaatsvindt in de vorm van projectlocaties, dus met meerdere bedrijven bij elkaar, hetgeen leidt tot extra milieu- en veterinair rendement en concentratie.
- Het actief intrekken van milieuvergunningen en onbenutte delen van bouwblokken (indien bedrijf of tak intensieve veehouderij niet meer in werking is, bij voorrang in de extensiveringsgebieden en bij locaties in verwevingsgebieden die niet als duurzaam kunnen worden aangemerkt);
- Meer inzet op toepassing van technische maatregelen voor ammoniak en stank, die verder gaan dan nu wettelijk verplicht is of gaat worden conform alternatief 2 (regulerend, zoals regionale aanscherping AmvB Huisvesting, of stimulerend, bijvoorbeeld financieel subsidiëren of koppelen aan extra uitbreidingsruimte). De behaalde "winst" op het gebied van ammoniak en stank komt voor de helft ten goede aan de ondernemer (extra uitbreidingsruimte) en voor de helft ten goede aan het milieu (verlaging emissie).
- Zonering en bijbehorende regels ook toepassen op de grotere niet-grondgebonden melkveebedrijven (> 3 gve/ha, >110 koeien en bijbehorend jongvee).
- Extra stimulerende maatregelen (in kernrandzones) gericht op verminderen stankoverlast door veldemissies (na het uitrijden van mest);
- Extra stimulerende maatregelen (rond de meest kwetsbare natuurgebieden) gericht op verminderen ammoniakemissie door bemesting (in combinatie met extensivering van het agrarisch grondgebruik).

- Het stimuleren van mestvergisting, en vervolgens het toepassen van vergiste mest in kernrand-zones en rond de kwetsbare natuurgebieden met een status (VHR en NB-wet) gericht op:
 - minder stankoverlast door veldemissies;
 - minder uitspoeling van nitraat;
 - minder ammoniakemissie door bemesting;
 - productie van duurzame energie.
- Vrijwaren zoekgebieden voor regionale waterberging van kapitaalsintensieve ontwikkelingen
- Het aanwijzen van bufferzones (voorkomen van ongewenste ingrepen in de waterhuishouding) rondom alle natte natuurgebieden, ook voor die gebieden waar er nog geen maatregelen worden genomen.
- Aanleg zuiveringsmoerassen, vloeivelden, uitmijning, afgraven, dempen van afvoersloten, scheiden van waterstromen etc. ten behoeve van het verbeteren van de bodem- en waterkwaliteit in en rond natuurgebieden;
- Extra inzet van het instrument herverkaveling en extensivering grondgebruik rondom natte natuurgebieden en in beekdalen;
- Naar voren halen aanpak van ontsnipperingsknelpunten met als gevolg eerder functioneel zijnde verbindingszones;
- Extra inspanningen om ook de droge ecologische verbindingen versneld te realiseren
- Zwaardere maatregelen inzetten om knelpunten die natuurontwikkeling tegenhouden op te lossen door bijvoorbeeld onteigening;
- Extra aandacht voor 'uitgekiende' lokalisering locaties intensieve recreatie en sociale en economische zones vermindert knelpunten voor beschermde soorten, verstoring natuurgebieden, cultuurhistorisch waardevolle gebieden, archeologische monumenten en aardkundig waardevolle gebieden;
- meer hinderveroorzakende recreatiebedrijven verplaatsen uit natuurgebied, recreatieve poorten minder en beter situeren ten opzichte van de verstoringsgevoelige natuur
- Het principe van uitbreiding koppelen aan tegenprestaties ook op andere sectoren (zoals glastuinbouw, boomteelt, intensieve recreatie, grotere niet-grondgebonden melkveebedrijven) van toepassing laten zijn.
- Differentiatie aanbrenge in mogelijkheden voor ontwikkelingszones sociale economie in/ buiten cultuurhistorisch waardevolle gebieden;
- Regels hergebruik cultuurhistorisch waardevolle boerderijen verruimen, mits daar behoud en herstel van waardevolle panden tegenover staat.
- Concentratie van inzet van leefbaarheidsmaatregelen in kleine kernen en kernen die zijn gelegen op grote afstand van middelgrote kernen en steden.

9.1.2 Kosten van het meest milieuvriendelijke alternatief

Integrale zonering en flankerend beleid

De hoeveelheid te besteden geld is een zeer bepalende factor voor de te behalen resultaten. Hoe meer geld beschikbaar is, des te positiever zal een alternatief scoren op het gebied van de milieueffecten. Anders geformuleerd, een MMA waarin alle milieudoelen worden gerealiseerd, zal veel meer budget vragen dan opgenomen in de begroting van dit ontwerpconstructieplan. Het is op dit moment niet reëel te veronderstellen dat een veel hoger budget beschikbaar zal zijn. Mochten er meer gelden beschikbaar zijn voor de uitvoering van het reconstructieplan, dan zullen de milieueffecten positiever uitvallen. Is er minder geld beschikbaar, dan zullen de milieueffecten minder positief zijn. Dit geldt zowel voor het VKA als het MMA.

Om er voor te zorgen dat het MMA voor het onderdeel integrale zonering en flankerend beleid een gelijkwaardig en realistisch alternatief is, is het MMA dus ontwikkeld met de geachte dat eenzelfde hoeveelheid geld beschikbaar is. Het MMA varieert dus in eerste instantie niet

op het gebied van de totale hoeveelheid beschikbare gelden. Wel verschilt het MMA van het VKA voor wat betreft het regulerend beleid.

Het aantal bedrijven dat in het MMA wordt verplaatst (10 tot 15) is lager dan het aantal zoals dat in het VKA is opgenomen (36). Het aantal verplaatsters in het MMA is gebaseerd op het aantal grotere intensieve veehouderij bedrijven, gelegen in extensiveringsgebieden, waarbij er sprake is van een zogenaamd “gecombineerde problematiek”. Dus bijvoorbeeld zowel een knelpunt t.a.v. landschap als t.a.v. ammoniak. Het aantal (grotere) intensieve veehouderij bedrijven waarbij er sprake is van zo’n gecombineerde problematiek bedraagt circa 40. De inschatting is dat maximaal circa 15 van deze bedrijven daadwerkelijk verplaatst willen/kunnen worden.

De besparing op de indicatieve begrotingspost ten opzichte van het VKA zo wordt bereikt, is circa 20 miljoen euro. Dit geld wordt in het MMA ingezet om het toepassen van bovenwettelijke technieken te stimuleren (stallen en veldemissies), ten einde het aantal lokale depositiepieken te verminderen, een extra reductie van stalemissie te bewerkstelligen, extra knelpunten ten aanzien van overlap van stankcirkels met stankgevoelige objecten op te lossen en het aantal geurgehinderden te reduceren.

Bodem en water

De extra maatregelen die in het MMA worden voorgesteld voor het thema bodem en water brengen extra kosten met zich mee. Het gaat dan vooral om extra kosten voor:

- Compensatie extra natschade door grootschaliger vernatting natte natuur (en omgeving);
- Waterconservering in landbouwgebied;
- Extra inrichtingskosten natte natuur (vergraving toplaag, uitmijning, scheiding waterstromen).

Compensatie extra natschade.

Het alternatief met verdergaande vernattingsmaatregelen voor de natte natuur leidt op 1.210 ha extra landbouwgrond tot natschade. Via de economische waarde van de grondgebruikfunctie (hier gesteld op gemiddeld € 1.000,- per ha), de mate van opbrengstderving (circa 10%) en een kapitalisatiefactor (10 jaar) kan een inschatting gemaakt worden van de aanvullende kosten. Deze uitgebreide analyse is in het kader van de effectbepaling voor het MER overigens niet uitgevoerd. Er wordt hiervoor verwezen naar het Effectenonderzoek Water (2003).

Uitgaande van de genoemde waarden worden de aanvullende kosten globaal ingeschat op 1,2 miljoen euro. Aanvullend hierop moeten nog inrichtingskosten meegenomen worden om de gewenste vernatting daadwerkelijk te realiseren. Het is niet te zeggen of deze sterk afwijken van het VKA.

In de genoemde kosten is het positieve effect op de landbouwproductie buiten beschouwing gelaten, omdat beide invloeden niet zondermeer opgeteld kunnen worden.

Waterconservering landbouwgebied

De verbetering van de vochtvoorziening in de landbouw heeft vooral betrekking op het aanpassen (optimaliseren) van de lokale ont- en afwatering. Hiervoor zijn al kosten opgenomen in het uitvoeringsprogramma.

Het verder optimaliseren van de maatregelen brengt niet per definitie aanvullende kosten met zich mee.

Extra inrichtingskosten voor verbetering waterkwaliteit

Binnen het MMA worden aanvullende maatregelen voorgesteld om de uitspoeling van met name fosfaat (maar ook bijvoorbeeld zware metalen) tegen te gaan (uitmijning) of het effect ervan te minimaliseren (scheiden waterstromen). De maatregel is niet tot in detail uitgewerkt.

Uitgaande van het Effectenonderzoek Water wordt voor de aanvullende kosten uitgegaan van een eenheidsprijs van 10.000 euro per hectare ten behoeve van inrichtingsmaatregelen. Het areaal waarop deze maatregelen plaats moeten vinden is niet aan te geven.

Natuur

De in het MMA opgenomen versnelde realisatie van de EHS betekent vooral dat het hiervoor benodigde budget eerder in de tijd ingezet zal moeten worden. Er moeten eerder grondaankopen worden gedaan. Ook voor het eerder aanpakken van versnipperingsknelpunten moet het budget eerder ingezet worden. De extra inspanningen om ook de droge ecologische verbanden versneld te realiseren kosten extra geld. Dat geldt ook voor de inzet van zwaardere maatregelen om knelpunten die natuurontwikkeling tegenhouden op te lossen.

Het verplaatsen van bijvoorbeeld intensieve recreatiebedrijven uit kwetsbare natuur brengt ook extra kosten met zich mee.

9.2 Vergelijking tussen concept-VKA, alternatieven en het MMA

In het MMA is, op basis van de effectbeschrijving van het concept-VKA en de overige alternatieven, nagegaan of een verdere milieuverbetering mogelijk is. Uit de vorige paragraaf blijkt dat op een aantal milieu-aspecten het MMA positiever scoort dan het concept-VKA. Soms zijn maatregelen gericht op een verbetering van de omgevingskwaliteit (bijvoorbeeld het ontzien van kwetsbare gebieden als natte natuurgebieden) goed in te passen in een duurzame economische landbouw. Een vergaand MMA om de milieudoelen (met name de doelen omtrent ammoniakemissie) te halen is realistisch, doch beperkt al snel de ontwikkelingsmogelijkheden van de intensieve veehouderij.

Daar waar dit niet het geval is, zijn elementen uit het MMA en de alternatieven overgenomen in het plan. Dit geldt voor de volgende onderdelen:

1. Inperking van het areaal landbouwontwikkelingsgebied binnen 1500 meter van Vogel-, Habitatrichtlijn- en Natuurbeschermingswetgebieden en het reduceren van directe ontwikkelingsmogelijkheden in struweelvogelgebieden, weidevogelgebieden, dassenleefgebieden, waterpotentiegebied en gebieden met landschappelijke en cultuurhistorische waarden door het introduceren van secundaire landbouwontwikkelingsgebieden;
2. Extra bescherming van de belangrijkste natuurgebieden (natte natuurgebieden) tegen verdroging;
3. Waterconservering voor de landbouw, waarbij de natuurwaarden in deze gebieden licht meeprofiten van de vernatting;
4. Het actief intrekken van onbenutte milieuvergunningen indien het bedrijf of de tak intensieve veehouderij niet meer in werking is.

Dit leidt kort samengevat tot de volgende milieuvoordelen en een substantieel betere score op de 7-puntsschaal:

- Minder depositie op de belangrijkste natuurgebieden door een betere zonering (conform alternatief 1). De schaalvergroting wordt meer geconcentreerd ingevuld en conflictsituaties rondom gebieden met een natuurstatus worden vermeden;
- Meer effecten in het watersysteem en de waterkwaliteit in en rondom de natte natuurgebieden (conform alternatief 3).

9.3 Gemaakte keuzes voor het VKA

Bij het vaststellen van het ontwerpconstructieplan zijn een aantal veranderingen aangebracht ten opzichte van het eerste conceptreconstructieplan. Hieronder staat welke belangrijkste veranderingen dat zijn. Deze veranderingen zijn vooral gebaseerd op de informatie uit de effectbeschrijving van het eerste conceptreconstructieplan en op reacties op het eerste concept.

1. Op advies van met name de waterschappen wordt het instrument van planologische doorwerking in bestemmingsplannen ingezet voor de waterbergingsgebieden die in de eerste planperiode gerealiseerd worden en voor bestaande inundatiegebieden (zie plankaart 1). Op de plankaart water (kaart 14) zijn ook de voorlopig te reserveren waterbergingsgebieden 2050 opgenomen. De in de eerste planperiode te realiseren waterbergingsgebieden zijn gewijzigd ten opzichte van het eerste conceptreconstructieplan. De in een latere planperiode te realiseren waterbergingsgebieden zitten in de categorie “voorlopig te reserveren waterbergingsgebieden 2050”. Hiermee sluiten we aan bij de planning van de waterschappen, die in de loop van de eerste planperiode met een begrenzingenvoorstel komen voor alle te realiseren waterbergingsgebieden.
2. Op verzoek van GS en de waterschappen zijn de beschermingszones van 500 meter rond de natte natuurplek, zoals aangewezen in de Provinciale Verordening Waterhuishouding, op plankaart 1 opgenomen. Voor de natte natuurplek en de beschermingszones wordt het instrument planologische doorwerking ingezet met als doel ingrepen, die een verdere verdroging van de natte natuurplek tot gevolg hebben, te voorkomen.
3. Waterdoelen rondom natte natuurplek: de aanbevelingen worden overgenomen en in het kader van de projectmatige aanpak van de Mortelen nader bepalen waar verdergaande maatregelen zinvol zijn en waar de win-win situaties voor landbouw en natuur zich met name voordoen. Hierbij dient voldoende rekening te worden gehouden met de nadelige gevolgen van vernatting van landbouwgronden voor de waterkwaliteit.
4. Waterconservering ten behoeve van de landbouw: dit wordt versterkt opgepakt.
5. Versnelde realisatie EHS: bij grondaankopen voor de EHS prioritair inzetten op realisatie van de natte natuurplek. Deze prioritering opnemen in het op te stellen aankoopstrategieplan.
6. Met betrekking tot waterkwaliteit wordt in Beerze Reusel een pilot gestart (in het stroomgebied van de Kleine Beerze). Verder zal een plan van aanpak diffuse bronnen worden opgesteld.
7. Naar aanleiding van opmerkingen vanuit GS en het MER is de invulling van het soortenbeschermingsbeleid geconcretiseerd. Er zijn soorten en gebieden genoemd waarmee in de reconstructie aan de slag wordt gegaan.
8. De uitwerking van de varkensvrije zone is veranderd in die zin dat de zone niet varkensvrij hoeft te worden gemaakt. Door opheffing van het vaccinatieverbod staat het Rijk op het standpunt dat het beleid voor de varkensvrije zone niet meer hoeft te worden geëffectueerd;
9. Ten aanzien van de mogelijkheden van het benutten van voormalige agrarische bebouwing is een provinciale notitie verschenen, die door de reconstructiecommissie is overgenomen. De notitie kan gezien worden als een wijziging van het Streekplan 2002.
10. In de eerste planperiode wordt een planuitwerking wordt gemaakt voor de voormalige ruilverkaveling Wintelre-Oerle. Tijdens de uitvoering zal duidelijk worden of de inzet van dit instrument ook in andere gebieden meerwaarde kan opleveren. Dit zal dan in een latere planperiode worden opgepakt.
11. Met betrekking tot de versnelde realisatie van droge EVZ overleggen wij met gemeenten hoe zo snel mogelijk gestart kan worden met de aanleg hiervan.
12. Het beleid in de ontwikkelingszones met verruimde mogelijkheden voor hergebruik van voormalige agrarische bedrijfslocaties en nieuwe economische dragers wordt gebaseerd op door de gemeenten op te stellen visies. In deze visie zal expliciet aandacht worden geschon-

ken aan cultuurhistorisch waardevolle gebieden.

13. De uitkomsten van de watertoets en de natuurtoets zijn opgenomen.
14. Er zijn veel (met name kleine) wijzigingen in de zonering van extensiverings-, verwevings- en landbouwontwikkelingsgebieden. Dit op basis van de achterbanconsultatie en het besluit van GS. Er zijn ook enkele grotere wijzigingen, voor een deel op basis van het MER en het besluit van GS:
 - M.b.t. landbouwontwikkelingsgebieden: het landbouwontwikkelingsgebied ten zuiden van Reusel is komen te vervallen, het landbouwontwikkelingsgebied ten zuiden van Moergestel is zodanig aangepast dat er voldoende afstand is tot de woonbebouwing, de kleine stukjes struweel- en weidevogelgebied die binnen een landbouwontwikkelingsgebied lagen zijn buiten het landbouwontwikkelingsgebied gelegd, een deel van een landbouwontwikkelingsgebied dat was gelegen in oud cultuurlandschap is buiten het landbouwontwikkelingsgebied begrens. De begrenzing van het landbouwontwikkelingsgebied in Goirle is zodanig aangepast dat er geen overlap meer is met de landschapsecologische zone ten westen van Riel.
 - In verband met een minimale afstand tussen richtlijngebieden (Natuurbeschermingswet en Habitatrichtlijn) en landbouwontwikkelingsgebieden, is 109 hectare landbouwontwikkelingsgebied vervallen. Dit zijn nu verwevingsgebieden.
 - In vier gevallen (bedrijven gelegen aan de Schepersweijer en de Postelse Dijk in de gemeente Reusel-de Mierden) heeft de reconstructiecommissie geadviseerd om de grens van het extensiveringsgebied op minder dan 220 meter van het A-gebied te leggen. In dit gebied is door de reconstructiecommissie de keuze gemaakt om in plaats van de aanwijzing van een deel van het gebied als landbouwontwikkelingsgebied de zittende bedrijven ontwikkelingsmogelijkheden te bieden. Zij wil dit vorm geven via een gebiedscontract waarin wordt geregeld dat uitbreidingsruimte voor bedrijven alleen in samenhang met het realiseren van doelstellingen op het gebied van water, natuur en recreatie mogelijk wordt gemaakt. Echter, extensiveringsgebied rondom A-gebieden terugbrengen tot minder dan 220 meter is niet mogelijk. De zonering is nu zodanig aangepast dat de betreffende vier bedrijven in extensiveringsgebied liggen. Het is wel mogelijk om een specifiek bedrijf in een extensiveringsgebied, in tegenstelling tot de algemene regels in dit extensiveringsgebied, toch uitbreidingsmogelijkheden te geven. Hierbij moet dan duidelijk benoemd zijn om welke locatie het gaat, welke redenen er zijn voor extra uitbreidingsruimte en hoeveel uitbreidingsruimte het bedrijf krijgt. Vervolgens kan via een reguliere streekplanafwijking als beschreven in hoofdstuk 5 van het Streekplan 2002, deze uitbreiding gerealiseerd worden. Deze procedure kan gevolgd worden in samenhang met de uitvoering van een gebiedscontract, conform het voorstel van de reconstructiecommissie.
 - Bij bepaalde (delen van) landbouwontwikkelingsgebieden is sprake van overlap met kwetsbare functies. Deze (delen van) landbouwontwikkelingsgebieden hebben wij nu aangeduid als secundaire landbouwontwikkelingsgebieden. Het overige deel is primair landbouwontwikkelingsgebied en in deze primaire gebieden dient in eerste instantie de ontwikkeling van nieuwe intensieve veehouderijen plaats te vinden. Het betekent dat 572 hectare nu wordt aangemerkt als secundair landbouwontwikkelingsgebied. Het gaat om struweelvogelgebieden, weidevogelgebieden en zones rondom Natuurbeschermingswetgebieden (natuurmonumenten) en Habitatrichtlijngebieden.
 - In verwevingsgebieden op duurzame locaties geldt dat tot een omvang van 1,5 hectare vergroting van bouwblokken aan de gemeenten wordt overgelaten. In de landbouwontwikkelingsgebieden ligt deze grens voor de duurzame locaties op 2,5 hectare. Bij uitbreidingen boven deze omvang geldt een goedkeuringseis van GS;
 - Er is op aanwijzingen van het Rijk en de provincie binnen de extensiveringsgebieden

onderscheid gemaakt tussen gebieden waar de Stankwet van toepassing is (extensiveringsgebieden natuur) en waar niet;

- Het planologische regime (bijvoorbeeld het 'bouwblok op maat') is verder uitgewerkt.
- Het extensiveringsgebied rondom recreatieve objecten is omgezet in verwevingsgebied;
- De zonering rondom kernen is op enkele punten gewijzigd, omdat de begrenzing van het stedelijk gebied is afgestemd met de uitwerkingsplannen van het Streekplan.

Op het volgende hoofdpunt heeft de commissie het plan niet veranderd, ondanks dat de effectbeschrijving daartoe wel aanleiding zou kunnen geven:

- Terugdringen van groeimogelijkheden in verwevingsgebieden
Deze aanbeveling wordt niet overgenomen. De reconstructiecommissie is steeds uitgegaan van maximale bouwblokken van 2,5 ha in verwevingsgebied, dit is ook zo gecommuniceerd. Het is ongewenst dat het beperken van de mogelijkheden in verwevingsgebied per reconstructiegebied wordt geregeld. Op basis van de aanbevelingen van het MER kan provinciebreed besloten worden dit beleid aan te passen. Dit is niet de verantwoordelijkheid van de reconstructiecommissie.

Bij de vaststelling van het plan is, mede op basis van de inspraak, een aantal wijzigingen aangebracht. Het gaat meestal om verbeteringen, verduidelijkingen, actualisaties en een betere juridische verankering.

De belangrijkste wijzigingen hebben betrekking op de integrale zonering rondom de Habitatrichtlijnbecken Beerze, Reusel en Run en de integrale zonering en Reusel-Zuid (zie § 6.9.2 en 6.9.4)

10 Uitvoering

In de reconstructie staat de uitvoering centraal. In dit hoofdstuk gaan wij in op onze uitvoeringsstrategie (§10.1) en de organisatie van de uitvoering (§10.2). In §10.3 geven wij een indicatie van de kosten van dit plan. De inzet van regelingen en instrumenten komt aan bod in §10.4. Paragraaf 10.5 gaat in op de bestuursovereenkomsten. Vervolgens komt in §10.6 de rol van communicatie in de uitvoering aan bod. Dit hoofdstuk wordt afgesloten met de wijze waarop wij de uitvoering gaan monitoren (§10.7).

10.1 Uitvoeringsstrategie

10.1.1 Programmering op doelen

Het reconstructieplan is een ‘doelenplan’: het geeft aan wat we in 2016 gerealiseerd willen hebben. De programmering van de uitvoering vindt plaats aan de hand van deze doelen. Een plan met helder geformuleerde einddoelen heeft veel voordelen ten opzichte van de meer traditionele blauwdrukplannen met een ruimtelijk eindbeeld:

1. *Het vergroot de doelgerichtheid en kosteneffectiviteit in de programmering en uitvoering.* Heldere, meetbare doelen dwingen tot nadenken over de beoogde effecten van projecten en de bijdrage die de projecten kunnen leveren aan het realiseren van de doelen. Zo kan de (kosten) effectiviteit van verschillende projecten of activiteiten tegen elkaar afgewogen worden en kunnen de juiste keuzes gemaakt worden - welke projecten worden waar en wanneer uitgevoerd?.
2. *Monitoring, evaluatie en bijstelling worden eenvoudiger.* Een belangrijk onderdeel van de uitvoering van de reconstructie is - ook voor het Rijk - de monitoring en evaluatie van de behaalde resultaten, op basis waarvan het uitvoeringsprogramma kan worden bijgesteld. Daarbij gaat het steeds minder om de vraag of een activiteit of project inderdaad is uitgevoerd, maar veel meer om de vraag in welke mate de activiteit of het project heeft bijgedragen aan het realiseren van de doelen. Het formuleren van heldere, meetbare doelen maakt deze werkwijze mogelijk.
3. *Het vergroten van de flexibiliteit.* Sturen op doelen biedt flexibiliteit bij de uitvoering in de streek. Als de omstandigheden veranderen, kunnen de betrokken partijen activiteiten eerder, later of op andere wijze uitvoeren. Hiervoor hoeven niet steeds opnieuw bestuurlijke afspraken gemaakt te worden, op voorwaarde dat de doelengehaald worden.
4. *Ambities blijven overeind,* terwijl de uitvoeringstermijn kan veranderen. Door doelen centraal te stellen kunnen ook bij tegenvallende financiële ruimte de ambities overeind blijven, zonder het plan meteen te moeten bijstellen. Sturen op doelen maakt het mogelijk om de doelen gedurende de uitvoering te faseren, dus sneller of juist langzamer te realiseren, afhankelijk van de mogelijkheden die zich voordoen.
5. *Het vormt de basis voor bestuurlijke afspraken.* Helder geformuleerde, meetbare doelen vormen een goede basis voor bestuurlijke afspraken tussen betrokken partijen. Ze vormen het beleidsmatige toetsingskader voor de programmering van de activiteiten in de streek.

Uitvoeringsprogramma

Het reconstructieplan geeft inzicht in de doelen voor de lange termijn, in hetgeen we in 2016,

aan het eind van het reconstructieproces, bereikt willen hebben. In het uitvoeringsprogramma wordt de vertaalslag gemaakt van deze lange termijn doelen naar de doelen voor de korte termijn, de komende vier jaar. Deze vormen als het ware een tussenstop op weg naar de realisatie van dit eindbeeld op de lange termijn. Deze tussendoelen zijn zo goed als mogelijk gekwantificeerd en meetbaar gemaakt.

10.1.2 Gefaseerde aanpak in de uitvoering

Reconstructie is en blijft een dynamisch proces. Het is niet mogelijk alles tegelijk op te pakken. Een gefaseerde aanpak van plan en uitvoeringsprogramma maakt het mogelijk tijdig bij te sturen op basis van de ervaringen in de uitvoering. Ook kunnen nieuwe ontwikkelingen, inzichten of andere prioriteiten in het beleid worden verwerkt.

De volgende overwegingen hebben een rol gespeeld bij de fasering:

1. Onze prioriteiten bij het realiseren van bepaalde doelen (in willekeurige volgorde):
 - de ontwikkeling van natuurlijke watersystemen (waterberging, beekherstel, vernatting);
 - de realisering van de ecologische hoofdstructuur en herstel en bescherming van het landschap;
 - de uitplaatsing van de intensieve veehouderij in de extensiveringsgebieden gekoppeld aan inplaatsing en ontwikkeling van de intensieve veehouderij op duurzame locaties;
 - economische ontwikkeling en behoud van leefbaarheid in het landelijk gebied;
2. Het belang van een combinatie van thematische ambities en maatregelen en van de aanpak van meer complexe, gestapelde (geïntegreerde) problematiek en maatregelen. Op sommige plaatsen zullen thematische maatregelen volstaan. Maar vaak zal dat niet het geval zijn. Een integrale aanpak is immers eigen aan het reconstructieproces. Ook willen we meer weerbarstige kwesties die een langere voorbereidingstijd vragen niet in de tijd naar achter schuiven. Dan is het van belang de voorbereiding daarvan in de periode 2005 - 2008 te starten.
3. Overwegingen van praktische aard: de quick wins: maatregelen die snel kunnen worden uitgevoerd en projecten die snel kunnen worden gerealiseerd.
4. Maatregelen en activiteiten die de bevolking in het gebied het meest wenselijk acht.

10.1.3 Van doelen naar projecten

Op gang brengen van het proces

Om het uitvoeringsproces op gang te brengen is een stevig geloof in de doelen van reconstructie nodig plus en het hierbij behorende enthousiasme, initiatief en verantwoordelijkheid van partijen in de streek, gesteund door provincie en Rijk. De provincie wil het uitvoeringsproces op gang brengen door hier heldere afspraken over te maken in een uitvoeringsconvenant. Hierin komen afspraken over wie wat doet, wie wat betaalt en hoe we de uitvoering van de grond krijgen. We willen initiatiefnemers stimuleren en ondersteunen. We vragen de reconstructiecommissie om drijvende krachten in de streek mobiliseren. Door partijen met elkaar in contact te brengen kunnen projecten gezamenlijk worden opgepakt. Hierdoor wordt de bestuurlijke, beleidsmatige en financiële haalbaarheid aanzienlijk vergroot. De samenwerking die in de afgelopen jaren al is ontstaan, is van essentieel belang om tot een effectieve uitvoering te komen. Waar nodig willen wij nieuwe samenwerkingsverbanden tot stand brengen.

Oog voor verschillen in uitgangssituatie

Afhankelijk van de uitgangssituatie kan de strategie om doelen te realiseren verschillen. Een goede analyse van de ruimtelijke, economische en milieuproblematiek is dan ook essentieel om tot goede projecten te komen.

Daarbij moeten tal van vragen beantwoord worden. Speelt er één probleem en is er dus één doel, of is er een combinatie van problemen en moeten er dus meerdere doelen die met elkaar

samenhangen gerealiseerd worden? Is er een verkavelingsprobleem in het gebied? Hoe groot is dan de omvang daarvan? Ook vragen als 'is er een landinrichtingscommissie of andere uitvoeringscommissie in het gebied actief die de realisering kan oppakken' moeten worden beantwoord? Per gebied moet steeds worden gekeken naar de meest effectieve en efficiënte uitvoeringsvorm.

Wanneer zich in een gebied kansen voordoen om in een (integraal) project meerdere doelen tegelijk te realiseren moeten deze worden benut. Een goed voorbeeld hiervan zijn de beekdalen. Vaak willen we hier meerdere doelen tegelijk realiseren zoals beekherstel, natuurontwikkeling, waterberging, landschapsversterking, multifunctionele landbouw en recreatieve routestructuren. Het bedenken van slimme combinaties in één project dient dan vele doelen.

Oog voor het totale programma

De reconstructie is geen vrijblijvend proces. De partijen in de streek moeten voldoende oog hebben voor het totale programma waarin de doelen zijn vastgelegd en waarop de financiering is gebaseerd. Dat heeft consequenties voor de manier waarop zij verantwoordelijkheid nemen voor individuele projecten.

Het is daarom van belang individuele projecten te beoordelen op hun positie binnen het totale programma. Criteria die een rol spelen bij de beoordeling van projecten zijn bijdrage aan de reconstructiedoelen ook in relatie tot de kosten van het project, haalbaarheid en tempo van uitvoering.

Samenwerking en creativiteit

De uitvoering van de reconstructie vergt een grote inzet van alle partijen. Maar ook vooral een grote creativiteit en bereidheid om samen te werken in de manier waarop het proces wordt opgepakt. Dat planning met blauwdrukken niet werkt, is al eerder vast komen te staan. Maar we kunnen gebruik maken van nieuwe verworvenheden op het gebied van planning. Kern daarvan is om betrokkenen bij een project in een gebied in een vroeg stadium bij elkaar te brengen om gezamenlijk te bepalen hoe de gestelde doelen in de praktijk het best kunnen worden gerealiseerd. Door kennis van bedrijven, belangengroepen, ontwerpers, burgers, overheden en kennisinstituten aan elkaar te koppelen, worden nieuwe kansen gecreëerd. Op die manier wordt vernieuwing en innovatie in de hand gewerkt en kunnen het imago en de ontwikkelkracht van de regio worden versterkt.

Het is van groot belang de juiste mensen te selecteren om het proces op gang te brengen en te houden. De ideevorming vraagt om innovatieve wetenschappers, specialisten en creatieve geesten. De draagvlakvorming vraagt om spelers uit de wereld van opinievorming en beleid. De uitvoering vraagt om financiers, bestuurders en projectontwikkelaars. In Brabant spelen diverse ontwikkelingsmaatschappijen hierin nu al een onmisbare rol.

Bij de planvorming heeft de zogenoemde Telos-Driehoek centraal gestaan. Dit is een model dat ontwikkeld is door het Brabants Centrum voor Duurzaamheidsvraagstukken. Het kan gebruikt worden om het ecologische, economisch en sociaal-cultureel kapitaal met elkaar in evenwicht te brengen. Het is van belang dat deze manier van denken ook in de uitvoering terugkomt.

Een krachtige ondersteuning van de uitvoering door de betrokken overheden is onontbeerlijk. Dit vergt een meer bedrijfsmatige en sterker op uitvoering gerichte manier van handelen van de betrokken overheden, Rijk, provincie, gemeenten en waterschappen.

Het reconstructieproces is een integraal proces. Dat vergt een grote mate van synergie in het denken en handelen van bestuurders en ambtenaren van de verschillende beleidssectoren die bij de plattelandontwikkeling zijn betrokken. Beoordelaars van ruimtelijke of sociale en economische plannen, vergunningverleners en subsidieverstrekkers moeten in een vroegtijdig stadium bij de ontwikkeling van uitvoeringsplannen worden betrokken om kansen en haalbaarheid van

projecten mee in te schatten. Dit maakt vroegtijdige bijsturing mogelijk en voorkomt teleurstelling achteraf. Daarnaast is het van belang dat financiële programma's binnen diverse overheden ontkokerd worden.

10.2 Uitvoeringsorganisatie

10.2 ↔ 6.2

In het reconstructieproces is een goede wisselwerking en samenwerking tussen de verschillende overheden, maatschappelijke partners en particulier initiatief tot stand gekomen. Gezamenlijk hebben bestuurslagen en maatschappelijke instellingen de ambities voor Beerze Reusel bepaald. Deze gezamenlijke aanpak en verantwoordelijkheid, die in de voorbereidingsfase van het reconstructieplan is opgebouwd, zal in de fase van uitvoering worden voortgezet en uitgebreid.

Hoofddijl daarbij is dat de uitvoering in de streek wordt vorm gegeven. De streek weet wat er in het gebied speelt en waar de kansen liggen. De streek is ook het best in staat om snel en effectief de beoogde doelen te realiseren. De reconstructiecommissie en het samenwerkingsverband van uitvoerende partijen hebben dan ook een belangrijke rol in de uitvoering.

In Beerze Reusel worden de contouren van de toekomstige regionale uitvoeringsorganisatie langzamerhand zichtbaar.

De basis voor een succesvolle uitvoering van de reconstructie ligt op gemeentelijk niveau, zij zijn veelal de initiatiefnemers van de lokale projecten. Het is van groot belang dat de voorwaarden hiervoor binnen de gemeentelijke organisatie worden ingevuld.

Het is ook van belang dat gebruik gemaakt wordt van de ervaringen van pilot De Hilver.

De lokale initiatieven worden ondersteund door wat wij symbolisch het "Streekhuis" noemen. Dit is het regionale samenwerkingsverband, waarin alle uitvoerende partijen op vrijwillige basis hun krachten gebundeld hebben. Naast het daadkrachtig ondersteunen van de organisaties op lokaal niveau ondersteunt het "Streekhuis" de reconstructiecommissie bij al haar taken betreffende planvorming en planuitvoering en heeft zij een specifieke taak als het om bovenlokale projecten gaat.

Provinciale facilitering

Gedeputeerde Staten zullen de uitvoering in Beerze Reusel actief ondersteunen. Structureel worden een gebiedscoördinator en een gebiedsmakelaar ingezet. Deze medewerkers participeren ook in het hierboven genoemde samenwerkingsverband. Verdere capaciteitsinzet wordt flexibel op basis van het provinciale uitvoeringsprogramma toegekend. Voorts wordt per gebied bijgedragen in de kosten van een streekmanager. De reconstructiecommissies krijgen de beschikking over een werkbudget.

Binnen de provincie wordt een "back-office" ingericht die in de praktijk zal werken als vraagbaak voor vragen in de regio en als loket cq eerste aanspreekpunt voor vragen op inhoudelijk, financieel en juridisch gebied die te specifiek zijn voor het Streekhuis. De "back-office" is voorts het coördinatiepunt voor afstemming met de lijnorganisatie, de toetsing van projectvoorstellen en voor de provinciale programmering en monitoring.

10.3 Indicatieve kosten

10.3 ↔ 6.4

De bekostiging van het uitvoeringsproces is een gezamenlijke verantwoordelijkheid.

Wij hebben op basis van normkosten de totale kosten tot 2016 berekend. Voor de realisatie van het voorkeursalternatief (doelen 2016) worden de kosten grofweg geraamd op 348 miljoen euro.

De volgende tabel geeft een indicatief overzicht van de kosten per reconstructiedoel.

Tabel 10.1 **Indicatief overzicht van de kosten per reconstructiedoel**

Reconstructiedoelen		Kosten t/m 2016	
Proces	0. Procesgelden	€	3.000.000
Water en bodem	1. Mogelijkheden voor regionale waterberging zijn toegenomen 2. De gewenste hydrologische situatie is gerealiseerd (GGOR) 3. Waterkwaliteit (grond- en oppervlaktewater) en bodemkwaliteit zijn verbeterd (fosfaat, stikstof, bestrijdingsmiddelen) 4. Ecologische en landschappelijke kwaliteit van beken én kreken is verbeterd 5. Schonere bodems		
Subtotaal Water en Bodem		€	73.000.000
Milieu	6. Ammoniakdepositie op de WAV-gebieden en emissie in het totale reconstructiegebied is verminderd 7. Stankhinder is verminderd 8. Duurzame productie van energie en duurzame mestverwerking is toegenomen 9. De kwaliteit van stilte en donkere gebieden is verbeterd		
Subtotaal Milieu		€	75.000.000
Natuur	10. De EHS is gerealiseerd 11. Ecologische Verbindingszones zijn gerealiseerd 12. Kwetsbare soorten zijn beschermd 13. Agrarisch natuur- & landschapsbeheer is geoptimaliseerd		
Subtotaal Natuur		€	161.000.000
Landschap en cultuur-historie	14. Landschappelijke en cultuurhistorische waarden zijn versterkt en hersteld 15. Beeldkwaliteit van het landelijk gebied is verbeterd 16. Optimale ruimtelijke kwaliteit in stedelijke regio's		
Subtotaal Landschap en Cultuurhistorie		€	2.000.000

Reconstructiedoelen		Kosten t/m 2016	
Landbouw	17. Veterinaire kwetsbaarheid is verminderd		
	18. De ruimtelijke structuur voor de landbouw is verbeterd		
	19. Economische basis voor de landbouw is verbreed		
	20. Duurzame productie is toegenomen		
Subtotaal Landbouw		€	24.000.000
Recreatie en toerisme	21. Mogelijkheden voor toerisme en recreatie in het landelijk gebied zijn verbeterd		
Subtotaal Recreatie en toerisme		€	6.000.000
Wonen, werken en leefbaarheid	22. Sociale gevolgen van veranderingen binnen de landbouw worden opgevangen		
	23. Economische ontwikkelingen op het platteland worden gestimuleerd		
	24. De leefbaarheid in het landelijk gebied is behouden en versterkt		
Subtotaal Wonen, werken en leefbaarheid		€	4.000.000
Totaal		€	348.000.000

Uitgangspunt bij de gevolgde programmeringsystematiek is dat wij met het Rijk meerjarige afspraken kunnen maken. Wij willen met het Rijk elke vier jaar afspraken maken over de doelen die wij in die jaren willen realiseren en het geld dat hiervoor beschikbaar worden gesteld in het kader van het Investeringsfonds Landelijk Gebied. Elke vier jaar wordt verantwoording afgelegd aan het Rijk over de uitvoering van het programma in die periode.

10.4 Samenhang in regelingen en instrumenten

10.4 ↔ 6.5

Om de doelen te kunnen realiseren hebben we de beschikking over een aantal instrumenten. Bij de reconstructie van het landelijk gebied spelen zowel regulerend als stimulerend instrumentarium een rol. Het regulerende instrumentarium staat beschreven in hoofdstukken 6 en 11 van deel B. Hier gaan we vooral in op het stimulerende instrumentarium. Dat wil zeggen (financiële) steun voor projecten die bijdragen aan de reconstructie van het landelijk gebied. Naast de verschillende subsidieregelingen hebben we nog andere instrumenten die we in kunnen zetten om onze doelen te realiseren. Ook worden indien nodig nieuwe instrumenten ontwikkeld. De stimulerende instrumenten zijn ondergebracht in vijf instrumentenpakketten, die hierna worden beschreven.

10.4.1 Instrumentenpakketten

Pakket 1: Inrichting

Realisatie van de doelstellingen van de reconstructie (natuur, landbouw, water, milieu, recreatie, nieuwe economische activiteiten) betekent in delen van het reconstructiegebied een wijziging van het gebruik van gronden en gebouwen. Een wijziging van het gebruik betekent vrijwel altijd dat ook de inrichting daarop wordt aangepast. Er bestaan vele subsidieregelingen waarvan gebruik gemaakt kan worden bij de (fysieke) herinrichting van het landelijk gebied. Voortdurend verdwijnen er regelingen en komen er nieuwe voor in de plaats. Daarom geven

wij hier geen overzicht van deze regelingen.

Wij constateren dat dit woud van regelingen de uitvoerders van projecten verlamt. Als we een flinke slag willen slaan in de uitvoering, moeten we de diverse subsidieregelingen bundelen. Om bestaande instrumenten meer aan te laten sluiten op de projecten en de verkokering van regelingen te verminderen, onderzoeken wij de mogelijkheid van een reconstructiefonds. Daarnaast wordt in de uitvoeringsorganisatie kennis over regelingen en instrumenten gebundeld, om vanuit één loket ondersteuning te kunnen bieden.

Het Rijk zal de diverse Rijksgeldstromen voor het landelijk gebied zoveel mogelijk gaan bundelen in het Investeringsbudget Landelijk Gebied (ILG). De verschillende regelingen die er nu zijn, worden gesaneerd en het detailniveau van de te realiseren doelen zal worden verminderd. Bij het ILG gaat het ook om nieuwe bestuurlijke verhoudingen, waarbij verantwoordelijkheden op de juiste plek worden gelegd. Provincie en regio's krijgen daarbij de ruimte om eigen (politieke) keuzes te maken.

Pakket 2: Grondmobiliteit

Voor de realisatie van veel doelen uit het reconstructieplan is functieverandering van landbouwgronden nodig. Dat geldt onder andere voor het realiseren van doelen op het gebied van natuur, landschap en waterberging. Maar ook voor de ruimtelijke structuur van de landbouw zelf, en met name de grondgebonden melkveehouderij (grote aaneengesloten huiskavels), is verwerving van gronden, een ruimtelijke herstructurering, het flexibel toedelen van gronden, en het optimaal benutten van de grondmobiliteit gewenst. Dit pakket bestaat uit de volgende instrumenten:

1. Kavelruil. Voor het verhogen van de grondmobiliteit wordt het instrument kavelruil breed ingezet in samenhang met inbreng van gemeentegronden (grondpot) c.q. aanhaking / uitbreiding van het provinciale grondverwervingsbeleid. We stellen hiervoor voldoende en professionele uitvoeringscapaciteit beschikbaar.
2. Wettelijke herverkaveling. In veel gebieden met gestapelde problematiek is herverkaveling bij uitstek het instrument om de doelen te realiseren. Herverkaveling is daarmee één van de belangrijkste instrumenten van de reconstructie. Hier wordt in hoofdstuk 11 nader op ingegaan.
3. Grondbank. Voor de uitvoering van veel reconstructieprojecten moet vooraf grond worden aangekocht. In het uitvoeringsprogramma is de totale verwervingsbehoefte geraamd, evenals de benodigde hoeveelheid strategische aankopen. Voor deze strategische aankopen worden de huidige BBL-gronden ingezet. Daarnaast maken Rijk en provincie gelden vrij voor strategische aankopen. De waterschappen en veel gemeenten hebben al budgetten hiervoor. De gezamenlijke partijen stemmen hun aankoopactiviteiten onderling goed af (via een aankoopoverleg).
4. Onteigening. De Reconstructiewet biedt de mogelijkheid om het instrument onteigening in te zetten voor de realisatie van het reconstructieplan. Op dit moment willen we via verwerving op vrijwillige basis onze doelen realiseren. Bij komende planherzieningen gaan wij na of het nodig is onteigening in te zetten.

Pakket 3: Groene en blauwe diensten

Er is een veelheid aan regelingen voor de stimulering van allerlei vormen van (agrarisch) beheer van landschap, natuur en bos, en voor de ontwikkeling van bos, mensgerichte natuur en soortenbescherming. Daarnaast zijn er ook de (voorzien) regelingen ten aanzien van verdrogingsbestrijding (natschaderegeling), voor waterberging, Koopmansgebieden en groenblauwe dooradering. Wij willen deze regelingen gecoördineerd en aanvullend op elkaar inzetten. De uitvoeringsorganisatie zal een belangrijke rol spelen in deze coördinatie. In Brabant zijn nog nauwelijks regelingen beschikbaar voor blauwe diensten. Regelingen voor blauwe diensten kunnen een belangrijke rol

vervullen bij de realisatie van verdrogingsherstel van natuurgebieden en realisatie van waterberging. Wij ontwikkelen een regeling voor blauwe diensten die invulling geeft aan de behoefte en aansluit op de bestaande regelingen voor groene diensten. Indien mogelijk vervangen we bestaande regelingen voor groene diensten door een integrale regeling voor groenblauwe diensten.

Pakket 4: Verplaatsen, slopen en beëindigen

Door middel van de integrale zonering willen wij de intensieve veehouderij ruimtelijk sturen. Intensieve veehouderijbedrijven krijgen in de integrale zonering geen uitbreidingsmogelijkheden op plaatsen waar ze nadelige milieugevolgen hebben (de extensiveringsgebieden en delen van verwevingsgebieden). Op plaatsen waar de nadelige milieugevolgen het kleinst zijn (op duurzame locaties in de landbouwontwikkelingsgebieden en duurzame locaties in verwevingsgebieden) bieden we veel ruimte. Wij willen de afwaartse beweging vanuit de extensiveringsgebieden natuur stimuleren door de in deze zone gelegen bedrijven (financieel) te ondersteunen bij het beëindigen of verplaatsen. De gemeenten nemen deze verantwoordelijkheid op zich voor verplaatsing van bedrijven vanuit de extensiveringszones rondom bebouwingsconcentraties. Daarnaast willen we ook andere typen bedrijven (zoals glastuinbouw) die in kwetsbare gebieden liggen (financieel) ondersteunen bij het beëindigen of verplaatsen. Ook toeristisch-recreatieve bedrijven geven in sommige gevallen aan te willen verplaatsen, omdat zij op hun huidige locatie, veelal in de EHS, geen uitbreidingsmogelijkheden hebben. We bevorderen dat de gebouwen die na beëindiging of verplaatsing vrij komen, gesloopt worden om het landschapsbeeld te verbeteren en de verstening van het buitengebied tegen te gaan. In de extensiveringsgebieden rondom bebouwingsconcentraties bieden we ruimte voor hergebruik van de voormalige agrarische bedrijfslocaties.

Voor dit pakket zijn de volgende instrumenten beschikbaar of in ontwikkeling:

1. Verplaatsingsregeling Intensieve Veehouderij (VIV):
 Voor de ondersteuning van verplaatsingen is de Verplaatsingsregeling Intensieve Veehouderij (VIV) in het leven geroepen. Er kan een financiële ondersteuning gegeven worden wanneer een bedrijf bij openstelling van het project zoals bedoeld in artikel 3 van de beleidsregeling Verplaatsing Intensieve Veehouderijen, in het vigerende (ontwerp) reconstructieplan gelegen is in een extensiveringsgebied met het primaat natuur. Indien het bedrijf anderszins in een extensiveringsgebied ligt op een afstand kleiner dan 250 meter tot een voor verzuring gevoelig gebied ingevolge de Wet Ammoniak en Veehouderij, is deelname aan het project mogelijk mits bij aanmelding uit een schriftelijke verklaring van een derde partij (zoals een gemeente of eigenaar van een stankgevoelig object) blijkt dat deze partij een substantiële bijdrage wil leveren aan de door de provincie Noord-Brabant te betalen koopsom en deze bereidheid effectief maakt en gestand doet gedurende de looptijd van het project.
 Voorts wordt de VIV in die zin aangepast dat bedrijven zoals bedoeld in § 11.6.1 ad b, onder “Toekenning van bouwblokken”, sub 8, zich ook kunnen aanmelden voor de VIV. De achterblijvende stallen in de extensiveringsgebieden moeten worden gesloopt om de verstening van het landschap tegen te gaan. De kosten van het slopen worden vergoed in het kader van het verplaatsingsproject. In de jaren 2005-2007 heeft de provincie budget beschikbaar voor circa 50 verplaatsingen (circa 40 mln). De provincie vraagt het Rijk ook gelden voor verplaatsing beschikbaar te stellen.
2. Beëindigingsregeling:
 Naast geld voor verplaatsing komt er geld beschikbaar voor beëindiging van intensieve veehouderijbedrijven. Voor intensieve veehouderijen, die zijn gelegen in de gebieden en waarvoor de voorwaarden gelden zoals omschreven onder punt 1, die niet willen verplaatsen maar beëindigen, kunnen zich aanmelden voor een beëindigingsregeling. Hierbij wordt zowel een vergoeding voor het doorhalen van de dierrechten als een vergoeding

voor de sloop van de leegkomende stallen (ter voorkoming van verstening van het landschap) verstrekt. In de jaren 2005-2007 heeft de provincie budget beschikbaar voor circa 75 beëindigingen (circa 12,5 mln).

3. Ruimte voor Ruimte:

Intensieve veehouderijbedrijven die niet in aanmerking kunnen komen of willen komen voor de beëindigingsregeling kunnen bij beëindiging gebruik maken van de bestaande 'ruimte voor ruimte'-regeling. In deze regeling worden de kosten van sloop van stallen gedragen door het bouwen van woningen. Bedrijven krijgen dan géén vergoeding voor het moeten doorhalen van de dierrechten. Deelname aan de Ruimte voor ruimteregeling staat ook open voor intensieve veebedrijven buiten extensiveringsgebieden en is vooral aan de orde wanneer bedrijven hun locatie of andere percelen hebben op een plaats waar, conform het Streekplan 2002, woningbouw in het kader van Ruimte voor Ruimte mogelijk is (in de regel aansluitend aan bestaande bebouwing).

4. Sloopregeling:

De sloop van agrarische bebouwing die vrij komt door verplaatsing en beëindiging is in de verplaatsings- en beëindigingsregelingen opgenomen. Onafhankelijk daarvan staat ook agrarische bebouwing leeg. Wij zijn voornemens een subsidieverordening in te stellen waarin de kosten voor de sloop van overbodige agrarische bebouwing in het buitengebied (deels) vergoed wordt, onafhankelijk van de verplaatsings- en beëindigingsregelingen.

5. OntwikkelingsBureau Intensieve Veehouderij (OBIV). Om de intensieve veehouderijbedrijven die willen verplaatsen uit een extensiveringsgebied te begeleiden, is de OBIV (voorheen OMIV) opgericht. De OBIV ondersteunt gemeenten bij de ontwikkeling van landbouwonwikkelingsgebieden. Ook worden agrarische ondernemers, die overwegen om tot bedrijfsverplaatsing te komen, hierbij ondersteunt.

6. Tuinbouw Ontwikkelings Maatschappij (TOM)

Voor de glastuinbouw geldt dat bedrijven soms nu niet op de beste plekken zijn gelegen (EHS, GHS en AHS-landschap). De Tuinbouw Ontwikkelings Maatschappij ondersteunt de verplaatsing van glastuinbouwbedrijven door het ontwikkelen van duurzame projectlocaties.

7. Herstructurering toeristisch-recreatieve bedrijven

We onderzoeken de mogelijkheden voor herstructurering van toeristisch-recreatieve bedrijven in kwetsbare gebieden.

Pakket 5: nieuwe economische dragers en leefbaarheid

Een van onze prioriteiten is het oplossen van de problematiek van de kernrandzone.

Knelpunten zijn er ten aanzien van het voorzieningenniveau in de kleine kernen, uitlooptmogelijkheden vanuit de kernen, ontwikkeling van agrarische activiteiten c.q. andere economische dragers gericht op de kernen (zorgactiviteiten, boerderijwinkels), toeristisch-recreatieve ontwikkelingen, stankoverlast, mogelijkheden voor woningbouw in relatie met stankproblematiek en ontwikkeling van landschappelijke kwaliteit van de kernrand.

Hiertoe zijn de volgende instrumenten beschikbaar:

1. de streekmanager heeft een belangrijke taak bij het initiëren van lokale projecten ter verbetering van de sociaal economische structuur. de streekmanager levert een bijdrage aan de regionale kennis van dit thema en zet in op innovatie en kennisontwikkeling.
2. dorpsontwikkelingsplannen. In een dorpsontwikkelingsplan wordt vanuit de reconstructiedoelen, de lokale ruimtelijke problematiek (wat voor problemen zijn er in het betreffende dorp en de omgeving?) en de lokale sociale agenda (waaraan hechten de bewoners het meeste belang?) een lokaal toegespitst programma opgesteld, met (integrale) projecten die bijdragen aan het verbeteren van de leefbaarheid en nieuwe inkomensmogelijkheden voor agrariërs (beleid ten aanzien van Voormalige Agrarische Bedrijfsgebouwen). Het dorpsontwikkelingsplan wordt gezamenlijk opgesteld en uitgevoerd door bewoners, gebruikers en

overheden. Iedere partij draagt vanuit zijn eigen rol bij aan de uitvoering. Door de gezamenlijke en integrale aanpak kunnen problemen opgelost worden die door een individuele of sectorale aanpak niet of veel minder snel opgelost zouden kunnen worden. Vooral het proces waarlangs het dorpsontwikkelingsplan tot stand komt (via ‘dialogoog’) is bepalend voor het succes van het instrument. Tot op heden is er weinig ervaring met een dergelijk proces. Dit instrument heeft daarom nog verdere ontwikkeling. Er worden niet alleen voor dorpen ontwikkelingsplannen gemaakt. Ook ontwikkelingsplannen voor bebouwingsclusters en stad-landplannen vallen hieronder, omdat hier dezelfde doelstellingen spelen.

3. AGRO & Co. Dit is een ontwikkelingsmaatschappij die vooral proces- en productinnovatie wil faciliteren. Daarnaast is financiële ondersteuning mogelijk, bijvoorbeeld voor omschakelende agrariërs.
4. Brabants platform voor Duurzaamheidsinitiatieven. Wij hebben het initiatief genomen voor een Brabants platform voor Duurzaamheidsinitiatieven. Vanuit het platform wordt één Brabantse Duurzaamheidsagenda opgesteld. Diverse bestaande provinciale programma's gaan daarin samenwerken zoals 'Actie Brabant Duurzaam' en 'Leren Voor een Duurzame Samenleving' (deels een Rijksprogramma). In het kader van de duurzaamheidsagenda worden concrete projecten die passen in de Telosdriehoek en uitgevoerd worden door allianties van partijen (bedrijfsleven, overheden, maatschappelijke organisaties), geïnitieerd en medegefinancierd.

10.4.2 Nieuwe instrumenten

In de praktijk komt het te vaak voor dat het geld dat beschikbaar is binnen bestaande regelingen niet volledig wordt benut. Tegelijk zijn er goede projecten en projectideeën die niet van de grond komen door gebrek aan geld. Hiervoor zijn twee oorzaken te benoemen. De huidige financiële regelingen zijn vaak star. Ze hebben een veelheid aan criteria, waardoor het soms bijna onmogelijk is om de projectaanvraag zo in te dienen, dat deze binnen de regeling past. Voor andere projecten bestaan nog geen goede instrumenten om deze te ondersteunen. Om alle goede projecten en projectideeën van de grond te krijgen, willen wij meer samenhang brengen in de inzet van bestaande instrumenten. Daarnaast willen wij nieuwe instrumenten ontwikkelen.

Wij onderzoeken concreet de mogelijkheden voor nieuw instrumentarium met betrekking tot blauwe diensten, verplaatsing van recreatiebedrijven en sloop van leegstaande (agrarische) bedrijfsgebouwen. Daarnaast willen we samenwerkingsverbanden aangaan met marktpartijen, via publiek-private samenwerkingsconstructies. De ervaringen die hiermee in het verleden zijn opgedaan (OBIV, TOM, ORR (Ontwikkelingsmaatschappij Ruimte voor Ruimte)), willen we hierbij optimaal benutten.

10.5 Bestuursovereenkomsten

De problemen in de reconstructiegebieden zijn zo complex dat samenwerking van alle betrokken overheden noodzakelijk is. Daarom zijn op grond van het bepaalde in de Reconstructiewet (artikel 14, lid 2) voorafgaand aan vaststelling van het ontwerp-reconstructieplan bestuursovereenkomsten gesloten met de gemeenten en met de waterschappen.

Om ook de betrokkenheid van de verschillende partijen tijdens de uitvoering te waarborgen is op 10 november 2004 een vervolgovereenkomst met de waterschappen gesloten. Met de gemeenten wordt op 5 juli 2005 een vervolgovereenkomst gesloten. In deze overeenkomsten worden de afspraken ten aanzien van de taken en verantwoordelijkheden bij het realiseren van de uitvoeringsprojecten, de kostenverdeling, het flankerend beleid e.d. meer in detail vastgelegd. De overeenkomsten hebben het karakter van een inspanningsverplichting voor de realisatie van het plaatselijke uitvoeringsprogramma.

10.6 Communicatie

Het realiseren van de ambities en succesvol uitvoeren van de voorgenomen projecten en maatregelen staat of valt met een goede communicatiestrategie en -aanpak. Deze communicatieaanpak is in voorbereiding, samen met onze uitvoeringspartners in de streek. Daarbij maken wij tevens afspraken over de organisatie van de communicatie en de inzet van instrumenten, middelen en mensen.

Hierbij zijn de volgende punten van belang:

1. Heldere boodschappen, zowel wat betreft het doel en de meerwaarde van het reconstructieproces in Beerze Reusel als wat betreft de maatregelen en projecten die de streek onderneemt om de ambities te realiseren.
2. Het uitdragen van successen, geslaagde projecten en ambities die zijn gerealiseerd.
3. Transparantie in het totale proces van voorbereiding, besluitvoering, uitvoering en evaluatie van projecten en maatregelen. En:
4. Investerings in instrumenten, zoals:
 - goed toegankelijke, professionele loketfuncties;
 - functioneel gebruik van websites (Internet);
 - nieuwsbrieven;
 - informatiebijeenkomsten;
 - ondersteunend materiaal in de vorm van brochures e.d. over financiële regelingen, succesvolle voorbeelden, instanties en organisaties waarop voor ondersteuning een beroep kan worden gedaan;
 - communicatiemateriaal waarvan de verschillende partners gebruik kunnen maken;
 - persartikelen in regionale bladen en in huis-aan-huis bladen.

10.7 Monitoring

Het is gebruikelijk om bij een milieueffectrapport een aanzet te geven voor een evaluatie- en monitoringsprogramma. Dit gebeurt om na te gaan of de daadwerkelijk optredende effecten overeenstemmen met de voorspelde (milieu-)effecten. In de factsheets (zie CD-ROM) is per beoordelingscriterium een aanzet gegeven tot een evaluatie- en monitoringsmethode in relatie tot het nagestreefde doelbereik.

Binnen de provincie wordt een monitoringssysteem opgezet gericht op het uitvoeringsproces, de prestaties en de (beleids-)effecten die te verwachten zijn. De in het MER gehanteerde beoordelingscriteria worden geïntegreerd in het monitoringssysteem.

Dit monitoringssysteem wordt aangeduid als Management Informatie Systeem (MIR). Dit is feitelijk een systeem van proces- en prestatie-monitoring. Met behulp hiervan is het mogelijk om:

1. de hoofdfasen van een project te volgen en de planning te bewaken (*procesmonitoring*). Bovendien worden knelpunten geregistreerd.
2. de in het uitvoeringsprogramma geprogrammeerde prestaties/kosten/financiering te vergelijken met de daadwerkelijk beschikte én gerealiseerde prestaties/kosten/financiering vanuit die projecten. Op die manier wordt bewaakt of hetgeen geprogrammeerd wordt ook daadwerkelijk wordt gerealiseerd (*prestatie-monitoring*).
3. de ontwikkeling ten opzichte van de nulsituatie te monitoren. Hiermee wordt de invloed van de autonome ontwikkeling op de prestaties zichtbaar gemaakt (inclusief die van projecten die niet in de database zijn opgenomen).
4. de uitputting van subsidieregelingen te volgen.

De *effectmonitoring* (huidige situatie, geplande effecten en reële effecten) zal begin 2005 verder zijn uitgewerkt en in het MIR beschikbaar komen.

Rapportages

De gegevens uit het MIR staan in principe ter beschikking van alle bij het reconstructieproces betrokken partners. Ze kunnen gebruikt worden ten behoeve van de verantwoordingsrapportages die conform de Reconstructiewet minimaal eenmaal in de twee jaar moeten worden opgesteld. Daarnaast bevat de MIR bijvoorbeeld gegevens ten behoeve van de jaarverslagen van de reconstructiecommissie, projectoverzichten en stand van zaken van de uitvoering.

De provincie presenteert de monitorresultaten in de vorm van rapporten en waar mogelijk ook in de vorm van kaartbeelden. Analyse van de gegevens, conclusies en aanbevelingen dienen de doelgroepen zelf te maken. De provincie zal met de reconstructiecommissie afspraken maken over het verstrekken van gegevens uit MIR.

Relatie met evaluatie

De reconstructieplannen worden na 4 jaar geëvalueerd. Dat gebeurt op basis van te zijner tijd vast te stellen “evaluatietermen”. Op basis van de evaluatieresultaten worden de plannen bijgesteld.

Het verschil tussen evaluatie en monitoring is dat de resultaten van de monitoring kunnen en moeten leiden tot verbetering van de **uitvoering** van het plan. Het plan zelf wijzigt niet. Evaluatieresultaten leiden in het algemeen wél tot bijstelling van het plan. Uiteraard zal de evaluatie gebruik maken van de informatie uit de MIR, daarnaast kan ook andere informatie verzameld worden.

11 Juridische aspecten

Op 1 april 2002 is de Reconstructiewet concentratiegebieden (Rcw) in werking getreden (staatsblad 2002, 115), met uitzondering van de artikelen 49 tot en met 97 (herverkaveling) waarvoor een latere inwerkingtreding is voorzien. Deze concentratiegebieden zijn aangewezen in de Wet herstructurering varkenshouderij (staatsblad 1998,236). Het betreft het concentratiegebied Zuid (delen van de provincies Noord-Brabant en Limburg) en het concentratiegebied Oost (delen van de provincies Gelderland, Overijssel en Utrecht). In Brabant is de gehele provincie aangewezen met uitzondering van West-Brabant, waar geen grote concentraties van intensieve veehouderijbedrijven zijn.

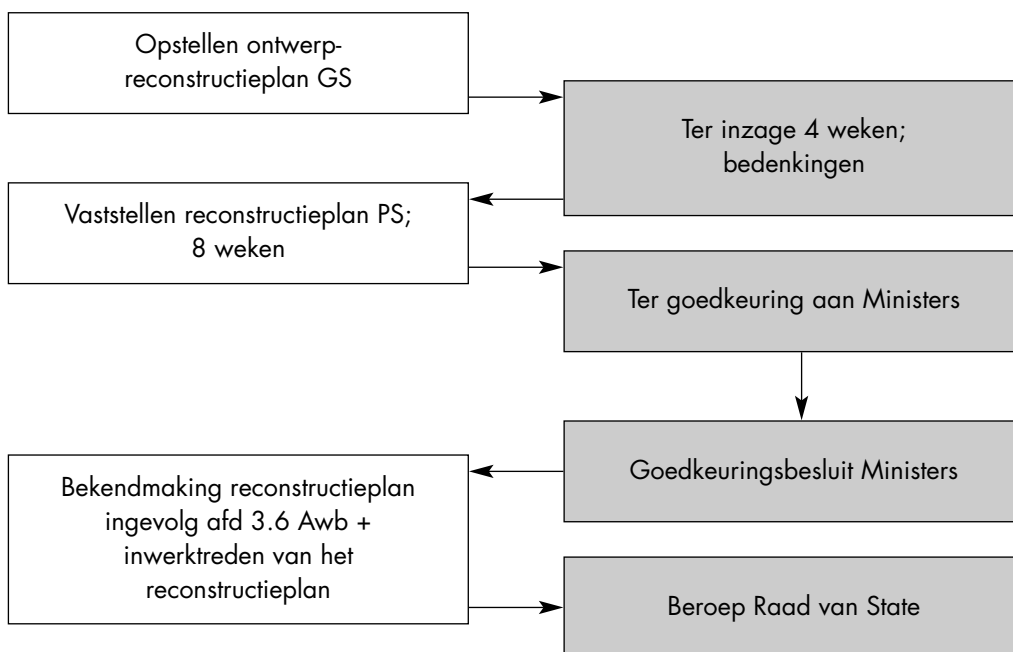
De Reconstructiewet bepaalt dat Provinciale Staten per reconstructiegebied een reconstructieplan vaststellen, waarin zij aangeven welke doelen worden nagestreefd, welke maatregelen daarvoor worden genomen en op welke manier de reconstructie vervolgens uitgevoerd zal worden. De uitvoering van het plan vindt plaats binnen een termijn van 12 jaar.

In dit hoofdstuk worden de verschillende juridische aspecten van het reconstructieplan belicht, te beginnen met de wettelijke status, de verschillende planvormen en de procedure van het plan. Vervolgens komen enkele bijzondere onderwerpen aan de orde.

11.1 Procedure van het reconstructieplan en MER

Zoals eerder aangegeven kan het reconstructieplan ingrijpende consequenties hebben. Om die reden moet vóór de vaststelling van het reconstructieplan de uitgebreide openbare voorbereidingsprocedure van de Algemene wet bestuursrecht worden gevolgd. Paragraaf 3.5.6. van de Algemene wet bestuursrecht is van toepassing, met dien verstande dat de termijn voor het indienen van bedenkingen vier weken bedraagt. De vaststellingsprocedure is hieronder schematisch weergegeven.

Voorafgaand aan deze procedure heeft de reconstructiecommissie van het betreffende gebied een conceptreconstructieplan/MER opgesteld. Dit conceptplan is besproken in en met de streek door onder meer bijeenkomsten per gemeente.

Het ontwerp-reconstructieplan is gebaseerd op het advies van de reconstructiecommissie in de vorm van het zogenaamde tweede concept-reconstructieplan/MER. Het ontwerp-reconstructieplan wordt vier weken ter inzage gelegd en een ieder kan gedurende deze termijn bedenkingen indienen bij Gedeputeerde Staten. Het college doet vervolgens een afgewogen voorstel aan Provinciale Staten met betrekking tot de ingediende bedenkingen en de vaststelling van het reconstructieplan. Het vastgestelde reconstructieplan dient vervolgens door de ministers van VROM en LNV goedgekeurd te worden. Na goedkeuring van de Ministers wordt het reconstructieplan onverwijld bekendgemaakt. Het reconstructieplan treedt door deze bekendmaking in werking. Hierna staat voor een belanghebbende beroep open bij de Afdeling bestuursrecht-spraak van de Raad van State.

De vaststelling van het reconstructieplan door provinciale Staten is een besluit waarvoor een milieueffectrapportage moet worden uitgevoerd. Deze plicht is verankerd in het Besluit milieueffectrapportage 1994. Het milieueffectrapport vormt dan ook een onderdeel van het onderhavige reconstructieplan.

11.2 Wijziging van het reconstructieplan

11.2 ↔ 6.3

Gezien de duur van het reconstructieproces is het mogelijk dat toekomstige ontwikkelingen aanleiding geven tot het wijzigen van het reconstructieplan. Gedeputeerde Staten bezien elke vier jaar of het reconstructieplan gewijzigd zou moeten worden (artikel 12 lid 2). Ook het Rijk kan tussentijds om wijziging van het plan verzoeken, als daar zwaarwegende redenen voor zijn. Voor een wijziging van het plan geldt de procedure zoals in de vorige paragraaf beschreven is.

11.3 Uitwerking van het reconstructieplan

In de praktijk zal het niet mogelijk zijn om voor alle wensen en doelstellingen direct maatregelen te formuleren. De wet biedt daarom de mogelijkheid om het reconstructieplan nader uit te werken. In het reconstructieplan moet daartoe echter wel een basis gelegd worden. Artikel 18 van de Reconstructiewet spreekt in dit verband van “met inachtneming van in het plan vervatte regelen”.

Een uitwerking van het reconstructieplan (URP) geeft voor een deel van het reconstructiegebied of voor een bepaald thema een invulling van die “regelen” (hoofddlijnen) in concrete maatregelen en voorzieningen. Het opstellen van een uitwerking is verplicht, als er sprake is van herverkaveling van gronden.

Een uitwerking van het reconstructieplan doorloopt dezelfde procedure als het reconstructieplan (zie par 11.2). Dit betekent dat het plan dient te worden vastgesteld door PS en daarna goedgekeurd door de ministers van LNV en VROM.

11.3.1 Lopende landinrichtingsprojecten

In de Reconstructiewet (artikel 97) is een overgangsregeling voor lopende landinrichtingsprojecten opgenomen. Landinrichtingsprojecten in uitvoering waarvoor de richtlijnen ten behoeve van het Plan van toedeling zijn vastgesteld, worden voortgezet binnen het wettelijk kader van de huidige Landinrichtingswet. Landinrichtingsprojecten waarvoor nog geen richtlijnen voor het plan van toedeling zijn vastgesteld worden uitgevoerd volgens de bepalingen van de Reconstructiewet.

Het landinrichtingsproject de Hilver (opm.: het plan van toedeling is nog niet vastgesteld, toch is besloten om dit project onder de LI-wet voort te zetten), gaat verder onder de werking van de Landinrichtingswet. Er vindt regelmatig afstemming plaats tussen de landinrichtingscommissie en de reconstructiecommissie over hoe de doelen het best gerealiseerd kunnen worden. Het Strategisch Groen Project Beerze Reusel is volledig geïntegreerd in de reconstructie.

11.3.2 Planuitwerking en herverkaveling

Wij maken uitwerkingen van het reconstructieplan in de eerste plaats voor deelgebieden waar inzet van het instrument herverkaveling is voorzien. Overwegingen die ten grondslag liggen aan inzet van dit instrument in een deelgebied zijn: stapeling van doelen, veel belanghebbenden en veel functie- dan wel eigendomsverandering van gronden nodig om de doelen te realiseren. In eerste instantie zijn de landinrichtingsprojecten die worden voortgezet onder reconstructie onder de loep genomen. Voor deze projecten is een afweging gemaakt of inzet van het instrument herverkaveling noodzakelijk is om de reconstructiedoelen te realiseren. In Beerze Reusel is dit het geval voor het project Wintelre-Oerle. De landinrichtingscommissie gaat in dit gebied verder als herverkavelingscommissie.

Hoe wordt omgegaan met de andere landinrichtingsprojecten is beschreven in paragraaf 10.2.3. Verder worden in dit eerste generatie plan geen planuitwerkingen voorzien.

11.4 Juridische aspecten van de uitvoering

Artikel 31 van de wet bepaalt dat Gedeputeerde Staten per reconstructiegebied een uitvoeringsprogramma vaststellen. Dit is het zogenaamde regionaal uitvoeringsprogramma (RUP). Een uitvoeringsprogramma bevat een opsomming van activiteiten die zullen worden uitgevoerd om de doelstellingen van het reconstructieplan te kunnen realiseren. Op basis van dit uitvoeringsprogramma worden er afspraken gemaakt tussen Rijk en provincie over de financiering van de uitvoering. Ten minste eenmaal in de twee jaar bekijken Gedeputeerde Staten of het regionaal uitvoeringsprogramma gewijzigd moet worden.

De wet kent ook een aantal juridische instrumenten om de doelstellingen van het plan te realiseren. Deze worden in deze paragraaf beschreven. Daarnaast wordt wanneer individuele belangen in het geding zijn flankerend beleid ingezet. Flankerend beleid wordt beschreven in hoofdstuk 12.

11.4.1 Planologische doorwerking

Een uitgangspunt van de Reconstructiewet is, dat bij de totstandkoming van een reconstructieplan alle ruimtelijk relevante aspecten van de reconstructie integraal zijn afgewogen. Daarom biedt de Reconstructiewet de mogelijkheid om in het reconstructieplan te bepalen dat de keuzes, die in het plan zijn gemaakt voor bepaalde, als zodanig aangewezen gebieden, bepalend zijn voor de ruimtelijke plannen van provincie (Streekplan) en gemeenten (bestemmingsplan). Dit wordt aangeduid met de term doorwerking. In §11.5 komt de doorwerking naar het Streekplan aan bod. In §11.6 wordt de doorwerking naar het bestemmingsplan behandeld. Daarnaast is ook de verhouding tussen het reconstructieplan en het waterschapsinstrumentarium van belang. Dit komt in §11.4.4. aan de orde.

11.4.2 Verbod artikel 36; handelingen strijdig met reconstructie

Het ter inzage leggen van een ontwerp-reconstructieplan brengt bepaalde rechtsgevolgen met zich mee. Ingevolge art 36 lid 1 Rcw is het vanaf dat moment verboden handelingen te verrichten met betrekking tot onroerende zaken, die de verwezenlijking van het reconstructieplan ernstig belemmeren. Dit verbod duurt voort totdat het reconstructieplan voor die onroerende zaken verwezenlijkt is. Gedeputeerde Staten kunnen op verzoek voor dergelijke handelingen ontheffing verlenen. Als er inderdaad sprake is van een ernstige belemmering ligt het niet voor de hand dat Gedeputeerde Staten die ontheffing zullen verlenen.

Het gaat hier om handelingen waarvoor geen vergunning nodig is. Een bijvoorbeeld: het planten van meerjarige gewassen op percelen waarvoor in het ontwerp-reconstructieplan een geheel andere functie is voorzien, bijvoorbeeld in de recreatieve sfeer. Een ander voorbeeld is het verrichten van handelingen die een beoogd waterbergingsgebied minder geschikt maken voor waterberging.

Eventuele schade die ontstaat doordat men bepaalde handelingen niet meer mag uitvoeren moet gezien worden als schade als gevolg van de reconstructie en valt derhalve onder artikel 30 Rcw zodat een dergelijke claim ingediend moet worden bij Gedeputeerde Staten.

11.4.3 Coördinatie van besluitvorming artikel 39 e.v.

Een aantal activiteiten in het kader van de uitvoering van het reconstructieplan is vergunningplichtig op grond van sectorale wetgeving. Het meest in het oog springende voorbeeld hiervan is wel de milieuvergunning voor een te verplaatsen veehouderij. Maar ook zijn vaak bouw- en aanlegvergunningen van de gemeenten en peilbesluiten van de waterschappen nodig om de uitvoering gestalte te kunnen geven. De Reconstructiewet bevat hiervoor een procedurele coördinatieregeling. GS kunnen op basis van de wet een voortvarende uitvoering van de reconstructie bevorderen door de voorbereidings- en besluitvormingsprocedures in de tijd op elkaar af te stemmen. Let wel, het gaat hier enkel om een procedurele afstemming, niet om een inhoudelijke. De initiatieven om te komen tot een gecoördineerde behandeling kunnen komen van betrokken bestuursorganen of een of meerdere aanvragers van besluiten. Ook in het geval er alleen nog maar sprake is van een voornemen voor een aanvraag kunnen GS een gecoördineerde voorbereiding bevorderen.

11.4.4 Relatie reconstructieplan en het waterschapsinstrumentarium

In aansluiting op en ter uitvoering van het reconstructieplan zal de waterhuishouding in een aantal gevallen worden gewijzigd. Op die wijzigingen is het waterschapsinstrumentarium van toepassing. De Reconstructiewet heeft geen doorwerking naar het waterschapsinstrumentarium zodat bedoeld instrumentarium volledig van kracht blijft naast de regelgeving opgenomen in de Reconstructiewet. Dit heeft tot gevolg dat in het kader van de uitvoering van het reconstructieplan het waterschap:

- aan derden ontheffingen verleent/ weigert voor ingrepen in de waterhuishouding;
- zelf besluiten tot wijziging van de waterbeheersing neemt voor die projecten waar het waterschap zelf tot aanpassing van de waterhuishouding overgaat;
- waar nodig de waterschapskeur afstemt op de beoogde wijzigingen.

Het kan natuurlijk wel zo zijn dat in het reconstructieplan al wordt aangegeven welke doelstelling bereikt moet worden. Als dit het geval is, is het reconstructieplan bepalend en dat heeft weer zijn weerslag op een aspect als planschade.

11.4.5 Relatie reconstructieplan met Streekplan en Uitwerkingsplannen

Het reconstructieplan is vastgesteld op basis van het bepaalde in de Reconstructiewet.

Ingevolge deze wet wordt in een reconstructieplan beleid ontwikkeld (artikel 11) ter bevordering van een goede ruimtelijke structuur, in het bijzonder met betrekking tot landbouw, natuur, bos, landschap, recreatie, water, milieu en infrastructuur, alsmede ter verbetering van een goed woon-, werk- en leefklimaat en van de economische structuur. Het reconstructieplan is daarmee een nieuwe rechtsfiguur waarin op regionaal niveau beleidskeuzen en uitgangspunten van beleid worden neergelegd over de meest wenselijke ruimtelijke structuur in een gebied naast het instrumentarium dat al een basis heeft in de Wet op de Ruimtelijke Ordening, zoals het Streekplan. Hierdoor fungeert het reconstructieplan naast het Streekplan als toetsingskader voor de beoordeling van ruimtelijke plannen en zullen ook gemeenten initiatieven moeten beoordelen aan de hand van de uitgangspunten van zowel Streekplan als reconstructieplan. Voorgaande is slechts anders voor die delen die zijn aangewezen als rechtstreeks doorwerkend naar Streekplan of bestemmingsplan, zoals verwoord in § 11.5 en 11.6 van deel B. Naast ruimtelijk beleidskader zijn in het reconstructieplan concrete uitvoeringsmaatregelen opgenomen op diverse terreinen; deze concrete maatregelen en voorzieningen hebben geen rechtstreekse planologische gevolgen en hoeven ook niet daartoe te leiden.

Daarnaast zijn inmiddels uitwerkingsplannen van het Streekplan vastgesteld waarin de gewenste verstedelijkingsrichting met betrekking tot wonen en werken voor de komende periode is aangegeven. Hiertoe zijn in de uitwerkingsplannen gebieden aangeduid waarbinnen transformatie naar stedelijk gebied afweegbaar is. Juist ten aanzien van deze gebieden waar transformatie afweegbaar is, bestaat er een overlap met het reconstructieplan. De integrale zonering uit het reconstructieplan is afgestemd op de voor transformatie afweegbare ruimten in de uitwerkingsplannen voor zover daarin concreet is voorzien in een verstedelijkingsopgave tot 2015 (in tekst en/of plankaarten). Dit heeft er in ieder geval toe geleid dat binnen deze gebieden geen landbouwontwikkelingsgebied is aangewezen.

11.5 Doorwerking naar het Streekplan

In februari 2002 hebben Provinciale Staten het Streekplan Brabant in balans vastgesteld. In dit Streekplan is al een duidelijke relatie gelegd met de reconstructie. Dit is bijvoorbeeld gebeurd in Bijlage 2: “Streekplan en revitalisering landelijk gebied”. Hierin wordt verwezen naar de “Hoofddlijnen Provinciale Uitgangspunten Reconstructie Zandgronden” van 1999 en de nota “Reconstructie aan zet; Koepelplan Reconstructie Zandgronden” van juni 2001. Bij het opstellen van het onderhavige reconstructieplan is het Streekplan als uitgangspunt genomen. Desondanks hebben zich bij het opstellen van de gewenste ruimtelijke indeling van het reconstructiegebied enkele ontwikkelingen aangediend, die noodzaken tot afwijken van het geldende Streekplan.

De Reconstructiewet maakt het mogelijk om in een reconstructieplan af te wijken van het

Streekplan. In dat geval, geldt de vaststelling van het reconstructieplan op grond van artikel 11 lid 5 en artikel 16 Rcw voor deze onderdelen van rechtswege als een herziening van het Streekplan. Er is geen afzonderlijk besluit van Provinciale Staten meer nodig op grond van de Wet op de Ruimtelijke Ordening (WRO).

Hoewel de Reconstructiewet hierin niet voorziet, is de Provinciale Planologische Commissie vanwege de ruimtelijke impact van het reconstructieplan in de gelegenheid gesteld om advies uit te brengen over de belangrijkste ruimtelijke elementen van het plan.

Op de volgende onderdelen geldt dit reconstructieplan als een herziening van het Streekplan Brabant in balans:

1. Ten aanzien van de integrale zonering voor de intensieve veehouderij betreft het de volgende onderdelen:
 - Het aanwijzen van (secundair) landbouwontwikkelingsgebied in GHS-landbouw en AHS-landschap;
 - Het plaatselijk begrenzen van een deel van de kernrandzone als verwevingsgebied.
 - Het plaatselijk begrenzen van de zone tussen 220 en 250 meter rondom A-gebieden als verwevingsgebied.
 - Het rekenen van nertsenhoudertijen tot de intensieve veehouderij.
 - In alle overige gevallen waarbij in het reconstructieplan ten aanzien van het agrarisch vestigingsbeleid voor de intensieve veehouderij afwijkende mogelijkheden worden geboden ten opzichte van het Streekplan 2002.
2. Het aanwijzen van concreet begrensde waterbergingsgebieden alsmede de op plankaart 1 in afwijking van het streekplan aangewezen zoekgebieden regionale waterberging 2050.
3. De begrenzing van de RNLE'n voorzover daarbij is afgeweken van de kaders die het Streekplan 2002 daarvoor geeft.

11.6 Doorwerking naar bestemmingsplannen

De Reconstructiewet (Rcw) gaat ervan uit dat het instrumentarium van de Wet op de Ruimtelijke Ordening ook in relatie tot reconstructieplannen het uitgangspunt blijft vormen en dat de in artikel 27 van de Rcw opgenomen regeling van doorwerking in het gemeentelijk planologisch beleid als sluitstuk dient. Een sluitstuk om te bereiken dat ontwikkelingen, die gewenst zijn ten behoeve van de uitvoering van het plan, op een procedureel betrekkelijk eenvoudige manier kunnen worden gerealiseerd maar dat daarnaast ook ontwikkelingen, die niet passen in het reconstructieplan, kunnen worden tegengegaan. Dit alles in afwachting van de noodzakelijke aanpassing van bestemmingsplannen.

Deze vorm van doorwerking betekent dat in het kader van een reconstructieplan voor deze onderdelen een volledige planologische afweging wordt gemaakt, die bepalend is voor het gemeentelijk beleid. Het instrument is vooral bedoeld om activiteiten, die gericht zijn op het verwezenlijken van het plan en die expliciet in het plan zijn voorzien – “ter uitvoering van” – op een procedureel eenvoudige wijze te kunnen realiseren. Bijvoorbeeld inrichtingsmaatregelen als opgenomen in artikel 11 lid 4 Rcw. Verder biedt het instrument de mogelijkheid om ontwikkelingen tegen te gaan, die in strijd zijn met het reconstructieplan.

De doorwerking in het gemeentelijk planologisch beleid op grond van artikel 27 Rcw omvat de volgende elementen:

1. Doorwerking vindt alleen plaats voor de in het reconstructieplan (of een latere wijziging of uitwerking) als zodanig aangeduide gebieden. Er is geen nader besluit nodig om de doorwerking te realiseren.
2. Het reconstructieplan geldt als voorbereidingsbesluit in de zin van artikel 21 WRO waar-

door ongewenste ontwikkelingen kunnen worden voorkomen. Er ontstaat een aanhoudingsplicht voor aanvragen om bouwvergunning, die in overeenstemming zijn met het geldend bestemmingsplan. Ook ontstaat er een aanhoudingsplicht voor aanvragen voor een aanlegvergunning.

3. Een reeds bestaande aanhoudingsplicht op grond van een gemeentelijk voorbereidingsbesluit of een in procedure gebracht bestemmingsplan geldt niet voor aanvragen voor projecten ter uitvoering van een reconstructieplan.
4. Bij strijd tussen een reconstructieplan en een geldend bestemmingsplan geldt het reconstructieplan als vrijstellingsbesluit ex artikel 19 van de Wet op de Ruimtelijke Ordening voor (bouw)werken, die voortvloeien uit het reconstructieplan.
5. Een op grond van een gemeentelijk besluit bestaande aanlegvergunningplicht geldt niet voor werken en werkzaamheden ter uitvoering van een reconstructieplan.
6. Bij strijd tussen een reconstructieplan en een leefmilieuverordening (Wet stads- en dorpsvernieuwing), blijven de voorschriften van de leefmilieuverordening buiten toepassing.

Dit is dus een behoorlijk ingrijpende regeling, die sterk afwijkt van de gewone regeling in de Wet op de Ruimtelijke Ordening. Dit ingrijpende karakter wordt nog geaccentueerd doordat artikel 29 lid 3 van de Reconstructiewet bepaalt, dat er geen bedenkingen kunnen worden ingediend en dat er ook geen beroep mogelijk is tegen die onderdelen van een bestemmingsplan, die voortvloeien uit een bekendgemaakt reconstructieplan. Wanneer in een reconstructieplan artikel 27 van toepassing is verklaard, is er voor dat onderdeel sprake van een duidelijke keuze waartegen in het kader van het reconstructieplan volledige rechtsbescherming openstaat. Het zou een doublure zijn indien vervolgens in het kader van het bestemmingsplan de keuze uit het reconstructieplan weer ter ten principale en zelfs tot en met de Afdeling bestuursrechtspraak ter discussie gesteld zou kunnen worden.

Omdat de geldende bestemmingsplannen in de meeste gevallen nog niet in overeenstemming zijn met dit reconstructieplan en de aanpassing veelal nog enige tijd op zich zal laten wachten, verklaren wij artikel 27 van de wet van toepassing op de volgende onderdelen van dit plan:

- de begrenzing en werking van de landbouwonwikkelingsgebieden, verwevingsgebieden en extensiveringsgebieden (ofwel: de integrale zonering voor de intensieve veehouderij);
- de begrenzing en werking van het in te richten waterbergingsgebieden;
- de begrenzing en werking van de natte natuurplek en de 500 meter zones daaromheen.

Op plankaarten 1 en 2 is dienaangaande duidelijk aangegeven welke onderdelen rechtstreeks doorwerken. Voorts werkt het geformuleerde beleid in § 11.6.1, 11.6.2 en 11.6.3 rechtstreeks door, behoudens voor zover expliciet is aangegeven dat een onderdeel van rechtstreekse werking is uitgesloten. Indien de rechtstreekse werking is uitgesloten, is medewerking aan initiatieven die passen binnen het geformuleerde beleid slechts mogelijk nadat daarvoor een separate procedure is gevolgd.

Gelet op de doelstelling en de tekst van de Reconstructiewet is de voorbereidingsbescherming die volgt uit artikel 27 alleen van toepassing op aanvragen die betrekking hebben op de rechtstreeks (door)werkende delen van het plan. Hieruit volgt dat de voorbereidingsbescherming, respectievelijk aanhoudingsplicht, uitsluitend betrekking heeft op een bouwaanvraag die betrekking heeft op de intensieve veehouderij. Voor andere bouwaanvragen geldt dat dus niet. Voorgaande geldt ook voor die gebieden waarin nadere aanlegvergunningplichten zijn opgenomen. Alleen voor de specifiek genoemde werkzaamheden geldt een voorbereidingsbescherming.”

De hiervoor omschreven doorwerking geldt totdat de bestemmingsplannen in overeenstemming zijn gebracht met het reconstructieplan en ook daadwerkelijk van kracht zijn geworden. Zolang de aanpassing van de bestemmingsplannen nog niet heeft plaatsgehad, dient bij de beoordeling van initiatieven overeenkomstig het in dit plan geformuleerde beleid te worden gehandeld. Dit betekent dat medewerking aan initiatieven slechts mogelijk is indien duidelijk is dat de beoogde uitbreiding van de bebouwing past binnen de maximaal toelaatbare omvang van het bouwblok, die op grond van de rechtstreekse werking van dit plan is toegelaten.

Met de gemeenten zijn overigens in het kader van de bestuursovereenkomst afspraken gemaakt over de noodzakelijke aanpassing van hun bestemmingsplannen.

Bij de beoordeling van de aanpassing van die bestemmingsplannen aan het reconstructieplan, kunnen Gedeputeerde Staten bepalen dat wijzigingsplannen (artikel 11 WRO) geen goedkeuring behoeven mits er niet van zienswijzen tegen het wijzigingsplan is gebleken. GS hebben aangegeven van deze bevoegdheid gebruik te zullen maken indien het bouwblok niet groter wordt dan 1,5 hectare (verwevingsgebied) respectievelijk 2,5 hectare (landbouwontwikkelingsgebied).

Planologische doorwerking kan verder alleen maar gelden voor de gebieden die in dit plan als zodanig zijn begrens. Voor zover aanduidingen voor planologische doorwerking zouden zijn gelegen buiten deze begrenzing en binnen het stedelijk gebied hebben deze derhalve in dit kader geen status.

11.6.1 Integrale zonering intensieve veehouderij

In §6.9.1 is ingegaan op de uitgangspunten die wij gehanteerd hebben bij de integrale zonering. In deze paragraaf zijn de ontwikkelingsmogelijkheden voor de intensieve veehouderij in de extensiverings-, verwevings- en landbouwontwikkelingsgebieden beschreven. Om de reikwijdte van deze ontwikkelingsmogelijkheden te kunnen overzien is een eenduidige begripsbepaling noodzakelijk. In onderstaand kader zijn een aantal begrippen die van belang zijn voor de integrale zonering intensieve veehouderij nader gedefinieerd.

Voor zover er sprake is van een gemengd bedrijf geldt het hierna geformuleerde beleid enkel voor de intensieve veehouderijtak van dat bedrijf.

In een beperkt aantal gevallen vindt onbedoeld een doorsnijding plaats van een vigerend bouwblok door de integrale zonering. Een dergelijke doorsnijding is vanuit oogpunt van rechtszekerheid niet gewenst. Bij doorsnijdingen wordt het lichter rechtsregiem van toepassing verklaard op het hele bouwblok, tenzij bij de betreffende doorsnijding een 'harde' grens van de integrale zonering in het geding is (afstand van 220 meter rond A-gebieden en 1000 meter rond Vogel- en Habitatrichtlijngebieden en Natuurbeschermingswetgebieden), in dat geval is het zwaarste rechtsregiem van toepassing. Hierbij geldt dat extensiveringsgebied het zwaarste en landbouwontwikkelingsgebied het lichtste regiem omvat.

Indien de doorsnijding van een bouwblok een 'harde'grens betreft en het gedeelte van het doorsneden bouwblok dat binnen het zwaarste regiem ligt (afstand van 220 meter rond A-gebieden en 1000 meter rond Vogel- en Habitatrichtlijngebieden en Natuurbeschermingswetgebieden) ondergeschikt en niet benut is, kan worden uitgegaan van het lichtere regiem met als gevolg dat de bouw-en gebruiksrechten voor dat gedeelte komen te vervallen.

Begripsbepaling in verband met de integrale zonering intensieve veehouderij

Brabantbrede balans Intensieve veehouderij

De totale balans tussen de te verplaatsen intensieve veehouderijen en de locaties voor inplaatsing van deze bedrijven in de 7 reconstructiegebieden tezamen.

Bestemmingsplan gebaseerd op het streekplan van 1992 en 2002

Een bestemmings- of wijzigingsplan waarin directe bouwrechten zijn vastgelegd en waarover GS een besluit omtrent goedkeuring van dat plan hebben genomen na 17 juli 1992 en vóór 22 april 2005.

Uitbreiding

Onder uitbreiding van een agrarisch bedrijf wordt verstaan een vergroting van het bestaande bouwblok.

Hervestiging van een agrarisch bedrijf

Het verplaatsen van een bestaand agrarisch bedrijf van het ene agrarisch bouwblok naar een ander agrarisch bouwblok, waar de agrarische activiteiten zijn gestaakt.

Nieuwvestiging van een agrarisch bedrijf

De projectie van een agrarisch bouwblok op een locatie die volgens het ter plaatse geldende bestemmingsplan niet is voorzien van een bouwblok.

Omschakeling van een agrarisch bedrijf

Het geheel of gedeeltelijk overstappen van de ene agrarische bedrijfsvorm in een andere agrarische bedrijfsvorm dan wel het overstappen van een niet-agrarisch gebruik in een agrarische bedrijfsvorm.

Bouwblok

Een in een bestemmingsplan vastgelegde ruimtelijke eenheid, waarbinnen de bebouwing en voorzieningen ten behoeve van een bestemming dienen te worden geconcentreerd.

Bouwblok op maat

Het bouwblok op maat principe gaat uit van de normaal te voorziene ontwikkelingsmogelijkheden binnen een planperiode met een afweging naar de kwaliteiten van het omliggende gebied en de concrete bedrijfseconomische omstandigheden. Hierbij worden de bestaande bebouwing en voorzieningen vervat in een bouwvlak, wordt rekening gehouden met een uitbreiding van ca 15% (zie bijlage 5.2 voor een toelichting).

Bouwrecht

Een rechtstreeks – zonder vrijstellings- of wijzigingsprocedure – aan een bestemmingsplan c.q. een daarin opgenomen bouwblok te ontfangen recht om bebouwing te mogen oprichten, uitgezonderd omschakeling.

Concrete initiatieven voor uitbreiding

Van concrete initiatieven voor uitbreiding is sprake indien op de datum van de ter visie legging van het ontwerp-reconstructieplan bij de gemeente daarvoor een ontvankelijke bouwaanvraag is ingediend. Onder ontvankelijke bouwaanvraag wordt verstaan de aanvraag die met toepassing van artikel 4:5 Algemene wet bestuursrecht juncto artikel 47 Woningwet door burgemeester en wethouders in behandeling is genomen.

Bestaande intensieve veehouderij

Een intensieve veehouderij die als zodanig functioneert en waarvoor het toekennen van een agrarische bedrijfsbestemming is gerechtvaardigd gelet op de concrete bedrijfseconomische omstandigheden.

Duurzame locatie intensieve veehouderij

Een bestaand agrarisch bouwblok met een zodanige ligging dat het zowel vanuit milieuoogpunt (ammoniak, stank en dergelijke) als vanuit ruimtelijk oogpunt (natuur, landschap en dergelijke) verantwoord is om het in verwevingsgebied te laten groeien tot een bouwblok van maximaal 2,5 hectare.

Ontwikkelingsplan

Een door of namens de gemeente opgesteld, uitvoeringsgericht plan voor een concreet landbouwonwikkelingsgebied in aanvulling op het ruimtelijke plan. Het plan richt zich vooral op functionele kwaliteiten en beschrijft hoe het landbouwonwikkelingsgebied optimaal en duurzaam wordt benut en ingericht. Het plan bevat een concrete uitvoeringssparagraaf, waaruit blijkt hoe de doelstellingen worden gerealiseerd.

Extensiverings-, verwevings- en landbouwonwikkelingsgebieden

a. Extensiveringsgebieden

Een *extensiveringsgebied* is volgens de Reconstructiewet een “ruimtelijk begrensd gedeelte van het reconstructiegebied met het primaat wonen of natuur, waar uitbreiding, hervestiging of nieuwvestiging van in ieder geval intensieve veehouderij onmogelijk is of in het kader van de reconstructie onmogelijk wordt gemaakt.”

Dit betekent dat voor extensiveringsgebieden het volgende beleid geldt, behoudens voorzover er overwegende bezwaren bestaan vanuit ruimtelijke-, landschappelijke-, maatschappelijke- en/of milieuhygenische optiek:

Algemeen

1. Uitbreiding, hervestiging en nieuwvestiging is op grond van de wet in extensiveringsgebieden niet toegestaan.
2. Gezien de doelstellingen van de Reconstructiewet in extensiveringsgebieden is omschakeling naar een vorm van intensieve veehouderij evenmin toegestaan aangezien omschakeling een toename betekent van de intensieve veehouderij.

Voor een bestaand bedrijf gelden mede gelet op hetgeen in de overeenkomst van Cork, d.d. 11 juli 2003 is overeengekomen de volgende beleidsuitgangspunten:

Toekenning van bouwblokken

Aan bestaande intensieve veehouderijen wordt een ‘bouwblok op maat’ toegekend. Het vertrekpunt hierbij is het respecteren van in (actuele) bestemmingsplannen toegekende bouwrechten. De volgende randvoorwaarden worden hierbij in acht genomen:

3. Bouwrechten in bestemmingsplannen die gebaseerd zijn op het Streekplan van 1992 en 2002 worden gerespecteerd en zijn vervat in een daarop gebaseerd bouwblok.
Bouwblokken in bestemmingsplannen, die gebaseerd zijn op het Streekplan van 1992 en 2002, maar waarvoor goedkeuring is onthouden aan de bouwrechten, dan wel waarin geen directe bouwrechten zijn vastgelegd, worden vervat in een 'bouwblok op maat', conform bijlage 5.2.
4. Bestaande intensieve veehouderijbedrijven, waarvan de bouwrechten zijn vastgelegd in een bestemmingsplan dat niet is gebaseerd op het Streekplan van 1992 en 2002 maar die een aantoonbaar concreet initiatief hebben dat past binnen de vigerende bestemmingsplanregeling, krijgen een beoordeling volgens ‘bouwblok op maat’, conform bijlage 5.2;
5. bouwrechten die zijn vastgelegd in bestemmingsplannen die niet zijn gebaseerd op het Streekplan van 1992 en 2002 en waarbij geen sprake is van aantoonbaar concrete initia-

tieven, komen te vervallen. Hier wordt ter bepaling van de bouwrechten een strakke lijn om de bebouwing van de intensieve veehouderij getrokken.

Uitbreiding

Bouwblokken die zijn vastgesteld volgens het hierboven onder 3 tot en met 5 bepaalde uitgangspunt mogen ten behoeve van het voldoen aan de wettelijke vereisten met betrekking tot het dierenwelzijn worden uitgebreid.

In bijzondere gebieden, zoals de EHS, dicht op de EHS of in Belvédèregebieden, worden bedrijven actief benaderd om ongewenste uitbreiding, die op grond van de voorgaande regels gerealiseerd zou kunnen worden, te voorkomen. Getracht wordt de invulling van niet gebruikte rechten hiermee te voorkomen. Argumenten hiervoor zijn onder andere het terugdringen van emissie en depositie van stank en ammoniak in de nabijheid van of op daarvoor gevoelige gebieden of objecten en van verstening.

b. Verwevingsgebieden

Een *verwevingsgebied* is volgens de Reconstructiewet een “ruimtelijk begrensd gedeelte van het reconstructiegebied gericht op verweving van landbouw, wonen en natuur, waar hervestiging of uitbreiding van de intensieve veehouderij mogelijk is, mits de ruimtelijke kwaliteit of functies zich daar niet tegen verzetten.”

Dit betekent dat voor verwevingsgebieden het volgende beleid geldt, behoudens voorzover er overwegende bezwaren bestaan vanuit ruimtelijke-, landschappelijke-, maatschappelijke- en/of milieuhygenische optiek:

Algemeen

1. Nieuwe bouwblokken zijn niet toegestaan.
2. Hervestiging en omschakeling naar een intensieve veehouderij binnen een bestaand bouwblok is mogelijk mits de locatie kan worden aangemerkt als duurzaam.
3. Een locatie voor een intensieve veehouderij is duurzaam, tenzij de omgevingskwaliteiten anders uitwijzen. De handleiding duurzame locaties en duurzame projectlocaties voor de intensieve veehouderij (zoals opgenomen in bijlage 5.1, hierna te noemen “de handleiding”) dient hierbij als toetsingskader.
4. Op duurzame locaties zijn bouwblokken tot 1,5 hectare, met inachtneming van de voorwaarden zoals geformuleerd onder toekenning/uitbreiding van bouwblokken, mogelijk.
5. De toekenning/uitbreiding van bouwblokken boven de 1,5 hectare tot het maximum van 2,5 hectare is -op grond van dit reconstructieplan- niet rechtstreeks mogelijk.

Toekenning van bouwblokken

6. Bouwrechten in bestemmingsplannen die gebaseerd zijn op het Streekplan van 1992 en 2002 worden gerespecteerd en zijn vervat in een daarop gebaseerd bouwblok. Bouwblokken in bestemmingsplannen, die gebaseerd zijn op het Streekplan van 1992 en 2002, maar waarvoor goedkeuring is onthouden aan de bouwrechten, dan wel waarin geen directe bouwrechten zijn vastgelegd, worden vervat in een 'bouwblok op maat', conform bijlage 5.2.
Indien er sprake is van een duurzame locatie kan er met toepassing van de handleiding een bouwblok van maximaal 2,5 hectare worden toegekend (zie bijlage 5.1). Indien er al sprake is van een groter bouwblok dan 2,5 hectare zal maatwerk worden geleverd waarbij zuinig ruimtegebruik uitgangspunt is.
7. Bestaande intensieve veehouderijbedrijven, waarvan de bouwrechten zijn vastgelegd in een

bestemmingsplan dat niet is gebaseerd op het Streekplan van 1992 en 2002 maar die een aantoonbaar concreet initiatief hebben, krijgen een beoordeling volgens ‘bouwblok op maat’, conform bijlage 5.2. Indien er sprake is van een duurzame locatie kan er met toepassing van de handleiding een bouwblok van maximaal 2,5 hectare worden toegekend (zie bijlage 5.1);

8. bouwrechten die zijn vastgelegd in bestemmingsplannen die niet zijn gebaseerd op het Streekplan van 1992 en 2002 en waarbij geen sprake is van aantoonbaar concrete initiatieven, komen te vervallen. Hier wordt ter bepaling van de bouwrechten een strakke lijn om de bebouwing van de bestaande intensieve veehouderij getrokken, tenzij sprake is van een duurzame locatie in welk geval er met toepassing van de handleiding een bouwblok van maximaal 2,5 ha kan worden toegekend. De niet-duurzame locaties worden voor wat betreft het in te zetten flankerend beleid gelijkgesteld aan locaties in extensiveringsgebieden mits het een volwaardig bedrijf betreft én het bedrijf op het moment van vaststellen van dit plan nog ontwikkelingsmogelijkheden heeft.

Uitbreiding

Bouwblokken die zijn vastgesteld volgens het hierboven onder 6 t/m 8 bepaalde uitgangspunt, mogen ten behoeve van het voldoen aan de wettelijke vereisten met betrekking tot het dierenwelzijn worden uitgebreid.

Indien er sprake is van een duurzame locatie is uitbreiding tot maximaal 2,5 ha toegestaan, voor zover nodig, gezien de beoogde bedrijfsomvang en –opzet (Bouwblok op Maat).

c. Landbouwontwikkelingsgebieden

Een *landbouwontwikkelingsgebied* (LOG) is volgens de Reconstructiewet “een ruimtelijk begrensde gedeelte van het reconstructiegebied met het primaat landbouw, dat geheel of gedeeltelijk voorziet, of in het kader van de reconstructie zal voorzien in de mogelijkheid tot uitbreiding, hervestiging of nieuwvestiging van intensieve veehouderij”.

Dit betekent dat voor landbouwontwikkelingsgebieden het volgende beleid geldt, behoudens voorzover er overwegende bezwaren bestaan vanuit ruimtelijke-, landschappelijke-, maatschappelijke- en/of milieuhygiënische optiek:

Algemeen

- a. Nieuwe bouwblokken zijn mogelijk op basis van de hieronder beschreven voorwaarden en alleen voorzover dit gepaard gaat met het planologisch, juridisch en feitelijk opheffen van een bouwblok bestemd voor de intensieve veehouderij buiten een verwevings- of landbouwontwikkelingsgebied (behoudens de niet duurzame locaties als bedoeld in § 11.6.1 ad. b sub 8).
- b. De (gezamenlijke) omvang van de op te heffen locatie(s) zoals bedoeld onder a) bedraagt tenminste de omvang van één volwaardig bedrijf per nieuw bouwblok.
- c. Een nieuw bouwblok is enkel mogelijk voor de vestiging van een volwaardig bedrijf.
- d. In de op plankaart 2 als zodanig aangegeven secundaire landbouwontwikkelingsgebieden zijn nieuwe bouwblokken niet mogelijk.
- e. Het verbod op nieuwvestiging in een secundair landbouwontwikkelingsgebied vervalt indien:
 - GS hebben besloten dat de brabantbrede balans van in- en uitplaatsing zulks vereist;
 - uit recent onderzoek is gebleken dat het betreffende gebied niet als GHS en/of AHS-landschap (leefgebied dassen en waterpotentiegebied) wordt begrensd;
 - de Nederlandse wetgeving, waarin de Europese richtlijnen zijn vertaald, nieuwvestiging binnen de zone van 1000-1500 meter rondom Vogel- en Habitatrichtlijngebieden en Natuurbeschermingswetgebieden, mogelijk maakt;

- Een en ander onder de voorwaarde dat er geen overige redenen aanwezig zijn tot handhaving van het verbod tot nieuwvestiging én mits wordt voldaan aan de in het reconstructieplan opgenomen voorwaarden voor nieuwvestiging;
- f. Binnen de primaire landbouwontwikkelingsgebieden; aandachtsgebieden struweelvogels/dassen is nieuwvestiging alleen mogelijk op basis van een door de regionale reconstructiecommissie aan Gedeputeerde Staten aangeboden en door hen geaccordeerd plan van aanpak, waarin de invulling van de in § 6.9.4 genoemde randvoorwaarden in ieder geval zijn opgenomen. Een en ander onder de in het reconstructieplan opgenomen voorwaarden voor het toekennen van bouwblokken in landbouwontwikkelingsgebieden.
 - g. Hervestiging op en omschakeling binnen een bouwblok is mogelijk.
 - h. Omschakeling van een agrarisch bouwblok naar een bouwblok voor niet-agrarische bedrijvigheid of burgerbewoning is niet toegestaan.
 - i. In een landbouwontwikkelingsgebied is ruimte voor mestverwerkingsinstallaties onder de voorwaarden als bepaald in het Streekplan Noord-Brabant 2002 (blz 127).
 - j. Bouwblokken tot 2,5 hectare zijn, met inachtneming van de voorwaarden zoals geformuleerd onder toekenning/uitbreiding van bouwblokken, mogelijk.
 - k. De toekenning/uitbreiding van bouwblokken boven de 2,5 hectare is -op grond van dit reconstructieplan- niet rechtstreeks mogelijk.

Toekenning van bouwblokken

- a) Bestaande bedrijven krijgen een beoordeling volgens het “bouwblok op maat” principe (bijlage 5), waarbij de maximale bouwblokomvang 3 hectare bedraagt. Indien er reeds sprake is van een groter bouwblok dan 3 ha zal maatwerk worden geleverd waarbij zuinig ruimtegebruik uitgangspunt is.
- b) Toekenning van nieuwe bouwblokken geschiedt voorts op één van de volgende wijzen (dit onderdeel werkt niet rechtstreeks door):
 - I. Toekenning van een nieuw bouwblok geschiedt onder de voorwaarde dat door middel van onderzoek is aangetoond dat binnen een straal van 10 km van de beoogde nieuwvestigingslocatie geen reële mogelijkheid bestaat om het bedrijf te (her)vestigen op een bestaande of voormalige agrarische bedrijfslocatie, of op een niet-agrarische locatie.
 - II. Toekenning van nieuwe bouwblokken is mogelijk indien toepassing wordt gegeven aan een door GS geaccordeerd Ontwikkelingsplan dat voldoet aan de randvoorwaarden zoals geformuleerd in § 6.6.2.

Uitbreiding van bouwblokken

Uitbreiding van bouwblokken is met inachtneming van relevante wet- en regelgeving mogelijk tot een maximum van 3 ha. Dit voor zover nodig, gezien de beoogde bedrijfsomvang en -opzet (Bouwblok op maat).

Toelichting vestigingsbeleid in landbouwontwikkelingsgebieden

Algemeen

De beleidstekst voorziet in twee mogelijkheden voor de nieuwvestiging van een intensieve veehouderij, namelijk in het kader van een ontwikkelingsplan voor een landbouwontwikkelingsgebied en los daarvan. Op deze manier wordt de beweging afwaarts van extensiveringsgebieden bevorderd.

In beide situaties moet tegenover elke nieuwvestiging een volledige beëindiging staan buiten een verwevings- of landbouwontwikkelingsgebied (behoudens de niet duurzame locaties als bedoeld in § 11.6.1 ad. b sub 8). Daarbij wordt de bestemming aangepast en worden vergunningen ingetrokken. De gebouwen voor intensieve veehouderij worden voor zover doelmatig gesloopt. Dat betreft zowel de stallen als andere gebouwen, bouwwerken, waaronder sleufsi-lo's, en verhardingen. Sloop is niet altijd doelmatig, omdat bijvoorbeeld de stallen (gedeeltelijk) kunnen worden

gebruikt voor een andere, passende functie.

Het slopen zal deels financieel worden ondersteund vanuit verplaatsingsregelingen. Toch is het nodig deze bepaling op te nemen omdat niet alle verplaatsingen met financiële ondersteuning hoeven plaats te vinden, bijvoorbeeld via gefaseerde verplaatsing.

Alleen uitplaatsing van een volwaardig bedrijf buiten een verwevings- of landbouwontwikkelingsgebied (behoudens de niet duurzame locaties als bedoeld in § 11.6.1 ad. b sub 8) geeft recht op een nieuw bouwblok. Dit hoeft niet persé om één bedrijf te gaan; ook is het mogelijk dat meerdere kleinere locaties die tezamen de omvang hebben van een volwaardig bedrijf worden uitgeplaatst. Om te voorkomen dat nieuwe bouwblokken in landbouwontwikkelingsgebieden ondoelmatig worden gebruikt, geldt het vereiste van een volwaardig bedrijf.

Onderdeel I

Hier gaat het om nieuwvestigingen buiten het kader van een ontwikkelingsplan voor een landbouwontwikkelingsgebied, met andere woorden 'losse initiatieven'. Zulke nieuwvestigingen moeten mogelijk zijn, omdat anders de nieuwvestigingsmogelijkheden geheel afhankelijk zouden zijn van het bestaan van ontwikkelingsplannen voor landbouwontwikkelingsgebieden. In dat geval zou de prikkel voor een afwaartse beweging te gering kunnen zijn, vanwege het ontbreken van voldoende ontwikkelingsplannen. Naarmate meer landbouwontwikkelingsgebieden worden ontwikkeld – al dan niet met een ontwikkelingsplan – wordt het moeilijker nog losse nieuwvestiging te realiseren.

De voorwaarde die er aangekoppeld is beoogt recht te doen aan het uitgangspunt dat gebruikmaking van een bestaande locatie de voorkeur verdient boven nieuwvestiging. In de praktijk is gebleken dat binnen een straal van 10 km van de beoogde vestigingslocatie meestal wel mogelijkheden zijn om een bestaande locatie te benutten.

Daarvoor moet wel een degelijk onderzoek worden verricht. Dat onderzoek bestaat uit:

- een inventarisatie van alle 'binnen een afstand van 10 km van de beoogde vestigingslocatie, te koop staande' bouwblokken (agrarisch en niet-agrarisch) met een beoordeling van de geschiktheid voor vestiging van het bedrijf;
- een inventarisatie van bestaande bouwblokken (zowel agrarisch als niet-agrarisch) geschikt voor (her)gebruik in de landbouwontwikkelingsgebieden binnen 10 km van de beoogde vestigingslocatie, die zijn beoordeeld op het beschikbaar komen binnen een termijn van 6 maanden

Onderdeel II, algemeen

Hier gaat het om de nieuwvestigingen ter uitvoering van een ontwikkelingsplan voor een landbouwontwikkelingsgebied. De beoordeling van het ontwikkelingsplan is aan Gedeputeerde Staten. Vorm en inhoud van het plan zijn in principe vrij, zolang het plan maar voldoet aan de gestelde eisen zoals verwoord in § 6.6.2 van dit plan. Hierdoor is maatwerk op gebiedsniveau mogelijk.

11.6.2 Waterberging in concreet begrensde gebieden

In §6.2.1. is opgenomen dat het realiseren van waterbergingsgebieden een van de drie sporen is om regionale waterlast te voorkomen. In dit plan zijn daarom voorlopige reserveringsgebieden 2050 aangewezen waar kapitaalintensieve functies in principe geweerd worden. Daarnaast zijn op plankaart 1 tot op perceelsniveau begrensde waterbergingsgebieden aangewezen, onderverdeeld in 'bestaand inundatiegebied' en 'in te richten waterbergingsgebied'. Deze laatste categorie betreft de gebieden waarvan de inrichting, of in elk geval de start daarvan, is voorzien in de eerste planperiode.

Besloten is om voor 'bestaand inundatiegebied' en 'in te richten waterbergingsgebied' het instrument planologische doorwerking uit artikel 27 van de Reconstructiewet in te zetten. Dit betekent dat de gebieden zoals begrensd op plankaart 1 met de vaststelling van dit plan zijn aangewezen als gebieden waar een voorbereidingsbesluit geldt als bedoeld in artikel 21, eerste lid van de wet op de Ruimtelijke Ordening.

Aan dit voorbereidingsbesluit is een aanlegvergunningstelsel gekoppeld als hieronder beschreven. In deze gebieden mogen enkel ontwikkelingen plaatsvinden die neutraal of dienstbaar zijn aan het doel van waterberging en worden ontwikkelingen die daarmee in strijd zijn geweerd. Om de reikwijdte van de ontwikkelingsmogelijkheden te kunnen overzien is een eenduidige begripsbepaling noodzakelijk. In §11.6.1 zijn reeds de begrippen *uitbreiding*, *hervestiging*, *nieuwvestiging*, *omschakeling*, *bouwblok* en *bouwrecht* gedefinieerd. In onderstaand kader zijn de begrippen agrarisch bedrijf, bouwwerk en bebouwing gedefinieerd.

Begripsbepaling in verband met regionale waterberging

Begrippen verbonden met de landbouw

Agrarisch bedrijf

Een bedrijf dat is gericht op het voortbrengen van producten door middel van het telen van gewassen of het houden van dieren.

Overige begrippen

Bouwwerk

Elke constructie van enige omvang, van hout, steen, metaal of ander materiaal, die hetzij direct, hetzij indirect met de grond verbonden is, hetzij direct of indirect steun vindt in of op de grond.

Bebouwing

Eén of meerdere bouwwerken.

Beleidsuitgangspunten voor bebouwing

In de concreet voor waterberging aangewezen gebieden geldt voor agrarische bedrijven het volgende beleid:

- Nieuwe bouwblokken zijn niet toegestaan;
- Hervestiging en omschakeling is mogelijk mits dit niet gepaard gaat met een uitbreiding;
- Uitbreiding is enkel mogelijk indien en voor zover het waterbergend vermogen van het gebied niet onevenredig wordt aangetast;
- Uitbreiding van de bebouwing binnen een bestaand bouwblok is mogelijk.

In de concreet voor waterberging aangewezen gebieden geldt voor overige bebouwing het volgende beleid:

- Bebouwing die ten dienste staat van waterberging is mogelijk tot een hoogte van maximaal 2 meter;
- Bebouwing die niet ten dienste staat van waterberging is mogelijk indien en voor zover het waterbergend vermogen van het gebied niet onevenredig wordt aangetast.

Aanlegvergunningstelsel

1. Behoudens het bepaalde in lid 2 is het verboden zonder of in afwijking van een schriftelijke vergunning van burgemeester en wethouders (aanlegvergunning) op en in de gronden van een concreet begrensde waterbergingsgebied, de hierna aangegeven werken, of werkzaamheden uit te voeren:
 - a. Ophogen van gronden;
 - b. Het aanbrengen van kaden of het wijzigen daarvan.
 2. Alvorens te beslissen over een aanvraag voor een aanlegvergunning als bedoeld in lid 1 horen burgemeester en wethouders het ter plaatse bevoegde waterstaatsgezag.
-

3. Het in lid 1 vervatte verbod geldt niet voor het uitvoeren van de volgende werken en werkzaamheden:
 - a. Werken en werkzaamheden in het kader van het normale beheer en onderhoud
 - b. Werken en werkzaamheden, waarmee is of mag worden begonnen op moment van in werking treden van het reconstructieplan.
4. Indien voor concreet begrensde waterbergingsgebieden op grond van gemeentelijke bestemmingsplannen een aanlegvergunningstelsel van kracht is, zijn de daarin genoemde andere werken en/of werkzaamheden slechts toelaatbaar indien door die andere werken en/of werkzaamheden of door de daarvan direct of indirect te verwachten gevolgen de functie van waterberging niet onevenredig wordt of kan worden aangetast.

11.6.3 Natte natuurpleils en 500 meter zones

In dit reconstructieplan worden maatregelen voorgesteld om met prioriteit de sectorale waterdoelen in natte natuurpleils te behalen. Om te voorkomen dat de huidige hydrologische situatie van de natte natuurpleils verder verslechtert, wordt er een beschermingsbeleid gevoerd. Dit beschermingsbeleid heeft betrekking op de natte natuurpleils, inclusief de zogenaamde 'beschermingszone natte natuurpleil' (een zone van gemiddeld 500 meter daaromheen). De concrete begrenzing van deze gebieden zal door GS begin 2005 worden vastgesteld in het kader van de wijziging van de Verordening waterhuishouding en is opgenomen op plankaart 1. Het beleid in deze gebieden is gericht op het verbeteren van de condities voor de natuur en externe bescherming voor ingrepen die een ongewenste beïnvloeding van natuurwaarden kunnen hebben. Er is een hydrologisch standstill van toepassing. Er mogen in het gebied of in de omgeving geen activiteiten plaatsvinden die een verslechtering van de situatie in de natte natuurpleil tot gevolg hebben. Tevens is uitgangspunt dat ingrepen kunnen worden geweerd die individueel slechts een beperkt effect hebben, maar die door cumulatie van effecten toch kunnen leiden tot een ongewenste beïnvloeding van natuurgebieden. Dit wordt geregeld via de provinciale Verordening waterhuishouding en de waterschapskeuren.

Om ongewenste ontwikkelingen te voorkomen zijn op plankaart 1 de natte natuurpleils en beschermingszones aangegeven. Hiervoor geldt planologische doorwerking in de zin van artikel 27 van de Reconstructiewet met daaraan gekoppeld het hieronder opgenomen aanlegvergunningstelsel. Hiermee geldt voor deze gebieden een voorbereidingsbescherming tot het moment dat de gemeenten - indien noodzakelijk - hun bestemmingsplan hierop hebben aangepast. Aanvragen voor werken en werkzaamheden moeten getoetst worden aan doelstellingen van het hydrologisch beschermingsbeleid.

Aanlegvergunningstelsel

1. Behoudens het bepaalde in lid 3 is het verboden zonder of in afwijking van een schriftelijke vergunning van burgemeester en wethouders (aanlegvergunning) op en in de gronden van een natte natuurpleil en de 500 meter zone daaromheen, de hierna aangegeven werken, of werkzaamheden uit te voeren:
 - a. Het verzetten van grond van meer dan 100 m³ of op een diepte van meer dan 60 centimeter onder maaiveld een en ander voorzover geen vergunning vereist is in het kader van de Ontgrondingenwet;
 - b. De aanleg van drainage ongeacht de diepte tenzij het gaat om vervanging van een reeds bestaande drainage;
 - c. Het verlagen van de waterstand anders dan door middel van het graven van sloten of het toepassen van drainagemiddelen, met uitzondering van grondwateronttrekkingen;
 - d. Het aanbrengen van niet-omkeerbare verhardingen en/of verharde oppervlakten van meer dan 100 m² anders dan een bouwwerk.

2. Alvorens te beslissen over een aanvraag voor een aanlegvergunning als bedoeld in lid 1 horen burgemeester en wethouders het ter plaatse bevoegde waterstaatsgezag.
3. Het in lid 1 opgenomen aanlegvergunningvereiste geldt niet voor zover de daar genoemde werken en werkzaamheden worden uitgevoerd binnen een bouwblok.
4. Het in lid 1 vervatte verbod geldt niet voor het uitvoeren van de volgende werken en werkzaamheden:
 - a. Werken en werkzaamheden in het kader van het normale beheer en onderhoud
 - b. Werken en werkzaamheden, waarmee is of mag worden begonnen op moment van in werking treden van het reconstructieplan.
5. Indien voor de als natte natuurschap en de 500 meter zone daaromheen aangewezen gebieden op grond van gemeentelijke bestemmingsplannen een aanlegvergunningstelsel van kracht is, zijn de daarin genoemde andere werken en/of werkzaamheden slechts toelaatbaar indien door die andere werken en/of werkzaamheden of door de daarvan direct of indirect te verwachten gevolgen de waterhuishoudkundige situatie niet onevenredig wordt of kan worden aangetast.

Toelichting

Lid 1

Grondverzet van meer dan 100 m² of dieper dan 60 centimeter onder maaiveld

Hieronder vallen onder andere het diepploegen en diepwoelen. Reden hiervoor is het voorkomen dat lokale leem- en kleilaagjes worden doorbroken. Het doorbreken van deze lagen heeft veranderende stroming van water tot gevolg. Hierbij gaat het zowel om de verandering in kwantiteit, minder toestroming, als de kwaliteit door veranderde buffering van het water. Aantasting van natuurlijke en aan de waterhuishouding gerelateerde geomorfologische kenmerken wordt hiermee voorkomen (bijvoorbeeld het afgraven van stroomruggen, het ophogen van natuurlijke laagten, het normaliseren van natuurlijke profielen en oevers van waterlopen);

De aanleg van drainage, ongeacht de diepte.

Het gaat hier om de aanleg van nieuwe drainage. De vervanging van bestaande drainage (op dezelfde diepte, of minder diep, en met dezelfde diameter) valt niet onder het aanlegvergunningstelsel.

Het verlagen van de waterstand anders dan met sloten en drainagemiddelen (onderbemaling);

Het aanbrengen van verhardingen/verharde oppervlakten van meer dan 100 m², anders dan een bouwwerk.

Het gaat hierbij onder andere om de aanleg van parkeerterreinen en vloeistofdicke bodem voor containerteelt. Bij een bouwwerk is al een vergunningprocedure waarbij de effecten meegewogen kunnen worden.

Lid 2

Het doel van dit artikellid is tweeledig. Enerzijds wordt hiermee bereikt dat de vergunningverlening getoetst wordt aan de doelstellingen van het hydrologisch beschermingsbeleid, anderzijds geeft dit de gemeenten de mogelijkheid deze inhoudelijke toets ook daadwerkelijk door de waterschappen te laten verrichten. Dit laatste voorkomt dat de gemeenten op dit gebied zelf expertise zouden moeten opbouwen of aantrekken.

Lid 3

Aan activiteiten binnen een bouwblok worden geen verdere beperkingen opgelegd.

Lid 4

Werken en werkzaamheden die onder het normale onderhoud en beheer vallen zijn niet vergunningplichtig. Hieronder vallen ook werkzaamheden voor normaal agrarisch gebruik. Verder is hier bepaald dat werkzaamheden waarmee al was begonnen voor het moment van inwerkingtreding van de plannen niet alsnog vergunningplichtig worden.

Lid 5

De meeste gemeentelijke bestemmingsplannen kennen een eigen aanlegvergunningstelsel. Hierin wordt voor allerlei activiteiten een aanlegvergunning vereist ook voor activiteiten die in eerste instantie geen relatie lijken te hebben met het hydrologische beschermingsbeleid. Teneinde te voorkomen dat gemeenten bij het verlenen van vergunningen voor die andere activiteiten geheel voorbij gaan aan de hydrologische situatie is bepaald dat bij elke vergunningverlening de waterhuishoudkundige situatie in acht moet worden genomen.

11.7 Uitvoering en handhaving

Gedeputeerde Staten zijn op grond van artikel 37 Rcw in beginsel verantwoordelijk voor de uitvoering van de reconstructieplannen. Wij stellen het regionaal uitvoeringsprogramma vast en zien toe op de uitvoering zelf. Verder hebben wij een coördinerende rol bij de behandeling van met elkaar samenhangende aanvragen voor activiteiten ter uitvoering van het reconstructieplan. De Reconstructiewet bevat geen afzonderlijke bepalingen voor ‘handhaving’. Dit hangt samen met het feit, dat het reconstructieplan in belangrijke mate gericht is op uitvoering. Het is het veel minder normstellend van aard dan bijvoorbeeld een bestemmingsplan. Er zal dus minder sprake zijn van handhavingsvraagstukken, die rechtstreeks uit het reconstructieplan voortvloeien.

Een handhavingsvraagstuk dat direct samenhangt met het reconstructieplan vloeit voort uit het verbod om handelingen te verrichten, die de verwezenlijking van het reconstructieplan ernstig belemmeren (artikel 36). Hier ligt een duidelijke taak voor Gedeputeerde Staten, die ook belast zijn met de besluitvorming op aanvragen om ontheffing van dit verbod.

Voor het overige blijft er op grond van artikel 125 Gemeentewet op handhavingsgebied een belangrijke taak weggelegd voor burgemeester en wethouders. Immers, zij blijven belast met het reguliere toezicht op de naleving van bestemmingsplannen en van de milieuwetgeving. De Reconstructiewet brengt hier geen verandering in, ook niet wanneer er sprake is van doorwerking in het gemeentelijk planologisch beleid. Immers dit instrument is niet van invloed op de bevoegdheden als zodanig van burgemeester en wethouders, maar is wel van invloed op de wijze waarop burgemeester en wethouders met hun bevoegdheden moeten en kunnen omgaan. Een reconstructieplan, dat voor een bepaald gebied als voorbereidingsbesluit geldt, leidt tot een aanhoudingsplicht voor aanvragen om bouwvergunning, die in overeenstemming zijn met het vigerend bestemmingsplan. Burgemeester en wethouders dienen dergelijke aanvragen op de gebruikelijke wijze te toetsen en te bezien of de aanhoudingsplicht kan worden doorbroken.

Voor zover een reconstructieplan voor een bepaald daarbij aangewezen project geldt als vrijstelling in de zin van artikel 19 WRO, kunnen (en moeten) burgemeester en wethouders een aanvraag om bouwvergunning voor dat project verlenen.

12 Flankerend beleid

Bij het opstellen en uitvoeren van een reconstructieplan spelen veel belangen een rol. In het Koepelplan zijn de uitgangspunten voor het flankerend beleid omschreven. Het Koepelplan legt een belangrijke taak bij de reconstructiecommissie bij de uitvoering van dit beleid. Al tijdens de totstandkoming van dit plan heeft de reconstructiecommissie gezocht naar oplossingen die zo min mogelijk schade toebrengen aan individuele belangen.

Ondanks het feit dat er tijdens planvorming en uitvoering van het reconstructieplan grote zorgvuldigheid in acht wordt genomen, kunnen zich situaties voordoen waarbij inwoners van en bedrijven in het reconstructiegebied zich niet kunnen vinden in de inhoud van het reconstructieplan. Bijvoorbeeld omdat ze vrezen hiervan schade en/of beperkingen te ondervinden. Om hieraan tegemoet te komen is flankerend beleid ontwikkeld. Het begrip flankerend beleid wordt gebruikt voor verschillende vormen van compensatie. Flankerend beleid is gericht op het voorkomen van schade en op het aanbieden van alternatieven. Dit is een heel algemene omschrijving die veel kan omvatten. Het leveren van maatwerk tijdens de totstandkoming van het reconstructieplan, is hierbij één van de uitgangspunten. Maar ook in een later stadium, bij de uitvoering van het reconstructieplan, kan er sprake zijn van flankerend beleid.

In §12.1 wordt uitgelegd wat onder flankerend beleid wordt verstaan. Vervolgens komt in §12.2 en §12.3 aan bod wanneer flankerend beleid ingezet kan worden en hoe dit in zijn werk gaat. Paragraaf 12.4 besteedt specifiek aandacht aan flankerend beleid op het gebied van waterthema's. In §12.5 is aangegeven wat een belanghebbende moet doen om voor flankerende maatregelen in aanmerking te komen. Als laatste wordt in §12.6 stilgestaan bij het aspect schade.

12.1 Wat is flankerend beleid?

Tijdens de planvorming en bij de uitvoering van het reconstructieplan kunnen zich situaties voordoen, waarbij het plan leidt tot schade of beperking van rechten. Mede om te voorkomen dat mensen schade leiden als gevolg van het reconstructieplan, is flankerend beleid ontwikkeld (Koepelplan). Daarnaast kan flankerend beleid een oplossing bieden in situaties waarin het niet zozeer om schadeaspecten gaat.

Flankerend beleid is een naam voor maatregelen die heel divers kunnen zijn. Het betreft alle maatregelen die de nadelige gevolgen voor belanghebbenden bij de realisering van de reconstructiedoelen zoveel mogelijk kunnen voorkomen. De maatregelen kunnen als volgt worden ingedeeld:

- treffen van compenserende maatregelen (bijvoorbeeld oppervlakkige drainage aanbrengen om het door peilverhoging toegenomen risico op natschade te verkleinen);
- bieden van alternatieven (bijvoorbeeld het financieel en beleidsmatig ondersteunen van bedrijven bij het voortzetten van de activiteiten op een passender locatie of het ondersteunen van een ondernemer bij het aanpassen van zijn bedrijfsvoering aan de nieuwe situatie, maar ook het aanbieden van een beëindigingsvergoeding);
- financieel compenseren (bijvoorbeeld het vergoeden van het verschil in waarde van een onroerend goed voor en na de planuitvoering).

12.2 Wanneer kunnen flankerende maatregelen ingezet worden?

Het reconstructieplan doorloopt een bepaalde wettelijk voorgeschreven procedure. Deze staat in hoofdstuk 11 beschreven. In de verschillende fasen van deze procedure kunnen flankerende maatregelen een oplossing bieden. Bij de voorbereiding van het reconstructieplan zijn er mogelijk al signalen opgevangen dat er problemen kunnen ontstaan voor burgers als gevolg van het reconstructieplan.

Ook in de uitvoering van het reconstructieplan kan flankerend beleid een rol spelen. Het reconstructieplan vormt de basis voor het bestemmingsplan. Gemeenten zullen bij het aanpassen van het bestemmingsplan het reconstructieplan in acht moeten nemen. Indien een belanghebbende zich niet kan vinden in de inhoud van het reconstructieplan, moet deze ageren tegen het reconstructieplan. Dit is namelijk bij vaststelling van het bestemmingsplan niet meer mogelijk.

12.3 Flankerend beleid: een instrument van de overheid

Provincie

Flankerend beleid is een instrument waarvan de verantwoordelijke overheid gebruik maakt om de reconstructie te doen slagen. Provinciale Staten stellen het reconstructieplan vast en daarmee is de provincie in eerste instantie verantwoordelijk voor het reconstructieproces en daarmee ook voor de inzet van het flankerend beleid. In beginsel moeten alle verzoeken c.q. initiatieven tot flankerende maatregelen worden ingediend bij Gedeputeerde Staten.

De reconstructiecommissie

Gezien de kennis van het gebied en de ervaring van de afgelopen ‘reconstructiejaren’ speelt de reconstructiecommissie bij het beoordelen van verzoeken c.q. initiatieven tot flankerende maatregelen wel een prominente rol.

Waterschappen en gemeenten

Bij het reconstructieproces zijn ook andere overheden betrokken. De waterschappen en gemeenten nemen bij de uitvoering een aparte positie in.

Gemeenten spelen een belangrijke rol omdat het reconstructieplan uiteindelijk ruimtelijk vertaald moet worden in het bestemmingsplan. Zodoende zullen de gemeenten ook een rol spelen bij het flankerend beleid. Een flankerende maatregel zou kunnen betekenen dat een ‘vrijstelling ex artikel 19’ van de Wet op de ruimtelijke ordening nodig is om de maatregel te kunnen verwezenlijken.

Voor de waterschappen is de situatie anders. Gelet op het feit dat er in de Reconstructiewet geen wettelijke relatie is gelegd met het waterschapinstrumentarium, wordt in de volgende paragraaf uiteengezet hoe de rol van het waterschap is binnen het flankerend beleid.

12.4 Flankerend beleid en Water

Zoals in hoofdstuk 6 aangegeven, wordt binnen de reconstructie een aantal waterthema's aangepakt.

Er zijn vijf waterthema's: gewenste grondwatersituatie (realiseren van natuurdoelen), beek- en kreekherstel, regionale waterberging, waterkwaliteit en ruimte voor de rivieren. Het laatste thema is de verantwoordelijkheid van het Rijk zodat het hier buiten beschouwing blijft. De thema's gewenste grondwatersituatie, beek- en kreekherstel en regionale waterberging worden in de vorm van projecten gerealiseerd. Bij elk project worden de gevolgen voor belanghebben-

de grondeigenaren en gebruikers in beeld gebracht. Ook wordt aangegeven op welke wijze met die belangen wordt omgegaan. Er gelden dezelfde waarborgen voor een objectieve beoordeling van de gevolgen van het project voor die belangen. Hiernaast zullen de waterschappen in het kader van de watertoets beoordelen of de effecten op de waterhuishouding van plannen met een ruimtelijk beslag voldoende inzichtelijk zijn gemaakt.

Tussen de provincie en waterschappen is een bestuursovereenkomst gesloten met betrekking tot de verhouding tussen de provincie en de waterschappen. In deze overeenkomst zijn afspraken gemaakt over de maatregelen ten behoeve van de realisering van de waterthema's, de instrumenten c.q. regelingen die in het kader van het flankerend beleid ingezet kunnen worden en wie er financieel verantwoordelijk is.

12.5 Praktische invulling

Indien het reconstructieplan nadelige gevolgen heeft voor een belanghebbende, ligt het initiatief in eerste instantie bij de belanghebbende om aan te geven dat hij voor bepaalde flankerende maatregelen in aanmerking wil komen. Er is een protocol opgesteld waardoor het voor een ieder duidelijk is waar deze terecht kan met zijn verzoek om flankerend beleid. Het protocol is eigenlijk een soort wegwijzer. Zoals eerder gemeld, is de provincie in beginsel verantwoordelijk voor de inzet van flankerende maatregelen. Kort gezegd komt het erop neer dat een verzoek om flankerend beleid wordt gericht aan Gedeputeerde Staten. Het verzoek wordt in behandeling genomen door het projectbureau van het betreffende reconstructiegebied. De gebiedscoördinator, tevens secretaris van de reconstructiecommissie, zal in overleg met de belanghebbende de eventuele mogelijkheden voor flankerend beleid bekijken. Het kan uiteraard ook andersom. Het uiteindelijke voorstel wordt in de reconstructiecommissie besproken, waarna zij advies uitbrengt aan Gedeputeerde Staten. Het voorstel en het advies van de reconstructiecommissie worden ter besluitvorming voorgelegd aan Gedeputeerde Staten.

De provincie is in beginsel verantwoordelijk. Maar het kan ook zijn dat de belanghebbende, gezien de aard van het project, bij het waterschap moet zijn voor flankerende maatregelen. Als een verzoek niet bij het juiste orgaan wordt ingediend, wordt het doorgezonden naar het bevoegde orgaan.

12.6 Verzoek om schadevergoeding

Hoe zorgvuldig dit flankerend beleid ook is en bij de uitvoering wordt toegepast; er moet rekening worden gehouden met situaties waarin de vaststelling van dit reconstructieplan tot schade leidt die redelijkerwijs niet of niet geheel ten laste van de belanghebbende behoort te blijven. Dergelijke planschadeclaims kunnen pas worden ingediend nadat dit reconstructieplan rechtskracht heeft gekregen. Zij kunnen worden ingediend bij Gedeputeerde Staten die de verzoeken afwikkelen volgens de provinciale procedureverordening. De verordening voorziet onder meer in het inschakelen van een onafhankelijke adviescommissie en/of een onafhankelijk opererend deskundig bureau als het SAOZ (Stichting Adviesburo Onroerende Zaken). Met deze werkwijze wordt een zo groot mogelijke objectiviteit bereikt.

Degene die een schadeclaim heeft ingediend krijgt altijd gelegenheid om mondeling of schriftelijk te reageren op een door een onafhankelijke commissie of deskundige uitgebracht advies. Pas daarna neemt het college van Gedeputeerde Staten een besluit.

Als de indiener het niet eens is met het besluit, kan hij hiertegen een bezwaarschrift indienen en ten slotte is er nog beroep op de rechtbank en hoger beroep op de Afdeling bestuursrecht-spraak mogelijk.

Literatuurlijst

- ARCADIS, 2001. Voorrangsinventarisatie perspectiefgebieden intensieve veehouderij
- Besluit Milieueffectrapportage 1994, staatsblad 540, zoals laatst gewijzigd bij besluit van 7 mei 1999, staatsblad 224
- Commissie Koopmans, 2000. Advies van de Commissie Herstructurering Melkveehouderij: Grondgebonden melkveehouderij: Regionaal maatwerk
- Commissie Wijfels, 2001. Advies Toekomst voor de Veehouderij
- Commissie Waterbeheer 21e eeuw, 2000. Waterbeleid voor de 21e eeuw
- Dienst Landelijk Gebied, 2001a. Verkenningnotitie Beerze Reusel landschap en cultuurhistorie
- Dienst Landelijk Gebied, 2001b. Verkenningnotitie natuur Beerze Reusel
- Dienst Landelijk Gebied, 2001c. Verkenningnotitie toerisme en recreatie Beerze Reusel
- Dienst Landelijk Gebied, 2002d. Ecologische aspecten van overstroming en inundatie
- Europese Commissie 2003. 2003/859/EG: Beschikking van de Commissie van 5 december 2003 tot wijziging van Beschikking 2002/106/EG betreffende de vaststelling van een discriminatoire test op klassieke varkenspest (Voor de EER relevante tekst) (kennisgeving geschied onder nummer C(2003) 4522).
- Europese Gemeenschap, 1979. Vogelrichtlijn, Richtlijn van de raad van 2 april 1979 inzake het behoud van de vogelstand, 1979-1997
- Europese Unie, 1991. Richtlijn nr. 91/676/EEG van de Raad van de Europese Gemeenschappen van 12 december 1991 inzake de bescherming van water tegen verontreiniging door nitraten uit agrarische bronnen (Nitratrichtlijn)
- Europese Unie, 1992. Habitatrichtlijn
- Europese Unie, 1996. Europese Kaderrichtlijn Water
- Flora- en faunawet, 2002. Staatsblad 1998, 403.
- Gezondheids- en welzijnswet voor dieren. Staatscourant 1993, nr. 7; zoals laatst gewijzigd bij besluit van 18 december 2002, Staatscourant 247
- Iwaco, 2001. Voorrangsinventarisatie Perspectiefgebieden Intensieve Veehouderij
- Landinrichtingswet. Staatsblad 1985, 299
- Marktplan Adviesgroep BV i.o.v. Kamer van Koophandel Midden Brabant, Provincie Noord-Brabant, ZLTO, 2003. Agrotourisme, z'n investering waard?
- Meststoffenwet, Staatsblad 1998, 100, zoals laatst gewijzigd bij besluit van 7 december 2000, Staatsblad 538
- Ministerie van LNV, 1990. Natuurbeleidsplan.
- Ministerie van LNV, 1995. Structuurschema Groene Ruimte

- Ministerie van LNV, 2000a. Natuur voor Mensen, Mensen voor de Natuur. Nota natuur, bos en landschap in de 21e eeuw
- Ministerie van LNV, 2000b. Nota Voedsel en Groen, Het Nederlandse Agro-food Complex in perspectief
- Ministerie van LNV, 2001a. Structuurschema Groene Ruimte 2. Samenwerken aan Groen Nederland, PKB deel 1
- Ministerie van LNV, 2001b. Regeling Beëindiging Veehouderijtakken
- Ministerie van LNV, in ontwikkeling. Integrale aanpak mestbeleid.
- Ministerie van LNV, 2002a. Rijks Uitgangspunten Notitie
- Ministerie van LNV, 2002b. Rijkskader Reconstructieplannen
- Ministerie van LNV, persbericht van 16 september 2003
- Ministeries van LNV, VROM, V&W, VWS en SZW, 2001. Zicht op gezonde teelt
- Ministeries van OCenW, LNV, VROM en V&W, 1999. Nota Belvédère, Beleidsnota over de relatie cultuurhistorie en ruimtelijke inrichting
- Ministeries van OCenW, VROM, V&W en LNV, 2000. Ontwerpen aan Nederland: architectuurbeleid 2001-2004
- Monumentenwet, Staatsblad 1988, 638, zoals laatst gewijzigd bij besluit van 6 december 2001, Staatsblad 584
- Ministerie van VROM, 1992. Nationaal Milieubeleids Plan 3
- Ministerie van VROM, 1992, 1993. Vierde nota ruimtelijke ordening (VINEX en VINAC)
- Ministerie van VROM, 2001a. Op grond van nieuw beleid. Nota grondbeleid
- Ministerie van VROM, 2001b. Nationaal Milieubeleids Plan 4
- Ministeries van VROM, VWS, 1997. Beleidslijn Ruimte voor de Rivier
- Ministerie van VWS, 1999. Werken aan sociale kwaliteit
- Ministerie van Verkeer en Waterstaat, 1990. Structuurschema Verkeer en Vervoer II/Nationaal Verkeers- en Vervoersplan.
- Ministerie van Verkeer en Waterstaat, 1999. Vierde Nota Waterhuishouding
- Ministerie van Verkeer en Waterstaat, 2000. Waterbeleid in de 21e eeuw, anders omgaan met water
- Natuurbeschermingswet. Staatsblad 1998, 403
- Voorstel van wet tot wijziging van de Natuurbeschermingswet 1998 in verband met Europeesrechtelijke verplichtingen, 2001
- Natuurschoonwet 1928, zoals laatst gewijzigd bij besluit van 14 december 2000, staatsblad 551.
- Provincie Noord-Brabant, 1998. Waterhuishoudingsplan 2 “Samen werken aan water” 1998-2002
- Provincie Noord-Brabant, 1999a. Beleidsnota Glastuinbouw
- Provincie Noord-Brabant, 1999b. Brabant Contrastrijk. Ruimtelijke visie op de toekomst van Brabant
- Provincie Noord-Brabant, 2000a. Beleidsnotitie Ondersteunende Voorzieningen in de land- en tuinbouw
- Provincie Noord-Brabant, 2000b. Cultuurhistorische waardenkaart Noord-Brabant.
- Provincie Noord-Brabant, 2000c. Nota landschapsbeeld.
- Provincie Noord-Brabant, 2000d. Plan van aanpak Biologische landbouw Noord-Brabant 2000-2004
- Provincie Noord-Brabant, 2000e. Provinciaal Milieubeleidsplan 2000-2004
- Provincie Noord-Brabant, 2000f. Reconstructieplan Pilot De Hilver
- Provincie Noord-Brabant, 2000g. Reconstructieplan Pilot Gemert-Bakel
- Provincie Noord-Brabant, 2001a. Beleidsnota landbouwkundige verbeteringen “De bodem in zicht”

- Provincie Noord-Brabant, 2001b. Leidraad Mest, beleidskader voor mestbewerkingsinitiatieven
- Provincie Noord-Brabant, 2001c. Ontspannend Brabant, Beleidskader Toerisme en Recreatie
- Provincie Noord-Brabant, 2001d. Provinciale Uitgangspunten Nota (PUN).
- Provincie Noord-Brabant, 2001e. Reconstructie aan zet. Koepelplan reconstructie concentratie gebieden
- Provincie Noord-Brabant, 2001f. Beerze Reusel Verkenningennotitie Landbouw
- Provincie Noord-Brabant, 2001g. Beerze Reusel Verkenningennotitie Stille en Duisternis
- Provincie Noord-Brabant, 2001h. Verkenning water en bodem Beerze Reusel
- Provincie Noord-Brabant, 2001i. Verkenningennotitie agrarisch stankbeleid reconstructiegebied Beerze Reusel
- Provincie Noord-Brabant, 2001j. Verkenningennotitie ammoniak Beerze Reusel
- Provincie Noord-Brabant, 2002a. Brabant in Balans. Streekplan Noord-Brabant 2002
- Provincie Noord-Brabant, 2002b. Natuur- en Landschapsoffensief Brabant, beleidsnota natuur en landschap in Noord-Brabant 2002-2012
- Provincie Noord-Brabant, 2002c. Natuurgebiedsplan; streefbeelden en subsidies voor natuur en landschap
- Provincie Noord-Brabant, 2002d. Kadernota Sociaal-Economisch Beleid 2002-2006
- Provincie Noord-Brabant, 2002e. Kookboek Cultuurhistorie.
- Provincie Noord-Brabant, 2002f. Provinciale milieuverordening.
- Provincie Noord-Brabant, 2002g. Startnotitie Milieueffectrapportage reconstructie Beerze Reusel
- Provincie Noord-Brabant, 2003a. Integraal Hydrologisch Streefbeeld Beerze Reusel
- Provincie Noord-Brabant, 2003b. Richtlijnen voor milieueffectrapport reconstructiegebied Beerze Reusel
- Provincie Noord-Brabant, 2004a. Beleidsnota “Buitengebied in ontwikkeling”
- Provincie Noord-Brabant, 2004b. Aardkundig Waardevolle Gebiedenkaart Noord-Brabant.
- Provincie Noord-Brabant, 2004. Ontwerpreconstructieplan/milieueffectrapport Beerze Reusel, Deel A en B
- Provincie Noord-Brabant, 2005. Bedenkingennota Ontwerpreconstructieplan/milieueffectrapport Beerze Reusel
- Provincie Noord-Brabant, 2005. Nota van wijzigingen Ontwerpreconstructieplan/milieueffectrapport Beerze Reusel
- Raad voor het Landelijk Gebied, 2001, Bergen met beleid
- Reconstructiewet concentratiegebieden, Wet van 31 januari 2002, houdende regels inzake de reconstructie van de concentratiegebieden
- Regionale reconstructiecommissie Beerze Reusel, 2002. Streefbeeld Beerze Reusel
- Regionale reconstructiecommissie Beerze Reusel, 2004. Eerste concept reconstructieplan/MER Beerze Reusel
- Platform Streekontwikkeling de Kempen, 2003. Sociaal-economische visie Beerze Reusel
- Platform Streekontwikkeling de Kempen, 2003. Sociaal-economische paragraaf Beerze Reusel
- Veenenbos en Bosch landschapsarchitecten, 2004, Beeldkwaliteitsplan landbouwontwikkelingsgebieden Beerze Reusel
- Vijfde Nota Ruimtelijke Ordening/Nota Ruimte
- VISTA landscape and urban design, 2002, Toekomstbeeld Kempische Landgoederen.
- VISTA landscape and urban design, 2002, Toekomstbeeld Kempische Grensbossen.
- Wet geluidhinder, 16 februari 1979

- Wet Milieubeheer (Wm), 1980. Staatsblad 1979, 442, zoals laatst gewijzigd bij besluit van 20 juni 2002, 347
Besluit luchtkwaliteit, Staatsblad 2001, 269
Wet op de Ruimtelijke Ordening (WRO), 1995
Wet herstructurering varkenshouderij. Staatsblad 1998, 236, zoals laatst gewijzigd bij ministeriële regeling van 28 juli 2000, Staatscourant 146

Bijlage 1 Verklaring afkortingen

AHS	agrarische hoofdstructuur
AMvB	algemene maatregel van bestuur
ASP	aankoopstrategieplan
AWG	ambtelijke werkgroep
BBL	bureau beheer landbouwgronden
BL	Brabants Landschap
BMF	Brabantse Milieu Federatie
BPG	Brabants Particulier Grondbezit
BVB	Bestand Veehouderijbedrijven
CBS	Centraal Bureau voor de Statistiek
CHW	cultuurhistorische waarden
Cie m.e.r.	Commissie voor de Milieueffectrapportage
COT	Compagnie Oefen Terrein
DIAS	DIstributie Ammoniak en Stank
DLG	Dienst Landelijk Gebied
EHS	ecologische hoofdstructuur
EU	Europese Unie
EVZ	ecologische verbindingszone
GEEO	gebiedscoördinator
GGOR	gewenst grond- en oppervlaktewaterregime
GHS	groene hoofdstructuur
GIOS	groen in en om de stad
GIS	geografisch informatie systeem
GS	Gedeputeerde Staten
GVE	groot vee eenheid
HRL	habitatrichtlijn
IBA	individueel behandelingsstelsel afvalwater
ICT	Informatie en Communicatie Technologie
IHS	integraal hydrologisch streefbeeld
ILG	investeringsbudget landelijk gebied
IPO	interprovinciaal overleg
IPPC	integrated pollution prevention and control
IV	intensieve veehouderij
IWB	integraal waterbeheer
IZ	integrale zonering
KBG	klankbordgroep
KRW	kaderrichtlijn water
kton	kiloton
Leader+	Europese subsidieregeling voor plattelandsgebieden
LEI	Landbouw Economisch Instituut
LI	landinrichting
LNV	Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit

LOP	landbouwontwikkelingsplannen
MER	milieu effect rapport (het product)
m.e.r.	milieueffectrapportage (het proces)
MINAS	mineralen aangiftesysteem
MJP	meerjarenprogramma
MKB	midden- en kleinbedrijf
MKZ	mond- en klauwzeer
MMA	meest milieuvriendelijke alternatief
MTR	maximaal toelaatbaar risico
N	stikstof
NED	nieuwe economische drager
Nb-wet	Natuurbeschermingswet
NGE	Nederlandse grootte eenheid
NMP	Nationaal Milieubeleidsplan
NW4	Vierde Nota Waterhuishouding
OBIV	Ontwikkelingsbureau intensieve veehouderij (voorheen OMIV)
P	fosfaat
PCLG	provinciale commissie voor het landelijk gebied
PMC	product-markt-combinatie
PMV	provinciale milieuverordening
POP	plattelandontwikkelingsplan
PPC	provinciaal planologische commissie
PPS	publiek-private samenwerking
PS	Provinciale Staten
PUN	provinciale uitgangspunten nota
Rav	Regeling ammoniak en veehouderij
RBON	regeling beheersovereenkomsten en natuurontwikkeling
RBV	regeling beëindiging veehouderijtakken
Rcw	Reconstructiewet concentratiegebieden
REV	robuuste ecologische verbinding
RIVM	Rijks Instituut voor Volksgezondheid en Milieu
RK	rijkskader
RLG	revitalisering van het landelijk gebied
RNLE	regionale natuur- en landschapseenheid
RRC	regionale reconstructie commissie
RvR-regeling	ruimte voor ruimte regeling
RUN	Rijks uitgangspunten nota
Rcw	Reconstructiewet
Rwzi	rioolwaterzuiveringsinstallatie
SAN	subsidieregeling agrarisch natuurbeheer
SAOZ	stichting adviesbureau onroerende zaken
SBB	Staatsbosbeheer
SEOB	sociaal economisch overlegorgaan Brabant
SEP	sociaal-economisch platform
SGB	subsidieregeling gebiedsgericht beleid
SGP	strategisch groenproject
SGR	Structuurschema Groene Ruimte
SN	subsidieregeling natuurbeheer
Stb	staatsblad
TELOS	Brabants centrum voor duurzaamheidsvraagstukken

TenR	toerisme en recreatie
TOM	tuinbouw ontwikkelingsmaatschappij
VAB	voormalige agrarische bedrijfslocatie, ook wel: vrijkomende agrarische bebouwing
VIP	voorrangsinventarisatie perspectiefgebieden intensieve veehouderij
VIV	Verplaatsingsregeling Intensieve Veehouderij
VKA	voorkeursalternatief
VNG	Vereniging van Nederlandse Gemeenten
VRL	vogelrichtlijn
VVZ	varkensvrije zone
Wav	Wet ammoniak en veehouderij
WB21	Waterbeheer in de 21e eeuw
Wm	Wet milieubeheer
WRO	Wet op de ruimtelijke ordening
Wsv	Wet stankemissie veehouderijen in landbouwontwikkelings- en verwevingsgebieden
ZLTO	zuidelijke land en tuinbouw organisatie

Bijlage 2 Waterparagraaf

Algemeen

Onder regie van waterschap de Dommel is het onderdeel ‘advies’ van de watertoets door de waterbeheerders uitgevoerd. Uit een analyse van dit advies blijkt dat niet alle opmerkingen binnen de criteria van de watertoets vallen. Dit zijn opmerkingen over het MER, tekstuele opmerkingen of aspecten die naar mening van de waterbeheerders verder uitgewerkt hadden kunnen worden. In deze bijlage is alleen ingegaan op die onderdelen van het advies van de waterbeheerder die binnen de criteria van de watertoets vallen.

Het advies van de waterbeheerders is ingedeeld in categorieën. Elk advies is voorzien van het kopje ‘opmerking’, waarna vervolgens onder het kopje ‘reactie’ is weergegeven op welke wijze de betreffende opmerking, indien van toepassing, is verwerkt in het reconstructieplan.

Adviezen waterbeheerders

Planologische doorwerking

Opmerking

De visie van de Brabantse waterschappen over planologie en flankerend beleid m.b.t. de watertheema's waterberging, waterdoelen en beekherstel is nog onvoldoende terug te zien in het MER en conceptreconstructieplannen. Wij vragen u extra aandacht te besteden aan de afspraken die hierover zijn gemaakt.

Reactie

De plannen zijn hierop aangepast. Voor concrete waterbergingslocaties en 500m. beschermingszones rondom natte natuurplek wordt gebruik gemaakt van zogenaamde art.27 procedure in de Reconstructiewet. Voor wat betreft flankerend beleid zijn in de bestuursovereenkomst tussen de waterschappen en de provincie Noord-Brabant sluitende afspraken gemaakt, die niet in dit plan zijn opgenomen, maar wel leidend zijn bij de uitvoering van de reconstructie.

Opmerking

Volgens het WHP2+ moet ook planologische bescherming (2x5m) voor waterlopen met de functie waternatuur worden opgenomen.

Reactie

In het waterhuishoudingsplan is een planologische bescherming voor een dergelijke zone niet opgenomen. In het WHP wordt een dergelijke zone genoemd om aan te geven dat de doelstelling waternatuur zich ook uitstrekt tot op de oevers. Voor het overige wordt verwezen naar de reactie op het onderdeel planologische doorwerking 25m. zones beek- en kreekherstel.

Waterberging

Opmerking

Vrijwaring van kapitaalintensieve ontwikkelingen is in zoekgebieden waterberging niet te garanderen omdat planologische bescherming voorbij een planhorizon van 10 jaar juridisch niet mogelijk is.

Reactie

Deze opmerking wordt onderschreven. Daarom wordt voor de voorlopige reserveringsgebieden

aangesloten bij het beschermingsregime zoals geformuleerd in het Streekplan.

Opmerking

Kapitaalintensieve ontwikkelingen in waterbergingsgebieden zijn gebonden aan voorwaarden en condities zoals deze in het kader van de watertoets worden gesteld. Kapitaalintensieve ontwikkelingen mogen niet de totaal benodigde oppervlakte waterberging verminderen of kostenverhogend werken.

Reactie

Het reconstructieplan voldoet aan deze eis, door voor de voorlopige reserveringsgebieden 2050 aan te sluiten bij het in het Streekplan geformuleerde beleid en voor de concrete bergingslocaties gebruik te maken van de zogenaamde art. 27 procedure uit de Reconstructiewet.

Opmerking

Om kapitaalintensieve ontwikkelingen tegen te gaan is besloten concrete waterbergingsgebieden planologisch te beschermen. D.w.z. nieuwvestiging is niet mogelijk en uitbreiding bebouwing binnen bouwblok alleen mogelijk na continuïteitstoets. Aangenomen mag worden dat dit in het 2e conceptplan wordt opgenomen.

Reactie

Dit is opgenomen in het reconstructieplan.

GGOR

Opmerking

De realisatie van de gewenste waterhuishoukundige doelen binnen natuurparels en overige delen van de EHS binnen het reconstructieplan is sterk afhankelijk van de verwerving van de EHS. Aangezien uit het MER blijkt dat de verwerving en realisatie van de EHS niet volledig in reconstructieperiode gerealiseerd kan worden, is het de vraag of de doelen voor de verdroogde natuur conform de Cork-afspraken wel bereikt worden.

Reactie

Het belang van grondverwerving in relatie tot het realiseren van doelen wordt onderschreven. Daarom wordt bij de uitvoering ook sterk ingezet op grondverwerving in de EHS, waarbij gronden in natte natuurparels een hoge prioriteit hebben.

Opmerking

Er is geen GGOR voor landbouwgronden afgesproken. In het RC-plan een procesafpraak opnemen dat dit voor de 2e generatie RC-plannen wordt uitgewerkt.

Reactie

De afspraken zoals in het Nationaal bestuursakkoord Water zijn opgenomen ten aanzien van de GGOR houden in dat de provincie het 'kader voor de GGOR' uiterlijk in 2005 vaststelt. De waterschappen werken dit uit en stellen, uiterlijk in 2010 de GGOR vast. Met het reconstructieplan worden de bestuurlijke keuzes en afwegingen voor het kader van de GGOR bepaald, ook ten aanzien van landbouw. De provincie vult dit kader verder aan met technische bouwstenen en procesafspraken.

Voor wat betreft de aanpak van droogteschade is het belang van waterconservering op landbouwgronden expliciet in de plannen opgenomen.

Opmerking

De effecten van vernattingsmaatregelen in de reconstructieplannen kunnen voor een aantal gebieden leiden tot vernattingsknelpunten in het stedelijk gebied. De acceptatie van vernatting zal in stedelijk gebied gering zijn en technische compensatie van vernattingseffecten is kostbaar. Er zijn berekeningen op groot schaalniveau uitgevoerd, waaruit blijkt dat er geen regionale

effecten zijn, maar er is niet specifiek gekeken naar de consequenties voor het stedelijk gebied op lokaal niveau.

Reactie

De acceptatie van vernatting zal in stedelijk gebied gering zijn en technische compensatie van vernattingseffecten is kostbaar. Op dit moment is concrete beoordeling nog niet mogelijk vanwege het hoge abstractieniveau van de reconstructieplannen, maar in de uitwerking zal hier nadrukkelijk naar gekeken moeten worden. Uitgangspunt bij het omgaan met vernattingseffecten in stedelijk gebied is dat in bestaand stedelijk gebied de droogleggingseisen gerespecteerd zullen worden. Zoveel als mogelijk zal getracht worden met lokale technische compensatie de effecten te compenseren.

Opmerking

Afstemming met landinrichting de Hilver is noodzakelijk.

Reactie

Het landinrichtingsproject de Hilver bevindt zich in een zeer vergevorderd stadium. De besluitvorming is een kwetsbaar en zeer moeizaam tot stand gekomen proces. Daarom is het verstandiger om nieuwe ontwikkelingen omtrent waterdoelen (voorlopig) niet toe te passen. Voor eventuele andere landinrichtingen in dit reconstructiegebied gelden de afspraken zoals gemaakt in Cork.

Waterkwaliteit

Opmerking

Essentieel is de uitgesproken verwachting dat de fosfaat- en nitraatnormen in 2022 niet zullen worden gehaald. Wij verzoeken u dan ook om, binnen uw mogelijkheden en bevoegdheden, dit naar zowel het Rijk als naar de Europese Unie kenbaar te maken, zodat hiermee bij de verdere invulling van de Europese Kaderrichtlijn Water rekening kan worden gehouden.

Reactie

GS kennen en onderkennen de problematiek. Voorliggend plan kan vanzelfsprekend geen oplossing bieden aan de door de waterbeheerder voorgestelde aanpak. Het IPO zal een brief over deze problematiek naar het Rijk verzenden.

Opmerking

De aanwezigheid van risicovolle overstorten en ongezuiverde lozingen is niet inzichtelijk gemaakt.

Reactie

In dit plan is opgenomen dat verbetering van de waterkwaliteit een hoge prioriteit heeft. De gebieden waar men als eerste met verbetering van de waterkwaliteit aan de slag wil zijn specifiek benoemd. Gegeven het abstractieniveau van de plannen is het niet opportuun specifieke knelpunten te benoemen. Tijdens de projectmatige aanpak tijdens de uitvoering zijn risicovolle overstorten relevant. Vanaf dat moment is een inventarisatie zinvol.

Opmerking

De verandering van de grondwaterstand en grondgebruik zal leiden tot een tijdelijke verhoging van de uitspoeling van eutrofiërende stoffen naar het diepe grondwater of het oppervlaktewater. In de concrete uitwerking van maatregelen (op een later tijdstip) dient echter toetsing van de effecten plaats te vinden aan de Kaderrichtlijn Water en de Nitraatrichtlijn, waarbij middels compenseren de maatregelen nadelige effecten op de waterkwaliteit zoveel mogelijk voorkomen worden.

Reactie

Dit wordt onderschreven. Het hierboven beschreven uitgangspunt is inmiddels opgenomen in de plannen.

Opmerking

Bij de ‘Wijze van effectbepaling’ wordt gesteld dat m.b.t. veranderingen in grondgebruik alleen is gekeken naar de effecten van een omzetting naar natuur. Wij hadden echter verwacht dat de integrale zonering met extensiverings- en verwevingsgebieden hier ook effect zou hebben op de bemestingsdruk en daarmee op de waterkwaliteit. En: Bij de ‘Wijze van effectbepaling’ wordt gesteld dat het reconstructieplan zich niet uitspreekt over grootschalige teeltwijzigingen, zodat m.b.t. veranderingen in grondgebruik alleen is gekeken naar de effecten van een omzetting naar natuur. Wij hadden echter verwacht dat de integrale zonering met extensiverings- en verwevingsgebieden hier ook effect zou hebben op de bemestingsdruk en daarmee op de (grond)waterkwaliteit.

Reactie

Conform de Reconstructiewet is de integrale zonering gericht op de intensieve veehouderij. Voor een sturing op grondgebruik kan de Reconstructiewet niet gebruikt worden tenzij men overgaat tot schadevergoedingen. Deze mogelijkheid wordt niet benut en de komende jaren zal gekeken worden of er andere instrumenten bedacht kunnen worden om deze problematiek aan te pakken.

Beekherstel / EVZ's*Opmerking*

Realisatie van alle ecologische verbindingzones is voor 2012 niet haalbaar volgens het MER. Een reden is dat de grondmobiliteit tegen zijn grenzen aanloopt. Daarnaast is het inrichtings-traject dat na verwerving dient te worden doorlopen traag door de hieraan gekoppelde procedures. Wij zijn van mening dat de provincie Noord-Brabant hierin een belangrijke rol kan vervullen door grondmobiliteit en procedures te optimaliseren. Bovendien wordt momenteel de indruk gewekt dat in Landinrichtingsgebieden waar het plan van toedeling is gepasseerd de resterende taakstelling m.b.t. ecologische verbindingzones moeilijk is te realiseren.

Reactie

Met dit reconstructieplan wordt een belangrijke stap gezet voor het realiseren van de ecologische verbindingzones. Wij onderschrijven het belang van grondverwerving. Daarom zijn in de bestuursovereenkomst tussen de provincie Noord-Brabant en de waterschappen ook afspraken gemaakt die betrekking hebben op grondverwerving. Deze afspraken zijn vanzelfsprekend niet opgenomen in dit plan, maar in de bestuursovereenkomst. Daar waar het plan van toedeling gepasseerd is zijn de instrumenten om een resterende taakstelling m.b.t. ecologische verbindingzones te realiseren inderdaad beperkt.

Opmerkingen

Gezien het aantal beektrajecten waarvoor in de eerste uitvoeringsperiode herstel voorzien wordt is het twijfelachtig of de doelstelling voor de gehele reconstructieperiode gehaald wordt.

Reactie

Het ambitieniveau voor beekherstel zoals geformuleerd in dit plan en het uitvoeringsprogramma is een afspiegeling van het ambitieniveau van de waterschappen.

Bijlage 3 Fasering reconstructiedoelen Noord-Brabant

Reconstructiedoelen in fase 1

Water en bodem

Regionale waterberging

- Het uitwerken en realiseren van waterbergingscapaciteit om wateroverlast te voorkomen door: - het instandhouden of repareren van natuurlijke overstromingsvlakten in de beekdalen, stroomvertraging en peilverhoging - water vast te houden bij de bron - scheppen van ruimte om bij hoge afvoer tijdelijk water te bergen (retentiegebieden) en deze gebieden te vrijwaren van kapitaalintensieve ontwikkelingen.
Randvoorwaarde: Combineren van rivierverruiming en waterrecreatie

Waterdoelen en grondwaterstand (GGOR)

- In hydrologisch kwetsbare delen van de EHS worden sectorale waterdoelen voor natuur gerealiseerd.
- In bestaande en nieuwe natuurgebieden wordt de waterhuishouding geoptimaliseerd.
- De vochtvoorziening voor landbouwgebieden wordt geoptimaliseerd.

Water- en bodemkwaliteit

- In prioritaire natuurgebieden worden de ecologische kwaliteitsnormen voor water- en bodemkwaliteit behaald.
- In uitspoelingsgevoelige gebieden, wordt een vermindering van de kans op uitspoeling van nitraat, fosfaat en bestrijdingsmiddelen behaald.
- Ter verbetering van de oppervlaktewaterkwaliteit worden ongezuiverde lozingen op het oppervlaktewater en riooloverstorten gesaneerd, conform het provinciale rioleringsbeleid.

Beekherstel

- De ecologische en landschappelijke kwaliteit van de beken en beekdalen, inclusief bijbehorende brongebieden wordt hersteld.

Milieu

Ammoniak

- Vermindering van de belasting met ammoniak van kwetsbare en zeer kwetsbare natuurgebieden.

Stank

- Vermindering van het percentage stankgehinderden tot 12% van de bevolking in 2003 en het percentage ernstig stankgehinderden tot 0% van de bevolking in 2010.

Natuur

Ecologische hoofdstructuur (EHS)

- Realisatie van de EHS in 2011.

Regionale natuur- en landschapseenheden

- Voor het beschermen en versterken van natuur- en landschapswaarden in de GHS en in de AHS-landschap worden RNLE'n nader begrensd.

Landschap en cultuurhistorie

Beeldkwaliteit landelijk gebied

- Ten behoeve van een optimale ruimtelijke kwaliteit (herkenbare identiteit en hoge informatie en belevingswaarde) wordt intensieve veehouderij groen en architectonisch ingepast in het landschap.
- Ten behoeve van een optimale ruimtelijke kwaliteit (herkenbare identiteit en hoge informatie en belevingswaarde) wordt het landschapsbeeld verbeterd door sloop van oude, leegstaande elementen.

Ruimtelijke structuur landbouw

- Ter realisatie van bodem- en waterkwaliteitsdoelen wordt de melkveehouderij plaatselijk geëxtensiverd (Commissie Koopmans).

Wonen, werken, leefbaarheid

Sociale en economische structuur

- Ter verbetering van de sociale en economische structuur op het platteland worden sociale aspecten van veranderingen binnen de landbouwsector, in het bijzonder van de krimp in de intensieve veehouderij, opgevangen.
- Ter verbetering van de sociale en economische structuur op het platteland worden sociale en economische mogelijkheden voor het platteland, onder andere nieuwe economische dragers, gestimuleerd.
- Behoud en versterking van leefbaarheid op het platteland.
- Stimuleren van het sociaal-economisch platform dat lokale initiatieven op dit gebied initieert, stimuleert en begeleidt.

Reconstructiedoelen in fase 2

Water en bodem

Ruimte voor de rivier

- Ter voorkoming van wateroverlast van de grote rivieren draagt reconstructie bij aan de realisatie van een riviersysteem dat voldoet aan de wettelijke veiligheidsnormen zoals uitgewerkt in 'waterbeheer 21e eeuw'. Hiervoor wordt een begrenzing van potentiële zoekgebieden voor rivierverruiming opgenomen in het reconstructieplan. De gebieden binnen deze begrenzing worden gevrijwaard van kapitaalintensieve ontwikkelingen.

Water- en bodemkwaliteit

- Ter verbetering van de bodem- en grondwaterkwaliteit worden maatregelen genomen die leiden tot de kwaliteitsnormen conform de EU-nitraatrichtlijn in 2017. Verder worden maatregelen genomen die leiden tot vermindering van de fosfaat- en bestrijdingsmiddelenbelasting van bodem en grondwater.
- Er worden maatregelen genomen om de gewenste oppervlaktewaterkwaliteit conform de MTR-norm en de Europese Kaderrichtlijn Water in 2022 voor fosfaat, nitraat en voor

bestrijdingsmiddelen te behalen.

- In grondwaterbeschermingsgebieden met een 25 jaarszone, wordt de grondwaterkwaliteit verbeterd.
- In zeer kwetsbare grondwaterbeschermingsgebieden met een 100 jaarszone, wordt de grondwaterkwaliteit verbeterd.

Milieu

Geluid

- Behouden of verminderen van de huidige geluidsbelasting in stiltegebieden.

Natuur

Ecologische hoofdstructuur (EHS)

- Bescherming van de EHS tegen ongewenste invloeden (bijv. verdroging en vermesting) en het scheppen van randvoorwaarden voor de realisatie van natuurdoelen.

Verbindingszones

- Ten behoeve van het realiseren van een duurzaam ecologische netwerk en het versterken van de milieu- en ruimtelijke kwaliteit van de EHS, worden ecologische verbindingzones (EVZ) gerealiseerd in 2010.
Randvoorwaarde: Bij de inrichting van de EVZ's streven naar meervoudig grondgebruik, mits dit het ecologisch functioneren niet verstoort.
- Voor het beschermen van bijzondere soorten worden REV's begrensd en gerealiseerd.
Randvoorwaarde: Bij de inrichting van de REV's wordt gestreefd naar meervoudig grondgebruik, mits dit het ecologisch functioneren niet verstoort.

Soortenbescherming

- De reconstructie draagt bij aan instandhouding, herstel en ontwikkeling van een zo natuurlijk mogelijke verscheidenheid van wilde diersoorten, door een bijdrage te leveren aan uitvoering van soortenbeschermingsplannen.
- Beschermen en versterken van natuur- en landschapswaarden in de GHS en in de AHS-landschap zoals weergegeven in het Streekplan 2002 van de provincie Noord-Brabant.

Beheer van natuur en landschap

- Randvoorwaarde: Bereiken bestuurlijke overeenstemming over afstemming Nationale Parkenbeleid en reconstructie.

Landschap en cultuurhistorie

Behoud en herstel van landschap en cultuurhistorie

- Behoud en herstel van cultuurhistorische (inclusief archeologische), architectonische en aardkundige waarden zoals aangegeven in de Belvédèregebieden en gebieden aangegeven op de Cultuurhistorische Waarden en Aardkundig Waardevolle Gebiedenkaart (Noord-Brabant).

Landbouw

Ruimtelijke structuur landbouw

- De ruimtelijke structuur voor grondgebonden bedrijven (zoals grondgebonden veehouderij, akker- en tuinbouw) wordt geoptimaliseerd.
- Ter verbetering van de ruimtelijke structuur van de niet-grondgebonden landbouw krijgen sterke intensieve veehouderij bedrijven die als gevolg van reconstructie in hun ontwikkelingen worden belemmerd de mogelijkheid tot voortzetting op een andere, wel geschikte locatie.

- Ter verbetering van de ruimtelijke structuur van de niet-grondgebonden landbouw wordt aan glastuinbouwbedrijven de mogelijkheid gegeven en worden zij gestimuleerd tot vestiging op duurzame projectlocaties (zoals aangegeven in het Streekplan 2002).
- Ter verbetering van de ruimtelijke structuur van de niet-grondgebonden landbouw wordt in de Peel wordt één projectvestiging glastuinbouw gerealiseerd.
- Randvoorwaarde: Bedrijven op goede locaties behouden hun ontwikkelingsmogelijkheden.
- Randvoorwaarde: Ondersteunende voorzieningen worden toegestaan of geweerd conform de Beleidsnotitie Ondersteunende Voorzieningen.

Recreatie en toerisme

- Ter versterking van de toeristisch recreatieve sector wordt een regionaal ontwikkelingsplan toerisme en recreatie (ofwel toeristisch-recreatieve visie) uitgewerkt.
- Ter realisering van het regionaal ontwikkelingsplan toerisme en recreatie worden ruimtelijke randvoorwaarden geschapen, onder andere voor verplaatsing van kansrijke recreatiebedrijven naar geschikte locaties.

Wonen, werken, leefbaarheid

Verkeer en vervoer

- Randvoorwaarde: Mobiliteitseffecten veroorzaakt door maatregelen in het kader van de reconstructie hebben geen negatieve gevolgen voor de leefbaarheid, bereikbaarheid en verkeersveiligheid.

Reconstructiedoelen in fase 3

Water en bodem

Bodembeheer

- Verhogen van de kwaliteit en de gebruikswaarde van de bodem.
- Het reconstructieplan draagt bij aan inpassing van voormalige stortplaatsen.
- Het reconstructieplan draagt bij aan het oplossen van de problematiek van bodemverontreiniging in de Kempen.

Milieu

Ammoniak

- Het reconstructieplan draagt bij aan het in balans brengen van de totale ammoniakemissie met het emissieplafond van het reconstructiegebied.

Mestver- en bewerking en duurzame energie

- Optimaal benutten van kansen voor energiebesparing en het produceren van groene energie.
- Bijdragen aan verantwoorde mestbewerking en -verwerking conform de Leidraad Mest.

Licht

- Behoud en herstel van donkere gebieden.

Natuur

Verbindingszones

- De werking van de EVZ's wordt versterkt door het benutten van de groenblauwe doordering.
- Ter verbetering van de ruimtelijke en intrinsieke kwaliteit van natuurgebieden wordt de versnippering van natuurgebieden teruggebracht of voorkomen.

Regionale natuur- en landschapseenheden

- Doelstellingen voor de RNLE zoals aangegeven in het Streekplan 2002 worden gerealiseerd.

Beheer van natuur en landschap

- Optimale inzet van agrarisch natuurbeheer in de GHS, EHS, RNLE's, EVZ's, REV's en Landschapsecologische zones, bijvoorbeeld door versterking en vergroting van samenwerkingsverbanden tussen agrariërs voor agrarisch natuur- en landschapsbeheer.
- Maximale afsluiting van beheersovereenkomsten binnen beheersgebieden in de EHS.
- Randvoorwaarde: Agrarisch natuurbeheer draagt optimaal bij aan soortenbescherming.
- Randvoorwaarde: Ten behoeve van een optimale ruimtelijke kwaliteit (herkenbare identiteit en hoge informatie en belevingswaarde) draagt agrarisch natuurbeheer optimaal bij aan het behoud en de versterking van landschappelijke en cultuurhistorische waarden.
- Randvoorwaarde: Reconstructie en Nationale Parkenbeleid versterken elkaar wederzijds.

Landschap en cultuurhistorie

Behoud en herstel van landschap en cultuurhistorie

- Ten behoeve van een optimale ruimtelijke kwaliteit (herkenbare identiteit en hoge informatie en belevingswaarde) levert reconstructie een bijdrage aan de realisatie van nieuwe landgoederen.

Stedelijke regio's

- Ten behoeve van een optimale ruimtelijke kwaliteit (herkenbare identiteit en hoge informatie en belevingswaarde) worden boslocaties bij de stadsregio's gerealiseerd.
- Ten behoeve van een optimale ruimtelijke kwaliteit (herkenbare identiteit en hoge informatie en belevingswaarde) blijven groene en open gebieden tussen de steden in de stedelijke regio's (de zogenaamde landschapsecologische zones) behouden en/of versterkt.
- Randvoorwaarde: Afstemmen van de planvorming voor het landelijk en het stedelijk gebied.
- Randvoorwaarde: Verankeren van het convenant GIOS en hieruit voortvloeiende Provinciale stadsconvenanten in de planvorming.

Landbouw

Veterinaire kwetsbaarheid

- De veterinaire veiligheid wordt verbeterd door ontwikkeling van de ketenbenadering in de landbouwsector.

Verbrede landbouw

- Ten behoeve van de economische basis voor agrariërs en voor de versterking van recreatie en landschap wordt verbrede landbouw gestimuleerd. Vormen van verbrede landbouw waar aan gedacht wordt zijn landbouw en zorg, agrotouristische diensten, streekproducten, agrarisch natuurbeheer en overige nieuwe nevenactiviteiten.

Duurzame productie

- Groei van de biologische landbouw met gemiddeld 40% per jaar.
- Minimaal evenredige groei van de biologische landbouw in de intensieve sectoren.
- Het stimuleren van clustering van biologische landbouw.
- Groei van het aantal bedrijven met een duurzame productie, waaronder energiebesparing en gesloten, schone productiesystemen op bedrijfs-, keten- en gebiedsniveau.

Recreatie en toerisme

- Stimuleren van een kwaliteitsverbetering, verhoging van verscheidenheid en professionalisering van het toeristisch recreatief product.
- Ter versterking van de toeristisch recreatieve sector wordt de toegankelijkheid van het agrarisch gebied en natuurgebieden vergroot.
- Ter versterking van de toeristisch recreatieve sector worden routes en routenetwerken ontwikkeld.

Wonen, werken, leefbaarheid

Verkeer en vervoer

- Randvoorwaarde: Ter verbetering van verkeersveiligheid, leefbaarheid en bereikbaarheid van het landelijk en stedelijk gebied wordt het recreatieve netwerk van fietspaden verbeterd, waar mogelijk gecombineerd met het utilitair fietsverkeer.
- De principes van het convenant Duurzaam Veilig worden op het gemeentelijk wegennet geïmplementeerd.

Bijlage 4 Samenvatting milieueffectrapporten

1. Aanleiding en doel

In de Reconstructiewet Concentratiegebieden is vastgelegd dat Gedeputeerde Staten (GS) een reconstructieplan opstellen dat, na ter visie legging en inspraak, wordt vastgesteld door Provinciale Staten (PS). Gekoppeld aan het reconstructieplan wordt een milieueffectrapportage-procedure (m.e.r.-procedure) doorlopen. Hiermee wordt vooruitgelopen op de actualisatie van het Besluit milieueffectrapportage waarin wordt vastgelegd dat reconstructieplannen m.e.r.-plichtig zijn.

Milieueffectrapportage is in het leven geroepen om het milieubelang een volwaardige plaats te geven in de besluitvorming. In dit milieueffectrapport (MER) worden overigens niet alleen milieu- en omgevingsaspecten, maar ook de sociale en economische aspecten meegenomen. Doel van de effectrapportage is het ondersteunen van PS, GS en de reconstructiecommissies bij het maken van keuzes.

2. Procedure

Gezien de grote transparantie in het reconstructieproces en de intensieve betrokkenheid van diverse partijen is er voor gekozen de m.e.r.-procedure integraal onderdeel uit te laten maken van het planvormingsproces in het kader van de Reconstructiewet.

Zodra de eerste contouren van het plan zich aftekende is een eerste effectbepaling ingezet en gepresenteerd in de reconstructiecommissies. Toen eind 2003 het eerste volledige conceptplan beschikbaar was is op een gestructureerde manier via een tevoren bepaald beoordelingskader voor alle zeven de reconstructiegebieden de effectbepaling uitgevoerd. De uitkomsten van de effectbepaling hebben geleid tot enkele aanpassingen van het voornemen. Om de hoeveelheid papier in te perken en de nauwe relatie tussen plan en MER te benadrukken is er voor gekozen het MER integraal onderdeel te laten zijn van het plan.

De m.e.r.- procedure is begonnen met een Startnotitie (Provincie Noord-Brabant, oktober 2002). Deze gaf in hoofdlijnen informatie over aanleiding en doel van het reconstructieplan en het verloop van de procedure. Vervolgens is via inspraak op de Startnotitie aan de betrokkenen en de wettelijke adviseurs gevraagd welke aspecten in het MER onderzocht moeten worden en welke mogelijke alternatieven zij relevant vinden. De onafhankelijke Commissie voor de milieueffectrapportage en het bevoegd gezag (BG; PS gedelegeerd aan GS) hebben mede op basis van deze inspraak aanbevelingen gedaan voor de inhoud van het MER. Deze zijn opgenomen in de Richtlijnen voor het MER (provincie Noord-Brabant, april 2003). Deze richtlijnen zijn bepalend geweest voor de inhoud van de MER-onderdelen in het reconstructieplan. Het resultaat van de wettelijk verplichte watertoets en de natuurtoets (Habitattoets op basis van de Europese Habitatrichtlijn) is eveneens opgenomen in het plan.

Op dit moment ligt het reconstructieplan/MER voor. Het plan is in samenspraak met de reconstructiecommissies tot stand gekomen. De werkgroep BG van de provincie, GS en het

Rijk hebben positief geadviseerd over de inhoud en gevolgde aanpak. Het reconstructieplan/MER wordt in de inspraak gebracht en gedurende vier weken ter visie gelegd. In deze periode kunnen bedenkingen worden ingebracht en er wordt een hoorzitting georganiseerd. Op grond van de inspraakreacties en het advies van de Commissie voor de milieueffectrapportage, besluiten GS om het plan- waar nodig- te wijzigen. PS stellen het reconstructieplan vast. Het plan moet vervolgens nog worden goedgekeurd door de ministers van Landbouw, Natuurbeheer en Voedselveiligheid (LNV) en Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer (VROM).

3. Plaats van het MER in het plan

Het reconstructieplan/MER voldoet uiteraard aan de eisen die de wetgever stelt aan een MER. De belangrijkste zaken zijn opgenomen in deel A van het reconstructieplan/MER. In deel B zijn alle wettelijk benodigde onderdelen van een MER opgenomen. In deel A is een schema opgenomen waar in de rapporten de MER-onderdelen te vinden zijn.

Het reconstructieplan/MER geeft een beschrijving van de voorgenomen activiteit (het voorkeursalternatief) en een aantal (realistische) alternatieven. De alternatieven sluiten aan bij het abstractieniveau van het plan en zijn gericht op kernonderdelen die wezenlijke verschillen in (milieu-)effect geven.

Ook bevat het MER een beschrijving van de huidige situatie, de te verwachten autonome ontwikkeling en een overzicht van de optredende (milieu-)effecten gerelateerd aan de gestelde doelen. Verder wordt ingegaan op de genomen en te nemen besluiten (het beleidskader), de leemten in kennis en informatie en een aanzet voor de evaluatie en monitoring van de optredende effecten gerelateerd aan de geldende doelen.

4. Wat beschrijft deze samenvatting verder

In deze samenvatting zijn de belangrijkste conclusies uit het MER samengevat. Hierbij wordt ingegaan op de voorgenomen activiteiten, de alternatieven, de belangrijkste (milieu-)effecten, de leemten in kennis en informatie, het MMA en de vergelijking van alternatieven.

5. De voorgenomen activiteit

Het reconstructieplan is gericht op een ingrijpende verandering van het landelijke gebied in Noord-Brabant. Per gebied variëren de doelen. De volgende activiteiten zijn in de meeste plannen opgenomen:

- Herstel van het **water- en bodemsysteem**. Het streven is erop gericht om het water bovenstrooms zo lang mogelijk vast te houden en -waar mogelijk- het grondgebruik af te stemmen op het natuurlijke watersysteem. Om wateroverlast te voorkomen worden bepaalde gebieden aangewezen voor waterberging (rivierverruiming en noodoverloopgebieden). Ook zullen waterbergingsgebieden voor het regionale watersysteem worden aangewezen. Om de verdroging in een aantal natuur- en landbouwgebieden op te lossen, zijn aanpassingen nodig. In deze gebieden worden maatregelen getroffen om het water langer vast te houden en de grondwaterstanden te verhogen. Ook is het noodzakelijk om de waterkwaliteit te verbeteren, bijvoorbeeld door de ongezuiverde lozingen uiterlijk in 2005 te saneren, maar ook door het uitvoeren van specifieke pilots om de waterkwaliteit te verbeteren. Voor een groot aantal beken wordt de ecologische en landschappelijke kwaliteit hersteld. Ook voor de nabij breuken gelegen wijstgronden zal de waterhuishouding hersteld worden.

- De **milieukwaliteit** verbeteren we door de ammoniakbelasting op de zeer kwetsbare natuurgebieden terug te dringen en door een balans te vinden tussen de totale ammoniakemissie en het regionale emissieplafond. Via de introductie van een integrale zonerings met drie typen gebieden: landbouwontwikkelingsgebieden, verwevingsgebieden en extensiveringsgebieden wordt de groei van ammoniakuitstoot nabij natuurgebieden ingeperkt. Deze gebieden kennen ieder een eigen regime voor de ontwikkelingsmogelijkheden van de intensieve veehouderij. Bedrijven worden gestimuleerd om te verplaatsen naar duurzame locaties in verwevingsgebieden of landbouwontwikkelingsgebieden. De integrale zonerings is op perceelsniveau begrensd, waarbij zoveel mogelijk gebruik is gemaakt van logische, bestaande grenzen en gestreefd is naar grotere eenheden. Ook rondom kernen is extensiveringsgebied gelegd waardoor het aantal mensen dat door stank gehinderd wordt, af kan nemen. Ook worden projecten gestart gericht op mestverwerking en -bewerking en duurzame energie. Ook worden maatregelen genomen die zorgen voor minder lawaai in stiltegebieden en zijn er initiatieven die donkere gebieden weer donker maken.
- De **natuurwaarden** worden versterkt door een versnelde realisatie van de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) in 2010 (aankoop en beheersovereenkomsten) en door bescherming van de EHS tegen ongewenste invloeden (bijvoorbeeld verdroging en vermessing). Daarnaast wordt gezorgd voor betere randvoorwaarden voor de realisatie van de gewenste natuurdoelen. Ook de ecologische verbindingzones zijn gerealiseerd in 2010. Zij versterken de ruimtelijke kwaliteit van de EHS als duurzaam ecologisch netwerk. Verder zijn er een aantal robuuste (grootschaligere) ecologische verbindingzones begrensd. Via dit plan worden ook de zogenoemde regionale natuur- en landschapseenheden begrensd. Om de doelstellingen voor de robuuste verbindingen en de regionale natuur- en landschapseenheden te realiseren, wordt gestreefd naar een optimale inzet van agrarisch natuurbeheer, bijvoorbeeld door versterking en vergroting van samenwerkingsverbanden van agrariërs. Agrarisch natuurbeheer en andere instrumenten en maatregelen dienen tenslotte ook een bijdrage te leveren aan het behoud, herstel en de ontwikkeling van een zo natuurlijk mogelijke verscheidenheid aan planten- en diersoorten.
- De kenmerkende kwaliteiten van **landschap en cultuurhistorie** worden via dit plan behouden, versterkt en verder ontwikkeld. Hierbij wordt aandacht besteed aan de cultuurhistorische, archeologische, architectonische en aardkundige waarden. Dit is onder andere aan de orde bij het aanwijzen van gebieden waar nieuwe functies kunnen komen en bij de uitwerking van reconstructieprojecten. Hierbij worden bestaande waarden gerespecteerd en wordt de diversiteit van het landschap (bijvoorbeeld open en besloten, droge en natte gebieden) behouden en waar mogelijk versterkt. Nieuwe intensieve agrarische bedrijven moeten goed ingepast worden in het landschap. Daarnaast verbetert het landschapsbeeld door de sloop van oude, leegstaande gebouwen. Ten slotte kunnen ook nieuwe landgoederen bijdragen aan een versterking van de landschappelijke kwaliteiten.
- Het bieden van ontwikkelingsmogelijkheden voor duurzame **landbouw** is een belangrijke reconstructiedoelstelling. Allereerst behouden bedrijven op goede locaties hun ontwikkelingsmogelijkheden. Daarnaast zijn locaties en gebieden aangewezen waar intensieve veehouderijbedrijven die in hun ontwikkelingen worden belemmerd, de mogelijkheid krijgen verder te gaan. Het kan hierbij gaan om een bestaande duurzame locatie in een verwevingsgebied of landbouwontwikkelingsgebied. Ook kan het een nieuwe locatie betreffen in een landbouwontwikkelingsgebied (in het reconstructiegebied Maas en Meierij zijn geen nieuwvestigingsmogelijkheden opgenomen).

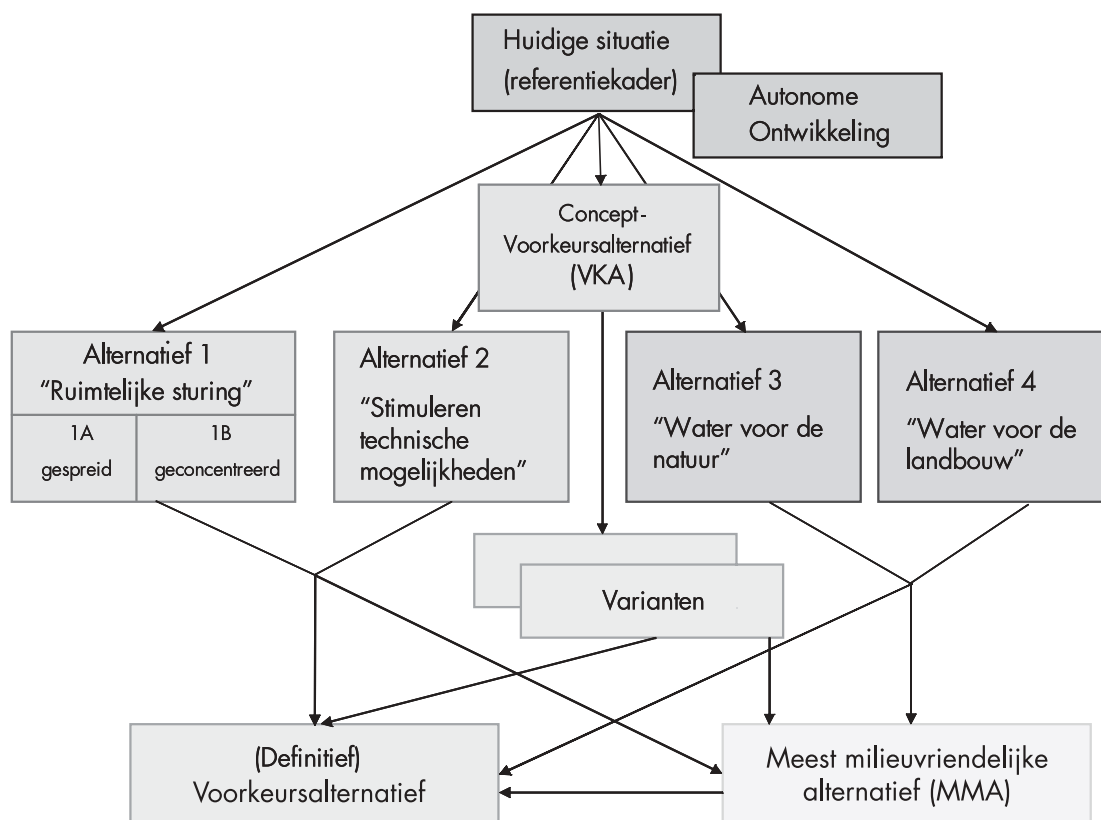
- Voor de varkenshouderij is het van belang dat er maatregelen worden getroffen om de verspreiding van epidemieën onder varkens te voorkomen. Het ontwikkelen van de ketenbenadering levert hieraan een bijdrage. De melkveehouderij moet op een aantal plaatsen extensiveren, om de bodem- en waterkwaliteitsdoelen te realiseren. Hierbij wordt nadrukkelijk gekeken naar de ruimtelijke structuur. Voor de melkveehouderij, maar ook voor andere grondgebonden bedrijven dient de ruimtelijke structuur te worden geoptimaliseerd. Hiervoor zullen wij een aantal projecten starten.
- Voor de boom- en vaste plantenteelt wordt door middel van maatwerk een oplossing geboden aan bedrijven die op maatschappelijk gezien ongunstige locaties liggen. Ook voor de glastuinbouw wordt een optimale ruimtelijke structuur ontwikkeld. Naast de gangbare landbouw wordt de biologische en verbrede landbouw gestimuleerd. Hierbij wordt gestreefd naar een groei van de biologische landbouw met gemiddeld 10% per jaar. Vormen van verbrede landbouw die gestimuleerd zullen worden zijn: de combinatie van landbouw en zorgfuncties, agrotouristische diensten, verkoop van streekproducten, agrarisch natuurbeheer en overige nieuwe nevenactiviteiten.
- Ter versterking van **recreatie en toerisme** worden ruimtelijke ontwikkelingsmogelijkheden geboden. Het kan daarbij gaan om nieuwe locaties voor recreatiebedrijven die zich op hun huidige locatie niet verder kunnen ontwikkelen, bijvoorbeeld omdat ze te dicht bij kwetsbare natuur liggen. Ook het toeristisch-recreatieve product wordt opgewaarderd en geprofessionaliseerd, onder andere door het stimuleren van kwaliteitsverbetering en vergroting van de verscheidenheid. Op verschillende plekken worden nieuwe routes en routenetwerken ontwikkeld, die de toegankelijkheid van het agrarisch gebied en natuurgebieden vergroten.
- Om **de sociale en economische structuur** te versterken worden vier speerpunten onderscheiden. Allereerst worden de sociale en economische aspecten van veranderingen binnen de landbouw opgevangen. Dit is in met name bij de intensieve veehouderij van belang. Daarnaast willen we nieuwe economische dragers voor het platteland ontwikkelen. Ook wordt er aandacht besteed aan maatregelen die de leefbaarheid op het platteland kunnen vergroten. Hiervoor zal er voor een aantal kernen een ruimtelijke, sociale en economische visie worden ontwikkeld. Tenslotte zal extra aandacht besteed worden aan de uitvoering van het sociale en economische beleid.
- Bij **verkeers- en vervoersprojecten** die in het kader van de reconstructie worden opgepakt, wordt aangesloten bij de principes van Duurzaam Veilig. Zo kunnen de verkeersveiligheid, leefbaarheid en bereikbaarheid worden vergroot door ontbrekende schakels in het (recreatieve) fietspadennetwerk aan te leggen. Algemeen geldt dat reconstructiemaatregelen positieve gevolgen moeten hebben voor de leefbaarheid, bereikbaarheid en verkeersveiligheid.

6. Alternatieven

In een milieueffectrapport moeten de voorgenomen activiteit (het voorkeursalternatief) en het meest milieuvriendelijke alternatief (MMA) worden beschreven. Het MMA is het alternatief dat de best bestaande mogelijkheden om het milieu te beschermen, toepast of combineert. Het is gebruikelijk om ook andere alternatieven uit te werken. In dit reconstructieplan/MER zijn vier alternatieven uitgewerkt. Ze variëren op twee kernkwesties in het reconstructieplan: de integrale zonering voor de intensieve veehouderij (alternatief 1 en 2) en de waterdoelen (alternatief 3 en 4).

Naast de alternatieven is ook naar varianten gekeken. Een variant heeft betrekking op een

gebiedsspecifiek aandachtspunt in een sector of deelgebied. De alternatieven en varianten zijn in figuur B4.1 schematisch weergegeven. In de tekstkaders worden ze verder toegelicht.

Figuur B4.1 Alternatieven en varianten in relatie tot huidige situatie, autonome ontwikkeling en het voorkeursalternatief

Alternatief 1 'Ruimtelijke sturing'

Dit alternatief is gebaseerd op de veronderstelling dat de doelstellingen voor ammoniak, stank, natuur en landschap het beste gehaald kunnen worden door een zo groot mogelijke ruimtelijke scheiding tussen de intensieve veehouderij en kwetsbare waarden. De extensiveringsgebieden worden groter dan in het voorkeursalternatief. De landbouwontwikkelingsgebieden worden kleiner ten opzichte van het voorkeursalternatief: alleen de beste locaties voor inplaatsing zijn aangeduid als landbouwontwikkelingsgebied. Binnen dit alternatief zijn twee subalternatieven onderscheiden:

Alternatief 1a: beperkte concentratie met in elk reconstructiegebied voldoende inplaatsingsruimte voor de bedrijven die willen verplaatsen uit de extensiveringsgebieden en deels ook uit de verwevingsgebieden.

Alternatief 1b: Sterke concentratie in enkele landbouwontwikkelingsgebieden. Het gaat om de gebieden die binnen de zeven reconstructiegebieden als meest geschikt naar voren komen op basis van een aantal verschillende criteria.

Alternatief 2 'Stimuleren en technische mogelijkheden'

Dit alternatief is gebaseerd op de veronderstelling dat de doelstellingen voor ammoniak en stank het beste (meest kosteneffectief) gehaald kunnen worden door de inzet van extra technieken. Het alternatief gaat verder uit van een beperkte regulering. De extensiveringsgebieden zijn in dit alternatief kleiner dan in het voorkeursalternatief.

Alternatief 3 'Water voor de natuur'

In de gehele EHS (en niet alleen in de natte natuurplekels zoals is opgenomen in het voorkeursalternatief) worden maatregelen met uitstraling op de omgeving genomen. Daarnaast worden in die natte natuurplekels waar dit zinvol is, verdergaande maatregelen in de directe omgeving van deze plekken genomen.

Alternatief 4 'Water voor de landbouw'

De maatregelen die in het voorkeursalternatief zijn voorgesteld worden aangevuld met waterconserveringsmaatregelen op de landbouwgronden die in de huidige situatie droogteschade ondervinden.

Varianten

Om ook aandacht te kunnen geven aan gebiedsspecifieke aandachtspunten waarvoor meerdere reële oplossingen zijn, is gebruik gemaakt van varianten. Deze zijn in tegenstelling tot de alternatieven gericht op één concreet thema of één specifiek deelgebied.

Meest milieuvriendelijke alternatief (MMA)

In het MMA staat het realiseren van de natuur- en milieudoelstellingen voorop.

Bij het uitwerken van het MMA wordt vooral gekeken naar het optimaliseren van de ruimtelijke inrichting. Alle realistische en haalbare effectbeperkende en compenserende maatregelen worden daarvoor bekeken. Verder valt te denken aan stimulerende en/of technische maatregelen om emissies verder te beperken dan wettelijk verplicht is, aan extra maatregelen ten behoeve van bodem-, grondwater- en luchtkwaliteit, aan extra en/of strenger regulerend beleid en aan het verbeteren van de landschappelijke en natuurkwaliteit.

Dit pakket aan maatregelen, voor zover reëel en haalbaar is gecombineerd tot het MMA; het alternatief met de minste nadelige milieugevolgen en de meeste verbeteringen voor milieu, natuur en landschap. Het MMA is ontwikkeld op basis van de effectbeschrijving en de vergelijking van de alternatieven. Figuur 1 geeft schematisch de positie van het MMA ten opzichte van de andere alternatieven weer.

7. Beoordelingskader (milieu-) effecten

De effectbepaling is gericht op een viertal milieu- en omgevingsaspecten; water & bodem, milieu (waaronder ammoniak, stank, geluid en licht), natuur en landschap & cultuurhistorie. Daarnaast zijn de effecten bepaald voor de economische pijlers die in het landelijke gebied het meest van belang zijn; de economische vitaliteit in de landbouw, recreatie & toerisme, de aan deze sectoren gerelateerde werkgelegenheid en de leefbaarheid op het platteland.

De effectbepaling heeft hiermee het karakter van een integrale effectbepaling, hetgeen tegemoet komt aan de wens van verschillende partijen om ecologie en economie in hun onderlinge verband te kunnen beoordelen.

Basis voor de beschrijving van de effecten is het beoordelingskader. Dit bestaat uit 45 beoordelingscriteria, verdeeld over de aspecten; water & bodem (13 criteria), milieu (4), natuur (7), landschap & cultuurhistorie (7), landbouw (7), recreatie & toerisme (3) en wonen, werken & leefbaarheid (4). Qua volgorde is er voor gekozen de zogenaamde lagenbenadering te hantieren. Begonnen wordt met de effecten op de kwaliteiten van de onderste lagen van het systeem (het bodem- en watersysteem) gevolgd door de milieusituatie, de natuur- landschappelijke en cultuurhistorische waarden, en als laatste de effecten op het sociale en economische patroon. Het beoordelingskader is gedurende het opstellen van het plan verder uitgewerkt en mede tot stand gekomen op basis van inspraak op de Startnotitie m.e.r. en na uitgebreide interactie met

diverse betrokken partijen. De effectbeschrijving sluit aan bij het abstractieniveau van de plannen en is deels getalsmatig bepaald (bijvoorbeeld voor ammoniak, stank, grondwaterstanden en grondwaterkwaliteit) en deels beschrijvenderwijs (kwalitatief) vastgelegd.

De criteria zijn steeds gekoppeld aan de doelen van het reconstructieplan. Uiteraard zal zowel ingegaan worden op de positieve als de negatieve effecten. In de effectbeschrijving wordt zo veel mogelijk inzichtelijk gemaakt in welke mate de verschillende beleidsdoelen gehaald worden (volledige doelrealisatie leidt tot een maximale score). Zo wordt duidelijk gemaakt of de beoogde milieu- en andersoortige effecten ook daadwerkelijk optreden en in welke mate. Op deze wijze kan worden vastgesteld of de beleidsdoelen op de juiste wijze zijn vertaald in het plan.

De effectbepalingmethode en de effectbeschrijving per criterium zijn uitgewerkt in de vorm van zogenoemde 'factsheets' die als bijlage zijn opgenomen op de CD-ROM bij dit plan. De factsheets kennen een vaste indeling, waarbij uitgebreid wordt ingegaan op de wijze van effectbepaling, de relevante ingrepen, de effecten (met tabellen en kaartbeelden), de leemten in kennis en informatie en de relatie met het monitoringsprogramma.

De effectbeschrijving is primair gericht op het concept-VKA. Omdat de alternatieven betrekking hebben op slechts enkele van de aspecten en planelementen (de zonering in alternatief 1 en 2 en de mate van vernatting bij natte natuurgebieden in alternatief 3 en vernatting in landbouwgebieden in alternatief 4) is apart aangegeven welke milieuvoordelen en nadelen de alternatieven hebben. De alternatieven zijn bedoeld om te bezien of met een andere zonering en een verdergaande vernatting, een hoger doelbereik gerealiseerd kan worden.

De beschrijvingen zijn steeds gericht op de situatie in 2016, dus na uitvoering van de reconstructie. Het effect wordt vergeleken met de huidige situatie (2004). In het plan is ook vastgelegd welke autonome ontwikkelingen worden verwacht in de periode 2004-2016. Hiermee is de meerwaarde van de reconstructie ten opzichte van de autonome ontwikkeling ook zichtbaar gemaakt. In deze samenvatting is dit buiten beschouwing gebleven. Deze notitie gaat in op de belangrijkste (Brabantbrede) effecten en de daaraan te verbinden conclusies en overwegingen.

In de factsheets is per criterium een beoordelingsschaal voor de effecten gegeven. Omwille van de inzichtelijkheid zijn alle effectscores vertaald naar een kwalitatieve beoordeling op een 7-puntsschaal waarbij de effectscores de volgende betekenis hebben:

---	=	sterk negatief effect
--	=	negatief effect
-	=	licht negatief effect
0	=	geen effect
+	=	licht positief effect
++	=	positief effect
+++	=	sterk positief effect

Hierna wordt ingegaan op de belangrijkste effecten per aspect.

Uit de effectbepaling zal blijken dat in 2016 veel positieve effecten zijn opgetreden voor zowel de omgevingskwaliteit (water & bodem, milieu, natuur, landschap & cultuurhistorie) alsook voor de sociale en economische vitaliteit (landbouw, recreatie, wonen- werken & leefbaarheid). De totaalbalans is veelal positief, wat niet betekent dat op onderdelen of lokaal een ander beeld kan ontstaan. De kwalitatieve scores zijn veelal een optelling van verschillende effecten verspreid over het gehele reconstructiegebied. De mate van verbetering varieert sterk. Wel

blijkt dat een deel van de verbetering ook zonder het reconstructieplan zou plaatsvinden en dat de doelen uit het Europees-, Rijks- en provinciaal beleid niet altijd worden gehaald. Uit de hierna volgende Brabantbrede beschrijvingen zal blijken in welke mate het doelbereik op de verschillende criteria gerealiseerd kan worden. In het MMA wordt beschreven op welke wijze een nog groter rendement voor de milieuaspecten gehaald kan worden. In deze samenvatting wordt niet ingegaan op de verschillen tussen de reconstructiegebieden. Ook wordt niet ingegaan op de varianten.

8. Effecten per aspect

Water en Bodem

Tabel B4.1 Overzicht effecten water en bodem

Criterium	VKA t.o.v. huidige situatie
Water en bodem	
Beïnvloeding gebruiksfuncties zoekgebieden ruimte voor de rivier	-
Beïnvloeding gebruiksfuncties waterbergingsgebieden	+
Beïnvloeding wateroverlast	++
Beïnvloeding grondwaterregime natuur	++
Beïnvloeding waterhuishouding landbouwgronden	-
Beïnvloeding vochtvoorziening landbouwgronden	++
Beïnvloeding nitraatconcentratie in het grondwater	+
Beïnvloeding fosfaatconcentratie	+
Beïnvloeding waterkwaliteit in natuurgebieden	++
Beïnvloeding uitspoelingsrisico	+
Beïnvloeding grondwaterbeschermingsgebieden	++
Beïnvloeding beekherstel	+++
Beïnvloeding bodemkwaliteit	+

De reconstructieplannen vrijwaren niet alle zoekgebieden van kapitaalsintensieve ontwikkelingen. Het reconstructieplan zorgt wel voor minder wateroverlast door het realiseren van waterberging. Dit geldt voor de zoekgebieden voor rivierverruiming en de mogelijke overloopgebieden bij de Maas en voor de regionale waterbergingsgebieden verspreid over de provincie. In 2016 zal een deel van de regionale waterbergingsgebieden zijn ingericht. De waterschappen zullen de gebieden nog verder begrenzen.

De verdroging van natuurgebieden neemt autonoom al sterk af. Rondom de natte natuurparels zal ook vernatting in omliggende landbouwgebieden worden toegestaan hetgeen leidt tot een verdere afname van het areaal verdroogd natuurgebied (46% ten opzichte van het referentiejaar 1994). Er zal voldaan worden aan de Rijksdoelstelling om 40% van het areaal hersteld te hebben in 2010.

Op 7% van de Brabantse landbouwgronden (19.500 ha) treedt een verslechtering op van de productieomstandigheden terwijl op 19.800 hectare een verbetering optreedt. De natschade zal gecompenseerd worden.

Ten aanzien van de waterkwaliteit treedt een lichte verbetering op van de grond- en oppervlaktewaterkwaliteit voor nitraat en fosfaat. Hiermee blijft de waterkwaliteit nog ver van de normen uit de Europese Kaderrichtlijn Water. Binnen de natuurgebieden neemt uitspoeling

van nitraat naar het grondwater af. De uitspoeling van fosfaat naar het oppervlaktewater neemt eveneens af. De verhoging van de grondwaterstand leidt weliswaar tot een grotere fosfaatspoeling die echter (op termijn) wordt gecompenseerd door het wegvallen van de bemestingsdruk. Voor zware metalen geldt dat de afname door een veranderend grondgebruik groter zal zijn dan de toename van uitspoeling door grondwaterstandsverhoging. Qua beekherstel geldt dat een aanzienlijke verbetering wordt gerealiseerd. Verdergaande vernatting rondom de natte natuurplek (conform alternatief 3) loont op een aantal locaties. Op andere plekken zou de natschade voor de landbouw te groot worden. Extra vernatting in landbouwgebieden (alternatief 4) leidt tot een vermindering van droogteschade voor de landbouw. De natuur profiteert hiervan maar voor de fosfaatspoeling ontstaat voor lange tijd een negatief effect.

Milieu

Tabel B4.2 Overzicht effecten milieu

Criterium	VKA t.o.v. huidige situatie
Milieu	
Verandering gemiddelde depositie van stikstof in voor verzuring gevoelige gebieden	+
Verandering depositiepieken van ammoniak op voor verzuring gevoelige gebieden	++
Samengestelde score emissie van ammoniak en stikstof	++
Afname emissie van ammoniak in totale reconstructiegebied	+
Afname emissie van ammoniak in randzones van de (zeer) kwetsbare delen van de EHS	++
Samengestelde score depositie van ammoniak	++
Afname van aantal stankgehinderten door stank uit stallen	++
Afname van het aantal stankgehinderten door veldemissies	+
Samengestelde score afname aantal stankgehinderten	+
Verandering kwaliteit stiltegebieden	-
Verandering kwaliteit donkere gebieden	0

Het reconstructieplan zorgt voor een verbetering van de milieukwaliteit. In 2016 is er sprake van een aanzienlijke daling van de ammoniakemissie en de gemiddelde depositie van ammoniak (en totaal stikstof) op natuurgebieden. De ammoniakemissie neemt Brabantbreed af van 31 kton in de huidige situatie tot 20 kton in 2016. Hiermee wordt de inspanningsverplichting van 18 kton uit het NMP4 voor 2010 nog niet gehaald. De afname is vrijwel geheel toe te schrijven aan de autonome ontwikkeling (toepassen AmvB Huisvesting, mestafzetcontracten e.d.). De begrenzing van de extensiveringsgebieden in de plannen zorgt voor een extra bescherming tegen de toename van stalemissies in de zones rondom kwetsbare natuurgebieden. Verplaatsing en beëindiging leiden lokaal tot een significante afname van stalemissies. De mogelijkheden voor uitbreiding van locaties in verwevingsgebieden zijn ruim en kunnen daarom tot extra stalemissies in de nabijheid van de zeer kwetsbare en kwetsbare bos- en natuurgebieden leiden. Daarnaast liggen plaatselijk landbouwontwikkelingsgebieden zeer dicht bij zeer kwetsbare en kwetsbare natuur, waardoor ook hier een toename van de ammoniakemissie in zones rondom kwetsbare natuur plaats kan vinden.

De gemiddelde stikstofdepositie op natuurgebieden in de reconstructiegebieden daalt van 3200 mol per hectare naar 2100 mol per hectare, op basis van verwachtingen ten aanzien van de

mesttoediening en de implementatie van de AMvB Huisvesting. Door de reconstructieplannen neemt de depositie in reconstructiegebieden verder af tot 2080 mol per hectare. Door verplaatsing of beëindiging van alle intensieve veehouderijen in extensiveringsgebieden kan een extra daling van gemiddeld 6% bereikt worden ten opzichte van de autonome ontwikkeling. Deze daling varieert tussen de reconstructiegebieden van 3% in De Baronie tot ruim 8% in Peel en Maas en Maas en Meierij. Indien uitplaatsingen uit extensiveringsgebieden gepaard gaan met inplaatsingen binnen het reconstructiegebied, is de extra daling beperkter.

Zeer kwetsbare natuurgebieden (Wav-A gebieden) hebben een kritische depositiewaarden van minder dan 1400 mol per ha. Ondanks de verwachte daling van de gemiddelde depositie, die dus vooral toe te schrijven is aan de autonome ontwikkeling, worden dus ook in 2016 de kritische depositiewaarden van de meeste kwetsbare natuurgebieden nog steeds overschreden.

De begrenzing van de extensiveringsgebieden zorgt voor een extra bescherming tegen de toename van depositie op de meest kwetsbare natuurgebieden. De verplaatsing en beëindiging van locaties leiden tot een significante afname van lokale depositiepieken op de zeer kwetsbare bos- en natuurgebieden. De mogelijkheden voor uitbreiding van locaties in verwevingsgebieden zijn echter ruim en kunnen daarom tot nieuwe depositiepieken op de zeer kwetsbare en kwetsbare bos- en natuurgebieden leiden. Ook groei en nieuwvestiging in landbouwontwikkelingsgebieden nabij kwetsbare natuur kunnen een dergelijk effect veroorzaken.

Voor wat betreft stank geldt dat circa 82.800 inwoners in Brabant (een kans op) hinder door stank uit stallen ondervinden. Doordat in de autonome ontwikkeling moderne stalsystemen worden toegepast, bedrijven stoppen en bedrijven verplaatsen, daalt het aantal gehinderden. De extra daling van het aantal gehinderden door stalemissies die door verplaatsing of beëindiging van intensieve veehouderijen uit extensiveringsgebieden kan worden bereikt, bedraagt maximaal 16% (t.o.v. de huidige situatie). De norm (geen stankgehinderden) wordt hiermee niet gehaald. Door het verplaatsen van bedrijven en het subsidiëren van bovenwettelijke technische maatregelen, zoals dat is opgenomen in de reconstructieplannen, kan het oppervlak bebouwde kom dat overlapt met een stankcirkel met circa 20-25% afnemen.

De begrenzing van de extensiveringsgebieden en de hiermee gepaard gaande beperking van de uitbreidingsmogelijkheden zorgt voor een extra bescherming tegen de toename van stankhinder in een groot deel van de zones rondom woongebieden. De verplaatsing van locaties en het (financieel stimuleren van) het toepassen van bovenwettelijke technische maatregelen om de geuroverlast te beperken leidt tot een significante afname van de stankhinder door stalemissies in deze zones. De planologische en milieuruimte die wordt geboden in de verwevingsgebieden rondom kernen kan dit positief effect weer teniet doen. Dit komt doordat veel locaties in verwevingsgebieden dichtbij kernen meer uitbreidingsmogelijkheden krijgen dan ze hadden op basis van het Streekplan.

Door het wegvallen van de cumulatieve toets in de verwevingsgebieden (dit gebeurt met de vaststelling van de reconstructieplannen) kan het aantal gehinderden door stankemissies uit stallen in het buitengebied toenemen (de stank neemt niet toe maar wel de wijze van effectbepaling). De cumulatieve toets houdt in dat bij berekening van de stankcirkel ook de stankproductie van nabijgelgen locaties in beschouwing genomen moet worden. Ook bij het wegvallen van de cumulatieve toets door veranderingen in de landelijke regelgeving is het mogelijk dat het aantal gehinderden door stankemissies uit stallen toeneemt.

Belangrijk om te vermelden is dat de meeste stankoverlast wordt veroorzaakt door veldemissies, na het uitrijden van mest. De huidige wet- en regelgeving is niet gericht op beperking van deze stankbron (het zijn piekbelastingen). De reconstructieplannen nemen geen maatregelen gericht op het terugdringen van deze overlast. Ze richten zich op de omvang en ruimtelijke spreiding van stalemissies. De stankhinder uit de veldemissies neemt autonoom licht af (bijvoorbeeld door het sluiten van mestafzetcontracten).

De doelstelling om de toename van geluidbelasting in stiltegebieden te realiseren wordt niet gehaald. De locaties van (met name) de recreatieve gebieden zijn, vanuit het perspectief van de stiltegebieden bekeken, niet in alle gevallen gunstig. Dit doet zich bijvoorbeeld voor in de Peel waar een recreatieve poort in het stiltegebied Strabrechtse heide ligt, en in Beerze Reusel waar bijvoorbeeld intensief recreatieve gebieden tegen een drietal stiltegebieden ligt. De plannen bevatten geen concrete voorstellen voor verplaatsingen van recreatieve objecten om het geluidsniveau in de stiltegebieden terug te dringen. Ook autonoom neemt de geluidsbelasting toe, bijvoorbeeld door toename van verkeer en lawaaisporten. De plannen bevatten (meer of minder concrete) initiatieven om de geluidsbelasting van stiltegebieden niet toe te laten nemen. In Beerze Reusel, De Baronie en Maas en Meerij wordt bovendien voorgesteld om het areaal stiltegebied uit te breiden. De verwachting is dat dit niet voldoende is om de toename aan geluidsbelasting volledig tegen te gaan.

De huidige lichtbelasting verandert met name door projectvestigingen glastuinbouw (bijvoorbeeld in De Peel), die bovendien niet autonoom zouden worden ontwikkeld, en door door-groeigebieden glastuinbouw. De plannen bevatten (meer of minder concrete) initiatieven om de hoeveelheid licht niet toe te laten nemen (mitigerende maatregelen). In Peel en Maas wordt voor de Maashorst voorgesteld de lichthinder vanuit straatverlichting e.d. terug te dringen. In de Baronie wordt voorgesteld om met België te overleggen over de lichthinder die vanuit België komt. De verwachting is dat dit niet voldoende is om de toename aan licht volledig tegen te gaan.

Natuur

Tabel B4.3 Overzicht effecten natuur

Criterium	VKA t.o.v. huidige situatie
Natuur	
Kwaliteit gerealiseerde EHS	++
Mate en kwaliteit realisatie EVZ's	++
Verandering natuurwaarden in RNLE'n	++
Verandering instandhouding bijzondere soorten	+
Verandering kwaliteit "richtlijn gebieden"	++
Verandering verstoringgevoelige natuur	+

De EHS wordt bijna geheel gerealiseerd, maar dit zal naar verwachting pas in of na 2016 het geval zijn. De plannen bevatten diverse maatregelen die de aankoop van de EHS kunnen versnellen zoals aankoopstrategieplannen, kavelruilprojecten en grondaankopen voor waterdoelen en beekherstel. Gegeven de beperkte grondmobiliteit en de benodigde organisatorische en beheersmatige inspanningen voor versnelde realisatie, lijkt het desondanks niet waarschijnlijk dat de totale EHS in Brabant in 2010 is gerealiseerd. De kwaliteit van de EHS neemt tijdens de planperiode duidelijk toe. De samenhang en omvang krijgt een impuls met de versnelde realisatie van de EHS. De verschillende maatregelen om de waterkwaliteit te verbeteren en verdroging tegen te gaan leiden tot beperkt positieve effecten. De afname van de stikstofdepositie brengt het bereiken van de kritische depositiewaarden voor natuurdoelen dichterbij, maar de waarden worden voor de meeste natuurgebieden nog niet gehaald. De ontwikkeling van

recreatie vindt in de reconstructiegebieden vaak plaats buiten de kwetsbare natuurgebieden. Zonering van recreatie en andere maatregelen leveren een positieve bijdrage aan de rust in de EHS, doordat de recreatie in een beperkt deel van de EHS wordt geconcentreerd. De plannen bevatten echter geen maatregelen om recreatiebedrijven in de EHS te verplaatsen.

De ecologische verbindingzones worden bijna geheel gerealiseerd en de versnippering door infrastructuur vermindert. Vanwege de inzet van middelen voor (robuuste) ecologische verbindingzones en het aanpakken van knelpunten in het ecologisch netwerk mag ten opzichte van de huidige situatie een toename van de ontsnippering worden verwacht. Aanleg van faunapas-sages is veelal pas voorzien in de periode 2012-2016. Verbindingszones functioneren pas optimaal zodra de versnipperingsknelpunten zijn opgeheven. Realisatie in 2012 is niet haalbaar, maar realisatie in 2016 ligt wel binnen bereik. Er worden met name natte verbindingzones ingericht in het kader van beekherstelprojecten en er worden specifieke versnipperingsknelpunten opgelost. Daarnaast worden gemeenten en waterschappen ondersteund bij de realisatie van verbindingzones.

De verwachting is dat de plannen voor de meeste RNLE'n zullen leiden tot een toename van de natuurwaarden ten opzichte van de huidige situatie. Dit komt met name door maatregelen zoals reeds beschreven bij realisatie en kwaliteit van de EHS. De plannen bevatten geen maatregelen die specifiek bedoeld zijn om de natuurwaarden van de RNLE'n te versterken, maar gaan ervan uit dat maatregelen zoals hierboven genoemd, voldoende bijdragen aan de natuurkwaliteit van de RNLE'n.

Ook met de beschermde planten- en diersoorten zal het in de toekomst beter gaan door de realisatie van de EHS en verbindingzones, de verbetering van de milieumstandigheden, agrarisch natuurbeheer, landschapsherstel en soortenbescherming. Vooral amfibieën profiteren. De kwaliteit van hun habitat verbetert sterk door vernatting, vermindering van verzuring en vermeting en door de realisatie van landschapselementen. De kwaliteit van de leefgebieden van de (meest) kwetsbare soorten is in 2016 nog niet optimaal, door te hoge stikstofdepositie, kwaliteit van water en bodem en plaatselijk ook door het niet halen van de waterdoelen. De ontwikkelingen op het gebied van landbouw (met name de landbouwontwikkelingsgebieden) en recreatie (de projectlocatiegebieden en intensief recreatieve gebieden) vormen een risico voor diverse Habitatrichtlijnsoorten. De effecten zijn afhankelijk van de exacte plaats en vorm van de ingreep in relatie tot de exacte verspreiding van de beschermde soorten. Dit zal bij de uitwerking nader moeten worden bezien.

De leefgebieden voor struweelvogels, dassen en weidevogels kennen nog een overlap met landbouwontwikkelingsgebieden. Deels kunnen de waarden worden gecompenseerd. Hier geldt dat effecten op de hier aanwezige soorten afhankelijk zijn van de exacte plaats en mate van inplaatsing en uitbreiding van intensieve veehouderijen.

Voor Habitatrichtlijnsoorten, weidevogels, struweelvogels en dassen zal het leefgebied als gevolg van de reconstructieplannen per saldo verbeteren ten opzichte van de huidige situatie. Maatregelen op het gebied van natuur en water, zoals de realisatie van ecologische verbindingzones, beekherstel en agrarisch natuurbeheer, dragen bij aan deze verbetering. In de "richtlijn gebieden" krijgt realisatie van de EHS prioriteit. Verder dragen maatregelen tegen de verdroging bij aan de bescherming van bijzondere soorten en habitats. Rond de meeste beschermde gebieden dragen de plannen bij aan afname van de verstoring door recreanten. De plannen bevatten echter ook maatregelen die een negatieve invloed (kunnen) hebben op de kwaliteit van richtlijngebieden. Met name landbouwontwikkelingsgebieden nabij richtlijngebieden kunnen bij een sterke mate van uitbreiding en inplaatsing een negatief effect hebben op de kwaliteit van voor verzuring gevoelige richtlijngebieden.

Landschap en cultuurhistorie

Tabel B4.4 Overzicht effecten landschap en cultuurhistorie

Criterium	VKA t.o.v. huidige situatie
Landschap en cultuurhistorie	
Beïnvloeding cultuurhistorische waarden	+
Beïnvloeding archeologische waarden	0
Beïnvloeding aardkundige waarden	0
Inpassing agrarische bedrijven	++
Ruimtelijke kwaliteit	+
Verandering van de landschappelijke kwaliteit van de RNLE	++
Verandering in de kwaliteit van de groene open ruimtes (landschapsecologische zones)	0

De planvoornemens uit de reconstructieplannen bieden kansen voor een verbetering van de landschappelijke en cultuurhistorische waarden in Brabant. Deze positieve impulsen zullen vooral tot uiting komen in de Belvédère-gebieden, binnen de RNLE-gebieden en in de beekdalen.

Positieve veranderingen voor landschap en cultuurhistorie zijn onder meer het stimuleren van agrarisch landschapsbeheer en maatregelen ter behoud en versterking van landschap, cultuurhistorie en aardkundige waarden. Een voorbeeld hiervan is het herstellen van de wijstgronden in de reconstructiegebieden Peel en Maas, Maas en Meierij en de Peel.

Daarnaast zijn er ook bedreigingen voor de landschappelijke en cultuurhistorische waarden, zoals de inrichting van landbouwontwikkelingsgebieden, gebieden voor intensieve recreatie, boomteelt- en glastuinbouwgebieden en sociale en economische ontwikkelingszones. De mate waarin ontwikkelingen in Belvédèregebieden leiden tot negatieve effecten, is sterk afhankelijk van de vormgeving en inpassing van deze ontwikkelingen. Het credo van Belvédère is immers: 'behoud door ontwikkeling'.

De veranderingen in het landschapsbeeld als gevolg van de reconstructie-ingrepen zullen een licht positieve invloed op de ruimtelijke kwaliteit van het landelijk gebied hebben. In verschillende landschappelijk open gebieden is inplaatsing van nieuwe intensieve veehouderijbedrijven voorzien, zoals in Peel en Maas in de Peelontginningen. Veelal wordt er geen bijzonder gewicht aan de openheid van deze gebieden toegekend. Een uitzondering vormen de komgronden in de polders bij Lith. In het reconstructieplan Maas en Meierij is hier echter geen nieuwvestiging voorzien. De nieuwe ontwikkelingen (schaalvergroting en nieuwvestiging) leiden wel tot verandering in de belevingswaarde. De waardering van deze verandering in beleving hangt af van het perspectief van waaruit deze wordt beschouwd. Met behulp van beeldkwaliteitsplannen wordt aandacht besteed aan een adequate landschappelijke inpassing van intensieve veehouderijen. De plannen zorgen voor extra financiële en planologische mogelijkheden voor de sloop of het hergebruik van vrijkomende stallen. De sociale en economische ontwikkelingszones rond verschillende kernen verdienen aandacht met het oog op de invloed die ze kunnen hebben op historisch geografische en/of archeologische waarden.

De RNLE-gebieden blijven grotendeels gevrijwaard van (in potentie) negatieve ontwikkelin-

gen. De voor landschap en cultuurhistorie positieve maatregelen worden voor een groot deel binnen de RNLE uitgevoerd, waardoor de landschappelijke kwaliteit van de RNLE'n verbeterd is in vergelijking met de huidige situatie.

In de groene open ruimtes (landschapsecologische zones) zal de kwaliteit waarschijnlijk niet of nauwelijks veranderen ten opzichte van de huidige situatie, met name vanwege de sociale en economische ontwikkelingen. Er worden enerzijds maatregelen genomen om de openheid verder te benadrukken, maar de plannen laten ook mogelijkheden open voor een verdere versterking en verglazing van de groene open ruimte en stimuleren deze ontwikkeling ook ten dele.

De reconstructieplannen geven niet of nauwelijks aan hoe landschappelijk om wordt gegaan met de dynamiek van de intensieve veehouderij in de verwevingsgebieden en de dynamiek in andere agrarische sectoren, zoals rundveehouderij, glastuinbouw of boomteelt. Aandacht voor een aantrekkelijker landschap is een belangrijk thema in de lopende ontwikkelingen van de plattelandsvernieuwing. Bij de verdere uitwerking zal dit aandacht moeten krijgen.

Landbouw

Tabel B4.5 Overzicht effecten landbouw

Criterium	VKA t.o.v. huidige situatie
Landbouw	
Verbetering van veterinaire veiligheid	+
Verandering perspectief voor verbreding van de economische basis van de landbouw	++
Verandering in perspectief intensieve veehouderij	+++
Veranderingen in perspectief voor biologische landbouw	+
Verandering perspectief voor de grondgebonden extensieve veehouderij	+
Verandering perspectief voor grondgebonden akker- en tuinbouw (incl. overige teelten)	++

De veterinaire veiligheid neemt toe door minder, maar grotere bedrijven en door maatregelen in de keten. Dit gebeurt deels ook al autonoom.

De intensieve veehouderij krijgt veel meer perspectief door de begrenzing van verwevings- en landbouwontwikkelingsgebieden en het stimuleren van bedrijfsverplaatsing. In de extensiveringsgebieden neemt het perspectief (plaatselijk) af. Circa 31 % van de locaties met een vergunde tak intensieve veehouderij zijn gelegen in de extensiveringsgebieden. Voor circa 70% van deze locaties geldt dat de ontwikkelingsmogelijkheden nu al beperkt zijn vanwege de stankcirkelproblematiek (individuele cirkels), de ligging in een zone rondom de meest kwetsbare natuurgebieden (de zogenaamde Wav-A gebieden) of het beleid zoals dat nu is opgenomen in het Streekplan voor de gebieden die zijn aangeduid als GHS-natuur.

Er liggen ruim 600 locaties met een vergunning volwaardige tak intensieve veehouderij (70 nge of meer, circa 1 arbeidskracht) in de extensiveringsgebieden. Circa 80% van deze locaties heeft te maken met de hiervoor geschetste beperkingen in hun ontwikkelingsmogelijkheden. In de reconstructieplannen is voorzien in de verplaatsing van bijna de helft van het huidige (vergund) aantal grotere intensieve veehouderij-locaties in de extensiveringsgebieden. Circa 50% van de grotere intensieve veehouderij-locaties is gelegen in de verwevingsgebieden en circa 13% in de landbouwontwikkelingsgebieden. De rest (circa 6%) is gelegen in de

niet-reconstructiegebieden (stedelijke bebouwing en toekomstige uitbreidingen).

Voor de goed gelegen locaties binnen de verwevings- en landbouwontwikkelingsgebieden zullen de planologische ontwikkelingsmogelijkheden toenemen. Dit betreft circa 50% van alle intensieve veehouderij-locaties in de verwevingsgebieden en 83% in de landbouwontwikkelingsgebieden. Dankzij de planologische doorwerking voor de integrale zonering voor de uitbreidingsmogelijkheden van bestaande bedrijven, neemt voor ruim 1000 locaties de planologische mogelijkheden voor uitbreiding toe. Door de versoepeling van de landelijke ammoniak- en stankregelgeving (beperking van het areaal kwetsbare gebieden in het kader van de Wet ammoniak en veehouderij en het vervallen van de toets op cumulatie van stankcirkels) krijgt een aantal bedrijven meer milieuruimte.

In de reconstructieplannen is bijna 18000 hectare landbouwontwikkelingsgebieden opgenomen. Dit areaal is ruim in relatie tot het aantal te verplaatsen locaties uit de extensiveringsgebieden. Daarnaast zijn er ruime mogelijkheden voor omschakeling naar intensieve veehouderij in (delen van) de verwevingsgebieden en de landbouwontwikkelingsgebieden.

Per saldo zijn er beduidend meer intensieve veehouderij-locaties waarvoor het ontwikkelingsperspectief wordt vergroot dan locaties waar sprake is van een vermindering van het ontwikkelingsperspectief. Daarnaast bevatten de plannen ook ruime middelen om bedrijven die op hun huidige plek nu of op basis van de reconstructieplannen weinig ontwikkelingsmogelijkheden hebben, te verplaatsen of te beëindigen.

Het perspectief voor grondgebonden landbouwsectoren verbetert voor circa een kwart van het landbouwareaal door onder andere herverkaveling en een betere waterhuishouding. Voor de boom- en vaste plantenteelt en glastuinbouw zijn er mogelijkheden voor het oplossen van knelpuntsituaties en het bieden van ontwikkelingslocaties.

Het perspectief voor de grondgebonden landbouw wordt ook enigszins vergroot door een hogere grondmobiliteit en een verbeterde verkaveling, meer mogelijkheden voor verbreding in samenhang met andere functies en meer kansen op een financieel haalbare extensivering (melkveehouderij) in kwetsbare gebieden. Daarentegen zal intensivering van de melkveehouderij met milieunadelen zich blijven voordoen.

Veel van de in de reconstructieplannen opgenomen maatregelen voor het perspectief van de grondgebonden akker- en tuinbouw, zijn ook al zonder reconstructie in gang gezet.

Glastuinbouwbedrijven worden gestimuleerd tot vestiging op duurzame projectlocaties.

Daarnaast is in een aantal plannen nieuw regulerend beleid aangekondigd voor boomteelt en intensieve teelten.

De kansen voor verbreding en duurzame productie nemen toe. De landbouwsector geeft hier in de jaren tot 2016 vooral op eigen kracht vorm aan. De plannen bieden meer mogelijkheden voor verbredingsactiviteiten dankzij veranderingen in de (ruimtelijke) regelgeving. Een belangrijke stap in de stimulering van verbrede landbouw wordt gevormd door verruimde planologische mogelijkheden. Daarnaast worden ontwikkelingen gericht op verbreding, financieel ondersteund. Tenslotte wordt samenwerking tussen agrarische ondernemers onderling en met andere partijen bevorderd.

De reconstructieplannen hebben een licht positief effect op het aandeel biologische landbouw ten opzichte van de huidige situatie. De vraag van consumenten is vooral leidend voor het perspectief. De plannen bevatten wel ambities op dit punt maar geen of weinig concrete maatregelen. Door gebrek aan zicht op de maatregelen die worden genomen, is het effect nu niet in te schatten. Het doel van 10% biologische landbouw wordt waarschijnlijk niet gehaald.

Recreatie en toerisme

Tabel B4.6 Overzicht effecten recreatie en toerisme

Criterium	VKA t.o.v. huidige situatie
Recreatie en toerisme	
Verandering perspectief toeristisch-recreatieve sector	++
Verbetering ruimtelijke structuur	+
Verandering in recreatieve belevingswaarde	++

Het perspectief voor de toeristisch-recreatieve sector verbetert door het reconstructieplan. Deze verbeteringen betreffen allereerst het ontwikkelen van projectlocaties en recreatieve poorten. De ruimtelijke structuur en het aanbod verbeteren en het aanbod wordt breder. Voor een aantal verblijfsrecreatieve bedrijven die in de Groene Hoofdstructuur liggen en zich niet duurzaam (verder) kunnen ontwikkelen, is een oplossing gezocht. De belevingswaarde van het landschap neemt toe door routestructuren, verbetering van het landschap en uitbreiding van de natuur.

Wonen, werken en leefbaarheid

Tabel B4.7 Overzicht effecten wonen, werken en leefbaarheid

Criterium	VKA t.o.v. huidige situatie
Wonen, werken en leefbaarheid	
Ontwikkeling van de werkgelegenheid in het buitengebied	-
Veranderingen in de leefbaarheid van kleine kernen	0
Verandering in verkeershinder door nieuwe activiteiten in het kader van de reconstructie	+
Verandering in verkeersveiligheid door nieuwe activiteiten in het kader van de reconstructie	+

Autonome ontwikkelingen zullen leiden tot een (beperkte) afname van de werkgelegenheid in de agrarische sector. Op het gebied van wonen, werken en leefbaarheid roept het reconstructieplan een halt toe aan de afname van de werkgelegenheid en vermindering van de leefbaarheid in kleine kernen. In de plannen zijn diverse (rechtstreekse) maatregelen opgenomen die een positief effect hebben op de werkgelegenheid. De belangrijkste hiervan zijn: de versterking van nieuwe economische sectoren op het platteland, verbreding van de landbouw en verruiming van de planologische voorwaarden.

In de reconstructieplannen is wel aangegeven dat het niet mogelijk zal zijn om het autonome verlies aan arbeidsplaatsen in de agrarische sector in zijn geheel op te vangen met nieuwe werkgelegenheid in het buitengebied. Binnen de mogelijkheden van de plannen zijn echter diverse gelegenheden gecreëerd om deze ontwikkeling toch zoveel mogelijk op te vangen. Daarnaast kunnen initiatieven elders ook bijdragen aan opvang van het verlies aan werkgelegenheid, zodat het effect op de totale economische ontwikkeling in Brabant beperkt zal zijn.

Om de leefbaarheid op peil te kunnen houden moet er een economisch draagvlak zijn. Dit draagvlak kan negatief (bijvoorbeeld door het verminderen van de agrarische bedrijvigheid) of positief (door de ontwikkeling van nieuwe economische dragers) worden beïnvloed. Deze ont-

wikkelingen doen zich ook zonder reconstructie voor. Het proces van reconstructie zal deze al bestaande dynamiek beïnvloeden.

In de plannen zijn enkele specifieke ingrepen opgenomen die gericht zijn op een verbetering van de leefbaarheid in de kleine kernen. Hierbij gaat het om zowel organisatorische maatregelen (zoals de ondersteuning bij het opstellen van dorpsontwikkelingsplannen) als de ondersteuning van initiatieven. De leefbaarheid in de kernrandzones zal toenemen door verplaatsing van bedrijven, het terugdringen van stankhinder en het bevorderen van goed ingepaste nieuwe economische dragers. Daarnaast ontstaan er nieuwe mogelijkheden voor woningbouw.

Op het gebied van verkeer en vervoer treedt een verschuiving op. Door de afname van het aantal landbouwbedrijven en een betere ruimtelijke zonering neemt de verkeershinder licht af. Een afname van met name landbouwverkeer worden verwacht in de extensiveringsgebieden en in het gehele gebied vanwege de ontwikkeling richting gesloten bedrijven in de intensieve veehouderij. Hier staat tegenover dat er een toename van het verkeer optreedt rond de landbouwontwikkelingsgebieden, de projectlocaties recreatie en de recreatieve poorten. Enkele landbouwontwikkelingsgebieden liggen ongunstig ten opzichte van de provinciale ontsluitingswegen, waardoor het landbouwverkeer via omliggende kernen zal moeten rijden. Dit kan overlast geven. Ook rond de recreatieve gebieden kan op verschillende dagen een piek in de verkeersbelasting optreden.

Door de autonome toepassing van de principes van Duurzaam Veilig is de verwachting dat de verkeersveiligheid autonoom (zonder reconstructie) zal toenemen ten opzichte van nu. De afname van het landbouwverkeer draagt bij aan een grotere verkeersveiligheid.

9. Leemten in kennis en informatie

De effectbepaling zoals hierboven beschreven kent een aantal beperkingen die als volgt samen te vatten zijn:

- Gezien het abstractieniveau van het VKA kan niet aan alle details aandacht worden besteed;
- Soms ontbreken actuele gegevens omdat ze op een bepaalde peildatum zijn geïnventariseerd. Vervolgens zijn autonome ontwikkelingen opgetreden die niet verwerkt zijn in de gehanteerde bestanden;
- Om gedetailleerde conclusies te kunnen trekken zijn ingewikkelde of tijdrovende modelberekeningen vereist die op dit moment technisch niet uitvoerbaar zijn door het ontbreken van voldoende gegevens (bijvoorbeeld de verspreiding van zware metalen en bestrijdingsmiddelen);

Aard en omvang van de leemten staan een algemeen oordeel over de positieve en negatieve milieueffecten en een verantwoorde vergelijking van de alternatieven niet in de weg. Wel is het van belang om de geconstateerde leemten in de verdere planvormings- en uitvoeringsfase steeds opnieuw in beschouwing te nemen via monitoring en een evaluatieprogramma. Hierin is voorzien.

10. Het Meest milieuvriendelijke alternatief

Het meest milieuvriendelijke alternatief is opgebouwd uit bouwstenen. Deze zijn gebaseerd op de punten waar zich op basis van de effectbeschrijving van het VKA en de overige alternatieven uit het MER mogelijkheden voordoen voor (verdere) verbetering van de milieusituatie. Bij het uitwerken van het MMA is vooral gekeken naar het optimaliseren van de ruimtelijke inrichting, waarbij de meest realistische en best haalbare effectbeperkende (mitigerende) en compenserende maatregelen worden meegenomen. Het MMA bevat de volgende hoofdrichtingen:

Om er voor te zorgen dat het MMA voor het onderdeel integrale zonering en flankerend

beleid een gelijkwaardig en realistisch alternatief is, is het MMA ontwikkeld met de gedachte dat eenzelfde hoeveelheid geld beschikbaar is.

1. Overlap landbouwontwikkelingsgebieden met kwetsbare gebieden

In het MMA is er voor gekozen een aantal of delen van landbouwontwikkelingsgebieden uit het VKA te begrenzen als verwevingsgebied: gebieden die overlap vertonen met de leefgebieden voor dassen en struweelvogels, gebieden die gereserveerd zijn voor waterberging en gebieden die minder optimaal gelegen zijn voor wat betreft ammoniak en stank. Ook wordt ruime afstand gehouden tot Habitatrichtlijn-, Vogelrichtlijn- en Natuurbeschermingswetgebieden. Ook de delen van de landbouwontwikkelingsgebieden die op relatief korte afstand van kernen liggen of overlappen met hoge landschappelijke waarden, zijn in het MMA begrensd als verwevingsgebied.

2. Terugdringen groeimogelijkheden in verwevingsgebieden

Veel ontwikkelingen in de intensieve veehouderij zullen in de verwevingsgebieden plaatsvinden. Voor het bereiken van de in het reconstructieplan genoemde doelstellingen is het van belang dat schaalvergroting op relatief ongunstige locaties wordt voorkomen. De groeimogelijkheden in verwevingsgebieden (en landbouwontwikkelingsgebieden) kunnen de milieuwinst, die gehaald wordt uit emissiereductie en verplaatsing, nivelleren. Het MMA gaat daarom uit van meer beperkingen voor de intensieve veehouderij op locaties die vanuit milieuoverlast minder goed zijn gelegen. In het MMA wordt voorgesteld om in eerste instantie een maximum bouwblokmaat van 1,5 hectare in te voeren. Dit maximum is te doorbreken, maar alleen voor de (zeer) goed gelegen locaties in verwevingsgebieden. Hiermee wordt voorkomen dat positieve effecten die optreden door verplaatsingen en het stoppen van bedrijven in extensiveringsgebieden, deels teniet worden gedaan door schaalvergroting op ongunstig gelegen locaties in verwevingsgebieden. Dit principe geldt het sterkst binnen een zone van 500 meter rond kernen. Bij natuurgebieden is dit effect met name relevant voor depositiepieken op natuurgebieden (binnen 500 meter van kwetsbare gebieden).

3. Waterdoelen rondom natte natuurparels

In het VKA is opgenomen dat er overal rond natte natuurparels een bufferzone komt van 500 meter, maar dat er geen maatregelen genomen worden in die 500 meterzone die leiden tot een verdere vernatting. Voor de natte natuurparels loont het om rondom enkele natte natuurparels in te zetten op verdergaande maatregelen. Voor de kwaliteit van de natuurwaarden, en het bereiken van de randvoorwaarden voor de gewenste natuurdoeltypen is extra vernatting nuttig.

4. Versnelde realisatie EHS

Vanuit de wens om de EHS te realiseren en de wens om milieudoelen te halen loont het extra in te zetten op versnelde realisatie van de EHS met name in en rondom de natte natuurparels. In natte natuurparels kan hiermee de bemestingsdruk teruggedrongen worden waardoor de kwaliteit van bodem en water (in combinatie met grondwaterstandsverhoging) zich gunstig zullen ontwikkelen.

5. Waterconservering ten behoeve van de landbouw

In een alternatief is voorgesteld verdergaande waterconserveringsmaatregelen door te voeren in grote delen van de landbouwgebieden. Dit blijkt sterk voordelig voor de landbouwopbrengst als gevolg van verbetering van groeiomstandigheden in droge gebieden en slechts beperkt nadelig als gevolg van extra vernatting in reeds natte gebieden. De maatregel wordt vooral ingezet ten behoeve van de landbouw, maar heeft tevens voordelen voor de natuur, zeker ook op de plekken waar (droge) natuurgebieden liggen.

Naast bovengenoemde hoofdpunten worden de volgende maatregelen in het MMA voorgesteld:

-
- Alleen intensieve veehouderijbedrijven verplaatsen indien er sprake is van gecombineerde problematiek;
 - Inzet van een extra sloopregeling (voorfinanciering of beleidsruimte in ruil voor sloop van stallen) te koppelen aan meer planologische ruimte (hergebruik VAB's, kernrandzones);
 - Nieuwvestiging alleen toestaan indien deze plaatsvindt in de vorm van projectlocaties, dus met meerdere bedrijven bij elkaar, hetgeen leidt tot extra milieu- en veterinaire rendement en concentratie;
 - Het actief intrekken van milieuvergunningen en onbenutte delen van bouwblokken;
 - Meer inzet op toepassing van technische maatregelen ten aanzien van ammoniak en stank, die verder gaan dan nu wettelijk verplicht is of gaat worden conform alternatief 2;
 - Ook zonering en bijbehorende regels toepassen op de grotere niet-grondgebonden melkveebedrijven;
 - Extra stimulerende maatregelen (in kernrandzones) gericht op verminderen stankoverlast door veldemissies (na het uitrijden van mest);
 - Extra stimulerende maatregelen (rond de meest kwetsbare natuurgebieden) gericht op verminderen ammoniakemissie door bemesting (in combinatie met extensivering van het agrarisch grondgebruik);
 - Het stimuleren van mestvergisting, en vervolgens het toepassen van vergiste mest in kernrandzones en rond de kwetsbare natuurgebieden met een status (Vogelrichtlijn-, Habitatrichtlijn- en Natuurbeschermingswetgebieden);
 - Vrijwaren zoekgebieden voor regionale waterberging van kapitaalsintensieve ontwikkelingen;
 - Het aanwijzen van bufferzones (voorkomen van ongewenste ingrepen in de waterhuishouding) rondom alle natte natuurgebieden, ook voor die gebieden waar er nog geen maatregelen worden genomen;
 - Aanleg zuiveringsmoerassen, vloeivelden, uitmijning, afgraven, dempen van afvoersloten, scheiden van waterstromen etc., ten behoeve van het verbeteren van de bodem- en waterkwaliteit in en rond natuurgebieden;
 - Extra inzet van het instrument herverkaveling en extensivering grondgebruik rondom natte natuurgebieden en in beekdalen;
 - Naar voren halen aanpak van ontsnipperingsknelpunten waardoor verbindingzones eerder functioneren;
 - Extra inspanningen om ook de droge ecologische verbindingen versneld te realiseren;
 - Zwaardere maatregelen inzetten om knelpunten die natuurontwikkeling tegenhouden op te lossen door bijvoorbeeld onteigening;
 - Extra aandacht voor 'uitgekiende' lokalisering intensieve recreatie en sociale en economische zones;
 - Het principe van uitbreiding koppelen aan tegenprestaties ook in glastuinbouw, boomteelt, intensieve recreatie, grotere niet-grondgebonden melkveebedrijven;
 - Differentiatie aanbrengen in mogelijkheden voor ontwikkelingszones sociale economie in en buiten cultuurhistorisch waardevolle gebieden;
 - Minder planologische ruimte in de groene open zone (zand- en broekontginningen);
 - Concentratie van inzet van leefbaarheidsmaatregelen in kleine kernen en kernen die zijn gelegen op grote afstand van middelgrote kernen en steden.
-

De hoeveelheid te besteden geld is een zeer bepalende factor voor de te behalen resultaten. Hoe meer geld er beschikbaar is, hoe positiever zal een alternatief scoren op het gebied van de milieueffecten. Of anders geformuleerd, een MMA waarin alle milieudoelen worden gerealiseerd, zal veel meer budget vragen dan opgenomen in de begroting van dit reconstructieplan. Het is op dit moment niet reëel te veronderstellen dat een veel hoger budget beschikbaar zal zijn. Mochten er meer gelden beschikbaar zijn voor de uitvoering van het reconstructieplan, dan zullen de positieve milieueffecten groter zijn. Is er minder geld beschikbaar, dan zullen er minder positieve milieueffecten zijn. Dit geldt zowel voor het VKA als het MMA.

Het MMA zet de middelen meer in op het stimuleren van bovenwettelijke technieken (stallen en veldemissies) om het aantal lokale depositiepieken te verminderen, een extra reductie van

stalemissie te bewerkstelligen, extra knelpunten ten aanzien van overlap van stankcirkels met stankgevoelige objecten op te lossen en het aantal geurgehinderden te reduceren.

11. Vergelijking

Een integrale vergelijking tussen de aspecten en de verschillende alternatieven en varianten, bijvoorbeeld via een onderlinge weging van aspecten of via een multicriteria-analyse, wordt in dit plan niet gemaakt. Het belang dat zou worden toegekend aan de verschillende aspecten of criteria is al snel arbitrair en sterk gebieds- en persoonsgebonden (bijvoorbeeld het economische versus het milieubelang). Daarnaast geldt dat het reconstructieplan abstract is en een grote diversiteit aan uitvoeringsonderdelen en ingrepen kent, verspreid over een groot gebied. Een integrale vergelijking zou hierdoor snel onoverzichtelijk worden. Bovendien is het plan sterk modulair opgebouwd waarbij prima keuzes op onderdelen te maken zijn.

Gelukkig leidt het plan in vergelijking tot de huidige situatie veelal tot positieve effecten. Hierdoor is de afweging vooral gericht op de vraag hoe maximale kwaliteit in het landelijke gebied (omgevings-, sociale- en economische kwaliteit) gehaald kan worden voor de middelen die beschikbaar zijn. Hierbij zullen steeds keuzes en afwegingen op onderdelen gemaakt moeten worden. Met andere woorden: waar zet ik in op welke maatregelen en welk (milieu-)rendement en -voordeel kan daarmee gehaald worden.

De alternatieven en het MMA zijn mede bepalend geweest voor het uiteindelijke plan (voorkeursalternatief). De volgende wijzigingen zijn mede op basis van de MER-uitkomsten doorgevoerd:

1. De gebieden binnen 1000 meter van Vogel- , Habitatrictlijn- en Natuurbeschermingswetgebieden zijn standaard aangewezen als verweingsgebied.
2. De Landbouwontwikkelingsgebieden zijn ingedeeld in primaire en secundaire gebieden. De gebieden binnen 1500 meter van Vogel- , Habitatrictlijn- en Natuurbeschermingswetgebieden en in struweelvogelgebieden, weidevogelgebieden, dasenleefgebieden, zoekgebieden rivierverruiming, zoekgebied overloopgebieden en waterpotentiegebied zijn aangewezen als secundaire landbouwontwikkelingsgebieden. Daar kan alleen nieuwvestiging plaats in een later stadium via een wijzigingsbevoegdheid van het bestemmingsplan mits de noodzaak daartoe aanwezig is. Er resteert 12.250 hectare primair en 2.850 hectare secundair landbouwontwikkelingsgebied;
3. Alle gebieden binnen 220 meter van kwetsbare natuurgebieden zijn aangewezen als extensiveringsgebied;
4. Extra bescherming van de belangrijkste natuurgebieden (natte natuurparels) tegen verdroging door inzet van verdergaande maatregelen.

Geen van deze maatregelen leiden naar verwachting tot een negatievere effectscore op één of meerdere milieucriteria.

De aanpassingen leiden kort samengevat tot de volgende milieuvoordelen (substantieel betere scores op de 7-puntsschaal):

- Minder depositie op de belangrijkste natuurgebieden door een betere zonering (conform alternatief 1). De schaalvergroting wordt meer geconcentreerd ingevuld en conflictsituaties rondom gebieden met een natuurstatus worden vermeden;
- Meer effecten op het watersysteem en de waterkwaliteit in en rondom de natte natuurparels (conform alternatief 3).

De belangrijkste resterende verschillen in effecten tussen het MMA en VKA zijn:

- Extra bescherming van de belangrijkste natuurgebieden tegen verzuring en verdroging;
- Extra vermindering van het aantal stankgehinderden;
- Extra realisatie doelstellingen van EHS, waterberging en beekherstel;
- In het MMA neemt het ontwikkelingsperspectief van de intensieve veehouderij minder toe dan in het VKA.

Mochten er meer gelden beschikbaar zijn voor de uitvoering van het reconstructieplan, dan zullen de positieve milieueffecten groter zijn. Is er minder geld beschikbaar, dan zullen er minder positieve milieueffecten zijn. Dit geldt zowel voor het VKA als het MMA.

Een vergaand MMA om de milieudoelen (met name de doelen omtrent ammoniakemmissie) te halen is realistisch, doch beperkt al snel de ontwikkelingsmogelijkheden van de intensieve veehouderij.

Bijlage 5 Vestigingsbeleid Integrale zonering

Bijlage 5.1 Handleiding duurzame locaties en duurzame project- locaties voor de intensieve veehouderij (2003)

Hierna volgt integraal de tekst uit de “Handleiding duurzame locaties en duurzame projectlocaties voor de intensieve veehouderij” zoals vastgesteld door Gedeputeerde Staten d.d. 2 december 2003.

INHOUD

1	Inleiding
2	Opbouw
3	Achtergrond
4	Beleidskader
4.1	Duurzaamheid
4.2	Planologisch kader streekplan
4.3	Revitalisering Landelijk Gebied
5	Beoordelingskader
5.1	Omvang bedrijf
5.2	Beoordeling duurzame locatie en duurzame projectlocatie
5.3	Procedure
6	Beoordelingstabel duurzame locaties
6.1	Randvoorwaarden vanuit de streekplanzonering (GHS en AHS)
6.2	Overige randvoorwaarden
7	Beoordelingstabel duurzame projectlocaties
7.1	Randvoorwaarden vanuit de streekplanzonering (AHS)
7.2	Overige randvoorwaarden
Bijlage	Omvang bedrijven in verband met MER en IPPC

1 Inleiding

Voorliggende handleiding vormt het toetsingskader voor Gedeputeerde Staten voor de beoordeling van duurzame locaties en duurzame projectlocaties voor de intensieve veehouderij. De handleiding geeft een nadere invulling en verduidelijking van het in het Streekplan Noord-Brabant 2002, het Koepelplan “Reconstructie aan zet” (2001) en de uitgangspuntennota “Hand aan de ploeg voor West-Brabant” (2001) geformuleerde provinciaal beleid met betrekking tot duurzame locaties en duurzame projectlocaties voor de intensieve veehouderij. Dit provinciaal beleid is de afgelopen jaren op enkele punten nader ingevuld en aangevuld met nieuwe inzichten (o.a. naar aanleiding van het “akkoord van Cork” in juli 2003). De handleiding is bedoeld als ondersteuning voor de planvorming in het kader van de Revitalisering Landelijk Gebied (RLG), welke plannen worden vastgelegd in Reconstructieplannen en (voor West-Brabant) Gebiedsplannen, voor het ruimtelijk ordeningsbeleid van gemeenten en voor het beoordelen door de provincie van initiatieven en plannen in het kader van de ruimtelijke ordening. Over een concept van deze handleiding hebben Gedeputeerde Staten advies gevraagd aan de Provinciale Planologische Commissie (PPC) en de Provinciale Commissie Landelijk Gebied (PCLG).

2 Opbouw

De handleiding is als volgt opgebouwd:

- **Achtergrond:** Hier wordt kort de positie van duurzame (project)locaties aangegeven.
- **Beleidskader:** In het Streekplan is aangegeven in welke gebieden onder voorwaarden duurzame (project)locaties mogelijk zijn en welke ontwikkelingen mogelijk zijn op een duurzame (project)locatie. Daarnaast bieden ook de in het kader van RLG op te stellen Reconstructieplannen en Gebiedsplannen een ruimtelijk kader.
- **Beoordelingskader:** In algemene zin wordt aangegeven op welke wijze tot een beoordeling van duurzame (project)locaties moet worden gekomen en welke procedure hiervoor geldt.
- **Beoordelingstabel duurzame locaties:** In de beoordelingstabel wordt op basis van provinciaal en rijksbeleid aangegeven met welke aspecten bij de beoordeling van duurzame locaties rekening dient te worden gehouden en op welke wijze dit dient te gebeuren.
- **Beoordelingstabel duurzame projectlocaties:** In de beoordelingstabel wordt op basis van provinciaal en rijksbeleid aangegeven met welke aspecten bij de beoordeling van duurzame projectlocaties rekening dient te worden gehouden en op welke wijze dit dient te gebeuren.

3 Achtergrond

In het kader van de Revitalisering Landelijk Gebied (RLG) zijn de begrippen duurzame locatie en duurzame projectlocatie voor de intensieve veehouderij ontwikkeld. In het Streekplan hebben deze begrippen een verankering in het ruimtelijk ordeningsbeleid van de provincie gekregen en zijn deze als volgt gedefinieerd:

Duurzame locatie intensieve veehouderij

Een bestaand agrarisch bouwblok met een zodanige ligging dat het zowel vanuit milieu-oogpunt (ammoniak, stank en dergelijke) als vanuit ruimtelijk oogpunt (natuur, landschap en dergelijke) verantwoord is om het te laten groeien tot een bouwblok van maximaal 2,5 hectaren voor een intensieve veehouderij.

Een locatie kan ook bij een kleiner oppervlak dan 2,5 ha. als duurzaam worden aangemerkt. Daarnaast zijn er bestaande situaties waarbij het vigerende bouwblok groter is dan 2,5 ha.; ook in deze gevallen kan er sprake zijn van duurzame locaties.

Duurzame projectlocatie intensieve veehouderij

Een locatie met een zodanige ligging dat het zowel vanuit milieu- oogpunt als vanuit ruimtelijk oogpunt verantwoord is om daar enkele bouwblokken voor intensieve veehouderijen te projecteren. Op een duurzame projectlocatie intensieve veehouderij is dus nieuwvestiging mogelijk. De omvang van een duurzame projectlocatie ligt in de orde van grootte van 10 hectaren.

Duurzame projectlocaties zijn alleen mogelijk in landbouwontwikkelingsgebieden, omdat alleen in deze gebieden nieuwvestiging van intensieve veehouderijen is toegestaan.

De beoordeling of locaties of projectlocaties duurzaam zijn, dient door gemeenten in het kader van het bestemmingsplan of een zelfstandige projectprocedure (artikel 19 WRO) te worden gemaakt. Het streekplan geeft aan binnen welke gebiedscategorieën van het streekplan duurzame (project)locaties aan de orde kunnen zijn. De Reconstructie- en Gebiedsplannen hebben de mogelijkheid om dit streekplankader nader in te vullen. Deze in het kader van RLG op te stellen plannen moeten aangeven in welke gebieden de intensieve veehouderij zal moeten afbouwen (de extensiveringsgebieden) en in welke gebieden cq op welke locaties onder voorwaarden ontwikkelingsmogelijkheden voor de intensieve veehouderij aanwezig zijn (de verwevings- en landbouwontwikkelingsgebieden).

Zowel voor gemeenten als voor reconstructie- en gebiedscommissies is het dus van belang om duidelijkheid te hebben over in welke gebieden en onder welke voorwaarden duurzame locaties en duurzame projectlocaties kunnen voorkomen. Ook voor de provincie, in haar rol als planbegeleider/-toetser is het van belang om op eenduidige wijze te kunnen adviseren en oordelen over initiatieven ten aanzien van duurzame locaties en duurzame projectlocaties voor de intensieve veehouderij.

Indien men wil afwijken van de gehanteerde definities van duurzame (project)locaties zal een streekplanafwijkingprocedure moeten worden gevolgd. Dit vereist uiteraard een zorgvuldige onderbouwing en een goed vooroverleg. Reconstructieplannen bieden een wettelijk kader hier rechtstreeks in te voorzien.

4 Beleidskader

4.1 Duurzaamheid

Een duurzame ontwikkeling is gericht op het bereiken van een meerwaarde ten aanzien van economie, ecologie en maatschappij. In het streekplan zijn deze belangen integraal afgewogen. Ten aanzien van een duurzame ontwikkeling van de intensieve veehouderij spelen een drietal duurzaamheidsaspecten:

1. Duurzaamheidscriteria locatie
2. Duurzaamheidscriteria productiewijze
3. Duurzaamheidscriteria op gebiedsniveau

Duurzaamheidscriteria locatie

Het RO-, water-, natuur-, landschaps- en milieubeleid geven kaders voor waar en onder welke voorwaarden ontwikkeling van intensieve veehouderij mogelijk is. Dit op basis van de afweging tussen het beschermen van kwetsbare waarden en functies en het geven van voldoende ontwikkelingsmogelijkheden (zoals de grootte van het bouwblok) voor de intensieve veehouderij.

Binnen RLG worden deze kaders middels de integrale zonering nader uitgewerkt. In de paragrafen 6 en 7 worden vanuit verschillende beleidscategorieën randvoorwaarden geformuleerd voor de duurzame ontwikkeling van locaties.

Duurzaamheidscriteria productiewijze

Via wet- en regelgeving (mestbeleid, welzijnseisen, e.d.) en maatschappelijke wensen (biologische productiewijze, voedselveiligheid) worden eisen gesteld aan de productiewijze. De markt en het (EU-)beleid bepalen in belangrijke mate het economisch perspectief. Op deze aspecten wordt in deze handleiding niet verder ingegaan¹.

Duurzaamheidscriteria op (regionaal) gebiedsniveau

Er zal een balans moeten zijn tussen gebieden waar gestreefd wordt naar uitplaatsing van intensieve veehouderij en gebieden waar ruimte is voor ontwikkeling van bedrijven die elders geen ontwikkelingsmogelijkheden meer hebben. Ten aanzien van deze balans is in het kader van RLG vastgesteld dat groei in de landbouwontwikkelings- en verwevingsgebieden gekoppeld is aan een meer dan evenredige krimp in de extensiveringsgebieden en dat er geen uitplaatsing zonder inplaatsing zal plaatsvinden. In de toelichtende tekst van het streekplan is aangegeven dat nieuwvestiging van intensieve veehouderij aan de orde kan zijn als er onvoldoende geschikte (bestaande) bouwblokken vrijkomen voor de opvang van intensieve veehouderijen die moeten worden verplaatst uit kwetsbare gebieden of vanwege stedelijke uitbreidingen.

¹ Aan deze duurzaamheidscriteria wordt verder inhoud gegeven in het project “Op weg naar een duurzame intensieve veehouderij in Brabant”, dat als doel heeft om met behulp van een “Menukaart duurzame intensieve veehouderij” het provinciaal bestuur concrete en praktisch uitvoerbare voorstellen voor te leggen, op basis waarvan de transitie naar een duurzame veehouderij, tesamen met de maatschappelijke partners, ter hand kan worden genomen.

4.2 Planologisch kader streekplan

In het streekplan wordt voor het landelijk gebied een indeling gemaakt in de Groene en de Agrarische Hoofdstructuur (GHS en AHS). De GHS en AHS zijn beide onderverdeeld in twee hoofdzones, namelijk GHS-natuur, GHS-landbouw, AHS-landschap en AHS-landbouw. Deze indeling is nader onderverdeeld in subzones. De mogelijkheden voor duurzame (project)locaties verschillen per subzone.

In de onderstaande tabel is aangegeven in welke subzones onder voorwaarden mogelijkheden voor duurzame (project)locaties aanwezig zijn.

Hoofdzone	Subzone	Onder voorwaarden mogelijkheden voor:	
		Duurzame locaties	Duurzame projectlocaties
GHS-Natuur	Natuurparels	Nee	Nee
	Overig bos- en natuurgebied	Nee	Nee
	Ecologische verbindingzones	Nee	Nee
GHS-Landbouw	Leefgebied kwetsbare soorten: weidevogels	Ja	Nee
	Leefgebied kwetsbare soorten: overig	Nee	Nee
	Leefgebied struweelvogels	Ja	Nee
	Natuurontwikkelingsgebied	Nee	Nee
AHS -Landschap	Leefgebied dassen: gelegen in RNLE	Ja	Nee
	Leefgebied dassen: niet gelegen in RNLE	Ja	Ja
	Waterpotentiegebied	Ja	Nee
	RNLE-Landschapsdeel	Ja	Nee
AHS-Landbouw	Zoekgebied veeverdichtingsgebieden	Ja	Ja
	Vestigingsgebied glastuinbouw	Ja	Ja
	Mogelijk doorgroeigebied glastuinbouw	Ja	Ja
	Glasboomteeltgebied	Ja	Ja
	AHS-overig	Ja	Ja

Het streekplanbeleid is gericht op zuinig ruimtegebruik. Centraal staat het agrarisch hergebruik van vrijkomende (agrarische) bouwblokken boven het toestaan van nieuwe bouwblokken.

In Noord-Brabant hebben veel intensieve veehouderijbedrijven meerdere locaties. Het samenvoegen van locaties op een duurzame locatie is een optie die past binnen zuinig ruimtegebruik. Nieuwe bouwblokken op duurzame projectlocaties zijn dus alleen mogelijk als er geen reële mogelijkheden aanwezig zijn om gebruik te maken van vrijkomende bouwblokken of locaties waar het bedrijf kan samenvoegen.

Het streekplan maakt ten aanzien van de ontwikkelingsmogelijkheden van de landbouw onderscheid in: nieuwvestiging, omschakeling en uitbreiding van het bouwblok. Daarnaast zijn er nog de begrippen: hervestiging en samenvoegen locaties.

Hieronder zijn deze begrippen omschreven.

- *Nieuwvestiging*
De projectie van een agrarisch bouwblok op een locatie die volgens het ter plaatse geldende bestemmingsplan niet is voorzien van een bouwblok.²
- *Omschakeling*
Het omzetten van een bouwblok van de ene agrarische bedrijfsvorm in een andere agrarische bedrijfsvorm of het omzetten van een niet-agrarisch bouwblok in een agrarisch bouwblok.³ Omschakeling wordt dus niet beschouwd als nieuwvestiging. Omschakeling van een niet-agrarisch bouwblok naar een agrarisch bouwblok voor de intensieve veehouderij is conform het streekplan overigens alleen mogelijk in de AHS-Landbouw; in de GHS en in de AHS-Landschap moet een duurzame locatie altijd een bestaand agrarisch bouwblok betreffen
- *Uitbreiding bouwblok*
Het vergroten van een bestaand (vigerend) agrarisch bouwblok ten behoeve van de continuering van de huidige agrarische bedrijfsvorm.
- *Hervestiging*
Het overnemen van een (vigerend) agrarisch bouwblok door een agrariër die elders een (vigerend) agrarisch bouwblok verlaat. Hervestiging komt dus neer op het verplaatsen van een activiteit van het ene agrarische bouwblok naar het andere agrarische bouwblok. Planologisch verandert op de locatie waar de activiteit naartoe wordt verplaatst niets, tenzij sprake is van een andere agrarische bedrijfsvorm. In dat geval is er sprake van hervestiging in combinatie met omschakeling. Ook vanuit milieu-oogpunt behoeft er niets te veranderen (de milieuvergunning is gekoppeld aan de locatie), tenzij sprake is van een verandering in aard of aantal van de te houden dieren.
- *Samenvoegen locaties*
Het samenvoegen van één of meerdere locaties op een reeds bestaande locatie. Dit zal vrijwel altijd leiden tot uitbreiding van het bouwblok.
Het streekplanbeleid ten aanzien van duurzame locaties voor de intensieve veehouderij is:
 - geen nieuwvestiging; een duurzame locatie betreft per definitie een bestaande locatie;
 - hervestiging kan;
 - omschakeling kan (omschakeling van een niet-agrarisch bouwblok is alleen mogelijk in de AHS-Landbouw);
 - uitbreiding bouwblok kan tot maximaal 2,5 hectare.

² Volgens de streekplandefinitie is er alleen sprake van nieuwvestiging als de nieuwvestigingslocatie niet is voorzien van een agrarisch bouwblok en is er dus ook sprake van nieuwvestiging als er op de nieuwvestigingslocatie al wel een niet-agrarisch bouwblok aanwezig is. Conform de streekplantekst valt echter de omzetting van een niet-agrarisch bouwblok in een agrarisch bouwblok onder "omschakeling" en niet onder "nieuwvestiging". Voor deze laatste interpretatie wordt gekozen en de tegenstrijdigheid tussen streekplandefinitie en streekplantekst zal middels een (correctieve) herziening van het streekplan worden opgeheven.

³ Volgens de streekplandefinitie is er alleen sprake van omschakeling bij het overstappen van de ene agrarische bedrijfsvorm in een andere agrarische bedrijfsvorm. Conform de streekplantekst wordt echter ook de omzetting van een niet-agrarisch bouwblok in een agrarisch bouwblok als "omschakeling" beschouwd. Voor deze laatste, bredere, interpretatie wordt gekozen en de tegenstrijdigheid tussen streekplandefinitie en streekplantekst zal middels een (correctieve) herziening van het streekplan worden opgeheven.

Het streekplanbeleid ten aanzien van duurzame projectlocaties voor de intensieve veehouderij is:

- nieuwvestiging kan;
- hervestiging kan;
- omschakeling kan (omschakeling van een niet-agrarisch bouwblok is alleen mogelijk in de AHS-landbouw);
- uitbreiding bouwblok kan : er is geen maximale maatvoering opgenomen; de totale omvang van een projectlocatie bedraagt ca. 10 ha.

Mestbewerking

Conform het streekplan is in bijzondere gevallen vestiging van een mestbewerkingsinstallatie mogelijk op een duurzame (project)locatie voor de intensieve veehouderij. Het “bijzondere” betekent dat deze locaties pas als stap 3 aan de orde kunnen komen als het zogenoemde “stapenplan mestlocaties” conform het streekplan (pag 127) is doorlopen. Dat wil zeggen dat eerst locaties moeten worden gezocht die voldoen aan stap 1: bedrijventerrein, veeverdichtingsgebied, vestigingsgebied glastuinbouw, terreinen voor rioolwaterzuiveringsinstallaties of stortplaatsen. Als dit aantoonbaar niet tot resultaten leidt, komen locaties aan bod die voldoen aan stap 2: bouwblokken gelegen in een landbouwontwikkelingsgebied. Als ook dit niet tot resultaten leidt komen locaties aan bod die voldoen aan stap 3. In de praktijk betekent dit dat in stap 3 alleen nog duurzame locaties aan de orde zijn, omdat duurzame projectlocaties altijd gelegen zijn in een landbouwontwikkelingsgebied (stap 2).

De capaciteit van een mestbewerkingsinstallatie op een duurzame locatie of op een duurzame projectlocatie mag niet meer bedragen dan 25.000 ton per jaar.

4.3 Revitalisering Landelijk Gebied

Het reconstructieplan cq het gebiedsplan zal een ruimtelijk kader bieden. In het reconstructieplan cq gebiedsplan zal, middels de integrale zonering, worden aangegeven in welke gebieden duurzame locaties en duurzame projectlocaties mogelijk zijn. Dit zal veelal een nadere afweging en inkadering zijn van de uitgangspunten uit het RO-, milieu-, natuur-, landschaps- en waterbeleid.

In de terminologie van de Revitalisering Landelijk Gebied zullen duurzame locaties voor de intensieve veehouderij uitsluitend te vinden zijn binnen de landbouwontwikkelings- en verwevingsgebieden en niet in de extensiveringsgebieden. In verwevingsgebieden kunnen de bestaande agrarische locaties duurzame locaties zijn, mits de omgevingskwaliteiten in brede zin (natuur, landschap, water, milieu, e.d.) dat toelaten. De insteek in verwevingsgebieden met betrekking tot duurzame locaties betreft al met al een “ja mits”- en tegelijkertijd een maatwerk-benadering. In paragraaf 6 van deze handleiding wordt deze benadering nader gepreciseerd door de randvoorwaarden te benoemen die vanuit de verschillende omgevingsaspecten aan duurzame locaties worden gesteld.

Duurzame projectlocaties voor de intensieve veehouderij zullen uitsluitend in landbouwontwikkelingsgebieden te vinden zijn. Gezien de omvang van een duurzame projectlocatie (circa 10 hectaren) en de mogelijkheid hier nieuwe intensieve veehouderijen te vestigen, dient een dergelijke locatie of het gebied waarbinnen een dergelijke locatie ligt als een landbouwontwikkelingsgebied conform de Reconstructiewet te worden betiteld.

5 Beoordelingskader

5.1 Omvang bedrijf

Een bedrijf zal een bepaalde omvang moeten hebben om economisch duurzaam te zijn.

Ontwikkeling naar een bedrijf van de toekomst (bedrijf met een omvang van wat over 10-15 jaar als perspectiefrijke omvang noodzakelijk wordt geacht) dient mogelijk te zijn om te kunnen spreken van een duurzame (project)locatie.

Voor het bepalen of de locatie voldoende duurzaam is voor een dergelijke ontwikkeling is het van belang om te weten wat een dergelijke ontwikkeling betekent ten aanzien van de impact op het milieu (met name stank en ammoniak) en op de ruimte (omgevingskwaliteiten in brede zin).

Ontwikkeling naar bedrijf van de toekomst kan als minimumvariant worden gezien waaraan een duurzame (project)locatie zal moeten voldoen. Welke omvang en bijbehorende impact op milieu en ruimte hieraan is verbonden, is sterk afhankelijk van ontwikkelingen in markt en maatschappij, de bedrijfsspecifieke situatie en strategie van de ondernemer. Zo is bijvoorbeeld de noodzakelijke omvang en bijbehorende impact voor een zeugenbedrijf van een andere orde dan die voor een vleesvarkensbedrijf. Het is dan ook niet doenlijk om algemene normen vast te stellen voor de omvang en impact van bedrijven.

Om een beeld te krijgen van de omvang van het bouwblok in relatie tot het aantal gehouden dieren is als voorbeeld een toekomstgericht gesloten varkensbedrijf van 350 zeugen met 2100 vleesvarkens (en bijbehorende biggen) genomen. De omvang van het totale bouwblok (inclusief erfbeplanting, aan- en afvoerwegen, mestopslag, voersilo's, woonhuis e.d.) bedraagt op basis van de huidige praktijk dan ongeveer 1,75 ha. Door efficiënt te bouwen kan dit echter omlaag worden gebracht tot ongeveer 1,25 ha. Op een bouwblok van 2,5 ha kunnen bij een efficiënte indeling zelfs 3 tot 4 keer zoveel dieren (dus 1050 - 1400 zeugen met 6300 - 8400 vleesvarkens) worden gehouden.

Vigerende bouwblokken voor intensieve veehouderijen die nu al groter zijn dan 2,5 hectaren (en ingevuld met bedrijfsbebouwing) kunnen niet verkleind worden, onder andere in verband met planschade-aspecten. In zo'n geval wordt de huidige situatie erkend en vastgelegd/bevoren en kan er dus sprake zijn van een duurzame locatie, bijvoorbeeld in een verwevingsgebied, met een bouwblok groter dan 2,5 ha.

5.2 Beoordeling duurzame locatie en duurzame projectlocatie

Hergebruik boven nieuwvestiging

Centraal uitgangspunt van het streekplan is zuinig ruimtegebruik, waarbij is aangegeven dat het agrarisch hergebruik van bestaande bouwblokken centraal staat boven het toestaan van nieuwe bouwblokken. Dat betekent dat duurzame projectlocaties (met mogelijkheden voor nieuwvestiging!) alleen aan de orde zijn als, uit onafhankelijk onderzoek, blijkt dat er binnen het desbetreffende reconstructiegebied geen alternatieve bestaande locaties beschikbaar zijn. Bij het bepalen van deze mogelijkheden speelt het tijds- of kostenaspect in eerste instantie geen doorslaggevende rol. Uit het (onafhankelijk) onderzoek moet voldoende moeten blijken welke inspanningen zijn verricht bij het zoeken naar vrijgekomen of vrijkomende locaties en moet per onderzochte locatie kunnen worden gemotiveerd waarom een bepaalde locatie wel of niet geschikt is voor de vestiging van het bedrijf.

Wijze van beoordeling

Binnen de aanduiding duurzame (project)locaties is een gradatie in ontwikkelingsmogelijkheden mogelijk. Ook is de benodigde ontwikkelingsruimte sterk afhankelijk van het type bedrijf en de strategie van de ondernemer. Zo zullen niet alle duurzame locaties geschikt zijn voor bouwblokken van 2,5 ha, maar kunnen desondanks nog voldoende ontwikkelingsruimte hebben (zeker als efficiënt wordt gebouwd binnen het bouwblok en allerlei emissiereducerende maatregelen worden getroffen) voor een duurzame economische ontwikkeling voor de komende 10 tot 15 jaar. Kortom, een locatie voor intensieve veehouderij kan in bepaalde gevallen ook bij een kleinere oppervlakte dan 2,5 ha. als duurzaam worden aangemerkt. Ook binnen duurzame projectlocaties is een verscheidenheid aan ontwikkelingsmogelijkheden mogelijk en is maatwerk, afgestemd op de specifieke lokale omstandigheden en de strategie van de betrokken ondernemer(s), noodzakelijk.

Deze constatering maakt dat het vooraf concreet bestempelen van bestaande locaties als duurzame locaties, evenals het op voorhand concreet begrenzen en bestempelen van duurzame projectlocaties niet goed mogelijk is. Vanuit het oogpunt van speculatie en eventuele prijsopdrijving lijkt het op voorhand aanduiden van locaties ook niet wenselijk.

Het begrip duurzame (project)locatie moet daarom veeleer als een bepaalde manier van toetsen van concrete initiatieven worden gezien. In paragraaf 4.2. is al aangegeven in welke (sub)zones van het streekplan geen respectievelijk (onder voorwaarden) wel mogelijkheden bestaan voor duurzame locaties en/of duurzame projectlocaties. Voor zover de streekplanzonering duurzame (project)locaties mogelijk maakt is in hoofdstuk 6 respectievelijk 7 middels een beoordelingstabel voor duurzame locaties respectievelijk duurzame projectlocaties aangegeven met welke randvoorwaarden rekening dient te worden gehouden bij de beoordeling van dergelijke locaties. Deze randvoorwaarden zijn afkomstig uit het rijks- en provinciaal beleid en zijn nader uitgewerkt ten behoeve van het kunnen maken van een beoordeling van duurzame (project)locaties. De beoordeling is alleen gericht op de effecten van(uit) het agrarisch bouwblok.

Voor een beoordeling of sprake is van een duurzame (project)locatie dient in eerste instantie door de initiatiefnemer zelf te worden aangegeven op welke wijze met de thema's in de beoordelingstabel rekening is gehouden. Dit kan worden gezien als een integrale omgevingstoets. Zeker bij duurzame projectlocaties zal gezien de te verwachten omvang van de hier nieuw te vestigen bedrijven waarschijnlijk ook een MER(beoordelings)plicht gelden. De gemeente is uiteindelijk verantwoordelijk voor een benodigde herziening van het bestemmingsplan, wijzigingsplan of zelfstandige projectprocedure (Artikel 19-1, WRO).

Voor een aantal thema's geldt dat als een locatie hier negatief op scoort er geen sprake kan zijn van een duurzame (project)locatie. Bijvoorbeeld wanneer sprake is van ligging binnen 250 meter van een voor verzuring zeer kwetsbaar bos- en natuurgebied volgens de definitie in het Streekplan en de PUN (verplicht extensiveringsgebied!). Voor de meeste thema's geldt echter dat ontwikkeling er mogelijk is mits wordt voldaan aan een aantal voorwaarden (gericht op instandhouden en versterken van aanwezige waarden of het compenseren van aangetaste waarden) of dat ontwikkeling niet mogelijk is, tenzij wordt aangetoond dat dit geen nadelige effecten met zich meebrengt.

Indien sprake is van een stapeling van waarden (bijvoorbeeld een gebied in de GHS-landbouw met zeer hoge cultuurhistorische, aardkundige en landschappelijke waarden) zullen de mogelijkheden voor duurzame (project)locaties geringer zijn. Hoe deze afweging uitvalt is maatwerk per gebied en zal moeten blijken uit een degelijke ruimtelijke onderbouwing, waarin aandacht moet worden besteed aan minimaal alle genoemde aspecten uit de beoordelingstabel. Hierbij is het van belang om RO- en milieu-aspecten in onderlinge samenhang en in het licht van de

komende RLG-zonering te bezien. Wanneer op grond van milieu-aspecten, dan wel de komende RLG-zonering, twijfels over de duurzaamheid van een locatie bestaan, kan dit reeds een argument zijn om ook in het kader van de RO de locatie niet als duurzaam te bestempelen.

Het is aan de commissie AAB (Advies Agrarische Bouwaanvragen) om concrete initiatieven te beoordelen ten aanzien van een duurzame economische omvang. Volwaardigheid en voldoende continuïteit zijn hierbij belangrijke toetsingsaspecten. Deze taak heeft de commissie AAB reeds nu.

5.3 Procedure

Deze handleiding is een nadere verduidelijking van het Streekplan. Bij de toepassing hiervan zijn dan ook de gebruikelijke RO-procedures van kracht. Dat betekent dat gemeenten in eerste instantie verantwoordelijk zijn voor het toepassen van de handleiding. De provincie zal bij het beoordelen van gemeentelijke bestemmingsplannen, wijzigingsplannen of artikel 19-aanvragen beoordelen of gemeenten voldoende rekening met deze handleiding hebben gehouden.

Gedeputeerde Staten zien geen noodzaak om duurzame locaties in bestemmingsplannen buitengebied concreet aan te wijzen. Zij raden dit zelfs af. Iedere voorgenomen ontwikkeling op een bepaalde locatie zal immers telkens opnieuw moeten worden beoordeeld of zij voldoet aan de in deze handleiding geformuleerde uitgangspunten. Duurzame projectlocaties kunnen eventueel wel concreet worden aangewezen. Hiervoor geldt immers een ander planologisch beleid. Ook hier geldt echter dat iedere nieuwe ontwikkeling telkens opnieuw zal moeten worden beoordeeld.

6 Beoordelingstabel duurzame locaties

In de onderstaande tabel staan alle randvoorwaarden waarmee bij de beoordeling van duurzame locaties minimaal rekening dient te worden gehouden.

6.1 Randvoorwaarden vanuit de streekplanzonering (GHS en AHS)

	Streekplan-subzone	Randvoorwaarde	Uitwerking
GHS-Landbouw	Leefgebied kwetsbare soorten: subcategorie weidevogels	De handhaving van rust, openheid, hoge waterpeilen en stabiliteit in de inrichting en het beheer van het gebied dienen gewaarborgd te zijn (Streekplan).	Duurzame locaties zijn mogelijk, mits op een goede manier rekening wordt gehouden met de genoemde randvoorwaarden. Indien dit het geval is, is de invloed van uitbreiding van bestaande intensieve veehouderijbedrijven op weidevogels beperkt. Daarom worden de ontwikkelingsmogelijkheden van bestaande intensieve veehouderijbedrijven zoveel mogelijk gerespecteerd. Bij uitbreiding en omschakeling dient nadrukkelijk aandacht te zijn voor behoud van de genoemde randvoorwaarden en de hier volgende uitwerking: - De ligging van het bouwblok. De effecten van uitbreiding of omschakeling zijn bij ligging midden in het leefgebied weidevogels veelal groter dan bij de ligging aan de rand van het leefgebied. - De richting van uitbreiding. Uitbreiding dient zo veel mogelijk niet plaats te vinden in de richting van de kern van het leefgebied weidevogels.
GHS- Landbouw	Leefgebied Struweelvogels	De handhaving van een besloten of halfopen landschapsstructuur met een kleinschalige percelering, houtwallen, ruige perceelranden en slootkanten, overhoekjes, solitaire bomen, dijken en onverharde wegen en paden dient gewaarborgd te zijn (Streekplan)	Duurzame locaties zijn mogelijk, mits op een goede manier rekening wordt gehouden met de genoemde randvoorwaarden. Indien dit het geval is, is de invloed van uitbreiding van bestaande intensieve veehouderijbedrijven op struweelvogels beperkt. Daarom worden de ontwikkelingsmogelijkheden van bestaande intensieve veehouderijbedrijven zoveel mogelijk gerespecteerd. Bij uitbreiding en omschakeling dient nadrukkelijk aandacht te zijn voor behoud van de genoemde randvoorwaarden en de hier volgende uitwerking: - Het totaal aan groenstructuren en waardevolle landschapselementen binnen het desbetreffende leefgebied dient gelijk te blijven. Bij aantasting van bestaande groenstructuren of andere waardevolle elementen dient deze aantasting gecompenseerd te worden. Bij compensatie dient het om behoud en versterking van de aanwezige groenstructuren en andere waardevolle elementen te gaan. - Bij uitbreiding dient een ruime verpichte, functioneel groene inpassing van het bouwblok plaats te vinden. De aanleg en het beheer van groenstructuren wordt gestimuleerd (via de stimuleringsregeling SNBL en eventuele aanvullende regelingen). Uitgangspunt bij de versterking van groenstructuren is dat nieuw groen, vrij groen is (er komen dus geen verdere beleidsbeperkingen uit voort).

Streekplan-subzone	Randvoorwaarde	Uitwerking
AHS Landschap	Leefgebied Dassen	Duurzame locaties zijn mogelijk, mits op een goede manier rekening wordt gehouden met de genoemde randvoorwaarden. Indien dit het geval is, is de invloed van uitbreiding van bestaande intensieve veehouderijbedrijven op dassen beperkt. Daarom worden de ontwikkelingsmogelijkheden van bestaande intensieve veehouderijbedrijven zoveel mogelijk gerespecteerd. Bij uitbreiding en omschakeling dient nadrukkelijk aandacht te zijn voor behoud van de genoemde randvoorwaarden en de hier volgende uitwerking: - De locatie mag geen burcht en geen specifieke fouragegebieden (bijvoorbeeld een boomgaard of een vochtig grasland) nadelig beïnvloeden. - Het totaal aan groenstructuren en waardevolle landschapselementen binnen het desbetreffende leefgebied dient gelijk te blijven. Bij aantasting van bestaande groenstructuren en landschapselementen dient deze aantasting gecompenseerd te worden. Bij compensatie dient het om behoud en versterking van de aanwezige groen- en landschapssstructuren te gaan. - Bij uitbreiding dient een ruime, verplichte, functionele groene inpassing van het bouwvlak plaats te vinden. De aanleg en het beheer van groenstructuren wordt gestimuleerd (via de stimuleringsregeling SNBL en eventuele aanvullende regelingen). Uitgangspunt bij de versterking van groenstructuren is dat nieuw groen, vrij groen is (er komen dus geen verdere beleidsbeperkingen uit voort).
	Waterpotentiegebied	Duurzame locaties zijn mogelijk, mits op een goede manier rekening wordt gehouden met de kwelpotentie. In de praktijk zal de invloed van de uitbreiding van intensieve veehouderijbedrijven op de kwelpotentie gering zijn. Indien sprake is van een structurele ingreep in de waterhuishouding, welke tot gevolg heeft dat de kwelpotentie onomkeerbaar verminderd, is een duurzame locatie niet toegestaan.
	RNLE-landschapsdeel	Duurzame locaties zijn mogelijk, mits op een goede manier rekening wordt gehouden met de genoemde randvoorwaarden. De ontwikkelingsmogelijkheden van bestaande agrarische bedrijven worden zoveel mogelijk gerespecteerd. Bij uitbreiding en omschakeling dient nadrukkelijk aandacht te zijn voor behoud van de genoemde randvoorwaarden en de hier volgende uitwerking: - Het totaal aan groenstructuren en waardevolle landschapselementen binnen de desbetreffende RNLE dient gelijk te blijven. Bij aantasting van bestaande groenstructuren en waardevolle landschapselementen dient deze aantasting gecompenseerd te worden. Bij compensatie dient het om behoud en versterking van de aanwezige groenstructuren en waardevolle landschapselementen te gaan. - Bij uitbreiding dient een ruime verplichte functioneel groene inpassing van het bouwvlak plaats te vinden. De aanleg en het beheer van groenstructuren wordt gestimuleerd (via de stimuleringsregeling SNBL en eventuele aanvullende regelingen). Uitgangspunt bij de versterking van groenstructuren is dat nieuw groen, vrij groen is (er komen dus geen verdere beleidsbeperkingen uit voort).

	Streekplan-subzone	Randvoorwaarde	Uitwerking
AHSLandbouw	Zoekgebied veeverdi- ftingsgebieden	Geen specifieke randvoor- waarden voor duurzame locaties	
	Vestigingsgebied glastuin- bouw	Ontwikkeling intensieve veehouderij dient ontwik- keling van deze gebieden voor de glastuinbouw niet te frustreren (Streekplan)	Duurzame locaties zijn mogelijk, mits de uitbreiding van of omschakeling naar intensieve veehouderij de huidige en toekomstige ontwikkelingsmogelijkheden van de glastuinbouw niet belemmert. Dat betekent dat niet alleen rekening dient te worden gehouden met bestaande glastuinbouwbedrijven en hun uitbreidingsmogelijkheden, maar ook met toekomstige nieuwvestigingen. Pas als voldoende duidelijk de benodigde ruimte en locaties voor de glastuinbouw binnen het vestigingsgebied in beeld zijn, kan worden bezien in hoeverre en waar er nog mogelijkheden voor duurzame locaties zijn.
	Mogelijk doorgroeigebied glastuinbouw	ontwikkeling intensieve veehouderij dient ontwik- keling van deze gebieden voor de glastuinbouw niet te frustreren	Duurzame locaties zijn mogelijk, mits de uitbreiding van of omschakeling naar intensieve veehouderij de huidige en toekomstige ontwikkelingsmogelijkheden van de in het gebied aanwezige glastuinbouw niet belemmert. Dat betekent dat rekening dient te worden gehouden met de hier liggende glastuinbouwbedrijven en hun ontwikkelingsmogelijkheden.
	Glasboomteeltgebied	ontwikkeling intensieve veehouderij dient ontwik- keling van dit gebied voor de glasboomteelt niet te frustreren	Duurzame locaties zijn mogelijk, mits de uitbreiding van of omschakeling naar intensieve veehouderij de huidige en toekomstige ontwikkelingsmogelijkheden van de glasboomteelt niet belemmert. Dat betekent dat rekening dient te worden gehouden met de hier liggende glasboomteeltbedrijven en hun ontwikkelingsmogelijkheden.
	AHSoverig	Geen specifieke randvoor- waarden voor duurzame locaties	

6.2 Overige randvoorwaarden

Naast de specifieke randvoorwaarden per subzone uit het streekplan kunnen er randvoorwaarden van natuurlijke, landschappelijke, cultuurhistorische water- en bodemhuishoudkundige of milieuhygiënische aard aanwezig zijn. Hieronder staan de thema's genoemd waarmee en op welke wijze rekening dient te worden gehouden bij de beoordeling of een locatie al dan niet duurzaam is.

Thema	Randvoorwaarde	Uitwerking
Stankgevoelige objecten	In kernrandzones zijn duurzame locaties niet mogelijk (streekplan)	Het streekplan definieert een kernrandzone als volgt: Een gedeelte van het buitengebied dat grenst aan de bebouwde kom, met daarin relatief veel bebouwing op korte afstand van elkaar. In de praktijk wordt in de provinciale plantoetsing voornamelijk een zone van 250 meter rondom de kern als kernrandzone beschouwd. Afgesproken is dat in de reconstructie- en gebiedsplannen uiteindelijk wordt aangegeven waar rond de bebouwde kommen vanuit stank-oogpunt extensiveringsgebieden zijn gelegen, alwaar geen duurzame locaties mogelijk zijn.
	De ontwikkeling moet passen binnen de wet- en regelgeving voor stank (stankwet en -regelgeving)	Duurzame locaties zijn mogelijk, mits er voldoende afstand tot stankgevoelige objecten wordt aangehouden. De vigerende wet- en regelgeving ten aanzien van stank is hierbij het kader voor de minimaal noodzakelijke afstanden. Momenteel is de regelgeving op basis van de brochure "Veehouderij en Hinderverwet 1985" en de Richtlijn "Veehouderij en stankhinder 1996" met inbegrip van de daarover gevormde jurisprudentie bepalend. Zodra voor de gebieden die vallen onder het regime van de Reconstructiewet het Reconstructieplan is vastgesteld, zal voor de daarin aangewezen verwevings- en landbouwontwikkelingsgebieden de "Wet stankemissie veehouderijen in landbouwontwikkelings- en verwevingsgebieden" van kracht worden. Verschil met de huidige regelgeving is, dat cumulatie (totale effect van meerdere bedrijven op het stankgevoelige object) van geurhinder niet wordt meegenomen in de vergunningverlening voor die bedrijven die zijn gelegen in landbouwontwikkelings- of verwevingsgebied. De wet- en regelgeving geeft aan welk aantal dieren maximaal gehouden mag worden afhankelijk van de afstand tot verschillende categorieën stankgevoelige objecten. Zonder rekening te houden met cumulatie moet op basis van de wet- en regelgeving (zowel huidige als toekomstig) worden gedacht aan de volgende te hanteren afstanden tot de verschillende categorieën (indeling in categorieën conform de nieuwe stankwetgeving): • Afstand tot cat. 1 > 400 respectievelijk 600 meter • Afstand tot cat. 2 > 300 respectievelijk 450 meter • Afstand tot cat. 3 > 200 respectievelijk 300 meter • Afstand tot cat. 4 > 150 respectievelijk 200 meter • Afstand tot cat. 5 > 50 meter Bovengenoemde afstanden zijn indicaties (afgerond op 50 meter) op basis van een bedrijf van 2500 respectievelijk 5000 mestvarkeneenheden (mve). De te hanteren afstand is afhankelijk van de omvang van het bedrijf en het type stalsysteem. De afstanden zijn dan ook puur indicatief.

Thema	Randvoorwaarde	Uitwerking
voor verzuring gevoelige gebieden (ammoniak)	In een zone van 250 meter rondom de zeer kwetsbare bos- en natuurgebieden zijn duurzame locaties niet mogelijk. (Streekplan).	De voor verzuring gevoelige gebieden worden bepaald door de Wet ammoniak en veehouderij (Wav). Hierbinnen maken GS onderscheid in kwetsbare (B-) en zeer kwetsbare (A-)gebieden. Zeer kwetsbare gebieden zijn de voor verzuring gevoelige bos- en natuurgebieden, waarvoor GS een natuurdoeltype hebben vastgesteld met een kritische depositiewaarde kleiner dan 1400 mol stikstof per hectare per jaar. In een zone van 250 meter, nader aan te wijzen als extensiveringsgebied, rondom deze zeer kwetsbare gebieden zijn duurzame locaties niet mogelijk. <i>Wet Ammoniak en Veehouderij (Wav)</i> Binnen 250 meter van de kwetsbare bos- en natuurgebieden hebben intensieve veehouderijbedrijven ontwikkelingsmogelijkheden binnen hun bedrijfsemi-sieplafond, welke voortkomt uit de Wav. Inmiddels is door het kabinet (Balkenende II) een wijziging van de Wav aangekondigd en zal het Rijk een voorstel doen voor de invulling van de vereisten die voortvloeien uit de Vogel-, Habitat- en IPPC-richtlijn. Na vaststelling van een nieuwe Wav en de duidelijkheid over de Europese richtlijnen zullen de reconstructie- en gebiedsplannen aangepast worden aan deze nieuwe wet en zal ook de beoordeling van duurzame locaties voor de intensieve veehouderij vanuit het beoordelingsaspect “verzuring” nog kunnen veranderen. <i>Natuurbeschermingswet- en Vogelrichtlijn- en Habitatrichtlijngebieden</i> Er dient te worden getoetst of door omschakeling of uitbreiding van een intensieve veehouderij geen significante gevolgen optreden voor de te beschermen Natuurbeschermingswet- en Vogelrichtlijn- en Habitatrichtlijngebieden. Depositie van ammoniak op Natuurbeschermingswetgebieden en Habitatrichtlijngebieden is hierbij het belangrijkste item. Dat betekent dat een aanvullende toetsing, naast de toetsing in het kader van de Wav, noodzakelijk kan zijn. Indien omschakeling of uitbreiding significante gevolgen voor het gebied heeft, en deze gevolgen niet middels passende maatregelen zijn weg te nemen, moet de milieuvergunning worden geweigerd en zijn duurzame locaties dus niet mogelijk. Indien het bedrijf MER-plichtig is, dient in het MER een eventuele toets ten aanzien van de Natuurbeschermingswet- en Habitatrichtlijn te worden opgenomen. Voor Natuurbeschermingswetgebieden zal het ministerie van LNV in gevallen waar dat speelt een Natuurbeschermingswetvergunning moeten afgeven. De provincie brengt hierover advies uit. Voor de beoordeling of sprake is van schadelijke handelingen (in de zin van de Natuurbeschermingswet) wordt door de provincie momenteel gebruikt gemaakt van de systematiek uit de inmiddels vervallen Uitvoeringsregeling Ammoniak en Veehouderij. Voor Habitatrichtlijngebieden gaat het om een rechtstreekse toepassing van deze richtlijn. Dat betekent dat het bevoegd gezag (de gemeente) in het kader van de milieuvergunning een passende beoordeling zal moeten maken. Daarbij dient rekening te worden gehouden met de cumulatieve gevolgen van het voorgenomen initiatief. De EU heeft in een handleiding uiteen gezet wat wordt verstaan onder een passende beoordeling en significante gevolgen. Deze handleiding heeft echter geen juridische status. In bijzondere gevallen kan een aanvullende toetsing ook noodzakelijk zijn voor Vogelrichtlijngebieden. Over het algemeen leidt depositie van ammoniak in deze gebieden niet tot significante gevolgen voor het gebied en de daarin aanwezige vogelsoorten. Er dient evenwel in concrete gevallen wel te worden beoordeeld of mogelijke andere gevolgen kunnen optreden. In de nieuwe Natuurbeschermingswet, welke mogelijk in 2003 door de Tweede Kamer zal worden behandeld, zal door het Rijk worden aangegeven op welke wijze deze beoordeling (procedureel) zal moeten plaatsvinden.

Thema	Randvoorwaarde	Uitwerking
		MER / IPPC Bij grote uitbreidingen of oprichtingen (in geval van omschakeling) dient rekening te worden gehouden met een omgevingsstoets vanuit de MER of IPPC. Gemeenten moeten zeker stellen dat de vergunningaanvraag aan de IPPC- en MER-richtlijn voldoet. Als uit de omgevingsstoets blijkt dat omschakeling of uitbreiding tot ontoelaatbare nadelige gevolgen voor het milieu leidt en deze gevolgen niet middels passende maatregelen zijn weg te nemen, moet de milieuvergunning worden geweigerd en zijn duurzame locaties dus niet mogelijk. Deze omgevingsstoets heeft onder meer betrekking op de aspecten verzu-ring (ammoniak) en stankhinder. In bijlage 1 is aangegeven vanaf welke omvang van bedrijven een dergelijke omgevingsstoets vanuit de MER of IPPC van toepassing is.
Ecologische ver-bindingszone's	De breedte en inrichting van de ecologische verbindingszone dient gehandhaafd te worden.	Duurzame locaties zijn mogelijk, mits de uitbreiding van het bouwblok de breedte en inrichting van een bestaande of toekomstig te realiseren ecologische verbindingszone niet aantast; het functioneren van de ecologische verbinding dient voorop te staan. De uitbreiding van het bouwblok dient in principe gepaard te gaan met de inrichting van een aangrenzende ecologische verbindingszone.
Cultuurhistorisch waardevolle gebieden	In de historisch land-schappelijke vlakken met hoge en zeer hoge waarden, zoals weergegeven op de Cultuurhistorische Waardenkaart zijn alleen ruimtelijke ingre-pen toelaatbaar die gericht zijn op de voort-zetting of het herstel van de historische functie en die leiden tot behoud of versterking van de cul-tuurhistorische (land-schaps)waarden (Streekplan).	Duurzame locaties zijn in principe niet mogelijk, tenzij wordt aangeleend dat uitbreidingen van bestaande bedrijven de cultuurhistorische waarden (hier-onder worden ook historische groenstructuren en de historische bouwkunst verstaan) niet aantasten. Een beeldkwaliteitsplan moet in deze situaties duide-lijk maken hoe de cultuurhistorische waarden worden behouden en waar mogelijk versterkt. De mogelijkheid om aan de genoemde randvoorwaarde te voldoen verschilt per type gebied. Zo zal bijvoorbeeld in jonge heide-ontginningen eerder aan deze randvoorwaarde kunnen worden voldaan dan in bij-voorbeeld oude cultuurlandschappen.
Openheid	Instandhouding van openheid in de zee- en rivierkleigebieden (Streekplan).	Duurzame locaties zijn mogelijk, mits rekening wordt gehouden met de volgende randvoorwaarden: • uitbreiding van het bouwblok leidt niet tot verstoring van belangrijke zichtrelaties; • de openheid op provinciale schaal blijft herkenbaar; • er wordt zo veel mogelijk aangesloten bij bestaande bebouwing (concentraties).

Thema	Randvoorwaarde	Uitwerking
Archeologische waarden	In gebieden met een hoge of middelhoge archeologische verwachtingswaarde, zoals deze is weergegeven op de Cultuurhistorische Waardenkaart (CHW) dienen door middel van vooronderzoek de archeologische waarden in beeld te worden gebracht (streekplan)	Duurzame locaties zijn mogelijk, mits door middel van archeologisch vooronderzoek in beeld wordt gebracht of daadwerkelijk archeologische waarden aanwezig en er voldoende garanties zijn dat eventuele archeologische waarden ter plekke behouden zullen blijven (behoud in situ). Dit betekent dat uitbreiding van bestaande vestigingen alleen kan geschieden wanneer rekening wordt gehouden met de archeologische waarden. Bij uitbreiding van het bouwblok geldt voor archeologische waarden dat deze geconsolideerd dienen te worden. Het archeologisch waardeval terrein wordt ingericht, ingepast of ingesloten als groenstructuur binnen het plangebied of archeologie-vriendelijk overboud.
Aardkundig waardevolle gebieden	Aardkundig waardevolle gebieden zoals beekdalen, kreekgebieden, stuifzand- en landduinen die- nen behouden te blijven (Streekplan, Aardkundige Waardenkaart Noord-Brabant; zie ook het thema "ruimte voor beek- en kreekherstel" in het Integraal Hydrologisch Streefbeeld)	In aardkundig waardevolle gebieden gelegen in de GHS of in de AHS-landschap zijn duurzame locaties in principe niet mogelijk, tenzij wordt aangetoond dat dit geen fysieke aantasting (van reliëf en bodemopbouw) en visuele aantasting (zichtbaarheid van deze gebieden in het landschap) met zich meebrengt, alsmede geen verstoring van landschappelijke samenhangen (bijv. overgangen van hoog naar laag of overgangen tussen en binnen landschapstypen) veroorzaakt. Hierbij zal altijd een goede hoogwaardige inpassing vereist zijn. In aardkundig waardevolle gebieden gelegen in de AHS-landbouw zijn duurzame locaties mogelijk, mits wordt gezorgd voor een goede hoogwaardige inpassing en de zichtbaarheid van het aanwezige reliëf niet vermindert. Dit is met name het geval in het grote en gevarieerde gebied van de Maasterrassen in Noord-Brabant. Onder een hoogwaardige inpassing verstaan we een inpassing waarbij geen schade wordt veroorzaakt aan de fysieke en visuele aspecten van deze gebieden en hun samenhang met het omliggende landschap, maar deze juist worden geaccentueerd. Ook in de gebieden aangrenzend aan de aardkundig waardevolle gebieden dient rekening te worden gehouden met de effecten van duurzame locaties op de zichtbaarheid van en de landschappelijke samenhang met de aanwezige aardkundige waarden.
Grondwater- beschermings- gebieden	De risico's voor de kwaliteit van het grondwater mogen niet toenemen (Streekplan, Provinciale Milieu-Verordening)	Duurzame locaties zijn mogelijk in de 25-jaars(beschermings)zone van kwetsbare en in het gebied tussen de 25- en 100-jaars-zonegrens van de zeer kwetsbare grondwaterwinningen, mits bij de uitbreiding van agrarische bedrijfsgebouwen en voorzieningen er aanvullende beschermende maatregelen (conform de provinciale milieuverordening) worden getroffen om te voorkomen dat de risico's voor de kwaliteit van het grondwater toenemen. Een en ander moet blijken uit een wateroets, waarbij het waterwinbedrijf wordt betrokken. Duurzame locaties zijn alleen mogelijk in de 25-jaarszone rond zeer kwetsbare grondwaterwinningen voor zover er geen sprake is van "oprichten" van vormen van intensieve veehouderij als omschreven in de PMV. Omschakeling van bijvoorbeeld een akkerbouwbedrijf naar een intensieve veehouderij wordt als oprichten in de zin van de PMV beschouwd! Het verdient verder aanbeveling om naast de grondwaterwinningen ten behoeve van de openbare drinkwatervoorziening, zoals in het streekplan aangegeven, ook aan industriële winningen aandacht te besteden.

Thema	Randvoorwaarde	Uitwerking
Regionale waterberging	Geschiktheid van zoekgebied voor regionale waterberging dient niet verloren te gaan (Streekplan, Integraal Hydrologisch streefbeeld)	Duurzame locaties zijn mogelijk, mits de capaciteit van waterberging of -afvoer of een efficiënte en duurzame inrichting van een waterbergingsgebied hierdoor niet of nauwelijks wordt beperkt. De zoekgebieden regionale waterberging houden geen beperking in voor de in het buitengebied gebruikelijke bebouwing. De definitieve aanwijzing van de regionale waterbergingsgebieden vindt plaats in één of meer uitvoeringsplannen "regionale waterberging". De aangewezen waterbergingsgebieden worden voorzien van een op de waterberging afgestemd planologisch regime. Toldat deze uitvoeringsplannen zijn vastgesteld zijn duurzame locaties mogelijk, mits de capaciteit van waterberging of -afvoer of een efficiënte en duurzame inrichting van een waterbergingsgebied hierdoor niet of nauwelijks wordt beperkt.
Ruimte voor de rivier	Geschiktheid van zoekgebied voor rivierverruiming dient niet verloren te gaan (Streekplan, Integraal Hydrologisch Streefbeeld)	Duurzame locaties zijn in principe mogelijk. De zoekgebieden rivierverruiming houden geen beperking in voor de in het buitengebied aanwezige bebouwing. Bestaande rechten worden gerespecteerd. Aan uitbreiding van bestaande intensieve veehouderijen zal over het algemeen medewerking kunnen worden verleend. Omschakeling naar een intensieve veehouderij is niet wenselijk vanuit de gedachte om in deze zoekgebieden (grootschalige) kapitaalin-tensieve ontwikkelingen tegen te gaan; nieuwe intensieve veehouderijen zijn dan ook in beginsel niet toegestaan. De overstromingsfrequentie van de uiteindelijk aan te wijzen gebieden is naar verwachting relatief gering, maar de impact hiervan kan behoorlijk groot zijn. Bij definitieve aanwijzing/begrenzing van deze gebieden zal hierover meer duidelijkheid bestaan. Dan zullen ook ruimtelijke ontwikkelingsmogelijkheden nader worden vastgelegd. Wanneer een gebied feitelijk geschikt gemaakt wordt voor inzet ten behoeve van rivierverruiming zullen passende maatregelen voor de hierbinnen gelegen bedrijven genomen moeten worden.
Potentieel natte gebieden	Potentieel natte gebieden zijn van nature niet of minder geschikt voor bebouwing (Streekplan)	Duurzame locaties zijn in principe mogelijk. Alleen ten aanzien van nieuwe grootschalige kapitaalintensieve functies gelden restricties. Binnen het Integraal Hydrologisch Streefbeeld (IHS) geldt dit regime met name voor de legenda-eenheden "landbouwgebied beperkt door op de EHS afgestemde waterhuishouding", "extra maatregelen nodig voor het herstellen van de gewenste kwel", "aanpassen waterhuishouding hydrologische isolatie" en "herstel brongebied", binnen welke gebieden maatregelen gericht op het behoud en de versterking van de hydrologische "bufferwerking", zoals het dicht en verondiepen van waterlopen, waterconservering en het verhogen van het grondwaterpeil, gewenst zijn. Bij de inrichting van een duurzame locatie dient rekening te worden gehouden met deze specifieke waterdoelen en daarvoor benodigde maatregelen.
Varkensvrije zones	Varkensvrije zones die- nen varkensvrij te wor- den gemaakt (Reconstructiewet)	Duurzame locaties voor de varkenshouderij zijn niet mogelijk. Duurzame locaties voor intensieve veehouderijtakken, anders dan varkens, zijn wel moge- lijk.
Beperken van directe hinder	Er dient rekening te wor- den gehouden met ande- re (agrarische) functies	Vanuit de praktijk zijn gevallen bekend waarbij sprake is van directe hinder vanuit intensieve veehouderijbedrijven op andere (agrarische) functies. Te denken valt hierbij aan stofhinder vanuit met name pluimveebedrijven voor de glastuinbouw (tuinbouwglas vervuult extra) of directe ammoniakschade op boomkwekerijen. Het is wenselijk om bij de beoordeling van duurzame locaties met dit hinderaspect rekening te houden en te bezien of in dergelijke gevallen passende maatregelen kunnen worden genomen.

Naast de hierboven genoemde thema's dient tevens te worden gezien hoe het voorgenomen initiatief past binnen de (komende) reconstructiezone-
ring en andere (toekomstige) ruimtelijke ontwikkelingen.

Thema	Randvoorwaarde	Uitwerking
Reconstructiezone- ring	Duurzame locatie moet passen binnen doelstel- lingen reconstructiezone- ring	Binnen de reconstructie vindt op gebiedsniveau een integrale afweging plaats tussen de diverse belangen in het buitengebied. Er dient dan ook altijd te worden getoetst of de locatie past binnen de (komende) reconstructiezonering; uitgangspunt is dat duurzame locaties gelegen zijn binnen de zones “ver- wevingsgebied” en “landbouwontwikkelingsgebied” (zie verder par. 4.3. van deze handleiding). Bij eventuele strijdigheden tussen de reconstructiezonering en het Streekplan prevaleert het uiteindelijk vastgestelde Reconstructieplan. Tot die tijd is het Streekplan leidend; eventuele afwijkingen van het streekplanbeleid vereisen dan ook een streekplanafwijkingprocedure.
(Toekomstige) ruim- telijke ontwikkelin- gen	Rekening houden met de ontwikkeling van andere functies.	Bij de beoordeling van duurzame locaties dient rekening te worden gehouden met de toekomstige geplande en vastgestelde ontwikkeling van andere func- ties. Denk hierbij aan andere vormen van (intensieve) landbouw, recreatie, stadsuitbreiding en infrastructuur. Ontwikkeling van dergelijke functies kan betekenen dat geen sprake meer kan zijn van een duurzame locatie.

7 Beoordelingstabel duurzame projectlocaties

In de onderstaande tabel staan alle randvoorwaarden waarmee bij de beoordeling van duurzame projectlocaties minimaal rekening dient te worden gehouden.

7.1 Randvoorwaarden vanuit de streekplanzonering (AHS)

	Streekplan-subzone	Randvoorwaarde	Uitwerking
AHSLandschap	Leefgebied Dassen, niet zijnde RNLE	De handhaving van bestaansvoorwaarden van de das dient gewaarborgd te zijn. Dit betekent dat burchten met rust worden gelaten, de dassen kunnen fourageren en er voldoende landschappelijke structuren als houtwallen, begroeide slootkanalen, vochtige graslanden en dergelijke aanwezig zijn (Streekplan).	Duurzame projectlocaties zijn in principe mogelijk, mits wordt aangetoond dat geen afbreuk wordt gedaan aan de genoemde randvoorwaarden en mits de locatie noodzakelijk is voor de opvang van te verplaatsen intensieve veehouderijen in het kader van het project “Revitalisering Landelijk Gebied”. Realisatie van een projectvestiging in een dassenleefgebied kan gezien de omvang en uitstraling een behoorlijk effect hebben op de leefomstandigheden voor de das. Bij eventuele realisatie dient nadrukkelijk aandacht te zijn voor behoud van de genoemde randvoorwaarden en de hier volgende uitwerking: - De locatie mag geen burcht en geen specifieke fourageergebieden (bijvoorbeeld een boomgaard of vochtig grasland) nadelig beïnvloeden. - Het totaal aan groenstructuren en waardevolle landschapselementen binnen het desbetreffende leefgebied dient gelijk te blijven. Bij aantasting van bestaande groenstructuren en landschapselementen dient deze aantasting gecompenseerd te worden. Bij compensatie dient het om behoud en versterking van de aanwezige groen- en landschapsstructuren te gaan. - Bij nieuwvestiging en uitbreiding dient een ruime, verplichte, functioneel groene inpassing van het bouwblok plaats te vinden. De aanleg en het beheer van groenstructuren wordt gestimuleerd (via de stimuleringsregeling SNBL en eventuele aanvullende regelingen). Uitgangspunt bij de versterking van groenstructuren is dat nieuw groen, vrij groen is (er komen dus geen verdere beleidsbeperkingen uit voort).
AHSLandbouw	Zoekgebied veeverdihtingsgebieden	Geen specifieke randvoorwaarden voor aanwijzing duurzame projectlocaties	
	Vestigingsgebied glastuinbouw	Ontwikkeling intensieve veehouderij dient ontwikkeling van deze gebieden voor de glastuinbouw niet te frustreren (Streekplan)	Duurzame projectlocaties zijn mogelijk, mits de aanwijzing van een duurzame projectlocatie de huidige en toekomstige ontwikkelingsmogelijkheden van de glastuinbouw niet belemmert. Dat betekent dat niet alleen rekening dient te worden gehouden met bestaande glastuinbouwbedrijven en hun uitbreidingsmogelijkheden, maar ook met toekomstige nieuwvestigingen. Pas als voldoende duidelijk de benodigde ruimte en locaties voor de glastuinbouw binnen het vestigingsgebied in beeld zijn, kan worden bezien in hoeverre en waar er nog mogelijkheden voor duurzame projectlocaties zijn.

	Streekplan-subzone	Randvoorwaarde	Uitwerking
	Mogelijk doorgroeigebied glastuinbouw	Ontwikkeling intensieve veehouderij dient ontwikkeling van deze gebieden voor de glastuinbouw niet te frustreren	Duurzame projectlocaties zijn mogelijk, mits de aanwijzing van een duurzame projectlocatie de huidige en toekomstige ontwikkelingsmogelijkheden van de in het gebied aanwezige glastuinbouwbedrijven niet belemmert. Dat betekent dat rekening dient te worden gehouden met de hier liggende glastuinbouwbedrijven en hun ontwikkelingsmogelijkheden.
	Glasboomteeltgebied	Ontwikkeling intensieve veehouderij dient ontwikkeling van dit gebied voor de glasboomteelt niet te frustreren	Duurzame projectlocaties zijn mogelijk, mits de aanwijzing van een duurzame projectlocatie de huidige en toekomstige ontwikkelingsmogelijkheden van de glasboomteelt niet belemmert. Dat betekent dat rekening dient te worden gehouden met de hier liggende (glas)boomteeltbedrijven en hun ontwikkelingsmogelijkheden.
	AHSoverig	Geen specifieke randvoorwaarden voor aanwijzing duurzame projectlocaties	

7.2 Overige randvoorwaarden

Naast de specifieke randvoorwaarden per gebiedscategorie uit het streekplan kunnen er randvoorwaarden van natuurlijke, landschappelijke, cultuur-historische water- en bodemuishoudkundige of milieuhygiënische aard aanwezig zijn. Hieronder staan de thema's genoemd waarmee en op welke wijze rekening dient te worden gehouden bij de beoordeling of een projectlocatie al dan niet duurzaam is.

Thema	Randvoorwaarde	Uitwerking
Stank	In kernrandzones zijn duurzame projectlocaties niet mogelijk (Streekplan)	Het streekplan definieert een kernrandzone als volgt: Een gedeelte van het buitengebied dat grenst aan de bebouwde kom, met daarin relatief veel bebouwing op korte afstand van elkaar. In de praktijk wordt in de provinciale plantoetsing voorsnog een zone van 250 meter rondom de kern als kern-randzone beschouwd. Afgesproken is dat in de reconstructie- en gebiedsplannen uiteindelijk wordt aangegeven waar rond de bebouwde kommen vanuit stankoogpunt extensiveringsgebieden zijn gelegen, alwaar geen duurzame projectlocaties mogelijk zijn (duurzame projectlocaties zijn alleen mogelijk in landbouwontwikkelingsgebieden).
	De ontwikkeling moet passen binnen de wet- en regelgeving voor stank (stankwet en -regelgeving)	Duurzame projectlocaties zijn mogelijk, mits er voldoende afstand tot stankgevoelige objecten wordt aangehouden. De wet- en regelgeving ten aanzien van stank is hierbij het kader voor de minimaal noodzakelijke afstanden. Momenteel is de regelgeving op basis van de brochure "Veehouderij en Hinderwet 1985" en de Richtlijn "Veehouderij en stankhinder 1996" met inbegrip van de daarover gevormde jurisprudentie bepalend. Zodra voor de gebieden die vallen onder het regime van de Reconstructiewet het Reconstructieplan is vastgesteld, zal voor de daarin aangewezen verwevings- en landbouwontwikkelingsgebieden de "Wet stankemissie veehouderijen in landbouwontwikkelings- en verwevingsgebieden" van kracht worden. Verschil met de huidige regelgeving is, dat cumulatie (totale effect van meerdere bedrijven op het stankgevoelige object) van geurhinder niet wordt meegenomen in de vergunningverlening voor die bedrijven die zijn gelegen in landbouwontwikkelings- of verwevingsgebied. De wet- en regelgeving geeft aan welk aantal dieren maximaal gehouden mag worden afhankelijk van de afstand tot verschillende categorieën stankgevoelige objecten. Zonder rekening te houden met cumulatie (totale effect van meerdere bedrijven op het stankgevoelige object) van stank van de op de projectlocatie aanwezige bedrijven (3-5) kan worden uitgegaan van de indicatieafstanden zoals vermeld onder duurzame locaties (paragraaf 6.2).
Voor verzuring gevoelige gebieden (ammoniak)	In een zone van 250 meter rondom de zeer kwetsbare natuurgebieden zijn duurzame projectlocaties niet mogelijk (streekplan). De ontwikkeling moet passen binnen de wet- en regelgeving voor ammoniak (Wet ammoniak en veehouderij, MER, IPPC, Natuur-beschermingswetgebieden, Habitatrichtlijngebieden, Vogelrichtlijngebieden)	De voor verzuring gevoelige gebieden worden bepaald door de Wet ammoniak en veehouderij (Wav). Hierbinnen maken GS onderscheid in kwetsbare (B-) en zeer kwetsbare (A-)gebieden. Zeer kwetsbare gebieden zijn de voor verzuring gevoelige natuurgebieden, waarvoor GS een natuurdoeltype hebben vastgesteld met een kritische depositiewaarde kleiner dan 1400 mol stikstof per hectare per jaar. In een zone van 250 meter rondom deze zeer kwetsbare gebieden zijn duurzame projectlocaties niet mogelijk. Wet ammoniak en veehouderij (Wav) Binnen 250 meter van de kwetsbare natuurgebieden hebben intensieve veehouderijbedrijven ontwikkelingsmogelijkheden binnen hun bedrijfsemisiepola-fond, welke voortkomt uit de Wav. Nieuwvestiging en daarmee duurzame projectlocaties zijn niet mogelijk. Inmiddels is door het kabinet (Balkenende II) een wijziging van de Wav aangekondigd en zal het Rijk een voorstel doen voor de invulling van de vereisten die voortvloeien uit de Vogel-, Habitat- en IPPC-richtlijn. Na vaststelling van een nieuwe Wav en de duidelijkheid over de Europese richtlijnen zullen de reconstructie- en gebiedsplannen aangepast worden en zal ook de beoordeling van duurzame projectlocaties voor de intensieve veehouderij vanuit het beoordelingsaspect "verzuring" nog kunnen veranderen.

Thema	Randvoorwaarde	Uitwerking
		<i>Natuurbeschermingswet- en Vogelrichtlijn- en Habitatrichtlijngebieden</i> Er dient te worden getoetst of door nieuwvestiging (omschakeling of uitbreiding) van een intensieve veehouderij geen significante gevolgen optreden voor de te beschermen Natuurbeschermingswet- en Vogelrichtlijn- en Habitatrichtlijngebieden. Depositie van ammoniak op Natuurbeschermingswetgebieden en Habitatrichtlijngebieden is hierbij het belangrijkste item. Dat betekent dat een aanvullende toetsing, naast de toetsing in het kader van de Wav, noodzakelijk kan zijn. Indien nieuwvestiging (omschakeling of uitbreiding) significante gevolgen voor het gebied heeft en deze gevolgen niet middels passende maatregelen zijn weg te nemen, moet de milieuvergunning worden geweigerd en is een duurzame projectlocatie dus niet mogelijk. Indien het bedrijf MER-plichtig is, dient in het MER een eventuele toets ten aanzien van de Natuurbeschermingswet en Habitatrichtlijn te worden opgenomen. Voor Natuurbeschermingswetgebieden zal het ministerie van LNV in gevallen waar dat speelt een Natuurbeschermingswetvergunning moeten afgeven. De provincie brengt hierover advies uit. Voor de beoordeling of sprake is van schadelijke handelingen (in de zin van de Natuurbeschermingswet) wordt door de provincie momenteel gebruikt gemaakt van de systematiek uit de inmiddels vervallen Uitvoeringsregeling Ammoniak en Veehouderij. Voor Habitatrichtlijngebieden gaat het om een rechtstreekse toepassing van de richtlijn. Dat betekent dat het bevoegd gezag (de gemeente) in het kader van de milieuvergunning een passende beoordeling zal moeten maken. Daarbij dient rekening te worden gehouden met de cumulatieve gevolgen van het voorgenomen initiatief. De EU heeft in een handleiding uiteen gezet wat wordt verstaan onder een passende beoordeling en significante gevolgen. Deze handleiding heeft echter geen juridische status. In bijzondere gevallen kan een aanvullende toetsing ook noodzakelijk zijn voor vogelrichtlijngebieden. Over het algemeen leidt depositie van ammoniak in deze gebieden niet tot significante gevolgen voor het gebied en de daarin aanwezige vogelwaarden. Er dient evenwel in concrete gevallen wel te worden beoordeeld of mogelijk andere gevolgen kunnen optreden. In de nieuwe Natuurbeschermingswet, welke mogelijk in 2003 door de Tweede Kamer zal worden behandeld, zal door het Rijk worden aangegeven op welke wijze deze beoordeling (procedureel) zal moeten plaatsvinden. <i>MER / IPPC</i> Bij grote uitbreidingen of oprichtingen (in geval van nieuwvestiging of omschakeling) dient rekening te worden gehouden met een omgevingsstoets vanuit de MER of IPPC. Bij duurzame projectlocaties zal altijd sprake zijn van zo'n omgevingsstoets. Gemeenten moeten zeker stellen dat de vergunningaanvraag aan de IPPC- en MER-richtlijn voldoet. Als uit de omgevingsstoets blijkt dat nieuwvestiging, omschakeling of uitbreiding tot ontoelaatbare nadelige gevolgen voor het milieu leidt en deze gevolgen niet middels passende maatregelen zijn weg te nemen, moet de milieuvergunning worden geweigerd en zijn duurzame projectlocaties dus niet mogelijk. Deze omgevingsstoets heeft onder meer betrekking op de aspecten verzuring (ammoniak) en stankhinder. In bijlage 1 is aangegeven vanaf welke omvang van bedrijven een dergelijke omgevingsstoets vanuit MER of IPPC van toepassing is.
Ecologische verbindingszone's	De breedte en inrichting van de ecologische verbindingszone dient gehandhaafd te worden.	Duurzame projectlocaties zijn mogelijk, mits de nieuwvestiging cq uitbreiding van het bouwblok de breedte en inrichting van een bestaande of toekomstige te realiseren ecologische verbindingszone niet aantast; het functioneren van de ecologische verbindingszone dient voorop te staan. Als een duurzame projectlocatie in de onmiddellijke nabijheid ligt van een ecologische verbindingszone dient de inrichting van de locatie gepaard te gaan met de inrichting van deze (aangrenzende) ecologische verbindingszone.

Thema	Randvoorwaarde	Uitwerking
Landschap	Bij de inrichting van een duurzame projectlocatie dient een ontwikkelingsgerichte landschapsstrategie te worden toegepast.	Een belangrijk uitgangspunt bij het ontwikkelen van een duurzame projectlocatie is dat daarbij gestreefd wordt naar een verbetering van de ruimtelijke kwaliteit van het landschap, in combinatie met een goed functionerende sociaal-economische structuur. De ruimtelijke kwaliteit is af te lezen aan een herkenbare identiteit en een hoge informatie- en belevingswaarde van het landschap. Over het algemeen dient een goede architectonische en landschappelijke inpassing van bedrijven gegarandeerd te zijn; een beeldkwaliteitsplan vormt hierbij een uitstekend hulpmiddel. In paragraaf 8.7.2 van het Koepelplan wordt nader aandacht besteed aan het beleid voor de ontwikkeling en het behoud van de kwaliteit en diversiteit van het landschap. In de onderstaande thema's wordt aangegeven hoe met de specifieke aspecten cultuurhistorie, openheid en archeologische en aardkundige waarden moet worden omgegaan.
Cultuurhistorie	In de historisch-landschappelijke vlakken met hoge en zeer hoge waarden, zoals weergegeven op de Cultuurhistorische Waardenkaart, zijn alleen ruimtelijke ingrepen toelaatbaar die gericht zijn op de voortzetting of het herstel van de historische functie en die leiden tot behoud of versterking van de cultuurhistorische (landschaps)waarden (Streekplan).	Duurzame projectlocaties zijn in principe niet mogelijk, tenzij realisatie van een projectlocatie de cultuurhistorische waarden (hieronder worden ook historische groenstructuren en de historische bouwkunst verstaan) niet aantast. Een beeldkwaliteitsplan moet in deze situaties duidelijk maken hoe de cultuurhistorische waarden worden behouden en waar mogelijk versterkt. Cultuurhistorische waarden behoeven niet altijd een belemmering te zijn, maar kunnen ook als inspiratiebron dienen bij het localiseren en inrichten van duurzame projectlocaties. In een aantal typen gebieden zal gezien de aard van deze gebieden nieuwvestiging uitgesloten zijn. Nieuwvestiging in gebieden met een historisch-landschappelijk hoge of zeer hoge waarde, die getypeerd zijn als oude ontginningen is uitgesloten. Nieuwvestiging in gebieden met een hoge tot zeer hoge waarde, die geclassificeerd zijn als jonge heide-ontginningen is in principe niet mogelijk, tenzij wordt aangetoond dat aan de eerder genoemde randvoorwaarden is voldaan. In gebieden die een andere classificatie hebben, zal per gebied moeten worden beoordeeld of nieuwvestiging op voorhand is uitgesloten of dat dit in principe niet mogelijk is, tenzij wordt aangetoond dat aan de eerder genoemde randvoorwaarden is voldaan.
Openheid	Instandhouding van openheid in de zee- en rivierkeigebieden (Streekplan).	Duurzame projectlocaties zijn mogelijk, mits rekening wordt gehouden met de volgende randvoorwaarden: - Realisatie van de projectlocatie leidt niet tot verstoring van belangrijke zichtrelaties - de openheid op provinciale schaal blijft herkenbaar - Er wordt zo veel mogelijk aangesloten bij bestaande bebouwing(sconcentraties)

Thema	Randvoorwaarde	Uitwerking
Archeologische waarden	In gebieden met een hoge of middelhoge archeologische verwachtingswaarde (zie Cultuurhistorische Waardenkaart) dienen door middel van vooronderzoek de archeologische waarden in beeld te worden gebracht (Streekplan)	Duurzame projectlocaties zijn mogelijk, mits door middel van archeologisch vooronderzoek in beeld wordt gebracht of daadwerkelijk archeologische waarden aanwezig en er voldoende garanties zijn dat eventuele archeologische waarden ter plekke behouden zullen blijven (behoud in situ). Dit betekent dat uitbreiding van bestaande vestigingen en nieuwvestiging alleen kan geschieden wanneer rekening wordt gehouden met de archeologische waarden. Bij nieuwvestiging of uitbreiding van het bouwblok geldt voor archeologische waarden dat deze geconsolideerd dienen te worden. Het archeologisch waardeval terrein wordt ingericht, ingepast of ingesloten als groenstructuur binnen het plangebied of archeologie-vriendelijk overbouwd.
Aardkundig waardevolle gebieden	Aardkundig waardevolle gebieden zoals beekdalen, kreekgebieden, stuifzand- en landduinen dienen behouden te blijven (Streekplan, Aardkundige Waardenkaart Noord-Brabant; zie ook het thema "ruimte voor beek- en kreekherstel" in het Integraal Hydrologisch Streefbeeld)	Duurzame projectlocaties zijn in principe niet mogelijk in aardkundig waardevolle gebieden, tenzij sprake is van een zwaarwegend maatschappelijk belang en nadat onderzoek heeft aangetoond dat er geen alternatieve locaties voorhanden zijn, of andere oplossingen waardoor aantasting van de hier aanwezige waarden wordt voorkomen. In het geval van een dergelijke onontkoombaarheid moet verzekerd zijn dat de aantasting van de aardkundige waarden en de daarmee samenhangende natuur- en landschapswaarden tot het minimum wordt beperkt en wordt gecompenseerd. Duurzame projectlocaties vallen namelijk onder het nee-tenzij principe uit het Streekplan. In het Streekplan is aangegeven wat moet worden verstaan onder zwaarwegende maatschappelijke belangen, alternatieve locaties of andere oplossingen en compensatie.
Grondwaterbeschermingsgebieden	De risico's voor de kwaliteit van het grondwater mogen niet toenemen (Streekplan, Provinciale Milieu-Verordening)	Duurzame projectlocaties zijn niet mogelijk binnen de beschermingszones van grondwaterwinningen. Nieuwvestiging van agrarische bedrijven is conform het streekplan namelijk uitgesloten in alle beschermingszones van kwetsbare (2,5-jaars zones) en zeer kwetsbare (100- en 25-jaars zones) grondwaterwinningen. Het verdient aanbeveling om naast de grondwaterwinningen ten behoeve van de openbare drinkwatervoorziening, zoals in het streekplan aangegeven, ook aan industriële winningen aandacht te besteden.
Regionale Waterberging	Geschiktheid van zoekgebied voor regionale waterberging dient niet verloren te gaan (Streekplan, Integraal Hydrologisch Streefbeeld)	Duurzame projectlocaties zijn in principe niet toegestaan, tenzij uit de watertoets blijkt dat de geschiktheid van het zoekgebied voor regionale waterberging niet verloren gaat. De impact van een projectlocatie op bergings- en afvoercapaciteit kan behoorlijk zijn. Duurzame projectlocaties worden volgens het streekplan gezien als grootschalige, kapitaalintensieve functies waarvoor een watertoets verplicht is.

Thema	Randvoorwaarde	Uitwerking
Ruimte voor de rivier	Geschiktheid van zoekgebied voor rivierverruiming dient niet verloren te gaan (Streekplan, Integraal Hydrologisch Streefbeeld)	Duurzame projectlocaties zijn in principe niet toegestaan, tenzij uit de watertoets blijkt dat de geschiktheid van het zoekgebied voor rivierverruiming niet verloren gaat en de investering vanuit het oogpunt van veiligheid en schaderisico's verantwoord is. Duurzame projectlocaties worden volgens het streekplan gezien als grootschalige, kapitaalintensieve functies waarvoor een watertoets verplicht is.
Potentieel natte gebieden	Potentieel natte gebieden zijn van nature niet of minder geschikt voor bebouwing (Streekplan). Binnen het Integraal Hydrologisch Streefbeeld (IHS) geldt dit regime met name voor de legenda-eenheden "landbouwgebied" en "landbouwgebied beperkt door op de EHS afgestemde waterhuishouding", "extra maatregelen nodig voor het herstellen van de gewenste kwel", "aanpassen waterhuishouding hydrologische isolatie" en "herstel brongebied".	Duurzame projectlocaties zijn in principe niet mogelijk. Dit conform het streekplanbeleid ten aanzien van de ontwikkeling van grootschalige, kapitaalintensieve functies in potentieel natte gebieden, gelegen in de landelijke regio's, zoals aangeduid in het Streekplan. Een uitzondering is mogelijk als alternatieven voor de ontwikkeling van dit soort functies elders in de betreffende landelijke regio ontbreken of de ontwikkeling hiervan duidelijke ruimtelijke voordelen oplevert. Ruimtelijke voordelen zijn bijvoorbeeld het sparen van belangrijke natuurlijke, landschappelijke of cultuurhistorische (landschaps)waarden. Wel moet in dat geval op basis van een watertoets worden aangetoond, dat afdoende rekening wordt gehouden met de redelijkerwijs te verwachten opgaven vanuit het waterbeheer. De schaderisico's en het gebruik van ophoogzand moeten hierbij binnen aanvaardbare grenzen blijven.
Watertoets	Voor duurzame projectlocaties is de watertoets verplicht (Streekplan).	Bij de locatieseek, de (her)inrichting en het beheer van nieuwe ruimtelijke functies, waaronder duurzame projectlocaties voor de intensieve veehouderij, dienen relevante waterhuishoudkundige aspecten (rekening houden met natte gebieden, waterberging, kwaliteit van grond- en oppervlaktewater, tegen gaan van verdroging) te worden meegenomen. Het is van belang om de desbetreffende waterbeheerders in een zo vroeg mogelijk stadium bij de planvorming te betrekken, om in gezamenlijk overleg met de initiatiefnemer te bepalen welke waterhuishoudkundig relevante aspecten aan de orde zijn en hoe daarmee moet worden omgegaan. Het advies van de waterbeheerder weegt zwaar mee in de beoordeling van het plan.
Varkensvrije zones	Varkensvrije zones dienen varkensvrij te worden gemaakt (Reconstructiewet).	Duurzame projectlocaties voor de varkenshouderij zijn niet mogelijk. Duurzame projectlocaties voor intensieve veehouderijtakken, anders dan varkens, zijn in principe wel mogelijk.

Thema	Randvoorwaarde	Uitwerking
Meest geschikte gronden voor de grondgebonden landbouw	Agrarisch belang van deze gronden moet worden meegewogen bij aanduiding als duurzame projectlocatie (Streekplan)	GS geven hiervoor geen nadere uitwerking
Beperken van directe hinder	Er dient rekening te worden gehouden met andere (agrarische) functies	Vanuit de praktijk zijn gevallen bekend waarbij sprake is van directe hinder vanuit intensieve veehouderijbedrijven op andere (agrarische) functies. Te denken valt hierbij aan stofhinder vanuit met name pluimveebedrijven voor de glastuinbouw (tuinbouwglas vervult extra) of directe ammoniakschade op boomkwekerijen. Het is wenselijk om bij de beoordeling van duurzame projectlocaties met dit hinderaspect rekening te houden en te bezien of in dergelijke gevallen passende maatregelen kunnen worden genomen.
Verkeer en vervoer	Eventuele toename van verkeersbewegingen moet passen binnen algemene randvoorwaarden gebied	Mobiliteitseffecten veroorzaakt door een duurzame projectlocatie (toename van relatief zwaar transport) mogen geen negatieve gevolgen hebben voor de leefbaarheid, bereikbaarheid en verkeersveiligheid. Bij de locatiekeuze dient hiermee rekening te worden gehouden en zonodig dient de infrastructuur daarop te worden afgestemd.

Naast de hierboven genoemde thema's dient tevens te worden bezien hoe het voorgenomen initiatief past binnen de (komende) reconstructiezonering en andere (toekomstige) ruimtelijke ontwikkelingen.

Thema	Randvoorwaarde	Uitwerking
Reconstructiezonering	Duurzame projectlocatie moet passen binnen doelstellingen reconstructiezonering	Binnen de reconstructie vindt op gebiedsniveau een integrale afweging plaats tussen de diverse belangen in het buitengebied. Er dient dan ook altijd te worden getoetst of de projectlocatie past binnen de (komende) reconstructiezonering; uitgangspunt is dat projectlocaties deel uitmaken van de zone "landbouwontwikkelingsgebied". Bij eventuele strijdigheden tussen de reconstructiezonering en het Streekplan prevaleert het uiteindelijk vastgestelde Reconstructieplan. Tot die tijd is het Streekplan leidend; eventuele afwijkingen van het Streekplan vereisen een streekplanafwijkingprocedure.
(Toekomstige) ruimtelijke ontwikkelingen	Rekening houden met de ontwikkeling van andere functies.	Bij de beoordeling van duurzame projectlocaties dient rekening te worden gehouden met de toekomstige (geplande en vastgestelde) ontwikkeling van andere functies. Denk hierbij aan andere vormen van (intensieve) landbouw, recreatie, stadsuitbreiding en infrastructuur. Ontwikkeling van dergelijke functies kan betekenen dat geen sprake meer kan zijn van een duurzame projectlocatie.

Bijlage behorende bij de “Handleiding duurzame locaties en duurzame projectlocaties voor de intensieve veehouderij”

Omvang bedrijven in verband met MER en IPPC

Milieu Effect Rapportage (MER)

Voor een aantal diersoorten geldt vanaf een bepaalde omvang van de veestapel een MER-plicht of een MER-beoordelingsplicht bij de aanvraag om een milieuvergunning. Bij een beoordelingsplicht moet de gemeente beoordelen of deze bedrijven een MER moeten laten opstellen. Of dit het geval is hangt af van de omgeving van het bedrijf. Indien hier kwetsbare waarden op het gebied van natuur, landschap, milieu, e.d. voorkomen kan een gemeente besluiten om een MER verplicht te stellen. Tabel 1 geeft de ondergrens voor de beoordelings- en MER-plicht voor verschillende diersoorten (Besluit milieu-effectrapportage 1994).

Tabel 1 ondergrens voor MER-plicht en MER-beoordelingsplicht

Diersoort	MER verplicht vanaf oprichting of uitbreiding met meer dieren dan	MER-beoordelingsplicht bij oprichting of uitbreiding met meer dieren dan
Mesthoenders	85.000	60.000
Hennen	60.000	45.000
Mestvarkens	3.000	2.200
Zeugen	900	350

International Pollution Prevention Control (IPPC)

De IPPC-richtlijn is een Europese richtlijn die verplicht dat bedrijven die uitbreiden boven een bepaalde omvang, de beste beschikbare emissie-beperkende technieken moeten toepassen.

Daarnaast geldt voor deze bedrijven een verplichte omgevingstoets. De richtlijn is van toepassing op pluimveebedrijven vanaf 40.000 dierplaatsen, vleesvarkensbedrijven vanaf 2000 dieren en fokzeugenbedrijven vanaf 750 zeugen.

Bijlage 5.2

Werkwijze toekenning en vergroting bouwblokken van bestaande intensieve veehouderijen

De hieronder geschetste werkwijze sluit nauw aan op de gangbare praktijk die gemeenten hanteren bij het vormgeven van bouwblokken bij (integrale herziening van) bestemmingsplannen buitengebied en de daarbij in de bestemmingsplanvoorschriften op te nemen flexibiliteitsbepalingen (“wijziging”). De stappen zijn schematisch weergegeven in figuur B5.2. Het toekennen van een agrarische bedrijfsbestemming (bouwblok) is pas aan de orde als sprake is van een bestaande, als zodanig functionerende, intensieve veehouderij.

Stap 1

Op basis van de al bestaande bebouwing (bedrijfswoning, bijgebouwen, stallen, machineberging, mestopslag, voedersilo's e.d.) en voorzieningen (tuin, erfverhardingen, kuilvoerplaten, erfbeplanting) wordt een “nauw begrensd bouwblok” vorm gegeven.

Dit betreft in de meeste gevallen een fictief bouwblok. Afgesproken is om dit nauw begrensde bouwblok alleen daadwerkelijk te hanteren:

- in extensiveringsgebieden wanneer het bestemmingsplan betreft die niet gebaseerd zijn op het Streekplan 1992 (of 2002) en waarbij geen sprake is van aantoonbaar concrete initiatieven voor uitbreiding (zie hiervoor de begripsbepalingen onder § 11.6.1);
- in verwevingsgebieden wanneer het bestemmingsplan betreft die niet gebaseerd zijn op het Streekplan 1992 (of 2002) en waarbij geen sprake is van aantoonbaar concrete initiatieven (zie hiervoor de begripsbepalingen onder § 11.6.1), en waarbij ook geen sprake is van een duurzame locatie.

Stap 2

In alle andere gevallen wordt een “bouwblok op maat” vorm gegeven. Het bouwblok op maat-principe gaat uit van de normaal binnen een bestemmingsplanperiode te voorziene ontwikkelingsmogelijkheden, met een afweging naar de kwaliteiten van het omliggende gebied en de concrete bedrijfseconomische omstandigheden. Bij de begrenzing van het bouwblok op maat wordt ook bij het ontbreken van aantoonbaar concrete initiatieven rekening gehouden met een uitbreiding van ca. 15% van het (fictieve) nauw begrensde bouwblok. Bij concrete uitbreidingsplannen die meer ruimte vereisen kan, afhankelijk van de integrale zonering, ook een grotere uitbreiding dan 15% door middel van het “bouwblok op maat” principe worden vorm gegeven. In alle gevallen wordt uitgegaan van zuinig ruimtegebruik.

In de *extensiveringsgebieden* is in de bestemmingsplannen die gebaseerd zijn op het Streekplan 1992 al een bouwblok op maat aan intensieve veehouderijen toegekend; deze bouwblokken blijven in stand, maar kunnen niet meer uitgebreid worden (tenzij een eenmalige uitbreiding noodzakelijk is enkel en alleen om aan de wettelijke vereisten met betrekking tot dierenwelzijn te voldoen).

In de *extensiveringsgebieden* kan aan intensieve veehouderijen met aantoonbaar concrete initiatieven gelegen in bestemmingsplannen die niet gebaseerd zijn op het Streekplan 1992 ook een bouwblok op maat worden toegekend. Bij het vormgeven van deze bouwblokken wordt rekening gehouden met een uitbreiding van de bebouwing het bouwblok met circa 15%.

Vergroting van het aldus toegekende bouwblok is niet mogelijk (tenzij een uitbreiding noodzakelijk is enkel en alleen om aan de wettelijke vereisten met betrekking tot dierenwelzijn te voldoen).

In de *verwevingsgebieden* wordt voor alle intensieve veehouderijen, mits en voorzover de locatie als duurzaam kan worden aangemerkt, een bouwblok vorm gegeven conform het bouwblok op maat-principe. Bij concrete uitbreidingsplannen die meer ruimte vereisen kan ook een grotere uitbreiding dan 15% door middel van het “bouwblok op maat” principe worden vorm gegeven. In alle gevallen wordt uitgegaan van zuinig ruimtegebruik.

Dit bouwblok op maat kan ten hoogste 2,5 ha groot zijn. De maximummaat van een duurzame locatie kan ook kleiner zijn, bijvoorbeeld 1,5 of 2 ha. Daardoor kunnen ook bouwblokken kleiner dan 2,5 ha als duurzaam aangemerkt worden. Indien er in de huidige situatie al sprake is van een groter bouwblok dan 2,5 ha wordt maatwerk geleverd waarbij zuinig ruimtegebruik (bouwblok op maat) uitgangspunt is.

Voor de vaststelling van bouwblokken in *verwevingsgebieden* worden voor locaties die niet als duurzaam kunnen worden aangemerkt de bouwrechten gerespecteerd in bestemmingsplannen die gebaseerd zijn op het Streekplan 1992 of 2002. Vergroting van het aldus toegekende bouwblok op een niet duurzame locatie is niet mogelijk (tenzij een uitbreiding noodzakelijk is enkel en alleen om aan de wettelijke vereisten met betrekking tot dierenwelzijn te voldoen).

In de *landbouwontwikkelingsgebieden* wordt voor alle intensieve veehouderijen een bouwblok toegekend conform het bouwblok op maat principe. Bij concrete uitbreidingsplannen die meer ruimte vereisen kan ook een grotere uitbreiding dan 15% door middel van het “bouwblok op maat” principe worden vorm gegeven. In alle gevallen wordt uitgegaan van zuinig ruimtegebruik.

Stap 3

Een eenmaal toegekend bouwblok op maat kan door middel van een in bestemmingsplannen opgenomen wijzigingsbevoegdheid (wijziging, artikel 11 WRO) vergroot worden. Via de in de voorschriften van het bestemmingsplan op te nemen wijzigingscriteria wordt aangegeven aan welke randvoorwaarden moet worden voldaan om vergroting van het bouwblok mogelijk te maken. Dit betreft ten minste het aanwezig zijn van concrete uitbreidingsplannen en het voldoen aan de relevante wet-en regelgeving (watertoets, milieuregelgeving e.d.). Verder is voor elke toepassing van de wijzigingsbevoegdheid de goedkeuring van GS vereist (tenzij GS bij de goedkeuring van het desbetreffende bestemmingsplan heeft aangegeven dat dit in bepaalde gevallen niet nodig is).

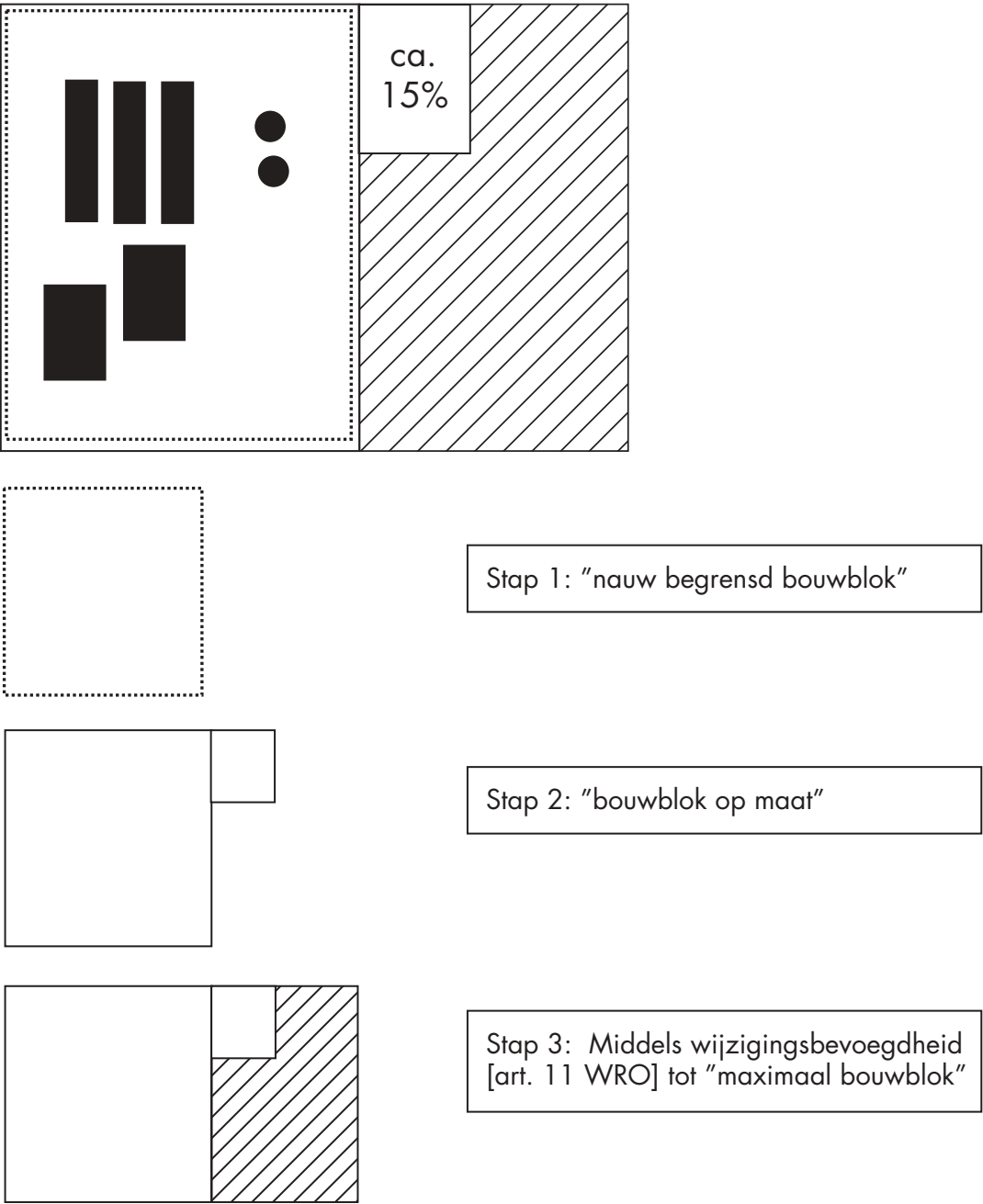
In *verwevingsgebieden* wordt een uitbreiding van het bouwblok via de wijzigingsbevoegdheid tot maximaal 2,5 ha toegestaan mits voor de desbetreffende intensieve veehouderij voldaan wordt aan het begrip “duurzame locatie” (zie handleiding).

In *landbouwontwikkelingsgebieden* wordt uitbreiding van het bouwblok toegelaten via de wijzigingsbevoegdheid. In sommige reconstructieplannen wordt ook in landbouwontwikkelingsgebieden een maximum voor de bouwblokomvang bepaald, (“maximaal bouwblok” te bereiken door middel van wijzigingsbevoegdheid).

In *verwevingsgebieden* behoeft een vergroting van het bouwblok tot 1,5 ha middels een wijziging geen goedkeuring van Gedeputeerde Staten.

In *landbouwontwikkelingsgebieden* kan goedkeuring achterwege blijven bij een vergroting van het bouwblok tot 2,5 ha.

In beide gevallen is dit alleen maar mogelijk als Gedeputeerde Staten dit bij de goedkeuring van die bestemmingsplannen hebben bepaald en mits niet gebleken is van zienswijzen tegen het wijzigingsplan. Gedeputeerde Staten zullen dit in het dictum van het goedkeuringsbesluit omtrent het bestemmingsplan opnemen.

Figuur B5.2 Stappen toekenning en vergroting bouwblokken

Bijlage 6 Toelichting toeristisch-recreatieve ontwikkelingskaart

Inleiding

Onze toeristisch recreatieve visie bestaat uit drie onderdelen:

- Een visie op de toeristisch-recreatieve positie en ontwikkeling;
- Ontwikkelingskaart recreatie en toerisme;
- Toelichtende tabel bij de ontwikkelingskaart.

De ontwikkelingskaart recreatie en toerisme (kaart 20) is een vertaling van de toeristisch-recreatieve visie van de reconstructiecommissie en geeft inzicht in de toeristisch-recreatieve activiteiten en voorzieningen die in een (deel)gebied gewenst zijn. Afhankelijk van de beschikbare instrumenten en middelen kunnen wij bepaalde gewenste ontwikkelingen stimuleren of sturen. Bij het opstellen van de tabel en de ontwikkelingskaart is zoveel mogelijk een integrale benadering gehanteerd.

Het toeristisch-recreatieve product in een regio is een samenstel en samenspel van omgevingskwaliteiten als natuur en landschap en routestructuren en bedrijfskwaliteiten. Om hieraan voldoende invulling te kunnen geven, is het noodzakelijk dat zicht wordt geboden op de bestaande en gewenste ontwikkelingen op het bedrijfsniveau. In de ontwikkelingsvisie en -kaart wordt hier dan ook specifiek aandacht aan besteed.

In deze bijlage wordt verder ingegaan op de status van de ontwikkelingskaart en de bijbehorende tabel.

Toelichting tabel en ontwikkelingskaart

In de hieronder opgenomen tabel zijn de aanduidingen op de ontwikkelingskaart toegelicht. De tabel en ontwikkelingskaart vormen samen één geheel. Per gebied is aangegeven wat de visie is voor dat gebied met de randvoorwaarden. Soms zijn voorbeelden opgenomen van ontwikkelingen die gewenst zijn ter ondersteuning van de visie. In de laatste kolom zijn de op dit moment bestaande initiatieven vermeld.

De benoemde gebieden in de tabel zijn terug te vinden op kaart (niet specifiek met codering aangegeven). Ook de intensieve verblijfsaccommodaties, dagattracties en de zoeklocaties voor recreatieve poorten zijn op de kaart aangegeven.

Alleen de intensieve verblijfsaccommodaties en dagattracties die een recreatiebestemming zijn opgenomen. Dat wil niet zeggen dat de overige (kleinschalige) bedrijven geen ontwikkelingsmogelijkheden hebben. Ook voor deze bedrijven zullen ruimtelijke afwegingen gemaakt moeten worden. Deze (kleinschalige) bedrijven staan echter niet op kaart.

De ontwikkelingskaart met bijbehorende tabel is een vertaling van de visie die de reconstructiecommissie heeft ten aanzien van recreatie en toerisme. De ontwikkelingskaart vormt het globale ruimtelijke kader. Bij concrete initiatieven zal de verdere precisering, detaillering en afweging plaatsvinden in de reguliere planologische procedures.

Relatie ontwikkelingskaart en Streekplan

De aanduidingen op de ontwikkelingskaart zijn zoekgebieden voor de omschreven gewenste toeristisch-recreatieve ontwikkelingen met de daarbij aangegeven randvoorwaarden. Voor de

mogelijke ontwikkelingen in deze gebieden gelden het Streekplan en de lagenbenadering als beoordelingskader. Uitgangspunt is een gezonde verhouding tussen toeristisch-recreatieve activiteiten en de draagkracht van een gebied.

Toelichting legenda-eenheden ontwikkelingskaart

Algemeen

Voor de Toeristisch-Recreatieve Ontwikkelingskaart onderscheiden de legenda-eenheden zich door intensiteit en schaal van de voorgestane ontwikkelingen. Dit varieert van intensieve gebieden met grootschalige mogelijkheden naar extensieve recreatiegebieden. Per gebied zijn aangegeven de toeristisch-recreatieve visie, randvoorwaarden, gewenste ontwikkelingen en bestaande initiatieven en soms ook wat in die gebieden niet gewenst is.

Ook zijn op de kaart zoeklocaties voor Recreatieve Poorten aangegeven en zijn de bestaande verblijfsaccommodaties en dagattracties opgenomen.

Intensief, extensief, grootschalig en kleinschalig

In de gebiedsbeschrijvingen zijn de begrippen intensief, extensief, grootschalig en kleinschalig gebruikt. Een bepaalde toeristisch-recreatieve voorziening is niet altijd hard te begrenzen. Zo leidt bijvoorbeeld een volwaardige golfbaan met 18-holes tot verschillende inzichten of dit een grootschalige intensieve of grootschalige extensieve voorziening is.

Om een beeld te geven wat voor type voorzieningen tot de verschillende categorieën zijn te rekenen, zijn in de onderstaande tabel voorbeelden opgenomen.

	Algemeen uitgangspunt	Voorbeelden
Grootschalig Intensief	Hier komen veel mensen tegelijkertijd samen op een grote oppervlakte / in een groot gebouw. Uitstraling naar de omgeving. De recreatievebeleving is vaak intern gericht.	Campings, bungalowparken, grotere groepsaccommodaties, jachthavens en grotere hotels. Dagattracties, zoals dierentuinen en pretparken. Zwemparadijzen. IJsbanen. Conferentieoord. Evenemententerrein. Lawaaisportterreinen (auto/motorcircuits).
Grootschalig Extensief	Hier komen relatief weinig mensen verspreid over een grote oppervlakte. Beperkte uitstraling naar de omgeving. Hier is sprake van meer externe gerichtheid.	Landschapscamping. Natuurkampeerterreinen. Recreatief medegebruik in bos- en Natuurgebieden. Volwaardige golfbaan (18-holes).

	Algemeen uitgangspunt	Voorbeelden
Kleinschalig Intensief	Hier komen redelijk veel mensen tegelijkertijd samen op een kleine oppervlakte / in een klein gebouw. Beperkte uitstraling naar de omgeving. Intern gericht.	Speelboerderij. Kleinschalige horeca in landelijk gebied (bijvoorbeeld pannenkoekenrestaurant) Recreatieve Poort. Speeltuin. Zwembad. Sauna. Fitnesscentrum.
Kleinschalig Extensief	Hier komen weinig mensen tegelijkertijd samen op een kleine oppervlakte / in een klein gebouw. Beperkte uitstraling naar de omgeving. Extern gericht.	Kleinschalig kamperen (minicamping). Agrotoerisme zoals een kaasboerderij. Kleinere golfbaan (9-holes, pitch & putt). Kleinschalige dagrecreatieve voorzieningen zoals een kinderboerderij. Kleinschalig verblijf zoals hotelletje, groepsaccommodaties, bed and breakfast, Goeikamer. Passantensteigers. Picknickplaatsen. Fiets-, wandel-, ruiter-, kano- en skateroutes.

Uitwerking legenda-eenheden

A. Projectlocatiegebied

In dit gebied is een clustering mogelijk van grootschalige en kleinschalige verblijfsrecreatieve bedrijven, dagattracties, intensieve watersportlocaties, intensieve toeristisch-recreatieve voorzieningen en openluchtrecreatiegebieden. Dit gebied biedt ruimte voor kwaliteitsverbetering, van de bestaande bedrijven (grootschalig en kleinschalig).

In dit gebied is ruimte voor (incidentele) nieuwvestiging van grootschalige verblijfsaccommodaties, dagattracties en dagrecreatieve voorzieningen en voor nieuwvestiging van kleinschalige bedrijven en voorzieningen (w.o. agrotoerisme). Daarnaast is nieuwvestiging en uitbreiding van golfbanen in deze gebieden in principe mogelijk.

De recreatieve routestructuren, de informatievoorziening en de kwaliteitsverbetering en -versterking van het routenetwerk en de paden zijn belangrijke aandachtspunten. De (veilige) bereikbaarheid van de verschillende voorzieningen maakt daar onderdeel van uit.

B. Intensief Recreatief Gebied

Dit gebied bestaat uit een clustering van intensieve en extensieve toeristisch-recreatieve bedrijven en voorzieningen of kan uitgroeien tot een clustering hiervan. Ook watersportlocaties en openluchtrecreatiegebieden kunnen hier deel van uitmaken.

In dit gebied wordt ruimte geboden voor kwaliteitsverbetering van de bestaande bedrijven (grootschalig en kleinschalig). Tevens is in dit gebied ruimte voor nieuwvestiging van kleinschalige intensieve en extensieve bedrijven zoals een (overdekte) speeltuin, kinderboerderij / dierenpark en kleinschalig museum. Ook nieuwe agrotoeristische ontwikkelingen passen in dit gebied. De recreatieve routestructuren, de informatievoorziening en de kwaliteitsverbetering en -versterking van het routenetwerk en de paden zijn belangrijke aandachtspunten. De (veilige)

bereikbaarheid van de verschillende voorzieningen maakt daar onderdeel van uit. Vestiging van nieuwe grootschalige verblijfsaccommodaties, dagattracties en toeristisch-recreatieve voorzieningen is in dit gebied niet gewenst.

D. Kansrijk Extensief Recreatief Landelijk Gebied

Dit is een aantrekkelijk en interessant landelijk gebied vanuit landschap en cultuurhistorie of vanuit de nabijheid van aantrekkelijke natuurgebieden. Belangrijk is dat de samenhang in dit gebied versterkt kan worden. Er is aandacht voor versterking van de omgevingskwaliteiten (landschap).

In recreatief opzicht zijn dit kansrijke gebieden voor kleinschalige extensieve en kleinschalige intensieve bedrijven, zoals kleinschalige horeca en speelboerderijen. Verder zijn dit kansrijke gebieden voor het recreatief medegebruik, extensieve waterrecreatie en voor verschillende routestructuren. Het gaat daarbij om voorzieningen als fiets- en wandelpaden, rust- en picknickbanken, informatiepanelen, overstapjes, klaphekjes, knuppelpaden, aanlegplaatsen, vissteigers en kano-uitstapplaatsen. Naast het realiseren van nieuwe voorzieningen is kwaliteitsverbetering van de bestaande voorzieningen mogelijk.

De vestiging van een landschapscamping⁸ past bijvoorbeeld uitstekend in deze gebieden.

E. Overige landelijke gebieden

Dit zijn gebieden die geen bijzondere aanduiding hebben omdat ze vanuit toeristisch-recreatieve optiek minder aantrekkelijk en kansrijk zijn. Dat wil overigens niet zeggen dat ontwikkelingen in deze gebieden niet mogelijk zijn. Het gaat dan echter in veel gevallen om geïsoleerde kleinschalige maar soms ook grootschalige voorzieningen, zoals bijvoorbeeld een kampeerterrein of agrotouristische voorziening. Kwaliteitsverbetering van bestaande voorzieningen en nieuwe kleinschalige ontwikkelingen kunnen hier evenwel zeker een plaats krijgen. Denk daarbij bijvoorbeeld aan de huisverkoop van agrarische producten dichtbij een stad of dorp. Ook de recreatieve routestructuren, de informatievoorziening en de kwaliteitsverbetering en -versterking van het routenetwerk en de paden zijn in deze gebieden belangrijke aandachtspunten.

F. Recreatieve Poort

Een Recreatieve Poort vormt de ingang van een natuur- en bosgebied waar de bezoeker de auto kan parkeren en vervolgens te voet, per fiets of per paard het gebied kan gaan verkennen. Bij een Recreatieve Poort zijn dan ook startplaatsen van diverse typen routes, met een nadruk op een volwaardig wandelproduct, en bevindt zich een knooppunt van het fietsknooppuntenstelsel. Een Recreatieve Poort is gevestigd op een plaats waar de natuur en/of het landschap een grotere recreatiedruk aan kunnen, terwijl tegelijkertijd de meer kwetsbare delen van het gebied of aangrenzende gebieden kunnen worden ontlast van de recreatieve druk (bijvoorbeeld door het ontwikkelen van een recreatieve zonering).

Bij een Recreatieve Poort zijn altijd een horecavoorziening en ruime parkeermogelijkheden en is informatie over het gebied te zien en te verkrijgen (zoals routefolders). De informatievoorziening kan een informatiecentrum van een terreinbeheerder zijn maar kan ook worden gekoppeld aan de horecavoorziening. De horecavoorziening bij een Recreatieve Poort wordt vanuit particulier initiatief opgezet en moet als een rendabel bedrijf geëxploiteerd kunnen worden. Hierbij kan gedacht worden aan een restaurant of kleinschalige verblijfsrecreatie. Andere voorzieningen die er een plaats kunnen krijgen zijn fietsverhuur, een speelbos, een stuk struinnatuur, een dagrecreatieve en verblijfsrecreatieve voorziening.

De invulling van een Recreatieve Poort is afhankelijk van het type gebied, de bestaande situatie en de mogelijkheden die het gebied biedt en is dus maatwerk per locatie. Globaal wordt

ervan uitgegaan dat een Recreatieve Poort moet kunnen uitgroeien tot een plaats waar 75.000 - 150.000 bezoekers op jaarbasis kunnen worden ontvangen. Ter vergelijking: het bezoekerscentrum van Natuurmonumenten in Oisterwijk ontvangt jaarlijks zo'n 90.000 bezoekers en het bezoekerscentrum Slabroek circa 80.000 .

Een Recreatieve Poort onderscheidt zich duidelijk van de uiteenlopende en talrijk aanwezige recreatieve startpunten voor wandelen en fietsen in de verschillende natuur- en bosgebieden. Deze startpunten variëren van een punt met ruimte voor slechts een enkele auto en een toegang tot het gebied tot een plek met ruimte voor redelijk wat auto's, bankjes en een informatiepaneel. Deze recreatieve startpunten krijgen geen aparte aanduiding op de Ontwikkelingskaart, maar kunnen bij de gebiedsuitwerking wel specifieke aandacht krijgen. Bij de gebiedsuitwerking zal blijken dat soms aandacht nodig is voor recreatieve zonering van natuur- en bosgebieden waar de Recreatieve Poorten en de recreatieve startpunten onderdeel van uitmaken. Dit zal gebiedsspecifiek worden uitgewerkt.

G. Bestaande intensieve recreatiebedrijven

Opgenomen zijn de bestaande intensieve recreatiebedrijven (verblijfsaccommodaties en dagattracties) die in principe ruimte moeten krijgen voor kwaliteitsverbetering van het aanbod. Het mogelijk maken van een kwaliteitsverbetering is belangrijk omdat het beter is bedrijfseconomisch gezonde, kwalitatief volwaardige bedrijven te hebben dan bedrijven die “op slot” zitten. Voor sommige bedrijven gaat deze kwaliteitsslag zeker gepaard met de behoefte aan meer ruimte rondom het bedrijf.

Niet alle plannen zullen zonder meer kunnen worden gerealiseerd. Daarvoor zijn de aanwezige landschappelijke waarden omvangrijk en belangrijk voor de aantrekkingskracht van het gebied. Bij de planvorming door bedrijven vormen de versterking van de landschappelijke en ecologische waarden op en rond het eigen bedrijf een belangrijk onderdeel (natuurlijke bufferzones, bijdrage aan versterking landschapselementen).

De provinciale toetsingscommissie toetst een verzoek tot uitbreiding van een recreatiebedrijf in de GHS aan de voorwaarden uit het Streekplan.

Bij plannen van bedrijven waar in belangrijke mate sprake is van permanente bewoning van stacaravans en recreatiewoningen, verdient oplossing van dit vraagstuk aandacht. Het uitgangspunt is geen extra ruimte voor bedrijven die zich hebben ontwikkeld tot een vast standplaats-product met langdurig verblijf en voor bedrijven met permanente bewoning.

Projectlocatie gebied	Visie gebied	Randvoorwaarden	Wenselijke ontwikkelingen vanuit de visie	Bestaande initiatieven
Moergestel (gemeente Oisterwijk)	Kwaliteitshandhaving van de bestaande accommodaties met expliciete aandacht voor de landschappelijke aankleding van de bedrijven in de omgeving. Versterking van het toeristisch verblijfsrecreatie product. Inplaatsingsgebied voor uit te plaatsen bedrijven.	* Uitbreiding van de bestaande bungalowparken en kampeerterreinen in kwetsbare gebieden conform Streekplan beleid. * Geen nieuwvestiging van verblijfsaccommodatie, alleen ruimte voor van elders te saneren bedrijven in het zuidelijk gedeelte van het projectlocatiegebied. * Geen extra ruimte voor bedrijven met permanente bewoning. * Afstemming met reconstructiegebied de Meierij.	* Ondersteuning van bedrijven in het toeristische marktsegment (toeristische standplaatsen, verhuurcaravans- en bungalows, hotels). * Aandacht voor relatie met omgeving: fietsers, wandelaars en ruiters met name in de Oisterwijkse vennen. In de Kampina ligt het accent op extensieve recreatie.	Verplaatsing van een camping die gelegen is in een natuurontwikkelingsgebied elders in de gemeente Oisterwijk.
Beekse Bergen	Dit bedrijf is van eminent belang voor de toeristisch-recreatieve positie van Beerze Reusel, maar ook voor (Midden-)Brabant. Ruimte voor kwaliteitsversterking van het safari-park, het strand- en speel-land en de verblijfsaccommodaties.	Nieuwe attracties, detailhandelsvoorzieningen en horeca in of bij de Beekse Bergen moeten passen bij het landelijke karakter van het park (Streekplan). Geen inplaatsingsgebied voor uit te plaatsen recreatiebedrijven.		Plan voor uitbreiding van het aantal zomervoningen binnen de huidige bestemming.
Zoeklocatie Reusel-Noord	Ontwikkelingsgebied voor intensieve dag- en verblijfsrecreatie. Inplaatsingsgebied voor uit te plaatsen recreatiebedrijven.	Voor het gehele gebied ligt het accent op dagrecreatie. Voor nieuwe verblijfsaccommodaties ligt het accent op extensief verblijf zoals natuurkampeerterreinen.	Natuurkampeerterrein. Een slechtweervoorziening met een regionale functie (200.000 - 300.000 bezoekers).	
E3-strand	Ontwikkeling van een gebied voor intensieve dag- en verblijfsrecreatie.	Nadruk op intensieve dagrecreatie met een regionale functie (een slechtweervoorziening voor 200.000 - 300.000 bezoekers). Geen verblijfsaccommodatie. Geen inplaatsingsgebied voor uit te plaatsen recreatiebedrijven.	Huidig aanbod is nu eenzijdig gericht op openluchtrecreatie. Verbreding van het aanbod met een slechtweer voorziening is gewenst.	Uitbreiding E-3 strand. Overdekte speelaccommodatie en ontwikkeling kleinschalig hotel. Verplaatsen huidige visvijver naar het E3-strand.

Intensief Recreatief Gebied	Visie gebied	Randvoorwaarden	Wenselijke ontwikkelingen vanuit de visie	Bestaande initiatieven
De Kemmer	Versterken van de relatie tussen de bestaande voorzieningen. Dit gebied biedt perspectief voor nieuwe intensieve kleinschalige dag- en verblijfsrecreatie. Recreatief medegebruik van het Wilhelminakanal (toervaren en oeverrecreatie). Kwaliteitsverbetering bestaande verblijfsaccommodatie.	Afstemmen met visie recreatief gebruik Wilhelminakanal.		* Aanleg passantenhaven. * Camping Latour: Uitbreiding aantal standplaatsen en aanpassing voorzieningenniveau.
Spreeuwelse Heide	Kwaliteitsverbetering bestaande verblijfsaccommodaties en conferentiecentrum. Ruimte voor kleinschalige extensieve recreatie.	Recreatieve zonering van de Kuikeindse Heide en de Mispelendse en Neterselse Heide. Geen nieuwe grootschalige ontwikkelingen.	* Ruimte voor kwaliteitsverbetering bestaande bedrijven: afwegingen moeten plaatsvinden.	* Kempenbos / Duc de Brabant: plannen voor kwaliteitsverbetering en -uitbreiding en plan voor hotel.
De Spartelvijver	Gebied biedt perspectief voor het ontwikkelen van kleinschalige activiteiten.	Ontwikkelen van een Recreatief Zoneringsplan voor De Utrecht en Turnhoutse Heide.	* Ontwikkelingen afstemmen met de Recreatieve Poort. * Ontwikkelen van recreatieve route-structuren. * Kleinschalige verblijfsaccommodatie ter ondersteuning van de dagrecreatieve activiteiten.	* Uitbreiden faciliteiten recreatieplas De Spartelvijver. * Kwaliteitsverbeteringsplannen door manege.
Bredasebaan Bladel	Zone langs de Bredasebaan geschikt voor intensieve recreatieontwikkelingen. Stimulering omschakeling VAB's naar toerisme en recreatie met een accent op kleinschalige extensieve ontwikkelingen.	Ontwikkelingen afstemmen op het Recreatief Zoneringsplan De Kempen. Bij de ontwikkelingen nadrukkelijk rekening houden met het weidevogelgebied.	* Ontwikkeling van een aantal startpunten voor routes: - De Pals: belangrijk startpunt voor routes in boswachterij Hapert. Het aantal parkeervoorzieningen vormt een knelpunt. - Tipmast: startpunt voor routes Kroonvensche Heide. Het aantal parkeervoorzieningen hier is onvolledig.	* Plan voor een sporthotel met conferentiefaciliteiten nabij het zwembad. * Uitbreidingsplannen Het Vennenbos met beperkt aantal bungalows en een zandplas. * Camping Achterste Hoef: uitbreiding aantal standplaatsen, kwaliteitsverbetering en realiseren diverse dagrecreatieve voorzieningen.
Donksbergen Eersel				

Kansrijk Extensief Recreatief Landelijk Gebied	Visie gebied	Randvoorwaarden	Gewenste ontwikkelingen	Bestaande initiatieven
Gebied tussen Goirle en Nieuwkerk	Kansrijk gebied voor dagrecreatieve extensieve ontwikkelingen. Ontwikkeling van een Recreatieve Poort voor opvang en geleiding van recreanten vanuit Tilburg.	Ontwikkeling van een Recreatieve Poort koppelen aan de voorzieningen voor uitbreiding van de bestaande golfbaan.		Plan voor uitbreiding bestaande golfbaan naar 18 holes.
Ten westen van Hilvarenbeek	Kansrijk gebied extensieve recreatieve voorzieningen.	Afstemmen met een recreatieve zoning voor Gorp en Rovert.		<i>Hilvarenbeek:</i> Uitvoeringsprogramma Revitalisering De Hilver.
Omgeving Oirschot	Versterking van het recreatief medegebruik en nieuwe ondersteunende kleinschalige dag- en verblijfsrecreatieve voorzieningen.		* Cultuurhistorisch waardevolle boerderijen en schuren in originele staat terugbrengen / opknappen of behouden. Mogelijkheden bieden voor ontwikkeling van bijvoorbeeld horecavoorziening en kleinschalige logiesaccommodatie in de bijzondere gebouwen. * Ontwikkeling en versterking van een aantal startpunten voor routes: - Spoordonk - Nabij Landgoed de Baest - Ten noordoosten van Oirschot	<i>Oirschot</i> * Realiseren ontvangstruimte nabij de Spoordonkse watermolens. * Plannen voor kwaliteitsverbetering camping de Bocht. * Oprichten Sireekwinkel aan Polsdonken. * Diverse initiatieven voor het starten van een minicamping. * Realiseren van een speel-/kinderboerderij aan de Schansstraat.
Oostelbeers en Middelbeers	Kansrijk gebied voor dagrecreatieve voorzieningen.	Ontwikkelingen afstemmen met de recreatieve zoning van de Oostelbeerse Heide, Landgoed de Baest en het dal van de Kleine Beerze.	* Ontwikkeling van een startpunt voor recreatieve routes nabij camping Couwenberg voor de Neterselse Heide.	* Ontwikkelen van een openluchttheater bij "de oude toren" in Middelbeers. * Diverse recreatieve projecten in Uitvoeringsprogramma Plattelandsvernieuwing.
Netersel	Stimulering omschakeling VAB's naar toerisme en recreatie. Accent op kleinschalige extensieve voorzieningen.	Aansluiten op zoneringsplan Brabants Landschap voor de Neterselse heide.	* Ontwikkeling van een startpunt voor recreatieve routes nabij Heideind.	
Heideind	Stimulering omschakeling VAB's naar toerisme en recreatie. Accent op kleinschalige extensieve voorzieningen.	Omschakeling mogelijk in bebouwingscluster Heideind.		* Reconstructie historische boerderij Heideind en uitbouwen tot museum. Tussen Taveerne en de Grootte Cirkel

Kansrijk Extensief Recreatief Landelijk Gebied	Visie gebied	Randvoorwaarden	Gewenste ontwikkelingen	Bestaande initiatieven
Tussen Taveerne en de Groote Cirkel	Een kansrijk gebied voor het ontwikkelen en versterken van kleinschalige activiteiten.	Ontwikkelingen afstemmen op het recreatief zoneringsplan De Kempen.	* De aanwezige Bijentuin met voorlichtingscentrum, horeca en een trimbaan uitbouwen tot een Recreatieve Poort. * Kleinschalige uitbreiding horeca van de Taveerne. * Mogelijkheid tot ondersteunende kleinschalige dag- en verblijfsrecreatie. * Klimtoren. * Ontwikkeling van de Groote Cirkel.	
Half gesloten landschap in de gemeente Eersel	Kleinschalige vormen van (verblijfs)recreatie	Voorzieningen in de stedelijke sfeer rond de kern Eersel, zoals hotels restaurants en cafés. Accommodaties in de landelijke sfeer rond de kleinere kernen, zoals kampeerboerderijen, familiehotels e.d.		

Recreatieve Poort	Visie	Randvoorwaarden	Gewenste ontwikkelingen	Bestaande initiatieven
1. Kanoboerderij De Reusel	Omgeving biedt potentie voor opvang van stedelijke recreatiedruk vanuit Goirle en Tilburg.	Afstemmen op Uitvoeringsprogramma Revitalisering De Hilver. Recreative zoning: routestelsel met name ten noorden van het Wilhelminakanal. Zeer beperkte routes ten zuiden van het Wilhelminakanal.	Wandelroutestructuur vanaf de kano-boerderij.	Uitvoeringsprogramma Revitalisering De Hilver.
2. Zoeklocatie voor een Recreative Poort voor het Groene Woud nabij Oirschot.	Opvang en geleiding van recreanten voor de Mortelen en informatiepunt voor het te ontwikkelen Groene Woud.	Door zoning ontzien van kwetsbare delen van de Mortelen. Locatie voor de recreatieve Poort in overleg met terreinbeherende instanties bepalen.		Realiseren van een Groene Poort voor het Groene Woud, mogelijk gekoppeld aan een VVV door gemeente Oirschot.
3. Zoeklocatie Middelbeers e.o.	Opvang en geleiding van recreanten voor Kuikseindse en Landschotse Heide.		Kansen voor ontwikkeling van dagrecreatie.	
4. Omgeving Dennenoord	Opvang en geleiding van stedelijke uitloop vanuit Veldhoven en van recreanten voor de Oirschotse Heide.	Ontwikkeling van deze Recreative Poort kan leiden tot ontlasten van de recreatieve druk op de Buikheide, met name gebied rond Klein en Groot Meer.	Versterking van de combinatie van de bestaande horeca, manege en camping.	* Ontwikkeling parkeerterreinen met informatiepanelen.
5. Nieuwkerk	Opvang van recreanten vanuit Tilburg en Goirle voor landgoed Gorp en Rovert en voor de Regie Heide.	Ontwikkeling van een Recreative Poort koppelen aan de voorzieningen voor uitbreiding van de bestaande golfbaan.		
6. Spartelvijver	Opvang en geleiding van recreanten voor landgoed De Utrecht en de Turnhoutse Heide.	* Ontwikkeling van een Recreatief Zoneringsplan voor De Utrecht en Turnhoutse Heide. * Ontlasten en geleiden recreatieve druk op Den Bockenreider door een goede zoning en inrichting rondom dit gebied (met name voor de recreant van verderweg). * Ontlasten recreatieve druk op de meer kwetsbare gebieden Belevensche Heide en Reusele Moeren.	* Ontwikkeling van de Recreative Poort met horeca bij de manege met bestaande horecavoorziening. * Ontwikkelen van routestructuren. * Kleinschalige verblijfsaccommodatie ter ondersteuning van de dagrecreatieve activiteiten.	* Uitbreiden faciliteiten recreatieplas De Spartelvijver. * Kwaliteitsverbeteringsplannen door manege.

Recreatieve Poort	Visie	Randvoorwaarden	Gewenste ontwikkelingen	Bestaande initiatieven
7. Omgeving Taveerne d'n Ouwe Brandtoren (Reusel).	Opvang en geleiding van recreanten voor Peelse, Kroonvense Heide en Reusels Bos. Gebied nabij poort biedt perspectief voor ontwikkelen van kleinschalige activiteiten.	* Ontwikkelingen afstemmen op het Recreatief Zoneringsplan De Kempen. * Ontlasten van de meer kwetsbare gebieden Reuselse Maeren, Belevensche Heide en Cartierheide.	* De aanwezige Bijentuin met voorlichtingscentrum en een trimbaan bouwen tot een Recreatieve Poort. * Kleinschalige uitbreiding horeca van de Taveerne. * Mogelijkheid tot ondersteunende kleinschalige dag- en verblijfsrecreatie. * Klimtoren. * Ontwikkeling van de Groote Cirkel.	
8. Ter Spegelt	Opvang en geleiding van recreanten voor Boswachterij Hapert en ontzien van de Cartierheide.	* Ontwikkelingen afstemmen op het Recreatief Zoneringsplan De Kempen. * Ontzien van de Cartierheide. * Horeca van de camping toegankelijk maken voor dagrecreanten. * Realiseren van aanvullende parkeervoorzieningen en aandacht voor verkeersveiligheid.	* Een koppeling van deze Poort met de bestaande camping lijkt logisch.	
9. landgoed de Utrecht				

